

GENÇLİK İÇİN

PARTİ TARİHİ

CİLT – 1

Abbas Arkadaş

GENÇLİK İÇİN PARTİ TARİHİ

Cilt - 1

Abbas Arkadaş

Basım Yeri: Azadî Matbaası

Basım Tarihi: 2017

GENÇLİK İÇİN
PARTİ TARİHİ

CİLT – 1

Abbas Arkadaş

Sakine Cansız PKK Ocağı Yayınları - 30

SUNUM.....	7
1- TARİH BİLİNCİ VE TARİH DERSİNİN ÖNEMİ	9
2- PARTİ GERÇEĞİ VE PKK'NİN BAZI TEMEL ÖZELLİKLERİ	15
3- PKK'NİN ORTAYA ÇIKIŞ KOŞULLARI	33
4- ÖNDERLİKSEL DOĞUŞ VE PKK ÖNDERLİĞİNİN ÖZELLİKLERİ....	39
5- SÖMÜRGEÇİ-SOYKIRIMCI REJİME KARŞI BİRİNCİ PARTİLEŞME.....	63
a) Kürdistan Üzerindeki Yabancı Egemenliğin Özellikleri	64
b) Ankara'da İdeolojik Grup Dönemi	74
c) Kuzey Kürdistan'da Gençlik Hareketi	87
d) Partileşme Süreci ve PKK'nin Kuruluşu	90
e) Önderliğin Yurtdışına Çıkışı ve Siverek Direnişi	94
6- 12 EYLÜL FAŞİST-ASKERİ REJİMİNE KARŞI İKİNCİ PARTİLEŞME DÖNEMİ	121
a) 12 Eylül Rejiminin Temel Özellikleri	122
b) 12 Eylül'e Karşı Zafer Kazanan Zindan Direnişi.....	168
c) Yurtdışında Faşizme Karşı Direniş Hazırlıkları 1. Konferans ve 2. Kongre	190
d) Ülkeye Dönüş ve Tarihi 15 Ağustos Atılımı ve 3. Kongre	209
e) Özel Savaşa ve Çeteciliğe Karşı Doğru Gerillada Israr Mahsum Korkmaz Akademisi	254
f) Halk Serhildanları ve Ulusal Diriliş Devrimi 4. Kongre ve Zindan Direniş Konferansı	270
g) 1990'ların Başını Doğru Değerlendirmek.....	285
h) Ateşkes ve Siyasi Çözüm Arayışı	299
i) Topyekun Özel Savaşa Karşı Büyük Direniş	307
j) 5. Kongre ve İkinci Güney Savaşı	316
k) Zilan Fedailiği ve Kurtarılmış Bölge Arayışı	329

SUNUM

20. yüzyılın son çeyreğinde Kürt toplumu soykırım rejimi kısılcasında imha olmaya yüz tutmuşken, Önder Apo etrafında kenetlenen bir grup devrimci gencin özgürlük tutkusu ve inancıyla boy veren Kürdistan Özgürlük Devrimi, kölelik tarihine müdahale etmekle beraber 40 yılı aşan süre zarfında özünü direnişle inşa ettiği görkemli bir tarih de yaratmış bulunmaktadır.

Demokratik toplumun soy damarlarından beslenerek, cevhere dönüşün güçlü çıkışını temsil eden PKK, Kürdistan’da soykırım rejiminin anlamsızlaştırdığı yaşamı yeniden yaratmanın soylu eylemi olarak vücut bulduğu gibi bugün Demokratik Ortadoğu Devrimi’ne öncülük ederek, tarihinden süzülen derslerle tüm insanlığın yolunu aydınlatmaktadır.

Bu bağlamda evrensel bir özgürlük değeri haline gelen PKK’nin büyük şehitler ordusu komutasında yazılan tarihini bilmek, halen mücadeleyle kendini yaşatan ve yaratan bu tarihin dersleriyle donanmak devrimci olmanın temelini teşkil etmektedir. Apocu gençlik başta olmak üzere tüm parti militanlarına hitaben hazırlanan bu kitap da böylesi bir ihtiyaca cevap olacak bir kapsam ve içerikle PKK’nin mücadele tarihini işlemektedir.

Abbas arkadaşın Ali Çiçek Gençlik Akademisi’nde vermiş olduğu parti tarihi dersinin anlatımlarından oluşturulan bu kitabın, şanlı PKK tarihinin sürdürücüsü konumunda olan yoldaşlara katkı sunacağına inancımız tamdır. Bu temelde hazırladığımız parti tarihi kitabını mücadele içerisindeki yoldaşlara gereken tarih bilincini vererek, güç ve katkı sunacağı inancıyla tüm arkadaşlarla paylaşıyoruz.

Devrimci Selam ve Saygılar

PKK Basın Komitesi

2017

1- TARİH BİLİNCİ VE TARİH DERSİNİN ÖNEMİ

Önderlik ve parti gerçeğine giriş yaparken öncelikle tarih bilimi ve bilinci üzerinde durmak ve tarih dersinin önemini vurgulamak gerekiyor. Önderlik ve parti gerçeğini anlayıp özümseyebilmek, bu temelde her türlü görev ve sorumluluğu başarıyla yürüten bir militan haline gelebilmek açısından çok büyük bir önem taşıyor. Bizim hazinemiz, parti ve mücadele tarihimizin içerdiği zengin derslerdir. Önderlik ve şehitlerimizin bize kazandırdığı en büyük miras budur. Halkımızın büyük emekler vererek, çabalar harcayarak, bedeller ödeyerek yarattığı en temel değer kuşkusuz zengin dersler içeren özgürlük mücadelesi birikimi oluyor. Diğer hususlar uçup gidiyor, geriye yaşamın ve mücadelenin dersleri kalıyor. İşte bu derslere tarih ve bunların yaratıcı bir biçimde anlaşılıp yeni süreçlere taşınmasına da tarih bilinci deniyor. Yine bu dersleri yaratıcı bir biçimde açığa çıkaran bilime tarih bilimi deniyor.

Demek ki tarih sadece kuru kuruya bazı bilgileri beyne doldurmak değildir. Kuşkusuz kronolojik bilgiler de gerekli ve önemlidir. Olayların nerede, ne zaman, nasıl yaşanıp nasıl sonuçlandıklarını elbette bilmek gerekir. Ama bununla sınırlı kalınırsa kuru bilgi olur. Bu bakımdan tarih bilimini kuru kronolojik bilgilerin ezberlenmesi olarak görmemek lazım. O olayların neden ve sonuç ilişkileri temelinde değerlendirilmesi, birbirleriyle bağlantılandırılması, o olaylardan benzer olaylar gündeme geldiğinde onlara karşı nasıl davranmak gerektiği konusunda bir anlayışın, perspektifin ortaya çıkartılıp yorumlanması tarih bilimi oluyor. Bu bakımdan tarih bilimini sadece kronolojik bilgiler olarak değil, tersine, o bilgilerin yaşam ve mücadelede anlam ifade edecek, ön aydınlatacak, yol gösterecek şekilde işlenmesi, yorumlanması, muhakemeden geçirilmesi olarak görmek lazım. Bunu yapabilmek için de bilgileri kuşkusuz bilmek gerekiyor. Olaylar bilinmeden ve tarihte neler yaşandığına dair kronolojik bilgiler olmadan onları yorumlamak, analiz etmek, bugün ve yarın için derslerini çıkarmak mümkün olmaz. Burada ifade etmek istediğimiz, tarihi sadece bilgi edinmek olarak değil, o bilgilerin ifade ettiği olayların yaratıcı bir analizi olarak görmek gerektiğidir. Bu da tarih bilimini son derece canlı ve yaratıcı kılıyor.

Olaylar değişmezdir. Tarihte yaşanmış çeşitli olaylar insanlar tarafından bugün de, on sene, otuz sene sonra da ele alındığında yine aynıdır.

Falan tarihte falan yerde şöyle bir olay yaşanmış, şu sonuçlar ortaya çıkmıştır. Bu bilgiyi dünün insanları da böyle biliyorlardı, biz de böyle biliyoruz, bizden elli ya da yüz yıl sonra da aynı şekilde bilirler. Olaylar değişmez ama o olaylardan çıkarılacak dersler, bugün ve yarın için yaşam ve mücadele yol gösterecek perspektifler her zaman bu işi yapan insanların durumuna, analiz etme özelliklerine, çözmek üzere karşı karşıya bulundukları sorunların niteliğine göre değişir. O bakımdan tarih bilimi; değişmeyen, mutlaklaşmış kuru bilgi değildir. Yaşanmış olayların her zaman insanlığın karşı karşıya bulunduğu sorunları çözmek için analiz edilmesinden, yorumlanmasından çıkan sonuçtur. İnsanlığın karşı karşıya geldiği sorunlar sürekli değiştiğine, yaşam ve mücadele sürekli yenilendiğine göre tarihte yaşanan olayların yorumlanması da hep değişir. Her zaman bir başka açıdan bakılır, farklı yönlerden ele alınıp incelenir, dolayısıyla da her zaman farklı sonuçlar çıkar. Değişik bir yön ortaya çıkar. Farklı sonuçlardan kasıt budur. Önceki analiz yanlıştı, şimdiki doğru oldu denemez. Öncekinin ihtiyacı farklıydı ve çözüm aranan sorun ayrıydı. Ona çözüm bulmak için belli bir yönden ele alındı ve çözümlendi, gereken sonuç çıkartılarak yararlanıldı ve geçildi. Şimdinin sorunu ise ayrıdır. Dolayısıyla bu yeni soruna çözüm bulmak için daha farklı bir açıdan, geçmişin olaylarına bakmak gerekir. Oradan da daha farklı sonuçlar çıkar. Bu durumda ne bir önceki analiz yanlıştı da şimdiki doğrudur, ne de önceki doğrudu da şimdiki yanlıştır. Tersine hepsi yapıldığı zamanın gereklerine göre, çözülmek istenen sorunların niteliğine göre yapılanmış olur, onlara cevap oluşturur. Dolayısıyla eğer analiz ve yorumlama bütünlük içerisinde ele alınmış, olaylar birbirine bağlanarak neden-sonuç ilişkileri içerisinde çözümlenmek istenen sorunun özelliklerine göre ele alınmışsa oradan istenen, ihtiyaç duyulan sonuçlar çıkar. İşte buna tarih analizi, tarihin yorumlanması diyoruz. O bakımdan da sürekli bir yenilik, bir canlılık içeriyor. Kuru bilgi olmaktan çıkıp insanların, toplumların ihtiyaçlarını karşılayacak canlılıkta, yenilikte, yaratıcılıkta bir nitelik kazanıyor.

İnsanlığın bugünü başarılı yürütebilmeleri, yarın için hazırlıklı olabilmeleri de esas itibarıyla böyle bir tarih bilincine sahip olmalarına bağlı oluyor. Tarih bilgisine sahip olup onları günlük olarak yaşadıkları anın sorunlarını çözme doğrultusunda analiz edebilme, yorumlayabilme yetilerine bağlı oluyor. Dikkat edilirse insanlar bir şeyler yapıp yıkıyorlar. Yaptıkları şeylerin çoğu bir süre sonra yıkılıyor ve hiçbirisi ayakta kalmıyor.

Maddi ya da manevi olsun başından sonuna kadar insanlık tarihi boyunca bu hep aynı olmuştur. Ortada ne bir maddi yapı, ne bir düşünce yapısı, ne de inanç durumu vardır. Farklı dönemlerin özelliklerine göre bütün bunlar hep değişmiştir. Bir dönemin insanları maddi-manevi olarak bir şeyler yapmış, onlardan yararlanmış ve daha sonra tüm bunlar yıkılmıştır. Farklı bir dönemin insanları ondan da yararlanarak yeni şeyler yapmışlar, sonrasında yine yıkılmıştır. İnsanlığın elinde maddi ve manevi olarak sürekli arz eden bir yapı yoktur. Bir dönem kullanılan, yararlanılan her şey daha sonra değişime uğramıştır. Yıkılıp yerine yenileri yapılmıştır. İnsanlık elinde değişmeyen, sürekli yararlanılan, yaşamdan çıkan, insanlığın her döneminde geçerli olan tek şey tarih bilincidir. Tarih bilimi insanlığın düşünce gücünün gelişmesine, yaşananlardan dersler çıkararak, onları daha sonraki süreçlere aktararak kullanılmasını sağlayan bilim oluyor.

Olayların yorumlanması, değerlendirilmesi, kuşaktan kuşağa aktarılması giderek hem bilgi birikimine hem de bir yorum gücüne yol açıyor. İşte bu bilince tarih bilinci diyoruz, böyle bir yorum yapma gücüne tarih bilimi diyoruz. Yaşamdan geriye insanlık için kalan tek şey tarih bilimi ve bilincidir. Yaşamın daha sonraki kuşaklara, insanlığa kalıcı olarak bıraktığı başka hiçbir şey yoktur. O halde insanlığın hazinesi budur. Geçmişten yararlanabileceği tek kalıcı değer budur. Bu bakımdan da insanlığı var eden, düşünce gücünün ortaya çıkmasına ve gelişmesine yol açan tek gerçekliktir. Dolayısıyla en temel bilim tarih bilimidir, diğer tüm bilimlerin kaynağı odur. Tarih bilimine “Bilimlerin anası” deniliyor. İnsanın günümüze kadar gelen bütün bilmeleri tarih biliminden çıkıyor. Yaşanılan süreçlerde ortaya çıkan değerlerin, tecrübelerin daha sonraki süreçlere aktarılarak bir birikimin oluşmasından hareketle yeni yeni icatlar yapılıyor. Beşeri ve manevi yaşam alanlarını çözümleyen bilim dalları geliştiriliyor. Bütün bilim dallarının gelişmelerinin altında tarih bilimi vardır. O bakımdan da tüm bilimlerin hem var olmalarının hem de gelişip güçlenmelerinin kaynağı olma özelliğini sürdürüyor.

Toplumlar ve bireyler açısından böyledir. İnsanın bugün ve yarın neyle karşılaşacağını bilmemesi, tarih bilimini ve bilincini önemli kılıyor. Dikkat edelim, yarın ya da biraz sonra neyle karşılaşacağımızı bilmiyoruz. Eğer bilebilseydik bu yaşam zaten böyle olmazdı, biz de yaşama böyle yaklaşmazdık. Çeşitli öngörülerde bulunabilsek, bazı tedbirler almış olsak da bir

saat, hatta on-on beş dakika sonra neyle karşılaşacağımız meçhuldür, bilinmezdir. Peki bu bilinmezlik durumunda bir saat sonrası için, yarın için yaşama ve mücadeleye nasıl hazırlanacağız? Neyle karşılaşacağımızı bilmiyoruz. O halde yaşam karşısında tümüyle yenik mi düşeceğiz? Hiçbir şey yapamaz durumda mı olacağız? Hayır. İşte bunu ortadan kaldıran, tarih bilinci oluyor. Eğer tarihten ders çıkarmışsak, güçlü bir tarih bilincimiz varsa, geçmiş yaşamın derslerini edinmişsek, bu bize benzer olaylarla karşılaştığımızda ne yapıp, nasıl davranmamız gerektiğini öğretir.

Kuşkusuz olaylar tekrarlanmaz ve hiçbir olay tekrar tekrar aynı biçimde yaşanmaz, ama içinde farklılıklar içerse de yoğun benzerlikler taşır. O benzerliklerden dolayı karşılaştığımız yeni olaylar karşısında doğru tutum geliştirebilmek, o olayları doğru yönlendirebilmek için, tarihte benzerleri yaşanmış olaylardan ders çıkarıp ve onun bilincine ulaşırsak mümkün olur. Oradan edindiklerimizle karşılaştığımız olay ve olguları yönlendirebiliriz. Dolayısıyla bugünü yaratır, inşa eder, yürütür, yarına da hazırlıklı oluruz. Demek ki yaşamla mücadele karşısında insanı, bireyi ve toplumu güçlü ve hazır kılan tek şey tarih bilimi ve bilincidir. Bugün karşı karşıya kalınan olayları kendi yararına doğru yönlendirebilmesi, yarın karşılaşacağı olaylara karşı hazırlıklı ve güçlü olması tarih derslerini çıkarmasına ve tarih bilincine sahip olmasına bağlıdır. Tarih derslerini çıkarmış, tarih bilinci güçlü olan insanlar yaşam ve mücadeleye her zaman daha fazla hazırdırlar. Bugünün inşasını daha güçlü geliştirirler, yarını daha güçlü karşılarlar.

Eğer böyle bir sorun olmasaydı yaşamın nereye gideceği, neyle karşılaşacağı bilinmez olmasaydı, insanlar tüm bunları önceden bilebilselerdi bu yaşam böyle olmazdı. O zaman tarih bilincinin de bu biçimde bir önemi ve anlamı kalmazdı. Ama gerçeklik belirttiğimiz gibidir. Yaşamın gerçekliği ve diyalektiği budur. Bunu biz icat etmiyoruz, kendi gerçekliği olarak bizim dışımızda mevcuttur. Bize düşen bunu doğru anlamak ve onun gereklerine göre hareket etmek oluyor. O açıdan da yaşam gerçeğini doğru anlamak, onu güçlü karşılamak, örgütlü ve bilinçli yürütmek, özgür, iddialı ve iradeli yaşamak için tek güç kaynağımız tarih bilinci oluyor. Yaşamı doğru ve başarılı yaşayabilmek, mücadeleleri doğru ve başarılı yürütebilmek için bizi yaşam ve mücadeleye hazır kılan tek kaynak tarih bilincimizdir.

Tarih bilimini önemsememiz, onu doğru ele almamız, bu bilimden yararlanmayı bilmemiz gereklidir. Bir insan ya da toplum tarih bilimini ne kadar etkili kullanabilirse, bu temelde tarih bilincini ne kadar güçlü çıkarabilirse günün olaylarını o kadar güçlü karşılar ve yarına da o kadar güçlü hazır olur. Yaşamı ve mücadeleyi başarıyla yürütür ve yönlendirir. Karşılaştığı olaylar karşısında neleri nasıl yapması gerektiği konusunda yaşam gerçeğine göre doğruya yakın, isabetli kararlar verir, yöntemler geliştirir, pratik yürütür. Neyi nasıl yapmak gerektiği konusundaki bilinç ve karar buradan çıkar. Yaşamın zorlukları karşısındaki direnç buradan oluşur. Yoksa karar gücü, direnç, iş yapma yetisi maddi değildir. Potansiyel insan yapısında elbette vardır, ama potansiyele sahip olmak yalnız başına bir şey ifade etmez, onu kullanabilmek önemlidir. Bunu yapabilmek de bilinçle, bilincin ve düşüncenin gücüyle oluyor. Eğer potansiyeli nerede ve nasıl kullanacağını bilemezse, bunun yol ve yöntemlerini yaratıcı bir biçimde geliştiremezse o zaman o potansiyel boş kalır, açılmaz, yaşamsallaşamaz ve dolayısıyla yük olarak kurumuş bir bölge olarak kalır. O açıdan ‘Tarih bilimi bütün bilimlerin anasıdır’ belirlemesi önemlidir. İnsanı yaşama hazırlayan temel güç kaynağıdır. Bugünü inşa etmesini, yarını güçlü karşılamasını sağlayan tek gerçekliktir. Tarih bilimi, sadece kuru kronolojik bilgilerin ya da çeşitli olayların kuru bilgi biçiminde öğrenilmesi değildir. Tersine, o bilgilerin neden-sonuç ilişkileri temelinde ve birbirleriyle bağ içerisinde değerlendirilerek benzer olaylar karşısında nasıl davranılacağı konusunda bunlardan ders çıkarmaktır. Tarih bilimi analiz etmeyi, yorum yapmayı, olaylardan sonuç çıkarmayı ifade ediyor. İnsanı, birey ve toplumu geleceğe hazırlayan en temel kuvvet de bu oluyor. Başka bir güç ve kuvvet alanımız yoktur. Bu genel tarih için geçerli olan bir durumdur. İnsanlık tarihi açısından, ülke ve halk tarihimiz açısından böyledir. Parti ve mücadele tarihi açısından da böyledir.

Tarih bilincinin her türü önemli ve anlamlıdır. O bakımdan biz özgür geleceği güçlü bir biçimde öngörebilmek ve yaratabilmek için insanlık tarihinin derslerini çıkarabilmeliyiz. Bu bize daha büyük bir yaratıcılık verir. Olay ve olgular karşısında yaratıcı davranmayı, doğruya yakın kararlar verip etkili bir biçimde uygulamaya geçmemizi getirir. Aynı şekilde kendi halk, ülke ve Kürdistan tarihimizin bu biçimde bilinmesi, derslerinin güçlü

bir biçimde çıkarılması önemlidir. Kendi ülke tarihimizdir, halk tarihimizdir. Daha fazla bizimle ilişkilidir. Dolayısıyla onlar bizim için daha çok öğretici, daha çok hazırlayıcıdır.

2- PARTİ GERÇEĞİ VE PKK'NİN BAZI TEMEL ÖZELLİKLERİ

Parti ve mücadele tarihimiz ise tümüyle bizi ifade ediyor, bizim gerçeğimiz oluyor. Bizi başarıyla yaşar ve mücadele eder kılan tek kaynak budur. Çünkü bugüne kadar ayakta kalmayı, işleri başarıyla yürüterek bir şeyler yaratmayı ifade ediyor. Bu bakımdan kendi gerçeğimiz, parti ve mücadele tarihimizdir. Bu tarihi yaratan ve yürüten Önderlik gerçeğimizdir. O halde bizim bunları doğru anlamamız ve öğrenmemiz gereklidir.

Yoldaşlar şunu bilmelidir: İleriki süreçlerde yaşam ve mücadele içinde karşılaşacakları olayların çözümünü tüm biçimleriyle bir eğitim devresinden edinemezler. Sadece onları nasıl çözecekleri ve karşılayacakları yönünde bir perspektif edinirler. Bu perspektifse genelde insanlığın ve halkımızın tarih derslerinden, parti ve mücadele derslerimizden oluşur. Başka bir yerden de perspektif edinemeyiz. Filan olay nasıl olmuş, nereden kaynaklanıp nasıl çözülmüş, ezberleyip tekrarlayalım denilemez. Çünkü tarih tekerrürden ibaret değildir. Kuşkusuz benzerlikler vardır. Bu benzerliklerden dolayı insanlar çoğu zaman tarihin tekerrür olduğunu sanıyor, olayların tekrarlandığını düşünüyorlar. Bu kesinlikle doğru değildir. Tekerrür olmadığı için de bir olayın nasıl çözüldüğü ezberlenip olduğu gibi diğer olaylara uygulanamaz. Ezberci olmamak, anlamak ve yorumlayabilmek gereklidir.

Diğer yandan ise kuşkusuz olaylar birbirine benzerdir. Benzerlikler olduğu için de bir olayın nasıl doğru karşılandığına dair bir perspektif edinir ve bir de yaratıcı yaklaşırsan karşılaştığın her olayı çözebilirsin. Ona doğru yaklaşabilir, onun çözüm yol ve yöntemlerini doğru bulabilirsin, yaşamda ve mücadelede başarılı olursun. Yaşam ve mücadelede bireyin başarılı olmasının sırrı buradadır. Başka bir sır ve güç kaynağı yoktur. Hiçbir biçimde başka bir yerden güç kaynağı aramamamız gereklidir. O nedenle de tarih bilincini bizi yaşam ve mücadele karşısında güçlü kılacak tek değer olarak görmeli ve bunu derinliğine edinmek için büyük çaba harcamalıyız.

Tarihe bilimsel yaklaşmayı önemsemeliyiz. Bu temelde tarihi incelemeler ve araştırmalar yapmalıyız. Tarihi olayları öğrenmeli ve bir de yorumlayarak ondan dersler çıkarmayı bilmeliyiz. Bunu ne kadar güçlü yaparsak yaşam ve mücadeleye o kadar güçlü hazırlanmış ve dolayısıyla o kadar yaratıcı işler yapar hale gelmiş oluruz. Bu da bizi yaşamı başarıyla

yürüten, devrimci görev ve sorumlulukları başarıyla yerine getiren bir militan yapar. Başka türlü başarılı insan, zafer kazanan militan olmanın yolu, yöntemi kesinlikle yoktur.

Buradan Önderlik gerçeğine geliyoruz. Önder Apo'nun bilinci ve en temel özelliğinin ne olduğu sorusuna hiç tereddütsüz doğru ve temel bir tarih bilincine sahip olduğu cevabını vermemiz yanlış bir tanımlama değildir. Önderlik gerçeğimizi kesinlikle böyle tanımlamalı ve böyle bilmeliyiz. Başka bir yerde aramamalıyız. Önderlik bütün bu gelişmeleri ortaya çıkarıp yürütürken ne kendisine vahiy geldi, ne maddi imkânları vardı, ne geçmişte yaşamıştı da yeniden doğmuştu, ne de birileri ona yardımcı oldu. Bütün bunların hepsini tarih bilimini doğru kullanması, tarih derslerini çıkarmayı önemsemesi, derin bir tarih bilincine sahip olması sayesinde yaptı. Bunun için de her zaman tarihi araştırma ve incelemeler yürüterek okudu, inceledi ve araştırdı. Herhangi bir sorunla karşılaştığı her an tekrar tekrar tarihi olaylara başvurdu. O sorunu nasıl çözeceğinin cevabını tarihte aradı. Tarihte benzer durumlar ortaya çıkmış mı, ne zaman nerede çıkmış, nasıl çözülmüş, bunları araştırdı buldu ve oradan ders çıkardı. Ulaştığı bulgulara yaratıcı yaklaşarak karşı karşıya kaldığı sorunlara çözüm getirdi.

Kürdistan gerçeğini doğru analiz ve tespit etmekten tutalım da, içinde bulunduğu durumdan Kürt halkını kurtuluşa götürmeye, özgürlüğe taşımaya dair her türlü teoriyi, ideolojik-politik çizgiyi, programı, strateji ve taktiği, örgüt ve eylem gücünü ortaya çıkarmaya kadar her şeyi buradan buldu. Derin bir tarih bilinciyle sorunları çözen, yaşamı ve mücadeleyi doğru karşılayıp başarıyla yürüten oldu. Önder Apo'nun tek bir güç kaynağı vardır o da tarih bilincidir. Başka hiçbir güç kaynağı yoktur. Herhangi bir sorunla karşılaştığında değerlendirme yapmak ve o sorunu çözmek için çaba harcadığında tarih bilincine başvuruyor. Bir konuda, bir sorunda değerlendirme yapmak gerektiğinde başta tarihe başvurarak benzer tarihi olayları değerlendiriyor, araştırıyor. Orada karşı karşıya bulunduğu sorunları çözmek için perspektif arıyor.

Önderlik bir yöntem olarak her zaman önce sorunu ortaya koyuyor, sonra tarihi inceleyip perspektif arıyor, oradan çıkardığı sonuçlara ve edindiği derslere dayalı olarak da karşı karşıya olduğu sorunun çözüm yol

ve yöntemlerini ortaya koyuyor. Bütün değerlendirme, çözümleme ve kitaplarına bakıldığında bu gerçeklik görülebilecektir. Bütün değerlendirmeleri böyledir. Yüzeysel bakanlar Önderliğin bir şeyleri okuyup ezberlediğini, aynı şeyleri yazıp konuştuğunu sanıyor. Halbuki gerçek öyle değildir. Evet, aynı olaylar üzerinde duruyor ama o olayları ele alışı, değerlendirişi, oradan sonuç çıkarışı her çözümlemesinde farklıdır. Çünkü farklı sorunlara çözüm arıyor. Aynı olayları inceliyor ama farklı yönden, farklı biçimde inceleyerek farklı sonuçlar çıkarıyor. Bu nedenle Önderlik teorisini, yazıp konuştuklarını hep aynı şeyin tekrarı olarak görmemek gerekiyor. Yüzeysel bakanlar öyle sanırlar. Bu yanılgıdır. Hiçbirisi bir öncekinin tekrarı değildir. Her birinin içerdiği hususlar farklıdır, çünkü çözüm aradığı sorunlar farklı oluyor. Değişik dönemlerde benzer sorunlara çözüm ararken kuşkusuz tarihi analizler birbirine yakınlık arz ediyor. Önderlik zaten bu durumu hep eleştirdi. “Beni tekrara götürüyorsunuz” dedi. Tutucu, dogmatik yapılar, değişime kapalı duruşlar gelişme yaratmayıp hep var olanı tekrarlayınca onları aşmak için yürütülen mücadele ve o sorunları çözme arayışında da kuşkusuz bir tekrarlama oluyordu. Önderlik bu durumu kendisi için boğucu olarak değerlendirdi. Bu noktada dar, tutucu, dogmatik yaklaşımları şiddetle eleştirdi. Kendisini tekrara benzer çözümleme noktasına götüren nedenin dar, dogmatik, tutucu, değişime kapalı insan yapısı olduğunu söyledi. Ama bunlar zaman zaman ortaya çıkan durumlardır. Esas olan, karşı karşıya kalınan yeni yaşam ve mücadele sorunlarında Önderliğin tarih bilincine başvurmuş olmasıdır.

Önderliği düşünce gücü yapan, onu bunca düşman saldırısı karşısında ayakta tutan, bunları doğru analiz etmesini, doğru sonuçlar çıkararak yaşam ve mücadeleyi doğru ve başarıyla götürmesini sağlayan yegâne gerçeklik tarih bilimini doğru kullanabilmesi, tarih bilincine derinden sahip olmasıdır. Kürdistan’ın içinde bulunduğu durumu Önderlik bu temelde tespit etti. “Kürdistan Sömürgeci” diye iki kelimelik bir belirlemeyle yola çıktığında bu bir tespitti. Kürdistan’ın, Kürt toplumunun güncel durumunun analizi kadar, bu duruma yol açan tarihsel sürecini de analiziyle ortaya çıkardı. Eğer çok güçlü ve derin tarihsel araştırmaları olmasaydı, tarih bilimini doğru kullanmayıp buradan derin bir tarih bilinci ortaya çıkaramasaydı bugünü anlayamazdı. Kürdistan ve Kürt toplumunun içinde bulunduğu durumun tespitini doğru yapamazdı. Dolayısıyla doğru gele-

cek öngöremez, plan-program hazırlayamaz, örgüt ve eylem geliştiremezdi. Bir Önderlik gerçeği haline gelemeyen, parti ve mücadeleye dönüşemezdi.

Kürdistan'a, Kürt toplumuna kuşkusuz fiziki soykırım dayatılmıştır. Soykırım iki boyutludur. Biri fiziki olarak yok etmektir. Bu anlaşılır bir durumdur, öldürmeyi ve imha etmeyi içerir. Yüzyıldır böyle bir katliam saldırısı altındadır. Bu katliamlar tekil olaylar değil, soykırımdan kaynaklanan, o amaçla yapılan saldırıların ortaya çıkardığı katliamlardır. Ama Kürtlere dayatılan soykırım, Ermeni, Rum, Süryani topluluklarında olduğu gibi fiziki katliam ya da tehcirle sınırlı da değildir. Katliam ve göçertme var, ama onların da ötesinde daha fazla da kültürel soykırım vardır. Kültürel soykırım bireyi ve toplumu kendi dilinden, kültüründen, tarihinden, maneviyatından çıkararak fiziki posa olarak yaşatıp ona farklı dillerin, kültürlerin, tarihlerin yaşatılması için çalışmaktır. Yani kendi kökünden, gerçeğinden, tarihinden koparıp kurutarak onu istediği gibi kullanmaktır. Kültürel soykırım bunu ifade ediyor. Kürt toplumuna İttihat ve Terakki Cemiyeti'nden, Birinci Dünya Savaşı'ndan, 20. yüzyılın başından bu yana bir soykırım dayatılıyor. Bu soykırımın fiziki katliam, sürgün ve tehcir boyutu kadar bir kültürel soykırım boyutu da vardır. Hatta kültürel soykırım boyutu çeşitli dönemlerde daha öne geçmiş, başat olmuştur. Kültürel soykırım da kökünden, tarihinden, kültüründen koparmak, ruh, duygu, bilinç, davranış olarak kendi kültürel değerlerinden, insanlığından çıkararak bir posa olarak ortada bırakmak demektir.

Kürt toplumuna yüzyıldır dayatılan saldırı budur. Faşist soykırımcı rejim böyle yapıyor. Çünkü kendi kökünden, kültüründen, maneviyatından, gerçek güç kaynağından koparırsa insanları istediği gibi çalıştırıp sömürmesi, onlar üzerinde hükmetmesi daha kolay oluyor. Kendi gerçeğinden kopmuş insan kendisine dayatılanı kabul etmekten öte yapabilecek hiçbir şey bulamıyor. Aslında en kötü öldürme bu biçimde bir kültürel öldürme oluyor. Tarih, dil, kültür bilincinden, değerinden koparma oluyor. Kürt toplumuna dayatılan saldırının özünde kültürel soykırım var. Bunun özü de tarihi kökünden koparma, tarih bilincinden yoksun bırakmadır. Bir toplumu, bir insanı tarihsiz, tarih bilincinden yoksun kılarırsan bugününü doğru yaşayamaz, yarınını doğru öngöremez. Böylece onu istediğin gibi işe koşabilir, üzerinden istediğin gibi çalışabilirsin. Böyle olunca canlı bir

insan, bir toplum olmaktan çıkarsın. İşte Kürtlere dayatılan saldırı budur. “Tarihi olmayanın geleceği de olmaz” denir. Bir toplumu gelecekte yoksun kılmak istiyorsan onu tarihten yoksun kılacaksın. İşte kültürel soykırım bunu yapıyor. Kürt toplumuna dayatılan bu oluyor. Böyle bir soykırımla karşı karşıya olan bir toplum ve onun fertleri için soykırıma karşı durabilmek, özgür birey ve toplum olarak var olabilmek, geleceği yaşayabilmek için bu tarihsizleştirme, köksüzleştirmeye karşı tarih bilinci edinecek, tarihi köklerle her zaman buluşarak mücadele etmek gerekir. Nasıl ki soykırım rejimi sonuca gitmek için bizi tarihsiz kılarak başarılı olmak istiyorsa, biz de soykırım rejimini yenilgiye uğratmak için çok derin bir tarih bilinci edinerek mücadele yürütmek zorundayız. Böyle bir soykırım rejimine karşı mücadelemizi ancak çok köklü ve derin bir tarih bilinci edinecek yürütebilir ve başarıya taşıyabiliriz. Sömürgeci soykırım rejimini ancak böyle yıkabiliriz.

Bu açıdan tarih bilinci ve bilimi genelde önemli olmakla birlikte bu, Kürtler açısından çok çok daha önemlidir. Çünkü kültürel soykırıma tabi tutuluyorlar. Üzerlerinde yüzyıldır asimilasyon uygulanıyor. Bu asimilasyonun ve soykırımın en büyük özelliği toplumu tarihsizleştirmek, tarih bilincinden, tarihi değerlerinden, köklerinden koparmak ve uzaklaştırmaktır. O yüzden bir kişi soykırıma karşı durmak istiyorsa tarihi kökleriyle daha fazla buluşacak, daha çok tarih bilinci edinecek, tarihi değerlere daha fazla sarılacaktır. Mevcut soykırım rejimine karşı mücadele etmenin, onu yenilgiye uğratmanın en temel yolu budur. Bu nedenle tarih bilinci Kürtler açısından herkes için olduğundan daha çok önemlidir. Bu bilinci önemseme, tarihi köklerle ve değerlerle buluşmaya çalışma her toplum ve bireyde olduğundan daha fazla gereklidir. Önder Apo’nun tarih bilincini bu kadar önemsemesi, temel karakter olarak tarih bilincini geliştirmesi buradan kaynaklanıyor. Önderliği Önderlik yapan, faşist soykırım rejimi karşısında durmasını, o rejimi doğru anlaması ve ona karşı doğru mücadele etmesini sağlayan yegane gerçeklik böyle bir tarih bilincini esas alması, buna sahip olması, tarih bilimini her şeyin başına koyması, bütün sorunların çözümünü tarih biliminde ve tarihin derslerinde araması, tarihi bu biçimde ele alıp incelemesi ve oradan ders çıkarmayı bilmesidir. Bu gerçekliği böyle bilmemiz ve anlamamız gerekiyor. Bunu hiçbir zaman unutmayalım. Önder Apo’yu bütün sorunlara çözüm getiren bir güce ka-

vuşturan yegâne gerçeklik tarihten ders çıkarabilmesi, derin tarih bilincine sahip olabilmesidir. Dolayısıyla bu temelde Kürt halkına dayatılan soykırım gerçeğini bütün boyutlarıyla ve derinliğine öğrenmesi, bilince çıkarmasıdır. İşte o bilinçtir ki doğru düşünce geliştirmesine, karar vermesine, tarz, üslup, tempo haline getirmesine yol açıyor. Önderliği büyük düşünce ve eylem gücü yapıyor.

İşte biz de başarılı Apocu militan olmak istiyorsak bunun yolunun Önderlik çizgisinde derin bir tarih bilincine sahip olmak olduğunu bilmemiz gereklidir. Onun için tarih bilimini incelemeyi ve bilincini önemsemeliyiz. Genelde tarihi incelemek ders çıkarmak kadar, özel olarak da parti ve mücadele tarihimizin derslerini önemsemeli, onun bilincine ulaşmaya çalışmalıyız. Önderlik ve parti derslerimiz bu bakımdan önemlidir. Sadece bazı olayları öğrenip nostalji yapan, ondan heyecan duyan, onları birilerine anlatmak için ezberleyen değil, onları neden ve sonuç ilişkisi temelinde birbiriyle bağ içerisinde çözümleyerek derslerini çıkararak bugünün görevlerini doğru ve başarılı bir biçimde yürütebilmek, yarına güçlü hazırlanabilmek için yapmalıyız. Bilmeliyiz ki bizi yaşam ve mücadele karşısında başarılı, güçlü, iş yapar kılacak tek değer parti ve mücadele tarihimizin dersleridir. Onun için zengin dersler içeren parti ve mücadele tarihimizi yaratanlar bize en büyük mirası armağan ettiler. Bizim için en büyük değeri yarattılar, en büyük güç kaynağını ortaya çıkardılar. Dolayısıyla hem bu zengin hazineyi doğru kullanabilmeliyiz hem de bu hazinenin yaratıcılarına her zaman şükran duymalıyız. Onlara büyük saygı ve minnetle yaklaşmalıyız. Bu değerleri yaratanların da Önderlik ve şehitler gerçeğimiz, parti ve halk gerçeğimiz olduğu, her türlü fedakârlığı gösterip bedel ödeyerek yüksek bir cesaretle bu özgürlük mücadelesini kırk yıldır kahramanlık çizgisinde yürüten gerçeklerimiz olduğu açıktır. O halde bu değerleri doğru anlamak, doğru bağlanıp doğru sahiplenmek kesinlikle gereklidir.

1973'ten bu yana gelen 44 yıllık pratik mücadele içerisinde çeşitli tarihi dönemleri, 'Birinci, İkinci ve Üçüncü Partileşme Dönemleri' biçiminde ele alıp değerlendirmeye çalışacağız. Yöntem olarak çeşitli dönemlere damgasını vuran olayları özetlemeyi ve onlardan ders çıkarmayı esas alacağız. Bu biçimde hem genel dönemsel planlamaları, hem de onun içerisindeki çeşitli taktik süreçleri parça parça ele alıp irdeleyerek hem genel bir bütünlük bağı içerisinde 44 yıllık tarihin ortaya çıkarılmasına, hem de

ayrıntı içerisinde taktik süreçlere inerek bu tarihi gerçekliğin ayrıntılarını ortaya çıkarıp derslerini edinmeye çalışacağız.

Önderlik gerçeğini anlamaya çalışıyoruz. Bu gerçek pratikte parti gerçeğinde ve mücadelede somutlaşıyor. Partinin örgüt ve eylem gerçeği, Önderlik gerçeğinin somutlaştığı alan oluyor. Dolayısıyla Önderlik gerçeğini anlamanın da en temel yeri parti pratiğine, parti ve mücadele gerçeğine bakmak oluyor. Bu gerçek ideolojik-örgütsel, siyasi ve askeri olarak partide, partinin öncülük edip yürüttüğü mücadelede somutlaşıyor. Dolayısıyla Önderlik gerçeğinin ne kadar somutlaştığını ya da uygulandığını, onun canlı gerçeğini ancak parti pratiğini irdeleyerek, parti ve mücadele tarihinin derslerine bakarak görebiliriz.

Parti kavramı günümüzde de en çok kullanılan bir kavramdır. Moda kavramlardan biri olduğu söylenebilir. Demek ki günümüz insanlık sorunlarının bir kısmının çözümünde bu parti kavramıyla ifade edilen gerçeklik rol oynuyor. Partiyi bazı kavramlarla tanımlayabiliriz. En temel yanı bir örgüt olması gerçeğidir. Partiyi; belli amaçlar için bir araya gelip örgütlenmiş, bu temelde çalışan ve mücadele eden bir grup insan topluluğu olarak tanımlayabiliriz. Fakat bu tanım parti için kullanılabileceği gibi, örgüt için de kullanılabilir. Genelde her türlü örgütü de insan böyle bir tanım içerisinde ifadeye kavuşturabilir. O halde partinin diğer örgütlerden farkı, bu genel tanımdan ayrılan yanı nedir? Bir boyutu toplumsal yönetimle ilgili olmasıdır. Parti bir yönetim aygıtı olarak görülüyor. Toplumda yönetim bilincini geliştirme, eğitimi yapma olarak tanımlanabiliyor. Yönetimden öteye benzer bir özellik iktidarla bağlıdır. Bazı partiler iktidar organı olarak görülüyorlar. Dolayısıyla devletle bağlantılıdır. Devlet yönetimini oluşturma, devlet iktidarını sağlama örgütü ve aracı olarak rol oynuyorlar. Demek ki partinin diğer örgütlerden önemli bir ayrımı, eğer devlet odaklıysa iktidarla bağlıdır. Eğer toplum odaklıysa toplumun eğitim ve örgütlenmesiyle, toplumun kendi kendini yönetir hale gelmesiyle bağlantılıdır. Partiyi diğer örgütlerden ayıran bir özelliği de politikayla ilişkisidir. Parti aynı zamanda politik bir örgüttür. Devlet iktidarıyla bağlantılıysa devlet politikalarını üretmek ve uygulamakla, toplumla bağlantılıysa politik toplumu işletmekle sorumludur. Aslında toplumun politika gerçeğini işleten kurumu oluyor.

Bundan öteye partinin bir de düşünceyle, ideolojiyle bağı vardır. Her parti az çok ideolojiyle bağlantılıdır. Hiç ideolojiyle bağlantılı görülmeyen, kendini tamamen bir politik kurum olarak tanımlayan partiler bile belli bir ideolojik formasyon içerisinde yer alırlar. Örneğin bir devlet sistemi içerisinde devletçi paradigmaya dayalı yasal partiler vardır. Sadece devlet iktidarıyla ilgili görünürler ama bir ideolojik boyutları da vardır. O devlete hâkim olan ideolojiyi esas alıyorlar demektir. Kendileri özgün bir ideolojik duruş geliştirmiyorlarsa bu yasal olarak yer aldıkları kurumun ideolojisini esas alıyorlar demektir.

Politika nelerin nasıl yapılacağına tespit edilmesi demektir. İdeoloji ise yaşam tarzıdır. Yani bir kişinin, örgütün, toplumun, devletin yaşam tarzı nasılsa, yaşam ilke ve ölçüleri nelerse ideolojisi de odur. İdeolojiyi teoriyle karıştırmamak gerekir. Bilgi ve düşünceyle bağlantılıdır ama aynı değildir. Yaşam tarzını oluşturan ilkeler toplumuna ideoloji deniliyor, bunlar ideolojik ilkelerdir. Dolayısıyla ideoloji olmadan, ideolojik ilkelere sahip olunmadan politika yapılamaz. O yüzden partinin, insanların bir amaç doğrultusunda bir araya gelip belli kurallar ve ilkeler dâhilinde örgütlenerek iş yapmalarını ifade eden örgüt gerçeğindeki amaçlar ideolojik ve politik çizgi olarak ortaya çıkar. O amaçların ideolojik boyutu vardır, yaşam tarzıyla ve ilkelerle bağı vardır, politik boyutu vardır. Parti sadece politik amaçlar için mücadele etmez. O politik amaçları ortaya çıkarıp yönlendiren bir ideolojik çerçeve, ideolojik ilkeler toplamı vardır.

İdeoloji ve politikanın düşünceyle bağı vardır. İdeoloji yaşam tarzıdır. Politika ise bir toplum yaşamı ya da bir örgütün işleyişi, devletin egemenliğini sürdürebilmesi için nelerin nasıl yapılacağına tespit edilmesi oluyor. Ama ideoloji ve politika bunların sistemli hale getirilmesini ifade ediyor. Bir sisteme ulaşabilmesi için de düşünce gücü, teori, anlayış, felsefe gereklidir. Örneğin; ideolojik ilkeler, yaşam tarzı bir felsefeden doğar. Felsefe, yaşama bakış açısı demektir. Yaşamı nasıl ele alıyoruz, ona nasıl bakıyoruz, nasıl anlıyoruz, olay ve olguları hangi yöntemlerle çözüme kavuşturmaya çalışıyoruz; tüm bunlara felsefe deniyor. Yaşamın yorumlanmasını ifade ediyor. Teori, analiz etmek demektir. Tarihsel süreçleri analiz etme, araştırma-inceleme yapma, bilgiler ortaya çıkarma ve onları tahlil etmeye teori deniyor. Teorinin bilgiyle bağı, bir de yorumlama ve muhakeme etmekle bağı vardır. Bu muhakemede yaşam gerçeğine yaklaşım ve

ele alış yöntemine felsefe diyoruz. Bunlardan çıkan yaşam ilke ve ölçülerine, yaşam tarzına ideoloji diyoruz. İdeolojinin bir bireyde, toplumda somutlaşmasına ve günlük yaşam pratiğine dönüşüp günlük işlerin nasıl yapılacağına açığa çıkarılmasına politika diyoruz. Bunları açığa çıkaran, planlayan, yapan, pratikleştiren kuruma da örgüt deniliyor. Bir toplum düzeyindeyse toplumsal örgüt, devlet düzeyindeyse devlet örgütü deniyor. O örgütler çeşitli adlarla ortaya çıkıyor. Askeri, toplumsal, teorik olabiliyor. Pratiği hayata geçiren örgütler gördüğü işleve göre şekil alıp isimlendiriliyorlar. Parti bütün bunların toplamıyla ilgili ve ilişkilidir. Pratikte ilgilidir, ideoloji ve politikayla ilişkilidir. İlkeleri vardır ve bir politika aracıdır. Düşünceyle ilgilidir, belli bir teorisi ve felsefesi vardır. Böyle bir ilkesi olmadan ideoloji ve politika olamaz.

Parti sadece bir pratik kurum ya da sadece bir teorik kurum değildir. Eğer sadece bir teori ve felsefe kurumu olsaydı bir akademi, bir teorik araştırma kurumu olurdu. Fikir kulüpleri var ya da örneğin akademi ve okullar var, o düzeyde kalırdı. Partinin felsefe ve teoriyle ilişkisi onları açığa çıkarıp ifade etmekle sınırlı değildir. Bunları ideolojik-politik çizgiye kavuşturma ve pratiğe dönüştürmekle ilgilidir. Dolayısıyla parti bütünlüklü bir örgüt, bir kurumdur. Felsefe ve teoriden tutalım, günlük pratik uygulamaya, yönetime kadar uzanan yaşamın bütün alanlarıyla ilişkili olan bir örgüttür. Bütünlüklüdür. Tek yanlı, parçalı bir örgüt değildir. Diğer birçok örgütten farkı böyle ortaya çıkıyor. Genelde partiyi böyle anlamak ve tanımlamak gereklidir.

Yaptığımız tanıma bakarsak partinin işlevleri toplumların var olduğundan bu yana bir bölümüyle vardır. Toplum, toplum haline geldiğinden beri bir düşünce gücü mevcut, yorumlamaya çalışıyor. Çok ilkel de olsa felsefesi var. Mitoloji olarak bir düşünce sistemi var. Ahlakı var. İlkeler ve ideolojisi önemli ölçüde ahlaki olarak ortaya çıkıyor. Bir politik gerçekliği var, işlerini yapıyor. Küçük bir klan topluluğu bile yaşamını idame ettirebilmek, yaşayacağı, besleneceği değerler bulmak, kendini koruyabilmek için neleri nasıl yapacağını tartışıyor, planlıyor ve birlikte yapıyor.

Doğal toplumu ve uygarlık gerçeğini okuduk ve tartıştık. Bunların tarih içerisinde nasıl var oldukları görüldü. Devletlerde bu çok daha açık bir biçimde vardır. Devletli toplum, tekelci uygarlık ortaya çıktığında doğal uygarlığı, demokratik uygarlığı yararak şekil kazandığında bu gerçeklikler

daha çok ortaya çıkıyorlar. Çünkü devletin düşünce, bilgi ve bilimle bağı var. Devlet tümüyle bir egemenlik ve yönetme kurumudur. Onlarda bu özellikler daha fazla görülüyor. İlkeler toplumun ahlakı, devlette ise hukuk olarak mevcuttur. Toplumun kendini yöneten mekanizmaları var. Devlet zaten bir iktidar aygıtıdır. Kısacası partiyi tanımlayan unsurların önemli bir bölümü toplumda mevcuttur. Demek ki toplum var olduğundan bu yana isim olarak olmasa bile partiyi içeren olgular vardır. Yine önemli bir bölümü devlette de var. Demek ki devletler var olduğundan bu yana partiyi içeren o olgular vardır. Örneğin devletlerin iktidarları vardır. Yönetim aygıtı, bir parti egemenliği gibidir. Her iktidarın bir değil birçok muhalefeti vardır. Her muhalefet de bir parti gibidir. Kişiler, gruplar etrafında oluşur, fakat belli amaçlar uğruna bir örgütlenme olur. Örneğin imparatorluklara, hanedanlıklara, padişahlık rejimine bakıldığında da bu böyledir. Bir padişah varsa muhalifleri de vardır. Şehzadeleri etrafında oluşan örgütlenmeler vardır. Osmanlı sistemi buna bir örnektir. O örgütlenmelerin hepsi iktidar olmayı, padişahlığı ele geçirmeyi amaçlıyor. Dolayısıyla o dönemlerin iktidar örgütlenmeleri öyle ortaya çıkıyor. Devlet odaklı, iktidar endeksli partilerle iktidarı hedeflediklerine göre bir tür parti olma özelliği taşıyorlar demektir. Tarihsel kökleri açısından parti için bunlar söylenebilir.

Kavram olarak parti adıyla ilk örgütlenmeleri 19. yüzyıl sonuna doğru görüyoruz. Özellikle Avrupa'da aristokrasiye, krallıklara karşı gelişen devrimci mücadeleler içinde ortaya çıkıyorlar. Bu mücadelelerin bir boyutu burjuva sınıfının, bir boyutu ise işçi-emekçi sınıfların, gençlerin, kadınların yürüttüğü mücadelelerdir. Bu mücadeleler başarılı olmak için kendilerini giderek örgütlü kılmaya yöneliyorlar. Fikirler oluşturuyor, bunları programa kavuşturuyor, kurumlaşıyor, sonunda kendilerini parti olarak tanımlıyorlar. Parti kavramının gelişmesinde sol ve sosyalist akımın belirleyiciliği vardır. Parti, işçi sınıfının sosyalist mücadelesi içerisinde ortaya çıkıyor. Ama bu mücadele burjuva kesimlerle de çoğu zaman ittifak halinde oluyor. Buradan doğan partileşme 19. yüzyıl sonunda giderek tüm toplumsal mücadeleler ve devletin iktidar mücadeleleri içerisinde etkili, egemen hale geliyor. Toplum içi mücadeleler ve devlet içi iktidar mücadeleleri kendilerini parti olarak ortaya çıkarıyorlar. Marx-Engels'in örgütledikleri sosyalist hareketin önce bir düşünce kurumu olup sonrasında bir dernek, komünist lig şeklinde örgütlenmesi söz konusudur. Oradan işçi

partisi haline geliyor, sosyal demokrat parti olarak örgütleniyor. Bu fikir ve siyaset hareketleri “Paris Komünü” deneyimi, ardından Almanya’da gelişen devrimci mücadeleler sonucunda yüzyılın sonuna doğru birçok ülkede kendi örgütlülüklerini parti olarak adlandırıyorlar. Sosyal demokrat işçi partileri kuruluyor ve onların birliğinden de enternasyonal örgütlenme oluşuyor.

Bu partiler yirminci yüzyıl başlarında kendi içlerinde ayrışıyorlar. Yine Rus Devrimi içinden komünist partiler, işçi partileri, sosyal demokrat partiler çıkıyor. Teorik, felsefi, ideolojik-politik çizgi olarak, örgütsel ilke ve kurum olarak farklılaşıyorlar. Dolayısıyla farklı ilkeler içeren, farklı amaçlar edinen, örgütlenme ve işleyiş tarzları farklılaşan ama parti adı ve biçiminde kendini ifade eden birçok örgüt ve kurum ortaya çıkıyor. Diğer yandan burjuva sınıf da kendi iktidar mücadelesindeki örgütlenişini parti olarak tanımlıyor. Birinci Dünya Savaşı’ndan, yine İkinci Dünya Savaşı’ndan sonra her türlü bütünlüklü toplum içi mücadele, yine devlet iktidarı mücadelesi yürüten kurumlar kendilerini parti olarak adlandırıyorlar. Bu, günümüzde partinin artık bu kadar yaygın hale gelişini doğuruyor.

Particilik günümüz dünyasında neredeyse en yaygın örgüt biçimidir. Partiler benzerliklerinden daha çok ayrılıkları olacak kadar geniş bir yelpazeye yayılmış bulunuyor. Adları partidir ama birbirlerinden çok farklı özellikler de taşıyorlar. Karşıt ideolojiler, politikalar haline geliyor. Birbiriyle en amansız kavga eden kurumlara dönüşüyorlar. Hepsi kendisini parti olarak tanımlıyor. Günümüzde devlet iktidarında yer alan, iktidar mücadelesi yürüten bütün kurumlar hemen hemen dünyanın her tarafında parti olarak ortaya çıkıyorlar. Toplum içerisinde de, sınıf çelişkisinden, ulus, cins çelişkilerinden doğan farklı örgütlenmeler kendilerini parti olarak tanımlıyorlar. Çünkü parti bütünlüklü bir örgüttür. Parti olarak mücadele etmek bütünlüklü yaklaşmayı gerektiriyor. Teorik, felsefi boyutu kadar ideolojik-politik çizgisi vardır. Örgüt ve eylem alanı vardır. Parti, tek boyutlu değildir, bütünlüklü bir mücadele örgütüdür. Dolayısıyla sonuç verici bir mücadele örgütüdür. O nedenle de mücadelede sonuç almak isteyen bütün örgütlenmeler kendilerini parti olarak adlandırıyorlar. Doğal olarak parti çoktur ama hepsi aynı değildir. Binlerce farklı parti oluşmuştur. İdeolojik-politik mücadeleler esas olarak partiler arasında süren mücadele olarak var oluyorlar. Daha doğrusu toplumsal çelişkilerden,

devlet içi iktidar çelişkisinden doğan mücadelelerin hepsi parti örgütlenmeleriyle yürütülüyor. Bu mücadeleleri yürüten örgütlenmelerin hepsine parti deniyor. Modern dünyanın en yaygın, etkili örgütü partidir. Parti gerçeğini böyle tanımlamak ve anlamak gerekli ve yeterlidir.

Böyle bir durumda Kürdistan ne durumdadır? PKK'yi böyle bir partileşme içerisinde nereye koyacağız? Kürdistan'da da aslında 20. yüzyıl başına kadar söz konusu mücadeleler çeşitli bireyler, gruplar biçiminde örgütleniyor, yaşıyor ve yürütülüyor. 20. yüzyıl başında Osmanlı'daki örgütsel yapılanmaya bağlı bir biçimde cemiyet ismiyle örgütlenmeler ortaya çıkıyor. Osmanlının iktidar örgütlenmesi kendisini İttihat ve Terakki Cemiyeti biçiminde tanımlayınca Kürt toplumu ve aydınlarının kendi bazı çıkarlarını savunmak üzere bir araya gelip oluşturdukları örgütler de cemiyet ismiyle tanımlanıyorlar. Mesela "Kürt Teali Cemiyetleri" var. İlk önemli örgütlenmeler olarak bunlar görülebilir. Daha sonra, İkinci Dünya Savaşı sonunda özellikle Doğu Kürdistan'da oluşan boşluktan yararlanarak iktidar olmak ve bir Kürt egemenliği geliştirmek isteyen aydınlar kendilerini o dönemin egemen tanımlamasına uygun olarak "Kürdistan Demokrat Partisi" olarak örgütlüyorlar. Qazi Muhammed ve arkadaşları bir parti olarak ortaya çıkıyor. Faşizmle demokratik güçler arasındaki mücadele sonucunda demokrat, sosyalist hareket başarılı olunca sosyalizm çok yaygın bir ideolojiye dönüşüyor. Dünyanın her tarafına yayılıyor. Demokrasi en temel kavram haline geliyor. Partiler, devletler, yönetimler kendilerini demokratik olarak adlandırarak ayakta kalıyorlar. Bu ortamdan yararlanıp Doğu Kürdistan'da iktidar olma, yönetim yaratma mücadelesine girenler de kendilerini o dönemin etkili kavramıyla demokrat partisi olarak tanımlıyorlar. Dolayısıyla Kürdistan'da ortaya çıkan parti "Kürdistan Demokrat Partisi" oluyor.

Parti ismiyle ilk kurulan KDP'dir. Doğu Kürdistan'da kurulmuştur. İkinci Dünya Savaşı'nın içinde ve sonunda belirginlik kazanıyor ve Mahabad Kürt Cumhuriyeti denen pratiğe yol açıyor. Doğu Kürdistan'daki bu mücadele içerisinde yer alan Güney Kürdistanlı bazı aydınlar 1947'den sonra benzer bir particiliği Güney Kürdistan'da, özellikle Soran bölgesinde geliştirmek için adım atıyorlar. Güney Kürdistan'da da buna benzer bir parti olarak Kürdistan Demokratik Partisi'nin Güney Kürdistan'daki kolu örgütleniyor.

Daha sonra Soran-Behdinan kavgası ve Mustafa Barzani'nin partiye başkan olması, Demokrat Partiyi ele geçirmesi söz konusudur. Güney Kürdistan'ın koşullarının mücadele için daha uygun olması durumu vardır. Ortadoğu'daki çelişki ve çatışmaların Kürtler açısından en çok mücadeleye imkânı yarattığı yer Güney Kürdistan oluyor. Doğuda Mahabad Cumhuriyeti yıkılıyor. Şahlığın katı bir egemenliği çıkıyor. Bakur'da zaten direnişler bastırılmış, TC'nin çok katı bir siyasi ve askeri hâkimiyeti var. Güney Kürdistan yine Bağdat'taki darbeler ve yönetim zayıflığı nedeniyle mücadeleye daha açık bir saha oluyor. Dolayısıyla Güney Kürdistan'daki parti daha fazla gelişme gösteriyor, etkinlik kuruyor ve diğer parçalarda kendine benzer partiler örgütlemeye çalışıyor. Örgütlenmiş partileri kendine bağlıyor ve böylece Kürdistan Demokrat Partisi dört parça Kürdistan'da var olan bir partiye dönüşüyor. Merkezi Güney Kürdistan oluyor. Halbuki kuruluşu Doğu Kürdistan'dadır. Ama Güneyin koşulları Güney Kürdistan'daki partileşmeyi öne çıkarıyor.

KDP içerisinde farklı ideolojik politik düşünceler ortaya çıkıyor. Bu 1960'lı yıllardan itibaren. Sonunda Ocak-1975 Cezayir Anlaşması'yla KDP yenilgi yaşayınca aynı yıl yeni bir parti olarak YNK kuruluyor. Yine KOMALA isimli gruplaşmalar Güney'de ve Doğu'da gelişiyor. Bakur'da 1960'ların ortasında kurulmuş Demokrat Parti vardır. Üniversiteli Kürt gençleri arasında DDKO diye bir örgütlenme gelişiyor. Türkiye Kürdistan Demokrat Partisi iki kol halinde sonunda var oluyor. Toplumsal çelişkilerin gelişmesine bağlı olarak 1970'lerin ortasından itibaren yeni gruplar ve partiler gelişme gösterdiler. KDP'liler yenilse de Güneyde YNK ve KOMELA (Komelayî Jîyanaweyê Kurdistan-Kürdistan Diriliş Topluluğu) var olmaya çalıştı. Doğu Kürdistan'da yine Kürdistan Demokrat Partisi, KOMELA örgütlenmeleri var olmaya çalıştı. Bunların uzantıları KDP'ye, YNK'ye bağlı çeşitli adlar altında Rojava'da var oldular. Bakur'da ise 1970'lerin ortasında, 12 Mart darbesinden sonra hem Türkiye'de, hem Kürdistan'da yeni gruplaşmalar ve partileşmeler ortaya çıktı. DDKO'lar oluştu. Sonra kendilerine parti dediler ama çok fazla bir gelişme sağlamadılar. KDP'nin yanında Özgürlük Yolu, DDKD, KUK, Kawa, Rizgarî gibi gruplar ortaya çıktı.

PKK bu dönemde gelişme gösterdi. Ama 'Ecevit affıyla' 12 Mart darbesinin etkisi kırıldıktan sonra gelişen gruplardan olmadı. DDKO'nun sonuçlarına çok fazla dayanmadı. Tam tersine, temelleri 12 Mart darbesinin etkisinin sürdüğü bir ortamda, 1973 baharında atıldı. O zaman ağır baskı dönemi değildi. Örgütler dağılıyor, kimse örgütlenemiyordu. 12 Mart darbesi örgütlü yapılar üzerine şiddetle gidiyordu. Liderler ve önderler katledilmiş, devrimci hareket yenilgiye uğramıştı. Örgütsel ve önderlik boşluğu oluşmuştu. Bu önderlik ve örgüt boşluğunu gidermek üzere Önder Apo sorumluluk üstlendi. PKK'nin temellerini atıp ilk çekirdeğini oluşturarak çıkış yaptı. PKK, 1973-75 yılları arasında Ankara yükseköğrenim gençlerine, Kürdistan'dan gelen gençlere dayanarak bir grup oldu. Sonra kendisini Kürdistan'a taşıyarak 26-27 Kasım 1978'de parti olarak örgütledi.

Günümüzdeki partileşmenin temelinde, bir; 20. yüzyıl başlarındaki cemiyetleşme vardır. İki; 20. yüzyıl ortalarında, İkinci Dünya Savaşı ardından KDP'ler vardır. Üç; 1970'lerin ortasında başta Bakur olmak üzere Kürdistan'ın diğer parçalarında da yeni parti ve grupların, ideolojik ve politik akımların şekillenmeleri, ortaya çıkıp geliştirme göstermeleri söz konusudur. Günümüzde çok sayıda grup ve örgüt, parti vardır. Bütün bunlar böyle bir tarihsel süreç içerisinde var olup ortaya çıkmışlardır. Önderlik temel eğilim olarak üç eğilimden söz etti. Dolayısıyla mevcut partileşmeleri üç eğilim içerisinde görmek gerekir. Birincisi feodal burjuva kesime dayalı KDP türü örgütlenmelerdir. Diğeri 1973'ten itibaren kurulup gelişen, halka, işçi ve emekçilere, kadın ve gençlere dayalı Önder Apo'nun halk özgürlük eğilimi olarak tanımladığı PKK ve PKK'ye dayalı örgütlenme ve partileşmelerdir. Bir de bunların ikisi arasında kalan orta sınıf hareketi vardır. Bu da küçük burjuva eğilimi diyeceğimiz harekettir. Önderlik bunu reformist-milliyetçi akım olarak değerlendirdi. YNK ve diğer gruplaşmalar bir bakıma bunu ifade ediyor.

İlkel milliyetçi çizgi, halk özgürlük çizgisi, orta sınıf çizgisi olarak da reformist-milliyetçi çizgi var olmuştur. Mevcut durumda bütün gruplaşma ve partileşmeler bu üç çizgi kapsamında yer alıyorlar. Bunlardan köklü olan iki çizgi, Kürt egemen sınıfına dayalı KDP'cilik ile Kürt halkına, emekçilerine, kadın ve gençlerine dayalı PKK'ciliktir. Dört parça Kürdistan'da da günümüzde örgütlü hale gelen, öne çıkan bu iki çizgidir. Ara sınıf çizgisi bu iki çizgi arasında gidip geliyor. Bir kısmı PKK çizgisine yaklaşıp PKK ile

bir kısmı da KDP çizgisiyle ittifak yapıyor. Bir çizgiden diğerine gidip geliyorlar. Kendilerinin kendi başlarına bağımsız bir etkinlik göstermeleri, gelişme yaratmaları mümkün olmadığı gibi, duruma göre bir çizgiden diğerine kaymayı da yaşıyorlar. Kürdistan pratiğini de böyle ifade etmek lazım.

Buradan PKK gerçeğine geliyoruz. PKK nasıl bir parti oluyor? Aslında PKK'nin mevcut dünyada ve Kürdistan'da partileşmenin en çok geliştiği bir dönemde ortaya çıktığını biliyoruz. Bu anlamda kısmen Kürdistan'daki partileşmelerden etkilenmiştir. Daha çok Türkiye'deki örgütsel, devrimci gelişmelerden etkilenme özelliği vardır. Bu yönüyle sosyalist hareketin partililiğiyle daha çok bağlıdır. Başta bir parti hareketi olarak gelişmiştir. Bir ideolojik grup, sonra parti hareketi, daha sonra gerilla hareketine dönüşmüş, günümüzde ise bir "Demokratik Ulus Hareketi" olarak ortaya çıkıyor.

PKK'nin böyle bir hareket olması, içinde birçok yeni örgütlenmelerin ortaya çıkmasına yol açıyor. PKK gerçeğini bu temelde doğru anlamamız lazım. Günümüzde PKK de bir parti olarak var, ama PKK hareketi içerisinde ayrıca bir sürü parti var. Doğrudan kendisini parti ismiyle tanımlayanlar var. Bir örnek PJAK'tır. Eskiden PÇDK vardı. PYD vardır. Bakur'da DBP ve benzerleri vardır. Kendilerini PKK hareketi içinde tanımlıyor ve parti olarak isimlendiriyorlar. Benzer örgütlenmeler olup kendisini parti olarak ifadelendirmeyen örgütler de var. Çeşitli gençlik, kadın örgütleri böyledirler. Kaldı ki Kadın Hareketi kendisini ayrıca parti olarak 1990'ların sonundan bu yana örgütleyip isimlendirerek gelmiş bulunuyor.

PKK gelişimini bu temelde görmek lazım. PKK gerçeğini de, onun içindeki bu örgütsel gerçekliği de doğru anlamak gereklidir. Karmaşık bir durumdur. Birbirine karıştırmamak gerekiyor. Bazıları karıştırıyor. 'PKK içinde bir örgütüz, öyleyse biz PKK'yız' diyorlar. Bu doğru değildir. PKK'nin bir bölümünü ifade edebilirler, ama bütünü değildirler. "PKK de partidir, PYD, PJAK da birer partidir, o zaman aynıdır!" denilemez. Böyle değildir. Evet, onlar da PKK Hareketi içerisinde PKK'nin bir bölümünü ifade ediyorlar ama PKK'yi tümünden temsil etmiyorlar. Dolayısıyla PKK'yi kendi içinde yer alan örgütlerle, kendisini yine parti olarak tanımlayan örgütlerle kıyaslamak, aynılaştırmak kesinlikle yanlıştır. Bir defa bunu net bil-

memiz lazım. İkincisi, birbirinden koparıp atmak da yanlıştır. Sanki birbiriyle hiçbir ilişkisi yokmuş, aynı zeminde değillermiş gibi görmek de yanlıştır. Birbirleriyle ilişkili ve birbirlerinin içindedirler ama aynı değildirler. Farklı yapı ve özellikleri vardır. Bu çerçevede de PKK gerçekliğini daha doğru bilmek gerekiyor. PKK'yi böyle bir yapı içerisinde daha iyi tanımlamak, PKK'nin özelliklerini iyi görmek lazım. Önder Apo, diğer örgüt ve partilere göre PKK'yi daha ayrı tanımladı. "Kök Parti" olduğunu söyledi.

Diğerleri bir bütünün içinde dallar, parçalar olarak yer alıyorlar. PKK kök partidir. "Kök Parti" toplumun Kürdistan'da faşist soykırımcı rejime karşı Demokratik Ulus olarak doğmasını ifade eden, onun felsefesini, teorisini, ideolojik-politik çizgisini, programını, strateji ve taktiğini, örgüt ve eylemini geliştirendir. Toplumun kimliğini oluşturan, kültürel soykırımın onu köksüz, tarihsiz kılmasına karşı Kürt toplumunu kendi kökleriyle, tarihiyle, kültürüyle yeniden birleştirmeyi, onun üzerinden demokratik, sosyalist, özgürlükçü, eşitlikçi bir toplum halinde gelişmesini hedefleyen bir parti olması anlamına gelir. Dolayısıyla PKK kök partidir, bir kimliktir. Kürt halkının özgürce var olmasını temsil eden bir kimliktir. Onun için halk "PKK Halktır Halk Buradadır" diyor.

Özgür Kürt kendisini PKK kimliğiyle var ediyor. Kürt Demokratik Uluslaşması, PKK'nin kimliği ve yarattığı değerler üzerinde yükseliyor. PKK demek ki sadece bir iktidar, bir yönetim partisi değildir. Sadece ideolojiyle ilgili bir parti de değildir. Yani bir parti değil, onun ötesinde bir toplumun özgür ve demokratik var oluşudur. Bu temelde yeniden dirilişidir. Önder Apo günümüzde iki tip Kürtlük olduğunu söyledi. Biri Barzani Kürdü, diğeri Apo Kürdü'dür. KDP ile PKK sadece Kürdistan'da var olan iki parti değildir. İki temel çizgi, iki köktür. Biri işbirlikçi Kürt egemen sınıfının var oluş tarzıdır, diğeri ise Kürt halkının özgür var oluş kimliğidir. Önder Apo; "Biri fosilleşmiş Kürt, diğeri özgürleşmiş Kürt'tür" dedi. Dolayısıyla bu iki Kürtlük birbirinden ayrılıyor, bir araya gelemiyor. Dikkat edilirse ne kadar çaba harcıyorsak yine de ilişki kuramıyor, bir araya gelemiyor, ulusal kongre örgütleyemiyoruz, yeterli bir ittifak oluşturamıyoruz. Çünkü birbirinden çok kopmuş ve uzaklaşmışlardır. Bu toplumsal uzaklaşma, Kürt egemen sınıfının işbirlikçi çizgide bu kadar çok kopması, uzaklaşması toplumdaki kopmayı ifade ediyor. Topluma, onun kesimlerine, emekçilere, kadınlara, gençlere dayalı olarak gelişen PKK de bu anlamda KDP'den o

ölçüde uzak oluyor. Toplumdaki kopukluk o toplumsal kesimleri temsil eden partilerde de kopukluk yaratıyor. Bu özelliği iyi görmek önemli oluyor. Böylece PKK'yi KDP ile karıştırmamak gereği kadar onu kendi hareketi içerisinde ortaya çıkmış partilerle de karıştırmamak gerekir. Onlar kök parti değillerdir. Belli alanlarda, daha çok da demokratik siyaset partisi olarak vardılar. Toplumun yönetim gücü olarak ortaya çıkıyorlar. Felsefesi, teorisi, ideolojik-politik çizgisi olan PKK'dir. PKK'nin bu yapısı içerisinde demokratik siyasetle ilgili, politik toplumu işletmekle görevli partiler olarak ortaya çıkıyorlar.

Diğer bir temel özellik olarak PKK'nin kültürel faşist soykırımcı sistemden kopuşunu değerlendirmek lazım. PKK bu anlamda kapitalist modernite sisteminden, aynı şekilde iktidar ve devlet sisteminden kopmayı ifade ediyor. Devletçi-iktidarcı sistemden, kapitalist modernite düzeninden, onun Kürdistan'a dayattığı faşist soykırımcı sistemden koparak ortaya çıkmış, bunların alternatifi olarak yeni bir sistem yaratmayı öngören, Kürt toplumunu, Kürt Demokratik Uluslaşmasını böyle bir yaşam sistemi olarak ortaya çıkartan bir partidir. Soykırım rejimini, inkâr ve imha sistemini ortaya çıkaran kapitalist modernite düzeninden kopan, ona alternatif bir düzen yaratan bir partidir. Bu düzenin, bu sistemin içinde değildir. Onun dışındadır, ondan kopmuştur, onun alternatifidir. Bu bakımdan da KDP ve diğer partilerle karıştırmamak lazım. KDP ve ona bağlı partiler kapitalist modernite düzeninden, dolayısıyla onun ortaya çıkardığı inkâr ve imha sisteminden, soykırım rejiminden kopan, ona alternatif olan partiler değil, inkâr ve imha sisteminin, kapitalist modernitenin içinde, onun Kürt ucu olarak ortaya çıkan partilerdir. Sistem dışında sistem karşıtı değildirler. Kapitalist modernite düzenini esas alıyorlar. Dolayısıyla soykırım içerisinde. Onunla kısmen çatışıyor olsalar da onu tümünden reddedemiyorlar. Alternatif bir sistem yaratmıyorlar. PKK ise bir alternatif sistem yaratma hareketidir. Önderliksel doğuştan itibaren iktidarcı-devletçi sistemden, kapitalist modernite düzeninden, dolayısıyla faşist soykırımcı rejimden kopan, ona alternatif yeni bir toplumu, Kürt Demokratik Uluslaşmasını temsil eden, bunu yaratmayı esas alan bir duruşu, bir özelliği temsil ediyor. Bu nedenle sistem içi partilerle bir araya gelemiyor. Bu nedenle faşist soykırımcı rejim, inkâr ve imha sistemi PKK'yi bu kadar düşman görüyor, KDP ile dost oluyor. Rahatlıkla anlaşıyorlar. Dikkat edin, birlikte oluyorlar ama PKK'yle, PKK etkileriyle bir arada olamıyorlar. Sadece

PKK'ye düşmanlık da yetmiyor. Nerede PKK çizgisine yakın hareketler, PKK Hareketi içerisinde olan örgütler varsa hepsini düşman görüyor. YPG, PYD düşmanı oluyor. TC devleti Suriye'de ortaya çıkmış örgütlenmelere bile kendi sınırları dışında olmasına rağmen düşmanlık yapıyor. Çünkü PKK ile ilişkili görüyor. İşin bir temel özelliği de budur. Sistem içinde sistemin muhalefeti olmak ayrı, sistem dışında sistemin alternatifi olmak ayrıdır. Muhalefet olmak demek, onu yönetmeye hazır olmak demektir. Başka partiler de var, sistemi yönetmek için adaydırlar. Onlar sadece iktidar mücadelesi yürütür. PKK ise sistemi yönetmeye aday değildir; onu yıkmak, değiştirmek isteyen bir partidir. Yeni bir sistem kurup geliştiriyor. Baştan itibaren kendi sistemini yönetiyor. Bu da PKK'nin önemli bir özelliğidir.

Üçüncü özellik olarak, bunlara bağlı paradigmasal durumu görmemiz lazım. PKK baştan itibaren ayrı bir sistemdir. Kapitalist modernite sistemini, dolayısıyla inkâr ve imha sistemini, kültürel soykırım rejimini, yani Kürdü inkâr ve imha etmek isteyen siyasi güçleri, devletleri yönetmek için çaba harcayan, mücadele eden bir parti değildir. O sistemleri yıkmayı, alternatif geliştirmeyi hedefleyen, kendi sistemini yaratan, dolayısıyla kendi sistemi içerisinde baştan itibaren hep yönetim olan bir partidir. Yani sistemin muhalefeti falan değildir. Sistem içerisinde çeşitli örgütlenmeler ortaya çıkıyor, bunların bir rol ve misyonları var ve bunun gereklerini yerine getiriyorlar. Bu anlamda PKK paradigmasal olarak farklıdır. Yani iktidarcı-devletçi parti değildir. Devlet odaklı, iktidar endeksli bir parti değildir. Tersine, toplum endeksli, demokratik siyaset odaklı bir partidir. Demokratik toplum paradigmasını esas alan bir partidir. İktidarcı-devletçi paradigmadan kopuk, onun dışında bir partidir. Bu yönüyle diğer partilerden ayrılıyor. Kürt ve sosyalist partiler dâhil diğer hepsi devlet endeksli, iktidar odaklı partilerdir. PKK ise devlet ve iktidardan kopmuş, demokratik toplumu esas almış, kadın özgürlüğüne ve ekolojiye dayalı, demokratik toplum odaklı bir parti oluyor, paradigması böyledir. PKK'nin bir de böyle bir temel özelliği var. Devlet partisi değildir. Dolayısıyla hiçbir zaman iktidar anlamında yönetim olmayacaktır. Tersine, toplumu eğitme, örgütleme, demokratik siyaset partileriyle toplumun yönetilmesinin önünü açmak ve geliştirmekle görevli, sorumlu bir parti olacak ve rol oynayacaktır.

3- PKK'NİN ORTAYA ÇIKIŞ KOŞULLARI

PKK'nin ortaya çıkış koşullarının bazı özelliklerini PKK'yi anlamak açısından sıralayabiliriz. Bu önemli ve yararlıdır. Eskiden bunlara objektif koşullar denirdi. PKK'nin ortaya çıkıp geliştiği politik, toplumsal, ekonomik ortamın özellikleri oluyor. Geçmişte PKK'yi var eden ya da herhangi bir gelişmeyi belirleyen özellikler de denirdi, ama PKK'yi ne kadar objektif koşulların var edip etmediğini değerlendirerek görmemiz gerekiyor. Bu koşullar üzerinde duruyoruz çünkü PKK'nin nelerden, ne kadar etkilendiği sorusuna cevap bulmak istiyoruz.

PKK'nin çekirdeği 1973 baharında atıldı. Önderliksel çıkış o zaman gerçekleşti. PKK, 1978 yılında resmen kuruldu. 15 Ağustos 1984'te gerilla hamlesini başlattı. Aslında doğal olarak bir 20. yüzyıl hareketidir. Daha somut olarak, 20. yüzyılın son çeyreğinde doğup gelişen bir harekettir. Bu yönüyle o yüzyılın özelliklerini üzerinde taşır. Fakat kendisini 21. yüzyıla taşırmış, 21. yüzyılın başında paradigma değişimi temelinde kendisini değişim ve dönüşüme uğratmış, yenilemiş bir hareket olma özelliği de var. Bu yönüyle de PKK Hareketini 21. yüzyıl hareketi sayıyor, öyle değerlendiriyoruz. Paradigma değişimi gibi köklü bir değişim temelinde kendisini yenileyip değiştirmiş olması nedeniyle yenilikleri de çoktur. Bu yenilenme eski özelliklerin tümünden ortadan kalktığı anlamına gelmiyor. Kuşkusuz görevini tamamlayan, misyonunun gereğini yerine getirenler aşıyor, yerine yeni özellikler geliyor. Bu, PKK için de geçerlidir. Zaten Önder Apo da belirtti, hiçbir şey toplumda yok olmuyor, yeni toplumsal özellikler içerisinde eskileri, 'kök' olarak varlığını sürdürüyor. Dolayısıyla PKK'de de eski özellikler varlığını sürdürüyor. Günümüzde değişmeyip devam eden özellikleri vardır. Rolünü tamamlamış olanlar kök olarak varlık sürdürüyorlar, bir de yeni özellikler ortaya çıkmıştır. Paradigma değişimi temelinde kendisini felsefi, teorik, ideolojik, politik ve stratejik-taktik olarak yenilemiş, yeniden yapılandırmış, böylece yeni özellikler kazanmıştır. Yeni PKK bu özellikleri de taşıyor, bunları da görmemiz lazım. Dolayısıyla bir 20. yüzyıl hareketi olarak o yüzyıldan aldığı özellikler kadar paradigma değişimi temelinde 21. yüzyıl başında ortaya çıkardığı yeni özellikleri de görmek lazım. PKK gerçeğini bu bütünlük içinde ele alıp değerlendirmek gereklidir. Tek yanlı bakmamalıyız, eski PKK'ye bakıp PKK budur dememeliyiz. Değişim ve dönüşümle ortaya çıkan yeni PKK'ye bakarak PKK'nin

sadece o olduğunu da düşünmemeliyiz. Eskiye inkâr etmemeliyiz. PKK'yi kendi kökleri ve tarihinden koparmamalıyız. Öyle yaparsak PKK doğru anlaşılmaz. Yenilikler, değişim ve dönüşümler görülmezse de PKK doğru anlaşılmış olmaz. Demek ki hepsine birden yaklaşım göstermemiz gerekiyor.

Ortaya çıkış koşulları üzerinde durmak istiyoruz. Bu da 20. yüzyıl koşullarının analizi demektir. O yüzyılın bazı temel özellikleri vardır. Bunlar tarih ve toplumsal hareketlilik derslerinde görülüyor. 20. yüzyıl; savaşlar, devrimler yüzyılı olarak tanımlanıyor. Gerçekten de insanlık tarihinin en büyük savaşları bu yüzyılda verildi. 1914-18 yılları arasında Birinci Dünya Savaşı, 1939-45 yılları arasında İkinci Dünya Savaşı yaşandı. Aslında ondan bu yana da savaş hiç durmadı. 1990'dan bu yana Üçüncü Dünya Savaşı yaşanıyor. Günümüzde Ortadoğu'da bir dünya savaşı olarak yaşanan savaş 1990'da, yani 20. yüzyılın son on yılında başlayıp yayılmış bir savaş olma özelliği taşıyor. Diğer yandan 1917 Rus Devrimi ile yüzyıla damgasını vuran devrimsel gelişmeler, arkasından gelişen ulusal kurtuluş hareketleri, işçi sınıfı hareketleri, İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra yeni sömürgecilğe karşı gelişmiş ve zafer kazanmış devrimler var. Asya'da, Afrika ve Latin Amerika'da ulusal kurtuluş devrimleri, Avrupa'da işçi ve emekçi hareketleri 20. yüzyılı sürekli bir sosyal ve siyasal mücadeleler yüzyılı haline getirmiş bulunuyor.

Bir de bu yüzyılın bu boyutu var. Hem savaşlarla, hem de bu devrimlerle ortaya çıkan bir temel özelliği de iki kutuplu oluşudur. 1917'de gerçekleşen Rus Devrimi de başlangıçta PKK gibi mevcut sisteme alternatif olma, kapitalizme karşı sosyalizmi geliştirme iddiasındaydı. Dolayısıyla kendisini alternatif bir sistem olarak ilan etti ve dünya ölçeğinde mücadele yürüttü. Böylece Ekim Devrimi'ne ve onun yarattığı Sovyet sistemine dayalı bütün kıtalarda çok yoğun siyasi ve askeri gelişmeler oldu. Böylece dünya iki sisteme, iki kutba ayrıldı. Siyasi-askeri örgütlenme ve mücadele bakımından da iki bloka ayrıldı. Bir blok ABD'nin öncülük ettiği kapitalist batı bloku, diğeri Sovyetler Birliği'nin öncülük ettiği sosyalist doğu bloku oldu. Böylece bu iki blok arasındaki mücadele dünya ölçüsünde o kadar derinleşip keskinleşti ki ideolojik, örgütsel, siyasi, ekonomik, sosyal, askeri, kültürel vb. her alandaki yaşam bu iki blok arasındaki mücadeleye bağlandı. Dünyada bu çatışma dışında kalabilen hiçbir hareket kalmadı.

Her şeyi kendilerine, kendi çelişki ve çatışmalarına bağladılar, bunların içine soktular, bir parçası haline getirdiler. Her olay, olgu ve gelişme bu çelişki ve çatışmaya bağlı olarak ortaya çıktı. Sadece dünyada da kalmadı, 1980'lerin başında ABD'ye başkan olan Ronald Reagan 'Yıldız Savaşları' diye bir proje geliştirerek sadece yerkürede değil, gökyüzünde de iki kutba dayalı çatışmalı bir dünya gerçeği yaratmaya çalıştı. Kutuplaşma durumu bu kadar keskindi. Dolayısıyla bütün sosyal hareketler birine karşı ise, diğerinden yana oldu. Bütün devrimsel hareketler, ulusal kurtuluş hareketleri de öyle geliştiler, ya birinden ya öbüründen yana oldular. İkinin dışında kalma hemen hemen var olamadı. Bu, 20. yüzyıl dünyasının önemli bir özelliğidir.

Bu kutuplaşma ve çatışmaya dayalı dünyada iki blok yönünden de PKK durumunu etkileyen yeni gelişmeler ortaya çıktı. Ekim Devrimi, ardından İkinci Dünya Savaşı, Doğu Avrupa ve Çin'in buna katılmasıdır. ABD öncülüğündeki kapitalist blok denetimindeki toprak parçaları daralmış, imkânlar azalmış oldu. Sosyalist ve demokrat hareketin gelişimi ulusal kurtuluş hareketlerini geliştirdi. Bu çerçevede klasik sömürgecilik çöktü. Kapitalist sistem azami kar yasasını klasik sömürgecilik sistemiyle uygulamaz hale geldi. Egemenlik alanları daraldı. Böyle olunca hammadde taşıma, kapitalist metropollerde onları işleme ve tekrar pazarlara taşımak masraflı hale geldi. Kapitalist metropolde, işçi sınıfının ekonomik demokratik mücadelesi var. Ücretler yüksek, dolayısıyla üretim masraflıdır. Tekrar pazara götürüp dünyanın dört bir yanındaki bağımlı ülkelere satacağın, ama götürmek de masraflıdır. Bütün bu masraflar da kârı azaltıyor. Dolayısıyla azami kâr yasasıyla çelişiyordu. Böyle olunca kapitalist sistem yeni bir sömürü sistemi geliştirdi ve adına 'yeni sömürgecilik' dendi. Yeni sömürgecilik, hammaddenin olduğu yere sermayenin ihracıdır. Hammaddeyi orada üretir ve orada satar. Bu durumda hem taşıma masrafı yok, hem de oradaki işgücü daha ucuz, daha kolay üretim yapılabilir. Üretim masrafları az olunca de kâr fazlalaşıyor. Azami kâr yasası bunu gerektirdi. İkinci Dünya Savaşı'nı bu temelde değerlendirebiliriz, ABD öncülüğündeki kapitalizm yeni sömürgecilik diye yeni bir sömürü tarzı geliştirdi ve sermaye ihracına dayalı bir sömürgeciliği.

Bunun için bazı pilot bölgeler seçtiler. Ortadoğu'nun pilot bölgesi de Türkiye oldu. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra Türkiye'nin ABD ile ikili ilişkileri dâhilinde NATO'ya girmesine dayalı olarak Türkiye, ABD'nin bir yeni sömürgesi haline getirildi. 1950-60 yılları arasındaki Demokrat Parti-Menderes yönetiminin ekonomik gelişme sağlattığı söylenen şey aslında böyle bir ilişki temelinde Türkiye'deki dış sermayeyi ülkeye sokmak ve fazlaştırmaktı. Türkiye'de montaj sanayi gelişti, para ve mal bolluğu. Bu durum Türkiye'deki ekonomik toplumsal yapıyı değiştirdi. Kapitalizmin azami kâr yasası daha fazla sömürü alanına, daha çok pazar ve hammaddeye ihtiyaç duyuyordu. Bunu bir yandan sermaye ihtiyacı temelinde sömürüyü derinleştirerek, bir yandan da kapitalist sömürüye açılmamış alanları sömürüye açarak yaptılar. Türkiye'ye yeni sömürgecilik ilişkilerinin girmesi, Kürdistan'ın da kapitalist pazara açılmasını gündeme getirdi. Hammaddesi, ucuz işgücü ve pazarı hem Türkiye'de gelişen tekelci burjuvazinin, yeni büyük burjuvazinin, hem de küresel kapitalist sermayenin iştahını kabarttı.

Böylece o zamana kadar inkâr ve imha sistemi temelinde katliamlar geliştiriliyor, ağır siyasi baskı uygulanıyor, Kürdistan dünyadan tecrit ediliyordu. Bu tecridi kaldırdılar. Bunda iki neden rol oynadı. Azami kâr yasası nedeniyle Kürdistan'ı sömürüye açmak ve katliamlarla artık Kürt soykırımını tamamladıklarına dair oluşan inançtı. Kürdistan üzerindeki dünya tecridini kaldırır ve onu bu şekilde yeni sömürüye açarken o zamana kadarki süreçte yaptıkları katliamlarla Kürt toplumunun dinamiklerini yıktıklarını, katliam ve asimilasyonla Kürtlüğü yok ettiklerini hesap ettiler. Zaten bunu açık olarak da söylüyorlardı. Cumhuriyet gazetesinde karikatürler yayınlanmıştı. Karikatürde, Ağrı Dağına bir mezar yapılmış, üzerine ise "Hayali Kürdistan burada meftundur" yazılmıştı. Kürdistan hayalini yok ettik, buraya gömdük diyorlardı. O zamana kadarki 1925-40 arasındaki katliamlarla buna ulaştıklarını hesap ettiler. Onun için de tecrit kalkarsa bir Kürt isyanı, direnişi artık ortaya çıkmaz diye düşündüler ve Kürdistan da bu temelde yeni sömürü ilişkilerine açıldı. Yabancı sermaye girdi, hammadde kaynaklarını dışarı taşımak ve mal getirmek için yollar ve okullar yapıldı. Bu durum Kürdistan'daki o kapalı, feodal ekonomik ve toplumsal yapıyı çok hızlı bir biçimde dağıttı ve parçaladı.

10 yıl içerisinde Kürdistan'ın sosyo-ekonomik yapısı köklü bir değişiklik yaşadı. Kırsal alandaki kapalı feodal ekonomik sistem dağıldı. Köylülük yoksul ve zengin köylülük olmak üzere ayrıştı. Ağalık sadece kırdan kalmadı, şehirde acentecilik başlayınca bir ayağını şehre attı, orada hortladı. Ağa, kırdan feodal komprador sınıf haline geldi. Şehirler hızla büyüdü. Eskinin esnafı yerine küçük burjuva orta sınıf gelişti. Memurlar, serbest meslek sahipleri gelişti. Bir de hizmetçi sınıfı oluştu. Aslında işçi bile değildir, en tortu işlerde çalışan, hizmet eden hizmetçi sınıftır. Buna 'işçi sınıfı' dendi.

Bir diğer yeni yapı olarak aydın gençlik kesimi gelişti. Hem dil, kültür ve bilinç asimilasyonunun bir parçası olarak, hem de Kürt insanının beyin gücünden yararlanmak ve onu kendi hizmetlerine koşturmak için yaygın bir okul düzeni geliştirdiler. Her yere okullar açıldı, Kürt gençleri okullara alındı ve böylece yüksek okullara kadar gitmenin yolu açıldı. Bütün bunların hepsi daha fazla sömürü için yapıyordu. Bunu yaparken de Kürt soykırımını gözetiyorlardı. Denetim altında, asimilasyona dayalı yapıyorlardı. Okul asimile edici bir kurumdur, pazar öyledir. Bütün ilişkiler asimile edici bir tarzda düzenleniyordu. Böylece eski durağan toplumsal yapı parçalandı, toplum hareketlendi. Yeni toplumsal kesimler ortaya çıktı. Bu, Türkiye'de de yeni ideolojik-politik akımları, yeni çıkan örgütlenme ve mücadeleleri gündeme getirdi. Aynı şey Kürdistan'da da başladı. Resmi, tekçi Kemalist ideoloji kırıldı ve aşıldı. Yeni ideolojiler doğdu. Milliyetçilik, dincilik, sosyalizm gelişti. Kürt Özgürlük Hareketi de bu ortamda ortaya çıkıp gelişti. Kürdistan'daki toplumsal hareketlilik, o feodal aşiretçi yapının parçalanması böyle bir ideolojik-politik mücadeleyi yürütecek bir toplumsal hareketliliği ortaya çıkardı. Özellikle aydın üniversite gençliğinin ortaya çıkması bunun maddi temelini yarattı.

4- ÖNDERLİKSEL DOĞUŞ VE PKK ÖNDERLİĞİNİN ÖZELLİKLERİ

PKK bu objektivite içinde ortaya çıktı. Biliyoruz ki bir aydın gençlik grubu olarak Ankara’da doğdu. Kendisini işçi ve köylü ittifakına dayalı emekçi halkın hareketi olarak tanımladı. Kadın ve gençlik kesimini önemli bir öncü mücadele gücü olarak gördü. Bütün bunların hepsi o zamanın Kürdistan toplumunda asgari düzeyde ortaya çıkmıştı. Yeni sömürgecilğe dayalı ekonomik-sosyal değişiklikler işte bu zemini ortaya çıkardılar. PKK, Önderliksel doğuş ve PKK gruplaşması bu sürecin ortaya çıkardığı aydın gençlik kesiminin içinden, ona dayalı olarak çıktı. Böyle bir aydın gençlik kesimi doğmasaydı, modern bilimle donanmış bir aydınlaşma Kürdistan’da olmasaydı, PKK ve Önderliksel doğuş olmazdı. PKK Önderliği o bilim içinde, yükseköğrenim içinde, dolayısıyla sömürgeci başkentte doğdu. Hakkari’de, Şırnak’ta, Botan’da doğmadı. Aşiretçi-feodal yapı içinde doğmadı. Zaten onun içerisinde doğamazdı. PKK doğuşuna zemin oluşturan bir objektif gelişme budur. ABD öncülüğündeki kapitalist blokun kendi iç gelişmesinin, onun yeni sömürgecilik biçiminde geliştirdiği yeni sistemin içinde doğdu ve oluştu.

Bir de Sovyetler Birliği öncülüğündeki sosyalist doğu sistemi içerisinde ortaya çıkan gelişmeler var. Ekim Devrimi’nden sonra, iki dünya savaşı arasında ve bu savaşlardan sonra Ulusal Kurtuluş Devrimleri olarak gelişen kapsamlı bir devrim hareketi var. Kuşkusuz bunun da yarattığı bir objektivite var. Bu objektiviteyi nasıl tanımlayabiliriz? Bir, Ekim Devrimi’nin ortaya çıkardığı bir moral değer, yeni bir alternatif sistem ve en önemlisi de teorik güç, Sovyet devrimciliğinin ortaya çıkardığı teorik zenginlik söz konusudur. Diğer yandan buna dayalı Asya, Afrika ve Amerika’da gelişip zafer kazanan Ulusal Kurtuluş Devrimlerinin bu teorik gücü zenginleştirilmesi, en geri toplumları devrime açması, kendisine insan bile denmeyen Afrika’nın siyah derililerinin koskoca kapitalist devletlere karşı bilinçlenip örgüt kurarak savaşıp zafer kazanmaları vardı. Bunun yarattığı moral değer, cesaret ve fedakârlık, teorik zenginlik, kendine güven vb. önemli gelişmelerdi.

Bütün bunların hepsi 1960’ların sonunda ‘68 Gençlik Devrimi’ olarak varlık gösterdi. Özellikle mücadele çizgisinde Che Guevara’nın geliştirdiği gerillacılığın etkisi, gençliğin arayışçılığı ve ilkelere bağlılığıyla birleşince

68 Gençlik Devrimini doğurdu. 1968 Gençlik Devrimi, son sosyalist devrimci hareket içerisinde özgürlük, eşitlik, dayanışma ilkelerine dayalı, aktif mücadeleyi öngören, gerilla tarzını, dolayısıyla silahlı direnişi göze alan, bunu esas alan yeni bir devrimci akım olarak ortaya çıktı. Bu akımın etkileri Ortadoğu’da, İran’da oldu. Bundan etkilenen, ‘Halkın Mücahitleri, Halkın Fedailer’ gibi çeşitli gençlik hareketleri de oldu. Şahlığa karşı gelişen devrimci mücadeleye katılım gösterdiler, böyle bir mücadeleyi var ettiler. Bu Gençlik Devrimi’nin etkileri daha fazla da Türkiye’de görüldü. Arabistan’a biraz radikal, küçük burjuva, milliyetçi akımlar biçiminde yansıdı. Radikal subayların askeri darbeleri biçiminde Nasırcılık, Baasçılık olarak varlık gösterdi. En son Filistin Kurtuluş Hareketi öncülüğündeki Filistin direnişine dönüştü.

Türkiye’de ise ‘1971 Devrimci Gençlik Hareketi’ni doğurdu. 68 Gençlik Devrimi’nin Türkiye’ye yansıması 1971 Devrimci Gençlik Hareketi oldu. Gençlik öncülüğünde bir Demokratik Halk Devriminin başlamasını doğurdu ve yarattı. Özellikle 12 Mart 1971’de genelkurmayın muhtıra verip darbe yaparak faşist saldırılarını geliştirmesi karşısında devrimci gençlik öncülüğünde daha radikal bir direniş gündeme geldi. THKP-C, THKO, TİKKO gibi örgütlenmeler öncülüğünde Türkiye’de güçlü bir devrimci çıkış gündeme geldi. Emekçi kesimler, işçiler, memurlar, aydınlar bu direnişe katıldığı gibi esas olarak da gençlik katıldı. Direnişe gençlik hareketi, gençlik örgütleri öncülük etti, onlar yönlendirdiler. Böylece 68 Gençlik Devrimi, 1971 Türkiye’sinde gençlik öncülüğünde bir demokratik devrimci yükseliş olarak ortaya çıktı. Bu devrimi yürüten gençlik, yine bu devrimci mücadeleye omuz veren halk Türkiye’de yer alan bütün toplumsal kesimlerden oluşuyordu. Kürt gençleri ve halkı bu direniş içerisinde düşünsel ve özellikle de eylemsel olarak en çok ve en aktif olarak yer aldılar. Böylece Kürdistan’da bir politik bilinçlenme ve yeniden bir pratik hareketlenme ortaya çıktı. Bunun üzerinden yeni birçok direniş oluştu.

70’lerin başında PKK’nin doğuş koşullarını oluşturan bir de bu ideolojik, teorik, politik, örgütsel ve eylemsel gelişmeler vardır. Bu süreçte hem Ekim Devrimi’nin sonuçları, hem de ulusal kurtuluş devrimlerinin sonuçlarını ifade eden teorik yazılar çok yaygın bir biçimde Türkçeye çevrildiler. Bir anda Türkiye ortamı devrimci teoriyi ifade eden kitaplarla doldu. Bu, Türkiye’de yeni bir bilinçlenme ve aydınlanma yarattı. Aynı bilinçlenme

ve aydınlanma Türkiye üzerinden olduğu gibi Kürdistan'a taşı. Asimilasyon amacıyla kurulan okullarda eğitim gören gençler bu teoriyle aydınlandılar ve yeni bir düşünce kazandılar. Yeni bir aydınlanma Kürdistan'da ortaya çıktı. Aynı zamanda bu ulusal kurtuluş hareketleri zafer kazandılar. Vietnam merkezli olarak Uzakdoğu Asya'da, yine Angola-Mozambik merkezli olarak Afrika'da, Küba merkezli olarak Amerika'da hem zafer kazanan devrimler oldular, hem de yaygın bir gerilla hareketi olarak ortaya çıktılar. Diğer yandan Avrupa'da gençliğin geliştirdiği devrimci hareketin etkileri bu ulusal kurtuluş devrimleriyle birleşince bütün dünyaya yayıldı. Hem bilinç, hem coşku-heyecan, hem moral, hem de cesaret ve fedakârlık olarak bütün bunlar Kürdistan'daki gençliği ve toplumu etkilediler. Kürt toplumunun yeni anlayışlar ve değerler kazanmasını, Kürt gençliği içerisinde yeni düşünce akımlarının ortaya çıkmasını sağladılar.

Bunlar içerisinde zorlayıcı olan etkenler de vardı. Örneğin teorik olarak sosyalist hareket içerisindeki tartışmalar kafa karıştırıcıydı. Politik olarak sosyalist devletler arasındaki çekişmeler, Çin-Sovyet çekişmesi, Doğu Avrupa ülkeleriyle olan çekişmeler hareketi zayıflatıcı özellikteydiler. Dahası sosyalist hareket içerisinde, özellikle devlet olmuş hareketlerde devlet çıkarlarını esas alan, devlet hegemonyasını öngören, devletin politik çıkarlarını ideolojik ilkelerin önüne geçiren yaklaşımlar yine saptırıcıydı. Özgürlük akımlarının ortaya çıkmasını ve gelişmesini engelleyici ve bastırıcıydı. Aslında 68 Gençlik Devrimi'nin ya da devrimci gençlik hareketinin en önemli özelliği sosyalist hareket içerisindeki bu savrulmalara, yanlışlara karşı mücadele etmesiydi. Örneğin devlet çıkarlarını esas alan zihniyete ve sosyalist hareket içerisindeki parçalanmaya karşı yeni bir sosyalizm arayışını gündeme getirmesiydi. Politik çıkarlarına dayalı bir sosyalizm yerine özgürlük, eşitlik, dayanışma ilkelerine dayalı, ideolojik yönü önde olan bir hareketi ortaya çıkarmaları söz konusuydu. Reel sosyalizmin bu ideolojik ilkeleri gerçekleştirmeyen, onlarla çelişen özellikleri yanında biraz da hayal kırıklığı ve öfkeyle sosyalizmin eşitlik-özgürlük ilkelerine daha fazla bağlanarak yeni bir sosyalizm arayışını çok güçlü bir biçimde geliştiriyorlardı. Bu çok etkili oldu. Küba Devrimi'nin, özellikle Che'nin gerillacılığı ile de birleşince Afrika'da çok küçük topluluklar bile muzaffer devrimler yapınca, tabii bu arayış onlardan büyük bir güç ve ce-

saret aldı. Böylece yeni devrimci arayışlar ve çıkışlar özellikle gençliğe dayalı ve ulusal kurtuluş devrimleri biçiminde 70'lerin başında yaygınlık kazandı.

Önder Apo PKK'yi bu gelişmelerin etkisi altında ortaya çıkan bir akım, 1968 Gençlik Devrimi'nin Kürdistan'daki devamı olarak değerlendirdi. Türkiye Devrimci Gençlik Hareketi'nin Kürdistan'a taşırılması, devrimci gençliğe dayalı Türkiye'deki devrimci sosyalist hareketin Kürdistan kolunun örgütlenmesi olarak değerlendirdi. Böylece bir de bu koşullar Kürdistan'da aydınlanmayı, bilinçlenmeyi, coşku ve irade kazanmayı, bilinç edinmeyi geliştirdi. PKK bu koşullardan faydalandı. Kürdistan'daki sosyo-ekonomik yapıdaki değişime dayandı, ama esas olarak da dünyanın dört bir yanında gelişen 68 Gençlik Devrimi'yle daha çok ilkesel özellik kazanan devrimci hareketlerin gelişimine dayandı, onlardan etkilendi. Bunları kendisine miras aldı.

Önder Apo manifestoda net ortaya koydu. "Kürdistan tarihinin yenilgiler tarihi olduğunu" söyledi. Evet, direnişler olmuş ama hepsi yenilmişti. Yenilen hareketlerin mirası olmaz, yenilen hareket moral ve cesaret vermez. O halde nereden miras alacağız, cesaret ve fedakârlığı nereden oluşturacağız, moral değerleri nereden geliştireceğiz, kendimize bu hareketi geliştirecek mirası nereden bulacağız diye sordu ve bu konuda devrimci hareketleri adres gösterdi. İşçi sınıfı hareketlerini, devrimci gençlik hareketlerini, ulusal kurtuluş devrimlerini adres gösterdi. Dünyanın neresinde olursa olsun gençliğin, halkların ortaya çıkardığı devrimci gelişmeleri, kendi yarattığı devrimci değerler gibi miras aldı. Onları kendi devrimi gibi görüp benimsedi, öyle özümsemi. Moral değeri, bilinci, cesareti, fedakârlığı da oradan edindi. Bu bakımdan Önderlik dünyadaki gelişmeleri toplayarak Kürdistan'da yeni bir devrimci harekete dönüştürdü. Bugün eğer Kürdistan'daki gelişmeler dünyayı bu kadar etkiliyorsa, bunda PKK doğuşunun dünyadan etkilenmiş olmasının payı vardır. PKK sadece Kürdistan'daki gelişmelere dayalı olarak ortaya çıkmadı. KDP, YNK, Kürt-aşiretçi-feodal sınıfın geliştirdiği bir hareket olmadığı gibi, yalnız başına geçmişte Kürt beyleri öncülüğünde, aşiretçi-feodal sınıfların öncülüğünde yaşanmış direnişleri de kendisine miras olarak almadı. Onlardan da yararlandı, onları da miras gördü ama onun ötesinde Vietnam, Küba, An-

gola, Mozambik devrimlerini, Ekim Devrimi'ni miras gördü. Türkiye Devrimci Gençlik Hareketi'ni ve bu temelde gelişen Türkiye demokratik devrimini miras gördü. En çok da 1968 Gençlik Devrimi'ni miras gördü.

PKK bunlardan yararlanarak, böyle bir miras üzerinden oluştu. Öyle ki, bugün Kürdistan'daki devrimci gelişmeler Kürt gençliğine ne kadar heyecan veriyorsa, 1970'li yılların ortasında Vietnam Devrimi'nin zaferi de benzer bir heyecan veriyordu. Afrika'nın siyah derililerinin örgütlenip savaş vererek batı emperyalizmine, kapitalizmine karşı kazandıkları zaferler, gerçekleştirdikleri devrimler de benzer heyecanı veriyordu. Küba Devrimi, Che gerillacılığı ve benzerleri heyecan veriyordu. Türkiye'deki devrimci gençlik hareketi, THKP-C, THKO ve TİKKO'nun geliştirdiği hareketler heyecan veriyordu. Özellikle 68 gençlik direnişi, dünyayı saran yeni bir devrimci dalga olarak heyecan, bilinç verdi. PKK, devrimci teoriyi başka yerden değil onlardan öğrendi. Devrimci morali, coşku ve heyecanı o gelişmelerden aldı. Devrimci mücadele geliştirme ve zafer kazandırmaya dair kendine güveni ve inancı onlardan aldı. Yoksa zafer kazanmaya inanç oluşturacak bir şey yoktu. PKK'nin nasıl oluştuğunu ve hangi değerlere dayalı olarak geliştiğini iyi bilmeliyiz. Öyle Kürdistan'daki diğer hareketlerle karıştırmamak gerekiyor. İlkel, milliyetçi ve reformist milliyetçi akımların ortaya çıkış yapılarına, dayanaklarına benzetmemek gerekiyor. PKK onlardan farklıdır, ayrıksıdır. PKK'nin doğuşuna vesile olan, 20. yüzyıl devrimlerinin ve dünya koşullarının, halk mücadelelerinin etkisi çok olmuştur. Bilinç, moral, cesaret kazanmada bunlar sadece etkileyici değil, belirleyici rol oynamışlardır.

Bu koşulları böyle değerlendirmek gerekir. Ama burada şunu da vurgulamakta fayda var. Yeni sömürgecilik temelinde geliştirilen ilişkiler sosyo-ekonomik yapıyı değiştirdi. Yeni sınıflar ve tabakalar ortaya çıkardı. Kürdistan'a yeni bir yapı kazandırdı. Fakat bilinmeli ki, bu Kürdistan'da bilinç geliştirmek, devrimci düşüncüyü ortaya çıkarmak, ulusal bilinci ve iradeyi, örgütlenmeyi var etmek için değildi. Bütün bu hareketlenmeyi geliştiren güçler bunu aynı zamanda Kürt soykırımına bağlamışlardı. Hepsi soykırımı gerçekleştirmek, Kürt varlığını, halk varlığını, ulus varlığını yok etmek, Kürtleri Türkleştirmek için yapıyordu. Soykırım esasına bağlıydı. Okullar ona göreydi, yol ona göreydi, yeraltı ve yerüstü kaynakların işletilmesi ona göreydi. Pazar ona göreydi, askerlik ona göreydi. Hepsini

bir asimilasyon kurumu, dolayısıyla soykırım amacıyla gerçekleştirdiler. O nedenle ‘sosyo-ekonomik yapı değişti, aydın gençlik oluştu, bu da PKK’nin doğuşunu doğal olarak getirdi’ biçiminde düşünmemek gerekiyor. Bunlar PKK’nin doğuşu için yapılmadı. Tam tersine bunlar PKK gibi bir hareketin hiçbir zaman doğmaması için yapılıyordu. Bu süreci geliştirenlerin, bu koşulları oluşturanların amacı, Kürdistan’da bir daha geçmiş direnişler gibi bir direnişin olmaması, dünyada var olan ulusal kurtuluş hareketleri gibi bir hareketin olmaması, PKK’nin doğmaması içindi. Soykırım amacıyla bunu yapıyorlardı. İşleyen süreç ve objektivite PKK’yi doğuran değil, PKK’nin hiçbir zaman doğmayacağı koşulları yaratmak, yani Kürt soykırımını tamamlamak içindi. Kürt ulusal kültürel varlığını, dilini, tarihini, her şeyini yok etmek içindi. Onunla birlikte gelişti. Planlıydı, örgütlüydü, bütünlüklüydü.

Bu anlamda tedbirliydi. Asimilasyon dışında, ona karşıt herhangi bir gelişme olmasın diye her türlü tedbiri alıyordu. Dolayısıyla PKK bu objektivitenin doğal sonucu olarak ortaya çıkmadı. Objektivitenin doğal sonucu Kürt soykırımıydı. Kürt halk varlığının sona götürölmesiydi. PKK bu objektivitenin zıddı olarak doğdu ve ona karşı mücadele etti. Bu koşullar PKK’nin doğuşunda etkili oldu, aydın gençlik grubunun oluşması, Kürt toplumunun hareketlenmesi, sosyo-ekonomik zemin oluşturdy. Dünya devrimci hareketlerinin etkisi Kürt gençliğini cesaretlendirdi, bilinlendirdi, güç verdi. Ama bunlar Kürdistan’da bir ulusal özgürlük hareketi geliştirmek için yeterli değildi. Bütün bunlar ulusal özgürlük hareketini değil, ancak reformist, milliyetçi akımlarda temsilini bulan işbirlikçi, teslimiyetçi akımları ortaya çıkarabiliyordu. Dolayısıyla PKK bunlara ters, bunların dışında, bunlara karşıt olarak doğup gelişti.

PKK’nin oluşumunda bu objektivitenin etkisi vardır, ama belirleyici değildir. PKK’nin doğuşunun belirleyeni kesinlikle bu objektivite olmadı. PKK’yi doğru anlamak lazım. Bu objektivite sadece etkileyeni oldu, belirleyici olan Önderlik gerçeğidir. Önderliksel doğuşun özellikleridir, Önder Apo’nun kişilik özellikleri ve devrimci anlayışıdır. PKK doğuşunu ve gelişimini etkileyen ana etken Önderlik gerçeği, özellikleri, tarzı ve mücadelesidir. Bu bakımdan PKK objektif koşulların bir ürünü, çeşitli güçlerin bir araya gelerek oluşturdukları bir hareket değil, esas olarak Önder Apo’nun ruhunun, duygularının, düşüncelerinin, davranışının örgüte ve eyleme

dönüşmesi, Önderlik eylemi ve çabasının ortaya çıkardığı bir sonuçtur. O nedenle de PKK, objektif koşulların özelliklerini bünyesinde etki olarak taşır. Ama esas PKK özelliklerini var eden gerçeklik, Önder Apo'nun kişilik özellikleridir. Devrimci ruhu, bilinci, duygusu, düşüncesi, yaşam tarzı, üslubu ve anlayışıdır. PKK'nin doğuş koşullarını bilmek ama PKK'yi o koşulların doğurduğunu sanmamak lazım. O koşullar aslında PKK gibi bir hareketin doğmasını imkânsız kılmayı öngören, onun ömür boyu bir daha doğmaması için tedbir geliştiren koşullardı. Önder Apo o koşulları kırdı ve yırttı. O ortamdaki onlara karşıt bir çıkış yaptı. Dolayısıyla belirleyici öge Önderlik özellikleri oldu. O halde PKK'yi doğru anlamak için Önder Apo kişiliğini ve kişilik özelliklerini her bakımdan doğru anlayıp özümsemek gereklidir. Çünkü örgüte ve eyleme dönüşüp partileşen bu özelliklerdir. Önderlik özelliklerini irdelemeyen, öğrenmeyen, özümseyemeyen, PKK'yi doğru ve yeterli anlayamaz, bilemez.

Evet, PKK objektif koşulda oluştu, ama o koşullar bu oluşuma nasıl ve ne kadar güç verdi? PKK gerçeğiyle ne kadar uyumluydu? Bunlar tartışma konusudur. Kuşkusuz bir zemin oluşturdu. Sosyo-ekonomik yapıdaki değişim, toplumsal hareketlilik, aydın gençliğin oluşumu bir zemin oldu. Yine dünyada sosyalist ve ulusal kurtuluşçu hareketlerin gelişimi, ulusal kurtuluş devrimlerinin zafer kazanmaları ve 1968 Devrimci Gençlik Hareketi bir zemin oluşturdu. Belli bir güç verdi, fakat özellikle sosyo-ekonomik yapı PKK gibi bir hareketin ortaya çıkması için değil de, aslında onun koşullarının yok olması temelinde geliştirilmişti. O değişimi yönlendiren güçlerin esas amacı buydu. Onun için gerekli tedbirleri alıyorlardı. Dünyadaki gelişmeler de büyük cesaret, moral, bilinç ve güç verdi, ama muğlak ve karıştı. Kürdistan koşullarına birebir uygun değildi. Kürdistan'daki durumla dünyanın diğer alanlarında yaşananlar birbirine tamı tamına benzemiyordu, farklılıklar daha çoktu. Dolayısıyla birebir onlardan güç alma imkânı yoktu. Yaratıcı yaklaşıma, büyük çaba, iddia ve iradeye ihtiyaç vardı. Ancak öylesi bir tutum başarı getirebilirdi. Bu bakımdan objektif koşullar kısmen etkiledi, güç verdi, zemin oldu. Ama terslikleri, zarar vericiliği, engel oluşturunca da vardı. Böyle bir durumda PKK'yi var eden, Önderlik gerçeği oldu. PKK gerçeği ve doğuşu, Önder Apo'nun duygu, düşünce, ruhsal yapı ve davranışının doğrudan örgüte ve eyleme

dönüşmesini ifade etti. Tümöyle bir Önderlikse doğuş ve Önderlikse gelişme hareketi oldu. Önder Apo'nun duygularının, zihin gücünün, bilincinin ve emeğinin ürünü oldu.

PKK'yi bu esaslar üzerinde tanımak, anlamak, bu temelde yaklaşım göstermek daha çok anlayış kazandırır, bilinç verir, daha doğru anlamayı getirir. PKK'yi doğru anlayabilmek için bugüne kadar nasıl geldiğini, bu gelişmeleri nasıl gerçekleştirdiğini bulabilmek için kuşkusuz Önderlik gerçeğine bakmak gerekiyor. Bu da Önderlik doğuşuna, Önderlik oluşumuna bakmayı gerektiriyor. Aslında söz konusu objektif koşulların etki gücü Önderlik gerçeğinin doğuşuna yön vermiş, onu yönlendirmiş olmasında saklıdır. O halde PKK'yi doğru anlamak, Önder Apo'nun kişilik özelliklerini anlamak oluyor. Böylece Önder Apo'nun kişilik şekillenmesinin nasıl gerçekleştiği sorusuna geliyoruz. PKK'yi öğrenmeye ve anlamaya çalışırken önümüze bu sorun çıkıyor.

Önder Apo'nun Urfa Halfeti-Amara köyü doğumlu olduğunu biliyoruz. Türkçe 'Ömerli köyü' diyorlar. Doğum tarihi 4 Nisan 1949'dur. Fakat bu tarih biraz tartışmalıdır. Bir biçimde yaş tahsisi yaptırma durumu var. O tam netleşmiş değildir. Önderlik de bunu tam olarak çıkaramadı ve zaten nüfus kaydı öyledir. İlkokulu Cibin köyünde okumuştur, o da Halfeti'nin bir köyüdür. Daha çok eski bir Ermeni köyü olarak biliniyor. Ortaokulu Nizip'te, liseyi ise Ankara'da Tapu Kadastro Meslek Lisesi'nde okuyor. O dönem ortaokul üç yıllıktı, lise de öyleydi ama meslek liseleri dört yıldır. Aynı zamanda Tapu Kadastro Meslek Lisesi yatılı bir okuldur. Önderlik Ankara'da yatılı okumuştur. 1950'li yıllarda, Türkiye'de çok partili döneme geçildiği, Demokrat Parti'nin iktidar olduğu, Bayar-Menderes devrinin yaşandığı süreçte köydedir, çocukluk döneminde ve 50'lerin sonuna doğru ilkokula başlıyor.

Urfa'nın tarihsel bir geçmişi var. Önderlik burayı daha sonra kutsallığın ve ihanetin iç içe geçtiği yer olarak değerlendirdi. Urfa tarihsel toplum gerçeğinin en çok şekillendiği, kökleştiği bir alandır. Toplumsal yapı aslında neolitik devrimden geliyor. Çok güçlü bir tarım ve köy yapısı vardır. Zagros-Toros altın hilalinin verimli eteklerini ifade ediyor. Urfa yöresi de bu toprak parçasının bir bölümüdür. Dolayısıyla yerleşik yaşamın, toplumsallaşmanın, ilk kültür birikiminin, uygarlığın en uzun süreli ve en güçlü bir biçimde geliştiği bir sahadır. Kazılar yapıyor, bulgular çıkıyor,

“Göbekli Tepe” bulunuyor. 12 bin yıllık bir tarihsel kesiti oluşturuyor. Geleşme ve zenginlik de oraya dayalı olarak ortaya çıkıyor. İyi yönlendirilme-yince mevcut zenginlik üzerinde bir sapma eğilimi olarak iktidar ve devlet düzeni, sömürü ortaya çıkıyor. Urfa böyle bir zenginliği, tarihsel geçmiş-i olan bir alandır. Dolayısıyla toplumsal dokusu çok güçlü, kültürü çok zen-gindir. Alanda birçok uygarlık iz bırakarak yaşamıştır. Bunlardan önemli bir tarihsel toplum gerçeğı oluşmuştur. Bu temelde kutsal bir kent olarak biliniyor. Kudüs ile birlikte aslında insan düşüncesinin en çok geliştiğı iki kentten biri olarak biliniyor. Hz. İbrahim’in Urfa’da doğup Kudüs’e gittiğı söyleniyor. Urfa, İbrahim’i kent olarak tanınıyor. Düşüncenin, dinin, kül-türün bu temelde derinliğine geliştiğini, köklü bir kültürel yapının burada ortaya çıktığını biliyoruz. Her bakımdan uygarlığa, gelişmeye katkı sun-muş bir alandır. Büyük düşünce insanların, sanatçıların, yazarların, top-luma hizmet eden önemli düşünce ve eylem insanların peygamberlere kadar bu alandan çıktığı biliniyor. Peygamberler şehri olarak tanınıyor ve ifade ediliyor. Bu bakımdan Önderliğin Urfa ve yöresinin tarihsel toplum gerçeğini yansıtan bir kişilik olduğunu bilmemiz gerekiyor.

Bu saha diğeri yandan zengin bir etnisiteye de sahiptir. Esas olarak Kürtlerin yoğunlukla yaşadığı bir bölge ama tarih içerisinde Kürtler, Er-meniler ve Türkmenler iç içe yaşıyorlar. Böylece dil ve kültür bakımından farklı etnisiteleri bir arada toplayan, zenginlik oluşturan bir saha oluyor. Bunun da kişilik oluşumunda etkisi vardır. Hem çelişkiler, hem de birbirini besleme bakımından farklı kültürlerin bir arada bulunması kişilik oluşu-muna etki yapıyor. Önderlik şekillenmesinde bu zeminin etkisi var. Kendi köyü Türkmen ve Ermenilerin iç içe yaşadığı bir köy oluyor. Dolayısıyla farklı toplulukları da yakından tanıyor. Topluluklar arası çelişkilerden et-kileniyor. Örneğin aileler arası kavgalar var. Annesinin kendisini komşu-sundan intikam almak üzere eğitmeye çalıştığını Önderlik hep ifade etti. Fakat bunu dinlemediğini, o öğüde uymadığını da söyledi. Diğeri yandan doğup okula gitme yaşına geldiğı zamanda Türkiye’de yeni sömürgecili-ğin geliştiğı, Kürdistan’ın buna açıldığı, bu çerçevede okulların her tarafta hızla yayıldığı bir dönem oluyor. Yedi-sekiz yaşına geldiğı dönemde yeni bir okula gitme, okuma-yazma öğrenme, olumlu-olumsuz yeni şeylerle karşılaşma fırsatı buluyor. Önderlik ‘Kürt sorununun kendisi için okula git-tiğı ilk gün başladığını’ söyledi. O başlangıç en azından Türkçe diliyle kar-şılaşmayı ifade ediyor. Kendisi Türkçe değil Kürtçe biliyor. Dolayısıyla o

okula gidebilmesi, okulun nimetlerinden faydalanabilmesi için Türkçe öğrenmesi lazım. Yeni bir dil öğrenmek öyle kolay değildir. Ciddi bir sorun ve zorluk içeriyor. Bundan dolayı hep kendi içinde 'niye okullar Kürtçe değil, Kürtçe olsa biz daha iyi okur, başarılı oluruz' diye düşünüyor.

Daha çocuk yaşta okula giderken karşısına böyle dil değiştirmek gibi kişilik ve insan yaşamı üzerinde çok köklü etkisi olan bir sorunla karşı karşıya geliyor. Bunun zorluklarını, kişilik üzerindeki etkilerini algılamak lazım. Bunu gerçekleştirebilmek için de kuşkusuz daha çok çalışıyor, daha çok çaba harcıyor. Kendisini o tarafa daha fazla kaptırıyor. Elbette kişilikte sürekli bir şekillenme, bir oluşum var. Kişilik durağan ve değişmez değildir. Fakat kişiliğin şekillenme hızı yaşam boyu da her zaman aynı kalmıyor. 7 yaşına kadar bu çok hızlıdır, ondan sonraki on yıllık dönemde hızı biraz daha azalıyor. Daha sonraki dönemde de giderek düşüyor. O bakımdan ilkokul yılları da sayıldığı zaman Önderliğin çocukluğunun, temel kişilik özelliklerinin Amara ve çevresinde, köy ve okul yaşamında şekillendiğini biliyoruz. O alanın özelliklerinin izlerini taşıyor. Ruh, duygu, düşünce ve davranış yapısı orada şekillenip açığa çıkıyor.

İnsan sosyal bir varlıktır. Canlı olarak doğuştan gelen özellikleri var ve bunlar potansiyel özelliklerdir. Her türlü gelişmeye açıktır. Her insan benzer özelliklere sahiptir. Bu özellikler nötrdür, kişilik doğuştan gelmez. İçinde yaşanıp büyülen ortamda edinilir, sonradan şekillenir. Mevcut kişiliklerimiz inşa edilmiş, içinde büyüdüğümüz çevre tarafından oluşturulmuş kişiliklerdir. Hiç kimse 'ben böyle doğmuşum, bu özellikler doğuştan geliyor' diyemez. Doğuştan herkeste benzer özellikler vardır, bunlar genlerde saklıdır, nötrdürler, potansiyeldirler. Aktifleşmeleri, içinde büyüdüğü ortamda olur. O ortam, o koşullar hangi özelliğin aktifleşmesine fırsat veriyorsa o özellik aktifleşir, hangisine vermiyorsa o kalır. Hangileri aktifleşirse kişilik onlara göre oluşur, onlardan şekillenir. Bu temelde kişilikler inşa edilmiş kişiliklerdir, içinde büyülen ortamda yaratılmış kişiliklerdir. Ne doğuştan gelir, ne de kişinin kendisi kişiliğini inşa eder. Kişilik içinde bulunulan ortamda oluşur, o da o ortamın özelliklerine göre şekillenir. İlk yedi-on yıl kişilik özelliklerinin en çok şekillendiği, kişiliğin en çok geliştiği dönemdir. Ondan sonraki on yıl hızın biraz daha azaldığı, daha sonraki süreçte ise bu hızın daha da çok yavaşladığı, değişim ve dönüşüm ile kişilik şekillenmelerinin zayıfladığı, kişinin daha tutucu, daha kalıpcı

hale geldiği bir dönem yaşıyor. Bu insan kişiliği oluşumunun gelişme diyalektiği, gelişme yapısıdır. Dolayısıyla Önderlik kişiliğinin oluşumunu da değerlendirirken bu esaslara göre almalıyız. Bu esaslar da kişilik özelliklerinin en fazla şekillendiği yerin bu Halfeti'deki tarım-köy toplumu ortamında olduğunu, yine ilkokul ortamında şekillendiğini söylemeli ve anlamalıyız. Onun için Urfa'nın tarihsel toplum gerçeğini, mevcut toplumsal yapısını vurgulamaya çalıştık. O bakımdan okula gidişini, okul özelliklerini vurguladık. Önderliğin kişilik özellikleri bu ortamda oluşmuştur, bu ortamın özellikleri içerisinde. Dikkat edilirse tarihsel olarak birikmiş kültürel yapısı da güçlü bir alandır. Dolayısıyla bu durum düşünce gücünün, davranışlarının gelişmesine zemin sunup hizmet ediyor.

Etnik çelişkiler var, okulda Türkçeyle karşılaşıyor, sömürgecilikle ilk karşılaşması orada oluyor. Bunun yarattığı çelişkiler var. Bunlar da çelişkili ortamda yetişmesine yol açıyor. Diğer yandan yeni sömürgecilik gelişiyor. Kapalı-feodal toplum parçalanıyor. Yeni gelişmeler karşısında dağılan, parçalanan toplumsal yapının kendi içinde yaşadığı çelişkiler var. Aile ve köy içerisinde çelişkiler var. Eski değer yargıları yıkılıyor. Yerine yeni neler konulacak çok belirgin değildir. Böyle bir çelişki ortamında büyüyor. Dolayısıyla bu çelişkilerin yol açtığı mücadeleler kişiliğinin şekillenmesine yön veriyor. Bir mücadeleci, arayışçı, hareketli kişilik burada oluşuyor. Önderlik kendisini tanımlarken "cıva gibi hareketli olmanın yanı sıra hep bir arayış içerisindeydim" dedi. Arayışçılıkta hep öncülük vasfının öne çıktığını söyledi. Dinle ilişkilerinde hocasına 'bir gün uçacağını' söyletecek kadar ilerlemesi vardır. Din de o kadar yoğunlaşarak bir çare arıyor.

Önderlik çocuk yaşta şunu gördüğünü söyledi: "Daralmış kapanmış toplumsal yapıya yönelik dıştan gelen dağıtıcı etkiler karşısında toplumsal yapı çaresizdir. Sömürgecilik, asimilasyon ve soykırım gelişiyor. Toplumun tüm değer yargılarına, ulusal ve kültürel değerlerine saldırı var. Ama bu değer yargıları kendilerini savunmaktan aciz, çaresiz ve güçsüzdür. Dolayısıyla bir şey vermiyor, kazanma şansı yoktur. Büyüttüğü, yetiştirmek istediği çocuğa güçlü bir gelecek vadetmekten uzaktır." Bunu küçük yaşta fark ettiğini söylüyor. Bunu fark etmesine okulda, köyde yaşadığı çelişkiler yol açıyor. Ailenin çatışmalı olma durumu, dağılan köy yaşamının çaresizliği, aile içindeki ilişkiler, ana-baba ilişkilerinin güçsüzlüğü, gelişmeler karşısında babanın çaresizliği yol açıyor. "Anladım ki babamın

tarzıyla yaşam kazanılamaz” tespitine gidiyor. O tarz hep söylenen, tepki duyan, küfreden, kendini rahatlatan ama yol-yöntem, çare geliştirmeyen, çözüm bulamayan tarzıdır. Yaşam karşısında çaresiz, çözümsüzdür. Anne biraz etkili olmaya çalışıyor, ama onun da yönlendirdiği eski geleneksel bir kişiliğin ortaya çıkmasıdır. Aile-aşiret kavgaları içerisine gömülmüş, onun için hazırlanan bir kişiliğin ortaya çıkarılmasıdır. Önderlik bunu baştan reddettiğini söylüyor. Bunun için annesiyle çatışmalara giriyor. Annesine “gelecek vadedemedikleri bir çocuğu niye doğurduklarını” soruyor. Tavuk örneğini veriyor. “Tavuğun kendi civcivi için hazırladığı gelecek kadar bir geleceği benim için hazırlama gücünüz yok” diyor. Bu dağılan toplumun zayıflığını, kendisi için bir gelecek yaratmayacağını o düzeyde görüyor.

Diğer yandan arayışçıdır, çaba harcıyor. Dinde yoğunlaşıyor. Din düşüncesiyle karşı karşıya kaldığı soruna cevap arıyor. Fakat o da bazı şeyleri ezberlemekten öte bir şey vermiyor. Böyle olunca pratiğe, çalışmaya, emeğe, okula yöneliyor. Okulun en iyi öğrencisi, yaşamın en çalışkan kişiliği olmaya çaba harcıyor. Bu amaçla emeğe saygılıdır, emek sahibidir çalışıyor. Emekle yaşamın yaratılabileceğini anlıyor, emekle yaratılan yaşamı değerli buluyor. Emekçi, üretken yanı, yaratıcılığı, arayışçılığı burada ortaya çıkıyor. Böylece daha küçük yaşta içinde bulunduğu ortamı çözümlen, ortama eleştirel bakan, olumlu yanları kadar olumsuzluklarını da görüp oradan kendisini kurtarmaya, yol-yöntem aramaya, çözüm bulmaya yönelen bir davranış ortaya çıkıyor. Onun için gördüğü çare güç sahibi olmaktır. Güç nerededir? Çevreye bakıyor, gelişen egemen devlettir, sömürgeci soykırım devletidir. Kürdistan üzerindeki sömürgeci soykırımcı sistemi temsil eden temel kurum da ordudur. Devleti, egemenliği, gücü temsil eden birinci kuvvet Kürdistan’da ordudur. Bunu görüp fark ediyor, bu temelde asker olmak istiyor. Askeri okula gitmek, oraya giderek güç sahibi olmak istiyor. Fakat ona da içinde bulunduğu durum imkan vermiyor. Yani ilişkileri ve gücü bir askeri okula girmeye yeterli değildir. Böyle olunca başka arayışlara giriyor. Ortaokula gidiş o temeldedir. Tapu Kadastro Meslek Lisesi’ndeki arayışçılığı tümüyle böyledir.

Temel özelliklerini ifade ettik. Daha önce belirtmiştik, tarih bilinci çok önemli, düşünce gücü ve arayışçılık, mücadelecilik, emeğe saygı, eleştirel güç öyledir. Dolayısıyla var olanı eleştirme ve aşma çabası daha küçük

yaşıta, çocukluk döneminde, köy ve okul yaşamı içerisinde geliyor. Bunu aşmak için askeri okul mümkün olmayınca başka yollar arıyor. Önderliğin, ortaokul dönemine dair çok fazla değerlendirmeleri yoktur. Sadece köyden ayrılmanın ne kadar zor geldiğini anlatıyor. Her insan alıştığı yerden ayrılırken zorlanır. Alışkanlıklardan kopma her zaman zorluk yaratır, duygu dünyasını zorlar. Hele hele bilinmeyen bir yöne gidiliyorsa bu daha çok zorluk ve ürküntü verir. Çünkü ne olup olmayacağı bilinmiyor, insan kaygıyla yaklaşır. Zayıf da olsa alışılan yer en azından bildiğin yerdir. İnsan yaşamın tekrarlanarak süreceğine, bu biçimde hayatta kalacağına inanır, ama bilmediği değişik bir alana giderken neyle karşılaşacak, dolayısıyla yaşamı ne olacak belli değildir. Bu kuşku, ürküntü, çekingenlik yaratır. Her insan için az çok böyledir. Her ortam ve her yaşta böyledir. Çocuklar açısından kuşkusuz bu çok daha fazla böyledir, çünkü yaşam tecrübesi azdır. Kendi başına alıştığı ortamlardan kopuyor. Yeni yerlerin neler getireceğini bilmiyor. Dolayısıyla zorlanarak ayrılır. Önderlik o durumun kendi kişiliğinde nasıl yaşandığını çok fazla ifade etti. Ortaokulda daha çok okul çalışması, fiziki emekle tanışma özelliğini anlatıyor. Köy ortamında aile içi çalışmadır. Ortaokul döneminde aile çerçevesinde bir fiziki çalışma değil, aile dışı bir işçi-emekçi olarak çalışıp yevmiyeci düzeyinde para kazanma var. Öyle bir çalışmaya katıldığını belirtiyor. Bu da yaşamın zorluklarını anlamada, yaşamı yaratmak için büyük bir mücadele ve çaba sahibi olmak gerektiğini bilince çıkarmada kendisi için ciddi bir öğreticilik ifade ediyor.

Ardından Tapu Kadastro Meslek Lisesi'nde dört yıl okuyor. En azından 14-15 yaşındadır. Bu yaşta aileden ve içinde büyüdüğü toplumsal ortamdan kopuyor. Başka bir toplumsal ortama gidiyor. Kült toplumsal yapısından Türkiye toplumsal yapısına giriyor. Köyden çıkıyor şehre gidiyor. Aile yaşamından çıkıyor yatılı okul yaşamına gidiyor. Bunların hepsi çok köklü değişikliklerdir. O yaşta o değişiklikleri yaşaması çok önemlidir. Ona cesaret etmesi bile ciddi bir gücü gösteriyor. Diğer yandan bu kadar değişken bir ortam, kişiliğinde çok hızlı bir gelişme ve değişime yol açıyor. Tapu Kadastro Meslek Lisesi Ankara'nın merkezi yerlerinden Kızılay ve Maltepe arasında bir yerdedir. Dolayısıyla şehrin merkezi bir alanıdır. Şehir toplumuyla o okulda bu biçimde iç içe geçiyor. Her ne kadar yatılı okulda kalsa da eğitimini böyle merkezi bir şehirde yapıyor. Ankara, TC devletinin baş-

kentidir. Bütün devlet kurumları oradadır. Yeni gelişen bir şehirdir, iç çelişkileri çok yoğundur. Devleti temsil eden, şekillendiren, yöneten şehirdir. Kürt karşıtı ve soykırımcı bir devletin başkentidir. Dolayısıyla tepeden tırnağa Kürt karşıtı özelliklerle doludur. Kürtleri küçük, hakir görüyor. Kürtler üzerinde fiziki soykırım, tehcir geliştirmiş, şimdi de kültürel soykırım geliştiriyor. Böyle bir kültürel soykırımda her düzeydeki okullar çok önemli bir kurum oluyor. Önderlik, bir Kürt genci olarak hem de başkentte böyle bir kültürel soykırım kurumuna bilim öğrenmek ve bir şeyler okumak için gidiyor. Tabii bu yepyeni şeylerle tanışmasını, devleti, Türkiye toplumunu, sömürgeci soykırımcı özellikleri genç yaşta erkenden ve tüm özellikleriyle birlikte tanınmasını getiriyor. Onlarla çok canlı bir biçimde karşılaşılıyor, üzerinde baskısını hissediyor ve kendisini kuşkusuz ona karşı bir duruş ve mücadele içerisinde oluşturuyor.

Burada iki eğilim var: Bir, kendi gerçeğinin mevcut düzende gelecek vadetmediğini görüyor. Bu anlamda içine yeni girdiği modern Türkiye ve devlet ortamına göre kendini değiştirmek, şekillendirmek, geliştirmek istiyor, başka çare yoktur. Önüne hedef olarak o konmuş, onu başarıyla gerçekleştirmek için okula gidiyor. Çok çalışıyor, okulu bitirmek, başarılı öğrenci olmak için her türlü çabayı harcıyor. Sadece okul için değil, içine girdiği yeni siyasi ve toplumsal ilişki içerisinde de en yetkini olmak amacıyla bunu yapıyor. Ama diğer yandan çocukluktan edindiği eski toplumsal yapı özellikleri buna izin vermiyor. Engel oluşturuyor, bunlara karşı direniyor. Kendisini savunmacılığa, direnmeye ve korunmaya itiyor. Böyle çok derin bir çelişki içerisinde. Bir taraftan önüne kurtuluş olarak bir yol konulmuş, ona ulaşması gereklidir. Onun için çok çalışması ve mücadele etmesi, varlığını değiştirmesi lazım. Diğer yandan eski varlık da kuvvetlidir, kendisinde tutuyor, o değişime izin vermiyor, yaşamak istiyor. Önderlik, böyle bir çelişki içerisinde ilk gençlik yıllarını yaşıyor. Tapu Kadastro Meslek Lisesi'ndeki durumu böyledir.

Bunun için o arayışçılık yalnız başına da olsa Ankara gibi bir yerde devam ediyor. Henüz daha lise çağında her yere gidiyor. Dinci, sağ akımların kurumlarına gittiği gibi, en sol akımların yürüyüşlerine de katılıyor. Bir yandan Necip Fazıl Kısakürek gibi dinci akımın en önde gelen sözcülerini dinlemeye gidiyor, onun toplantısına katılıyor. Diğer yandan İmran Öktem gibi bir ateist solcunun, imamların ve diyanetin 'cenaze namazı bile

kılınmaz' fetvası verdiği bir kişinin cenaze törenine katılıyor. Bir uçtan diğerine, bütün çelişkilerin içine giriyor. Görmeye, anlamaya çalışıyor. Kendine göre bir yol arıyor, bir doğrultu bulmaya çalışıyor. Yoksa bu kadar yoğun karşıt olan ortamlara giremezdi, fakat Önderlik giriyor.

O dönem Türkiye’de yeni akımların geliştiği dönemdir. 27 Mayıs 1960 darbesinden sonraki 1961 anayasası yeni örgütlenmelere biraz kapı aralamıştır. Ortaya çıkan yeni toplumsal yapılar kendi çıkarları için örgütlenmeye yönelmişlerdir. Bu çerçevede yeni akımlar gelişiyor. Milliyetçilik, dincilik, solculuk sosyalizm gelişiyor. Öncenin tekçi resmi ideolojisi Kemalizm parçalanıyor. Yeni ideolojik akımlar ortaya çıkıyor. Bu akımlar kendilerini teori olarak ortaya koyuyorlar. Örgütsel olarak büyümeye çalışıyorlar. Adım adım eylem alanına yöneliyorlar. Dolayısıyla Türkiye ortamı gittikçe ideolojik-siyasi çelişki ve çatışmaların yoğunlaştığı bir seyir de izliyor. Bunun merkezi de Ankara’dır. Önderlik ise bu dönemde Ankara’da Tapu Kadastro Meslek Lisesi’nde öğrencidir. Bütün bu olup bitenlerin merkezinde bulunuyor ve hepsini görmek, anlamak istiyor. Her yere gitmeye cesaret ediyor. Olup bitenleri anlamaya, kendisi açısından ders çıkarmaya, buna dayanarak kendisine bir yön çizmeye çalışıyor. Böyle bir ortamda “Sosyalizmin Alfabetesi” kitabını okuduğunu söylüyor. Bu arayışlar içerisinde değişik toplantılara gidiyor, farklı kitaplar okuyor. Sosyalizme ilişkin okuduğu ilk kitap “Sosyalizmin Alfabetesidir.” Okuyup bitirdikten sonra kitap zihninde çok büyük etki yapıyor. Bitirince yastığının altına koyduğunu ve kendi içinden “Muhammed kaybetti Marks kazandı” dediğini çözümlemelerde ifade ediyor. Yani Apo kişiliğini kazanan Marks oluyor. O zamana kadar Muhammedi düşüncede derinleşip karşı karşıya bulunduğu sorunları çözmek için dinde çare ararken, artık dini düşüncenin yaşadığı sorunlara çözüm getirmeyeceğini anlıyor ve yaşadığı sorunları çözümlemek açısından sosyalizmi daha güçlü, daha çözümleyici görüyor. Böylece düşünce sisteminde önemli bir değişiklik yaşıyor. Sol-sosyalist düşünceye katılımı, sosyalizmi öğrenme ve sorunlarına çözüm aramanın sosyalist düşüncede gelişmesi dönemi başlıyor.

İlkokula başlarken Kürt sorunuyla karşılaştığını belirtiyor. “Anneme bir tavuğun civcivine hazırladığı yaşam kadar bile bana bir yaşam hazırlayamamışsın dedim” diyor. Bir sorunu budur. Mevcut ortam hiçbir gelecek

vadetmiyor, imkân sunmuyor. Oysa Önderlik gelişmek, güçlenmek, tarihe iz bırakmak, bir şeyler yapmak istiyor. Bu zayıf durumu kabul etmiyor, bunların giderilmesini istiyor. Yaşadığı sorunlar benzer sorunlardır. Aile içindeki sorunlardır, kadın-erkek sorunudur. “Ablamı alıp götürdüler, bir daha yüzünü göremedim” diyor. Bu, kafasında çelişki oluşturuyor. ‘Bu nasıl bir yaşam? İnsan ilişkileri nasıl böyle oluyor’ diye kendisine soruyor. Şimdi çare aradığı sorunlar bunlardır ve bunlara okuduğu sosyalist kitapların daha çok çözüm getireceğine inanıyor. Bu tür sorunlara çözüm getirmede sosyalist düşünce daha güçlü görünüyor. Tapu Kadastro Meslek Lisesi’nden sonra tapu memuru olunca Amed’e memur olarak görevlendiriliyor. 1969-70 öğretim yılı olabilir, bir yıl Amed’de memurluk yapıyor. 1969 yılının yarısından sonra 1970’in güzüne kadar Amed’de kalıyor. Tapu kadastro memurluğu yapıyor. Köyleri tapuluyorlar, halkla iç içe köylere gidiyor. Ergani köyelerine, Diyarbakır etrafındaki köylere gidiyor ve birçok çevreyi tanıyor. Ankara’da dört yıl okumuş, belli bir birikim edinmiştir. İçinde var olan sorunlar daha çok açığa çıkmış, onlara çözüm arama tutkusu, iradesi ve inancı daha çok gelişmiştir. Böylece bir yıl kalıyor ama dolu dolu bir yıl yaşıyor.

1969-70 Güney Kürdistan’da da KDP hareketinin en çok geliştiği, çatışmaların olduğu bir dönemdir. Olduğu gibi Kuzeye yansıyor. Bundan dolayı Güney’deki Kürt hareketini, buna dayanarak tarihsel Kürt siyasetlerini ve hareketlerini Amed’de daha yakından tanıyor. Amed, Kürdistan’ın toplumsal ve siyasi merkezidir. Dolayısıyla Kürt toplumuna ve siyasetine dair en geniş bilgiler orada mevcuttur. Urfa gibi bir toplumsallık merkezinde büyümüştür. Gençken de Kürt toplumunun siyaset merkezine, insanlığın en önemli uygarlık merkezlerinden biri olan Amed’e gitmiş oluyor. Bu arada Ankara gibi Kürdistan’a soykırımı dayatan bir merkezde dört yıl yaşıyor. Türkiye toplumunu, devlet ve soykırım gerçeğini yaşayarak görüyor. Dolayısıyla Amed’deki bir yıl, Önderlik kişiliğinin şekillenmesinde çok önemli bir yıl oluyor. Kürt gerçeğini, toplumunu, siyasetini kavramada önemli bir bilinçlenme yaşıyor. Büyük bir güç ediniyor, önemli bir bilgi birikimi oluşturuyor.

Bir yandan tarihsel gerçekliği, dünyadaki gelişmeleri, diğer yandan Kürt insanının ve toplumunun zayıflığını görüyor. Hem tarihine hem de dünyadaki gelişmelere denk olmayan duruşunu görüyor. Bu içinde çok

büyük bir çelişki oluşturuyor. Buna karşı bir arayışı ve mücadelesi vardır. Halkla tartışıyor, köylülerle tartışıyor. Köylüler, Önderliğin söylediklerine çok veciz bir yanıt veriyorlar. “Bunları bize söyleme, biz kuru odun gibi olmuşuz, bizden bir şey yeşermes” diyorlar. Bu durumu görmek Önderliği daha çok yoğunlaşmaya ve araştırmaya götürüyor. “Neden böyledir? Nasıl böyle olabilir? Toplumun kökleştiği, uygarlığın geliştiği bir yer olacak ve dünyada bu kadar gelişme yaşanırken toplum ve onu oluşturan fertler bu kadar zayıf kalacaklar, hiçbir gelecek öngöremeyecekler. Kendilerini kuru odun gibi hissedecekler. Bu durum nereden kaynaklanıyor, nasıl ortaya çıkmıştır?” Çözüm aranan sorular ve sorunlar çoğalıyor. Bu da önemli kişilik gelişimine yol açıyor. Kişiliği, çok yoğun bir çelişki ortamındadır. Bütün bunlara karşı çok duyarlıdır ve hepsini kendisi için sorun yapıyor.

Sorumluluk duygusu Önderliğin en temel bir özelliğidir. “Kürt sorununun ben yaratmadım, benden önce yaratıldı. Herkes bu sorunu görüyordu, ama herkes gözünü kapattı, görmezden geldi, ben herkes gibi yapamadım, gözümü kapatamadım. Görmüyorum diyemedim, burada sorun var dedim ve üzerime kaldı” dedi. Sorumluluk duygusu bu düzeydedir. Dolayısıyla Kürdistan’da olup bitenlere, Amed’de gördüklerine ve yaşanan her şeye karşı sorumluluk duyuyor. ‘Bana ne!’ demiyor, kendisini her şeyle ilgili ve sorumlu görüyor. Hafızası çok güçlüdür. Hiçbir bilgisayar öyle bir hafıza gücüne sahip değildir. Çok zekidir. Sadece okuduğunu, gördüğünü değil, duyduğunu da hafızasına yerleştiriyor, bir daha unutmuyor. Sorumluluk duygusu, sorunları açığa çıkarması ve çözüm arayışı onu böyle duyarlı, zeki kılıyor. Okuduğunu, gördüğünü, duyduğunu öğrenen, olayları birbirine bağlayan bir özelliğe sahiptir. Çok büyük bir muhakeme gücü vardır, diyalektiği çok güçlüdür. Olayları birbirine bağlama, dolayısıyla yorum yapma ve sonuç çıkarma yetisi çok güçlüdür. Çevresindeki bütün sorunları kendi sorunu olarak görüyor, kendini sorumlu görüyor ve çözüm arıyor. İşte bu arayış, bu çaba yorum gücünü, muhakeme ve diyalektiğini, düşünce gücünü geliştiriyor. Çok ileri bir düzey ortaya çıkarıyor.

1970-71 öğretim yılında İstanbul’a gidiyor. Hukuk fakültesine kayıt yaptırıyor, bir yıl orada kalıyor. 1970 sonu Türkiye’de devrimci eylemin, kitle hareketinin en çok yükseldiği, doruğa çıktığı, zirveye ulaştığı bir dönemdir. 12 Mart 1971’de de askeri darbe oluyor. 70 sonunda devrimci

kitle hareketi zirveye ulaşıyor. 71 yılı baharında ise faşist gerici darbe yaparak bu devrimci gelişmelerin önünü kesmeye, durdurmaya, darbelemeye çalışıyor. Türkiye’de toplumsal ve siyasal mücadele bu düzeyde keskindir. Devrim ve karşı-devrim hamleleri halinde, zirveyi yaşamaktadır. Devrimin önemli merkezlerinden biri de İstanbul’dur. Başkent Ankara’dır, ama daha önce yüzlerce yıl devlet başkentliği yapmış şehir İstanbul’dur. Toplumun en çok yoğunlaştığı, nüfusun en çok toplandığı yerdir. Dolayısıyla Türkiye toplumu denen yapıyı en çok temsil eden yer de orasıdır. Bu nedenle de yaşanan devrim karşı-devrim çatışmasının en keskin ve yoğun yaşandığı kent de yine İstanbul oluyor. Önderlik böyle bir dönemde İstanbul’da bulunuyor. Dikkat edelim, Urfa’da çocukluğunu yaşıyor, Ankara’da ilk gençlik yıllarını geçiriyor, arkasından bir yıl Kürdistan’ın başkenti Amed’de memurluk yapıyor ve bilincini geliştiriyor. Devrim ve karşı devrim çatışmasının bu kadar yoğun olduğu bir ortamda da İstanbul gibi sadece Türkiye’nin değil, Ortadoğu toplumsal yapısının en çok yoğunlaştığı, karmaşık olduğu, Ortadoğu ile Avrupa kültürünün iç içe geçtiği bir kentte bu çatışmalı durumu gözlüyor, onun içinde yer alıyor. Bu, kişilik özelliklerinin şekillenmesine çok daha fazla hizmet ediyor. Birçok eyleme katılıyor. Doğrudan içinde yer alıyor. Artık bir devrimci sempatizandır. Sol-sosyalist sempatizandır.

Bir yandan Kürt ağa ve beylerinin üniversiteye gitmiş çocuklarının oluşturduğu DDKO (Doğu Devrimci Kültür Ocakları) isimli derneğe gidiyor. Bu dernek o dönemde İstanbul’da faaliyet yürütüyor. Üniversiteye gidebilenler daha çok varlıklı ailelerinin çocuklarıdır. Halk çocukları okuyamıyor, şehirlere gidemiyor, üniversitelere ulaşamıyorlardı, ama varlıklı ailelerin çocukları gidebiliyorlardı. Onlar da bir örgütlenme biçimi olarak DDKO derneğini geliştiriyorlar. Değişen Türkiye ortamında Kürtlere yer arıyorlar. Kürt varlığıyla ilgilidirler. Soykırıma karşı Kürtlerin var olduğunu savunuyorlar. Kürdistan’a daha fazla okul, elektrik, su, yol getirilmesini, daha çok kapitalizmin girmesini istiyorlar. Kısacası Kürdistan üzerindeki sömürden kendilerine de biraz pay verilsin istiyorlar. Onların özellikleri böyledir. Önderlik, o süreçte Kürdistan üzerinde hareket eden güçler olarak onları tanımış oluyor. Onun yanında Türkiye devrimci hareketini, onun öncülüğünü yapan devrimci gençlik hareketini de tanıyor. Birçok mitinge, yürüyüşe katılıyor, hareketleri gözlüyor. THKP-C’nin düzenlediği bir toplantıya katılıyor ve orada Mahir Çayan’ı görüyor. Mahir’i görmesi

ve dinlemesi kişiliği üzerinde çok fazla etki yapıyor. Önderlik savunmasında Mahir Çayan'ın bir konuşmasını örnek veriyor. "Önder Mahir'dir. Devrimci yöntemlerle mikrofonu ele geçirdi, topluluğa bir konuşma yaptı..." Mahir Çayan'ın hem o davranışları, hem de konuşmada söyledikleri Önderliği çok etkiliyor. Kendisini etkileyen söz Kürt sorunu üzerinedir. "Kürt sorununun öyle basit ele alınmaması gerektiği, çok ciddi ve köklü bir sorun olduğunu, devrimcilerin ciddi yaklaşımları gerektiğini" söylüyor. Devrimci gençlik önderinin konuşması, Önderliğin çözüm aradığı sorun üzerinedir. Bu konuşma Önderliği fazlasıyla etkiliyor. Ondan sonraki yaşamı Mahir Çayan ve THKP-C sempaticizmidir. Örgütlü bir yapıya girmiyor, ama Mahir'in sözleri ve davranışları Önderliğin üzerinde etki yapıyor ve sempati duyuyor. Önderlik bunu hiçbir zaman gizlemedi.

Ardından 12 Mart 1971 askeri darbesi geliyor. Darbe bu sefer sert bir baskı hareketiyle bütün gelişmeleri ezip imha etmek üzere ağır bir karşı-devrimci saldırıyı oluşturuyor. Genekurmay 12 Mart 1971'de kuvvet komutanlarının da desteğiyle muhtıra verdi. Hükümette Süleyman Demirel vardı, istifaya zorladılar. Ondan sonra CHP'li İsmet İnönü'nün kadrolarından Nihat Erim'i, -ki herhalde iyi bir kontrgerillacıydı, özel savaşıyordu- başbakan atadılar. Onun yanına da meclis dışı teknokratlardan oluşan bir hükümet kurdurdular. Bu hükümet bir ezme programı hazırladı, adına "Bal-yoz Hareketi" dediler. 12 Eylül darbesindeki gibi, yine günümüzde Tayyip Erdoğan yönetiminin yapmaya çalıştığı gibi sol-sosyalist devrimci hareketleri ezmek için sert bir karşı devrimci saldırı başlattılar. Tutuklamalar, işkenceler, katliamlar, ezmelerle devrimcilerin peşine düştüler. Bu durumda legal örgütlenen yapılar fazla direnemediler. İlegal örgütlenmiş bazı örgütler 12 Mart darbesine karşı direnişe geçtiler. Bir tanesi Mahir'in liderliğini yaptığı THKP-C idi. Bir tanesi Deniz Gezmiş'in öncülüğünü yaptığı Türkiye Halk Kurtuluş Ordusu THKO'ydu. Daha sonra Doğu Perinçek'in grubundan ayrılan İbrahim Kaypakkaya'nın önderliğini yaptığı TKP/ML (Türkiye Komünist Partisi/Marksist-Leninist) Türkiye İşçi-Köylü Kurtuluş Ordusu, TİKKO'ydu. Bunlar 12 Mart darbesine karşı silahlı direnişe geçtiler. Dağa çıkmaya ve gerilla hareketi geliştirmeye yöneldiler. Bir bölümü Filistin'e gitmiş ve orada gerilla eğitimi görüp tekrar Türkiye'ye dönmüşlerdi.

THKP-C'yle, THKO arasındaki temel çelişki gerillanın kırdı mı, kentte mi başlayacağı çelişkisiydi. THKP-C şehirden başlayıp kıra çıkmayı, kırdan şehirleri kuşatmayı öneriyordu. THKO ise baştan kıra çıkıp şehirleri oradan kuşatmayı öneriyordu. Zaten 12 Mart darbesinden önce şehirlerde eylemler gelişmişti. Darbeden sonra THKP-C yönetimi bir değerlendirme yaptı ve "şehirler rolünü oynadı, gerilla kıra çekilmeli" dedi. Böylece THKO ile THKP-C çizgileri iç içe geçti, yaklaştı. Ondan sonra birlikte eyleme geçer hale geldiler. Kıra yöneldiler. TİKKO zaten kırsalda gerilla geliştirmeye yöneldi. Böylece 12 Mart darbesine karşı önemli bir mücadele ortaya çıktı.

THKO'nun çeşitli grupları kırsal alana çıkmaya çalıştılar. Bazıları çıkar-ken yakalandılar, bazıları kırsalda çatışmaya girip şehit düştüler. Deniz Gezmiş, Yusuf Aslan, Hüseyin İnan Kürdistan'a çıkarken yakalandılar. Sinan Cemgil ve bir grup arkadaşı Nurhaklara çıktılar. Güneydoğu Toroslara geldiler. Mayıs sonunda orduyla girdikleri bir çatışmada şehit düştüler, bazıları yaralı yakalandı. O gruptan hala yaşayanlar var. THKP-C ile THKO'nun militanlarından oluşan bir grup Mahir yönetiminde Karadeniz dağlarına çıktılar. Bazı yabancı teknisyenleri kaçırdılar. Deniz Gezmişler idamla yargılanıyorlardı. İdam edilmeleri ihtimali güçlüydü. Önemli teknisyenleri kaçırmak için devletle pazarlık yapmak amacını güttüler. Bir grubu kaçırdılar ve Kızıldere köyüne gittiler. Devlet orada kuşattı. Devletin pazarlık yapacağını umut ediyorlardı. Devlet hiç bir pazarlığa girmede, bulundukları evi topa tutarak 30 Mart 1972'de hepsini katletti. Oradan kurtulan kişi Ertuğrul Kürkçü'dür. Şimdi HDP milletvekili yapıyor. Kürkçü, Mahir Çayan'ın arkadaşıydı. THKP-C merkez komite üyesiydi. Aynı zamanda da DEV-GENÇ'in en son başkanıydı. Üniversitelilerin örgütleri önce Fikir Kulüpleri Federasyonu'ydu. Sonra adlarını Devrimci Gençlik Dernekleri olarak değiştirdiler. Hepsini birleştirdi ve Devrimci Gençlik Dernekleri Federasyonu oldu. Ertuğrul Kürkçü onun son başkanıydı. Ondan sonra 12 Mart darbesi oldu, DEV-GENÇ yasaklandı. Mahirler de silahlı eylemlere girdiler.

Önderlik 1971-72 öğrenim yılında, 71 güzünde tekrar Ankara'ya gidiyor. O zaman şöyle bir eğitim sistemi vardı. Hukuk Fakültesinde başarılı olunur, bir derece tutturulursa üniversite sınavına girmeden ikinci sınıf-

tan devam etmek üzere Siyasal Bilgiler Fakültesine geçilebiliyordu. Önderlik öyle bir derece tutturup Ankara Siyasal Bilgiler Fakültesine yatay geçişle kayıt yaptırıyor. Çünkü önce askeri akademiye gitmek istemişti, başaramayınca siyasi okullara gidiyor. Bu okullar içerisinde en etkili olanı arıyor. Siyasal Bilgilere gitme imkânı bulunca da tereddütsüz oraya kayıt yaptırıyor, çünkü Ankara'daki Siyasal Bilgiler Fakültesi, adına "Mülkiye Mektebi" diyorlar. Günümüzde değil, ama 2000'lere kadar TC devletini yöneten kadroların %70'ini eğiten bir okuldu. Bütün siyasi yönetim kadroları oradan çıkıyordu. Önderlik, askerlikte bulamadığı gücü öyle bir okula giderek siyasette bulmak istiyor. Böylece Amed'i, İstanbul'u dolaşmış, bir yıl kalmış, oradan almış olması gerekenleri almış olarak tekrar sömürgeci başkent Ankara'ya geliyor ve oranın en önemli siyaset okuluna kayıt yaptırıyor. Orada öğrenciyken 30 Mart Kızıldere Katliamı olunca Siyasal Bilgiler Fakültesi içindeki bir grup gençlik protesto bildirisi yayınlıyor. Önderlik tereddütsüz o bildiriyi dağıtanlardan oluyor. Zaten İstanbul'da Mahir Çayan'ı tanımış, sempaticisi olmuş, üzerinde katliamın etkisi var. Onun üzerine bildiri dağıtımına katılıyor ve yakalanıyor. Mamak cezaevine konuyor.

1972 Nisan-Kasım arası Mamak cezaevindedir. 7 ay civarı orada kalıyor. O dönemde Deniz Gezmiş, Hüseyin İnân ve Yusuf Aslan orada idam ediliyorlar. Onları gözlüyor, duyuyor. Sıkıyönetim mahkemeleri çok sayıda yargılama yapıyor. O yargılamaların sonuçlarını öğreniyor. Devrimci kadroların hepsi, bütün liderler cezaevindeler. Önemli bir bölümü de Mamak cezaevindedir. Onların bir kısmını tanıyor. Bütün dışarıdaki gelişmeleri görmüş, alması gerekenleri almış, bu sefer zindanda yaşananları görüp alıyor. Bütün bunlar üzerinde ciddi bir yoğunlaşma yaşıyor. Cezaevleri yoğunlaştırıcı yerlerdir. Dışarıda pratik olaylar insanların dikkatini dağıtıyor. Cezaevinde yalnız başına kalıyor. Bu büyük bir derinleşme, yoğunlaşma yaratıyor. Bu kadar çok bilgi toplamış, arayış içinde olmuş, çok ilişkiler yaşamış bir konumda olan Önderlik, 1972 yazında da Mamak cezaevinde bütün pratikten kopuk bir yoğunlaşma süreci yaşıyor. Aslında o zamana kadar edindiği bilgiler o yoğunlaşma da bir düşünceye dönüşüyor. Sistem kazanıyor. Bir çizgi haline geliyor. Doğru-yanlış ayrımı yapıyor, bunları muhakeme ediyor.

Devrimin yükselişini Amed, İstanbul ve Ankara’da görüyor. Yine İstanbul ve Ankara’da devrimin ezilişini görüyor. Önderlerin katledilişini, örgütlerin dağıtılışını, devrimin ezilişini görüyor. Bunun üzerinde yoğunlaşıyor. Orada “Öyle bir örgüt olmalı ki dağılmamalı, yenilmemeli, sürekliliğini sağlayabilmelidir” kararına gittiğini söylüyor. Devrim ve devrimcilerin neden bu hale geldiklerini sorguluyor. Eleştirel-özeleştirel bir yoğunlaşma yaşıyor. Yenilgiye götüren hata ve eksiklikleri görüyor. Doğrular, yanlışlar nelerdir, bunlar üzerinde yoğunlaşıyor. Önderlik bir düşünce gücü haline geliyor. Aslında Önderliği bir çizgi haline getiren ilk zemin 1972 yazında Mamak cezaevinde kalış sürecidir. Oradaki yoğunlaşma durumudur. Bir çizgi, sistemli düşünce gücü haline orada geliyor.

Oradan 1972 Kasım’ında çıkıyor. Çıkarken gideceği bir yer yoktur. Cezaevine girdiği için yurttan kalamıyor. Çıkacağı kesinleşince, koğuşundan Karadenizli birisi “tanıdıkları olduğunu, bunların devrimci gençler olduklarını, giderse kendisine sahip çıkacaklarını” söyleyerek bir adres veriyor. Önderlik çıkınca Ankara Bahçelievler-Emek arasında olan bir eve gidiyor. Orası, Haki Karer ve Kemal Pir yoldaşların bir grup öğrenciyle birlikte kaldıkları evdir. Kapılarını çalarak tanıyor, kendisini göndereni söylüyor. Onlar da kabul ediyorlar. Böylece o evde kalmaya başlıyor. Evdekiler devrimci gençlerdir, tartışıyor ve tanıyor. Kendisi için de iyi bir ortamdır. Oradakiler de cezaevinden çıkan bir devrimciyi görünce memnun oluyorlar. Zaten arayışları olan gençlerdir, bu arayışın karşılığını Önderlikte buluyorlar. Kemal Pir “Bir gün kapımızı çaldı, bizden kalabilir miyim diye misafirlik istedi, ikinci gün ev sahibi oldu ve bize talimat vermeye başladı” demiştir. Önderlik, o kış o evde kalıyor. Öğrenci olarak kalabilmek için bütünlemelere girip derslerini veriyor. Diğer zamanlarda tartışıyor, okuyor, yoğunlaşıyor. Ankara’daki yüksekokullarda okuyan devrimci gençlerle tanıyor. Onlar içerisinde en tutarlı gördüğü beş kişiyi 1973 Newrozu ardından Çubuk barajına geziye davet ediyor. Çubuk barajı Ankara’ya su veren barajdır. Ağır baskı koşullarıdır. O dönemlerde devrimciler toplantı yapamıyorlar. Ancak bir şeyler tartışmak istediklerinde geziye ya da pikniğe gidiyorlar. O vesileyle tanıyor ve tartışıyorlar. Önderlik de öyle bir gezi düzenliyor ve orada altı kişi olarak toplantı yapıyor. Gruba düşüncelerini açıklıyor. Bu düşünceler temelinde bir grup olarak birlikte hareket etme teklifinde bulunuyor. Bu teklif kabul ediliyor. Böylece altı kişilik bir grupla Mart sonunda Ankara Çubuk barajında yapılan

bir toplantıyla PKK'nin örgütsel temeli atılmış oluyor. O zamana kadar oluşan Önderlik bilinci ve düşünceleri o adımla birlikte artık yavaş yavaş örgüt ve eyleme dönüşmeye başlıyor. Önderlik kendisini örgüt ve eylem haline dönüştürme kararını veriyor. Bu tarihi bir karardır. Önder Apo'nun şimdiye kadar verdiği en büyük karardır, ilk karardır. Savunmada "bu kararı vermiş olmaktan dolayı asla pişman olmadığını, gerekirse her zaman öyle bir karar verebileceğini" söyledi. Böylece Türkiye ve Kürdistan tarihinde yeni bir Önderliksel çıkış, Önderleşmeye adım atma süreci başlıyor.

5- SÖMÜRGEÇİ-SOYKIRIMCI REJİME KARŞI BİRİNCİ PARTİLEŞME

Şimdi artık Türk sömürgeci soykırımcı rejimine karşı birinci partileşme dönemi üzerinde durabiliriz. Tarih bilincinden, parti gerçeğinden ve PKK'nin özelliklerinden söz ettik. PKK'nin ortaya çıkış koşullarını analiz ederek Önderlik gerçeğinin doğuşu üzerinde durduk. Önderliğin doğuş sürecini, bir Önderlik haline gelişini özetledik. Önderlik kişiliğinin hangi zeminlerde, nasıl bir çelişki ve çatışma ortamında, ne tür bir çaba ve mücadeleyle oluştuğunu özet halinde vurguladık. Sonuçta o büyük arayışçılık, sorumluluk, mücadelecilik ve eleştiri gücü bütünlüklü bir ideolojik-politik çizgi haline gelip 1973 Newroz'u ertesinde Çubuk Barajı'nda yapılan altı kişilik bir toplantıyla örgüt ve eyleme dönüşme adımını atıyor. PKK oluşumunun temeli bu biçimde atılmış oluyor. Temel attıktan sonra artık duvar örmek, bina inşa etmek gelir. Temeli ne kadar sağlam atarsan, çok daha fazla kat örebilir, büyük bina inşa edebilirsin. Elbette sadece temelle de bina oluşmaz. Temelin üzerinden başlamak üzere karış-karış, adım-adım ustaca duvar örmeyi bilmek gereklidir. Duvar örmenin gerektirdiği bütün işlemleri yapabilmek, zorlukları göğüsleyebilmek, yaratıcılık gösterebilmek, gerekli emek ve çabayı harcayabilmek, zorluklara karşı direnebilmek gerekiyor. Ancak böyle olursa büyük bir bina sağlam biçimde inşa edilebilir. Partileşmeyi böyle büyük bir binanın inşası olarak görmek gerekir.

Günümüzde Kürt Demokratik Uluslaşmasını yaratan tarihi bir gelişme oldu. Büyük bina partileşme, gerillalaşma ve onlar öncülüğünde Demokratik Uluslaşma olarak ortaya çıktı. Partinin ve Önderliğin binası ortaya çıkan bu Demokratik Ulus gerçeğidir. Böyle bir bina inşa edebilmek, toplumsal ve siyasal gelişme yaratabilmek için her şeyden önce içinde bulunulan gerçekliği, hem toplum, hem de düşman gerçekliğini doğru tespit etmek lazım. Doğruya yakın, kapsamlı, yol gösterici bir teorik analize ihtiyaç vardır. İkincisi, bu teorik analizi program amaçlarına bağlayan bir ideolojik-politik çizgi gerekir. İdeolojik ilkeler lazım ve bunların da politik amaçlara dönüşmesi gerekir. Bütün bunların da bir program olarak ortaya konması lazım. Üçüncüsü ise böyle bir teori ve programa dayalı örgüt ve eylemi anlık, günlük olarak geliştirmek, onun gerektirdiği çabayı harcamak, gücü göstermek, sonuç alana kadar sürekli bir örgüt ve eylem çalışması içinde olmak gerekiyor. İşte parti ve mücadele gerçeği bunu

ifade ediyor. Dikkat edilirse bunların hepsinin başında mevcut durumun teorik analizi geliyor. Teorisiz örgüt ve mücadele, teorısız ideolojik-politik çizgi gelişmiyor. Teorisiz parti haline gelemiyorsun. Teori partinin felsefesini, zihniyet ve tahlil gücünü ifade eder. Tarihsel toplum gerçeğini tahlil etme gücünü ifade eder. Bir Önderlikse adım atılmış, bu adımın da örgüt ve eyleme dönüştürölmek üzere ilk çekirdeği oluşturulmuşsa demek ki ortada bir teori vardır. Yine o teörinin bir düzeyde ideolojik-politik çizgiye dönüşmesi vardır.

a) Kürdistan Üzerindeki Yabancı Egemenliğin Özellikleri

O halde bu teori nedir? Önderlikse çıkış dediğimiz teorik gerçeği nasıl tanımlayabiliriz? Önderliği örgüt kurmaya ve eyleme geçmeye yönelten fikirler nelerdi? Öncelikle bunlar üzerinde durmak gereklidir. Bunun için de Kürt toplumsal yapısı ile esas olarak Kürdistan'a dayatılan Türk sömürgeci, soykırımcı egemenlik yapısının özelliklerine bakmak gerekiyor. Birinci partileşme döneminde ilk olarak Türk sömürgeci, soykırımcı rejimin temel özellikleri nelerdir? Önder Apo bu özellikleri nasıl değerlendirdi? Dolayısıyla parti olmaya, örgüt ve eylem kurmaya, onu adım atmaya yönlendiren düşünce gücü neydi? Buraya bakmak daha sonraki çalışma ve gelişmeleri anlamak açısından kolaylık sağlar, ön açıcı olur, yol ve yön gösterir.

Önder Apo örgütsel adım atma karar ve eylemine kendisini götüren gerçeğin sömürgecilik tespiti yapmış olması olduğunu, bu temelde de ilk büyük çıkışı 'Kürdistan sömürgeci' diyerek yaptığını söyledi. Önderlikse çıkışa yön veren düşünce ve teörinin merkezinde Kürdistan'ın sömürge olduğu tespiti yatıyor. Kürdistan sömürgeci diyebilmek o kadar önemli mi? Evet, bunlar bilinmediği zaman önemlidir. O kadar önemli ki, Önderlik böyle bir düşünce gücüne ulaştığında, edindiği bütün bilgileri muhakeme ede ede sonuçta Kürdistan'ın sömürge olduğu tespitine vardığında ve bunu ilk söylediğinde bayıldığını ifade ediyor. Yanında Haki Karer yoldaşın olduğunu ve bu söylemin kendisini bayıltacak kadar sarstığını, ondan sonra da öyle bir durumu hiç yaşamadığını belirtiyor. Demek ki bu kadar çok önemlidir. Şimdi bu tespit var ve biliniyor ama mevcut durumda öneminin nereden geldiği sorulabilir. Bunların hiçbirinin bilinmediğini, böyle bir görüş, bir değerlendirmenin olmadığını düşünelim. Tam tersine, ortada teori ve ideolojik-politik çizgi diye var olup tartışmalara

konu olan her şey bunun dışındadır. Hatta bunu maskeleymeye dönüktür. Böyle bir ortamda Kürdistan'ın sömürge olduğu bilincine ulaşmak kuşkusuz çok önemlidir. Bir defa Kürdistan söylenemiyor. Kürdistan kavramı hem de Kürtler tarafından ifade edilemiyor, sahiplenilemiyor. Örneğin Kürt gençlerinin 1970-71 sürecindeki DDKO örgütünden söz ettik. Bakın adı, 'Kürdistan Devrimci Kültür Ocakları' değildir. Adında Kürdistan yok, Doğu var. Kürdüm diyen 'Doğu' diye kabul ediyor. 'Doğu' diyen ise sömürgeci ve soykırımcılardır. Türkiye'nin yedi bölgesinden ikisi, biri 'Doğu' biri de 'Güneydoğudur.' Karadeniz, Marmara neyse Doğu, Güneydoğu da o biçimde Türkiye'nin bir parçasıdır. 'Kürt yok! Kürdistan yok!' Kürde de bunu kabul ettiriyor. Sen de böyle diyeceksin diyor. İşte soykırım budur. Dikkat edilirse bunu kabul ettiriyor. Sözde üniversite okuyan, en çok bilinçlenen, mücadele ediyorum diyenler bile Kürdistan diyemiyorlar. Sömürgeci, soykırımcı rejim hangi ismi takmışsa onu söylüyorlar. Tarihsel olarak oluşmuş, bir halkın yurdun haline gelmiş bir ülkeyi kendi ismiyle ifade edemiyorlar. Çünkü yasaktır, 'Kürdistan' adını kullandığında ceza alabilir, zulüm uygulanabilir, vurulma olabilir işkence görebilirsin. Bunu göze alamıyorlar. Bilmemekten değildir. Öyle bir dehşet rejimi kurulmuş ki, Kürt diyen, Kürdistan diyen imha ediliyor. O halde söylemeyeceksin, kaçacaksın ya da sömürgeciye uyacaksın. Sorun buraya kadar varıyor.

Şimdi herkes, düşman bile Kürdistan diyor. Türk televizyonlarında, basınında, Türk siyasetinde bile birçok çevre artık açıktan bunu dillendiriyor. 'Irak Kürdistan yönetimiyle görüşmeye gittik' diyorlar. Bunlar eskiden söylenmiyordu. Mesela Irak Kürdistanı yoktu, Kuzey Irak vardı. Güney Kürdistan yoktu. KDP'nin literatüründe de Irak Kürdistanı vardı. Kemal Burkey'in literatüründe de öyleydi. PKK'nin Kürdistan kavramını geliştirmesi karşısında Kürdistan'ı en sık dillendirdikleri zaman bile ancak Türkiye Kürdistanı, Irak Kürdistanı diyebildiler. Kürdistan kavramını günlük yaşamda, siyasi sosyal tartışmada açıkça söyleten, konuşturan, bunu ısrarla savunan, bunun için kavga yürüten hareket PKK oldu. Bunun için çok kavga yürütüldü. PKK'liler 'Doğu' diyenin suratına tokat vuruyordu. Yoksa kabul ettirmek, cesaret kazandırmak mümkün değildi. 'Doğru konuş ve ülkeyi kendi ismiyle söyle' deniliyordu. Konuşamıyordu, güç getiremiyordu, cesaret edemiyordu.

Türkiye açısından ise gerçekten bilinmiyordu. Öyle bir devlet oluşturulmuş, Türkiye Cumhuriyeti devleti içerisinde yürütülen eğitim ve yaşamla öyle bir toplum yaratılmış, özellikle öyle genç bir toplum ortaya çıkarılmıştı ki, Türkiye toplumunun homojen olduğunu sanıyordu. Herkes Türk, çeşitli Türk boyları var ve farklılıklar sadece Türk boylarından oluşuyor. Türkiye’de başka dil ve kültür yok, başka halk, millet yok, sadece Türkler var. 7 yaşından başlayarak 24 saat çocukların beynine bu bilgiler doldurularak ezberletiliyordu. Türkiye gerçeğinin bu olduğu yönünde insanların beyni yıkanıyordu. Başka hiçbir düşünceye izin verilmiyordu. Böylece Türkiye’de gerçekten bir kuşak oluşturuldu. Yani Türkiye’nin homojen bir toplum olduğunu sanan, başka dil ve kültürün olmadığını düşünen, dolayısıyla da başka dil ve kültürden bahsedildiğinde ona büyük öfke duyan, hemen bölücü diye karşı çıkan, şoven, ırkçı bir zihniyet, bir düşünce tarzı, bir söylem ortaya çıkarıldı. Bu çok güçlü bir biçimde vardı.

Halbuki şimdi halklar, kültürler, diller mozaiği deniliyor. Anadolu ve Mezopotamya dil, kültür ve toplumsal çokluğuyla, zenginlikle ifade ediliyor. Bunlar yeni ortaya çıkartılan sonuçlardır. Bunlar faşist sömürgeci soykırımcı rejimin, tekçi resmi ideolojisinin hâkim olduğu dönemde yoktu. Sadece Türk vardır, Türkiye Türklerindir, tek millet, tek dil Türkçedir. Öğretilen bunlardı.

Tayyip Erdoğan’ın bugün milletin karşısına çıkıp vaaz etmeye çalıştıklarının hepsi tekçi Kemalist ideolojinin 1925’ten sonra topluma ezberlettiği gerçeklerdir. Şimdi onları tekrarlıyor. Tekrar oraya çekmeye çalışıyor. Bu gayet açık bir durumdur. Bu bakımdan Türkiye ortamı bunları bilmiyordu. Kürt, Kürdistan deyince korkuyorlardı, öcü gibi bakıyorlardı. Öfkelenerek alaya alıyorlardı ya da onu söyleyenleri tehlikeli buluyorlardı. Türkiye’ye Kürt ve Kürdistan’ı kabul ettirmek PKK’nin ortaya çıkardığı en büyük kazanımlardan biridir. Bunu yapabilmek için önce bunu Kürtlere kabul ettirdi. ‘Kürde Kürt, Kürdistan’a Kürdistan diyeceksin, Kürdistan’ı bir ülke olarak ele alıp parçalarını Kürdistan adıyla tanımlayacaksın. Güney Kürdistan’a Kuzey Irak demeyeceksin, Kuzey Kürdistan’a Türkiye Kürdistan’ı demeyeceksin.’ Bu literatürün hepsini PKK geliştirdi. PKK’nin teorik gelişimi ve ideolojik mücadelesinin çok önemli bir bölümü buydu. Bunun için sadece düşünce üretip propaganda yapmadı, hem ben Kürt örgütüyüm diyenlere, hem de Türk örgütü olduğunu söyleyenlere karşı

bu amaçla çok yoğun bir kavga da yürüttü. Sosyal şovenizme ve reformist milliyetçiliğe karşı ideolojik mücadelenin çok önemli bir boyutu kimlik üzerine, ülke üzerinedir. Dolayısıyla ‘Kürdistan’ demek, onu bir ülke olarak tanımlayıp kabul etmek öyle basit ve kolay bir durum değildir. Hem o bilince ulaşmak, hem de onu açıkça ifade edebilmek kolay olmadı. Bütün bunlar büyük bir çaba gerektirdi, cesaret istedi. Önderliğin bu söyleminin kendisinde bu kadar sarsıcı etki yapması işte bu gerçeklik nedeniyedir.

Dünyadaki sömürgeciliği herkes biliyordu. İlkel sermaye birikimi dönemi, klasik sömürgecilik, yeni sömürgecilik dönemleri, sömürgelerin kurtuluş süreci, ulusal kurtuluş savaşları; bütün bunlar dünya geneli için bilinen gerçeklerdi. Kürdistan bir ülke, Kürt toplumu ayrı bir ulus olarak kabul edilmediği sürece ‘sömürgeciliğin’ Kürt ve Kürdistan için bir anlamı yoktu. Dünyada sömürgecilik var, ama sömürgeler ayrı ülke ve uluslar için kullanılıyor. Kürtler ve Kürdistan ayrı bir ulus ve ülke değil ki; ‘Kürdistan, Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgesi, Kürtler de Türklerin bir boyu’ denilince ortada sömürgecilik ile tanımlanacak bir durum kalmıyor. Ama Kürtleri ve Kürdistanı ayrı bir ulus ve ülke olarak kabul edince o zaman ‘Kürdistan sömürge’ biçimindeki iki sözcüklü bir tespitin çok büyük bir bilimsel içerik ifade ettiği görülüyor. Siyasal ve sosyal bilimde çok önemli bir yeri oluyor. Birincisi, “Kürdistan” bir ülke olarak tanımlanıyor. İkincisi, bu ülkenin statüsü “Sömürge” olarak tanımlanıyor. Sömürgecilik bir statü demektir. Siyasi örgütlülüğü dağıtılmış ve yabancı bir askeri güç tarafından işgal edilip yönetim egemenliği altına alınmış bir ülkedir. O halde “Kürdistan sömürge” dediğin zaman yabancı bir devlet tarafından işgal edilmiş, egemenlik altına alınmış olduğunu, Kürdistan üzerindeki siyasi egemenliğin yabancı, işgalci, Kürt düşmanı olduğunu kabul ve ifade etmiş oluyorsun.

Sosyal bilimin içeriği budur. Bir de bu tespit yapıldığında çözüm de ortaya konmuş oluyor. Çünkü eğer Kürdistan sömürgeyse uluslar, Ulusal Kurtuluş Savaşı verirler. Yabancı, işgalci, sömürgeci devlete karşı savaş verip onu kaldırır, atarlar ve bağımsızlık kazanırlar. Bağımsız bir devlet, toplum ve ülke ortaya çıkarırlar. Kurtuluş buradadır. Sömürgeciliğe karşı mücadele, teorisi ve pratiğiyle, dünyanın dört bir yanında gelişmiş devrimsel pratiklerle kendini kesinleştirmiştir. Her sömürge için tek çare ulusal kurtuluş savaşıdır. Bu meşrudur, başka türlü bir yolu da yoktur. Bir

sömürge başka yolla kurtulamaz. Bir sömürge toplumda başka türlü mücadele edilmez. O halde “Kürdistan sömürge” demek, kurtuluş yolunu da bulmuş olmak oluyor. Sömürgecilikten hangi yol ve yöntemle kurtuluş sağlanacak, strateji ve taktik ne olacak, nasıl mücadele edilecek; bunların da açığa çıkarılması oluyor. Yani çözüm ve kurtuluş yolunun da bulunup gösterilmesi oluyor. O bakımdan önemlidir. Bu iki kelime hem ülkeyi, hem düşman gerçekliğini, hem de kurtuluş yolunu gösteriyor. O açıdan teoriye temel teşkil edecek özellik ve derinliğe sahiptir. Bu açıdan herkesin görüp de söyleyemediğini bir toplum olarak söylemek sarsıcıdır. Bunu söylemek iyi de, söyleyenin gereğini yerine getirmesi de lazım. Teorik bir tespit olarak bunu ortaya koyuyorsan ulusal kurtuluş savaşını vermeyi de göze alacaksın. Ulusal kurtuluş savaşını veren olarak ortaya çıkacaksın, yoksa bu söyleminin bir anlamı kalmaz. Peki, öyle bir savaşı nasıl vereceksin? Bu büyük bir mücadeleye adım atmak, onu kararlaştırmak oluyor. İşte Önderliği bu kadar derinden sarsan gerçeklik budur.

Şimdi bu bakımdan hem ülke kavramını netleştirme, somutlaştırma, hem onun statüsünü belirleme ve bu statüyü değiştirmenin mücadele yol ve yöntemini belirleme, teorinin özünü oluşturuyor. Teori nedir? Genelde “stratejik analiz” diyoruz. Mevcut durumun bilimsel verilerle, sosyal bilim ve ölçülerine göre tahlil edilmesi, toplumsal yapının, egemenin, ezilenin, yöneten ve yönetilenin, toplumsal hareketliliğin değişim yönünün belirlenmesi, o yöndeki değişikliğin hangi yol ve yöntemlerle, hangi temel örgüt ve eylem biçimleriyle gerçekleşeceğinin tespit edilmesidir. Bunların açığa çıkarılmasına teorik analiz deniliyor. Bu bilgilere teori deniliyor. Bu stratejik olarak da analiz ediliyor. Önder Apo stratejinin “düşünce” olduğunu söyledi. Bir teorik çizgi olarak Önderlik gerçeğinin ortaya çıkması da kuşkusuz bütün bunların kurtuluş yol ve yöntemini gösterecek düzeyde aydınlatmayı ifade ediyor. Kürdistan sömürge” kavramıyla başlayan teorik analiz ve tahlil gücü, Kürdistan devriminin teorisini ortaya çıkarıyor. Burada iki yön var. Bir, egemenin durumunun tespiti. İki, ezilenin durumunun tespiti. Yani Kürdistan sömürgeyse Kürdistanı sömürgecilik altında tutan TC devletidir. Kürdistan’ın bütünlüğü, dört parça Kürdistan’dır. Tarihsel geçmişi nedir, ne zaman dört parçaya bölünmüş, hangi tarihsel süreçlerde bu bölünme gerçekleşmiş, bugün hangi devletler sömürgeci egemenliği oluşturuyor, neden bölünmüş ve bu devletler

neden egemendirler, bunların dayanakları kimlerdir? Bu anlamda Kürdistan'ın bütünlüğü nasıl yönetiliyor, Kürdistan üzerindeki sömürgeci egemenliğin özellikleri nelerdir? Egemen yapının tahlili anlamında bu ve benzeri soruların cevaplanması gerekiyor. Eğer Kürdistan sömürgeyse Kürt toplumu sömürge bir toplumdur. Bu sömürgecilik toplumda ne tür etkilere yol açmış, neleri değiştirmiş, yeni neler yaratmış, Kürde ait olanlara ne olmuş, ait olmayan olarak neler geliştirilmiş? Kürt bireyi ve toplumu üzerinde neler uygulanmış ve ne tür farklılaşma ve değişim ortaya çıkarılmış? Bireyin durumu, toplumun durumu nedir? Değişik toplumsal kesimlerin durumu nedir? Sömürgeci-işgalci güç karşısında bunlar nasıl duruyorlar? Ne ifade ediyorlar? Birbirleriyle ilişkileri nasıl? Kendilerine sahip çıkma durumu ne, sömürgeci düşmanla ilişki ve çelişki durumu ne? Tüm bunların hepsinin tespit edilmesi gerekiyor. Bir de bu sorular çerçevesinde toplumsal yapının tahlili gerekiyor.

Önder Apo örgüt ve eylem olmak üzere 1973 baharında PKK'nin örgütsel temellerini atarken tüm bu konularda belli bir düşünce gücü haline gelmiş durumdadır. O hale geldikten sonra ancak o adımı atmıştır. O halde demek ki hem düşman cephesine, hem de Kürt halkının duruş ve özelliklerine dair önemli tespitler ve tahliller geliştirmiştir. Evet, Kürdistan ülkedir demek ve sömürge olduğunu söylemek bir şeyler ifade ediyor ama yetmiyor. Bir defa yabancı egemenlik de, Kürdüm diyen de bunu kabul etmiyor. Ettirmek lazım. Bunun için izah, analiz, ikna gücü ve mücadele gerekiyor. Bu konuda her türlü şey öne sürülüyor. Evet, "Kürdistan bir ülke bile olabilir, ama sömürge değildir. Sömürge olması için ayrı kıtalarda olması gerekiyor, arada başka toprak parçalarının olması lazım, ayrı bir ülke olması gereklidir. Kürdistan, Türkiye'ye bitişik, o halde ayrı bir ülke değildir. Sömürgeler denizaşırı ülkelerdir. Sömürgeci yönetimler özel valilikle oluşturulan yönetimlerdir. Kürdistan'da ne deniz aşırılık, ne özel valilik var. Türkiye'nin diğer bölgeleri nasılsa Kürdistan da Doğu ve Güneydoğu bölgelerine, vilayet sistemine ayrılmıştır. Türkiye'deki siyasi-askeri yönetim nasılsa Kürdistan'daki de öyledir. Arada herhangi bir ırmak, deniz, kıta toprak vs. yoktur. O halde Kürdistan ayrı bir ülke değildir. Öyle olsa bile sömürge değil!" diyorlardı. Bu görüşler çok savunuldu. Reformist-milliyetçi akım içerisinde bunlar söylendi, ama esas olarak da sosyal şoven akımlar bu konularda öyle çok derinleştiler ki Kürdistan'ın sö-

mürge olduğu gerçeğini gizleyebilmek için üretmedikleri düşünce kalmadı. Kırk türlü hileye başvurdular. Böyle olmadığını göstermek için bin bir türlü söz ürettirler. Sadece bu gerçekliğı gizleyebilmek için sol-sosyalist literatürden kitaplar aradılar, araştırdılar.

Ortaya çıkardıkları dayanaklar öyle çok yabana atılır şeylerde de değildi. Çünkü Kürdistan başka yerlerdeki benzerleri gibi bir sömürge ülke değildi. Ama iddia edildiğı gibi Kürdistan sömürge dışı da değil, sömürgecilikten daha öte, soykırım altındaki bir ülkeydi. Soykırım sömürgecilikten daha ötedir. Sömürgecilik aslında bir toplumun ve ülkenin zenginliklerini sömürebilmek için ortaya çıkarılan siyasi-askeri egemenlik sistemidir. Temel amaç ekonomik sömürüdür. Ucuz işgücüne kadar ulaşan zenginlik kaynaklarının sömürüsüdür. Kürdistan üzerindeki egemenlik sadece Kürdistan'ın zenginlik kaynaklarını sömürmek üzere oluşmuş bir egemenlik değildi. Bu sömürge biçimi çok daha öteye gidiyordu. Kürdistan'ın zenginlik kaynaklarının sömürülmesi için en ucuz yarıydı. Kürdistan'ın her şeyinin sömürülmesi söz konusudur. Kürt insanının emek gücünün, zihin gücünün, dilinin, kültürünün, tarihinin, maneviyatının, her şeyinin sömürülerek bir posa haline getirilip fizik gücünün de ucuz işgücü olarak her yerde hizmete koşulması vardı. Dolayısıyla soykırım ayrıdır. Sadece zenginliğin sömürüsü değil, toplumun yok edilmesidir. Bunun çeşitli yolları var, biri fiziki katliamdır. İkincisi, sürgündür, tehcidir. Toplum her tarafa dağıtıyorsun, toplum olma özelliğini kaybediyor. Üçüncüsü, kültürel soykırım, asimilasyondur. Toplumun dilini, tarihini, kültürünü yok ediyorsun. Manevi dünyasını yok ediyorsun. Geriye posası kalıyor ve ona da başka bir tarihi, kültürü, dili yedirip başka bir uluslaşmanın hammaddesi yapıyorsun. Ulusal başkalaşıma uğrattırıyorsun, asimile ediyorsun. Kürt olmaktan çıkarıp başka bir dile, kültüre, ulusa mensup hale getiriyorsun. Soykırım budur. Soykırım, zenginlik değerlerinden öte toplumun her şeyinin sömürülmesidir. İşte Kürdistan'daki TC egemenliğı böyle bir soykırım egemenliğıydi. Dolayısıyla klasik sömürgeciliğe çok uygun düşmüyordu. Klasik sömürgeciliğı kabul etmeyenler bu hususları örnek gösteriyorlardı, ama onlar eski klasik sömürgeciliğe benzemez kılıyorlardı, fakat bu egemenliğin durumunu hafifletmeyip daha çok ağırlaştırıyordu. Klasik sömürgecikle anlatılamıyordu, ama daha ötesini ifade ediyordu. Kültürel soykırım vardır, bu gerçeğı ortaya çıkariyordu. Ondan da fersah fersah kaçıyorlardı.

Bütün bu gerçekleri açığa çıkarmak, anlatmak çok zordu. Dolayısıyla bir defa bu gerçeği görmek gerekir. Kürdistan'ın bir ülke ve toplum olarak kendi kimliği temelinde kabul edilmesi önemlidir. Bu her şeyin başında geliyor. Bağımsızlık aslında bu kimliği böyle görmek, kabul etmek ve buna göre yaşamak oluyor. Bağımsız ruh, duygu, düşünce, bağımsız yaşam ve duruş Kürdistan gerçekliğini böyle kabul etmek ve onu yaşamaktır. Yoksa devlet kurmak değildir. Devletler bağımsız değil, bağımlıdır. Devletle ile sosyalizmi bir araya getirmek gerçekten ne kadar yanlışsa, en ağır baskı, zulüm ve sömürü aracıyla özgürlük ve eşitlik ilkesini en çok ifade eden sosyalizm nasıl bir araya gelemiyorsa, birbirine en çok bağımlı olan, benzeyen, küresel bütünlük oluşturan devlet gerçeği ve bağımsızlık da öyle bir araya gelemaz. Bağımsızlık kendi başına düşünsel ve maddi özgür duruş, irade demektir. Devlet ise işbirlikçilik. Ona ya da buna bağlanmak demektir. Diğer devletler sisteminin bir parçası olmak demektir. Şimdi "BM" diyorlar, aslında Birleşmiş Milletler değil, birleşik devletler sistemidir. Dünyadaki bütün devletler oraya üye oluyor, orada kabul görüyor, birbirlerini koruyorlar. 180 devletin olduğu söylenir. Öyle değildir. Tek bir devlet dünyanın dört bir yanına yayılmış ve 180 tane de şubesi vardır. Mevcut sistem böyledir. Bu bakımdan bağımsızlık gerçeğini de doğru anlamak lazım. Bağımsızlık, kimliği özgürce sahiplenmek ve yaşamak demektir. İdeolojik çizgi bağımlılığı olarak ortaya çıkmak demektir. PKK böyle ortaya çıktı ve başından günümüze kadar da aynı çizgidedir. Bu anlamda hiçbir şey değişmedi, herkes bunu bilmelidir.

Kürdistan'ı Kürdistan olarak ele alan ve Kürdistan kimliğini açığa çıkarıp özgürce yaşayan, bütün saldırılara Kürdistan kimliğiyle karşı çıkan kişilikler PKK'de ortaya çıkan kişiliklerdir. Bütün PKK militanları on binlerce şehidi ve Önderliği başta olmak üzere bu biçimde kimlik, kişilik kazanmış insanlardır. Özgür Kürt insanlarıdır. Diğer işbirlikçi, bağımlı, köleleşmiş, soykırımın pençesi altına düşmüş Kürt insanları oluyor.

Bu açıdan bütün bu söylediklerimiz sonucunda şunları ifade etmemiz lazım: Bir, Kürdistan'ın bir ülke ve ulusal toplum olduğunu açığa çıkarmak, kabul etmek ve onu esas alarak düşünmek ve yaşamak PKK teorisinin esas kaynağıdır. İki, Kürdistan'ın sömürge olduğu tespiti önemli olmakla birlikte dikkat edilirse süreç içerisinde giderek değişim göstermiş bir tespittir. Çünkü Kürdistan ve üzerindeki yabancı egemenlik gerçeği

açığa çıkarıldıkça görülmüştür ki Kürdistan'daki egemenlik klasik sömürgeciliğin çok ötesinde soykırıma benziyor. Klasik sömürgecilik değil, dört başı mamur soykırımcılıktır. Dolayısıyla Kürdistan üzerindeki yabancı, işgalci egemenlik sadece zenginlikleri sömürmek için kurulmuş olmayıp Kürt toplumunu yok etmeyi, Türkleştirmeyi, Türk uluslaşmasının bir parçası yapmayı hedefleyen bir soykırımcılıktır. O halde Kürdistan üzerindeki egemenliğin özelliği soykırımcılıktır. Katliam, sürgün ve esas olarak da kültürel soykırım sistemidir. O bakımdan baştan sona bir zor ve imha sistemidir. Kim ki buna itiraz ediyorsa, böyle bir soykırımı kabul etmiyorsa onu derhal yok eden bir sistemdir. Kültürel soykırımı kabul etmiyorsan sana fiziki soykırım dayatılıyor. Mevcut sistem ona göre oluşmuştur. 'ölümden ölüm beğen' diyor. Eğer beğeniyorsan kültürel soykırıma razı ol, fiziki olarak yaşa! 1982'de Diyarbakır zindanında 12 Eylül faşist rejimi bunu dayatmıştı. "Fiziki olarak yaşamak istiyorsanız inançlarınızdan, düşüncelerinizden, kimliğinizden ve kültürünüzden vazgeçin o zaman yaşarsınız, vazgeçmiyorsanız yok olursunuz" diyordu. Dayatma budur. TC devleti Kürdistan üzerinde bu yönlü şekillenmiştir. Bu bakımdan her noktada bir zor var. Bireyin ve toplumun tüm özelliklerine bir saldırı var. Baskı ve sömürü bu düzeydedir. Ruhuna, duygusuna, düşüncesine, davranışına, yaşamına, örgütlülüğüne, her şeyine saldırı var. Kürdün her şeyi yok edilmek isteniyor. Soykırım bilinci önemlidir. Daha sonra Önderlik çok açık bir biçimde "kültürel soykırım kısılcındaki toplum" dedi. İlk manifestoda da "düşünsel sömürgecilik" diye bir değerlendirmesi vardır. Düşünsel sömürgecilik, aslında soykırımın bir başka biçimde ifade edilmesi oluyor. O zaman tahlil etme gücü o düzeydeydi, o kavramlarla tanımladı. Daha sonra gelişen mücadele içerisinde ortaya çıkan bilgi birikimine dayanarak soykırım gerçeğini daha iyi gören, analiz eden bir düzeye ulaştı ve "Kürt Sorunu ve Demokratik Ulus Çözümü" adlı savunmada bu gerçekliği daha açık ve yalın bir biçimde tanımladı. Bu durumun iyi kavranması gerekir. PKK'nin doğuşuna yol açan, Önderlik doğuşunu ifade eden, Önderliği ayrı bir düşünce haline getiren temel bir özellik de budur. Yani Kürt topluma bir soykırım rejiminin dayatılmış olmasıdır. Bunun bilincine varması, açığa çıkarmasıdır.

Teorinin buna dayalı diğer bir boyutu da baskı ve imha sistemi altında Kürt bireyi ve toplumunun ne duruma geldiğidir. Bu konuda da Önderlik baştan itibaren yaratıcı tahliller geliştirdi. Diğer gruplardan, örgütlerden

farklılaşan bir analiz ortaya koydu. Onlar Kürtlerin her şeyini övüyorlardı. Klasik Kürt, teslim olmuş, yenilmiş Kürt göklere çıkarılıyordu. İlkel milliyetçiliğin ucuz bir Kürt edebiyatı vardı. Hiçbir Kürt eleştirisi yoktu. Soykırım altına girmiş, dilini, kültürünü, tarihini, örgütlülüğünü, kendi toplumsal gerçeğini kaybetmiş, yok olma sürecindeki Kürde övgüler diziliyordu. Önderlik bunu reddetti ve gerçeği olduğu gibi ortaya koydu. Böyle bir durumu yiğitlik, kahramanlık olarak değil, ihanet olarak değerlendirdi. “Mevcut durumda kendi gerçeğine ihanet ettirilmemiş bir Kürt insanı bile kalmamıştır” biçiminde tespitlerini açıkça söyledi. Önderliksel çıkış, Önderliğe karar veriş böyle bir tutum değişikliğidir. Dolayısıyla kendisini kendi gerçekliğinden uzaklaştırma ve ihanet dayatmasına karşı alternatif bir duruş, özgür bir Kürt yaşamı olarak çıkış yapmaktır. Önderliksel çıkış bunu ifade etti. Herkesi de buraya çağırdı. Özeleştiri vererek, soykırım dayatması karşısında içine düştüğümüz bilinç, irade, örgütlülüğün zayıflığını, tükenmişliğini eleştirdi. Önderlik, “Yeni bir yaşama, özgürlük için mücadeleye atılan bir yaşama yönelmeye karar verin, çıkış yapın, özgür kişilik ortaya çıksın, kişilik devriminiz gerçekleşsin, özgür bir Kürt haline gelin ve o zaman yaşamaya hakkınız, bir değeriniz, bir anlamınız olsun. Onun için kimse benden köleliğe özgürlük istemesin” dedi. Milliyetçi yaklaşımı, köleliği özgürlükmüş gibi gösteren yaklaşımı eleştirdi. “Köle Kürdün neyini seveceksiniz ki, özgürleştiği kadar seilmeyi hak eder, çünkü özgür Kürdün iradesi, yaşama gücü vardır. Özgürleşeni ve özgürlük mücadelesi veren Kürdü sevin. Kahraman ve yiğit olan odur, çünkü kimliği, iradesi vardır. Kendi özüne, tarihine, köklerine bağlılığı vardır. Kendi gerçeğini yaşıyordur. Fiziki yaşam için kendi ruhundan, duygusundan, tarihinden vazgeçmeme vardır. Onlara karşı mücadele ederek fiziki yaşamı yeniden yaratma vardır.”

İşte PKK çıkışı, PKK devrimciliği aslında böyle bir özgürlük mücadelesine atılışı, bir çıkışı ifade etti. Kölelikten özgürlüğe köklü bir yürüyüşü ifade etti. Her türlü kölelik dayatmasından koparak büyük mücadele içerisinde özgürleşmeyi ifade etti. Hala böyle bir özgürlük mücadelesi yürüyor. PKK militanlığı bu özgür Kürdü, özgür iradeyi temsil ediyor. Kürt yiğitliği, kahramanlığı PKK militanlığındadır, onun dışında yoktur. İlkel milliyetçi Kürdün durumunu DAİŞ karşısında gördük. “Kürtler direniyor” diyorlar. Hayır, Kürtler direnmediler. Direnen Apocu Kürtlerdir. Apocu olmayan Kürtlerin de devletlerden ve diğer toplumlardan hiçbir farklarının

olmadığını 2014 Ağustos’unda Şengal’de gördük. Nasıl kuyruklarını kıvırıp kaçtılar? Bu kadardır. Kültürel soykırıma razı olan, işbirlikçi, teslimiyetçi ruhla, bilinçle donatılan Kürt yapılanmasının duruşunun ne olduğu ortadadır. Kahraman mı yoksa teslimiyetçi mi olduğu çok net görülmüştür. Ama bunun karşısında, DAİŞ faşizmini Ortadoğu halklarının başına bela etmiş faşizmin karşısında durma, ona karşı direnme ve yıkma gücünü gösteren tek güç Apocu Kürt oldu. Her türlü soykırım etkisine karşı direnmiş, ondan kopmuş, özgürlük bilinciyle dolmuş, özgürlük iradesi kazanmış, özgürlük için mücadelenin cesareti ve fedakârlığıyla donanmış Kürt oldu. Şimdi dünya bu Kürtlüğü tanıyor, insanlık bu Kürtlükten heyecan alıyor. Dünya özgür insanlığına bu Kürtlük öncülük ediyor. Böyle bir Kürtlük var olunca işbirlikçi Kürtlük yerle bir oluyor. KDP’nin Rojava ve Şengal düşmanlığı buradan ileri geliyor. Oradaki özgür Kürt duruşunu yıkarak “gerçek benim, beni kabul edin” demeye getiriyor. Bu hiçbir zaman gerçekleşmeyecektir. Ne yaparlarsa yapsınlar bunu başaramayacaklar. Bir kere insanlık tarihine özgür Kürtlük 1990’larda Ulusal Diriliş Devrimiyle Kuzey Kürdistan’da, 2012’de 19 Temmuz Devrimiyle Rojava’da, 2014 Ağustos’unda soykırıma karşı Şengal direnişiyle Başur’da doğmuştur. Başur’a da, Rojhilat’a da yayılacak ve yayılıyor. Dünyanın dört bir yanına savrulmuş Kürtler yeni gelişen bu Kürt iradesini esas alıyorlar. Dolayısıyla Kürtlük kendisini her türlü köleliğe karşı özgür iradeli bir birey ve toplum olarak tanıtıyor. İşte bu Apocu teorinin, Önderlik teorisinin özüydü. Aslında daha başta tanımladığı, esas aldığı, mücadelesinin temeli yaptığı birey ve toplum gerçeği bunu ifade ediyor. Önderlik, bu temelde toplumun bütün duruşunu, o teslimiyetçi, işbirlikçi, ihanete giden bütün duruşları eleştirdi. Kendisi özgürce durdu, doğru durdu, özgürlük mücadelesi yürüttü, her türlü teslimiyeti, pasifizmi, işbirlikçiliği, ihaneti eleştirdi, Kürt insanına özgürlük saflarına katılma çağrısı yaptı ve özgürlük hareketi, partisi, gerillası böyle oluştu. Demokratik ulus da bu temelde oluşuyor. Yeni bir toplum, yeni bir ulus bu esas üzerinde doğuyor.

b) Ankara'da İdeolojik Grup Dönemi

Örgütsel ve eylemsel sürecin de ilk dönemi Ankara’daki ideolojik grup dönemidir. Bu dönem 1973-75 arasındaki üç yıllık süreçten oluşuyor. Esas olarak çalışmaların tümüyle Ankara’da yükseköğrenim gençliği içe-

risinde yürütüldüğü bir dönemi ifade ediyor. Önderlik çıkışının, düşüncesinin Ankara’da bulunan yükseköğrenim yapan Türk gençleri içerisinde bir grubu kazanması, bir grup şahsında örgütsel bir yapı kazanmasını içeriyor. Dönemin esas çalışması teorik araştırma ve incelemedir. İdeolojik-politik çizgiyi ve teorik bilinci geliştirmek için yoğun araştırmalar, incelemeler yapılıyor. Kütüphanelerde, evlerde, nerede okuma-araştırma imkânı bulunabilirse oralarda var olan bütün kaynaklara ulaşılarak Kürt ve Kürdistan gerçekliğini aydınlatacak, Kürdistan devrimi için ışık oluşturan bilgi birikimi yaratılmaya çalışılıyor. Bunlar grup tarafından yapılıyor ve Önderlikte toplanıyor. Bu çalışmayı en çok Önder Apo’nun kendisi yapıyor. Durmadan okuyor. Özellikle de 1800’lerin ikinci yarısıyla 1900’lerin ikinci yarısı arasındaki yüzyıllık döneme, daha dar olarak da 1800’lerin son çeyreğiyle 1900’lerin ilk çeyreği arasındaki elli yıllık sürece dair kitapları okuyup inceliyor. Çünkü Kürdistan o süreçte dörde bölünmüştü ve Kürdistan üzerindeki mevcut statü o süreçte geliştirilmişti. O halde bu parçalanma ve soykırım düzeni nasıl kuruldu? Kürdistan inkâr ve imha sistemi altına nasıl alındı? Burada kim ne yaptı, kimin politikası ve tutumu nasıl oldu? Hangi devlet, kişi ve örgüt nasıl roller oynadı? Kürtler nasıl davrandılar? Hangi Kürt topluluğu nasıl tutum aldı? Dolayısıyla nasıl bir sistem ortaya çıktı? Bu sistemi kimler çıkardı? Kürtler böyle bir sistemi nasıl ve neden kabul ettiler? Bu sorulara cevap bulmak için Kürdistan gerçeğini, Kürt sorununu -ki sorun o 50 yıl içerisinde ortaya çıkmış bir sorundur- kim nasıl açığa çıkardı ve Kürtlere nasıl kabul ettirdi? Neye dayanarak yürütülüyor? Kürt sorununun özü, esas ne oluyor? Toplanan bilgiler tartışıldı, yoğun tartışmalar yapıldı. Böylece teorik bilinç, ideolojik-politik çizgi haline getirildi. Apocu gruplaşmanın teorik çizgisi oluşturulmaya çalışıldı.

Bununla birlikte çalışmanın bir diğer boyutu propagandadır. Ortaya çıkarılan bu bilgiler Kürt gençleri arasında propaganda edildi. Kürdistan ve toplum gerçeği, Kürdistan’a dayatılan sömürgecilik ve soykırım gerçeği budur. Bu durumda Kürt aydını, Kürt genci olarak şöyle davranmak gerekir diye Ankara’daki yüksekokul öğrencisi Kürt gençleri arasında yoğun bir propaganda çalışması yürütüldü. Etkilenip bu düşüncelere kazanılan gençler bir araya getirildi ve grup-grup eğitim çalışmaları yapıldı. Bu düşünceler, esas olarak da bu düşüncelerin anlaşılmasına yol açan genel teori, Marksist teori, ulusal kurtuluş teorisi, sömürgecilik teorisi üzerinde

eğitimler yapıldı. Çünkü temel çalışma teorik çalışma ve propagandaydı. Grupta yer alıp çalışmak için araştırma-inceleme ve propaganda yapabilmek gerekiyordu. Bunları yapacak düzeyde kendini eğitmek lazımdı. Dolayısıyla PKK'ye katılmak isteyenler diğer çalışmalarını bırakarak bu araştırma-inceleme ve propaganda çalışmasına katıldılar. Bunun için de kendilerini eğittiler. Böylece yeni bir düşünce, o düşünce etrafında o düşüncüyü benimsemiş olarak toparlanmış bir insan grubu ortaya çıktı. Üç yıllık süre içerisinde bu başarıyla gerçekleşti.

Şimdi bunun nasıl olduğunu anlamak açısından önce Önderliksel çıkışın bazı temel özelliklerini vurgulamak lazım. Çünkü o bilinmeden ideolojik grup da, daha sonraki gelişme süreci de öğrenilemez. Önderliksel çıkışın hangi dönemde ve zamanda böyle bir grup kurmaya karar verdiğini biliyoruz. 1973 Mart sonu diyoruz. Hemen Newroz ertesinde, Ankara Çubuk Barajı'nda altı kişinin katıldığı bir toplantıyla gerçekleşiyor. O gruptan şimdi Önderlik ve Fuat arkadaşlar kalmışlardır. Gruba diğer katılanlar daha sonra bırakıyorlar. Bir defa temel atılmış, bir taş düşerse üç taş konuyor. Bir kişi bırakırsa yerine beş kişi geliyor. Yeter ki bunu oluşturan güç sağlam dursun ve yürüsün. Biraz da çalışırsa yeni kadrolar, adaylar kazanma, onları örgüte katıp büyütme çığ gibi geliyor. Birincisi, burada bir temel atabilmek, çıkış yapabilmek ve sağlam biçimde karar verebilmek önemlidir. İkincisi, kesintisiz yürüyebilmek önemlidir. Önderliksel çıkış işte bunu ifade ediyor. Bir, temel karakteri budur. İki, 73 baharı Türkiye'de 12 Mart darbesinin hükmünü icra ettiği dönemdir. Ağır baskı dönemidir. Önderlerin katledildiği, örgütlerin dağıtıldığı, kadroların cezaevine konduğu, Türkiye'de deyim yerindeyse kuş uçurulmadığı bir dönemdir. Aslında örgütler dağılıyor. Örgütü olanlar örgütten kaçıyor, örgütünü dağıtıyor. Çünkü örgütlü olmak hapse girmeyi, dahası Denizler örneğinde görüldüğü gibi idam edilmeyi getiriyor. Önderlik böyle bir dönemde örgüt kurmaya kalktı. Bu gerçeğin de iyi anlaşılması lazım. Herkesin örgütten kaçtığı bir ortamda Önderlik örgüt kurmaya karar verdi. Bu, genel durumla çelişkilidir. Normal bir insan duruşuna göre o dönemde örgüt kurmamak lazım. Beklemek, ertelemek, koşullar uygun olsun da ondan sonra kuralım demek gerekiyor. Ama Önderlik öyle demiyor. Bilinci örgüt ve eyleme dönüşecek düzeye geliyor. Ortam ne olursa olsun, bilinç ona gelmişse pratiğe geçmeli diyor ve koşullara bakmadan, bunlar ne tür bas-

kılar getirir diye sorgulamadan gereken adımları atıyor. Bir, buradaki cesaret ve fedakârlığı görmek gerekiyor. İki, oportünizm yoktur, buradaki devrimciliği görmek gerekiyor. Üç, yaşatmak istediği değerlere dair taşıyan bağlılığı görmek gerekiyor.

Önderlik böyle bir örgüt kurma, mücadeleyi yürütme kararlılığına niye ulaşıyor? Cezaevindeyken, liderler katledilirken ‘öyle bir örgüt olmalı ki, dağılmamalı, çözülmemeli, yenilmemeli, sürekliliğini sağlamalıdır’ diyor. Oysaki devrimci örgütler dağıldılar, yenildiler. Önder bildikleri katledildi, öndersiz kalındı. Türkiye ortamının daha fazla öndersiz ve örgütsüz kalmasını kabul etmeyerek ve şehit düşmüş önderlerin anısını yaşatıp dağılmış örgütleri yeniden toparlamak için Önderlikel çıkış yapıyor. Burada Önderlik gerçeğinin devrime, şehitlere ve önderlere bağlılığı temelinde, o anıları yaşatmak için bir çıkış olduğu gerçeğini görüyoruz. Daha sonra Önderlik “PKK’nin, Şehit Haki Karer’in anısının örgütlenmesi olduğunu” söyledi. Önderlikel çıkış da Mahirlerin, Denizlerin, İboların anısının yaşatılması, yerlerinin doldurulması için bir çıkıştı. Önderlik bu temelde çıkış yaptığını ve 71 devrimci çıkışını devam ettiren, bu şehitlerin izinde yürüyen bir konumda olmaktan da hep gurur duyduğunu söyledi. Bu özelliğini de görmek lazım. Burada da temel bazı şeyler, cesaret ve fedakârlık, devrimcilik var. Şehitlerin anısına, görev ve sorumluluğa bağlılık var. Dikkat edilirse oportünizmin izi bile yok, ertelemecilik yok, görev ve sorumluluktan kaçma yoktur. Önderlikel gerçeklik budur. PKK özelliği budur, böyle kavramalıyız. Apocu militan olacaksak bu özellikleri kavrayarak olmalıyız.

Diğer yandan Önderlikel çıkış Ankara’da, yükseköğrenim gençliği içinde oldu. Bunlar da eleştiriliyor. Zaman zaman milliyetçilik tarafından değerlendiriliyor. Burada da birkaç şey söylemeye ihtiyaç var. Önder Apo’nun temsil ettiği önderlik gibi modern bir çıkış nerede ve nasıl olabildi, sormak lazım. Çünkü öyle durduk yere olmadı, koşullar gerektirdi de oldu. Yeni modern bilimle, sosyal bilimle donanan bir çıkış oluyor. Bu modern bilimi öğrenen Kürtler nerede vardır, kimlerdir? Hakkari’de, Botan’da mıdır? Buralarda katı aşiretçi-feodal toplum var. Böyle bir modern bilimle donanan Kürtler üniversitelerde, aydın gençlik içerisinde, yeni modern bilimi okuyabilen Kürt gençleri içindedirler. Bu gençler de üniversitelerden ve üniversiteler de Ankara’da, İstanbul’da, İzmir’dedir. O zaman şimdiki gibi her yerde üniversite yoktu, Kürdistan’da hiç yoktu.

Diyarbakır'da sadece Tıp Fakültesi vardı ve Ankara Üniversitesi'nin bir fakültesiydi. Birkaç tane eğitim enstitüsü vardı. Türkiye'de de sayılı üniversite vardı. Önderlik İstanbul'da, sonra Ankara'da okudu. Var olan iki büyük şehirde de üniversiteye girdi. Dolayısıyla İstanbul ve Ankara'dan çıkış yapmış olması doğaldır. Orada ancak üniversite öğrencilerinden oluşan aydın gençlik var. Dolayısıyla modern bir önderlik ancak Ankara'dan, İstanbul'dan çıkış yapabiliirdi. Sömürgeci başkentte, kentlerde çıkış yapabiliirdi. Çünkü aydın gençlik oradaydı. Sömürgecilik ve soykırım Kürt gençlerinin zihin gücünden faydalanmak, onları kendi hizmetine koymak için okullara almıştı. O okullar da Türkiye'nin metropollerinde toplanmıştı, henüz oralarda vardı. Dolayısıyla oralardan çıkmış olması doğaldır. Zaman zaman Ankara'dan örgütlendiği, çıkış yaptığı söyleniyor. İçimizde gelişip bazen boy veren tasfiyecilikler Ankara çıkışını hep eleştiriyorlar. Bunun neden Kürdistan'ın merkez ve köylerinde gerçekleşmediğini soruyorlar. Bu mümkün değildi, olamazdı. Kürdistan'da ancak Şeyh Sait gibi önderlik olurdu. Mustafa Barzani gibi önderlik olurdu! Aşiret ya da dini liderle olurdu! Onların da modern önderlikler olmadığı ve başarı getiren bir direnişin teori ve pratiğini yürütemedikleri açıktır.

O açıdan bu gerçekliği de doğru anlamak lazım. Çok doğal bir durumdur. Sadece Kürdistan'da değil, çok sayıda sömürge ülkede de benzer durumlar yaşanmıştır. Afrika'nın birçok sömürge ülkesinde ulusal kurtuluşa önderlik eden liderler sömürgeci başkentlerde çıkış yapmışlardır. Örgütler sömürgeci başkentlerde kurulmuşlardır. Oradan ülkeye taşınarak orada örgüt ve mücadele geliştirmiş, ulusal kurtuluş savaşı yürütüp zafer kazanmışlardır. Dolayısıyla bu gerçeklik sadece Kürdistan'da böyle olmuyor. Kürt milliyetçiliği bu konularda koftur. Yeterince bilinci olmayan insanların beynini bulandırmaya çalışıyor. Bu tür sahte propagandalara karşı bilinçli ve uyanık olmak gerekir. O tür propagandaların hiçbir doğru yönü yoktur. Esas olan, doğru olan PKK'nin doğru bir çıkış yapmış olmasıdır.

Önderliksel çıkışın bazı özellikleri üzerine bunları belirttikten sonra ideolojik grup dönemindeki bazı adımlara, örgütsel gelişmelere değineyim. Önderlik cezaevinden 1972 sonunda çıktıktan sonra 1972-73 kışında Haki ve Kemal arkadaşlarla evde kalıyor. 73 baharında Çubuk Barajı'nda ilk örgütsel adımı atıyor. Parti örgütlenmesinin ilk çekirdeğini kuruyor.

Dikkat edelim bazı şeylere dikkat ediyor. Tümü Kürt gençleridir. Haki ve Kemal arkadaşla tanışmış, onlarla düşünce birliği etmiş olmasına rağmen grubu ilk elde onlarla kurmuyor. Çubuk Barajı'nda onlar yoktur. O zamanki bilinci henüz öyle değildir. Kürdistan için bir grup oluşturmaya karar veriyor, o halde bu grubu Kürt gençleri oluşturmaları diyor. Diğer arkadaşlarla Türkiye genelinde ortak bir mücadele yürütmek üzere birlik içerisinde. Ama Kürdistan'a özgü bir örgütlenmeye adım atarken bunun Kürt gençlerinden oluşmasına dikkat ediyor. 73 yılı boyunca Ankara yükseköğrenim gençliği içerisinde propaganda yürütüyor, yoğun okumalar yapıyor. Darbe biraz zayıflıyor. Araştırma imkânı biraz artıyor. Yoğun bir devrimci gençlik kitlesi var. Üniversiteler dolmuş. THKP-C, THKO, TİKKO'nun bir direnişi olmuş. Bu direnişler gençlik içerisinde müthiş bir etki yaratmış, miras oluşturmuştur. Devrimci sempaticilik çok güçlüdür. En dinamik güç devrimci sempaticiliktir. Dolayısıyla böyle bir gençlik içerisinde yoğun tartışma yürütüyor, propaganda yapıyor, inceleyip tartışıyor, arkadaşlıklar oluşturuyor. Hem bu gençlik ortamını etkilemeye, hem de onların içerisinde kendi etrafında yeni gençlik ilişkilerini toparlamaya çalışıyor. 73 yılı böyle geçiyor.

1973, Ekim ayında genel seçim oldu. 12 Mart darbesi, ezebileceği kadar ezdikten sonra 14 Ekim 1973'te genel seçim yaparak yönetimi, seçimle iş başına gelmiş hükümete devretti. O seçim de Bülent Ecevit'in başkanlığındaki CHP birinci parti olmuştu. Mustafa Kemal'den sonra CHP'nin genel başkanı İsmet İnönü'ydü. İsmet İnönü 1972'de Ecevit'le görüş ayrılığına düştü. Özellikle darbe süreci ve 12 Mart darbesinin politikaları konusunda anlaşamadılar. Kongre gerçekleşti, Ecevit İnönü'ye karşı aday oldu. Daha önce İnönü genel başkan, Ecevit ise genel sekreterdi. İnönü düştü, CHP Ecevit'in eline geçti. Ecevit üçüncü genel başkan olarak bir çıkış yaptı. Ortanın solu temelinde aktif bir propaganda yürüttü. 12 Mart darbesi başlamıştı, toplumun böyle bir sol nefese ihtiyacı vardı. Bazı çevreler de desteklediler. "Kara oğlan" edebiyatını geliştirdiler. Ecevit parladı ve 73 seçiminde CHP %40'ın üzerinde oy alarak birinci parti oldu. İkinci parti Süleyman Demirel'in Adalet Partisiydi. Daha sonra Necmettin Erbakan'ın Milli Selamet Partisiyle Türkeş'in Milliyetçi Hareket Partisi meclise milletvekili soktular. Seçimden sonra CHP'yle MSP hükü-

met kurdu. Ortak yanları çok yoktu, fakat seçim sürecinde genel af propagandası yapmışlardı. Hükümet olurlarsa genel siyasi af çıkaracaklardı. Bu vaat üzerinde ortak hükümet kurdular.

Ecevit başbakan, Erbakan da yardımcısı oldu. Hükümet kurulduktan sonra ilk yaptıkları iş vaatlerini yerine getirmek oldu. Bir genel af kanunu çıkardılar, Ocak 1974'te meclisten geçirdiler ve af çıktı. İdam ve müebbet hükümlüleri dışında tüm siyasi tutuklular cezaevinden çıktılar. Böyle olunca Türkiye ve Kürdistan'da yeni bir örgütlenme süreci başladı. Örgüt kurmak, grup oluşturmak için siyasi zemin elverişli hale geldi. Bütün örgütler tutuklanıp yargılanmışlardı. Cezaevinde biraz da parçalanmışlar, her hareket içerisinde ayrı görüşler ortaya çıkmıştı. Dolayısıyla cezaevinden parça parça olmuş bir halde çıktılar. Her bir örgütün kimisi üç, kimisi beş parçaydı. Dışarıdaki grup sayısı daha da çoğaldı. Güçlü bir devrimci gençlik kitlesi vardı. Biraz propaganda eden, bazı ilkeleri söyleyen herkes, etrafında bir gençlik kitlesi bulabiliyordu. Böylece yaygın bir gruplaşma hem Türkiye'de, hem Kürdistan'da gelişti. Yani bütün bunlar Ankara'da oldu ama hem Türkiye adına, hem Kürdistan orijinli gruplar kuruldu. 1974-75, Türkiye ve Kürdistan için bugün de varlıklarını sürdüren birçok grubun, örgütün kurulduğu dönemdir.

Bir, 12 Mart 1971'den önce kuruldular. THKP-C, THKO, TİKKO gibi örgütler, yasal örgütler, sendikalar, gençlik örgütleri vs. Bir de 1974 Ocak ayından sonra kurulanlar oldu. 1971-74 arasında kurulan iki örgüt var. Birisi İbo'nun TKP/ML'si, diğeri de PKK'dir. İbo, 1972'de Perinçek'ten ayrılıp TKP/ML'yi kurdu. PKK'nin çekirdeği de 73, Mart'ında atıldı. Onun dışındaki gruplar 74, Ocak ayından sonra kuruldular. Devrimci gençlik potansiyeli güçlüydü. Kadrolar cezaevinden birden bire çıkınca gençlik ortamı devrimci kadrolarla doldu. Siyasi ortam biraz yumuşamıştı. Bu durumda örgütlenmek üzere adım atıldı. Bir yandan gruplar oluşturulmaya başlarken diğeryandan da gençliğin ortak örgütlenmesinin kurulması ve geliştirilmesi öngörüldü. Böyle bir fikir vardı ve bunu herkesten fazla da Önder Apo savunuyordu. Bunun için ortak gençlik örgütü kurmak üzere bir süreç başlatıldı. Üniversitelere, fakültelere kotalar verildi, oralardaki devrimci gençlik grupları toplantılar yaptılar, kendi delegelerini seçtiler, o delegeler toplandı ve Türkiye Milli Gençlik Teşkilatı adlı örgütün salonunda günlerce süren konferans düzeyinde bir toplantı yaptılar. Ortak

gençlik örgütü kurmak için tartışmalar yürütüldü. Program, tüzük ve yönetim hazırlanmaya çalışıldı. Ortak örgüt nasıl kurulur, onun yol ve yöntemi araştırıldı. Önderlik bu faaliyetlere aktif olarak katıldı. Siyasal Bilgiler temsilcisiydi. Haki arkadaş Fen Fakültesi temsilcisi olarak katılıyordu. En çok tartışma Önderlikle THKP-C adına hareket eden DEV-YOL grubu arasında oldu. Nasuh Mitrap ve benzerleri de Siyasal Bilgiler Fakültesi'nde öğrenciydiler. Önderlik onları da tanıyordu. Cezaevinden çıkmışlardı ve gençlik örgütü kurmaya çalışıyorlardı. Önderlik onlardan özeleştiriydi. Öyle ahabap çavuş örgütü değil, ilkeler temelinde örgüt kurulsun istiyordu. Şimdi ilkeler konusunda da onlar bu 1971-73 sürecinin analizi ve eleştiri-özeleştirisini yapmadan, daha önceki ilkelerini olduğu gibi söylüyorlardı. Önderlik olmaz, dedi. Bu kadar olay, bu kadar katliam neden gerçekleşti? Hangi anlayış buna yol verdi? Bundan nasıl çıkılacak? Dolayısıyla ilke tartışması, devlet, ordu yaklaşımları, Kürt sorunu, örgüt ve mücadele, devrim anlayışı vb. konular tartışıldı. Sert tartışmalar da oldu. Krittikti. Birlik olunmayabilirdi.

Fakat sonunda bazı ilkelerde bir uzlaşmaya varıldı. Ortak bir program oluşturuldu. Bir yönetmelik hazırlandı. Yönetim seçildi. Yönetime bütün grupların temsilcileri katıldı. Önderlik ve Haki arkadaş yönetimde yer aldılar. Böylelikle gruptan iki kişi katılmış oldu. Diğer gruplardan da birer, ikişer, üçer kişi yönetimde yer aldılar. Böylece Ankara Demokratik Yükseköğrenim Derneği-ADYÖD kuruldu. Dernek resmi olarak 73 yılı sonunda kurulmuştu. Onu Türkiye Sosyalist İşçi Partisi'nin gençliği kurmuştu. Devrimci gençliği kendi saflarına çeksinler diye yönetim oluşturmuş, programını emniyete vermişlerdi. Bunu diğer gruplar faydacılık olarak eleştirdiler. ADYÖD yönetimi gördü ki kendisi dışlanacak, ortak örgüt kuruluyor; dışlanmamak için ADYÖD'ü size teslim ediyoruz, dediler. Resmi örgüt biz kalalım, fiili örgüt ise siz olun dediler. ADYÖD'ün resmi program ve yönetimi emniyete verilenler olsun, biz görüelim, fiili programı buradan çıkan ilkeler, yönetimi de buradan çıkan yönetim olsun. Bu kabul gördü ve böylece yeni bir örgüt kurulmadan ADYÖD'te birlik sağlandı ve 1974 baharında ADYÖD kuruldu. Çok fazla bir şey yapamadan yaz tatiline girildi. ADYÖD'ün faaliyeti esas olarak 74 yılı güzünde üniversiteler açılınca gelişti. Üniversitelerin açıldığı gün bütün Ankara'da yaygın bir bildiri dağıtımı oldu. Bildiri dağıtım faaliyetine 10 binden fazla insan katıldı. An-

kara'nın bütün üniversite ve fakültelerinde bildiri dağıtma işi yapıldı. Yönetim bir bildiri hazırlamıştı. O bildiriye dağıtmak gençliğin bir gövde gösterisiydi. MHP'liler de gelişme sağlamak istiyorlardı. MHP'lilerin oldukları yerlerde bu yapıldı ve bazı yerlerde onlarla çatışmalar yaşandı. Öyle rahat bir ortam yoktu. Sonuçta güçlü bir eylem oldu. Bu bildiri dağıtımında görevini başarıyla yürüten ADYÖD yöneticisi Önder Apo oldu. Sonunda değerlendirme yapıldığında Önder Apo dışındaki yönetim eleştirildi ve özelleştirecekti. Önder Apo hem kendi görevini yapmış, hem de zorlananlara yardımcı olmuştu. Pratiği etkili yürütmüştü ve tartışmalara katıldığı gibi pratiğe de öyle etkili katılmıştı.

Arkasından öğrenci eylemleri sürdü. Fakülteleri kimin ele geçireceği mücadelesi gündeme geldi ki MHP'liler devletten aldıkları güçle saldırıya geçtiler. ADYÖD örgütlenmesine dayanarak devrimci gençlik de saldırdı. Birçok üniversitede günlük çatışmalar oldu. Bazı fakülteler, örneğin Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi hiç açılmadı, öğrenime başlayamadı. Her gün çatışmalıydı. Bir-bir buçuk ay böyle geçince devlet buna dayanamadı. Gördü ki böyle yürümeyecek ve arkasında ADYÖD var. Kasım ayında ADYÖD'ü bastılar ve oradaki 150 kişiyi tutuklayıp Mamak'a götürdüler. Derneği de kapattılar. 74 yılı baharında kurulmuş, güzünde de kapanmış oldu. Oldukça etkiliydi. Bütün grupları birleştirmişti, gençlik potansiyeli de güçlüydü. Tutuklananlar çok fazla kalmadılar. Çok bir şeyleri yoktu. Mamak'ta bir hafta kalındı ve ilk duruşmada bırakıldılar. Birçok kişi tutuklanmıştı, Önderlik de onlar arasındaydı. Mamak'ta kalınan sürede tartışmalar ve seminerler oldu. Önderliğin olduğu yerde Önderlik dışında hiç kimse seminer vermedi. Halbuki diğer grupların çoğunun liderleri oradaydı. Önderliğin karşısında konuşamıyorlardı. Önderliğe "seminerleri sen ver" dediler. Önderlik de Marksizm üzerine çeşitli seminerler verdi. Üç-dört gün süren seminerleri dinlediler. Düşünce gücü, Marksist teoriye hakimiyeti, onu yorumlama ve ifade etme gücü çok gelişmişti. Sadece pratiğe, ADYÖD'ün bildiği pratiğine öncülük etmedi. Düşünce tartışmasında da Önderliğin gücü yüksekti.

Sonrasında ADYÖD kapatılınca gençliği yeniden örgütlemek ve dernek kurmak için aynı yöntemle bir çalışma başlatıldı. Tekrar bütün üniversitelerden delegeler seçildi. Toplanıp tartışma yürüttüler. 'Demokratik' sözcüğü çıkarılarak "Ankara Yükseköğrenim Derneği-AYÖD" adıyla yeni bir

dernek kuruldu. Bu dernekte DEV-YOL'un hakimiyeti vardı, tek yönetim oldular. Mahirlerin çizgisini yürüttüklerini söylüyorlardı. Gençlik içerisinde Mahir Çayan'ın etkisi yüksekti. Dolayısıyla üniversitelerde en büyük kitle onlardı. En çok temsilciyi de onlar seçtiler. Toplanınca en çok delege de onların oldu.

Önderlik ve diğer bazı çevreler yönetimin bütün grupların temsilcilerinden oluşmasını, tüm grupları kapsamasını istediler. DEV-YOL grupçu davranarak kabul etmediler. Herkes aday olsun, kim seçiliyorsa o kazan-sın ve yönetim olsun, demokrasi budur dediler. O zamanki DEV-YOL anlayışı o çoğunluk demokrasisiydi, kim çoksa o kazanır ve her şeyi yapar anlayıştı. Oylama olunca DEV-YOL'un adayları kazandı. Yönetimin hepsi onlardan oldu, diğer gruplar ayrılıp kendi derneklerini kurdular, dergilerini çıkarmaya çalıştılar. Devrimci hareketin birliği parçalandı. AYÖD DEV-YOL yönetiminde bir gençlik örgütü olarak kaldı ve hareket etti. 1975 yılında belli bir mücadele yürüttü. Böyle olunca Önderlik de AYÖD faaliyetlerine ADYÖD'de olduğu gibi katılmadı. Zaman zaman katılım gösterdi. Apocu grup gençlik eylemleri olunca bazen katıldılar ama Önderlik bunun üzerine 1975 yılında daha yoğun olarak kendi grubunu eğitmeye ve örgütlemeye yöneldi. '75 yılı boyunca evlerde grup toplantılarını ve eğitimlerini yaptı. Grubu netleştirmeye, kesinleştirmeye, oluşturmaya çalıştı ve '75 yılı sonuna gelindiğinde gerçekten de Ankara'nın bütün üniversite ve fakültelerinde okuyan Kürt gençlerinden oluşmuş bir devrimci grup ortaya çıktı. Nicelik olarak bir düzeydeydi. Nitelik olarak eğitimliydi çünkü her katılan eğitim görüyordu. Kararlı bir güçtü. Düşünce düzeyleri güçlüydü, tartışmalarda her zaman etkili oluyorlardı. Özellikle teorik tartışmalarda, Kürt sorunu üzerine tartışmalarda böyleydi ki, Kürt sorunu ve Türkiye'nin bu temeldeki devrimci çalışmalarını gündemleştiriyorlardı. Böylece etkili bir güç haline geldiler. Yani hem düşünce, hem de tutarlılık olarak Ankara'daki yükseköğrenim gençliği içerisinde etkiliydiler. Tanınan bir gruptular. Yer alan üyelerin hemen hepsi oldukları üniversite ve fakültelerde tanınan kişilerdi. Eylemlere katılıyorlardı. Tutarlılardı, öyle geri çekilen, kaçan yoktu. Samimiydiler. Bir bilinçleri vardı. Başka işle uğraşmıyorlardı, devrimci militanlık yapıyorlardı. Belki sayı bakımından azdılar, ama nitelik bakımından güçlüydüler. Ankara'da oluşan gruplaşmalar içerisinde önemli bir yerleri ve rolleri vardı.

Şimdi ideolojik gruplaşmanın bazı temel özellikleri nelerdir, Apocu grubun diğer gruplardan farkı nedir? Bir defa diğer örgütler gruba, Önder Apo'nun isminden dolayı "Apocu" diyorlardı. Bunu grup reddetmiyordu, ama doğru da bulmuyordu. Diğer grupları söylenmemesi için uyarıyordu. Çünkü bu söylem Önder Apo'yu deşifre ediyordu. Böyle yaygınlaşırsa polis üzerine gider, hemen tutuklanabilir, güvenliği tehlikeye girebilirdi. O açıdan grup Apocular demiyordu. Kendi adını "Kürdistan Devrimcileri" koymuştu. Herhangi bir dergisi, gazetesi yoktu, başka türlü ifade edilmiyordu, ama devrimci bir grup olarak tanımlıyordu. Diğer grupların hepsinin şu veya bu biçimde bir ismi vardı. Kürdistan'ın bağımsızlığı ve özgürlüğü hedefi üzerine ortaya çıkan bir gruptu; teorisi ve program amacı böyleydi. Dolayısıyla bu öze uygun isimlendirme Kürdistan Devrimcileriydi. Bunu toplantılarda da, bildirilerde de böyle kullanıyordu. Kendisini ifade ettiği o dönemde Kürdistan devrimcileri oldu.

Grubun temel özelliği Önder Apo'nun fikirleri ve özellikleri üzerinde şekillenmesiydi. ADYÖD ortamındaki tartışmalardan da yeni gençleri katmak için faydalandı. ADYÖD sonrası '75 yılında da birçok üniversitede toplantılar, propaganda çalışmaları yaparak birçok Kürt gencini etkileyip gruba çekti. Grup evlerde örgütleniyordu. Ne derneği ne de dergisi vardı. Öğrenci evleri, komün evleri haline getiriliyordu. Hem yaşam, hem de eğitim, çalışma ve yönetim yerleri olarak komün evleri kullanılıyordu. Ne kadar çok ev oluşturulursa o kadar çok oluyordu. '74 yılı güzünde iki temel ev tutulmuştu. Birisini Önderlik, Fuat ve Cuma arkadaşların Yukarı Ayrancı'da tutmuş oldukları evdi. Bir diğerini Dikmen'de Haki arkadaş tutmuştu, biz kalıyorduk. Yukarı Ayrancı elçiliklere biraz yakındı. O eve "Kürdistan Elçiliği" diyorduk. O zaman iddiamız çoktu. Fakat bir bodrumdu, kış gelip yağışlar başlayınca sel bastı, evde kalınamaz hale geldi ve bütün malzemeleri toplayıp bizim eve taşındılar. Elçilik fazla sürmedi.

Diğer önemli bir husus şudur: Diğer gruplara-örgütlere katılanlar kendi işleriyle, evleriyle, okullarıyla, yaşamlarıyla uğraşıyorlardı. Aile evleri varsa oralara gidiyor, kimisi aile kurmak için evlenmeye çalışıyorlardı. Yani biraz devrimcilik, biraz yaşam, ikisini bir arada yürütüyorlardı. Onlarda ölçü öyleydi. Düzenin içinde bir sol muhalefet gibiydi. PKK'ye katılım baştan öyle değildir. Apocu grupla ilişki kurduğun, katıldığın zaman düzenle olan bütün bağlarını koparacaktın. Okulluysan okulunu, işçiysen

işini, memursan memuriyetini, evliysen evini bırakacaktın. Mesele budur. Böylece 24 saat grup çalışmaları ve ilişkileri içerisinde olacaksın. PKK ve Önderlik çıkışı, düzenden kopuş çıkışıydı. Ayrı bir yaşam sistemini temsil ediyordu. Alternatif bir yaşamdı. Dolayısıyla Önderliğe katıldın mı düzen yaşamından kopup Önderlik yaşam sistemine girecektin. Grubun ev yaşamı ve çalışması içerisine girecektin. Buna göre bir dayanışma, bir arkadaşlık oluşuyordu. Daha önemlisi insanların zamanı oluyordu ve birbirlerini eğitiyorlardı. Ortada yazılı hiçbir belgeleri olmamasına rağmen Marksist klasiklerle, Önderlik düşünceleriyle en bilgili insanları ortaya çıkaracak düzeyde eğitim yapıyorlardı. İstisnasız herkes eğitim görüyordu. Çünkü bir düzenden kopulmuş, yeni bir sisteme girilmiş ve onu yaşamayı, propagandasını yapmasını bilmesi lazım. Bilmezse nasıl yaşayıp propaganda edecek? Öyleyse öğrenmesi gerekli, öğrenmek için de kendini eğitmesi lazım. Yani grup yaşamını sürdürülebilmesi ve grubun ilkeleri doğrultusunda çalışabilmesi için eğitim görmesi gerekiyordu. Bu bakımdan komün evleri sürekli bir eğitim eviydi. Grup grup eğitimler görölüyordu. PKK'ye katılan insanlar mutlaka eğitim görüyorlardı. Eğitim görmeden, PKK'yi öğrenmeden hiç kimse PKK gruplaşması içinde kalmıyordu.

Komün yaşamının esasını da Önder Apo'nun yaşam ölçü ve özellikleri belirliyordu. Önderlik evlerde çalışıyordu. Zaten '74'ten itibaren düzen yaşamından tümüyle koptu. Öyle çıkıp gezen, başka biçimlerde hareket eden olmadı. Hep devrimci mücadelenin, çalışmanın gerekleri neyse ona göre oldu. Devrimci ortamda hareket etti. O evden o eve, bir gruptan öbürüneydi. Önderlik "kulaklarına üfleyerek çalışma yürütüyorduk" diyordu. Çünkü gerçekten de düşman o fikirlere fırsat vermezdi. Dikkatli olunmazsa, gizli yaşanıp çalışılmazsa her an saldırıya uğranabilirdi, darbe yenilebilirdi. Grubun ifade ettiği düşünceler, kavramlar, TC hukuk sistemi tarafından en ağır, idamlık bir suçtu. Bunu herkes görüyor ve biliyordu. O halde öyle bir duruma düşmemek için çok dikkatli olmak, gizli hareket etmek gerekliydi. Öğrenci yaşamı komün oluşturmaya biraz yatkındı. Fakat esas olarak komün değildi. PKK yaşamının, örgütsel yaşamın temelleri komün yaşamıyla atıldı. Evler komünler olarak yaşıyordu. Gruba katılan yaşamını komüne katıyordu. Varsa elinde değerleri, imkânları, komüne koyuyordu. Artık komün imkânlarına göre yaşıyordu. Yiyişi, içişi, bir işe

gidiş gelişi, maddi harcamaları, giyimi kuşamı her şeyi grubun komün çerçevesinde oluyordu. Komünün örgütlülüğü düzeyinde oluşuyordu. Böylece yeni bir yaşam, yeni bir sistem oluştu.

Önderliğin ölçüleri, Önderlik ile Haki Karer'in ilişkileri, komün yaşamına dair özellikleri de grubun oluşmasında gerçekten çok önemli bir rol oynadı. Onun ötesinde bir gizlilik yoktu. Gönüllü katılım vardı. Herkes istediği kadar katılıp çalışıyordu. Bir resmiyet ve profesyonellik yoktu. Bir de Önderliğe 'Önder' denmiyordu, o zamanlar bu kavram yoktu. Birbirine 'Haki arkadaş, Kemal arkadaş' deniliyordu, ama grup içerisinde Önderliğe ne 'Abdullah arkadaş, ne de Apo arkadaş' deniliyordu. Önderliğin ismi konuşulmazdı, sadece arkadaş denilirdi. Grup içerisinde 'arkadaş' denildi mi bu Önderliktir, herkes öyle anılıyordu. Gruba kadın olarak ADYÖD sürecinden itibaren Fatma katıldı. Yine Elbistanlı birisi vardı. Böyle küçük birkaç kişilik, katılımı tam netleşmemiş bir grup vardı. Fatma daha önce DEV-YOL'la ilişkilendiği. ADYÖD sürecinde grupla tanıştı. Özellikle Bakurlu arkadaşlar tanıyorlardı. Babası Dersim İsyanı sırasında Abdullah Alpdoğan ve katliamcılara rehberlik, ajanlık yapmıştı. Dolayısıyla Dersimli arkadaşlar uzak duruyorlardı. "Bununla ilişki içerisinde biz Dersim'e gidemeyiz, bir söz bile söyleyemeyiz, kimseyi inandıramayız" diyorlardı. Önderlik bu durumu değiştirdi. "Ailesinden dolayı çocuğu suçlayamayız. Herkese birey olarak yaklaşacağız ve kendi yaptıklarıyla ölçeceğiz. Öyle olursa Kürdistan'da özgürlük ve varlık çizgisine sırt çevirmemiş, onunla ters düşmemiş, hatta ihanet etmemiş kimse olmadığını; zaten oradan çıkarıp devrimcileştiriyoruz, yurtseverleştiriyoruz, biz yeni bir devrimcileşme hareketi geliştiriyoruz" dedi. Dolayısıyla örgüt içinde herkes yaptığıyla değerlendirilmeliydi. Önderlik ölçüsü böyleydi ve bu temelde katıldı. "Belki ihanetin intikamını alır, olumlu şeyler yapabilir" dedi. Daha sonra da o katılıma ilişkin değerlendirmeler yaptı.

Bu da eleştiri konusu oluyor. "PKK grubuna başta kadın katılımı neden zayıf olmuş? Başka gruplarda kadın hiç yoktu. Kürt gruplarından sadece PKK'de, bir de Rızgarî dergisinin sorumlusu olarak onlarda kadın vardı. O da önce DEV-YOL'cuydu. Oradan ayrılıp Rızgarî'ye katılmış, sorumlu yayın yönetmeni olmuştu. Başka yoktu, çünkü üniversitelerde Kürt kızları yoktu. O kadar okul okumuş, üniversiteye kadar gitmiş Kürt kızı yoktu ki gruplara katılsın. O dönemde henüz böyle katılımlar yoktu. Toplumsal

yapı buna açık değildi. Böyle bir okuma durumu yoktu. Kürdistan'daki okuma düzeyi de böyle değildi. Dikkat edin, DDKO egemen sınıftan Kürt gençlerinin örgütüydü. Halktan olanlar azınlıktı ve onlar da daha çok Türkiye'nin devrimci örgütlerine katılmışlardı. PKK, halk çocuklarını gruba aldı. Grup Kürdistan'a yayıldıktan, ortaöğrenim gençliği içinde ve Kürdistan'da halk içinde çalıştıktan sonra kadın katılımının önü açıldı ve daha fazla yaygınlaşıp katılım gösterdi. Yoksa sanki üniversiteler Kürt kızlarıyla doluydu da PKK grubu onları örgütleyemedi denemez. Öyle sanılmamalıdır.

c) Kuzey Kürdistan'da Gençlik Hareketi

Son olarak, PKK çizgisini diğer örgütlerden ayıran özellikler nelerdi? İfade ettik, 1974-75 yılında Ankara'da gerçekten de onlarca Türkiyeli örgüt ve grup ortaya çıktı. Yine Kürdistanlı örgütler kuruldular. DDKO parçalanmıştı. Kemal Burkay "Özgürlük Yolu" adında bir dergi çıkardı. Özgürlük Yolu grubunu oluşturdu ve 1976 yılında "Türkiye Kürdistan Sosyalist Partisi" olmuşlardı. DDKD diye bir örgüt kuruldu, onun sistemi de dernekti. "DDKD'nin sonunda olan 'D'yi böyle yuvarlak yapıyoruz ki 'O' gibi gözükp DDKO'ya benzesin, biz DDKO'nun devamıyız" diyorlardı. O da öyle DDKO mirasıyla gelişmek istiyordu. Tarzı dernekçilikti. İsmail Beşikçi ve Mümtaz ile Orhan Kotan kardeşler Rızgarî dergisini çıkardılar. Keskin bir söylemi vardı. Sorumlu yönetmeni Hatice Yaşar'dı. O grupta bir tek kadın oydu. Cuma arkadaş iyi tanıyordu. Kawacılar diye bir grup kuruldu. Kawa isimli bir dergi çıkarmışlardı, diğer gruplardan biraz ayrılmışlardı. PKK, grup disiplinine uymadıkları için birkaç kişiyi kendi grubundan attı. Bu atılanlar da birleşerek Kawa dergisi etrafında gruplaştılar. Türkiye KDP'si kendini örgütlemeye çalışıyordu. Daha sonra 1977'de KDP'den bir grup ayrıldı ve KUK (Kürdistan Ulusal Kurtuluşçular) adıyla bir grup kuruldular. PKK'nin 'Ulusal Kurtuluş' propagandası tutunca onlar da 'Ulusal Kurtuluşçular biziz' diyerek PKK'ye duyulan sempatiyi kendilerine kazanmak için ortaya çıktılar. Sanki bir tür ajan faaliyetiydi. Böyle gruplar ortaya çıktı.

Önderlik 1974'te, '75 yılı başında Türkiye'nin sol sosyalist devrimci örgütleriyle ADYÖD'teki gibi çatı örgütü kurup Türkiye ve Kürdistan devrimlerini birlikte yürütmek istedi. AYÖD kurulurken birlikte örgütlenilsin diye DEV-YOL'culara uyarıda bulunup öneriler geliştirdi. Onlar reddettiler.

Türkiye'nin gruplarının hepsi ayrıldılar, birlik parçalandı. Önderliğin çok yoğun çabası olmasına rağmen birleşme olmadı. Böyle olunca Önderlik kendi grubunu geliştirmeye, Kürdistan'a dair örgütlenmeyi öne çıkar-maya çalıştı. 1975 yaz ve güzündeys e Kürdistan adına oluşmuş bu grup-ların liderlerinin hepsiyle görüşmeler yaptı. Onlara bir ortak cephe örgüt-leyip cephe hareketi olarak mücadele geliştirmeyi önerdi. Kemal Bur-kay'la, Sıraç Bilgin'le, Rızgarîcilerle görüştü. Bunlar "Ulusal Kurtuluş Prob-lemi ve Çözüm Yolu" kitabında var. Hiçbirisi Önderliğin önerisini kabul et-medi. Hatta KDP'liler Önderlik düşüncelerini Kürdistan için en tehlikeli düşünce gördüklerini söylemişlerdi. "Bu düşünceyle girilirse biz buna karşı savaşıyoruz" dediler. Böylece diğer Kürt gruplarıyla birlikte olamadı. O durumda Kürdistan devrimcilerinin kendi gruplarını örgütleyip Kürdis-tan'a taşımaktan başka çareleri kalmadı. Aslında Türkiye soluyla çatı ör-gütünde birlik olabilseler, bir Kürt örgütü geliştireceklerdi, bir üst çatı ör-gütünde de Türkiye devrimci hareketiyle birleştireceklerdi. Bu olmadı. Di-ğer Kürt grupları Önderliğin götürdüğü önerilere evet deselerdi ayrı örgüt kurmak yerine cephe örgütü biçiminde Kürdistan'da örgütlenmeye çalış-sacaklardı, çünkü birçok sömürge de Ulusal Kurtuluş Cepheleri sadece ku-rulup mücadele yürütmüşlerdi. Onlar kabul etmeyince kendi grubunu ör-gütlemek zorunda kaldı.

PKK grubunun ideolojik-politik çizgisini, teorisini diğerlerinden ayıran temel şey, Türk soluna hâkim olan düşünceyi 'sosyal şovenizm' olarak ta-nımlamasıydı. Sosyal şovenizm Kürt varlığını ve Kürdistan'ı kabul etmi-yordu. Kürdistan'ı Türkiye'nin bir parçası olarak görüyordu. Kürt soru-nunu öne çıkarmayı bölücülük olarak değerlendiriyordu. Dolayısıyla or-duya, devlete, devrime bakışı farklıydı, çoğu zaman darbeciydi. Pratikte oportünistti. Kürt sorununa yaklaşım da sosyal şovendi. Şovenizmin in-celtilmiş haliyle sürdürülmesini ifade ediyordu. PKK, bu akıma karşı yo-ğun bir ideolojik mücadele yürüttü. Kürt gruplarını ise 'reformist milli-yetçi akım' olarak değerlendirdi. Yani eylem çizgisinde reformist, ideolo-jide milliyetçiydi. Önderlik "Kürtlüğü sadece düzene tehdit olarak kulan-dıklarını" söylüyordu. Böyle yaparak düzeni tehdit ediyorlardı. Daha fazla okul, yol ve su istiyorlardı. Kürdistan'ın sömürsünden pay talep ediyor-lardı. 'Vermezsen Kürt halkını tahrik ederiz, Kürtçülüğü geliştiririz' diyor-lardı. Taleplerinde bir Kürdistan, bir Kürt özgürlüğü yoktu. Reformist ve

teslimiyetçiydiler. Bunlar “Reformist-teslimiyetçi hareket” olarak da tanımlandılar. Bu grupların ortak özelliği örgütlenmede dernekçi ve dergici olmalarıydı. Çalışma tarzında da legaldiler. Apocu grup bunu da reddetti. “Dergi ve dernekte örgütlenen bir hareket savaş yapamaz. Dolayısıyla Ulusal Kurtuluş Savaşı sürdüremez, sömürgeciliğe karşı çıkamaz. Sömürgeciler bir gecede kulaklarından tutar bu örgütlerin hepsini kapatırlar” dedi. Onun için o örgütlenme ve çalışma tarzını sömürgeciliğe karşı doğru mücadele tarzı olarak görmedi, reformist ve teslimiyetçi gördü. Ciddi bulmadı. Onun için PKK dergilerde ve derneklere örgütlenmedi, dergi çıkarmadı. Uzun süre sözlü propaganda yürüttü. 1978 yılının Ekim ayında Serxwebûn’u çıkardı. O zamana kadar hiçbir dergisi yoktur. kendi adına hiçbir dernek kurmadı. İsmi “Kürdistan Devrimcileri” oldu. Gizli, illegal bir grup olarak var oldu. Ancak bununla kendisini Türk MİT’inin, istihbaratının saldırılarından koruyabiliyordu. Ancak bu biçimde profesyonel devrimcilik geliyordu. Düzene karşı savaşacak, ordu kuracak, partileşecek, mücadele edecek bir militanlık çıkıyordu.

Önderlik, “Dernek ve dergiler ile günde bir-iki saat boş zamanlarında çalışarak ya da onun dışındaki zamanda kendilerini yaşatarak Kürdistan’da ne örgüt olunur, ne mücadele geliştirilir, ne devrim yapılır” dedi. Onları reformist ve teslimiyetçi, ciddiyetsiz buldu. Hem örgütlenme ve çalışma tarzı bakımından hem de ideolojik olarak onlardan ayrıldı. O grupların esası Kürdistan’a giren dış kapitalizmi ilerici görüyorlardı. Yeni sömürgecilik temelinde Kürdistan’a giren kapitalizme ‘ilericidir’ diyorlardı. ‘Kapitalizm her yerde uluslaşma yaratıyor, Kürdistan’a girince de uluslaşma yaratır, o halde ilericidir, kapitalizme karşı çıkılmamalı, desteklenmelidir. Sadece feodalizme karşı olunmalı’ diyorlardı. Bu da tam bir Ecevit çizgisiydi. Bülent Ecevit de öyle diyordu. Dolayısıyla programları Kürdistan’a daha fazla yol, okul, su ve elektrikti. Yani orta kesimin maddi yaşam koşullarının biraz iyileştirilmesiydi. Onun dışında başka bir talepleri yoktu. DDKO’nun da, diğer grupların da esas olarak talepleri bu yönüydü. Dolayısıyla örgütlenme ve çalışma tarzları bu taleplerine uygundu.

Önderlik bunu reddetti. “Evet, başka toplumlarda, başka yerlerde kapitalizm uluslaştırmıştır, ama bu Kürdistan’da geçerli değildir. Kürdistan’a giren kapitalizm Kürdistan’da Kürt uluslaşması yaratmıyor, Türk uluslaşmasını geliştiriyor, dolayısıyla sömürgecidir, soykırımcıdır, Kürtlüğü yok

ediyor. O halde Kürt ulusal bilinci ve varlığı ancak buna karşı mücadele içinde oluşup gelişebilir” dedi ve Kapitalist modernite düzeninden o zamandan itibaren koptu. Kürt ulusal direnişini böyle bir kapitalizmin özelliklerine karşı mücadele halinde geliştirdi. Tarih, Önderlik değerlendirmelerini doğruladı. Önderliğin görüşleri pratikte gerçekleşti, örgüt ve eylemi geliştirdi. Diğer düşünceler büyümediler. 1974-75’te Apocular Ankara’da öğrenci bursuyla yaşayan bir avuç gruptular. Diğer grupların Van’dan Cilemerg’e, Botan’a, Mardin’e kadar bir sürü güçleri vardı. Arkalarında aşiret güçleri vardı, geçmişten kalan mirasları ve tecrübeleri vardı. Kitle destekleri vardı. 1977’de Kemal Burkay’ın grubu Amed’de belediye başkanlığını kazandı. Mehdi Zana onlardandı ve belediye başkanı oldu.

d) Partileşme Süreci ve PKK'nin Kuruluşu

PKK bir grup öğrenciydi. Sonuç, onların gücü bitti, PKK sıfırdan başlayarak adım adım gücünü büyüten, Kürdistan’ın en büyük örgütü haline gelen ve bugün özgür Kürdü temsil eden, demokratik Kürt uluslaşmasını yaratan bir örgüt gücü haline geldi. İşte Önderlik düşüncelerinin pratikleşmesi böyledir. Doğru düşünce ve onun tutarlı bir pratikleşmesi, adım adım gelişmeler yaratarak özgürlük devrimini var etti. Yanlış düşünceler de eldeki gücü bitirerek sıfırı tüketti. Kemal Burkay sonunda “bir kelim bile yoktur” dedi.

Kongreden sonra 1978-79 kışında Önderlik Amed’de çalıştı. Bazı kadro toplantıları yaptı. Değerlendirmelerde bulundu. İdeoloji ve politikanın önemi üzerine, Maraş Katliamı üzerine bir değerlendirmesi vardı. Yine kuruluş bildirisini hazırladı. O toplantılarla örgüt ve kadroları görevlendirmeye hazırlıyordu. Kongreden kısa bir süre sonra, 19-24 Aralık 1978 tarihinde Maraş Katliamı oldu. Görünüşte MHP’liler Alevi Kürt toplumuna saldırdılar, yakıp yıktılar, onlarca insan katlettiler. Soykırımın bir devamıydı, Maraş’ı Kürtsüzleştirmeye çalışıyorlardı. Nitekim daha sonra 12 Eylül darbesi Pazarcık ve benzeri yerleri boşalttı. “PKK’cilik gelişmiş” diyerek operasyonlar yapıp insanları kaçırttı. Şimdi de Suriyelileri yerleştirme adı altında geri kalanların hepsini de kaçırtmaya çalışıyorlar. Yani o operasyondan bu yana Maraş Kürtlüğü bitirilmek istendi.

Bir kontrgerilla operasyonuydu. Kenan Evren, “1978 yazında Hilvan üzerinden Batman’a helikopterle uçtuk, aşağıda gördüklerimiz sonucunda darbe yapmaya karar verdik” dedi. Maraş Katliamı kontrgerillanın

bir darbe hazırlığıydı. MHP'li faşistler sadece kullanılıyordu. Yoksa esas olan kontrgerillanın planlayıp tezgâhladığı bir saldırı olmasıydı. Başbakan Ecevit'ti. Ecevit hayretler içerisinde bazı açıklamalar yaptı. "Devlet içinde benim bile bilmediğim bazı kurumları varmış, bu kurum çalışanlarının maaşlarını Amerikalılar veriyormuş ve bu kurumların bu olaylarda etkisi var" dedi. Kontrgerilla örgütü olarak "Seferberlik Tetkik Kurulu" adında bir örgütü açıkladı. Maraş Katliamı üzerine hükümet sıkıyönetim kararı aldı. Bütün bu değerlendirmelerine rağmen Ecevit sıkıyönetim ilan etmekten kendini kurtaramadı. Aralık sonunda önce Kürdistan'ın bazı şehirlerinde ve Ankara'da sıkıyönetim ilan edildi. 1979 yılı Mayıs ayı başından itibaren ise Kürdistan'ın bütün şehirlerinde sıkıyönetim ilan edildi. Böylece aslında yeni bir yönetim, bir askeri yönetim Kürdistan'da başlamış oldu. Aslında Kürdistan'da darbe 12 Eylül 1980'de değil, 1979 sonunda oldu. Zaten darbelerin amacı da sıkıyönetim uygulamasını açığa çıkarmaktır. Kürdistan'da sıkıyönetim 12 Eylül darbesinden iki sene önce ilan edildi. Maraş Katliamı böyle bir darbenin başlangıcı oldu.

Önderlik Maraş Katliamı üzerine geniş bir değerlendirme yaptı. Bunun bütün Türkiye'de yeni bir askeri darbenin başlangıcı olduğunu, devletin yeni bir darbe sürecine girdiğini, sonucun tüm Türkiye'yi içine alacak bir askeri yönetime gideceğini, dolayısıyla tüm çalışma ve hazırlıkların buna göre olması gerektiğini değerlendirdi. Bu tespit önemliydi. Eğer daha sonra devlet saldırıları karşısında PKK ayakta kalabildi ve gerillalaşabilseyse hepsi bu değerlendirmenin sonucunda oldu. Önceden süreci doğru olarak değerlendirince pratikte hata ve eksiklikler yaşansa bile pratik faaliyetleri yürütme doğru bir çizgide oldu. Önderlik ona göre adımlar attı, tedbir ve yöntemler geliştirdi. Bütün uygulama hata ve eksikliklerine rağmen PKK yine de ayakta kaldı. Saldırıları boşa çıkaran, başarısız kılan bir duruşun ve mücadelenin sahibi oldu. Bu, Önderliğin süreci doğru değerlendirmesiyle bağlantılı bir durumdu.

Mayıs başından itibaren sıkıyönetim her tarafa yayıldı. Mayıs ortasında Elazığ'da Şahin Dönmez ve Elazığ komitemiz tutuklandı. Her tarafta çatışmalar yoğundu. Sıkıyönetim ilan edilmiş, devlet operasyonları vardı. Parti de kongre sonrası resmi parti örgütlenmesinin gereklerine göre bölge ve yerelerde kendisini örgütlemek için adım atmış, faaliyete geç-

mişti. Kendini yeniden örgütleyip gelişmeleri daha doğru, etkili yönetecek ve yürütecek bir konuma gelmeyi hedefliyordu. Bunun için örgütlenme komitesi bir plan oluşturmuş, iş bölümü yapmıştı. Örgüt çalışmalarını geliştirmek üzere pratik adım atmıştı. Kuzey eyaletinin sorumlusu Şahin Dönmez'di. Elazığ'dan başlayarak Serhat'a kadar uzanan alanda örgütlenmeler yapacaktı. Parti komitelerini, bölge ve yerel komiteleri, hücreleri örgütleyecekti. Mevcut kadro birikimini resmi parti örgütlenmesi ve çalışma sistemi içine alacaktı. Kuruluş bildirisinin broşür halinde kadrolara dağıtılması kararlaştırılmıştı. Var olan kadrolar örgütlülük içine alınsın, ondan sonra da parti ilan edilsin diye kararlaşılmıştı. Çünkü ilan olursa devlet saldırabilirdi. Örgütsüz olur, hazırlıksız yakalanırsa parti bu süreçte çok fazla kadro kaybederdi. Ona karşı tedbir olarak böyle bir yöntem uygun görülmüştü.

Şahin Dönmez de Kuzey sorumlusu olarak Elazığ'a geçmişti. Elazığ-Dersim alanında gezmiş, biraz toplantı yapmıştı. Komiteleri örgütlüyordu. Elazığ komitesini oluşturmuştu. Diğer alanlara da geçecekti ama o süreçte komiteyle birlikte Elazığ'da yakalandı. Toplu yakalanmadılar. Bir operasyonda farklı yerlerden alındılar. Operasyon bize dönük bir operasyon da değildi. Elazığ yöresinde yaşanan bir çatışmadan dolayı operasyon başlatılmıştı. Çünkü Elazığ'da faşistler ve devrimciler vardı. Elazığ ikiye bölünmüştü, kimse kimsenin yerine giremiyordu. Devrimciler denetimleri altındaki mahalleleri gece gündüz savunuyorlardı, sürekli çatışmalar oluyordu. Yine öyle bir çatışma sonucunda vali operasyon başlatmıştı. O operasyonda Şahin Dönmez ve PKK'nin Elazığ komitesi tutuklandı. Kazım Arkadaş, Sara Arkadaş, Ali Küçük, Aytekin Tuğluk ve komitede yer alanların hepsi tutuklandılar. Komiteden sadece bir kişi tutuklanmadı, o da daha sonra Semir'le birlikte oldu. Durumu biraz şaibeliydi, kaçtı. Hala ne yapıyor tam bilemiyoruz.

Tutuklanınca Şahin Dönmez çözüldü. Önce çözüldüğünü gizlemek istedi. Onu TİKKO'cular fark etmişlerdi. Sara Arkadaş biraz şüphelenmişti. TİKKO'cular "Şahin Dönmez polise bilgi veriyor" diye Sara arkadaşına söylüyorlar. Onun üzerine Sara arkadaş onu deşifre ediyor. Şahin Dönmez, bildiklerinin hepsini polise vermişti. Kongreyi, kongre sonuçlarını, PKK'nin kurulduğunu, yönetimini, kadrolarının kimler olduğu biçimindeki bilgilerin hepsini polise vermişti.

Parti kendini ilan etmemişti. Fakat, PKK kuruluşunu toplum bilmiyordu. şahin Dönmez devlete söylemişti ve devlet artık bilir hale gelmişti. şahin Dönmez, 1977-78 yılları içinde Kürdistan’da en hareketli pratik çalışma yürüten kadrolardan belki de birincisiydi. şehirler, kasabalar, köylere kadar her alana gitmişti. Hemen hemen bütün kadroları ve sempati-zanları tanıyordu. Önderlikten daha fazla örgütü tanıyordu. Dolayısıyla kadro ve sempati-zanların hepsini kimlikleri ve özellikleriyle devlete verdi. Böylece PKK gizli bir örgütken birden bire her şeyi devlet tarafından bilinen bir örgüt haline geldi. Durum başlangıçta biraz muğlaktı. Semir oradaydı, muğlaklık yarattı. Onun üzerine Önderlik bir grup arkadaşı görevlendirdi. Biz gittiğimizde vahim bir durum olduğunu gördük. Elde ettiğimiz sonuçları Önderliğe rapor ettik.

şahin Dönmez’i Elazığ valisi yakalatmıştı. şahin Dönmez’in verdiği bilgiler çerçevesinde, devlet ortada büyük bir devrimci örgütün olduğunu öğrenmiş oldu. Hükümet kaygı duydu, çünkü merkezden örgüte yönelik toplu bir operasyon değildi. Bu tür örgütlere operasyonlar en üstten, merkezden yapılır. Tutulabilirse böylece tasfiye edilir. Öyle yapmaz ve bir parçadan başlarsan diğerleri kendilerini illegaliteye çeker, savunmaya alır, o zaman tutuklamalar başarısız olur. şahin Dönmez ve Elazığ komitesi tutuklanmıştı, ama bu bir devlet kararı değil, vilayet kararıydı ve PKK bundan haberdar olmuştu. Bunun üzerine devlet alelacele Önderliği ve merkezi tutuklamak üzere kaygı içerisinde operasyona geçti.

Başbakan Ecevit kamuoyunun karşısına çıkararak açıklama yaptı. “En tehlikeli terör örgütünün beynine indik sonunu getirmek üzereyiz, çok yakında sonuçlarını alacağız” diye kamuoyunu bilgilendirdi. şahin Dönmez bunun üzerine devlete “bana fırsat verin Apo’yu tutup getireyim” demişti. Fırsat verdiler, işbirliği yaptı. Amed’e geldi, Günaydın Apartmanı ve diğer bildiği yerlere operasyon yaptırdı. Önderliği yakalatmak için bir saldırı başlattı. Önderlik tam net olarak bilmese de böyle bir tutuklanmanın olduğu duyunca -o zaman Mardin-Kızıltepe’de toplantılar yapmaktadır- tedbir olarak Mardin-Kızıltepe’den Urfa’ya geçiyor. Kısmi operasyonlar Mardin’e kadar uzandı, ama Önderlik tedbirini almıştı ve Önderliği yakalayamadılar. Bunun üzerine bütün devlet Önderliği yakalamak üzere seferber oldu. Bütün diğer tutuklamaları bırakıp devletin tüm güçlerini

Önderliği yakalamaya sevk ettiler. Bu durum Önderliğin güvenliği açısından çok ciddi bir tehdit ve tehlike ortaya çıkardı. O zamana kadar herhangi bir hazırlığımız yoktu. Parti daha örgütlenmemişti. Bu duruma karşı ne örgütsel hazırlığımız vardı ne de böyle bir durumda Önderliğin gizli çalışmasını sağlayacak şekilde pratik tedbirlerimiz vardı. O zamana kadar Önderlik hareketli olarak çalışıyordu. Gizli hareket ediyordu, açığa çıkmıyordu, öyle rastgele iş yapmıyordu. Biraz bir yerde, biraz diğer yerde kalıyor, görevler neredeyse ona göre hareketli bir çalışma yürütüyordu. Artık o tarzda çalışabilmenin imkânı kalmadı. Her tarafta aranıyordu. Eğer hareket etse her an bir ağa takılıp yakalanabilirdi.

e) Önderliğin Yurtdışına Çıkışı ve Siverek Direnişi

Bu durum PKK açısından ciddi bir tehdit yarattı. Önderlik üzerindeki baskı çok arttı ve güvenliği o dönem sağlanamaz hale geldi. Önderliğin yakalanması da daha başlarda Mamak'ta çizgi oluştururken süreklilik sağlayan bir örgütün olması görüşünün uygulanamaması olacaktı. Örgüt büyümüşü. O zamanlar 1977'lerde tutuklansaydı ve engellenseydi çok büyük bir gelişme yoktu. Ama şimdi gerçekten de Kürdistan'ın her tarafında örgütlenmiş, önemli bir tecrübe kazanmış, halka öncülük edecek bir parti vardı, fakat bu örgütsüzdü. Devlet tüm bunların hepsini biliyordu. Örgüt topluma, kamuoyuna kendini ilan edememişti. Devlet Önderlikten başlamak üzere örgütü tasfiye etmek amacıyla kapsamlı bir saldırı başlatmış ve yürütüyordu.

Bu durumda her şey Önderliğin güvenliğine bağlıydı. Önderlik bunun üzerine bir aya yakın Urfa merkezde çok kimsenin bilmediği bir taraftarın evinde kaldı. Bazı görüşmeler yaptı, tartışmalar yürüttü. Karasungur arkadaşla görüştü, Siverek direnişi üzerine bir yönetmelik hazırladılar. Basın-yayın çalışmalarını yeniden örgütledi. Pratik yönetimde yeni değişiklikler yapmak gerekti. Şahin Dönmez yakalanmıştı. Bunun üzerine örgütsel tedbir olarak kadroların yer değiştirmesini, farklı yer değişiklikleriyle gittikleri yerde polis tarafından tanınmaz hale gelmelerini ve yakalanmalarının böylece biraz engellenmesini öngördü. Pratik çalışmalar üzerine de bir plan geliştirdi. Asgari tedbir aldıktan sonra partinin ilan edilmesini kararlaştırdı. Yönetimde yeni düzenlemeler yaptı. Yürütme ve Merkez

Komitesine yeni tanınmayan bazı üyeler girdi. Bu tür bir planlamalar temelinde kendisinin de sınır dışına çıkmasının doğru olacağını söyledi. Önderliğin bu görüşü kabul gördü.

PKK, o zamana kadar yurtdışına çıkışa karşıydı. Evet, 1971 direnişçiliğinin tarzı, yenilgiye götüren tarz bakımından eleştirilmişti ama daha fazla da 1971’de yurtdışına çıkışı eleştirmişti. Yurtdışına çıkanları suçlamıştı. Doğru yöntemle ülkede kalıp mücadele etmek gerektiğini savunmuştu. O zamana kadar ki görüşü bu temeldeydi. Fakat öyle bir durum ortaya çıktı ki artık ülke içinde Önderliğin güvenliğini sağlamanın imkânı kalmadı. Önderlik üzerindeki saldırı da tüm örgütü hedefliyordu. Düşman örgütü çökertmek için planlama yapmıştı, başbakan açıklamada bulunmuştu, tüm gücüyle saldırıya geçecekti. Bu durumda Önderliğin güvenliği, örgütün güvenliği ve geleceğinin güvence altına alınıp sürekliliğin sağlanması gerekirdi. Bu haliyle de içeride bunu yapmak imkânsızdı. Bu temelde Önderliğin sınır dışına çıkışı uygun görüldü. Yurtdışına gidip çalışma yapmaya değil, sadece sınır dışına çıkıp kendi güvenliğini sağlamaya, oradan Kuzey’deki çalışmaları takip ederek ona dıştan destek vermeye çalışacaktı.

Hiç kimsenin bu konuda çok bir bilgisi olmadı. Zaten yürütme olarak görevlendiriyordu. Cuma arkadaşla birlikte çalıştırıyorlardı. Elazığ tutuklamalarında ben bilgi alıp getirmiştım. Böyle dar bir grup içerisinde bu planlamalar oldu. Yönetime çalışmaları gönderdik, devretti. Merkez yayın komitesi Antep’te çalışıyordu. Antep’e haber gönderdi. “Fatma Ankara’ya gitsin, bir hafta-on gün Ankara’da kalsın sonra gelsin, gelişmeler çok hareketli, sonra ailesini göremeyebilir” diye Fatma’yı Ankara’ya gönderdi. Kendisi Urfa’dan Suruç’a geçti. 2 Temmuz 1979 günü Suruç’ta Ethem Akçan yoldaşın yaptığı örgütlenme temelinde kaçakçıların desteğiyle sınırdan yürüyerek Kobanê’ye geçti.

Önderlik sınırdan Kobanê’ye geçerken Fatma da Ankara’daydı. Önderliğin ülkede çalışmaları yürütüp devlet saldırılarını boşa çıkarmasında izlediği tarz, uyguladığı taktikler belirleyici olmuştu. Yoksa öyle kolay bir durum değildi. Bunun bilincine varmayan, tedbirini almayanlar TC devletinin baskı ve tehditlerinden kendilerini kesinlikle kurtaramazlardı. Bunu başaran tek kişi Önderlik oldu. Nitekim devlet daha sonra kendi içerisinde

bunu tartıştı. “Neden yılanın başı kken ezilmedi” dendi. Yani nderlik daha kk bir grupken neden tutuklanıp etkisiz kılınmadı diye birçok evre sordu ve tartıştı. Bu çerçevede devlet zaman zaman i hesaplaşmalar da yaşadı. Buna nderlik imkân vermedi. Devlet bu yönlü çalışma yapmadı değil, yaptı ama nderliğin tarzı ve yöntemleri devletin bu tür girişimlerinin hepsini boşa çıkardı.

Önderlik 1974’ten itibaren normal yaşamını, bireysel hareketini ortadan kaldırdı. Tmyle disiplinli, gizli, örgütün ihtiyaçlarını karşılamak üzere bir hareket tarzı içerisinde oldu. Bu tarz önemliydi. Yine yöntemler, taktikler bakımından tedbirli oldu. Oradan buradan gelen nerileri dinledi ama kafasına yatmadığı müddetçe hiçbirisine evet demedi. Yorumladı, değerlendirdi ve doğru bulmazsa o çalışmalara girmedi. Bu bakımdan mesela Antep’te ajan, provokatör gruplaşma çıktı ama nderliğe ve örgüte zarar veremediler. Önderlik onları bertaraf etmeyi başardı. Yine pilot Necati Kaya rgte ajan olarak sokuldu. Ağrılydı, hala akrabaları var AKP’den milletvekilidirler. Ağrı’da Abdurrahman isimli birisi tarafından Türk kuşunda pilottur diye örgütle, nderlikle tanıştırılmıştı. Güya niversiteye de devam ediyordu. Böylece elindeki imkânlar ve sözde bazı yetenekleri nedeniyle nderliğe en yakın oldu. Önderlik 1977’de toplantılar yaptığında, Ağrı’ya Serhat’a gittiğinde o yanı başındaydı. 1977 Ocak başında değerlendirme toplantısını onun evinde yapmıştı. Bir denetleme gücüydü.

Önderlik savunmada araştırılmasını söylüyor. Bir oğlu varmış, arkadaşlar gördü ve onunla tartışıldı. Ailesi de devletle ilişkili olduğunu şimdi kabul ediyor. Zaten PKK’den atıldıktan sonra bir kadınla evlenmiş, çocukları olmuş. Ailesi “1982’de sözde uçarken uçak yüksek gerilim hatlarına takılmış, yanmış, orada yaralanmış ve ölmüş” diyor. Fakat oğlu şüphelidir, zal’ın ölümü gibi değerlendiriyor. Babasının hastaneye kadar yürüyerek gittiğini, sağlıklı olduğunu söylüyor. Daha sonra “bize bir tabut verdiler, kapağını da amama şartı koydular. Böylece Pilot Necati’dir diye gömdük, içinde kim vardı bilmiyoruz.” O temelde öldüğü ve gömüldüğü belirtiliyor. Gerçekten tam ölüp lmediğinden de ailenin şüpheleri varmış. Ama açılıp bakılmasına devlet izin vermiyormuş. Devletle ilişkili olduğunu da onlar biliyormuş. Bu bakımdan Necati’nin ajanlığı kesindir. Ajan olarak nderliğin bir denetleyicisi olduğunu artık rahatlıkla değerlendirebiliriz. Maddi

imkânları var, örgüte sunuyor. Örgütün ihtiyacı var mesela, dolayısıyla hep Önderliğin yakınında oluyor. Sürekli gözlüyor, bilgi alıyor, bilgilendiriyor. Bu temelde görevlendirilmiş birisidir, öyle anlaşıyor. “Birtakım imkânlar sun ve denetim altında tut!” Pilot Necati Kaya’ya böyle bir görev verilmiştir. ‘Yok et’ diye bir görev verilse zaten rahatlıkla yapabilirdi. O dönemde henüz öyle bir görev verilmemiştir, çünkü Önderliğe ilişkin öyle bir karar yoktur. Çeşitli bir sürü örgüt geliyor. MİT her örgütü kontrol altında tutmaya çalışıyor. Bunlardan biri de PKK’dır, onu da kontrol altında tutmaya çalışıyor. Liderliğinin yanına kadar ajan yerleştiriyor, denetim altındadır.

Pilot Necati’nin bu yönlü bir sürü önerileri oluyor. “Bir gazete çıkaram, parasını ben veririm” diyor. Önderlik bu öneriyi reddediyor. Kemal Pir arkadaşına “Bir yerde şu kadar para var gidip soyalım” diyor. Önderliğe geliyorlar, Önderlik biraz düşündükten sonra reddediyor. Önderlik, “Bizi daha hazır olmadan bir büyük eyleme sevk edecekti hakkımızda tutuklama kararı çıkarttıracaktı” diyor. Dolayısıyla izin vermiyor. Fatma ile evlenme durumu olunca “size şöyle bir ev tutayım, böyle yardımda bulunurum” diye Önderliği Ankara’da tutmaya çalışıyor. Daha çok Önderliğin bu evlilik ilişkisini nasıl yürüteceğini, nerede yaşayacağını öğrenmeye çalışıyor. Önderlik hiçbir şey söylemiyor, herhangi bir bilgi vermiyor. Önderlik tedbirli olduğu için Pilot’un denetimi sınırlı kaldı.

Örgüt, 1977 yazında Pilotun ajan olabileceğinden şüphelendi. Onun üzerine bazı tedbirler aldı. Bütün yönetici kadroları tedbirli olunsun diye bilgilendirdi, fakat hemen atmadı. Çünkü tanınan ajan en zayıf olanıdır, en tehlikesi tanınmayanıdır. Zaten tanındığı için ona karşı tedbirini aldığı zaman devlete karşı daha güvenli hale gelirsin. Bir süre öyle kaldı, örgüt ilişkiyi bu biçimde sürdürdü. Daha sonra Önderlik 1978 Mayıs aşhıra Ankara’dan ayrılıp Amed’e geldi. O gelişle birlikte Pilot Necati ile bütün ilişkilerini kopardı. Habersiz geldi ve bir daha görüşmedi. Kendisi hakkında bilgi verilmemesi konusunda herkesi uyardı. Pilot, “Bir şeyler söyleyeceğim” diye Önderlikle görüşmek için çok çaba harcadı, bütün Kürdistan’ı dolaştı. Kendisini görenler deliye döndüğünü söylüyorlardı. Önderliği görmek istedi, ama Önderlik kabul etmeyerek görüşmedi. Böylece artık onu etkisiz hale getirmiş oldu.

Bir diğ er mesele Fatma'nın durumudur. O da tartişılı or. Onu daha önce söyledim, eğ r önderlik olmasaydı özellikle Dersimli arkadaşlar Fatma'nın gruba katılmasına razı olmazlardı. Çünkü 'biz onunla Dersim'de çalışma yapamayız' diyorlardı. Belirttiğim gibi önderlik o görüşü reddetti. "Aileden dolayı çocukları sorumlu tutamayız" dedi. Babası Dersim İsyânında devlete ihbarcılık yapmıştı. İ n n 'n n iyi bir arkadaşıydı. CHP'liydi. İstihbarat ıydı, MİT'e sürekli bilgi taşıyordu. Menderes Yassıada'da yargılanırken CHP kotasından Fatma'nın babası da gitmişti. Oradaki bütün gözlediklerini Fatma'ya mektuplarla iletmişti. Fatma'yı CHP ilişkileri içerisinde, Kemalist modernitenin en seçkin bir temsilcisi olarak iyi eğitimışlerdi. Fatma polisle, şunla ya da bunla sübjektif ilişkili değildi. Öyle olma ihtimali çok azdır. Fakat objektif olarak Kemalist modernitenin iyi bir elemanıydı. Müthiş yetiştirilmişti. Duygusuyla, d ş nencesiyle, zihniyetiyle, davranışlarıyla, iyi bir formasyon kazanmıştı. Mesela Kemal Kılı daroğlı'ndan bin kat daha fazla CHP'nin başkanlığını yapabiliirdi. Başkan olabilseydi CHP'yi iktidara taşıyabilirdi, o gücü ve formasyonu vardı. Kendisine müthiş hâkimdi. Olduğ  yerde çok otoriterdi. Bulunduğ  yerde her zaman kendisi hâkimdi. Öyle bir davranış formasyonu kazandırılmıştı, eğitilmışti. Normal toplum içerisinde aile ortasında eğitilmış bir insan değildi.

Fatma'nın katılımında  nderliğın tutumu esas oldu. Daha sonra başka biriyle ilişkilene durumu da oldu, önderlik onu biraz tartişmalı kıldı. Örgüt içinde de örnek oluşturmak üzere böyle bir evlilik ilişkisi gündeme geldi. Başta Fatma tepki gösterdi, razı olmadı, sonradan kabul etti. Kabul etmede büyük ihtimal ailenin etkisi oldu. Sorun aileye taştı, babası muhtemelen durumu bağlı olduğ  yerlere götürdü. Onlar, CHP, ya da istihbarat çevreleri bir denetim mekanizması olarak bu ilişkiyi kabul etmesini uygun gördüler, Fatma'yı da ona razı ettiler. Sonuçta Fatma evet dedi. Fatma ailede otoriterdi, ailenin reisi Fatma'ydı. Ana-baba Fatma ne derse ona göre hareket ediyordu. Fatma okusun diye Karakoçan'dan kalkmış Ankara'ya g  m şlerdi. Sadece Fatma okusun,  niversiteye gitsin diye Yenimahalle'de bir ev tutmuşlardı. Ona ev sahipliğ  yapıyorlardı. Bu düzeyde etkinliğ  vardı. Sonuçta böyle bir ilişki içerisine girildi. İş resmiyete döküldü. Fakat Fatma sosyal pozisyonu nedeniyle  nderlikle yaşamı hiçbir zaman kabul etmedi, edemedi. "Ben bir  obanla yaşarım,  nderlikle

yine yaşamam” dedi. Baştan itibaren ilişki krizli oldu. Böyle bir ilişki olmadı, yürümedi. Hep sorunluymuştu. Fakat on yıl süreyle de resmi olarak hep öyle var görüldü.

Bu durum ayrıca örgüt için değerlendirilebilecek bir durumdur. Fatma’nın yetiştirilme tarzıyla, ideolojik, sosyal özellikleriyle bağlantılıdır. Önderlik tarzıyla uyuşmadı. O anlamda Önderliğe katılmadı. Ama aile çevresi herhalde hep bu ilişki içerisinde tutmak istedi. Fatma da onu uzun süre sürdürdü. Lider pozisyonu vardı. Örgüt içinde etkili olabilmek için de Önderlikle ilişkisi kendisine güç veriyordu. O temelde de sürdürdü. Önderlik birçok nedenle bu ilişkiye girdiğini söyledi. Aileden, babadan dolayı çocuğu sorumlu tutmamak gerektiğini, bir ajan ailenin kızı olarak devrime etkili işler yaparsa geçmişin suçlarını affettirebileceğini, örgütte çalışırsa kadın katılımı olarak örgüte kadın rengini katacağını, Kürdistan’da Güney’in, Kuzey’in birliğinin yaratılmasında, Alevi-Sünni toplum birliğinin yaratılmasında rol oynayabileceğini vs. bütün bunların hepsini ilişkileri çerçevesinde değerlendirdi. Bir de o zaman örgüt, düzenden o düzeyde tam kopmamıştı. PKK yaşamı nasıl oluşacak belli değildi. Düzenin verdiği tek ölçü de bilinen aile ilişkisiydi. Dolayısıyla örgüte öncülük etmek lazımdı, bunu Önderlik yapacaktı. Bu temelde Önderlik öyle bir ilişki kurmaya kendisini mecbur da hissetti. Tabii Fatma’yı zeki buluyordu. “Duygusal bağ da vardı. Çalışsaydı hem Önderlik, hem örgüt çalışmalarına büyük değer katabilirdi. Bunun yanında bir de eğer olumsuzsa biz de tedbirimizi alırız” dedi. Yani babasının ajan olduğunu da her zaman dikkate aldı. Hiçbir zaman gündemden çıkarmadı.

Önderlik 1978 Mayıs ayına kadar Ankara’da ve Kürdistan’da değişik yerlerde kaldı. Ankara’ya gitti geldi. Ankara’dan tümüyle Kürdistan’a dönmedi. Kadrolar döndüler, örgüt oluştu ama Önderlik Kürdistan’ın değişik yerlerinde çalıştığı kadar zaman zaman Ankara’ya da gidip çalıştı. Çünkü Ankara’dan kopsa devlet üzerine gelir endişesini taşıyordu. Zaman zaman kendisi Ankara’da görünüyordu. Devlet, her ne kadar Kürt-Kürdistan propagandası yapsa da hala Ankara’da kalıyor, başkentte yaşıyor diye güvencede görüyordu kendisini. Bu durum 1978 Mayıs ayında son buldu. Fatma ile birlikte Amed’e geldiler, ondan sonra Önderlik bir daha Türkiye’ye gitmedi hep Kürdistan’da kaldı. Orada da hareketli olarak çalıştı. Zaman zaman Fatma gitti geldi. O gidiş gelişi Önderlik de istiyordu, zaten

Fatma da aileden hiç kopmamıştı. PKK'ye katılan herkes ailesinden kopup PKK ailesine katıldı. Fatma ailesinin bir ferdi olarak PKK'nin içinde aslında misafir gibi durdu. Ya da iki aileyi birlikte idare etmeye çalıştı. Hiçbir zaman tamamen kendi ailesinden kopmadı. Önderlik en son yurtdışına çıkması gerektiğinde polis denetimini dağıtmak için Fatma'yı Ankara'ya gönderdi. Fatma Ankara'da görüntü verdiğinde kendisi Suruç sınırından Kobanê'ye geçti. Fatma'nın Ankara'da görülmesi muhtemelen polis tarafından bu sefer aramaları Ankara'da yoğunlaştırma yönelimini artırdı. Önderlik ise üzerindeki baskıları azaltarak yurtdışına çıktı. Sonunda bu ilişkiden yararlanan ve devleti idare eden Önderlik oldu.

Diğer bir boyut olarak, Maraş Katliamı ile birlikte sıkıyönetimin ilan edildiğini belirttik. Önderliğin Maraş Katliamı üzerine yaptığı değerlendirmede ortaya koyduğu tespitleri de ifade ettik. Bu durum karşısında Partinin neler yapması gerektiği konusu Nisan 1979'daki Merkez Komite toplantısında tartışıldı. Tartışmaların iki boyutu vardı. Bir, devlet yeni bir darbe sürecine girdi, buna karşı ne yapılmalı? Soru böyle sorulunca örgüt gerillalaştırmaya yönelmeli cevabı veriliyor. Bunun için askeri eğitimler yapılmalı, askeri örgütlülük içine alınmalı, şehirden kıra çıkarılmalı, tedbirleri çıkıyor. Çünkü askeri yönetime gerillayla karşı durulabilir. O halde gerillalaşmak, kıra çıkmak gerekiyor. Önderlik onu tedbir olarak gördü. İkincisi, Parti kuruldu, bu kuruluşu güçlü bir eylemle nasıl sürdürecektir, halkı demokratik direnişe nasıl çekecek. Bu konu da tartışılınca arkadaşlar Siverek'te Bucak'a karşı direniş geliştirmeyi olumlu görüyorlar. Herhalde bunu askeri komite, Hilvan'daki arkadaşlar daha çok öneriyorlar. Çünkü silahlı mücadele ondan önce farklıydı. Haki Arkadaş katledildi, onun intikamı alındı. Halil Arkadaş katledildi, Hilvan direnişi onun intikam mücadelesiydi. Şimdi Siverek'te öyle bir katliam yoktu. Fakat halk üzerinde ağır baskı uygulayan bir Bucak çetesi vardı. Mehmet Celal Bucak Siverek'in ağası değil, Allah'ıydı. Silahlı çeteleri vardı, 'tırışıkçılar' deniyordu. Açıkta silahla geziyorlardı. Kendisi milletvekiliydi, Süleyman Demirel'in Adalet Partisi'ndendi ve Adalet Partisi iktidardaydı. Devlet gücüne de dayanıyordu. Muhtemelen Hamidiye Alaylarından kalma dedesine Siverek'in bir bölümü verilmişti. Bucak alanının bir bölümünü tutmuş ve orada bir derebeylik kurmuştu. Siverek üzerinde baskı uyguluyordu, orada istediğini yapıyordu. 'Celal Bucak evinden çıktı' dendiği zaman Si-

verek'te ahali, bütün esnaf kapısının önüne çıkıyor, padişahlar nasıl karşılanıyorsa öyle bekliyorlardı. Bir kişi çıkıp selamda durmasın, dükkânı hemen yakılıyor, kendisi de yok ediliyordu. Sorgu sual yok, mahkeme ve karar, her şey Siverek'te Bucaktı. Kürdistan'ın başka hiçbir yerinde Celal Bucak'ın Siverek'te kurduğu gibi bir baskı yoktu. Dolayısıyla arkadaşlar halk üzerindeki böyle bir baskıya karşı mücadele etmeyi uygun gördüler.

Tabii bir de Hilvan yanındaydı, Hilvan'daki birikim kullanılabilirdi. Siverek'te toplum yoğun, gençlik çoktu, Bucak vurulursa Siverek'in genç potansiyeli örgüte kazanılabilirdi. Yurtseverlik çoktu. Siverek topluluğu kavgacı bir topluluktu. Dolayısıyla bütün bunlar hep olumlu verilerdi. Bunların sonucunda Nisan 1979'daki Merkez Komite toplantısında bu gerekçelerle parti, Siverek'te Mehmet Celal Bucak'a karşı eylem gerçekleştirmeye karar verdi. Bu karar aynı zamanda Önderliğin Maraş Katliamı üzerine yaptığı değerlendirmelerin sonuçlarına da uygundu. Yani Partiyi eğiterek gerillalaştırma amacına da uygundu. Her ne kadar Siverek çok dağlık bir alan olmasa da bir kavşaktaydı. Siverek'ten Çermik, Ergani üzerinden Amed'e geçebilirdin. Karacadağ-Mardin üzerinden Botan'a geçebilirdin. Amed üzerinden Dersim'e geçebilirdin. Fırat'ı geçince Toroslara geçebilirdin. Yani Kürdistan'ın dağlık coğrafyasına açılmak için bir düğüm gibiydi. Böylece Siverek'te gerilla eğitimi yapılırsa Bucak'a karşı eylem temelinde hem bir çete başı vurulmuş olur, hem de orada parti, gerilla eğitimi yaparak dağlık alana açılabilirdi. Sivil olmaktan askeri olmaya, şehirli olmaktan dağlı olmaya, dağda mevzilenmeye yönelebilirdi. Bunun için de uygundu. Bu temelde Siverek direnişine karar verildi. Askeri komite bu görevi üstlendi. Üç ay boyunca hazırlık yaptı. Değişik alanlardan çok sayıda kadro, özellikle de silahlı eylemlere katılan, biraz aranır duruma düşen, belli bir tecrübe kazanan kadrolar Siverek'e aktarıldılar. Siverek'te önemli bir kadro yoğunluğu oluştu. Böylece bir işbölümü yaptılar. Mahalle-mahalle, köy-köy Siverek'i dolaştılar. Halkla toplantılar yaptılar, halktan destek istediler. Bucak'a karşı mücadele propagandası yaptılar. Gitmedikleri yer kalmadı. Alınan genel cevap "Bucak'ı vurursanız sizden yanayız, ama yaşarsa ondan yanayız. Kesinlikle bizden Bucak'a karşı çıkmamızı beklemeyin" biçimindeydi. O zaman mücadelenin tek hedefi olarak Mehmet Celal Bucak'ı vurmak, böylece de Siverek üzerindeki baskısına son vermek kalıyordu.

Bu durumları Bucak da duyuyor ve öğreniyordu. O da buna karşı tedbirler geliştiriyordu. Daha dikkatli, daha planlı ve hazırlıklı hareket ediyordu. Böyle bir süreçte Önderlik yurtdışına çıktıktan sonra parti yürütmesi asgari tedbirleri alınca gecikmeden partiyi ilan etmeye karar verdi. Bunun için kuruluş bildirisinin o son çağrı bölümüne bir paragraf eklenecek 30-40 bin bildiri basıldı ve Serhat'tan İstanbul'a kadar parti örgütlerinin olduğu her yere dağıtıldı. 30 Temmuz'u kararlaştırdı. O tarihte her yerde bir anda "Kuruluş Bildirisi" dağıtılarak PKK'nin kurulduğu kamuoyuna ilan edilecekti. Bu bildiri askeri komiteye biraz geç ulaşıyor. Askeri komitede olan arkadaşlar, özellikle Karasungur arkadaşın eline bildiri geçip de okuyunca "Parti ilanı için biz de bir şeyler yapmalıyız, bunu desteklemeliyiz. Bunun için en iyisi Bucak eylemidir" diye değerlendiriyor. Ona göre planlanmamış, farklı planları var. "Madem durum böyle oldu, o halde eylem yapalım ve Bucak'ı vurarak biz de Parti kuruluşunu destekleyelim" diyor. Çevresindeki arkadaşlara kabul ettiriyor. Zaten ajitasyonu etkiliydi. Onun üzerine zaman da gelmiş, bir araştırıyorlar Bucak Sivek'le Hilvan arasında bir köydedir. Akraba çevrelerinin yanında misafirliği gitmiştir. "Hadi gidelim, basalım, kulağından tutup çıkaralım, Amed-Urfa yoluna ayağından asalım, gelen giden seyreylesin" deniliyor. Planlama bu kadardır. İki taksiye binip köye gidiyorlar. Akşam karanlık basmak üzeredir. Ellerinde silahlar köye girince kadınlar görüyor, herkes bağırıyor. Bunlar gidiyor silahlarla kapının önüne, kapıyı kesip teslim ol çağrısı yapıyorlar. Bucak içerde birkaç kişiyle oturuyor. İçerde bir gaz lambası yanıyor, karanlık basmak üzeredir. Görüyor ki ellerinde silah var, kendisine doğrultulmuştur. Teslim olsa herhalde vuracaklar. Bucak'ı vuracağız diye o kadar da propaganda da yapmışlar. Bucak onu da biliyor. Onun üzerine elinin tersiyle lambaya vurup söndürüyor, tabancasını çekip ateş ediyor. İlk ateşi Bucak açıyor. Kendisi de iyi silah kullanan birisidir. Salih Kendal arkadaşı bacağından vuruyor. Atardamarına denk geliyor, yoğun bir kan kaybı yaşıyor. Bunun üzerine kapıdan, pencereden ateş ediyorlar. El bombası atıyorlar, bomba patlamıyor, pimi patlıyor. Pimden ses gelince bomba patladı sanıyorlar. Oysa bomba yeraltında gizlenmiş nemlenmiş durumdadır. Epeyce ateş ediyorlar. Fakat o arada Salih Kendal arkadaşın ağır kan kaybı oluyor. Şehit düşecek diye korkuyorlar. Bir panik durumu yaşanıyor, çünkü öyle bir şey beklemiyorlar. Tamam, artık kimse

sağ kalamaz bu odada diyerek Salih arkadaşı doktora yetiştirmek üzere tekrar acele arabalara binip gidiyorlar.

Salih arkadaş yolda hastaneye yetişmeden şehit düşüyor. Salih Kandal Hilvanlı bir arkadaşı, ilkokul öğretmeniydi. Doğu Beyazıt'ta öğretmenlik yaparken parti ile tanışıp katıldı. Uzun boyluydu, tok bir sesi vardı. Ajitasyonu çok güçlüydü, Kürtçesi çok iyiydi. Hilvan direnişine aktif olarak katılmıştı. Halil Çavgun arkadaşın şehadetinden sonra Hilvan'da gençliğin toparlanıp mücadeleye aktif katılmasında en önde katkı gösterenlerden birisiydi. Düşünce düzeyi de iyiydi. Askeri refleksleri güçlüydü. Hilvan komitesinin koordinesiydi. Arkadaşlar içinde çok seviliyordu, güven veriyordu. Halk içerisinde de öyleydi. Salih Arkadaşın şehadeti örgüt yapısını da, Hilvan'ı da çok köklü etkiledi. O ortamda çok ağır bir kayıptı.

Fakat diğer yandan Mehmet Celal Bucak ateş ettikten sonra kendini bir odanın köşesine vermişti, önüne bir çocuğu almıştı. Bir mermi isabet etmiş, hafif yaralamıştı. Ölmedi ve ağır bir yara da almamıştı. Oradan böyle bir şekilde kurtuldu. Arkadaşların arabalara binip ayrıldığını duyunca derhal kendisi de arabalarına binip Bucak'a gitti. Siverek'te sıkıyönetim ilan etti. Siverek'te Bucak'a ateş edilmiş ama ölmemiş olduğu duyuldu. Ondan sonra herkes Bucak'a biat etmeye başladı. Siverek'te işler tersine döndü. Askeri bakımdan son derece başarısız bir eylem oldu. Hem mutlak vurulması gereken bir hedef vurulamamıştı, hem de Hilvan'da etkili olan, toplumun tanıyıp güven duyduğu Salih Arkadaş şehit düşmüştü. Bu, örgüt açısından çok ağır bir durumdu. Eylemin başarılmamasında ciddi askeri hatalar vardı. Yoksa öyle başarılmayacak bir durum değildi. Aşırı bir abartı var, planlama yok. Bu kadar Siverek gibi bir alana hükmediyor, bir de onu öldürmek istendiğini biliyor. Böyle birisi elbette ki ölmemek için çaba harcayacaktır. Bunun hesaba katılması lazımdı. Yoksa öyle gidelim kulağından tutup çıkaralım, yolda yargılayalım yaklaşımı çok abartılıydı, ciddi bir hataydı. Eylem esnasında da geliyorlar kapının önüne, teslim ol deyip duruyorlar. Karşı tarafa ateş etme fırsatı veriyorlar. Oysa öldürmen gerekiyor, o zaman fırsatını bulduğun an vuracaksın, karşı tarafa fırsat vermeyeceksin. Ama biz turalım yargılayalım yaklaşımı ve hedefi bunu engelliyor. Bu çok abartılı bir hedeftir. Sonunda o kadar çatışma oluyor, üç aydır çalışılmış, eylemin başarısı Bucak'ın öldürülmesine bağlı, o zaman insan gider, arar bulur. Yanında odanın içinde,

ölmüş mü ölmemiş mi diye bakar. Ölmemişse öldürür gider. Mesela Bucak'ı öldürselerdi, iki arkadaş daha şehit düşseydi askeri olarak Siverek eylemi yine başarılı olurdu. Bu sonuç ortaya çıkmazdı. Siverek'te silahlı direniş gelişir, 12 Eylül'e karşı PKK'nin mücadele yürütme seyri daha farklı olurdu. Onu da yapmıyorlar, oldu diyorlar. Biraz panik yaşanıyor. Vurulup vurulmadığını netleştirilmeden çekilip gidiyorlar. O geri çekilme tarzı da yanlıştır.

Sonuçta askeri olarak başarısız bir eylem oldu. Fakat bütün askeri başarısızlığına rağmen Bucak'a sıkılan kurşun, Bucak'a karşı yapılan askeri eylem siyasi bakımdan partiye çok büyük yarar getirdi. "Kuruluş Bildirisi" her tarafta dağıtıldı. Bununla birlikte Adalet Partisi milletvekiline, kendisini Siverek'in Allah'ı olarak ilan eden kişiye kurşun sıkılmıştı. Kimse Bucak'ın vurulup vurulmadığına bakmıyordu. Bucak'a kurşun sıkılmış olmak bile başlı başına büyük bir cüretti. Dolayısıyla hem PKK kuruluşu, hem de Bucak'a dönük eylem birbirini güçlendirdi ve PKK'nin ilanı çok güçlü oldu. Günlerce Türk basını, Hürriyet ve diğer gazeteler yazdı. Yeni bir Kürt isyanı başladı, iktidar milletvekiline kurşun sıkıldı, PKK kuruldu, isyan ilan etti diye bütün Türkiye ve Kürdistan duydu. PKK ilanı bu temelde propaganda bakımından çok etkili, çok güçlü oldu. Sonrasında yaşanan bazı olaylar var. Bu ilan ardından öncelikle Siverek'teki durumu düzeltmek gerekiyordu. Ağustos ayının ilk günlerinde Hilvan'da bir toplantı yapıldı. Bucak'a karşı ne yapalım diye yürütmeden de arkadaşların katılımıyla askeri komite toplantısı yapıldı. Askeri komitedeki arkadaşlar hiç tartışmaya bile girmediler. Öyle ki akıl bir tarafa gitmişti, öfke her şeye hâkim olmuştu. Biz savaş açacağız, Bucak'ı öldürmeden hiçbir şey tartışmayız, parti bize destek versin başka bir şeye karışmasın diyerek Siverek'te bir meydan savaşı başlatmayı uygun gördüler. O da yanlıştı, serinkanlı olmak gerekiyordu. Karşımızda bir çete başı vardı ve toplumu yönlendiriyordu. Dolayısıyla daha dikkatli ve yaratıcı bir tarzla mücadeleyi yürütmek gerekiyordu.

Oysa 'kozik' savaşı denilen bir savaş başlatıldı. Bucak bir alanı tutuyordu, Bucak'a karşı diğer aşiretler çıkarılmaya çalışıldı. Her alanda çatışma ifade eden bir sürece girildi. Yani bir meydan savaşı gibiydi. Bir taraf Bucak, bir taraf PKK oldu ve Siverek'te aylarca çatışmalar yaşandı. Doğru

Beyazıtlı Suat arkadaş amcası biraz gizli işlerle uğraştığı için ekonomik durumu iyiydi, böylelikle Suat arkadaş 300 bin markını çalıp getirmişti. Yoksa Partinin herhangi bir parası yoktu. Parti yönetimi o paranın tümünü silah ve cephaneye yatırdı. Siverek mücadelesine destek verdi, para da bitti, destek verecek bir şey kalmadı. O tarz çatışmayla Siverek'te sonuç alınamayacağı açığa çıktı. Çünkü o bizim yöntemimiz olamazdı. Bizim taktiğimiz ajanlaşmış yapı, kişi ve kurumlara karşı şiddet temelinde mücadeleydi. Bir ajan için, Mehmet Celal Bucak için Siverek'te meydan savaşına girilmişti. O tarz, aşiretçi tarzı, yani feodal tarzı. Onlar buna daha hâkimdiler. O yörede daha örgütlüydüler, daha fazla istihbarat alıyorlardı. Bir de Bucak'ın hiçbir kuralı yoktu. Hemen kim PKK'li olmuş, arkadaşların isimlerini çıkardı, ailelerini tespit etti, köyleri bastı. Ailelerden kimini tutup patosa attı, kimini kurşuna dizdi, yaktı yıktı. Hiç ölçüsü yoktu, bu şekilde gözdağı verdi.

Böyle bir çatışma ortamında bir yerden bir yere geçerken Cuma Tak ve üç arkadaşın gidişi hakkında bilgi almıştı ve önlerine pusu kurdular. Onları da katledip suya atmışlardı, sonra bulundular. Cuma Tak Arkadaş Siverekli bir arkadaştı. Dersim'den katılmıştı. Siverek'te genel örgüt içinde en çok tanınandı. Tabancaya çok hâkimdi, 12'den vuruyordu, müt-hiş bir atıcıydı. Fizik olarak çok esnekti, askeri kabiliyeti yüksekti. Çok gözü pek bir insandı. Korku nedir bilmeyen tarzdaydı. Salih Arkadaştan sonra Cuma Arkadaşın da şehit düşmesi hem Hilvan hem Siverek üzerinde olumsuz etki yaptı. Şehadeti zorlayıcı oldu. Silah, cephane temini zorlayıcı oldu. Böylece aslında Siverek mücadelesi zorlandı. Bir çıkmaz içerisine girdi. Başta parti ilanına büyük güç veren eylem, ardından gelişen süreçte örgüte kan kaybettiren, değer kaybettiren, giderek Siverek'in imkânlarını örgüte açmak yerine örgütün imkânlarını tüketen, örgütü çıkmaza sokan bir duruma geldi. Kadrolar kaybedildi, ne yapılacağı bilinmiyordu. Örgüt bir çıkmaz yaşadı. Fakat buna rağmen Siverek'te savaş oluyor diye Kürdistan'da duyuluyor, Kürdistan'a yayılıyordu. Onun etkisiyle PKK'nin örgütlülüğü her yanda çoğalıyordu. Yeni kitleler katılıyorlardı. Siverek'e destek vermeye gelenler vardı. Gidelim birkaç gün de biz savaşalım, PKK direniş başlatmış, imkân verelim diyenler vardı. Propaganda etkisi çok yüksekti. Bir defa halkın önü açılmıştı. Halk PKK'nin özgürlük için direnme çağrısına olumlu cevap vermişti. Kadın-erkek bütün toplum adım adım

ayağa kalkar hale gelmişti. Nitekim 1979 sonunda yapılan yerel seçimlerde Batman’da belediye başkanlığını PKK kazandı. Edip Solmaz arkadaş aday olup belediye başkanı seçildi ve bir ay sonra kontrgerilla vurdu. Ceylanpınar’ı PKK kazandı. Zaten Hilvan PKK’nin elindeydi. PKK bu düzeyde kitle desteğine sahip bir hareket haline gelmişti.

Önderlik sınır dışına çıktıktan sonra birkaç gün Kobanê’de kalıyor. Sonra oradan bilgileri alınca Filistinli örgütlerle ilişki kurmak üzere Şam’a, oradan da Beyrut’a geçiyor. O zaman Suriye, Filistin devrimi temelinde ve Sovyetler Birliği’yle de ilişkiler içerisinde birçok ulusal kurtuluş mücadelesine ev sahipliği yapan, onlarla ilişkide olan bir ülkeydi. Lübnan’da merkezi devlet ortadan kalkmıştı. Lübnan’ın farklı yerlerinde parça parça siyasi yönetimler oluşmuştu. Hristiyanlar kendilerini yönetiyorlardı. Suriye’nin 40 bin kişilik bir ordusu Lübnan’daydı. Onlar yönetim üzerinde etkiliydiler. Filistin Kurtuluş Örgütü Lübnan’ın belli kesimlerini denetim altında tutuyor ve yönetiyordu. Şimdi Hizbullah olan Şii toplumunun kendi örgütlenmesi vardı. Onlar kendi kendilerini yönetiyorlardı. Lübnan-Filistin sahasında her millettten insan vardı. Dünyanın dört bir yanında rejime karşı mücadele veren hareketler eğitim görmek, destek almak üzere bu sahaya geliyorlardı. Aynı zamanda Filistin gerillasına katılarak Siyonizm’e karşı Filistin direnişine destek vermek istiyorlardı. Suriye ve Lübnan ortamı çok hareketliydi.

Önderlik de o ortamın özelliklerini görünce ilişki geliştirmek üzere Filistinli örgütlerle görüşmeler yapıyor. Beyrut’a geçince orada bir Kürt topluluğunun olduğunu görüyor. Bir dernek kurmuşlar, onlarla ilişkiliniyor. Onların da desteğiyle birçok Filistinli örgütle ilişkiler kuruyor ve eğitim imkânı olduğunu görüyor. Onun üzerine yurtdışına 15 kişilik bir grup eğitim için gönderilsin diye haber gönderiliyor. Yönetim, bölgelerin askeri sorumlularından oluşan 15 arkadaşı belirleyerek Önderlik sahasına gönderiyor. Agit Arkadaştan, Seyfettin Arkadaşa kadar birçok arkadaş o ilk grupta yer aldı. Kemal Pir Urfa’da cezaevinde tutukluydu, cezaevinden kaçarak yurtdışına çıktı. Adana cezaevinden kaçan arkadaşlar oldu, onlar Önderlik sahasına çıktılar. Sınır dışına geçip Kuzey’deki faaliyetleri takip ederek yönlendirici pozisyonda olmak üzere yurtdışına çıkan Önderlik bu biçimde bir yurtdışı faaliyetini başlatmış oluyordu. Ortadoğu sahasında belli imkânlar ve fırsatlar vardı. Onların örgüte ve mücadeleye açılmasını

sağlayan bir çalışma süreci başlatmıştı. Yalnız başına geçmişti, ama Rojava tarafında Kuzey ile ilişkiler, Kuzey’den geliş-gidişler çoktu. Kısa sürede ilişki bulmak, onlar üzerinden de Suriye, Lübnan, Filistin sahasının imkânlarını öğrenmek, onlardan yararlanmak üzere ilişkiler geliştirmek gibi bir sürecin içine girmişti.

Böyle bir pozisyondayken Siverek’teki durumu öğrendi. Bir çete başının cezalandırılması Siverek’in gerilla eğitimi ve örgütlenmesinin okulu haline getirilmesi kararı ve planlaması içindeydi. Beklentisi bu yönlüydü. Bunları beklerken çete başı cezalandırılamamış, Siverek böyle bir okul durumuna getirilememişti. Tersine bir de Salih ve Cuma arkadaşlar gibi çok önemli parti kadroları şehit düşmüştü. Parti sürekli kan kaybediyordu. Siverek’te bir tıkanma, içinden çıkılmaz bir savaş durumu ortaya çıkmıştı. Bu durumlara dönük ilk kapsamlı talimatını Eylül sonunda yurtdışı sahasından hazırlayarak ülkeye gönderdi. Talimat Önderliğin çıktığı hat ve Et-hem Arkadaş üzerinden geldi. Önderlik talimatının geldiğini duyunca ülkedeki yönetim bir merkez komite toplantısı yaparak hem bu talimatı toplu değerlendirmeyi, hem de Siverek direnişine ilişkin tıkanmayı çözecek Merkez Komitenin yeni bir kararını geliştirmeyi öngördü. Buna göre planlama yapıp Mardin’in Derik ilçesinde bir Merkez Komite toplantısı yapmayı planladı. Bu temelde Merkez Komite üyelerinin alana geçirilmesi için çalışıldı. Antep’ten gelen Mazlum Arkadaş Önderlik talimatını Suruç’tan alarak toplantı yerine gelmek üzere Urfa’ya, oradan da Derik’e giderken Urfa çıkışında yakalandı. İki trafik polisi yakalamıştı. Yıldırım Merkit, Aysel Çürükkaya da onunla beraberdi. Şoför Suruçluydu, onun paniği sonucu trafik polisi şüphelenmiş ve durdurmuştu. Bir sürü tartışmaya rağmen o şüpheyi aşamıyorlardı. Polisler arıyor, ama bir şey de bulamıyorlardı. Fakat şüpheyi gideremeyince alıp karakola götürüyorlar. Karakolda arabayı parçalıyorlar. Arabanın içinde iyi saklanmış bir yerde Önderlik talimatını buluyorlar. Bunu okuyunca Urfa’da her taraf karıştı. Önderliğin yurtdışına çıkmış olduğunu devlet ilk defa o talimatı bulunca öğrendi. Bu yakalanma 1 Ekim 1979 günü oldu.

O zamana kadar devlet Önderliğin yurtdışına çıktığını bilmiyordu. Dolayısıyla bütün imkânlarını Önderliği yakalamak üzere seferber etmişti ve kadrolar için rahat bir ortam oluşmuştu. Bilmesine rağmen, Şahin Dönmez hepsinin ismini vermiş olmasına rağmen hiçbir kadro operasyonu

yapmadı. Haziran, Temmuz ve Ağustos aylarında çok rahat hareket edildi, Çünkü devlete göre tek hedef Önderliğin yakalanmasıydı. Önderlik de yurtdışına çıkıp yakalanmayınca kadrolar için daha serbest bir ortam oluşmuş ve bu uzamıştı. Bu durum 1 Ekim günü Önderliğin yurtdışından gelen ilk talimatı yakalanınca bozuldu. O talimatı yönetimimiz hiç görmedi, okuyamadı. Bir tek Önderlik biliyor, bir de devlet aldı okudu. Bu iki buçuk aylık bir süreci kapsıyordu.

Siverek başta olmak üzere Kuzey’de önemli gelişmeler olmuştu. Parti ilanı olmuştu. Önderliğin kapsamlı değerlendirmeleri vardı, eleştirileri ve önerileri vardı. Mesela Önderlik intikam mücadelesi olarak her bir şehit düşen arkadaşın intikamı için beş çetenin cezalandırılmasını öneriyordu. Bu devleti büyük bir korkuya itti. Kürdistan’daki bütün ağaları korumaya aldılar. Halbuki yönetimin bundan haberi de yoktu bu yönlü herhangi bir faaliyeti de olmadı. Bu tutuklama merkez toplantısını geciktirdi. Fakat Önderliğin perspektifi ve talimatından yoksun olduğu için ciddi bir çözüm üretemedi. Ne Siverek, ne de genel durum için derin bir değerlendirme ve ciddi bir çözümleme geliştiremedi, zayıf geçti. Oysa o talimat üzerinden merkez toplanabilseydi belli bir çözüm gücü geliştirebilirdi. Siverek’teki durum zorlayıcı olsa da Önderlik talimatı temelinde çözüme gidilebilirdi. Bunun da gerçekleşmemesi artık çözümsüzlüğün daha fazla artmasına yol açtı. Yönetim örgüt ve süreç üzerindeki denetimini kaybetti. Ciddi bir yönetim zayıflığı, dolayısıyla örgütsel kriz ortaya çıktı. Mevcut yönetim ancak eskiyi tekrarlayabiliyordu. Bildiğini, tecrübe edindiğini tekrarlıyor, onun dışında yaratıcı, yeni uygulamalar geliştiremiyordu. Böylece çaresizlik, tıkanma daha çok arttı.

Hem merkez üye olarak Mazlum Arkadaş tutuklanmıştı, hem talimat düşmanın eline geçmişti. Kısacası ağır bir durumdu. Devlet bu durumu değerlendirdi. Ekim ayı boyunca herhalde hükümete kadar gitti. Tartışıp değerlendirdiler. Artık Önderliğin yurtdışına çıkmış olduğunu öğrendiler. Dolayısıyla Önderliğe yönelik operasyonların sonuç alamayacağı ortaya çıktı. Bunun üzerine Önderliğe dönük operasyonlardan vazgeçerek kadroları tutuklamak üzere yeni bir operasyon planı hazırladılar. Daha önceki süreçte önce Önderliği tutuklayıp ardından kadroları tutuklamayı öngörüyorlardı. Bunun imkânsızlığı açığa çıkınca bu sefer operasyonların yönünü kadrolara döndürmek, Şahin Dönmez’in verdiği bilgiler temelinde

bütün kadro yapısını tutuklamak üzere kapsamlı bir operasyon hazırlığı yaptılar.

Bu hazırlıklarını 11 Kasım 1979 günü uygulamaya koydular. Ondan sonra darbeye kadar, darbeden sonra PKK'ye dönük sürekli operasyonlar oldu. Yani PKK'ye yönelik yakalama operasyonları 12 Eylül'den sonra başlamadı, ondan bir yıl önce başlamıştı. Devlet önemli bir hazırlık ve planlama yapmıştı. Bu temelde başta Hilvan ve Siverek olmak üzere Kuzey Kürdistan'ın her tarafında çok kapsamlı operasyonlara başvurdu. Cadde-leri iki uçtan tutup kapatıyordu ve cadde içinde 7'den 70'e ne kadar insan varsa hepsini otobüslere dolduruyordu. Binlerce insanı Devegeçidi'ne götürerek soruşturmadan geçiriyorlardı. Aradıkları varsa tutukluyorlardı. Olmayanları bırakıyorlardı, ama işkenceden geçirmiş, gözlerini korkutmuş olarak bırakıyorlardı. Böylece ondan da sonuç alıyorlardı. Bunlar öyle normal bir operasyon biçiminde yapılmıyordu.

Operasyonlar bu biçimde gittikçe yoğunlaştı. Yönetim bunun karşısında tedbir alamadı. Önderliğin Siverek için öngördüğü gerilla eğitimi ve örgütlenmesi bu tür tutuklama ve saldırıları önlemeye karşı tedbirdi, ama başarısız kalmıştı. Öyle bir sistem gelişmemişti. Bunun dışında da onu uygulayamıyordu, yönetim de başka bir yöntem geliştiremiyordu. Düşman operasyon yapıp bölgelerde kadroları yakaladıkça var olan yönetim gidiyor, bir-iki takviyeyle yeniden komite oluşturuluyordu. Beş kişilik komite var ve üçü yakalanmışsa bir kişi daha katılıyor, üç kişilik komite oluşturuluyordu. O temelde şehirde sivil komite düzeninde örgütlenmede ısrar edildi. O, tekrarlandı durdu. Aslında örgütsel kriz buydu. İçinde bulunan siyasi-askeri koşulların gereklerine göre örgüt ve eylem tarzını görememe, bulamama, uygulayamama oluyordu. Eskide kalma, farklı koşulların örgüt ve mücadele tarzını değişen koşullarda sürdürmeye çalışma oluyordu. Bu nedenle örgüt sürekli güç kaybetti, tutuklamalar arttı. Ciddi bir örgütsel kadro zayıflığı ortaya çıktı. PKK'de en çok tutuklama 11 Kasım 1979'dan darbeye kadar oldu. 12 Eylül darbesine gelindiğinde aslında PKK'nin tutuklanan kadroları tutuklanmıştı, tutuklanmayanlar da tedbirler almıştı. Darbeden sonra çok fazla tutuklanma olmadı. Daha çok bazı çatışmalar ve şehit düşmeler oldu. Dolayısıyla PKK, tutuklu kadrolar düzeyinde aslında 12 Eylül darbesinden önce tutuklandı. Darbeye gelindiğinde zaten önemli bir kadro gücü tutuklanmış, cezaevine konmuştu.

Bu süreçte, 1979 Kasım sonunda, Hayri ve Ferhat arkadaşlar Kızıltepe’de tutuklandılar. Her tutuklama bir tesadüftür. Basit hatalardan kaynaklanır. Daha doğrusu her tutuklama bir tesadüf gibi görünür, fakat gerçekten de basit hatalardan kaynaklanır. Hayri arkadaşların tutuklanmaları da öyleydi. Önderlikten sonra tarih bilincine en çok sahip olan, Türk sömürgeciliğinin soykırımcı gerçeğini ve vahşi yüzünü bilen, bu konuda hep tedbirli olan ve arkadaşları sürekli uyaran Hayri Arkadaştı. Son derece dikkatli hareket ediyordu. İnsan bazen sürekli kılamıyor, dikkat etmezse boşluk bırakıyor. Derik’te kırsal alanda kalıyorlardı. Ferhat Arkadaş o alanı iyi tanıyordu. Banyo yapmak istiyorlar. “Kızıltepe’nin kenarında bir dostumuz var, tanıyorum, iyidir, akşam gidelim banyo yapalım. Sabaha doğru çıkarız, tekrar kırsal alana döneriz, gecedir bir şey olmaz” diyor. Gidiyorlar eve banyo yapmaya. O gün akşamüzeri Amed’den, Ahmet Arkadaş, Cuma Arkadaşın kardeşidir, basın komitesi sorumlumuzdu, bazı basın malzemeleri almış, Kızıltepe’ye gelmek için otobüse binip yola çıkıyor. Otobüste arama oluyor, malzemeleri yakalıyorlar. “Benim değil” diyerek reddediyor. Nereye gideceğini soruyorlar. “Elazığlısın, Mardin’de ne işin var?”, “Dostlarım var, ziyaretlerine gidiyorum” diyor. “Dostun kimdir?” diye soruyorlar. Gideceği evi çok normal bir şekilde söylüyor. Ferhat arkadaşların gittiği ev sahibinin ismidir. Polis onu alıp dostu dediği adrese götürüyor, evi kuşatıyor içeride Ferhat ve Hayri arkadaşlar var. Böylece yakalanıyorlar. Kendilerinden değil, ama kendi dışından çeşitli örgütsel ilişkiler ve mücadelenin sonucunda kendilerine yönelik herhangi bir tehlikenin geleceğini düşünmediler. Kendilerine göre o eve gitmekte bir sakınca görmediler. Akşam gidip banyo yapıp sabaha doğru gelebilirlerdi. Şehrin kıyısında bir evdi, kimse kendilerini görmeyebilirdi. Ama mesela Kızıltepe’de çatışma olabilirdi, başkaları gelebilirdi. Bu etkenleri düşünmemişlerdi. Nitekim böyle bir tesadüfle tutuklandılar.

Hilvan-Siverek hattında birçok tutuklama oldu. Rıza Arkadaş, Muzaffer Arkadaş tutuklandılar. Askeri Komite tutuklandı. Amed’de Karasu arkadaş onlar tutuklandılar. Onlar da eylem yapma çabası içerisindeydiler. Çok sayıda tutuklama o süreç içerisinde gerçekleşti. Cuma Arkadaş, Merkez Komite toplantı sonuçlarını Önderliğe rapor etmek üzere yurtdışına gitti. Öyle yazılı rapor göndermek yerine gidip bizzat Önderlik ile görüşüp tartışarak Önderlik perspektiflerini almak daha doğru bulundu. Önderlik

ile görüşmek çok zor değildi. Önderlik “isterlerse gelebilirler” diye Ethem Akçan arkadaşına söylemişti. Yönetim de öyle uygun gördü.

Cuma Arkadaş 1979 güzünde Önderliğin yanına gitti. Bilgiler verdi, tartışıldı, değerlendirildi. Önderlik perspektifler vermişti. O perspektiflerle geri geldi. Önderlik, Siverek'teki durumun değiştirilmesini istiyordu. Mehmet Karasungur arkadaşını Rojhilat'a görevlendirmişti. 1979 Şubat ayında İran İslam Devrimi olmuştu. '79 yılı boyunca İran'da devlet yoktu. En azından Rojhilat'ta yoktu, o alan boştu fakat bizim çok fazla bilgimiz yoktu, çünkü ilişkimiz yoktu. Ne tür imkân ve fırsatlar var bilinmiyordu. Önderlik, Karasungur arkadaş için “gitsin Rojhilat'ta çalışsın, oranın imkân ve fırsatlarına bir baksın, silahlı mücadele açısından neler yapılabilir, neler yapılamaz” demişti. Artık Siverek'te yapılabilecek bir şey yoktu. Karasungur arkadaş bu temelde Rojhilat'ta çalışmak üzere gönderildi. Karasungur arkadaş Bucak'ı vuramadığı için o kararı hiç hazmetmedi. Vuramadığı için de çok öfkeliydi. Bucak'a vurmaya o kadar çok kilitlenmişti ki, vuramamayı kendisi için çok büyük bir kayıp olarak görüyordu. Fakat Parti ve Önderlik görevlendirmesi olunca bir şey diyemedi gitti.

Siverek'te geriye kalan çatışmalı durum biraz dağıtıldı. Diğer yandan Önderlik Lübnan-Filistin sahası için 250'ye yakın arkadaş istemişti. Artık Siverek'te eğitim yapılamayacaktı, bu açığa çıkmıştı. Böyle bir durumda yurtdışı imkânlarını kullanmak gerekiyordu. O imkânları kullanarak Siverek'te yapılmak istenip de yapılamayanı gerçekleştirmek üzere 250 civarı kadronun eğitim için Lübnan-Filistin sahasına gönderilmesini Cuma Arkadaş söylemişti. Cuma Arkadaş bunu gelip yönetimle paylaştı. Yönetim belli bir çaba harcadı. O dönem yurtdışına çıkma isteği çok azdı. Örneğin Cuma Arkadaş Siverek'e gitti ama yurtdışına ancak dört kişi gönderebildi. Halbuki birçok arkadaş Siverek'teydi. Daha '79 sonu olmamıştı. O dönemde gidişler olabilseydi daha sonraki tutuklamaların önemli bir kısmı engellenebilirdi. Fakat gitmeyi uygun görmedi arkadaşlar. Sonra operasyonlar oldu, çoğu tutuklandı. Herkes kendi yöresinde çalışıyor ama başka yöreye gidilmiyordu, yerellik vardı. Ulusallık zayıftı. Amatörlük, profesyonellik zayıftı. Kendi tanıdığı yörede en sert mücadeleye de giriyor, ama farklı bir yere gitmekten çekiniyorlardı. Yurtdışı deyince daha fazla çekiniyordu. Toplumun bu kadar kendi alanından çıkması, yurtdışına açılması 12 Eylül faşist darbesinin baskı ve işkenceleri sonucunda oldu. 12

Eylül darbesinden kurtulmak için insanlar kendi yaşadıkları yerleri terk ettiler. Toplumda o zaman yerellik çok fazlaydı. Kapalı-feodal toplum etkileri çoktu. Kapitalizm şimdiki gibi toplumsallığı dağıtmamıştı. Böyle ağır bir mücadele durumu yoktu. Daha sonra kapitalizmin etkileri daha dağıtıcı oldu. Bir de faşist darbenin işkenceleri insanları darbenin baskısından kurtulabilmek için başka yurtlar arar duruma getirdi. Benzer durum devrimci kadrolar üzerinde de vardı. Kadrolarda da mahalli özellikler, dar tutucu yapı şimdiye göre çok fazlaydı. Sonuçta yurtdışına kadro göndermek zayıf oldu, zaman aldı. Önderliğin istediği kadar, istediği zamanda gönderilemedi. Gecikme, az gönderme, kadroların daha uzun süre Bakur'da kalmaları operasyonlara ve tutuklamalara daha çok hedef olmalarını getirdi. Eğer yurtdışına çıkışlar daha hızlı olabilseydi tutuklamalar biraz daha aza indirilebilirdi. Bu kadar çok olmayabilirdi.

Sonuçta 1979 sonu ve '80 başında yeni gruplar yurtdışına gönderildiler. Belli bir arkadaş grubu yurtdışına çıktı. Önderlik yurtdışına çıkan gruptan üç dört kişilik bir grubu geri ülkeye gönderdi. İçerideki yönetim değişim olmuştu. Daha az tanınan bir grubu göndererek iç koordinasyonu onların devralmasını, değişim olan yönetimin dışarı çıkmasını istedi. İçeri gönderilenlerin bir kısmı Suroç'tan girerken tutuklandılar. Bir tanesi de Diyarbakır'a gelince bıraktı, İstanbul'a gitti kaçtı. İçerden yeni bir koordinasyon görevlendirmek gerekti. Önderliğin gönderdikleri ile birlikte belli genişlikte bir koordinasyon olacaktı. O gönderilenler ulaşamayınca içeriden görevlendirilenler kaldı. Dar bir koordinasyondur. Cafer, Aliçetiner vardı, Mehmet Can vardı. Böyle bir ekip kaldı. Onun dışında Önderlik tanınmış, değişim olmuş yönetimin yurtdışına çıkmasını istedi. Görev değişikliği yapmak istedi. Yurtdışında 1979-80 kışında yurtdışına çıkmış olan kadrolar Filistin kamplarında eğitim gördüler. Yeni askeri eğitime gidiliyordu. Dil bilinmiyordu, eğitimi Filistinliler veriyordu. Belli zorluklar oldu, ama askeri eğitimdi, ülkedeki durum askerileşmeyi gerektiriyordu. O bakımdan önemli bir eğitim çalışması yürütüldü.

Önderlik bütün Filistin örgütleriyle ilişki kurmuştu. En çok ilişki kurulan örgüt Filistin'in Kurtuluşu İçin Demokratik Cepheydi. Halk Cephesiyle, Mücadele Cephesiyle, El-Fetihle ve benzer hemen bütün Filistin örgütleriyle belirli düzeyde ilişki kurmuş, eğitim imkânı oluşturmuştu. Yurtdışına

giden kadrolar bu imkânlar çerçevesinde kamplara düzenlendiler, eğitimlere katıldılar. Birer eğitim devresi görüldü. Önderlik Avrupa'yla da ilişki kurmuştu. Yurtdışı çalışmalarını kadrolar yurtdışına çıkınca başlattı. Yaralı, sakat olan, tedavi ihtiyacı olan birkaç arkadaşı çalışmaları başlatmaları üzere Avrupa'ya göndermişti. Avrupa'dan Gülistan ile Şiwan'ı Lübnan'a getirtti. Şiwan önceden gitmişti. O zaman PKK'yle ilişkiliydiler, PKK kadrosu olmaya adaydılar. Öyle görülüyorlardı. Önderlik onları da Lübnan'a getirdi. Mayısta bir Kürt gecesi düzenlendi. Oradaki Kürt topluma ve Filistinli dostlara Şiwan ile Gülistan konser verdiler. Yine Delil Arkadaş onlar, eğitim gören kadrolar içerisinde sanatçı özellikleri olan arkadaşlar da katıldılar. Delil Arkadaş iyi saz çalıyordu, güzel söylüyordu, şiir yazıyordu, beste yapıyordu. Çok yaratıcıydı. "Caney" türküsü Delil arkadaşına ait bir türküydü, hala dinlenen ve diğer dillere çevrilen bir türküdür.

Bu durum Lübnan alanında ilişki ve imkânları geliştirdi. Kadroları bir yandan askeri eğitime tabi tutarken bir yandan da onlara dayanarak halk ilişkilerini geliştirip Lübnan-Filistin sahasında çalışma imkânlarını arttırdı. Önderlik gittiği yeri bu tür çalışmalarla örgütlüyordu. İmkânları artırıyordu. Öyle hazır istemiyordu, beklemiyordu. Zaten kendisine hazır verilecek bir şey yoktu. Beş kuruş parası olmadan, bir silahı bile yokken yurtdışına çıktığını söyledi. Ondan sonra o kadar kadronun eğitim görmesini, ülkeye bu sefer silahla dönmesini sağladı. Bütün bunlar imkân yaratmayla oluyordu. Mesela Filistinliler gerilla eğitimine katılanlara aylık sigara vb. karşılamaları için harçlık veriyorlardı. Yemek vs. diğer şeyler kamptan karşılanıyordu, ama bireysel ihtiyaçlar diğer türlü karşılanıyordu. Kemal Pir'e para verince suratlarına çarpmıştı. "Paranız sizin olsun ben paralı asker miyim" demişti. PKK'de öyle para yoktu. Daha o zaman dan her şey komünal yaşam çerçevesindeydi. Bunun üzerine bir süre her gerilla için verilen paraları PKK almadı. Sonra baktık ki bize aittir, ama başkaları alıyor, yiyor. Bunun üzerine bireyler değil, örgüt adına alındı. Örgütün önemli bir bütçesi oradan oluştu. Şiwan ve Gülistan'ın katılımıyla yapılan konser önemli bir maddi güç yarattı. Yoksa bu kadar kadroyu yaşatacak, eğitim yaptırtacak, donatacak maddi imkân yaratmak öyle kolay değildi.

Sonuçta Önderlik Mayıs sonu, Haziran başında eğitilen kadroların büyük bir bölümünü yeni bir planlama dâhilinde ülkeye geri gönderdi. Üç gerilla bölgesi planlanmıştı. Birisi Güneydoğu Toroslar, Adıyaman hattıydı. Birisi Dersim sahasıydı. Bir de Siirt üzerinden Botan Karargâhıdır. Botan Karargâhı hem bir saha, hem de genel karargâh olacaktı. Buna göre gruplar örgütlendirildi ve sınırdan geçirilerek ülke içine gönderildiler. Mehmet Sebat arkadaş onlar ve Hilvanlı arkadaşların çoğunlukta olduğu bir grup Adıyaman'a, Toroslara ulaştı. Delil Doğan komutasında bir grup Dersim'e ulaştı. Dersim'deki arkadaşları etrafına toparladı. Agit Arkadaş komutasındaki bir grup Siirt'e geçti. Genel sorumlu Kemal Pir'di. Kemal Pir önce Mardin üzerinden Siverek'e gitti. Siverek'teki durum hakkında bilgi topladı, bunları Önderliğe yazılı rapor olarak iletti. Oradan geri döndü ve Mardin üzerinden Siirt'e geçti. Agit Arkadaşla buluştu. Ülkedeki iç koordinasyonla buluşarak yeni bir koordine sistemi oluşturacaklardı. Genel sorumlu, karargâh sorumlusu Botan Karargâhı olacaktı. Kemal Pir'in, Agit Arkadaşın içinde yer aldığı grup olacaktı. Onun üzerine iç koordinasyonla toplantı yapmak için Ağustos ortasında bir yerden bir yere giderken yakalandı. Arabayla gidiyorlar, uzaktır. Daha hızlı gidelim diye bir kamyonu biniyorlar. Onlara göre yol sağlamdır. Kendilerine öyle bilgi veriliyor. Fakat artık nedense bir devriye mi oluyor, ya da herhangi bir şey mi çıkıyor, arabayla giderken bir anda bir askeri devriye ile yüz yüze geliyorlar. Askeri devriyeyi görünce bunlar arabadan atlıyorlar. Kemal Pir baygın düşüyor. Askerler gelip yakalıyorlar. Agit Arkadaş düşünce köprücük kemiğini kırıyor. Kemik kırık da olsa ayık olduğu için askerler gelmeden oradan kaçıyor. Agit Arkadaş kurtuldu, Kemal Pir arkadaş yakalandı. Ağustos ayının 8 ya da 10'unda yakalandılar.

Kemal Pir'in yakalanmasını devlet değerlendirdi. Urfa cezaevinden kaçmıştı, yurtdışına çıkmıştı. Yurtdışındayken parti adına açıklamalar yapmıştı. Devlet yurtdışında olduğunu biliyordu. Kendisi sorguda hiçbir şey söylememişti. Fakat silahlıydı. Yurtdışındayken Siirt'e kadar gelmişti. Böyle olunca devlet Kürdistan'a gerillanın geri döndüğünü, Kürdistan dağlarında silahlı gerilla birimlerinin olduğunu ve bunların örgütlenmeye çalışıldığını Kemal Pir'in yakalanmasından anladı. Böylece de durumu değerlendirdi. Daha fazla zaman geçmeden örgütlenmelerine, mevzilenmelerine, üsler yaratmalarına fırsat vermeden saldırıp ezmek üzere 12 Eylül darbesinin düğmesine bastı.

Darbeye 1978 yazında karar verdiklerini Kenan Evren anılarında söylüyor. Hilvan üzerinden uçarken görüp duydukları karşısındaki dehşet sonucunda karar vermişler. Evet, darbeye karar vermişlerdi, darbe hazırlıkları vardı ama darbenin ne zaman yapılacağı belli değildi. 12 Eylül 1980 günü darbenin yapılması Kemal Pir'in tutuklanması üzerine oldu. 1 aylık süre içerisinde durumu değerlendirdiler, karar haline getirdiler. Tıpkı 1 Ekim'de Önderlik talimatı yakalandıktan bir ay sonra operasyon başlatmaları gibi bu sefer de hazırladıkları darbenin düğmesine bastılar. Böylece 12 Eylül 1980 sabahı ordu yönetime el koydu. Kenan Evren ve kuvvet komutanları kendilerini yönetim ilan ettiler. Bir cunta oluşturdular. Kendileri dışındaki bütün devlet kurumlarını, anayasayı, meclisi feshettiler. Ağustos'ta emekliye ayrılmış olan deniz kuvvetleri eski komutanı Bülent Ulusu'yu başbakan olarak görevlendirdiler. Onun başkanlığında bir hükümet kurdurdular. Ve beş kişilik kuvvet komutanı cunta oldu. İki senedir cunta içinde yer alan bir general de başbakan oldu. Onun başbakanlığında, Turgut Özal'ın ekonomik işlerden sorumlu başbakan yardımcılığında bir hükümet kuruldu ve kendi karşıtlarının tümünü ezmek üzere saldırıya geçtiler. Böylece Türkiye'de yeni bir dönem başlamış oldu.

19-24 Aralık 1978 Maraş Katliamıyla başlatılan yeni darbe süreci böylece tamamlanmış oldu. Tümünden yönetime el konmuş, darbe gerçekleşmiş oluyordu. Önderliğin devletin darbe sürecine girdiği değerlendirildi böylece gerçekleşmiş bulunuyordu. 12 Eylül darbesine böyle gidildi. Darbe öncesi 1980'li yıllar boyunca da mücadele sürdü. Bir yandan tutuklamalar oldu, bir yandan da mücadele sürdü. Örgüt tedbir geliştiremiyordu. Mevcut yönetim kadroyu askerileştirip dağa çekemedi. Dolayısıyla güvenlik tedbiri alamadı. Devlet operasyonları yoğunlaştırdı ve çok fazla kadroyu tutukladı. Fakat hareketlilik vardı. Mücadele ve çatışmalar vardı. Her yerde eylemler oluyordu. Kadrolar tutuklanıyordu ama her gün bu mücadelenin etkisiyle yeni insanlar partiye katılıyorlardı. Profesyonelleşiyor, görev alıyorlardı. Örgüt kitle ilişkileri bakımından da, genel kadro bakımından da büyüyordu. Fakat üst yönetim kadrosu yakalanıyor, daralıyordu. Böyle bir durum yaşandı. Bir kere mücadele başladı mı onun etkisi yönetimden bağımsız olarak sürekli yeni kitleleri katıyordu. Eğer öyle bir dönemde gerçekten de yönetici kadro doğru bir tarz izlese, Siverek'te öngörülen gerillalaşma, eğitim ve örgütlenme gerçekleşse, gerilla birlikleri dağa daha 1979 ortasında yayılıp hazırlık çalışması yapabilseydi

1980’de Kürdistan dağlarında önemli bir gerilla üstlenmesi ve hazırlığı gelişmiş olurdu. 12 Eylül darbesi karşısında söz konusu gerilla hazırlıklarına dayanarak anında ve etkili bir direniş ortaya çıkarılabildi.

Fakat Siverek mücadelesi böyle bir çizgide gelişmedi. Önderliğin öngördüğü planlama Siverek’ten başarısız oldu. Önderlik o başarısızlığı yurtdışı çalışmalarıyla gidermek, başarıya dönüştürmek istediysede ona da zaman yetmedi, geç kalındı. ‘80 Haziranı’nda gruplar ülkeye gönderildiler. Temmuz-Ağustos’ta yerlerine ulaşıldı ama çok fazla yerleşmeden, hazırlık yapmadan, mevcut örgüt gücünü dağa çekip eğiterek gerilla düzeni altına almadan 12 Eylül darbesi oldu ve darbe saldırısıyla yüz yüze geldiler. Olası darbeye karşı hazırlanmaya zaman yetmedi. Önderlik hazırlanır, darbeye karşı hazırlıklı olurlar beklentisiyle bu görevlendirmeyi yapmıştı, fakat ifade ettiğimiz gibi geç kalma bunu önledi.

1980 boyunca bu biçimde çatışmalar her alanda sürdü. PKK etkili eylemler yapabiliyordu. Örneğin parti yönetimi ‘80 Nisanı’nda bir hafta “Kızıl Hafta” ilan etti. Bütün alanlardan eylem yapmasını istedi. Bir hafta içerisinde 120’den fazla silahlı eylem oldu. Bir yandan örgütsel olarak böyle zorlanıyordu, ama diğer yandan büyük bir eylem potansiyeli de vardı. Bu potansiyeli harekete geçirebiliyordu. Yine kitle ilişkileri çok genişlemişti. Belediye başkanlarını kazanmaya yol açan durum daha çok genişledi. Kitle ilişkilerinin genişlemesinde bir durağanlık ve darlık olmadı. Urfa, Mardin, bazı yerlerde Diyarbakır, Batman, yine Dersim, Bingöl, Ağrı, Doğubeyazıt’a yönelen alanlarda, Malazgirt, Bulanık, Varto çevrelerinde PKK’nin kitle ilişkileri çok arttı. Bir halk hareketi haline geldi. Parti, halkı örgütlemek üzere örgütlenmeler geliştiriyordu. PKK’nin direnme çağrısına halkın her kesimi olumlu cevap vermişti. PKK’nin yaşam tarzı, disiplini, adalet uygulaması halka müthiş güven veriyordu. Kadın-erkek insanlar kendilerine, yakınlarına güvenmiyorlardı, ama PKK kadrosuna sonsuz güvenleri vardı. Öyle ki en tutucu yerlerde bile evler ardına kadar PKK çalışmalarına açıldı. Kadınlar faaliyete aktif katılıyorlardı. Birçok alanda kadın örgütlenmesini gerçekleştirmek üzere görevlendirmeler olmuştu. Kadın çalışmaları yürütülüyordu. Profesyonel kadrolar oluşmuştu. Dersim’de, Diyarbakır’da, Mardin’de, birçok yerde çalışma yürütüyor, kadının önemli bir bilinçlenme, örgütlenme ve eylemsel katılımı geliştirdi.

Gerçekten de özellikle Mardin yöresinde PKK kadrosunun özellikleri yurtsever halka çok güven vermişti. Mesela Mardin'in kadınları ki en tutucu alandır, kendi çevrelerine ve yakınlarına duymadıkları güveni PKK kadrolarına rahatlıkla duyabiliyorlardı. Gece yarısı saat 2'de, 3'te bir köyde bir eve gitsen ve evde yalnız bir kadın olsa, hiç erkekler bulunmasa, ben Apocuyum dedin mi kapı ardına kadar açılıyordu. En küçük bir güvensizlik, korku durumu yoktu. Hareketin halk desteği, halkla ilişki düzeyi bu kadar gelişmişti. Bu, duyulan güvenden oluyordu. 'PKK kadrosu adaletli olur, dürüsttür. PKK olumsuzlukların hesabını sorar, hiç kimsenin yanına bırakmaz.' Böyle bir duygu çok fazla vardı. Toplumda böyle bir kanı ve güven oluşmuştu. Dolayısıyla önemli bir halk ilişkisi, çok güçlü bir halk desteği oluşmuştu. O dönemde bile gerçekten de en tehlikeli işleri, en zor çalışmaları kadınlar yaptılar. Amed'den Mardin'e, bir yerden diğerine gizli malzemeleri taşıma, kuryelik yapma, en riskli işlere girmede o 50-60 yaşında hiçbir eğitim görmemiş kadınlar en örgütlü militanlardan daha fazla cesaret ve katılım gösterdiler. Bu tür işleri başarıyla yürüttüler. PKK ayakta kaldıysa, saldırılar karşısında yenik düşmediyse böyle bir halk desteği sayesinde düşmedi. Tümüyle tek dayanak gücü vardı, o da halkın gücüydü. Başka hiçbir güç yoktu. Halkla ilişkiler bu bakımdan en temel ilişkilerdi. Dolayısıyla halk ilişkilerine Önderlik her şeyden fazla önem veriyordu. Zaten manifestoda da yazmıştı. "Halktan biri gibi yaşamak, halka kendi diliyle hitap etmek, halkın değer yargılarına saygılı olmak." Bunlar PKK'nin halk ilişkilerinin temel ilkesiydi. Her suç affedilebilirdi, halka karşı işlenen suçlar affedilmezdi. Bu da halkta PKK'ye, PKK kadrolarına büyük bir güven duygusu yaratmıştı. Bu temelde bağlanılmıştı ve imkânlar partiye açılmış, destek verilmişti.

Halk böyle kazanıldı. Toplum, yetiştirdiği genç evlatlarını böyle bir güven duyarak partiye verdiler. Yoksa bir kişisini ya da bir kızını almak mümkün değildi. Kürdistan'da bütün bunlar ölüp-öldürme meselesidir. Aşiret kanunlarına göre ölümle cezalandırılıyordu. Hiçbir yargı, şu bu gerekmiyordu. Hüküm belliydi, cezası ölümdü. Böyle bir toplumdan yüzlerce kadının faaliyete katıldığı, cezaevlerine düştüğü, yurtdışına çıktığı, dağa çıktığı, silahlandığı bir harekete geçiş sağladı PKK. Eğer halkla ilişkileri çok dikkatli olmasa, halka büyük güven vermeseydi bu kesinlikle olmazdı. Bunlar öyle kolay olmadı. Kürdistan'daki çalışmalar ortamında kadınların

katılımı, kadrolaşması zor oldu. Ailesiyle kavga etmeyen, onunla mücadele etmeyen hiç kimse PKK'ye katılamadı. Bu kadın-erkek herkes için geçerliydi, ama kadınlar için iki kat fazla geçerliydi. Bu tür katılımları engellemek için yönlendirilen saldırılar karşısında bir sürü mücadele edildi. Katılımını engellemek için üzerine gelen amcasını vurup 24 yıl hapis yatan PKKliler oldu. Bir sürü kadın arkadaş profesyonelleşebilmek için aylarca gizlendi, saklandı. Değişik yerlere götürüldü, bir biçimde korundular. Aileden koparabilmek için ne gerekiyorsa o yapıldı. Hiçbir şey kendiliğinden ve kolay olmadı. 40 yıl önce hiçbir şey bu biçimde değildi. Genç yoldaşlar bu gerçeği iyi bilsinler. Dolayısıyla bugün gelinen düzeyi, kendileri için ortaya çıkmış mücadele imkânlarını çok iyi anlasınlar ve doğru sahiplensinler. Sanılmasın ki her zaman bu imkânlar vardı. Hayır, bunlar bu kadar büyük bir mücadeleyle, kahramanlıklarla, binlerce şehidin emeği ve kanı pahasına yaratıldı. Yoksa kendi başına ortada hiçbir değer yoktu. Kürdistan'daki durum da hiç böyle değildi. O nedenle ortaya çıkan bu durumun ve sağlanan gelişmelerin değerini bilmek gerekiyor.

Bu döneme ilişkin son olarak bir de Ulusal Demokratik Güç birliği, UDG adındaki bir faaliyete dikkat çekmekte yarar var. 1979 güzüne gelindiğinde Amed'deki taraftar ve aydın çevrelerden "Diğer örgütler arasında PKK'ye karşı görüşmeler oluyormuş ve bir blok oluşturmaya çalışıyorlarmış" biçiminde bilgiler gelmişti. Bunun üzerine biz bir grup taraftarı Amed'de görevlendirdik. 'Diğer örgütlerle görüşmeler yapın, koşulsuz ittifak yapmak istiyoruz. Devlet sıkıyönetim ilan etti darbeye gidiyor, buna karşı Kürt örgütleri birlik olmalı' dedik. Bu çerçevede ittifak kurulması için çalışılmasını istedik. Görevlendirdiğimiz grup bir-iki ay çaba harcadı. Sonunda 'olmuyor, hiçbir örgüt buna katılmıyor, PKK'yle ittifak kurmayız' diye bilgi verdiler. Ondan sonra 1980 Ocak ayında Mardin'de KUK'çularla yürütülen bir tartışmada sıkışınca 'bir-ay sonra sizinle görüşeceğiz' diye bizi tehdit ettiler. Ne olduğunu bilemiyorduk. Bir ay geçti, Şubat ortasından itibaren Ceylanpınar'dan bir saldırı başladı. "Ulusal Demokratik Güç Birliği kurulmuştur" diye kamuoyuna bir açıklama yapıldı. İçinde yer alan örgütler Kemal Burkey'in Özgürlük Yolu'ydü, DDKD ve KUK'tu. Üçü birleşmiş Ulusal Demokratik Güç birliği adında bir ittifak oluşturmuşlar ve PKK'ye savaş açmışlardı.

İlk inkar ve imha sistemi olarak PKK'nın Mardin'i geçmesine izin verilmemesi, Botan'a sokulmaması yönünde karar alınmıştı ve bu kararı uygulamak üzere de PKK'ye saldırıp engelleme görevi UDG'ye verilmişti. UDG böyle oluşturulmuştu. Devlet destekli olarak Şubat'tan itibaren Urfa'da, Mardin'de, Amed'de, Batman'da yoğun saldırılar yaptılar. Kadrolara ulaşamadıkları yerlerde arkadaşların yakınlarını vurdular. Kardeşlerini, babalarını vurdular. Kadroları düşmana ihbar ettiler. Örneğin Mardin komitemiz ihbar edildi. Karakol bir askeri operasyon düzenledi. 1980 Şubatının sonunda Şikestun'da bir çatışma oldu. Mardin komitesinde yer alan arkadaşlar çatışmada şehit düştüler. Ahmet Kurt, Mehmet Kurt ve Selman Doğru'ydu. Ahmet Kurt Mardin komite sekreteriydi. Batmanlıydı, çok genç bir arkadaştı. Takma ismi Kemal'di. Mehmet Kurt Nizipli bir arkadaştı, Cizre'de öğretmendi. Öğretmenliği bırakıp komiteye katıldı. Selman Arkadaş Kızıltepeliydi. Mardin komitesinden sadece şimdi Avrupa'da olan Ahmet Aktaş arkadaş kaldı. Diğer komite üyeleri çatışmada şehit düştüler. UGD Ahmet Aktaş'ı vuramayınca, vurduramayınca abisi Selahattin Aktaş'ı vurdular. Hiçbir şeyi yoktu. Bir köylüydü, evinde çalışıyordu. Sadece Ahmet Aktaş'ın kardeşidir diye vurup katlettiler.

Ahmet arkadaşlar çatışmaya girmişlerdi. Bir albay, binbaşı ve bir astsubay öldü. Üç rütbeli, bir-iki de asker ölmüş ve yaralanmıştı. Büyük bir çatışma oldu, ilk büyük askeri çatışma orada ortaya çıktı. Bunun etkisi bütün çevre üzerinde büyük oldu. UDG zaten örgütsel kriz içinde olan ve sıkıyönetim temelinde yöneltilen operasyonlar karşısında zorlanan hareketi daha fazla zorladı. Kürt örgütleriydiler, toplumun içindeydiler, arkalarına da devleti almışlardı. Kadro-taraftar demiyor, saldırıyorlardı. Bu ciddi bir zorluk yarattı. Bu çatışmalarda 60-70 kadro ve taraftarımızı şehit verdik. Çatışmanın önünü alamadık. Sonunda yurtdışından Önderlik devreye girdi. Irak Komünist Partisi ile görüştü. Irak Komünist Partililer, Türkiye Komünist Partisi'yle görüştüler. Türkiye Komünist Partisi CHP'yle görüştü. UDG'ye talimat verdi, sonunda durduruldu. Aslında sistem karar vermişti, bunun arkasında CHP de vardı. UDG'yi örgütleyip yönlendiren ise Komünist Partililerdi. Onlar da Komünist Partisi üzerinden bunu yapmışlardı. TKP ayarlamıştı. Irak Komünist Partisi ise Ortadoğu'daki işlerden sorumlu olduğu için örgütleyip bu mücadeleyi yürüten konumundaydı. Mardin'deki çatışmalara bizzat Irak Komünist Partililer de katılmışlardı. Sonradan kendileri söylediler.

Şunu bilmek lazım, her zamanın olayları o zamanla ilişkilidir. Farklı zamanlar için geçerli olmaz. Siyasette kin tutmak olmaz, ama bu reformist-milliyetçi akım ya da reformist-teslimiyetçilik dediğimiz çizgiyi de doğru anlamak lazım. Kemal Burkay hala Bakur'dadır. PKK ve Önderlik aleyhine çalışıyor. Ortalıkta dolaşarak "Bizim elimizde kan yok, eli kanlı olan PKK'dır" diyor. Evet, PKK'nin elinde kan var, dünya gericiliğiyle yığitçe savaşıyor. Savaşlığını inkar da etmiyor. Kemal Burkay'ın elinde düşman kanı değil, ama PKK'li kanı vardır. 1980'de onlarca PKK'li taraftarı vuran bir ittifakın içinde yer aldılar. Düşmana fiske vurmadı, bir düşman askerinin burnunu kanatmadı, ama PKK'lileri katletti. Bu gerçeği bilmek gerekir. Yeni toplum, yeni gençlik bunu bilmiyor. Zannediyor kimse bilemez, böyle yaparak herkesi kandırabileceğini sanıyor. Oysa gerçeklikleri böyledir. Kürt işbirlikçiliği çok tehlikeli bir konumdadır. Öyle sıradan bir işbirlikçilik falan değildir. Kendini yaşatmak için toplumun, ülkenin her şeyini satmaya açık bir işbirlikçiliktir. Bu açıdan da tehlikelidir. Bu işbirlikçi çizgiyi, onu yürüten güçleri doğru anlamak gerekir.

6- 12 EYLÜL FAŞİST-ASKERİ REJİMİNE KARŞI İKİNCİ PARTİLEŞME DÖNEMİ

12 Eylül faşist askeri rejimine karşı ikinci partileşme dönemi çerçevesinde öncelikle faşist askeri rejimin temel özellikleri üzerinde biraz durmamız gerekiyor. Darbeye ilişkin kısa birkaç pratik bilgi vermiştim. Emir-komuta zinciri temelinde, Kenan Evren ve diğer kuvvet komutanlarının bir cunta oluşturarak gerçekleştirdikleri bir darbeydi. 12 Eylül 1980 sabahına doğru emir-komuta zinciri içerisinde yönetime el koyduklarını açıkladılar ve ifade ettiğimiz gibi devletin diğer bütün kurumlarını feshettiler. Ortada sadece ordu kaldı. Ordu yönetimi de kendisini cunta ilan etti. Genelkurmay Başkanı ve dört kuvvet komutanından oluşan beş kişilik bir askeri cunta bütün yönetimi ele aldı. Bir eski general olan Bülent Ulusu'yu başbakan görevlendirdiler. Ona da bir hükümet kurdurdular. Zaten Bülent Ulusu da darbeden on gün önce emekli olmuştu. O zamana kadar cuntanın bir elemanı olarak darbe hazırlıklarının içindeydi. Böylece devlet beş kişilik bir cuntanın eline geçti. Her tarafta sıkıyönetim ilan ettiler. Bütün yönetim her alandaki askeri komutanların eline geçti. Askeri yargıyı devreye koydular, sıkıyönetim mahkemeleri ilan ettiler. Anayasa, meclis, yasalar, hukuk ve çeşitli kurumların hepsini feshederek beş kişilik cuntanın söylediğinin kanun, talimat, emir haline geldiği, herkesin bunlara uymak ve uygulamak zorunda olduğu bir düzeni ortaya çıkardılar.

Burada değinilmesi gereken birkaç yön var. Bir, darbe bir anda gündeme gelmedi. Uzun bir süreç içerisinde hazırlandı. Bu hazırlık sürecinin bir boyutu MHP ile devrimci güçleri çatıştırmaktı. Devrimci hareket MHP ile çatışma içerisinde yorgun, güçsüz hale getirildi. Eylemci güçler tutuklandı. Böylece darbe hazır hale geldi. Bir biçimde darbenin başarısını garantilediler. İkincisi, Maraş Katliamından itibaren her alanda sıkıyönetimler ilan ettiler. Birçok yerde iki yıl boyunca yönetim zaten sıkıyönetim komutanlıklarının elindeydi. Özellikle Kürdistan'da bu böyleydi ve askeri yönetimler kurumlaşmış, denetimi eline almışlardı. Kritik noktalarda, darbeye karşı muhalefet edebilecek alanlarda önceden askeri yönetimler zaten hâkimiyet sağlamışlardı. Bu da darbenin başarısını garantilemişti. Yani darbe bir anda ortaya çıkmadı. Belli bir süre içerisinde hazırlandı. Özellikle ordu denetimindeki MİT, kontrgerilla gibi güçler daha önce çatışmaları önleyen bir fonksiyonda olmadılar, tam tersine darbeye zemin

hazırlamak için çatışmaları daha çok tahrik ettiler. Öyle oldu ki 12 Eylül günü genelmeyen yönetime el koyunca Türkiye’de ne rahatsızlık duyan ne de karşı duran oldu. Çatışma ortamında ezilmiş, yorgun düşmüş çeşitli toplumsal kesimler bundan memnun oldu. Ordunun kendilerini kurtaracağını, çatışmalı duruma son vereceğini, topluma huzur, barış ve güven getireceğini sandılar. Darbe de zaten hep bunu vaaz ediyordu. Dolayısıyla kolaylıkla başarılı oldu.

a) 12 Eylül Rejiminin Temel Özellikleri

12 Eylül darbesinin niteliği neydi, temel özelliklerini nasıl sıralayabiliriz? Bir, darbe bir NATO darbesiydi, ABD ve NATO ilişkileri içerisinde gerçekleşmişti. Darbeci generallerden Hava Kuvvetleri komutanı olan Tahsin Şahinkaya bir gün önce Amerika’dan dönmüştü. Birkaç günlüğüne oraya gitmiş ve her şeyi orada planlamıştı. Dolayısıyla NATO’dan destek gördü, Amerika desteği vardı. Sovyetler Birliği’ne karşı NATO’nun Güneydoğu kanadını güçlü kılmak ve Türkiye ile Yunanistan’dan oluşan ittifakı güçlü kılmak için yaptılar. İki, Yeşil Kuşak politikasını etkili uygulayabilmek için yaptılar. Türkiye, İran, Afganistan’dan oluşan ve Sovyetler Birliği’ni güneyden kuşatan İslami yönetimleri güçlü bir ittifak haline getirmek için yaptılar. Böylece Sovyetler Birliği’nin güneye sarkmasını, Hint Okyanusuna inmesini engellemeye çalışıyorlardı. Özellikle Afganistan’a 1979 sonundaki Sovyet müdahalesi Amerika’da ciddi bir korku yaratmıştı. Ona karşı Amerika da Türkiye’deki 12 Eylül askeri darbesini yaptırdı. NATO ve Amerika’nın hedefi Sovyetler Birliği’ne karşı kendini güçlü kılmak, yine ABD ve NATO’nun Ortadoğu’daki çıkarlarını güvence altına almaktı. Üçüncüsü, darbe Türkiye’de yeni gelişen, palazlanan, tekelleşen işbirlikçi burjuvazinin çıkarlarını savunmak için harekete geçirilmişti. Öyle ki mevcut sistem Türkiye’de işlemiyordu. Halk yokluk ve yoksulluk içerisindeydi. İşçiler, memurlar sürekli grev ve boykot konumundaydılar. Aldıkları ücret içinde bulunulan pahalılık ortamında yaşamalarına el vermiyordu. Bunun üzerine her alanda emekçilerin, işçilerin, halkın ekonomik demokratik mücadeleleri geliyordu. Gençlik mücadelesi yanında işçilerin, memurların, köylülerin, kadınların ve gençlerin, herkesin mücadelesi vardı. Türkiye ciddi bir mücadele içerisindeydi ve bu durum bir, tekelci burjuvazinin daha fazla kâr elde etmesini engelliyordu. İki, tekelci burjuvazinin sömürü çarklarını zorluyor, iktidarının geleceğini tehdit ediyordu. Devrim olur,

yönetim elden gider diye korkuyorlardı. Turgut Özal 24 Ocak 1980’de bir ekonomi paketi açıkladı. O zaman başbakan Süleyman Demirel’di. Demirel, ekonomik işlerden sorumlu memuru olarak onu görevlendirmişti. O da bir plan açıkladı. Öyle ki zorla bütün bu devrimci demokratik hak arama mücadelelerinin bastırılmasını gerektiriyordu. Dolayısıyla giderek bunun zemini hazırlandı ve darbe iktidara geldi. Cunta kurduğu hükümette Turgut Özal’ı ekonomik işlerden sorumlu başbakan yardımcısı olarak görevlendirdi. 24 Ocak kararlarıyla darbe için hazırladığı ekonomik zeminin mükâfatını yeni hükümette bu makamla aldı. Oldukça geniş bir yetkisi oldu.

Böylece tekelci burjuvazinin çıkarları korunmaya ve geliştirilmeye çalışıldı. Darbe bu burjuvazinin uzun vadeli çıkarlarını korumayı, günlük olarak da azami kâr yasası temelinde daha fazla kâr elde etmesini sağlamayı hedefliyordu. Tabii dış ve iç sermaye çevrelerinin ve sömürü güçlerinin çıkarlarını savunabilmek için darbenin tüm devrimci demokratik hareketi, sol sosyalist güçleri, tüm muhalefeti ezmesi gerekiyordu. Bunun başında da Kürdistan Özgürlük Hareketi geliyordu. Evet, bütün devrimci, sosyalist, demokratik güçler bir faşist askeri rejim için tehlike görülüyordu, ama en büyük tehlike vatani bölecek diye her tarafta propaganda ettikleri Kürdistan Özgürlük Hareketi’ydi. Çünkü bu hareket diğer hareketlerden çok daha fazla taraftar buluyordu. Dolayısıyla toplumsal desteğe sahipti. Ki daha radikalci. Silahlı direniş ve gerilla geliştiriyordu. Kürdistan’ın inkâr ve imha altına alınması, Kürt toplumunun ulusal özgürlük ve demokrasi mücadelesine daha açık olmasını getiriyordu. Kürdistan coğrafyası direniş mücadelesini geliştirmek için daha elverişliydi. Tabii Kürdistan ulusal demokratik hareketine öncülük eden de PKK’ydi. PKK Önderlik gerçeği, Önderlik çizgisi tutarlıydı, bilinçliydi. İnkâr ve imha sistemini bütün boyutlarıyla açığa çıkarmış, teşhir etmiş, buna karşı fedai çizgisinde savaşacak bir direniş örgütü yaratmıştı. Dahası PKK Önderliği yurtdışına çıkarak devlet saldırıları karşısında kendisini ulaşılamaz bir yere çekmiş, güvenliğini sağlar hale getirmişti. Dolayısıyla böyle bir hareketin imha ve tasfiyesi daha fazla zordu.

Türkiye’nin temel sorunu Kürt sorunuydu. Ancak Kürdistan’da demokrasi ve özgürlük mücadelesi gelişirse Türkiye’nin demokratik devrimi ge-

lişebilir, Türkiye demokratikleşebilir, demokratik devrim başarıya gidebilirdi. Kürdistan'da böyle bir mücadelenin gelişmesi Türkiye'de demokrasi mücadelesini körüklüyor, demokratik devrimi geliştiriyordu. Bu da faşist sömürgeci düzeni, faşist askeri rejimin varlığını tehdit ediyordu. O bakımdan kendileri açısından en büyük tehlike Kürdistan Özgürlük Hareketi'ydi. Kuşkusuz bütün devrimci demokratik hareketler ve muhalefet kendileri için tehlike görülüyordu ama en büyük tehlike Kürdistan Özgürlük Hareketi'ydi. O halde bütün muhalefeti ezme amaçlarını en tehlikelilerden başlamak üzere adım adım, parça parça gerçekleştirmeyi öngören bir plan hazırladılar. 12 Eylül cuntası muhalefeti ezme saldırılarını bir plan dâhilinde yürüttü, rastgele yürütmedi. Herkese birden hücum etmedi. Herkes birden karşıya geçer, ortak muhalefet oluşturur diye korktu. Öyle yapmak yerine parça parça ele aldı. En tehlikelisinden başladı. Parça parça imha ederek diğerlerine geçti. Böylece birçok çevre sandı ki sadece bazı örgütleri vuracak, kendilerine dokunulmayacak. En son TKP'ye kadar gitti. En reformist, mücadelesiz olan örgütleri tutuklamaya kadar gitti. Böyle bir saldırı yürüttü.

Pratik açıdan 12 Eylül'ün yaptıklarına ilişkin bazı şeyler söylemek gerekirse, her yerde operasyonlar geliştirdiler. Ama Kürdistan'da operasyon değil, yeni bir işgal geliştirdiler. Kuzey Kürdistanı köy-köy, mıntika-mıntika, dağ-dağ yeniden askeri işgal altına aldılar. Oldukça planlı hareket ettiler. Öyle ki parça parça, planları dâhilinde kuşatıyorlardı ve ezene kadar operasyon yapıyorlardı. Ne kadar yurtsever duygularla dolu insan var, PKK veya başka örgütlerle ilişkililmiş, hepsini toplayıp işkenceden geçiriyorlardı. Gözdağı veriyorlardı. Tam hâkim olduklarına, yurtsever kitleyi ezdiklerine kanaat getirdikten sonra operasyonu diğer alanlara geçiriyorlardı. Böyle bir saldırıyla toplumun bütün kesimlerini baskı ve işkenceden geçirdiler. Yüzbinlerce insanı sorgulamaya aldılar, her sorgulama bir işkence demektir. On binlercesini tutukladı. Zindanları tıka basa doldurdular. Ondan sonra da zindanlar üzerinde itirafçılık denen, aslında kimliğini, kişiliğini, maneviyatını kusmayı, sadece içi boşalmış bir posa olarak fiziki yaşam biçiminde kalmayı öngören bir dayatmada bulundular. Bu temelde zindandaki devrimciliği yenilgiye uğratmak, ezmek, teslim almak, yurtsever devrimci hareketi, Önderlik ve parti çizgisini zindandaki kadrolar şahsında, onları itirafçı yaparak başarısız kılmak için tarihin en

büyük işkence sistemini geliştirdiler. Özel harp sistemini harekete geçirdiler. Hem kendilerinin Kıbrıs'ta ve 12 Mart 1971 darbesi sürecinde edindikleri tecrübeye dayanarak, hem de ABD öncülüğündeki kapitalist emperyalist sistemin dünya halklarına karşı yürüttüğü işkence uygulamalarının, özel savaş uygulamalarının derslerini birleştirerek başta Diyarbakır zindanı olmak üzere PKK kadro ve sempatizanlarını doldurdıkları Kürdistan zindanlarında saldırıya geçtiler. 12 Eylül faşizmi böyle çok şiddetli, amansız, vahşi bir saldırı yürüttü.

Strateji olarak da şöyle bir yol izledi. Bir plan dahilinde önce karşıtlarını, muhalefeti ezmeyi öngördü. Bir taraftan en radikallerinden başlamak üzere devrimci örgütleri ezmeye ve tasfiye etmeye çalıştı, böylece sol-sosyalist hareketlerin hepsine karşı operasyonlar geliştirdi. Bütün siyasi hareketleri ezmeye çalıştı. Sivil siyaseti tutukladı. Demirel'i, Ecevit'i, Erbakan'ı, Türkiye'yi denetime aldı. Demirel'le Ecevit için hapis hane değil de, gözetim altı gibi bir konum ortaya çıkardılar, ama Erbakan'la Türkiye'yi tutukladılar. Her ikisi de dörder yıl hapiste kaldı. Türkiye mahkemeye çıktığında "fikirlerimiz iktidarda biz cezaevindeyiz" dedi. 12 Eylül cuntasının uyguladığı politikayı kendi fikirleri ve politikaları olarak tanımladı, ama kendisi hapis hanedeydi. Çok sayıda MHP kadrosu tutuklandı. Partilerin hepsi kapatıldı. Parti kurmak, parti faaliyeti yürütmek yasaklandı. Cunta kendisi dışında herkesi ezdi, herkesten korkuyordu. En ufak bir gedik bırakmak istemiyordu. Kenan Evren Türk ordusunun yetiştirdiği en kültürsüz subayıydı. Türk siyasetinin yetiştirdiği en kültürsüz siyasetçi de Tayyip Erdoğan'dır. Ne yazık ki, her biri toplumun başına onlarca yıl çöreklandılar. Bunlar çok kaprisli insanlardır, sonradan görme denen türdendirler. Bir kere gücü ele geçirdiler mi kendilerini ne oldum delisi sanıyorlar ve bir daha gücü bırakmamak için her türlü saldırıyı yürütüyorlar. Kenan Evren bunu bir düzeyde yaptı, ama Tayyip Erdoğan, Kenan Evren'e rahmet okutacak düzeydedir. Şu an geldiği nokta öyle ve daha nereye gideceği de tam belli değildir. Kenan Evren hiç olmazsa belli bir yerde durdu. İçten ve dıştan baskılar gelince kendisini garantiye alma ve güvenliğini sağlama temelinde adım adım yönetimi devretti. Tayyip Erdoğan ise devretmeyi hiç düşünmüyor. Devlet gücünü ele geçirince kendisini bu kadar şaşkınlığa itmiş, ne oldum delisi konumuna düşürmüş durumdadır.

Kenan Evren de böyleydi. Tayyip Erdoğan gibi ikide bir miting yapıyordu. Türkiye'nin şehirlerini dolanıp duruyordu. Her gittiği yerde milletin karşısına geçiyor konuşuyordu. "Görüyor musunuz aziz vatandaşlarım? Bu devleti sadece siyasiler yönetemez, askerler de yönetebilir" diyordu. Pohpohlamak için oradan buradan şiir yazarlar oluyordu. Tayyip Erdoğan gibi ikide bir mitinglerde o şiirleri okuyordu. Hepsı çok pespaye şiirlerdi. Sadece kendini şaşırmış bir despotu pohpohlamaya dönük şiirlerdi. Tabii Tayyip Erdoğan kadar artist değildi, istediği her yerde onun kadar gözyaşı dökemiyordu. Kenan Evren bu kadar marifetli değildi. Onun için Erdoğan'ınki de bir darbedir ve mevcut duruma bakarak 12 Eylül faşist askeri darbesini anlamak mümkündür. 12 Eylül'ün pratiğine bakarak bugün AKP-Erdoğan faşizminin neler yapacağını, nelere başvurabileceğini kestirmek mümkündür. Çünkü bugüne ışık vuran bir tecrübe vardır. Bu da 12 Eylül faşist askeri darbe tecrübesidir. O bakımdan önemlidir. Bu süreçler yeniden incelemeye, irdelemeye, değerlendirmeye değerdir. Bugün yaşamak ve başarılı olmak isteyenler bu dönemin derslerini çıkarmak için araştırma ve inceleme yapmalılar. Çünkü bugünü kavramalarına gerçekten de yardımcı olur.

Bu temelde askeri cunta bütün muhalefeti dağıttı. Siyasi partileri etkisiz kıldı. Devrimci demokratik hareketleri ezdi, tutukladı. Geri kalanlarını ülkenin dışına kaçmaya mecbur bıraktı. Ondan sonra cezaevlerinde baskı ve işkence başlattı. Bir yandan teslimiyeti ve ihaneti dayattı, diğer yandan idamları. Çok küçük yaşta devrimcileri katlettiler. Erdal Eren devrimci militandı, yaşı tutmuyordu ama doktorlardan sahte bir yaş belgesi çıkarıp onu da idam ettiler. İdam edilenler içinde devrimciler vardı. MHP'liler vardı. Belki MSP'liler de vardı, tam bilemiyorum. Dinci bazı çevreler de vardı. Ama daha çok devrimci kadrolarla MHP kadrolarıydı. Kenan Evren onun için, "Görüyor musunuz aziz vatandaşlarım, biz çok adaletliyiz. Bir tarafın üzerine gitmiyoruz, bir sağdan, bir soldan asıyoruz" diyordu. Yani adalet her kesimden idam etmede denge tutturmak olarak görülüyordu. Onu da zaten şöyle ifade etti. "Asmayıp da besleyelim mi? Hakları idamdır, asılmaktır" dedi. Bütün devrimciler için askeri mahkemeler boy boy idam cezaları verdiler. Bu idamlar 1984 Eylül ayına kadar sürdü. 15 Ağustos 1984'ten sonra bir kişiyi daha idam ettiler. Ondan sonra gerilla eylemleri devam edince fiili olarak idamlar durdu. Bir daha kimseyi idam

edemediler. En son 2 Ağustos 2002 tarihinde idam cezasını ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına çevirdiler.

Türkiye’de idamı 15 Ağustos gerilla hamlesi durdurdu. Onun faşist soykırımcı güçler üzerinde yarattığı etki ve korku idamı durdurmalarına yol açtı. Kürdistan Özgürlük Hareketi’nin yenilmeyip gelişmesi fiili olarak durdurulan idam cezasını yasalardan çıkarmaya kadar götürdü. Bugün bazen tartışma gündemine getiriyorlar ama öyle çok kolay değildir. Mevcut devrimci özgürlük mücadelesi sürdükçe böyle bu tür yasalar getirmeleri, pratik yapmaları çok kolay bir şey olarak görülmemelidir. 12 Eylül cuntası muhalefeti ezme saldırılarını bir düzeye ulaştırınca bu sefer eski sistemi tümüyle dağıttı. Hesabını yaparak TC devletini askeri faşist temellerde yeniden örgütlemek için bir yapılanma süreci başlattı. Devlet 12 Eylül darbesinden sonra yeniden kuruldu. Bu devletin, Mustafa Kemal’in kurduğu devlet olmadığını bilmek gerekiyor. Mustafa Kemal’in kurduğu devletin önemli bir kısmını 27 Mayıs’ta da dağıtmışlardı, ama 12 Eylül darbesi bunu tümüyle dağıttı. Kenan Evren’in iddiası cumhuriyeti yeniden kurmaktı. Buna “İkinci Cumhuriyet” dediler. Birçok özelliğiyle birinci cumhuriyetin ilkelerini aldı. Örneğin Kürt düşmanlığı, soykırımcılık, despotizm önceki cumhuriyetten alındı. Ama 12 Eylül cuntası bunu faşist askeri temellerde çok daha katı, saldırgan, baskıcı ve sömürücü bir hale getirdi. İdeolojik olarak İslami tandans oradan geldi. Yeşil Kuşak politikasının gereği olarak bugün Tayyip Erdoğan’ın iktidar olmasının yolunu 12 Eylül faşist askeri darbesi açtı. O darbenin politikaları olmasaydı AKP’nin değil iktidar, parti olması bile mümkün değildi. Birinci cumhuriyetin anayasası böyle bir parti kurulmasına bile izin vermezdi.

Zaten Kenan Evren de kendisini ikinci Atatürk olarak ilan ediyordu. Mustafa Kemal’e benzemek için her türlü çabaya giriyordu. Etrafa öyle yansıtıyordu, kendisinin öyle tanınmasını istiyordu. Ne kadar doğru bilemem ama bir sefer doktora gidip muayene olduğunu söylüyorlar. Hastalık aranıyor, doktor hiçbir hastalığın yok diyor, soruyor sirozum da mı yok? Mustafa Kemal sirozdan ölmüştü, ona benzemek için en azından sirozdan ölmesi lazım. Adam o kadar taklitçiydi. Gerçekten de hiçbir şey bilmiyordu. Daha sonra anılarında kendisi itiraf etti. Başlangıçta değil, daha cumhurbaşkanlığı döneminde, o da sonuna doğru, 1987-88’de Almanya’ya bir davet üzeri geziye gidiyor. Orada Bavyera Eyaleti özerktir.

Bu eyaletin Türkiye ile sıkı ilişkileri de var. Münih'te çok Türk kalıyor. Türk Cumhurbaşkanı gelmiş diye Bavyera eyaleti özel olarak Münih'e davet ediyor. Bu tören kıtasına giderken bakıyor ki karşı direktte iki bayrak asılıdır. Kendi içinden 'eyvah PKK bayrağını asmışlar, beni onun altında saygı duruşuna koyacaklar' diye düşünüyor. Birisi Almanya, diğeri Bavyera bayrağıdır. Gitmekte tereddüt geçiriyor, yanındakilerine soruyor. Yanındakiler 'Biri Almanya, diğeri Bavyera bayrağıdır' diyorlar. 'Olur mu böyle, bölünmüyor mu' diye soruyor. 'Yok bölünmüyor' diyorlar. Türkiye'ye geldikten sonra 'Almanya'da Bavyera'nın bayrağı var ve bölünmüyorlar. Türkiye'de Kürtlerin de bayrağı olabilir' demişti. Kenan Evren bu kadar kültürsüzdü. Yıllarca Türkiye'yi yönetiyor olmasına rağmen Almanya'da kaç bayrak var, nasıl bir federasyondur, federasyon nasıl bölmüyor da birleştiriyor, bunları bilmeyen biriydi. Bölücülük kavramı beynine ve yüreğine o kadar işletilmişti ki, artık bölücü kelimesinden korkuyor, karşı çıkıyorlardı. Düşünceden uzak hale gelmişlerdi. TC'nin okul sistemi insanlarda bunu yaratıyordu. Bu yeni devleti, bilgisi bu kadar olan bir insan kurdu. Türkiye hala onun yaptığı anayasayla yönetiliyor. 37 yıldır böyle kültürsüz, bilgisiz bir kişinin belirlediği anayasa bugün bu Türkiye'ye yön veriyor. Kimse onu ortadan kaldıramadı. Kenan Evren bu kadar kültürsüz de sanki Türkiye toplumu çok mu kültürlü? Diyorlar ya 'kel başa şimşir tarak, böyle başa böyle tarak.' Böyle topluma böyle diktatör çıkıyor. Dün Kenan Evren'di, bugün Tayyip Erdoğan böyledir.

Pratik gelişmeler için de şunu belirtelim. Herhalde 1981 sonu, '82 başında cunta, muhalefeti ezdiğine karar getirdikten sonra Danışma Meclisi adında yeni bir meclis topladı. Bölgelerden, vilayetlerden kendilerine yakın insanları üye kaydettiler, görevlendirdiler. Bilmem kaç yüz kişilik bir meclis oluşturup o meclise yeni bir anayasa yapma görevi verdiler. Tabi mecliste yer alanlar kendi düşüncelerini bilen ve savunanlardı. Kendi düşüncelerine göre anayasa hazırlamalarını istediler. O meclis bir anayasa taslağı hazırladı. Ondan sonra beş kişilik cunta oturdu, kendini meclis yerine koydu ve bu anayasa maddelerini tek tek gözden geçirdi. Okudu, tartıştı, denetledi, kendi anlayışlarına göre yeniden düzenledi. Anayasaya Kenan Evren'in cumhurbaşkanı olduğunu, onun dışındaki cunta üyelerinin de cumhurbaşkanlığı konseyi olduğu maddesini koydular ve söz konusu anayasayı yanlış hatırlamıyorsam 7 Kasım 1982'de halkoyuna sun-

dular. Ama Sadece Kenan Evren konuşuyor ve başka kimsenin konuşmasına izin verilmiyordu. Tek kişilik propagandaya dayalı bir anayasa oylaması yaptılar, %92 oyla anayasa onaylandı. Kenan Evren aynı zamanda cumhurbaşkanı oldu, diğer cunta üyeleri de cumhurbaşkanlığı konseyi üyeleri oldular. Kendilerine yeni bir anayasal sivil statü böylece yaratılmış oldu. Üzerlerine baskı gelmesin, yargılanmasınlar, hukuk güvencesinde olsunlar istendi. Bildiğim kadarıyla anayasaya en çok karşı oy Bingöl'den çıkmıştı. Bingöl faşist askeri darbeye en çok karşı olan bir alandı. Bu karışıklıkta yurtseverlik önemli bir etkendi. Dini düşüncelerin etkisi de vardı. Sanki Kürt yurtseverliğiyle dini düşünceler birleşince 12 Eylül anayasasına en fazla karşı oy Bingöl'den çıktı.

Tabii karşı oy kullanmak yasaktı, izliyorlardı. Cunta karşıtı görülüyordu, baskı uyguluyorlardı. Ondan sonra kurulan anayasaya dayalı olarak bir seçim yasası hazırlandı. Seçim yasası çerçevesinde partiler kuruldu. Demirel'in, Erdal İnönü'nün kurduğu partileri cunta kapattı. Kurulan partiler Kenan Evren cuntasının onayından geçiyordu. Kurulan çok sayıda partinin seçime girmesine onay vermediler. Cunta iki partili bir rejim kurmak istiyordu. Birisi iktidar, birisi muhalefet olacaktı, Amerika'daki iki partili sistem gibi. Türkiye de küçük Amerika olarak görüldüğü için o sistem olduğu gibi işleyecekti. Onun için emekli bir general olan Turgut Sunalp başkanlığında "Milliyetçi Demokrasi Partisi" diye bir parti kurdurdular. Bu, cuntanın iktidar partisi olacaktı. Kenan Evren cuntası tarafından desteklenip beslenen bir partiydi. Bir de Necdet Calp diye sözde sosyal-demokrat olan birisine "Halkçı Parti" diye bir parti kurdurdular. O da sol parti olacaktı, görevi muhalefetti. Üçüncü parti olarak da Turgut Özal bir parti kurdu. Demirel, Erdal İnönü vs. parti kurdular ama cunta onları hemen kapattı. Turgut Özal'ınkini de kapatmak isteyince Özal, ABD'deki ilişkilerini devreye koydu ve cunta onun partisini kapatamadı. Nasıl olsa "Milliyetçi Demokrasi Partisi kazanır" diyorlardı, biz destekliyoruz. Kimse karşı çıkmaz çünkü halk sözde onu destekliyordu. O toplumun gerçekten kendisine destek verdiğini zannediyordu. Kazanamaz umuduyla Turgut Özal'ın ANAP'ına seçime katılma şansı verdiler. Seçim oldu ve ANAP kazandı. Milliyetçi Demokrasi Partisi ikinci, Halkçı Parti üçüncüydü. Tek başına Turgut Özal'ın ANAP'ı iktidara geldi. Turgut Özal başbakan oldu ve yeni bir hükümet kurdu. Böylece Kenan Evren cuntası için Özal'la daha fazla uzlaşım anlaşma zorunluğu ortaya çıktı. Özal zaten 12 Eylül darbe

sürecinin ekonomik zeminini hazırlayanlardandı. 12 Eylül darbe hükümetinde ekonomiden sorumlu başbakan yardımcısıydı, yani darbenin bir parçasıydı. Şimdi hükümet olarak da darbe çizgisini yürütmekle sorumlu oldu.

Ondan sonra bütün yargılamayı daha çok geliştirmeye çalıştılar. Bir yandan sivilleştirik, siyasileştik diye kamuoyuna yön vermeye çalıştılar, diğer yandansa yargılamaları, mahkûmiyetleri ve cezalandırmaları artırmaya çalıştılar. Yasal sistemlerini geliştirmeye çalıştılar. Kendilerine sözde sivil demokrasiye geçme görüntüsü vermeye çalışıyorlardı. Öyle bir örtü geçirmeye çalışıyorlardı. Darbeye karşı direnişin gelişmemesi, silahlı direnişe başvurulmaması, bu sürecin uzaması kendilerine bu konuda imkân ve fırsat da verdi. Bu durumun çok daha fazla uzaması darbe karşıtı devrimci demokratik siyaseti ve çizgiyi ciddi biçimde zorladı. Bu konuda en çok duyarlı olan, çaba yürüten örgüt PKK ve mücadele geliştirmeye çalışan da Önder Apo'ydu. Önder Apo bu durumu şiddetle eleştirdi. Daha fazla fırsat vermeden cuntaya, 12 Eylül rejimine karşı silahlı direnişin geliştirilmesini gerekli gördü. Bu görüş geciktirilerek de olsa 15 Ağustos 1984 Gerilla Atılımını ortaya çıkardı.

Böylece geç de olsa 12 Eylül faşist askeri rejimine karşı onu yıkmayı hedefleyen bir siyasi-askeri mücadele ortaya çıkmış oldu. Bu da Türkiye ve Kuzey Kürdistan'da yeni bir durum ortaya çıkardı. Ondan sonraki gelişmelerin hepsini bu çatışma belirledi. O zamana kadar 12 Eylül cuntası daha çok tek yanlı olarak kendi egemenliğini kurmaya, inşa etmeye çalıştı fakat 15 Ağustos atılımından sonra tüm gelişmeler 12 Eylül faşist askeri rejimiyle Kürdistan-PKK gerillası arasındaki savaş ile belirlendi. Bu savaş her şeyi adım adım belirleyen oldu. 12 Eylül rejiminin parçalanmasını ve yenilgisini getirdi.

ADYÖD'den sonra AYÖD yapılanmasıyla birlikte artık Türkiye sol-sosyalist hareketlerle birlikte örgütsel çalışma yürütme imkânı kalmamıştı. Önderliğin 1975'te Kürt gruplarıyla ortak bir cephe oluşturma çabası sonuç vermemişti. Apocu gruplaşma ise hem teorik, hem örgütsel düzeyde belli bir düzey kazanmıştı. Dolayısıyla yeni bazı kararlar vermek, yeni adımlar atmak gerekiyordu. Bu durumu değerlendirmek üzere 1976 Ocak ayında Dikmen'de Siverekli öğrencilerin kaldığı bir evde genel bir değer-

lendirme toplantısı yapıldı. 1975 yılı içerisinde grup içerisinde benzer toplantılar ve tartışmalar epeyce yapılıyordu. Bir bakıma bu toplantı da onlardan biri gibi değerlendirilebilirdi, ama farklılığı da vardı. Farklılık bir yılsonu, yeni bir yıla giriş değerlendirmesi olduğu kadar bir de ortaya çıkan gelişmelerin toplu bir değerlendirilmesini ve o temelde ne tür adımlar atılması gerektiğinin tartışılıp kararlaştırılmasını içeriyordu. Bu yönlü tartışma ve değerlendirmeler oldu. Grup belli bir düzeye gelmişti. Ankara yükseköğrenim gençliği içerisinde öncü düzeyde alınabilecek güç belli bir oranda alınmıştı. İttifaklar konusunda da bir gelişme olmamıştı. Bu durumda Ankara’da olduğu gibi devam etmek sadece belki biraz nicelik artışı getirecekti, ama oradan öteye çok fazla bir sonuç vermeyecekti. Önceki yılın bir bakıma tekrarı olacaktı. Bu durumda ne yapılması gerektiği sorusu üzerine tartışmalar sonucunda grubun ülkeye dönmesi, Kürdistan’ın uygun zeminlerinde gençlik içerisinde devrimci çalışma yürütülerek örgütlenmenin Kürdistan’da geliştirilmesi daha uygun görüldü.

Yeni bir alana açılım olacaktı, yeni güçler katılacaktı. Diğer gruplarla ortak çalışma anlamında bir imkân kalmamıştı. Grubun artık kendi çalışmasını kendi başına yürütmesi, kendi grubunu örgütleyip büyüterek geliştirmesi gerekiyordu. Belki daha ileri bir durum böyle bir çalışmayla çıkabilirdi. Zaten 1975 boyunca Önderlik böyle bir pratiğe ağırlık vermişti. Ankara’da yürütülen grup çalışmasına benzer bir propaganda ve örgütlenme çalışmasını Kürdistan’da yürütüp grubun ideolojik-politik çizgisine, teorisine uygun bir biçimde kendi zemininde bir örgüte dönüştürmek gerekiyordu. Böylece yeni ve tarihi bir karar daha verilmiş oldu. 1973 Mart sonunda bir grup oluşturmak üzere Çubuk Barajı’nda yapılan toplantıda verilmiş tarihi karara bu sefer grubu Kürdistan’a taşıma ve orada örgüte dönüştürme biçiminde yeni bir tarihi karar eklenmiş oluyordu. Örgütü ve mücadeleyi biraz daha ilerletmek, geliştirip güçlendirmek üzere yeni bir açılım yapılıyordu. Böylece metropolden Apocu örgütlenme çalışmalarında yeni bir süreç başlamış oldu. Ankara’dan ülkeye dönüş ve Kürdistan’da örgüt olma, ideolojik grubu Kürt gençliğine taşıma ve bir gençlik örgütü haline gelme süreci başlamış oluyordu.

Zaten Kürdistan’ın değişik yöreleriyle belli ilişkiler de vardı. Ankara’daki grup çalışmaları döneminde zaman zaman arkadaşlar ülkeye,

kendi memleketlerine gidip kalıyorlardı. Tatil süreçlerinde gidilip kalınmıştı. Böyle dönemlerde oluşan yeni düşüncenin propagandası yapılip belli arkadaş çevreleri oluşturulmuştu. Yani grubun nüveleri Kürdistan'da da vardı. Bazı ön adımlar, temeller atılmıştı. Önderlik özellikle Antep-Urfa yöresinde birçok alanda kalmış, orada devrimcilik yapmaya çalışan insanlarla tanışmış, tartışmış, alanda tanınan bir kişilik haline gelmişti. O yörenin gençlerini, devrimcilerini tanıyordu, önemli bir çevresi vardı. Sıfır bir ilişki durumu söz konusu değildi. Belli düzeyde bir ilişki oluşmuştu. 1975 yılı boyunca da Ankara'ya gelip giden gençlerle, halktan kimselerle belirli ilişkiler kurulmuş, onlarla tartışmalar yürütüp düşünce olarak etkilemeye çalışılmıştı. Nitekim '76 yazı başında üniversite sınavı sırasında Kürdistan'dan sınava girmek için Ankara'ya gelen gençler arasında Apocu gruplaşmanın önemli bir gücü vardı. Belirli bir sempatizan çevresi söz konusuydu. Onlar örgütlendirildi, üniversite sınavlarına girişlerine destek verildi, Ankara'da kalmalarına yardımcı olundu. Böylece bazı alanlarda yoğunlaşan sempatizan çevreler oluşmuştu. Onları daha da büyütmek ve yeni alanlarda yayılım ve açılımlar yapmak üzere birer ikişer sorumluluk alarak alanlara gidip çalışma biçiminde bir faaliyet gündeme geldi. Artık ülkeye dönüş oluyordu. Bu durum grupta yeni bir durum değerlendirmesi yapmayı gerekli gördü. Çünkü Ankara'da da gruba katılmak sistemden kopmayı, yeni bir yaşam sistemine katılmayı gerektiriyordu. Önderlik durumu, çizgisi diğer örgütlerdeki gibi değildi. Hem sistemi yaşamak hem de devrimcilik yapmak gibi bir durum PKK'de yoktu. Ya sistemden olur ve onu yaşarsın, ya da devrimci militan olur ve sistemden koparsın, sistem yaşamıyla olan ilişkilerini keser koparırsın. Kendini devrimci yaşama, devrimci çalışmaya verirsın. Grup 1974-75 sürecinde Ankara'da zaten böyle bir örgütlenme ve yeni yaşam durumunu giderek geliştirmişti. Ülkeye dönüş bu konuda çok daha somut bir adım atmaya, netleşmeyi gerektiriyordu. Artık net karar vermeyi, düzen ilişkilerini tümenden kopartarak 24 saat devrimci çalışma yapmak üzere yeni görev alanlarına gitmeyi, düzen bağlarını tümenden koparmayı gerektiriyordu. Bu önemli bir durum oldu. Hareketle ilk ciddi durum değerlendirmesi yapma ve netleşme bu süreçte yaşandı.

Bu durumda hareket için olduğu kadar gönüllü olarak katılmış bulunan tüm elemanlar için de değerlendirme yapıp karar vermek gerekiyordu. Düzenle bağlar içerisinde bir devrimcilik yapmak mı aranacak,

yoksa düzen bağları tümünden koparılarak profesyonel devrimci militan haline mi gelinecekti? Bu temelde Kürdistan pratiğine mi yönelinecekti? Bunu herkes kendi açısından değerlendirdi, kararını verdi. Böylece ülkeye dönüş elle koyar gibi herkesi yerinden kaldırıp başka bir yere koymak biçiminde olmadı. Tartışmalı, değerlendirmeli, inişli çıkışlı oldu. Grupta ilk ciddi ayrışma bu süreçte yaşandı. Profesyonelleşmeye karar verenler, düzenden kopanlar Kürdistan pratiğine yöneldiler ve yeni bir devrimcilik geliştirdiler. Buna karar veremeyip düzenden kopamayanlar da Ankara’da düzen içinde kaldılar. Öğrenci ve işçiliklerine devam ettiler. Grup içerisinde sınırlı sayıda kişilerde çıktı. Ama grubun büyük çoğunluğu profesyonelleşmeyi, Kürdistan’a dönmeyi ve devrimci militan olmayı kararlaştırdı. Edemeyenler artık gruptan koptular ve kadro olmak bir yana, sempati-zanlık bağları içinde bile kalamadılar. Eriyip gittiler, fazla bir varlıkları olmadı. PKK grubu içinde ilk netleşme ve ayrışma bu ülkeye dönüş adımıyla gerçekleşti. Ülkeye dönüşün hedefi propaganda yapıp yeni insanlar kazanarak grubu büyütme idi.

Temel çalışma propaganda, eğitim ve örgütlenmeydi. Propaganda edilmeye, örgütlenmeye en açık kitle kuşkusuz gençlikti. Çünkü grup bir aydın gençlik grubu olarak doğmuştu. Büyüyüp genişlemesi de aynı kitle zemini içerisinde olabilirdi. Dolayısıyla o dönemin hedef çalışma kitlesi öğrenci gençlikti. Kürdistan öğrenci gençliği ortaöğrenim gençliğiydi. Ortaokul düzeyi biraz daha genç olduğu için en çok çalışma yapılacak, eleman kazanılabilecek olan kitle lise gençliğiydi. Dolayısıyla propaganda ve örgütlenme çalışmaları lise gençliğini esas alan, onlar içerisinde yoğunlaşan bir çalışma oldu. Lise gençliğinin Kürdistan’da yoğunlaştığı şehirler de sınırlıydı. Her şehirde ve kasabalarda lise yoktu. Bazılarında bir okul vardı ve sınırlı sayıda bir öğrenci eğitim görüyordu. Dolayısıyla kitle tabanı dardı. O bakımdan çalışmalar kitle tabanının geniş olduğu şehirlerde yoğunlaştı. Bazı şehirlerde birkaç lise vardı. Önemli bir gençlik yoğunlaşması oluşmuştu. Çalışmalar o zeminleri esas aldı. Bunlar da daha çok büyümüş kentlerdi. Bu kentler de daha fazla Türkiye ile sınırı olan kentlerdi. Çünkü kentleşme yeni sömürgecilik temelinde kapitalist ilişkilerin Türkiye üzerinden Kürdistan’a girmesi biçiminde oluyordu ki, burada en çok büyüyen kentler Türkiye ile sınırı olan kentlerdi. Antep’ten Urfa, Amed, Malatya, Elazığ ve Serhat’a kadar uzanan zemindi. Bazı önemli işyerlerinin geliştiği, Batman gibi yeraltı zenginliklerinin ortaya çıkarıldığı yerler ki, Batman

mesela bir köyken çok kısa bir sürede koskoca bir şehir haline geldi, birden kasaba oldu, o da yetmedi vilayet haline getirildi. Tamamen petrole dayalı olmuş bir kent oluyordu.

Bu temelde çalışmaların olduğu saha öğrenci gençliğin yoğunlaştığı, okulların bulunduğu bu zemin oldu. Antep'ten Elazığ'a, Dersim'e, Serhat'a, Ağrı'ya kadar PKK'nin Kürdistan'a taşırılması, gençlik hareketi haline gelmesi bu sahada oldu. Kuzey Kürdistan'ın kuzey şeridinde oldu. Şimdi en zayıf görünen yerler aslında PKK'nin Kürdistan'da ilk temellerinin atıldığı, gençlik hareketi haline geldiği, partileştiği yerlerdir. O dönemde devrimci çalışma orada yoğunlaşmıştı ve nerede çalışma varsa orada gelişme oluyordu. Şimdi çok çalışılmadığı, oranın koşullarına uygun çalışma tarzı bulunmadığı, özel savaş politikaları aşılamadığı için durum böyledir. Yoksa o zeminlerde devrimci çalışma, devrimci gelişme olmaz diye bir kural kesinlikle yoktur. Bu bakımdan çalışma sahaları daha çok ifade ettiğimiz kentler oldu. Çalışma gönüllüydü, bir zorunluluk yoktu. Resmi bir örgüt de yoktu, fakat örgütsüz değildi.

PKK gruplaşması Önderlik etrafında gelişen ilişkilerle şekillendi. Dolaşısıyla her zaman bir örgütsel sistemi ve yönetimi oldu. Önderlik her zaman koordine edeni, yöneteniydi. Resmi değildi, gönüllülüğe dayanıyordu, hesap alıp verme yoktu ama sürekli bir bilgi akışı vardı. Sürekli bir yönetimi vardı. Önderlik grubun yönetimiydi. Pratik örgütsel çalışmalar bakımından koordine edeniydi. Kim nerededir, ne iş yapıyor biliyordu. Yapılan işin sonuçları Önderliğe rapor ediliyordu. Resmi olmayan ama fiilen işleyen bir örgüt yapısı vardı ve bu gittikçe geliyor, büyüyordu. İlkel ve yapısı da çoğalıyordu. Bu temelde alanlara gidişler oldu. Kadrolar durumlarına uygun olan zeminlere gidip çalışma yürüttüler. Bazıları hareketli oldu, propaganda ve örgütlenme çalışmasıydı, bir yerde sabit kalıp orada toplumu örgütlemek gibi bir durum söz konusu değildi. Propaganda ve eğitim hareketli olarak yapılabilirdi. Öğrenci ve sempatizan grupları hareketli gruplar oluşturuyor, eğitim grubu haline getiriliyor ve önlerine kendilerini eğitime ve çevrelerinde propaganda yapma görevi konuluyor. Sonra benzer grupları örgütlemek üzere başka alana geçilebiliyordu. Yer değişiklikleri olabiliyordu. Uygun zeminler olmazsa Önderlik yer değişiklikleri yaptırabiliyordu. Böylece biraz düşüncenin gücüne, biraz insanların cesaret ve fedakârlığına, biraz da aile-arkadaş-yöre ilişkilerine

dayanılarak 1976 yılı boyunca Kürdistan’da gençlik içerisinde ciddi bir propaganda, eğitim ve örgütlenme çalışması sürdürüldü. Grup çok hareketli oldu, kendine göre bir tarz geliştirdi. Ankara’da oluşturduğu yaşam ve çalışma tarzını olduğu gibi Kürdistan’a taşıdı. Öğrenci gençlik içerisinde, gençliğin kaldığı mekânlarda yaşıyor ve çalışıyordu. Öğrenci evlerini komün evlerine dönüştürüyordu. Hem yaşam hem eğitim hem de çalışma ve yönetim zemini olarak evler örgütlendiriliyordu.

Böylece grup ilişkileri büyüdü ve gelişti, ancak zorlukları çoktu. Çok sınırlı bir tanınan çevre vardı, hareketin yaşam imkânları ve maddi gücü yoktu. Bütün bunları çalışmayla yaratmak gerekiyordu. Militansın, gideceksin kendini de koruyup örgütleyeceksin, orada hareketin görüşleri doğrultusunda örgüt de ortaya çıkaracaksın. Devrimci militanlık, görev alma böyle oluyordu. Şimdi bazı arkadaşların istediği, beklediği gibi ‘para ver, silah ver, kadro ve halk ilişkileri ver, ben çalışma yapayım’ denmiyordu. Böyle olsa bunların hiçbirisi yoktu. O durumda PKK olmazdı, PKK çalışması yapılamazdı. Dolayısıyla bu tür imkânlar yoktu. İnsanlar çalışıp örgüt yaratmak üzere göreve gidiyorlardı. Yoksa örgütün imkânlarını kullanmak, organize etmek, onların üzerinde yaşamak için değildi. Bunu yapabilen, bu konuda kendine yer bulabilen, kendini yaşatıp örgüte güç oluşturan, kadro adayı ve örgütsel ilişki yaratabilenler başarılı oldular. İnsanlar grup içerisinde başarılı oldukları kadar söz sahibi oldular. Kim ne kadar başarılı oluyorsa grupta o söz sahibi oluyordu. Grubun sahibi, belirginleşmiş, somutlaşmış bir kadrosu yoktu. Emek harcamaya, çalışmaya ve örgüt yaratmaya, gelişme sağlamaya bağlı olarak grup içerisinde söz sahibi olma, grubun şu veya bu biçimde sözü dinlenen kadrosu haline gelme gerçekleşiyordu. Çalışma tarzı bu esas üzerinde oldu.

İnsanlar büyük cesaret ve fedakârlık gösterdiler, çaba harcadılar. Kemal Pir cezaevinde “bir insanı kazanabilmek için gerekirse bir, gerekirse de üç yüz saat konuştuk. Ama kazanana kadar ısrarlı olduk, asla peşini bırakmadık” dedi. Mazlum Doğan yine mahkeme sorgusunda “Batman’da sokaklarda yattım, aç kaldım ama ilişki yaratma ısrarından vazgeçmedim. İnsanlarla konuşup bir yemek yiyecek imkân, yatacak yer bulmaya çalıştım” dedi. Gruplar ve alanlarda ilişkiler bu temelde oluştu. Öyle hazır bir şey yoktu. Karasu arkadaş “Antep’e gittik sadece yol paramız vardı. Cebimizdeki paraya bir baktık, ancak bir yemek yiyebiliriz

çok da acıkmıştık. Gidelim bir de yemek yiyelim o da bitsin, sonra ne olursa dedik ve oturduk yemek yedik” diyor. Ondaki sonrası için yine para bulmak gerekiyor. Onun için çalışacaksın, insanları tanıyacaksın. Yaşamak istiyorsan onlardan imkân yaratacaksın. İşçilik yapacaksın, soygun yapacaksın. Artık ne yaparsan yap ama sen yapacaksın, sen üreteceksin. Birisi bana versin ya da örgüt versin demeyeceksin.

Ama şimdiki durum da örgüt tarzı bakımdan sapmadır. Bu anlamda örgüt tarzından ciddi biçimde kopuş ve savrulma var. Hareketin ortaya çıkardığı imkânlar nedeniyle ‘görev istiyoruz’ deniliyor, fakat görev istemeden kasıt imkân istiyoruz oluyor. Yaratıcı, üretici çalışma yapmak üzere görev istenmiyor, bu anlamda kadro duruşunda düşüş var. Bu, hareketin esas çizgisinden sapmadır. PKK’de hiçbir zaman öyle değildi. O tarz KDP’nin ve diğer sol örgütlerin çalışma tarzıydı. PKK’de öyle olsaydı çalışma olmazdı. Zaten PKK’nin gücü ve imkânı yoktu. Öğrenci burslarıyla, harçlıklarıyla yaşanan, çalışılan, örgüt olunan bir durum söz konusuydu. Dolayısıyla öyle kimsenin kimseye verebileceği bir şeyi yoktu, kimsenin kimseden isteyebileceği bir şeyi de yoktu. Olması gereken yaratmaktı, bulmaktı, ilişkiden ilişkiye koşmaktı. Bir yerde toplantı olacağı duyulunca yol parası bulunup, oraya gidilip tartışmalara katılarak yeni insanlarla ilişki kurma, tanışma, onları etkileyip kendi düşüncesine katma biçiminde çalışma yürütülüyordu. Tabi insanlarla tanışırsan, ilişki kurarsan o sana imkân da yaratıyordu. Kalacak yerin de, yiyeceğin de oluyordu.

Özellikle köylerden, küçük kasabalardan okumak için kentlere gelmiş, gruplaşarak ev tutmuş lise öğrencilerinin evleri bu konuda daha avantajlı yerlerdi. Onlardan yararlanıldı. Bir de herkes çaba harcıyordu. Öyle birileri yapıyor, birileri bekliyor değildi. Bir seferberlik gibi, herkes propaganda ve eğitim yapıyor, grup oluşturunuyordu. Herkes hareketliydi, çaba sahibiydi. Böyle bir grup insan eğer ister ve çalışırsa en büyük gelişmeleri yaratabilirdi. Bu o dönem çalışmasıyla net bir biçimde ortaya çıktı. Öyle oldu ki 1976 sonuna gelindiğinde hemen hemen birçok alanda sempati-zan grupları oluştu. Eğitim grupları oluştu. Büyük kentlerin hepsinde Apocu grubun temeli atıldı. PKK ideolojisi gençlik açısından etkileyiciydi. Çıkar içermiyordu, toplumsaldı. Dolayısıyla herkese bir şeyler sunuyordu. Öyle şuna buna karşıtlık, şunun bunun çıkarını sağlama gibi bir durum

yoktu. Coşku ve heyecanı geliştiriyor, cesaret ve fedakârlık aşıliyordu. Dolayısıyla gençlik için özellikle okula gidip kendisi açısından yeni bir yaşam arayan insanlar için gerçekten de yeni yaşam yolunu gösteren özelliklere sahipti. Bu bakımdan çekici, etkileyici, kazandırıcıydı. İnsanlara bir şeyler veriyordu. Diğer gruplar gibi ‘dergi dağıt, derneğe git gel, evinde ol, tekrar okulun ile uğraş’ demiyordu. Yeni bir yere katmayı, yeni bir yaşama çekmeyi, yeni bir hedefe yöneltmeyi içeriyordu. Gençlik açısından özellikle yeni yaşam yaratmak, onun arayışında olmak konumunda bulunan gençlik açısından çekici ve etkileyiciydi. Dolayısıyla da kazanımcı oldu.

Diğer yandan okullar bütün gençleri zorluyordu. Herkes dil sorunuyla işe başlamış ve o asimilasyon kurumlarının yüreği ve zihni kurutucu özellikleriyle boğulur hale gelmişti. PKK düşüncesi, tarihsel ve toplumsal köklerle buluşup birleşmeyi getiriyordu. Bu bakımdan okumak, yeni şeyler öğrenmek isteyen insanlar açısından gittikleri okuldan kat kat fazla ve anlaşılır bir öğreticiliği, eğiticiliği vardı. Bu da etkileyici, çekici bir etken oldu. Sonuçta 1976 boyunca Kuzey Kürdistan’da o büyük kentlerde yürütülen propaganda ve örgütlenme çalışmaları önemli sonuçlar verdi. Kürdistan’a gitme, orada yaşama, ayakta kalma sağlandı. Antep, Urfa, Adıyaman, Maraş, Malatya hattı bir hat olarak gelişti. Yine Elazığ, Dersim bir hat oldu. Bingöl, Amed, kısmen Mardin’le ilişkiler, yine Batman’da grup oluşumu yönünde adımlar oldu. Önce Haki Arkadaş gitmişti. Kürtçe bilmemesi sorun olunca o ayrıldı ve Mazlum arkadaş gitti. Mazlum arkadaşın biraz Kürtçesi vardı, alan için yeterliydi. Orta Kürdistan’da toplum içerisinde Kürtçe hâkimdi. Çalışabilmek için Kürtçe bilmek gerekiyordu, ama Türkiye’de kıyı kentlerde dil asimilasyonu önemli ölçüde gelişmişti. Orada Türkçe diliyle de çalışmak, propaganda ve eğitim yapmak, insanları kazanmak mümkündü.

1976 pratiğinin sonuçları ‘76 sonu ve ‘77 başında Ankara’da Pilot Necati Kaya’nın evinde yapılan bir toplantıyla değerlendirildi. Bu da Dikmen’de yapılan toplantıya benzer bir toplantıydı. Yıllık bir toplantı oluyordu. Bu toplantının bir farkı şuydu, çalışmaya Ankara’dan katılmış, grup içinde yer alan kişilerin bir bölümü toplantıda yer alırken Kürdistan’daki çalışma içerisinde örgüte yeni kazanılmış kadro adaylarının bir bölümü de katıldı. Toplantıda harekete yeni katılmış insanlar vardı. Bu durum hareketin geliştiğini, büyüdüğünü gösteriyordu.

1977 başında Pilotun evindeki toplantı, 76 yılı pratiğinin sonuçlarını değerlendirdi. Kürdistan’a dönüş propaganda ve eğitim çalışmaları hangi sonuçlar vermiş, bundan sonra ne yapmak gereklidir sorularına cevap oluşturdu. O zamana kadar örgütün herhangi bir yazılı belgesi yoktu. Bir arşivi de yoktu, tutanak da tutmuyordu. O toplantı için Önderlik, “bazı tutanaklar tuttuk ama korkuyorduk” diyor. Bir şey olursa hemen yakmak üzere soba hazırdı. Çünkü tehlikeli işlerle uğraşılıyordu. Ufak bir açık vermek devletin sert saldırısıyla karşılaşmayı getirirdi. Bu da ağır sonuçlara yol açardı.

Toplantının değerlendirmesi 1976 pratiğinin olumlu olduğu, ülkeye dönüşün gerçekleştiği, büyük kentlerde gençlik gruplarının oluşturulduğu biçimindedir. O halde bunu daha ilerletmek için çalışmaları daha da derinleştirmek gerekiyor, daha çok yaymak lazım. Bu temelde de aslında o toplantıdan çıkan önemli bir sonuç Önderliğin söz konusu gençlik gruplarının oluşturduğu kentlerde toplantılar yapması oluyor. Bu süreci ilerletecek bir çalışma planı olarak toplantıdan çıkıyor. O toplantıda bir de Önderliğe iki yardımcı görevlendiriliyor. O zamana kadar grubu tek başına yürüten Önderliktir. Diğer kadrolar fiili olarak katılıyorlardı. İlk defa o toplantıda Önderliğe iki yardımcı görevlendirilerek üç kişilik bir koordinasyon oluşturuluyor. Bunlardan birisi Haki Karer yoldaş, birisi Eski TİKKO’cu olan Dersimli Kamer Özkan’dı. İbrahim Kaypakkaya’yla birlikte çalışmıştı. İbrahim Kaypakkaya yaralı yakalandığında orada olanlardan biriydi. Daha sonra çeşitli nedenlerle TİKKO’dan ayrılıp PKK’ye katılım göstermişti. PKK’de ‘eski tecrübesi var, bir de direnişe girmiş’ bütün bunlara duyduğu saygı sonucunda onu Önderliğe yardımcı olarak görevlendirmeyi uygun görmüşlerdi. Biraz da Dersim’den başka arkadaşların çok fazla öne çıkmak, yönetim görevi almak istememeleri aslında onun Önderliğe yardımcı olmasının önünü açmıştı. Daha sonra olumsuz çıkınca Önderlik bu biçimde değerlendirdi. Arkadaşları eleştirdi, çünkü o kişi çok tutarlı olmadı, ne olduğu da belli olmadı. Örgütte bozguncu, bölücü davranışlar gösterdi. Örgüte fazla bir şey katmadı. Daha sonra da örgüt içerisinde kontra faaliyetlere yöneldi ve hareket cezalandırdı.

Söz konusu toplantı ardından çalışmalar sürdü. Böyle bir toplantıyla sonuçların değerlendirilmiş ve yeni planlamaların oluşturulmuş olması propaganda ve örgüt çalışmalarına daha çok hız verdi. Planlandığı gibi

Önderlik 12 Mart günü Ankara’da “Türkiye Mimar Mühendis Odaları Birliği” denen yerde ilk toplantısını düzenledi. Oranın yönetimi ‘kurtuluşçular’ın elindeydi. “Kurtuluş Sosyalist Dergi” adıyla çıkan bir derginin taraftarlarının bir örgütlenmesi vardı. THKP-C’den kopan bir gruptu. Önce DEV-YOL’la bir oldular ama kısa sürede DEV-YOL’dan koptular ve “Kurtuluş Sosyalist Dergi” isimli bir yayın organı çıkardılar, isimleri de “Kurtuluşçular” olarak kaldı. Onlar Kürdistan gerçeğini Türkiye solu içerisinde en erken tanıyan, kabul eden grup oldular. Kürdistan’ın sömürge olduğunu da kabul ettiler. Ama ‘birlikte örgütlenelim, Kürdistan sömürgeci ve dolayısıyla Türkiye’de birlikte örgütlenmelidir’ diye kendilerini Türkiye ve Kuzey Kürdistan Kurtuluş Örgütü olarak ilan etmişlerdi. Düşünce yakınlığı vardı. Kendileri de bizimle tartışmalara katılıyorlardı. Nitekim Ankara Mimar Mühendisler Odasındaki toplantıyı onlar düzenlemiş, onlar da katılım göstermişlerdi. Önderlik ulaştığı teorik düzeyi bir konferans biçiminde kapsamlı olarak toplantıya katılanlara sunmuştu. Önderlik ondan sonra çözümlemelerde “Kürdistan Seferi” denen bir toplantılar serisi gerçekleştirdi. Oradan Elazığ, Dersim, Serhat’a, oradan Ağrı, Bingöl, Amed ve en son Mayıs ayı başında Antep’te toplantı yaptı. Mart başında Ankara’dan başladı, Mayıs başında iki ay boyunca Kürdistan’ın gençlik gruplarının olduğu büyük kentlerinde yapılan toplantıların en sonuncusu 5-6 Mayıs civarı Antep’te yapıp tamamladı.

Her toplantıya 40-50 kişi katılıyordu. En büyüğü Antep’te olmuştu, 70-80 civarı bir katılım olduğu belirtildi. Toplantıya bölgesel düzeyde katılıyorlardı. Yani bir yerdeki toplantıya o çevrede olan kadro adaylarının bir bölümü katılıyordu. Hem güvenlik hem yer açısından imkan yoktu herkes katılamadı. Ancak her alan birer temsilci grup gönderebiliyordu. Sonuçlarını o gruplar geldikleri alanlara aktarıyorlardı. Önderlik, bu temelde grubun ulaştığı düzeyi denetleyen önemli bir toplantı yaptı. Toplantılar birer günlük toplantılardı. Seminer biçimindeydi, öyle tartışma toplantıları değildi. Önderlik grubun ulaştığı teorik düzeyi, düşünce gücünü sistemli bir biçimde toplantıya katılanlara aktarıyordu. Bu konuşmalar 7 ya da 8 saati buluyordu. Bir gün boyunca sabahdan başlıyor ve akşama kadar konuşuyor, grubun ulaştığı düşünce düzeyini kadro adaylarına aktarıyordu. Çünkü o süreçte hala herhangi bir yayın organı yoktu. Görüş birliği ve görüş zenginliği sağlamanın yöntemi bu tür toplantılar ve tartışmalardı. Başka türlü grubun ortak görüşünü oluşturma imkân ve aracı yoktu.

Toplantılar bir tür bölgesel konferanslar gibi değerlendirilebilir. Önemli bir sempatizan kadro adayı grubu oluşmuştu. Onları eğitime faaliyetinin de geliştirilmesini ifade ediyordu. Onları denetleme, grubun düşüncelerini onlara daha sistemli ve kapsamlı olarak verme, böylece bilinçlerini, düşüncelerini daha çok geliştirme, propaganda ve eğitim çalışmalarına güç katma oluyordu. Buna bir tür ‘yerinde örgütsel denetim’ de denilebilirdi.

Biz Amed’deki toplantıya katıldık. Bağlar girişinde Deriklilerin bir evini öğrenci arkadaşlar tutmuşlardı, onların evinde oldu. Gece sabaha kadar gizli olarak gruplar girdiler. Açıktan olsa birisi görebilir, ihbar edebilir ve her an tutuklama olabilirdi. Önderlik sabaha doğru geldi. Gündüz boyu dışarı kimse çıkmadı. İki odalı bir evdi. Her iki odaya oturuldu. Herhalde en az 40-50 kişi vardı. Önderlik sabahtan akşama kadar, bir öğlen arası verdi, kapsamlı değerlendirmeler yaptı. O, toplantı da 8 saate yakın sürmüştü. Tarihsel süreci, güncel olarak da siyasi ve dünya durumunu, çağı, Ortadoğu, Türkiye ve Kürdistan sistemlerini, Kürdistan üzerindeki sömürgeciliğin özelliklerini değerlendiriyordu. Bütünlüklü, sistemli ve görüşleri derinlikliydi.

Sonuç olarak, sömürgeci sistemin özelliklerini koyduktan sonra çözüm “Ulusal Kurtuluş Mücadelesini gerçekleştirmek, Ulusal Kurtuluş Savaşı vermektir” diyordu. Amed’deki toplantıda bu değerlendirmeyi yaptı. Toplantıyı hazırlamak için Amed’e, Kemal Pir arkadaş gelmişti. Daha önce de bir-iki toplantıya katılmıştı, Önderliğin bu değerlendirmelerini dinlemişti. Amed’deki toplantıda da Önderlik benzer değerlendirmede bulunca hemen söz istedi. “Çözüm Ulusal Kurtuluş Savaşında diyorsunuz, ama bu savaş nerede, ne zaman olacak, şimdiye kadar hiçbir şey belirtmediniz, burada da bir şey söylemeyecek misiniz” dedi. Önderlik sadece bir baktı ve hiçbir şey söylemedi. Çünkü konuşma teybe alınıyordu. Teybi kapattı, toplantıyı bitirdi. Akşam aynı biçimde gizli olarak evden ayrıldı. PKK toplantılarını çoğunlukla böyle yapıyordu. Gizlilik kurallarına fazlasıyla riayet ediyordu, disiplinli davranıyordu. Öyle olmasaydı zaten bu kadar baskı ortamında böyle bir gelişme sağlayamazdı.

Sonuçta Antep toplantısı daha kapsamlı oluyor. Önderlik o toplantıyı da yapınca planlananı gerçekleştirdiğini, artık Kürdistan’da bir gençlik örgütünün oluştuğunu değerlendiriyor. “Görev tamamlanmıştır” diyerek tekrar Ankara’ya dönüyor.

O toplantıdan on gün sonra, 18 Mayıs 1977’de Antep’te çalışmaları organize eden, toplantıyı koordine eden Haki Karer yoldaş Sterka Sor adlı ajan, provokatör bir grubun komplosuyla şehit düşürüldü. Bu olay Uluslararası Komploya kadar PKK tarihinin en önemli olayı oldu. PKK grubunun sistemden yediği en ağır darbe oldu. Ondan daha ağırı Uluslararası Komplodur. Daha önce de 1976’da Ankara Tuzluca’yır’da kaza ile Ali Doğan Yıldırım şehit düşmüştü. O da gruba katılan aday kadroydu. Dersimliydi. 1977 baharında yine Dersim’de gruplar arası tartışma sonucu ortaokul öğrencisi Aydın Gül şehit düşmüştü. Grup böyle şahadetler yaşamıştı. Yine 1976 Mayısında gruba katılmak üzere olan Fevzi Aslansoy isimli Suruçlu bir genç Ankara’da faşistlerin saldırısı sonucu şehit düşmüştü. Halkın Kurtuluşu grubundandı. Oradan ayrılıp PKK’ye katılmak üzereydi. Grup bu sahip çıkmıştı. Önderlik Suruç’u iyi tanıyordu. Böyle bir olayla karşılaşınca cenazeye sahip çıktı. “Biz sahip çıkmalıyız, başkaları tören yapamaz. Suruç’ta güçleri yoktur” dedi ve cenazeyi bizzat aldı Suruç’a götürdü. “Kürdistan Devrimcileri” adına bildiriler hazırlanıp götürüldü. 1976 Mayıs ayıydı yağışlı bir mevsimdi. Suruç’ta 10 bin kişiye yakın katılımı büyük bir cenaze töreni düzenlendi. Jandarma saldırmış, sonunda tutuklamalar yaşanmıştı. Kemal Pir, Hayri Durmuş ve birçok arkadaş yakalanmışlardı. Önderlik kıl payı kurtulmuştu. PKK’nin sloganları ilk defa o törende atılmıştı. “Kahrolsun sömürgecilik, yaşasın bağımsızlık” deniliyordu. Buna devlet müdahalesi olmuştu. Büyük bir olay ve etki yarattı. PKK’nin Kürdistan’daki ilk serhildanı Suruç’taki bu cenaze törenidir. Urfa yöresinde, çevrede yayıldı. Tutuklananlar Amed cezaevine konunca Suruç’ta sömürgecilğe karşı yürüyüş yapılmış, ondan yakalanmışlar diye birçok aydın yurtsever gitti, ziyaret ettiler. Cezaevi de bir tür propaganda yapılan yere dönüştü.

Apocu grup Kürdistan’da kendisini bu Suruç mitingiyle tanıttı. Diğer örgütlerin şu veya bu biçimde geçmişleri vardı, bir mirasa dayanıyorlardı. PKK’nin o biçimde bir durumu yoktu, sadece düşünce gücü vardı. İnsan-

larının tutarlılığı, profesyonelliği vardı, gücü oradan geliyordu. Kimse tanımayınca insanları etkilemek öyle kolay bir şey değildi. Suruç mitingi Apocu grup için kendini tanıtmada önemli bir çıkış oldu. Aylarca propaganda oldu, Suruç'ta miting yapan grup bile dendi, birçok yerde öyle tanındı. 1976 faaliyetlerinin gelişmesinde Suruç mitingi çok önemli bir etki sahibiydi. Bunlar sonunda grubun en ciddi kaybı, devletin gruba en ağır darbesi Haki Karer yoldaşın şahadeti oluyordu. Önderlik, "PKK grubunun nasıl seyredeceği belli değildi, bir propaganda grubuydu, o süreci nasıl götüreceği belli değildi, onu Antep katliamı netleştirdi" dedi. PKK'nin ne yapması gerektiğini o katliam yönlendirdi. Mevcut direniş çizgisindeki gelişimini o katliam başlattı ve açığa çıkardı. Şimdi 40. yıldönümünü yaşayacağız. Kürdistan'da o zamandan başlayan PKK öncülüğünde 40 yıllık bir silahlı direniş var.

Katledenler bir ajan provokatör gruptu. 1 Mayıs 1977'de de Taksim mitinginde provokasyon olmuştu. Mitinge saldırı olmuş 34 kişi şehit düşmüştü. Bu saldırıyı yapanlar ajan provokatörlerdi. Oraya saldıranlardan birisinin Alaattin Kapan olduğunu Uğur Mumcu söylüyordu. "Beyaz renkli bir Renault araba ile elinde uzun namlulu silahla kaçtı" diyordu. Sterka Sor grubunu yöneten Alaattin Kapan isimli birisiydi. Bazı KDP'li çevrelerle ilişkileri vardı.

Haki Karer'i ilk 1976 yazında Adana TÖBDER'de gördüler. Biz birlikteydik konuşmak istediler, konuşuldu. Kendilerinin de Kürt grubu olduklarını, ilişki kurmak istediklerini söylüyorlardı. Zaten ondan sonra Haki arkadaş Antep'e geçmişti ve şehit düşene kadar orada çalıştı. Hem Antep'in sorumluluğunu yapıyor, hem de Antep üzerinden Kürdistan'daki faaliyetleri yönlendiriyordu. Bir tür örgütsel yönetim gibiydi. Haki arkadaş Ordu'nun Ulubey ilçesindendir. Evleri ilçeye yakın bir köyde yer alıyor. Zaten Karadeniz'in köyleri toplu değil dağınıktırlar. Liseyi Ordu'da okumuştur. Ondan sonra 1971-72 öğrenim yılında Ankara Üniversitesi Fen Fakültesi Matematik Bölümüne girmişti. Kemal Pir ve başka bir grup gençle ev tutmuşlardı.

Önderlik, 1972 yılı sonunda cezaevinden çıkınca o eve gitti ve orada tanıştılar. Bir devrimci genç topluluktular. Okumak gibi bir durumları çok yoktu, daha çok devrimciliği araştıran bir gruptu. Önderlikle tanışınca da

bu eğilimleri daha fazla geliştirdi ve böylece Önderlikle birlikte çalışan profesyonel devrimci oldu. ADYÖD tartışmalarına Fen Fakültesinin delegeşi olarak katıldı. Önderlikle birlikte ADYÖD'ün yönetiminde yer aldı. Daha sonra da grup çalışmalarını da sürdürdü. 1976 yazında Antep'e geçti, şehit düşene kadar oradaki çalışmaların sorumlusuydu. 1977 Ocak ayı başındaki toplantıda da Önderliğe yardımcı olarak görevlendirilmişti.

Zaten 1972 sonunda Önderlikle tanıştıktan sonra bulunduğu zeminlerde hep Önderliğe fiili yardımcı gibi çalıştı. Okulu daha baştan bırakmıştı, kendisini tümüyle devrimci çalışmalara vermişti. Okuyup inceleyen, zamanını boş geçirmeyen, disiplinli, saygılı, mütevazı bir kişiydi. Önemli bir birikim ortaya çıkarmıştı. Önderlik ideolojik-teorik öncülüğü yaparken, Ankara'daki ideolojik grup oluşumunda, grubun Kürdistan'a taşırılmasında ve grubun örgütsel işlerinin düzenlenmesinde en önde çalışan kadrolardan belki de birincisiydi. Önder Apo, "Benim gizli ruhum gibiydi. Biz eskiden arkadaşlarla tartışmaz, birbirimizin gözüne bakınca ne söylemek istediğimizi anlardık" dedi. Böyle göz göze bakınca sözlerini anlattığı arkadaşların başında Haki arkadaş geliyordu.

Şöyle söylenebilir: PKK'nin mevcut ideolojisi, yaşam tarzı ve örgütsel ilişkileri aslında Önder Apo ile Haki Karer yoldaş arasındaki ilişkilerle şekillendi. Temelleri orada atıldı. Önderliğin dehasını ilk gören, düşüncesinin gücünü ilk fark eden kişilerden belki de birincisi oldu. Diyorlar ya "ilk Müslüman" diye, ilk Apocu Haki Karer'dir denilebilir. Önderliğin belki o zaman böyle bir gücü yoktu, bir çalışması, bir pratiği de yoktu. Düşünce gücü vardı, sadece günlük yaşam davranışları vardı. Haki arkadaş bunların büyüklüğünü, derinliğini, doğruluğunu gördü. Düşünceleri yaratmak büyüklüktür. Ama mevcut düşüncelerin büyüklüğünü görmek de bir büyüklüktür. İşte Haki arkadaş bunu görenlerden oldu. Kemal Pir, cezaevinde "Ben bu harekette zaferi görüyorum" dedi. Önderliğin duruşu ve düşüncesinde daha ortada hiçbir güç yokken zaferi gördü. Zaferi belki de ilk gören oldu. Önderlikle ilişkileri bu düzeydeydi.

Grubun koordine edilmesi, örgütsel işlerinin düzenlenmesinde Haki arkadaş birinci derecede rol oynuyordu. Önderlikle konuşulması gerekli olmayan, çözülmesi gerekli olmayan sorunlar Haki Karer'e gidiyordu. O değerlendiriyor ve çözüyordu. Haki arkadaş bir işe gitti mi Önderlik o işi

takip bile etmiyordu. Haki arkadaşla o kadar güveniyordu. “Haki izler yapılması gereken neyse yapar” diyordu. Devrimci çalışmalara o kadar sahip çıkıyordu. Pratik yaşamı ve çalışma düzeyi o kadar tutarlıydı. Şahadetinin birinci yıldönümünde Önderlik anısına yazı yazdı. “Kürdistan’da Halk Kahramanlığı” Önderliğin el yazmasıdır. Önderlik o yazıda Haki yoldaş için, “Orada yemedi yedirdi, giymedi giydirdi. Yorganını aldı bilmediği bir ülkeye Kürdistan’a yürüdü ve en önde fedakârlıkla mücadele yürütüp şehit düştü. O görevini yerine getirdi, biz nasıl onu devam ettireceğiz” diyerek devrimciliğin çizgisini ortaya koydu.

Gerçekten de onlar önemli gözlemlerdi. Yemeyen yediren, giymeyen giydirendi. İmkânları çarçur etmeyendi. Değerlere çok bağlıydı. Bir imkânı sonuna kadar değerlendirmek konularında çok duyarlı, titiz, ölçülü bir kişilikti. Önderlik düşüncelerini özümsemişti. Propaganda çalışmalarını aktif yürütüyordu. Görüşleri etkili aktarabiliyordu. Mazlum arkadaş mahkemede “Haki bana oturdu dört saat grubun görüşlerini aktardı, bitirince hepsine katılıyorum dedim Apocu oldum” dedi. Mazlum arkadaş katılışını öyle ifade etti. Haki arkadaşın grubun görüşlerine hakimiyeti ve propaganda etme, aktarma, karşıdakini etkileme gücü, düzeyi bu dereceydi. Şehit düştüğünde 27 yaşındaydı. Bir gençti. Bütün bunları yaparken öyle koskoca bir ömür yaşamış, büyük bir yaşam tecrübesi edinmiş bir insan değildi. Henüz gençlik çağındaydı. Bütün bunları bir genç olarak açığa çıkarmıştı. Fiziken çok uzun değildi. Ama fiziği kuvvetliydi. Faşistler korkuyordu, “Filistin’de eğitim görmüş gelmiş” diyorlardı. Esnek ve güçlü bir fizik yapısı vardı. Yemedi içmedi, yaşadığı sürece gece gündüz demedi çalıştı. İş olduğunda her zaman çalışırdı, yorgunluk yoktu. Haki Karer yoldaşta iş olunca ‘iş kalsın’ tarzı yoktu. Çalışıp bitirmek, ondan sonra durmak vardı. Önderlik devrimci tarz olarak bunu tanımladı. Bütün bunlar değerli özelliklerdi ve PKK’nin yaşam tarzını, kadro ölçülerini, örgütsel ilişkilerini belirlemede en çok katkı sunan özellikler oldu.

1972 sonundan itibaren Önderlikle tanışmış ve birlikte olmuştu. Çalışmalara profesyonel olarak sürekli katılmıştı. Başka hiçbir yaşamı ve çalışması olmamıştı. Dolayısıyla grubun hepsi tanıyordu, hepsiyle tanışmıştı. Grup faaliyetlerine, Önderliğe yardımcı olarak katılıp çalışmış, grubun bu biçimde gelişmesine en çok katkı sunmuş bir kişilikti. O yüzden şahadeti grubu çok etkiledi. Önderlikten sonra grup içerisinde en çok tanınan ve

etkili olan bir kişilikti. Dolayısıyla Haki Karer'e saldırı doğrudan örgüte bir saldırıydı.

Haki Karer yoldaşın şahadeti gruba vurulan en ağır darbe oldu. Önderlik dahil bütün örgütü etkiledi. O zaman ismi biliniyordu, ama nereli olduğunu kimse bilemiyordu. O yüzden cenaze ancak iki-üç gün sonra Antep'te hastaneden alınabildi. Duyan herkes Antep'e gitmişti. Polis fark etmişti ve hastane etrafını tutmuştu. Önderlik Ankara'dan duyunca Antep'e geldi. Önderlik gelmeseydi belki büyük bir çatışma olabilirdi, kayıplar daha çok olabilirdi. Önderlik o durumu görünce müdahale etti. "Bu büyük bir provokasyondur, bizi hazırlıksız olarak çatışmaya çekip darbe vurmak istiyorlar. Oyuna gelinmemelidir." dedi. Bu temelde arkadaşları ikna etti, cenaze alındı ve herhangi bir olaya meydan vermeden Ankara üzerinden Ulubey'e köye götürüldü. Giderken bir trafik kazası oldu. Kemal Pir ve birkaç arkadaş hafif yaralandılar. Ama cenaze ulaştırıldı. Cenazeye Ordu çevresinden geniş bir devrimci gençlik grubu katıldı. Haki arkadaş tanınıyordu. Duyanlar gelmişlerdi. Büyük bir cenaze töreniyle toprağa verildi. Cenazede konuşmalar oldu. Belli ki lise çağında da devrimcilik yapmıştı ve o çevrede de tanınan, gençlik üzerinde etkili olan bir kişilikti. Dolayısıyla gençler gelip törene katılarak saygılarını gösterdiler.

Haki Karer yoldaşın şahadeti başta Önderlik olmak üzere tüm grubu derinden etkiledi. Açık bir tehditti. 'Devam edenin sonu böyle olur' deniliyordu. Yani mesaj bu biçimde ve açıktı. Çünkü grubun henüz yaptığı bir şey yoktu. Sadece bir propaganda grubuydu. Kürt halkının varlığını, tarihini, özgürlüğünü propaganda ediyordu ve buna kurşun sıkılmıştı. Bu aslında grubun yaptığı işlerin ne kadar ciddi olduğunu ortaya koyuyordu. Devletin bunlara karşı hükmünün ne olduğunu gösteriyordu. Dolayısıyla böyle açık bir mesaj karşısında ne yapmak gerektiği sorusu tüm grup mensuplarının önündeydi. Herkes de böyle algıladı ve buna göre değerlendirdi.

PKK gruplaşmasında ikinci bir sorgulama bu biçimde gelişti. Birincisi, ülkeye dönüş biçiminde olmuştu. "Profesyonel devrimci olarak Kürdistan'a dönülüp çalışılacak mı, yoksa düzen içinde kalınacak mı?" Soruları bir ayrışma yaratmıştı. Şimdi Haki Karer yoldaşın, grubun en önde gelen militanlarından birinin bu biçimde katledilmesi, 'Devam mı edilecek

yoksa burada bitecek mi?’ sorusunu gündeme getirdi. Bu düzeyde bir yeni netleşme, kararlaşma oldu.

Bu soru karşısında şahadeti göze alıp yürümeye karar verenler ondan sonra devrimci çalışmaları devam ettirdiler, yürüttüler. Bu sonucu göze alamayanlar uzaklaştılar. Öyle ki bazıları ortadan kayboldu. Beş altı yıl sonra kimisi Avrupa’dan çıktı, kimisi Türkiye metropollerinde bulunabildi. Bazı insanlar olayın dehşetinden bu biçimde etkilenip uzaklaştılar.

En anlamlı ve sonuç verici değerlendirmeyi ve sonuç çıkarmayı Önder Apo yaptı. Önder Apo olayı, “Başımızdan aşağı kaynar sular dökülmüş gibi olduk” şeklinde değerlendirdi. Önderlik bunun üzerine mücadeleyi sürdürme kararını, iki yönde geliştirme biçiminde somutlaştırdı. Birincisi, intikam direnişiydi. Gruba açıktan saldırı olmuştu, katliam dayatılıyordu. Böyle bir durumda grubun yürüebilmesi için kendisini savunması lazımdı. Kendini savunamayan, elbette devam edemezdi. Anıya sahip çıkılmazsa kadro güven duyup yürüyemezdi. Bu bakımdan da hareket katliamı yapanlardan hesap sormak üzere bir mücadele başlattı. Bazı elemanlarını görevlendirdi. Katliamın devrimci intikamının alınmasına karar verdi. PKK’de silahlı direniş böyle bir devrimci intikam mücadelesi olarak ortaya çıktı. Sömürgeci soykırım rejiminin katliamcı saldırılarına karşı kendini savunma olarak gelişti. Bugüne kadar gelen silahlı direnişin temelinde bu katliam ve onun intikamını alma tutumu ve duruşu vardır. Bunu bilmek gerekir.

Diğer bir boyut olarak da Önderlik partileşmeyi gündemine aldı. Ortada Karadeniz’den kopup gelmiş, yorganını sırtına alıp Kürt halkının özgürlüğü için büyük bir cesaret ve fedakârlıkla mücadele ederek şehit düşmüş bir büyük duruş, kişilik var. Önderlik, bir yandan devrimci direniş geliştirerek böyle bir kişiliği yaşatmak, diğer yandan da devrimci örgütlenmeyi geliştirmek gerektiğinin sonucuna ulaştı. Bu temelde partileşme sürecini başlattı.

Haki Karer’in anısının ancak bir parti örgütüyle yaşatılabileceğini değerlendirdi ve ‘PKK’nin de Haki Karer’in anısının örgütlenmesi olduğunu’ söyledi. O halde PKK Haki Karer’in anısının örgütlenmesi, silahlı direniş ise intikamının alınması mücadelesiydi. Böylece PKK yeni bir sürece girdi. Bu doğrultuda başlatılan çalışmalar zorluklarla yürüse de önemli sonuçlar verdi.

Suulları bulmak ve cezalandırmak üzere hareket epeyce çaba harcadı. Kaçıp saklanmışlardı, MİT'ten destek görüyorlardı. Bazı ajan provokatör çevreler koruyorlardı. Suçları açıktı, zaten Haki arkadaş bir tartışma randevusunda şehit düştü. Güya bir tanesi tartışmak için randevu almıştı. Randevu D ztepe'de bir kahveydi. Haki arkadaş aslında randevuyu alana karşı çıkıyor. "Bunlar yaramaz insanlardır, tartışmaya gerek yok" diyor. Fakat sonra açığa çıktı ki ite de bu randevuyu alanlar sızma ajanlardır. İç-dış ajan yapının işbirliği temelinde düzenlenen bir komplo oluyor. Gidilmezse örgütün itibarı sarsılır benzeri biçimlerde söylenerek Haki arkadaşın tartışmaya gitmesi sağlanıyor. Haki arkadaş giderken silah almak istiyor. Kaldıkları eve gidip bakıyor ki silah alınmış, yerinde yoktur. Zaten silahı evden alan da o randevuyu ayarlayanmış. Haki arkadaşı silahsız bırakmak istemiş. Randevuyu alan Haki arkadaşa "benim bir işim var, sen git ben sonra gelirim orada buluşuruz" diyor. Böylece Haki arkadaş silahsız ve yalnız başına randevu yerine gidiyor. Kahve sahipleri "zaten geleli bir dakika olmuştu oturmadan yüksek bir ses ıktı. Silah çekip vurdular ve kaçıp gittiler." Vuranlar netti, somuttu. Böylece intikamının alınması için de peşlerine düşüldü. Onlar da kendilerinin açık olduğu, tespit edildiğini bildikleri için kaçıp gizlendiler. Ama  rg t peşlerini bırakmadı. İmkanlar az olsa da, ilişkiler bulunmasa da altı aylık uzun bir arayıştan sonra izleri İskenderun'da bulundu ve yerleri tespit edilip cezalandırıldılar. Katliamın intikamı devrimci temelde alındı.

Bunun  rg t üzerinde çok etkisi oldu. Böyle bir sonuç ortaya çıkınca kadrolara güven geldi. Örgütün kendilerine sahip çıkacağına dair inanç gelişti. Bu örgütlü çalışmayı daha çok hızlandırdı, güçlendirdi. Katılımı daha canlı kıldı. Genel bir kural olarak ondan sonra propaganda çalışmaları bile olsa kendini savunma temelinde bir devrimci çalışma yürütülmesine karar verildi. Yani saldırı herkesedir,  rg tedir, dolayısıyla devrimci çalışma savunma temelinde yürütülmelidir. Mazlum arkadaş bunu "Bir elinde kitap, bir elinde silah olarak devrimcilik yapılmalı" biçiminde formüle etmişti. Çünkü saldırı aslında Haki arkadaşa dönük bölümle sınırlı değildi. Önderlik dahil grubun önde gelenleri hedeflemişti. Karasu arkadaş onlar silahla tutuklandılar. Aslında  nderlik için de Tuzluçayır'da komplo oluşturulmuştu. Önderlik, Tuzluçayır'da bir evde toplantıya gidecek, sabah gitmeden önce Harun arkadaşı gönderiyor. Harun arkadaş o zaman ortaokul öğrencisidir. "Herhangi bir riskli durum var mı" diye gidip

bakmasını söylüyor. Harun arkadaş gidip bakıyor ki evin etrafı sivil polislerle çevrilmiş. Harun arkadaş haber verdiği için Önderlik gitmedi ve kurtuldu. Önderlik toplantı için belirlenen eve gitseydi yakalanacaktı. Evde çeşitli malzeme ve bazı olaylarda kullanılmış silahlar vardı. Önderlik yakalansaydı 30 ya da 40 yıl ceza alabilirdi. Grup yok edilecekti. Saldırı grubun tümüneydi. Önderlik bunu bir darbe girişimi olarak değerlendirdi. MHP'ye dayalı bir askeri darbe girişimi olarak planlandığını ifade etti. Kara Kuvvetler Komutanı Namık Kemal Ersun MHP'ye yakındı, onun dar bir planı olarak ifade etti. PKK'ye darbeyi yapabilseydi, bölücülüğe karşı savaş temelinde iktidarı ele geçireceklerdi. Fakat darbe de başarısız oldu. Bu planın da esas olarak Haki arkadaşlara dönük bölümü böyle bir katliamla sonuçlanmıştı. Dolayısıyla tehdit bütün örgüteydi. Örgüt daha sonraki süreçte artık meşru savunmalı bir çalışma tarzı içerisine girdi. Kendi güvenliğini alarak çalışmak durumunda kaldı.

Diğer yandan partileşme çalışmaları da sürdü. Önderlik herhalde Ağustos sonu, Eylül başında Antep'te program taslağını yazdı. Daktilo edilmiş 13 sayfa idi. Örgütün görüşlerini çok net, somut, özlü, sistemli bir biçimde veriyordu. PKK'nin ilk yazılı belgesi idi. Ondan önce 1976'da Hayri arkadaşla bazı yazı taslakları hazırlamışlardı. Önderlik çözümlemelerinde vardır. Fakat onlar taslak olarak kalmış, çoğaltılıp örgüte dağıtılmamıştı. Kimse görmemiş ve okumamıştı. İlk defa örgüte dağıtılan, örgütün yazılı belgesi olarak açığa çıkan 'program taslağı' oldu. Onun içeriğinin o kadar güçlü olması da etkiyi daha çok artırdı. Hem ilk defa örgütün yazılı bir belgesi ortaya çıkıyordu, hem de bu kadar sistemli, güçlü, özliydi. Program taslağı daktiloyle çoğaltılıp bölgelere dağıtıldı. Gizliydi. Kadroların okuyup tartışmaları için her bölgeye birer tane verildi. Böylece partileşme süreci de başlatılmış oldu.

Taslağın etkileri örgüt yapısı üzerinde çok oldu. O zamana kadar her şey sözlü propagandayla yürütülüyordu. Her kadro bir kitap, bir gazete gibi işlev görüyordu. Her şey okuyup tartışmayla çözülüyordu. Buna rağmen PKK'nin etkili bir propaganda gücü vardı. Araç gereci yoktu, temel çalışması propaganda ve onun da esas yöntemi sözlü propagandaydı, fakat içeriği güçlüydü. Düşünce gücü fazlaydı. Düşünceleri sistemliydi. Dolayısıyla etkileyiciydi. Karşısında ne kadar çok yazılıp çizilse, ne kadar çok şeyler söylene de propaganda alanında PKK olduğu yerde etkinliğini

mutlaka sağlıyordu. ADYÖD kapatılınca yapılan tutuklamada Mamak'ta verilen seminerden bahsettik. Önderlik düşünce gücü olarak sol hareket içerisinde o kadar etkiliydi. Bu etkinlik propaganda ortamında her zaman sürdü. PKK'lilerin olduğu yerde herkes öyle kolay tartışamazdı. Görüşlerini savunamazdı. Çünkü görüşleri doğru değildi, eğip büküyorlardı. Kendilerine göre düşünceyi değiştiriyorlardı. PKK ise ilkeleri olduğu gibi söylüyordu ve onları çürüterek mahkum ediyordu. Onların düşüncelerinin inandırıcılığı çok olmuyordu. Bu düşüncelerin yazılı hale gelmesi kadroya güven verdi. Nasıl ki Haki Karer'in katilleri cezalandırılarak kadroya, örgüte sahip çıkılacağı gösterildiyse program taslağıyla da örgütün kalıcı kılınacağı, amaçlarının artık dönülmez olduğu, yazılı hale geldiğı açığa çıktı. Bu da kadroya güven verdi.

O zamana kadar her şey bir sözdü. Söz savrulup gidebilir, fakat yazı kalırdı. Uygarlık gelişimi yazı ortaya çıktıktan sonra bu kadar güçlendi. Birçokları uygarlığı yazının icadıyla başlatıyorlar. Demek ki o kadar etkilidir. Örgüt görüşlerinin yazılı hale gelmesi de örgüt açısından o kadar etkiliydi. Bu düzeyde bir etkinlik de yaşandı. Program taslağı üzerinde 1977 Kasımı'nda Amed'de bir evde bir tartışma toplantısı yapıldı. 20 civarında arkadaş katılmıştı. Program taslağı hazırlanmıştı, örgüt sorunu tartışılıyordu. Bu taslak ve onun içerdiği görüşler temelinde örgütlenme ve mücadeleye nasıl geliştirilmeliydi, tartışmalarla bu soruya cevap aranıyordu. Orada bu sorunlar biraz tartışıldı, fakat bir sonuca varılmadı. Önderlik örgütlenmenin geliştirilmesinden yanaydı. Şahin Dönmez 'bir gençlik hareketi olarak kalalım' diyordu. Önderlik bu görüşü eleştirdi. Mazlum arkadaş ve diğer bazı arkadaşlar Önderlik düşüncelerini doğru buldular. Önemli bir tartışma oldu. Karar düzeyini yaratmak için daha çok görüş ortaya çıkarılıyordu. Bir sonuç çıkmadı ve toplantıları devam ettirmek üzere o toplantı dağıldı.

Daha sonra 1978 baharında Elazığ'da benzer bir biçimde bir toplantı oldu. O toplantı bu konuda daha ileri gitti. Örgütlenmede bazı görevlendirmeler yaptı. Program taslağının içerdiği görüşleri örgüt ve eyleme dönüştürmek için neler yapmalı, sorusuna cevap ararken, gençlik örgütlenmesi temelinde bir tarafta pratik işler yürütülürken, bir yandan da teorik çalışmaları yürütmek üzere bir yayın komitesi görevlendirildi.

Yayın komitesi, “Serxwebûn” isminde bir merkez yayın organının oluşturulup yayınlanması kararlaştırıldı. 1977 güzünde partinin program taslağı hazırlanıp örgütlenme tartışmaları gündeme gelince zaten ortaya çıkan kadro düzeyini örgütlü hale getirmek üzere “Kürdistan Devrimci Gençlik Birliği” adı altında örgütlenme yapılmasına karar verilmişti. Pratik çalışmaları Devrimci Gençlik Birliği yürütüyordu. Kendisini ilan etmemiştii, gizliydi ama pratik çalışmalar böyle bir örgütlülükle sürüyordu.

Elazığ toplantısında pratik çalışmaların gençlik örgütlenmesi temelinde sürdürülmesi, ama aynı zamanda bir Merkez Yayın Komitesi çerçevesinde partinin teorik çalışmalarını da geliştirip partileşme sürecinin ilerletilmesi, parti kuruluşuna gidilmesi hedefleniyordu. Mazlum, Hayri arkadaşlar yayın kurulundalardı, Fatma da bu çalışmadaydı. Ben de o çalışmalarda yer aldım. Zaten doğrudan Önderlik yönlendiriyordu. Yaz boyu Amed’de birçok tartışma yürütüldü, taslaklar yapıldı. En son Önderlik Temmuz 1978’de Amed’de şehitlikteki bir evde “Kürdistan Devriminin Yolu” manifestosunu yazdı. Dört katlı bir küçük apartmandı. Her kat bir daireydi, en üst katını biz tutmuştuk. Birkaç ay orada kalındı. Manifestoyu Temmuz’da bizzat el yazması olarak orada yazdı. Mazlum arkadaşla biz daktiloya geçirdik. Günlük olarak Önderlik yazıyordu, ertesi gün biz daktiloya geçiriyorduk. Bittikten sonra Yayın Komitesi uzun bir tartışma sonucunda redakte etti. Sonra Önderlik Serxwebûn dergisi için yayın ilkelelerini içerecek şekild “Çıkarken” yazısı hazırladı. Kısa bir giriş makalesiydi. Bu iki yazı birleştirildi ve 1978’in Ekim başında Serxwebûn dergisinin birinci sayısı olarak basıldı. Basımdan anlayan, teknik resim bilgisi olan arkadaşlar sayesinde bir kapak basımı hazırladık. Uzun bir arayış sonucunda orijinal bastık, iyi olmuştu.

Kitap ebadında basmak üzere kâğıda geçirildi, ona uygun daktilo elde edildi. Teksir makinesi temin edildi. Böylelikle bir basın alanımız örgütlendirildi. Kitap ebadında ve dergi formatında ilk merkez yayın organı olarak “Kürdistan Devriminin Yolu” Serxwebûn ismiyle basıldı.

PKK Serxwebûncuydu. Diğer kavramları başkaları kullanmışlardı. Özgürlük Yolu, Rizgarî vardı, Kawa dergisi vardı, bunlar yasal çıkıyorlardı. PKK illegal olarak bastı, yazımını da, basımını da kendi gücüyle yaptı. Bir de zaten PKK düşüncesinin özü bağımsızlıktı. Temel sloganı ‘Yaşasın Ba-

ğımsızlık', 'Biji Serxwebûn' kendisini bağımsızlık hareketi olarak tanımlıyordu. "Özgürlüğü bağımsızlığa vardırırsan gerçek anlamını bulur" diyordu. Diğer grupların hiçbirisi bağımsızlığa yaklaşamıyorlardı, bağımsızlık kavramını kullanmaktan da, ona göre örgütlenip eyleme geçmekten de korkuyorlardı. Çünkü bu, profesyonel devrimcilik istiyordu, savaş ve fedailik gerektiriyordu. Kürdistan'ın bağımsızlığını ifade ediyordu.

Dolayısıyla PKK'nin özü oydu. Önderlik 'bağımsızlık benim karakterimdir' dedi. Yol haritasında da ideolojik bağımsızlığı, düşünce bağımsızlığını tüm çözümlerin temeli olarak gördü. "Bağımsız bir düşünce ve ideolojik duruş olmadan Kürt sorununun demokratik çözümünün gerçekleşmeyeceğini" söyledi. Dolayısıyla çizgi devam ediyor. Bağımsız olmakla devlet kurmak aynı şeyler değildir. Kaldı ki devletler bağımsız değildirler, önce de ifade ettim, tam tersine tek bir devlet ve bir sürü seksiyonu vardır ve bunlar dünyanın dört bir yanına dağılmış temsilciler gibidir. Bağımlılık devlet siyasetinin özünü oluşturuyor. PKK'deki bağımsızlık ruh, duygu, düşünce ve ideoloji bağımsızlığıdır. İrade bağımsızlığıdır. Kürdün özgür irade sahibi haline gelmesi, kendini her türlü bağımlılıktan, yani kölelik ilişkisinden kurtarmasını ifade ediyordu. Bağımlılık kölelik demektir, bağımsızlık özgürlük demektir. Özgür iradeye sahip olmak demektir. PKK'nin bağımsızlık çizgisi böyle bir çizgiydi ve bu yayın organına da ismini bu biçimde verdi.

Manifestonun yazılması ve bir dergi sayısı olarak basılıp dağıtılması çok etkileyici oldu. Hem örgüt içinde, hem de dışında böyleydi. İlegal bir yayın organıydı, hareketin içinde dağıtıldı. Kadrolar üzerinde, örgüt yapısı üzerinde çok büyük etki yaptı. Manifesto programa göre çok daha genişti. O zamana kadar sözlü olarak savunulan ve uğrunda mücadele edilen düşüncelerin çok geniş ve sistemli bir izahı ve ifadesi vardı. Dolayısıyla örgüt yapısı üzerinde etkili oldu. Hem düşünce birliği ve gücü yarattı, hem de büyük güven verdi. Dış alanda da etkili oldu.

Serxwebûn dergisi genelde örgüt içinde dağıtılmakla birlikte tanınan yurtsever çevrelere de verilip dağıtıldı. Diğer örgütlerden olabilir, hiçbir örgüte katılmayan yurtsever çevre olabilir. Onlar üzerinde de çok etkisi oldu. Nereye verildiyse oradan olumlu cevap aldı, örgütleyici etki yaptı. Birçok yurtsever, kadrolaşmaya yöneldi. Birçok çevre manifestoyu oku-

yunca diğerk örgütlerden ayrılıp PKK'ye katıldı. Öyle ki Amed'de diğerk örgütlerle biraz tartışıp onlara katılmak isteyen bir grup vardı. Onlara vermiştik. Okuduktan sonra bizimle görüşmek istediler. Görüşmeye gittik, şunu soruyorlardı: "Gerçekten de PKK bu yazdıklarını uygulayacak, sonuna kadar buna bağlı kalacak mı, yoksa laf olsun diye mi söylüyor. Aydınları, halkı, gençleri etkilesin diye mi yazıyor?" Biz bu söylediklerini sert eleştirdik, "PKK söylediğini yapan bir örgüttür" dedik. Ondan sonra PKK sempatzanı oldular. Diğerk gruplarla ilişkilerini kopardılar. Hem dergi, hem de derginin içinde yer alan manifestonun içeriğı böyle çok etkileyici ve örgütleyici oldu.

Daha sonra içerde Serxwebûn beş özel sayı çıkardı. Ancak illegal olarak o kadar basıldı. 1982 Ocak ayından bu yana da Avrupa'da aylık yasal gazete formatında yayınına devam ediyor. Bu Ocak 36. yılıdır ve 421. sayısı çıkıyor. Hiç kesintiye uğramayan, 35 yıllık ilk Kürt gazetesidir. Kürdistan adına değıl 35 yıl, 35 ay kesintisiz yayın yapmış dergi ve gazete bile az bulunur. Serxwebûn'un böyle bir devamlılığı, bir arşiv olma durumu var.

Partileşme sürecindeki gelişmelerin bir boyutu bu oldu. Diğerk boyut örgütsel ve eylemsel alandaki gelişmelerdir. Onlara da kısa kısa değinmeliyiz. Bir, 1978'in baharında Antep'te Tekoşinciler diye tasfiyeci bir hareket ortaya çıktı. PKK içerisinde ilk parçalayıcı çıkış o oluyordu. 1975 başında birkaç kişi örgüt disiplinine uymamışlardı ve örgüt onları atmış, ilişkilerini kesmişti. Bu sefer ise adlarını Tekoşinciler koyan bir grup Antep'te isyana kalktı. Biz "Hakiciyiz" diyorlardı, Önderliğe karşı çıkıyorlardı. Önderliğin pasifist olduğunu söylüyorlardı. Devrimciliğı Haki çizgisi sürdürüyor diye kendilerine bir isim de bularak grup olarak ortaya çıktılar. Belli bir düzeyde örgütlenmişlerdi. Antep'in tüm kadro ve sempatzanlarının yüzde doksan beşini yanlarına çekmişlerdi.

Antep PKK'nin merkeziydi, en çok kadrosunun olduğu, en çok mücadelesinin geliştiğı yer orasıydı. Antep'te bir çözölme olursa örgüt çökerdi. Bu bakımdan çok önemli bir durumdu, ciddi bir tehditti. PKK'ye karşı içten tasfiyeci provokatif ilk dayatma buydu. Bazı tahrik edici yaklaşımlar oldu. Bir provokasyondur. Üzerine dikkatli gitmek gerekiyordu. Ama Baki onlar biraz öfkeyle, tepkiyle gittiler. O da daha çok bozgunculara zemin sundu. Önderlik bu durumu görünce doğrudan müdahale etti. O tahrik edici yöntemi eleştirdi, bizzat kendisi gitti. Bu tür etkileme altında olan

tüm kişilerle tek tek, grup grup konuşmalar yaptı. “Ben buradayım, kimin benimle derdi varsa gelsin çözelim. Öyle uydurma söylemlerle bu iş olmaz.” Uzun ve sabırlı bir çalışma, bir tartışma yürüttü. Herkesle görüştü. Dürüst olan herkesi etkiledi, toparladı. Elebaşılık yapan, bozguncu, ajan pozisyonunda olan dört-beş kişi kaldı ve onlar tecrit oldular. Açığa çıktı ki onlar da ajan bir yapıdır.

Bir tanesi Mehmet Uzun’du, Tuzluca’yı’ndan katılmıştı, Antep’e gelmiş çalışıyordu. Haki arkadaşın tartışması için Sterka Sor’la randevuyu alan kişiydi. Açığa çıktı ki içindeki ajan o zamandan beri Haki arkadaşına düzenlenen komplonun içinde yer alıyordu. Haki arkadaşın katledilmesiyle örgütün gelişimi engellenemeyince şimdi de bölücü bir tutumla ayrı bir grup olarak, örgütü bölerek aslında gelişimini engellemek istiyordu. Tam bir ajan faaliyeti idi.

Bir tanesi Cin Ali diye birisiydi. Antep’te ilk katılanlardandı. 1975’ten itibaren hastadır diyorlardı. Sabah yüzüne su vuruyordu, havluyu alıyor çeviriyor çeviriyor bir türlü bırakmıyordu. ‘Vay takıldı’ diyor, birisi gidip elinden alıyordu. O da veriyordu. Oturuyordu duruyordu, ‘konuş Ali’ diyorlardı konuşuyordu. Böyle sözde bir hastalık çıktı. Beyninde bir şeyler olmuş deniliyordu. Ankara’ya geldi. Ankara’daki tüm hastanelere bizzat ben götürdüm. Hacettepe Hastanesine, Ankara Tıp Fakültesine, Numuneye götürdüm. Doktorlar “bir şeyi yok, biz bir şey anlamadık” diyorlardı. Kendisine bir çevre oluşturmuştu, “o kadar hasta ki hiç kimse anlayamıyor” diyorlardı. Zaten bir şeyi yoktu ki anlasınlar. 1978 baharında Tekoşin çıkınca elebaşlarından birisi Cin Ali çıktı. ‘İki senedir sizi aldatıyorum, ne hastalığı demiş!’ oldu. Yani adam numara yapmıştı. Grup örgütlemek üzere bir ajan faaliyeti idi.

Böyle birkaç kişi ajan olarak sızdırılmıştı. Örgüt onları açığa çıkardı ve cezalandırdı. Tekoşin tehlikesini öyle aştı. Ciddi bir tehditti. Doğru yaklaşılmısa ve aldatılan, etkilenen yapı geri kazanılmasaydı tehlikeli olurdu. Arkasından suçluların cezalandırılması olmasa yine tehlikeli olurdu. Bu biçimde hem suçlular cezalandırıldı hem de örgüt toparlandı.

Haki arkadaş şehit düştüğünde etkili bir cenaze töreni yapılamamıştı, propaganda edilememişti. Grup, birinci yıldönümünde bunun yapılmasını uygun gördü. Bu temelde bir hafta boyu Haki arkadaşı tanıtmak üzere

propaganda çalışması yapmaya karar verdi. Afişler, bildiriler, pullar hazırlayıp Kürdistan ve Türkiye’de her yere dağıttı. Şahadetinden önce ve sonraki günleri içeren bir hafta boyunca her yerde çalışıldı. Öyle ki Serhat’tan İstanbul’a kadar her yerde afişlemesi oldu. Haki arkadaş kamuoyuna duyuruldu. “Kahrolsun Sömürgecilik, Yaşasın Bağımsızlık ve Proletarya Enternasyonalizmi!” biçiminde sloganlar yazıldı. PKK kendisini ve Haki arkadaş tanıttı.

Böyle bir eylemlilik 19 Mayıs akşamı Hilvan’da da yapılırken polis ve Süleymanlar denen bir kabilenin birkaç elemanı pullama yapan gruba ateş açtı ve orada Halil Çavgun arkadaş şehit düştü. Halil Çavgun Hilvan gençliğinin öncüsüydü. Hilvan, Urfa’nın en küçük kazasıydı. Topraklar ağının elindeydi. Oradaki insanlar emekçi insanlar, işçi olarak toprakta çalışan insanlardı. Büyük bir köy gibiydi. Gençliği de bir köy gençliği gibi birbirini tanıyordu. Yurtsever, emekçi, dürüst bir gençlik topluluğuydu. Başta, 1974’de Doğu Perinçek grubu Kürt Milli Meselesi diye bir broşür yayınlayınca onlara sempati duymuşlardı. Sonra Önderlik Hilvan’a gidip toplantı yapınca oradan ayrılıp Apocu gruba katıldılar. Böylece en homojen, tutarlı bir gençlik grubu Hilvan’da oluştu. Sadece Hilvan gençliğinden bir kişi, o da Ankara’da üniversite okuyan birisi Kawacıydı, orada kaldı. Ayrılıp PKK’ye katılmadı. Hilvan’ın onun dışındaki tüm aydın gençliği Apocu oldu. Halil Çavgun arkadaş böyle bir gruba doğal önderlik yapıyordu. Genel grup için Haki Karer’in pozisyonu neyse Hilvan’daki gençlik grubu için Halil Çavgun’un pozisyonu da öyleydi. Çok sakın, olgun, önemli bir birikimi olan, mütevazı, dürüst, doğru kararlar verebilen bir kişiydi. Gençlik, Halil Çavgun’un sözlerini talimat olarak algılıyordu. Öyle doğal bir örgüt oluşmuştu, gençler Halil Çavgun yoldaşın her söylediğini yerine getiriyorlardı. O düzeyde etkiliydi. Şahadeti de çok etkileyici oldu.

Önderlik Haki arkadaşın şahadetinin birinci yıldönümünde Ordu-Ulubey’e aileyi ziyarete gitti, beraberdik. Cenaze törenine gitmemişti, birinci yıldönümünde gitti. Ziyaret ailesini hem de mezarını ziyaret etti. Sonra Ankara’ya döndük. Ankara’ya dönünce Hilvan’daki katliamı öğrendik. Onun üzerine oradaki arkadaşları topladı, bir değerlendirme yaptı. Kesinlikle intikamlarını alacak bir mücadelenin yürütülmesi gerektiğine karar verdi ve oradan bir grup arkadaşı Kürdistan’a gönderdi. Daha sonra kendisi de gelip Hilvan’a gitti. Böylece 1978 yazında Hilvan’da Haki Karer’in

intikamı gibi Halil Çavgun yoldaşın intikamının alınmasını öngören bir mücadeleye süreci başlatıldı. Halil arkadaş 19 Mayıs'ta şehit düşmüştü. Hazi-
ran başından itibaren böyle bir mücadele içerisine girildi.

Başta Kemal Pir onlar bir grup arkadaş Hilvan'daydı. Onlar belli bir çaba harcadılar. Kemal Pir sonra tutuklandı. Yerine Mehmet Karasungur arkadaş görevlendirildi. Başta biraz zorlandık, çünkü örgütlülüğümüz yoktu. Gücümüz ve silahımız azdı. Uzun namlulu silah kullanamıyorduk. Onlar kullanıyordu. Bir de dar ele alındı. Hilvan'ın içiyle sınırlı ele alındı. Böylece bazı çatışmalar yapmak, vurmak istenilirken aslında burada bulunan arkadaşlar tehlike yaşadılar. Sonra bu durum değerlendirilerek planlamada değişiklikler yapıldı. Sadece bir grubun mücadelesi değil, Hilvan toplumunun eğitilip örgütlenilerek tümünün mücadeleye katılması biçiminde bir yaklaşım öngörüldü. Yine sadece Hilvan'la sınırlandırılmadı, Amed'den Antep'e kadar geniş bir alanda koordineli bir mücadele haline getirildi. Çünkü onlar örgütlüydüler. Saldırı sadece Hilvan'la sınırlı değildi. Ankara'da milliyetçi cephe hükümeti kurulmuştu. Alparslan Türkeş'in MHP'si hükümette yer almıştı. Türkeş başbakan yardımcısı olmuştu. Tapu Kadastro Müdürlüğü Türkeş'e bağlanmıştı. Buna dayanarak MHP Urfa'yı ele geçirme kararı almıştı. Bütün MHP'lileri oraya memur yapmışlardı. Çalışmıyorlardı. Urfa'ya doldurulmuşlardı. Urfa'da MHP, devrimcileri ve diğer güçleri temizleyerek tümünden hakim olmak istiyordu. Urfa, MHP il başkanı Süleymanlar aşiretindendi. Yani o güç hem polise, hem MHP'ye dayanıyordu. Dolayısıyla Hilvan dışında da bir güçtüler. Onlara karşı mücadeleye edebilmek için direnişin geniş bir alana yayılması, geniş bir alandan kuşatılması, koordineli sürdürülmesi gerekliydi. Böyle olunca durum değişti. Arkadaşlar da askeri eğitim konusunda kendilerini biraz geliştirdiler. Karasungur arkadaş lise öğretmeniymiş. Yedek subay olarak üç buçuk ay askerlik yapmıştı. Askeri eğitim görmüştü, silah kullanmayı biliyordu. Biraz çevreye de öğretti. Bunların sonucunda mücadelenin seyri de değişti.

Urfa'da bir defa bu MHP varlığını yıkmak için hareket yoğun bir mücadele başlattı, önemli bir direnme gücü örgütledi. Her gün MHP'lilere dönük silahlı eylemler geliştirdi. Zaten Türkiye bir iç savaş halindeydi. 1975-80 arasında bir iç savaş yaşandı. Faşist rejim paramiliter güç olarak MHP'lileri öne sürdü. Devrimci sosyalist güçleri onlarla çatıştırdı. Öyle ki

her gün 15-20 kişi vuruluyordu. MHP ve devrimciler arasında hem bir çatışma vardı, hem de kontrgerilla kışkırtıyordu. Devrimcilerin gücünü öyle bir çatışma içinde bitirerek devlete karşı mücadele edemez hale getirdiler.

Nitekim 12 Eylül darbesi olunca darbeye karşı Türkiye devrimciliği bir kurşun bile sıkamadı. Oysa 12 Mart darbesine karşı THKP-C, THKO ve TİKKO, 10 yıl önce gerilla hareketine başlamıştı. Sonrasında da o kadar tecrübe gelişmişti. Daha fazla bir silahlı direnişin gelişmesi gerekirken bu hiç olmadı. Çünkü MHP ile çatıştırarak aslında devrimci hareketin gücü tüketildi. Böyle bir çatışmalı süreçti. Bu çatışma Kürdistan’a da yayılmıştı. Urfa ve benzeri yerlerde polis ve faşistlere karşı böyle bir çatışmayı PKK yürütüyordu. Kürdistan’da çatışma yürüten başka güç yoktu. Hilvan direnişi böyle bir mücadelenin merkezinde yer aldı. Halk örgütlendirildi. Çocuklar, kadınlar, yaşlılar, herkes katıldı. Çocuklar en iyi istihbaratçılar oldular. Kadınlar her faaliyete etkili katıldılar. Bir toplumsal örgütlülük geliştirilerek üzerlerine gidildi. Bu etkili oldu. Yine yaralıları oldu, Antep hastanesine götürdüler, Antep’teki arkadaşlar hastane bastı ve yaralıları vurdular. Onlar sanıyorlardı ki dar bir Hilvan grubuyla karşı karşıyadırlar. Nereye gitseler vuruluyorlar. Geniş bir örgütsel ağla karşı karşıya olduklarını gördüler. Yanıldıklarını anladılar. Darbelendiler. Birkaç başarılı eylem onları iyice korkuttu. Kasım sonunda teslim oldular. 1978 yılı Kasım ayı sonunda bazı şartları kabul ederek teslim oldular. Böylece Hilvan direnişi zafere ulaştı.

Hilvan, PKK’nin eline geçti. Sadece Hilvan dışında Urfa-Diyarbakır yolu üzerinde bir askeri karakol vardı. Jandarma o karakolda bekliyordu. Onun dışındaki devlet kurumlarının hepsi “PKK Hilvan Komitesi”nin kararları temelinde çalışır hale geldi. Hilvan özgürleşti. Toplum mücadele içinde örgütlenmişti. Mücadele zafere gittikten sonra yeniden bir örgütlülük geliştirildi. Genel bir Hilvan komitesi, savunma gücü kuruldu. Hilvan gerçekten de özgür bir yönetime kavuştu. Biz, “Hilvan Sovyeti” diyorduk. Toplum belli bir kadro gücüyle birlikte kendi kendini yönetiyordu. Öyle bir düzey ortaya çıktı.

Demokratik özyönetim mücadelelerinin ilk başarılı örneğidir. Bir kasaba düzeyinde başarı kazanmıştı. O zaman sadece Hilvan yoktu. Birçok şehirde bazı mahalleler öyleydi. Türkiye’de de Fatsa gibi yerlerde bazı

benzer gelişmeler vardı. Elazığ'ın iki-üç mahallesi devrimcilerin elindeydi. Birçok alanda mahalle-mahalle, semt-semt bu tür gelişmeler vardı. Devrimcilerin kontrol ettiği, güvenliğini sağladığı yerler ve faşistlerin tuttuğu yerler vardı. Bu çatışma alanlarda böyle bir ayrılmaya yol açmıştı. Hilvan PKK açısından bu konuda bir bütün kasabanın devrimcilerin eline geçtiği, halk tarafından yönetilir hale geldiği bütünlüklü bir yerdi. Bunun etkisi çok oldu. Genelde süren mücadeleyle Hilvan'ın bu süreçte özgürleşmesi, hareketi toplum içerisinde çok yaygın ve etkili bir hale getirdi, gücünü artırdı. Artık Apocuların kim olduğunu herkes biliyordu. Bir mücadele gücü vardı. Kazanımlar elde etmişti. Hilvan direnişi, hareketi bir gençlik hareketi olmaktan çıkarıp halk hareketi haline getirdi. Hilvan'da bütün halk katılıyordu. Hilvan direnişinin sonuçlarının toplumda etkisi de öyleydi. PKK artık gençliğin dışına taşan, köylülük içinde, esnaf içinde çalışan, kadınlar, emekçiler ve memurlar içerisinde çalışan, o alanlarda güç ve taraftar bulan, örgütlenme geliştiren bir hareket haline geldi. Bu da önemli bir gelişmeyi ifade etti.

Önderlik, bütün bunların sonuçlarını Parti Kuruluş Kongresinde birleştirdi. Teorik hazırlıklar parti kuruluşu için bir taraftan elverişli bir düzey yakalamıştı. Program taslağı olmuştu, manifesto hazırlanmıştı, yayın organı çıkmıştı. Bir tüzük hazırlanmasıyla birlikte parti kurulabilirdi. Örgütlenme ve mücadele alanında halka açılan, halkın tüm kesimlerine yayılmaya çalışan bir halk hareketi başlamıştı ve Hilvan'da da zafer kazanmıştı. Kendi yönetimini kurabileceği bir etkinliğe bu mücadeleyi ulaştırmıştı. Bu durumda bir kongre ve parti kuruluşuyla ancak bundan öteye gidilebilirdi. Teorik, örgütsel, askeri mücadele bakımından gelişmeler artık bir parti olma düzeyini ortaya çıkarmıştı. Önderlik kongre yapmaya karar verdi.

Dokuz maddelik tüzük taslağı da hazırladı. Böylece 26-27 Kasım 1978'de Lice'nin Fis köyünde yapılan iki günlük toplantıyla PKK'nin kuruluşu gerçekleştirildi. Bu sonuçlar parti kuruluşuyla taçlandırıldı. Önderlik, 'hareketin bir halk hareketi haline geldiğini, bir grupken yalnız başına kendisinin yönettiğini, artık mevcut halk hareketinin, silahlı direniş hareketinin bir kişi tarafından yönetilemeyeceğini, bunu ancak örgütlü bir gücün, bir partinin yönetebileceğini' değerlendirerek hareketin parti olarak örgütlenmesinin gerekçelerini ortaya koydu.

Önderlik, yer için Mazlum arkadaş onlarla tartışmıştı, bize de sordular. Fis köyünde Seyfettin Zoğurlu arkadaşların evinin uygun olduğunu belirttik. Tanıdığımız yerdi, yol üzeriydi. Ev daha yeni yapılıyordu, daha tam bitmemişti. Biz de bazen gidip gelirken çalışıyorduk, ev cadde üzerindeydi. Diyarbakır-Bingöl yolu üzerinde, daha Lice ve Hani ayrımına varmadan yolun hemen kıyısında. Bir lokanta ve çayhaneydi, köyden de uzaktı. Köy sırtın biraz arka yüzünde kalıyordu. Köy, evi çok görmüyordu.

Seyfettin Zoğurlu arkadaş Dersim’de öğretmen okulunda öğrenciyken katılmıştı. Urfa’dan, Diyarbakır’dan önemli bir grup Dersim’deki öğretmen okuluna öğrenci olarak girmişlerdi. Dersim’de ilk çalışmalar geliştirilirken toplu katılım gösterdiler. Mehmet Sevgat, Cuma Tak arkadaş ve birçokları o okuldaydı. Önemli bir kadro grubu oradan çıktı. Ailesi yurtsever bir aileydi. Babası Abdurrahman amca gerçekten de yurtseverdi. Bazı aile mensupları Şeyh Sait İsyanı’nda idam edilmişlerdi. Abisi Alaattin Arkadaş o zaman asker kaçağıydı. Askerden izine gelmiş, bir daha da gitmemişti. Gitmek istemiyordu. Henüz daha katılmamıştı. Sonra o da katıldı, Amed’de şehit düştü.

Kongre için ev uygun bir yerdi. Tedbir alınırsa kimse görmeyebilirdi. Artık PKK’nin bir toplantı yapması ciddi güvenlik tedbirleri gerektiriyordu. Hilvan’da yönetim haline gelmişti. Her alanda silahlı çatışma yürüten bir örgüt olmuştu, tutukluları vardı, şehitler veriyordu. Halkın önemli bir kesimini yönlendiriyordu. Yani düşman takip ediyordu. Toplantı düşman açısından önemli bir zemin olabilirdi. Devletler bu tip hareketleri hep takip ediyor, bu tür toplantıları basarak yönetici kadroyu tutuklayıp tasfiye ediyorlardı.

Dolayısıyla bir ‘Kuruluş Kongresinin’ başarıyla yapılabilmesi daha sonraki gelişmeler açısından belirleyici olacaktı. Öyle sıradan bir toplantı değildi, artık Ankara’daki gibi dar bir grup da değildi. Türkiye’de yaşanan iç savaşın Kürdistan’daki koluydu. Polise, faşistlere, ajan-işbirlikçi yapıya karşı şiddet temelinde mücadele eden bir Kürt hareketi olarak doğmuştu. Önderlik manifestoda bu sürecin taktiğini, “Ajanlaşmış yapı, kurum ve kişilere karşı devrimci şiddet temelinde mücadele taktiği” olarak tanımlamıştı. Buna göre devrimci şiddet örgütün bir çalışma tarzıydı. Hedef ajan-işbirlikçi yapıydı. Giderek yayılan ve derinleşen bir savaş durumunu geliştiriyordu. Bütün bunlar devletin bilgisi dâhilindeydi. Devlet izliyordu. O

açından toplantının başarılı geçmesi açısından iyi organize edilmesi şarttı. Bunun için de örgüt elbette önceki toplantılara göre çok daha titiz davrandı.

Evin pozisyonu gizliliğe uygundu. Zaten gece geliniyordu. Oradan eve girilince hiç çıkılmayabilirdi. Kasım ayı sonuydu. Yağışlı ve sisli bir mevsimdi. Toplantıya katılacak delegelere adres olarak Amed merkez verilmişti. Özel bir dolmuş ayarlanmıştı. Zaten hava sisliydi, akşama doğru kongreye katılacak olanlar grup grup götürülmüştü. Araba gidiyordu, evin yanına gelince duruyordu. Farlarını söndürmeden içindekiler hemen inip yarım dakikada evin içine giriyordu. Araba hiç durmamış gibi bir durum oluyordu ve devam ediyordu. Bir daha Amed'e gidip diğer bir grubu getiriyordu.

Bu şekilde 25-26 Kasım gecesı sabaha kadar katılacakları grup grup taşıdı. Öyle bir durumdu ki durduğu bile hiç belli olmuyordu. Uzaktan bakanlar bunu fark edemezdi. Zaten köy de görmüyordu. Böylece grubun hepsi gece geldi. Önderlik, Cuma ve Sara arkadaşlar ile Fatma son bir grup olarak sabah erkenden geldiler. Eve girildi ve gündüz hiç çıkılmadı, sadece akşam çıkıldı. Gündüz boyu toplantılar oldu, gece orada kalındı.

27 Kasım akşamı tekrar aynı araç ve yöntemle uzaklaşıldı. Böyle olunca görüntü vermiyordu. Ev sahibi Abdurrahman Zoğurlu iki gün boyunca lokantanın orada, ev girişinin yanında oturdu bekledi. Gelenler olunca orada karşılayıp geri çeviriyordu. Kimsenin eve gelip kendisini aramasına izin vermedi, hep orada oldu. Alaattin arkadaş asfalt üzerinde bir yerde gözcülük yaptı. Zaten kendisi de aranıyor, kaçaktı. Kendi güvenliği için de gözcü olması lazımdı. Kadınlar yemek yaptılar, evin işlerini yürüttüler. Alaattin ve Seyfettin arkadaşlar evliyidiler, çocukları vardı. Böylece bir güvenlik tedbiri alınabildi, köyden kimse görmedi. Sadece o ev ve aile biliyordu, o kadar. Gelip gidenler lokantada yemek yiyor çay içiyorlardı, onların hiçbirisi bilemedi, böyle bir gizlilik uygulandı.

Diğer yandan resmi bir örgüt yoktu, ama daha önce de ifade ettim, hareket örgütlü bir çalışma yürütüyordu. Her alanda örgütlenmeleri geliştikçe orada fiili görevliler, sorumlular oluyordu. Önderlik tarafından görevlendiriliyorlar ve onlar da oldukları yerde örgüt kurup Önderliğe rapor veriyorlardı. Böylece bölgeler ve bölge sorumluları oluşturulmuştu.

Gençlik örgütlenmesi geliştirilince bu biraz daha resmileşti, komiteleşme düzeyine geldi. Önderlik her bölge için ne kadar katılım olacak, onu belirlemişti. Kotalar vermişti. Bölgelerde sorumlu çalışan kişilere iletmışti. Onlar kimleri getireceklerini tespit edip getireceklerdi. Sayı belliydi, ama kimlerin geleceğini sorumlular belirlediler. Böylece zaman ve yer verilmmişti. Alanlardan bu temelde gelişler oldu. Kongre bileşimi böyle belirlendi. Yani herhalde bölgelerden ikişer üçer arkadaş katılıyordu. Katılması belirlenen sayı toplam 25 kişiydi. Hilvan grubundan 3 arkadaş gelemedi. Mehmet Karasungur arkadaş iki arkadaşla beraber gelip katılacaktı, gelemedi. Hilvan direnişi son aşamaya gelmişti. Eğer ayrılırsak boşluk olur, bundan karşı grup yararlanır endişesini taşımışlar ve Önderliğe iletmışlerdi. ‘Boşluk bırakmamız bizim için zararlı olur, önemli bir noktaya geldik, devam edip bitirelim, sonuç alacağız’ demişlerdi. Önderlik uygun görmüştü. Böylece kongre delegesi olmalarına rağmen o üç arkadaş katılmadı. Değerlendirmeleri de doğru çıktı. Kongre bitti ve Hilvan direnişi zafere ulaştı. Boşluk bırakсалardı tehlikeli olabilirdi.

Onun dışında 22 kişi katıldı. Bunların listeleri vardır. Bir bölümü şehit düştü, bir bölümü yaşıyor, bir bölümü ihanet etti. Kongre bileşiminden bu yönlü tutumlar çıktı. Bileşimin ikisi kadındı, Fatma ve Sara arkadaştı. Fatma Ankara’dan katılmıştı, Sara arkadaş Dersim’den katılıyordu. Daha önce bazı gruplarla ilişkisi olmuştu. Dersim siyasetin merkeziydi, devrimci grup ve örgütlenmelerin hepsinin geliştiği bir alandı. Gençlik çeşitli gruplarda yer alıyordu. Sara arkadaşın Kürdistan’daki çalışması temelinde bir kadın grubu oluşmuştu. Fakat herhalde katanlar o kadar yeterli gördüler. Kadın, iki delegeyle temsil edildi. O temsil önemliydi, o dönemin örgütlenmelerine göre çok az da değildi. Siyasette kadın çok yoktu, devrimci siyasette de öyleydi. Çok fazla her yerde öne çıkmıyordu. PKK bunun önünü açık geliştirmeye çalışıyordu.

Kongre iki gün sürdü. 26 ve 27 Kasım günleri gün boyuydu ve bir gece orada kalındı. Kongre gündemine ilişkin tam somut maddeler söyleyemeyiz, ama bir gündem, durum değerlendirmesiydi. Önderlik her zaman toplantılarda süreç değerlendirmesi yapıyordu. Kongredeki Önderlik konuşmaları ilk konuşmalar başlığı altında kitaplaştırıldı. Sara Arkadaş onlar yapmışlardı. Örgütsel durum, faaliyetlerin durumunun değerlendirmesi vardı. Oradan Önderlik örgütlenmenin önemini ifade ediyordu. “Şimdiye

kadar bir gruptuk ve ben yalnız başıma bu işleri yürüttüm, ama artık hem bir halk hareketi, hem de bir silahlı hareket haline geldik. Böyle bir hareketi ve mücadeleyi ancak örgütlü bir parti yönetebilir. Dolayısıyla bundan sonrasını yönetebilmek için örgüt olmamız, partileşmemiz zorunludur” diyordu.

Bir de partileşmekle, resmi örgüt olmakla grup olmak arasındaki farkı değerlendiriyordu. “Resmi parti olmak demek, profesyonel çalışmak demektir” değerlendirmesi ele amatör çalışmadan ayırıyordu. Herkesin istediği kadar çalışıp, istediğinde çalışmadığı bir durumdan profesyonel çalışmaya, kişinin isteğine göre değil de örgütün ihtiyaç ve kararına göre çalışılan bir duruma geçiliyordu. “Kadrolar görev ve sorumluluk alacaklar, onun gereğini pratikte yerine getirecekler ve rapor vereceklerdi. Artık resmi örgüt olacağız, resmi görev alma ve hesap verme temelinde çalışacağız” diyordu. Herkesi profesyonel çalışmaya hazırlıyordu, çünkü uzun bir grup dönemi yaşanmış ve amatör çalışma yürütülmüştü. Bunun anlayış ve alışkanlıkları oluşmuştu. Bunun aşılması ve profesyonelliğe geçiş önemliydi. Önderlik bunun ne kadar sağlanıp sağlanamayacağından endişeliydi. Onun için bir mücadele ve çaba gerektiğinin farkındaydı. Onlar üzerinde durdu. Parti olmayı, partiyi önemsiyordu ve partiyi her türlü derde deva olarak görüyordu. Adına “parti” diyerek gereklerini yapamayı tarih karşısında kötü duruma düşmek olarak görüyordu. O duruma düşmemek için mutlaka başarılı olmak lazımdı. Mevcut insan yapısının ne kadar Önderliğin öngördüğü gibi Kürdistan Devriminin ihtiyacını karşılayacak düzeyde bir parti olup olamayacağından kaygıları vardı, endişeliydi. Kadro duruşu, anlayış ve pratikleşme zayıftı. Onlar endişe yaratıyordu. Onun için kadroları daha çok eğitmeye, teşvik etmeye çalıştığı gibi daha iyi anlamaya da çalışıyordu. Kongre zemininde de bu durum daha fazla görüldü.

Program ve tüzüğün değerlendirilmesi, yönetimin seçilmesi vb. temel gündemler yer aldı. Kongrenin divanı Hayri arkadaş oldu. O zamana kadar bu tür toplantıları hep Önderlik yürütüyordu. Bu toplantıda “Ben maddeler bölümünde konuşmacı olacağım, onun için hem konuşmak hem yönetmek zor olabilir, o nedenle bir arkadaşın yönetmesi daha sağlıklı olur” dedi. Hayri arkadaş önerildi. Toplantının divanı Hayri Durmuş arkadaş oldu. Zaten divana çok iş düşmedi, Önderlik işleri yürüttü.

Toplantının içeriğine dair tartışmaların ötesinde program kitapçık yapılmış ve bölgelere dağıtılmıştı. Yine “Manifesto” Serxwebûn dergisinde basılmış, bölgelere dağıtılmıştı. Bölgelere “kadrolar bu belgeleri okusun, toplantılar yapsın ve tartışsın” talimatı verilmişti. Değişiklik, ekleme çıkarma önerileri varsa somutlaştırıp kongreye getirsinler. Kongreye gelen delegelerin program ve manifestoyu kendi bölgelerinde tartıştırap, sonuçlarını alıp kongreye getirme görevi vardı. Bu çerçevede program taslağı ile manifesto üzerinde tartışmalar oldu. Çıkarma, ekleme ve değiştirme önerileri olanlar söylediler, tartışıldı ve somutlaştırıldı.

Sonuçta program taslağı partinin programı olarak kabul edildi. Manifesto, “Kürdistan Devriminin Yolu” olarak kabul edildi. Önderlik dokuz maddelik el yazması bir tüzük hazırlamıştı. Klasik komünist partilerin tüzüğüydü. Devrim sürecinde Lenin’in geliştirdiği tüzük yapısıydı. Öyle bir farklılığı yoktu. Üye tanımlaması vardı. “Program ve tüzüğü kabul eden, bir parti örgütünde günlük düzenli çalışmalara katılan, partiye düzenli aidat ödeyen kişi” üye kabul ediliyordu. O temelde kitaplarda diğer ülkelerdeki pratiği izah eden örgüt yapısı tüzük olarak oluşturulmuştu. O kabul edildi. Böylece kongre; program, manifesto ve tüzüğü kabul ederek onları resmi belge haline getirdi. Bir de örgüt kurma, parti kurmak için gerekli kararları almış oldu. İlkeleri ve görüşleri içeren temel belgeleri kabul etmiş oldu.

Yeni dönem pratiği üzerine ne kadar tartışıldı hatırlayamıyorum. Ama böyle çok fazla bir planlama ortaya çıkartıldığını söyleyemem. Belki bazı alanlarda çalışmalar nasıl yürüyecek diye tartışılmış olabilir. Diğer önemli bir tartışma konusu yönetimdi. Parti olunuyordu, yönetim kim olacaktı? Artık rapor-talimat düzenine göre çalışacaksa talimat verecek, rapor alacak kurumun belirlenmesi lazımdı. O biraz tartışma konusu oldu.

Önderlik ‘yalnız başıma şimdiye kadar ben yürüttüm, ama biraz da yoruldum. Daha iyi yürütmek isteyen arkadaşlar da olabilir, sekreterliği değiştirebiliriz. Arkadaşlar aday olabilir, görev verebiliriz’ dedi. O konuda kimseden bir ses çıkmadı. Önderliğin bir ifadesi olarak kaldı. Yönetim için öneriler yapıldı. Kuşkusuz seçim yapılacaktı. “Yönetimler seçimle gelir” diye tüzük maddesi vardı. Seçimle belirlenmek üzere adaylar önerildi. Başta biraz tutuktu, ama giderek bizim bu zamanlardaki toplantılar gibi

birçok öneri oldu. Birçok arkadaş kalktı tanıdıklarını önerdi. Hiç kimse Şahin Dönmez'i önermedi. Önerilmeyince kendisi söz aldı ve kendisini önerdi. Komploya kadar kendisi için öneride bulunan tek kişi bu partide Şahin Dönmez oldu. "Öneri hakkımız var" diyorlar da partide öyle bir hak yoktu. Komplodan sonra tasfiyeciliğin etkisiyle biz kendimiz onu uydurduk. Komploya kadar bu öneri durumu Şahin Dönmez örneğinde eleştirtirdi. Daha sonra bir hak haline getirildi. Bu yanlıştır. Kuşkusuz kadronun, örgütün çeşitli sorunlarına ve devrimci mücadelenin gereklerine dair öneri hakkı vardır. Ama kendisinin görevine ilişkin öneride bulunmak demek, pazarlık yapmak demektir. "Ben bunu yaparım, örgüt de bana ne verecekse belirlsin" partiye böyle katılım olmaz.

Önderlik önerilenlerle tek tek tartıştı. Yönetimi önemsiyordu, çünkü ne kadar parti olabiliriz, bunu önemsiyordu. Konuştu, "sen ne kadar yaparsın, ne kadar hazırlıklısın, ne yapabileceksin..." Sıra Mazlum arkadaşına geldi. Mazlum'u Batman grubu tanıyordu, onlar önermişti. Önderlik, Mazlum arkadaşına "ufak tefeksin zaten, bu halinle nasıl Merkez Komite olacaksın, nasıl yapacaksın" diye sordu. Mazlum arkadaş "Ben kendimi önermedim, arkadaşlar önerdiler. Ama partiye üye olabilmem için bu kurulun verdiği tüm görevleri başarıyla yapmaya hazır olmalıyım. Buna Merkez Komite olmak da dahildir. Eğer görev üstlenemezsem o zaman partiye katılamam" dedi. Mazlum Doğan'ın görüşü de böyleydi. Önderlik o cevabı alınca başka bir şey sormadı. Yani örgütün vereceği her görevi yapmak, üye olmanın, kadro olmanın, katılmanın şartıdır. Böyle olunca da önermek diye bir şey olmaz. Görevlendirmeyi parti yapar. Kadro her göreve hazır olur. Öneri, bir tür pazarlıktır. Böyle söylendiğinde arkadaşlar "biz kolaylık olsun diye yapıyoruz, öneriyoruz diyoruz ama başka her göreve de hazır olduğumuzu söylüyoruz." O da bir kendini kandırma durumudur. Sen öyle dedikten sonra zaten karşı tarafı zorluyorsun. Farklı bir görev verirse, ondan sonra da pratikte işler başarısız olursa "Zaten ben istemiyordum, örgüt beni zorla oraya gönderdi, ondan oldu. Dolayısıyla rapor vermem, hesap vermem. Sorumlu ben değilim örgüttür" diyerek işin içinden çıkmaya çalışıyorsun. O bakımdan öyle olmaz. Görevlendirmede bir kadro, bir parti üyesi her göreve hazırdır. Emre hazır olma biçimindedir. Örgütlenme yapan, görevlendiren kurum nereye görevlendirirse o görevi üstlenir ve gider. Ne öncesinde, ne sonrasında herhangi

bir önerisi, tereddüdü, tartışması olamaz. Olursa demek ki hazır değil, yetersiz demektir. O halde doğru katılmamış ya da kendini yeterince eğitmemiş, kadrolaştırmamış demektir. O da partiyi temsil edemiyor demektir. Parti üyesi, parti kadrosu bunlarla olunmaz. Eksikliklerle, yetersizliklerle hesap kitapla parti kadrosu olunmaz. Parti kadrosu, parti görevlerini her koşulda başarmaya hazır insan demektir. Hangi görev ve nerede olursa olsun. Bunun için yaşamını ortaya koymuş insan, bir fedai demektir.

Bütün bunların sonucunda kongre bir yönetim seçemedi. Sonuçta bir öneri oldu. “Biz bir yürütme seçelim, onun dışındaki merkez üyelerini de Önderlik belirlesin. Kimle çalışmak istiyorsa kendisi belirlesin” dendi. Bu öneri kabul gördü. Zaten Genel Sekreter Önderlikti. İki kişilik yardımcıyla 3 kişilik bir yürütme olacaktı, 7 kişilik de Merkez Komite olacaktı. Üçü yürütme, dördü yürütme dışı katılım olarak 7 kişilik Merkez Komite olacaktı. Sayılar böyle belirlenmişti. Bu uygun görüldü. Böylece Önderliğe yardımcı olarak bir Mehmet Karasungur arkadaş seçildi. Kendisi de orada değildi, herhangi bir tartışmaya da katılmadı. Diğeri ise Şahin Dönmez oldu. Önderlik “böyle bir yürütme belirlensin” deyince Şahin Dönmez kendisini önerdi. Önderlik “Bir şans tanıyalım” dedi. Çünkü baktı ki farklı bir şey olursa Şahin’in çalışmalara katılımı sorunlu olabilir, dahası bir de kendini öneriyor. Artık ne yapmak istiyor, açığa çıksın anlaşılsın diye kabul etti. Böylece kongre üç kişilik bir yönetim seçti. Diğer dört arkadaşı Önderlik belirledi. Daha sonra Önderlik; Mazlum, Hayri ve Cuma arkadaşlar ile Baki’yi belirledi. Onların katılımıyla ilk kongreden 7 kişilik bir Merkez Komite çıkmış oldu. Partinin ilk Merkez Komitesi bu 7 kişiden oluşuyor.

Daha sonra Nisan 1979’da ilk Merkez Komite toplantısı oldu. O toplantıya Karasungur arkadaş katıldı ve askeri çalışmalarda görev alıyordu. “Askeri çalışmaların özerk olması gerekli, dolayısıyla ikisini birlikte yürütmek zordur” diyerek yürütmenin değişmesini önerdi. O öneri üzerine Karasungur arkadaş yürütmeden çıktı ve yerine Cuma arkadaş girdi. Karasungur arkadaş Merkez Komitenin askeri sorumlusu, yani partinin askeri komutanı olarak görevlendirildi.

Aynı toplantı merkez komitede görev bölümü yaptı. Zaten yürütme ve genel sekreterlik belirgindi. Diğer üyeleri de partiyi örgütlemek üzere gö-

revlendirdi. Bir bölgelerde parti komitelerini örgütlemekten sorumlu örgütlenme komitesi görevlendirdi. Yürütmeden Şahin katılmıştı. Merkez komite üyelerinden Baki ve Hayri arkadaş vardılar. Onların üçü parti komitelerini örgütlenme komitesi oldular. Kuzey Kürdistan; kuzey, orta ve batı eyaletleri olarak üç eyalete bölündü. Urfa ve Fırat'ın batısı; Batı Eyaleti. Elazığ'dan Serhat'a kadar Kuzey Eyaleti. Amed-Bingöl-Botan da orta eyaletti. O zaman zaten ilk manifestoda Önderlik ve parti, kuzey Kürdistan'ı Orta, Kuzey ve Batı Kürdistan olarak tanımlamıştı. Onun dışında bir de Doğu ve Güney Kürdistan kalıyordu. Botan, Mardin ve Amed hattını Orta Kürdistan diye tanımladı. Bingöl, Serhat, Dersim hattını Kuzey Kürdistan; Urfa ve Antep, Malatya hattını da Batı Kürdistan olarak tanımladı. Batı Kürdistan esas orasıdır. Şimdi Suriye'deki Kürdistan'a Batı Kürdistan deniyor, ama orası Batı Kürdistan'ın güneydeki küçük bir ucudur. Kürdistan'ın batısı esas Fırat'ın çevresidir. O da Kuzey Kürdistan içerisinde yer alıyor.

Örgütlenme komitesi buna göre işbölümü yaptı. Her bir üye bir alanda örgütlenme yapmak üzere parti komitelerini örgütleyip yürütecekti. Merkez komite 3 kişilik bir "Merkez Askeri Komite" görevlendirdi. Karasungur arkadaş merkezden görevliydi, komutandı. Rıza Arkadaş ile Fehmi diye biri Askeri Komite oldular. 3 kişilik bir "Merkez Yayın Komitesi" görevlendirildi. Merkezden Mazlum arkadaş merkez yayın komitesinin sorumlusuydu. Ben ve Fatma da merkez yayın komitesine katıldık, o komitede 3 kişilik bir komite oldu. Cuma arkadaş arşiv, maliye işleri gibi kurumlarla görevliydi. Önderlik de genel koordinasyonu yürütüyordu.

Merkez Komite, böyle bir işbölümü gerçekleştirerek çalışmalarını yürütmeye yöneldi. Kongre örgüt kurmaya karar verdi. Belgeler; program, manifesto ve tüzüktü. Belgelerde örgüt, "parti" olarak yazılıyordu, ama bu partinin ismi nedir belli değildi. Kongrede bu belirlenmedi. Kongre sonuçlarının bir bildiriyi açıklanması öngörülüyordu.

1978-79 kışında Önderlik "Kuruluş Bildirisi"ni el yazması olarak hazırladı. Bir grup arkadaş redaksiyondan geçirdi. Nisan'da basıma hazır hale geldi. O da bir broşür düzeyindedir. 30-35-A4 sayfası hacmindeydi. Başta "Bücadele Birliği" ismi yazılmıştı. İlk yazdığımızda mücadele birliği idi. Basıma vermeden "acele etmeyin bir değişiklik olacak" diye bir bilgi geldi.

Sonra haber geldi, isim değişiyordu. Daha önce yazdığımız ismi sildik, “Partiye Karkeren Kürdistan, Kürdistan İşçi Partisi, PKK” ismini yazdık. İsimlendirmeyi Nisan 1979’daki Merkez Komite toplantısı yapmıştı. Amed Yenişehir’deki Günaydın Apartmanında yapılan bir toplantıydı. O apartman daha sonra basıldı. Bağlar’a geçişte yolun kıyısında bir büyük apartmandı. O zaman Yenişehir’e yapılan ilk büyük apartmanlardan bir tanesiydi.

İsimlendirme böyle oldu. Merkez komitede tartışılmıştı. Mazlum arkadaş “Komünist Parti” isminin olmasını istiyordu, bunu her zaman açıkça söylüyordu. Vietnam pratiğinin üzerimizde etkisi vardı. Vietnam’da “İşçi Partisi”, “Usal Kurtuluş Cephesi” biçiminde devrimci mücadele sürdürölmüş ve başarıya gitmişti.

Birçok arkadaş, Karasungur arkadaşlar da öyle isimlendirilmesini istiyorlardı. Tartışarak “Kürdistan İşçi Partisi” ismine karar vermişlerdi. İsmi Kürçte yazılış belirlemesini Ferhat Kurtay arkadaşla götürdük. Mühür basarken esas halini o yazdı. Dilbilgisine hakimdi. Daha önce, 1975 yılında DDKD’liler de bir PKK kurmuşlardı. Onlar “Parti Karker Kürdistan” yazmışlardı. Ferhat Kurtay arkadaş “onun imlaya uygun olmadığını, kelime kelime çevrilirse öyle olacağını, ama o bir isimdir, toplu çevirdiğinde “Partiya Karkeren Kürdistan olmalıdır” dedi. Böylece parti ismi netleşti. Kongrede eksik kalan yan böylelikle tamamlanmış oldu.

Kongre bileşimine dair isimleri şimdi ifade edemeyiz. Fakat birçok arkadaş şehit düştü. Şehit düşen arkadaşlar Mazlum, Hayri arkadaşlar, Abdullah hoca, Sara arkadaş var. Katılanlardan şehit düşen böyle bir grup arkadaş var. Katılıp da ayrılan, ihanet edenlerden bazılarını ben söyleyebilirim. Mehmet Şener, yine Batman’dan Ferzende Tahaç diye birisiydi, cezaevine düştü çıktı ve bıraktı. Şimdi zenginlik yaşıyor. Palulu Hüseyin Toptaş vardı. KDP’den ayrılan birisiydi Elazığ’dan katılmıştı. Cezaevinde Ali Küçük, Antep’ten katılan Ali Çetiner. Serhatlı Mehmet adında biri vardı, Baki ajandır diye yargılayıp cezalandırdı. Önderlik doğru bulmadı, kabul etmedi. Arada kalanlar oldu. Suphi Çevirici vs. onlar arada kaldılar. Tabii Seyfettin Zoğurlu arkadaş da şehit düştü. Hem ev sahibi hem de kongrenin delegesiydi.

Önderlik “Kongreyi bitiriyoruz” dedi. Böylelikle “Program ve Tüzük” kabul edilmiş oldu. Fakat tüzükte olan bazı çelişkileri gören olmamıştı.

Önderlik tepkisizliği görünce “tamam, babalarınızdan para alır getirir partinin aidatlarını ödersiniz” dedi. Önderlik öyle söylediğinde biz hepimiz donup kalmıştık. Çünkü partiye aylık aidat ödeme kararı almıştı, ama hiçbirimizin beş kuruş parası yoktu. Parti günlük olarak üç öğün yemek parası vermezse açlıktan ölecektik. Önderlik böyle yaparak aslında bir çelişkiye dikkat çekmişti.

O zaman üyelik tanımı tüzükte öyleydi. Aylık düzenli aidat ödeyen parti üyesi oluyordu. PKK’de pratik olarak ise parti üyeleri profesyonel devrimciydiler. 24 saat partinin emrindeydiler ve yaşamlarını partiye veriyorlardı, fedaileşme geliyordu. O ölçüleri pratikte PKK çoktan aşıyordu. Fakat işte teoriyle pratik arasında böyle bir çelişki vardı. Reel sosyalizmden etkilenme olarak o tanım ortaya çıkıyordu. Ama reel sosyalizmin ölçüleri Kürdistan’da pratiğe uymuyordu. Kürdistan pratiği, o ölçüler ile kadro düzeyiyle devrimci mücadelenin geliştirilmesi için uygun değildi. Daha yeni ölçüler gerekiyordu.

PKK, pratikte o doğrultuda adım atmıştı, ama pratik adımlarını teori haline getirememişti. Teorisini hala genel reel sosyalist teoriden alıyordu. Onun dışında bir de Önderlik bunu söyleyip üzerinde böyle biraz güldü. Ayağa kalkılırken, Davut denen birisi vardı, o da kongreye katılıp daha sonra yürümeyenlerden oldu. “Bir dakika bir şey unuttuk” dedi. Önderlik, neyi unuttuğumuzu sordu. “2. Kongrenin ne zaman ve nerede yapılacağına da karar verelim ondan sonra dağılalım” dedi. Önderlik öyle bir baktı, “2. Kongre dört yıl sonra yapılacak, bu dört yıl içerisinde ya devrim yaparız ya da yenilir yok oluruz. Biz dört yıl sonra nerede olacağımızı nereden bilelim ki, kongre yerini belirleyelim. Şimdiden ona nasıl karar verebiliriz ki!” dedi. Davut’un da parti anlayışı o kadardı.

Dört yıl sonra kongre Suriye’nin Ürdün sınırında bir çölde oldu. O zaman söylenseydi herkes deli olmuş derdi. ‘Dört yıl sonra kongre nerede olacak’ diye soran kişi kafayı oynattı, kongreye katılamadı.

Bu bir örgüt anlayışıydı. İlkel milliyetçiliğin Kürdistan’daki örgüt anlayışıydı. Reformist-ilkel-milliyetçi örgütlerin anlayışıdır. Yani faşist sömürgeci, soykırımcı düzenin bastırıldığı, katliam altına aldığı insanların sinmiş yapısının örgüt anlayışıydı. Örgüt kuruyorlar ama ilan edemiyorlardı. O zaman böyle biraz alay ediliyordu. “17 kişi toplanmış bir parti kurmuş, 17 yıl sonra bir araya gelmişler, görüyor musunuz bir kişi bile fire vermedik.

17 kişi sağlam duruyoruz” diyorlardı. Çünkü kendileri dışında örgüt varlıklarını kimse duymamış.

1975’de DDKD’nin “Kürdistan İşçi Partisi” olarak bir parti kurduğunu sonradan duyduk. Bu parti 12 Eylül darbesinden sonra poliste açığa çıktı. Genel Sekreteri Bismilli Niyazi Ağa’nın oğlu Ömer Çetin’di. Tutuklandı ve partisini ele verdi. Kemal Burkay 1976’da “Türkiye Kürdistan Sosyalist Partisi” diye bir parti kurmuş, 12 Eylül darbesinden sonra polis arşivinden çıktı. O zamana kadar yani 5 yıl hiç kimsenin haberi olmamıştı. Bu örgütlerin anlayışı böyleydi. Davut bir kişi değil, bir anlayışı, o çizgiyi temsil ediyordu.

b) 12 Eylül’e Karşı Zafer Kazanan Zindan Direnişi

Büyük zindan direnişi üzerinde durmak istiyoruz. Önceki bölümde 12 Eylül faşist askeri darbesi ve yaptıklarını kısaca özetledik. Darbenin bir anda gerçekleşen bir olay değil, belli bir süreç içerisinde planlı bir biçimde hazırlandığını belirttik. Türkiye Cumhuriyeti Devleti sistemiyle ilişkilerini, kendisinden önceki darbelerle bağlantılarını ortaya koyduk. Amacının kapitalist modernite sisteminin ve uzantısı olan Türkiye’deki tekelci işbirlikçi burjuvazinin, Türkiye’deki ve Ortadoğu’daki çıkarlarını savunmak, Sovyetler Birliğine karşı bir güney kuşatmasını geliştirmek olduğunu belirttik.

Bu temelde de görev olarak önüne bütün muhalefeti ezmeyi, sindirmeyi başta Kürdistan Özgürlük Hareketi olarak hepsini tasfiye etmeyi koyduğunu değerlendirdik. Bu temelde darbeciler, darbe yapmaya karar verdikleri süreçten itibaren bu yönlü provokatif saldırılarını geliştirdiklerini, devrimci hareketleri ezerek tutuklayarak darbenin yolunu kolaylaştırdıklarını söyledik. Bu çerçevede de en temel adım 1978 Aralık sonundaki Maraş Katliamıydı. Onunla birlikte Kürdistan’ın tümünde ve Türkiye’nin bazı metropol kentlerinde sıkı yönetim ilan edildiğini, darbeye geçildiğini ifade ettik. Bu çerçevede Önder Apo’nun yurtdışına çıktığını öğrendikten sonrada Şahin Dönmez’in verdiği bilgiler temelinde kadro ve sempatizan yapısını tutuklamak üzere PKK’ye yönelik 1979 Kasım ayından itibaren yoğun bir tutuklama operasyonlarını geliştirdiklerini belirttik.

Bu temelde zindanlarda PKK’li kadro ve sempatizanlarının sayısı gideerek arttı. Önceki süreçte sınırlı sayıda tutuklular vardı. PKK, Kürdistan ve

Türkiye’de mücadele ediyordu. Ağrı’da ve Kürdistan’ın diğer kentlerinde belli düzeyde tutukluları vardı. Ankara’da eylem sırasında tutuklanmış bir grup kadrosu vardı. Fakat bunlar parça parçaydı, çok fazla yekun ifade etmiyordu. Esas 1979 Kasım ayından itibaren zindanlarda PKK kadrosu ve sempatizanlarının kitlesel olarak çoğalması gelişti. Darbeye kadar her alanda çok yoğun operasyonlar yapıldı. Her gün yeni tutuklamalar oldu. Farklı yerlerde operasyonlar geliştirildi. Yönetimin bu durumu görüp tedbir alamayışı, bu tutuklamalara önemli ölçüde fırsat verdi. Sonuçta Diyarbakır başta olmak üzere Kürdistan’ın bir çok kentlerinde cezaevlerinde PKK’li kadro ve sempatizanların hatta taraftarların yoğunlaştığı bir durum ortaya çıktı. Artık bu biçimde cezaevleri bir mücadele alanı haline gelmeye başladı.

Cezaevlerine dair farklı ülke deneyimlerini öğrenmek için çeşitli araştırma-inceleme yapılarak kadrolar eğitiliyordu. Fakat kendisinin öyle somut bir tecrübesi yoktu. Kürt halkı en çok tutuklanan ve zindanlara doldurulan bir halktı. Bu bakımdan insanların deneyimi vardı, ama mevcut PKK kadro ve sempatizanlarının PKK’nin kendisinin somut zindan pratiği yaşamış, tecrübe oluşturmuş bir durumu yoktu. Her şeyi yaşayarak öğreniyordu. 1980 yılında devletin zindanlar üzerinde hakimiyeti yoktu, dolayısıyla cezaevlerinde devrimcilerin belli bir örgütlülüğü vardı. Cezaevinde çok sorun yoktu, sorun polis sorgusunda vardı. Polis sorgusuna dair her ne kadar teorik olarak çok çeşitli eğitimler yapılsa da pratikte bu eğitimlerde öğrenilenleri tam uygulayamama dolayısıyla sınırlı da olsa çözümler yaşıyordu. Çözülüp polise bilgi vermeler örgütü daha fazla deşifre ediyor, daha çok tutuklamaya yol açıyor ve zarar veriyordu. Bu da polisin baskısını, gözaltına aldığı devrimcileri çözmek için çeşitli numaralar geliştirmesini daha da kolaylaştırıyordu. Bu giderek biraz yaygınlık kazandı.

Bunun üzerine zindandaki kadrolar belli tartışmalar yürüttüler. Bunun önünün alınması, kadroların polis sorgusuna göre hazırlanması yönünde öneri ve talep geliştirdiler. Bu öneriyi pratiğe geçirmek üzere de kendileri de bir çalışma yürüttüler. Dergi ve bildiri çıkardılar. Cezaevlerine giren kadroların polis sorgusuna dair bütün bilgileri topladılar. Polisin devrimcileri çözmek için hangi yöntemleri izlediğini araştırdılar, incelediler. Sonuçta dışarıdaki kadronun eğitimi için bir broşür hazırlayıp gönderdiler. 1980 yılı sonunda “Direnmek Yaşamaktır” başlıklı bir broşür geldi ve bu

broşür dışarıda basıldı. Kadroların sıkı eğitilmesini, yakalanma ihtimaline karşı polis sorgusu konusunda gerekli bilgilere sahip olunması isteniyordu. Cezaevlerindeki bu durum devam etti.

12 Eylül 1980 darbesinin ardından devlet cezaevlerine baskı yapmaya yönelmedi. Önce geri kalanlardan tutuklayabileceklerini tutuklayıp zindanlara doldurmaya yöneldi. 1981 baharına kadar bu durum devam etti. Kürdistan'ın parça-parça, bölge-bölge yeniden işgal edildiğini söylemiş-tik. Böylece tutuklayabileceklerinin hepsini tutuklayıp zindanları tıka basa doldurdular.

Bizim dışarıdaki yönetimin 1981 baharına kadar zindanlarla bağlantısı vardı. 81 baharına kadar zindanlarda bulunan devrimcilerin kendi içle-rinde bir örgütlülükleri söz konusuydu. Dışarıyla irtibat kuruyorlardı, aile-ler üzerinden başka yöntemlerle bunu yapıyorlardı. Dolayısıyla fikir alış-verişi oluyordu. Haberleşme sağlanıyordu. 12 Eylül darbesinden sonra Önder Apo'nun perspektifleri doğrultusunda bir perspektif hazırlayıp Merkez Komite adına zindanlara gönderildi. Bu perspektif zindanlara ulaştıktan sonra değerlendirildi. Hem 12 Eylül darbesine karşı belirlenen taktiği doğru bulduklarını hem de zindanlar için daha somut perspektif-lerin verilmesi gerektiğini ifade ettiler.

Yürüttükleri çalışmaların sonuçlarını parça parça çeşitli yollarla dışa-rıya ilettiler. Az çok bu iletişim sürdü, ama önce çok daha fazlaydı. Süreç ilerledikçe iletişim zayıfladı. Örgüt olarak 1981 baharından itibaren zin-danlar ile bağlantımız koptu. Zaten 1981'de Kuzey Kürdistan ile resmi ör-gütsel bağlantımızda kopmuştu. Önce Amed'te tutuklamalar oldu. Der-sim ve Kuzey hattıyla iletişim koptu. Sonra Mardin'deki örgütlenmemize dönük operasyon oldu. Oranın da tutuklanmasıyla örgütlü bağlantılar koptu, artık halkla ilişkiler temelinde bir ilişkilene sürdürülür hale geldi.

Zindanlardaki duruma ilişkin çok çeşitli şeyler yazıldı, söylendi. Zin-danlarda o dönem tutuklanıp kalan birçok arkadaş ve yurtsever başta çok umutlu olunmazsa da sonunda partinin yürüttüğü mücadele sayesinde dışarı çıktı. Yaşadıklarını değerlendirdiler, anlattılar, böylelikle çeşitli bil-giler edindik. Önder Apo, zindandaki duruma ve direnişe ilişkin en doğru kapsamlı değerlendirmeleri yaptı. Bu temelde zindan direnişini anlam-landırmaya parti çizgisi haline getirmeye ve Kürt halkını eğitmeye çalıştı.

Bütün bunlardan duyup öğrendiklerimize göre pratikler şöyle yaşıyor: 81 baharından itibaren dışarıdan tutuklamalar artık bir sonuca gittikten sonra 12 Eylül faşizmi bir özel savaş ekibi görevlendirerek zindanlarda tutuklu kadro ve sempatizanları teslim almak üzere planlı bir işkence sistemi başlatıyorlar. Binbaşı Esat Oktay Yıldırın adında bir kontrgerillacının başkanlığında bir ekip bu işle Diyarbakır zindanında görevlendiriliyor. Bütün zindanlarda baskılar işkenceler oldu, ama en fazlası Diyarbakır zindanında oldu. Çünkü 12 Eylül faşizmi en çok PKK'ye düşmandı. PKK tutuklularının en çok olduğu, yönetici kadrolarının tutuklu bulunduğu zindan da Diyarbakır zindanıydı. O nedenle Diyarbakır zindanındaki sonuç tüm zindanlar açısından belirleyici olacaktı. Bu temelde Diyarbakır zindanına örgütlü ve planlı bir biçimde yöneldiler. Esat Oktay Yıldırın'ın ekibine 'bunlar fiziki olarak yaşayacaklar ama ruh, duygu, düşünce olarak hem devrimcilikten hem de PKK'den kopacaklar, asimile olacaklar, Kürtlükten kopacaklar. 12 Eylül faşizmine ve soykırım rejimine teslim olmuş birer Türk yaratacaksınız. Artık bunun için hangi yöntem gerekirse uygulayabilirsiniz. Her yöntemi uygulamak serbesttir' görevi verilmişti. Ancak sonuç belirtildiği gibi olmadı. 12 Eylül faşist askeri rejiminin hedefi buydu ve ekibini de bu temelde görevlendirmişti. Buna itirafçılık denildi. Yani kendi gerçeğini itiraf edip kusup geriye kalan posaya başka şeyler doldurmak. Bunu gerçekleştirmek istiyorlardı.

PKK'yi tümenden tutuklayamamışlardı. Önder Apo'yu denetim altına alamamışlardı. Önder Apo'nun ve PKK'nin kendilerine karşı mücadele edeceğini tahmin ediyorlar ondan korkuyorlardı. Doğrudan Önder Apo'ya yönelerek bunu engelleme imkanlarını önemli ölçüde kaybetmişlerdi. Elllerinde zindanlarda kalan PKK kadro ve sempatizanlarıydı. Onları Önder Apo'ya karşı çıkarıp mücadele ettirerek zindandaki PKK'yi teslim alarak Önder Apo'nun dışta mücadele geliştirmesi için önemli bir dayanağı ortadan kaldırmak istiyorlardı.

Zindanda direnemeyen teslim olan bir hareketin dışarıda mücadele edip zafer kazanması zordur, hatta imkânsızdır. Zindanda direnemeyen devrimciler dışarıda başarılı devrimcilik yapamazlar. Eskiden bu gerçeklik çok daha fazla böyleydi. Zindan, devrimcilerin ve devrimci örgütlerin en temel denek yerleri olarak ifade edilirdi. Bir kişinin ve örgütün devrimci

sağlamlığı zindandaki duruşuyla tutumuyla ölçülürdü. Direnmiş mi direnmemiş mi, ölçü bu olurdu. Zindanlar devrimciliğin sınandığı en temel alanlar olarak görülürdü. Tabii savaş yapılan hem de çok zorlu savaş yapılan ülkelerdeki devrimci hareketler açısından savaş alanı da zor bir alan oldu. Benzer zorluklar savaşta da yaşandı. Fakat yine de zindan en azından birinciler içerisinde yer alıyordu. Dolayısıyla bunu faşist askeri rejim de biliyordu. Zindanları neden kuruyorlar? İnsanları özellikle siyasi anlamda neden tutukluyorlar? Kendilerine karşı rakip olmaktan çıkarmak için yapıyorlar. Onları ezip hizaya getirmek için tutukluyorlar. Egemen sınıfların, güçlerin, devletlerin zindan inşa etmeleri ve muhaliflerini zindanlara doldurmaları bu amaçladır.

12 Eylül faşist askeri rejimi de, Önder Apo ve PKK'ye karşı elinde en temel saldırı silahı olarak zindandaki PKK'ye saldırmak ve onu ezip teslim almakta görüyordu. Zindandaki PKK'yi ezer teslim alırsa itirafçı hale getirirse dışarıda ne kadar çaba harcarsa da onun toplumda taraftar bulması ve gelişmesi zordur, hatta imkânsızdır. Böylece PKK'nin de diğer bütün hareketlerin de pratikte gelişip başarı kazanıp kazanamayacaklarının deney yeri zindanlardı. Başta PKK olmak üzere tüm devrimci hareketleri zindanlarda ezip teslim alarak 12 Eylül faşizmi dışarıda mücadele etmeden ortaya çıkmış devrimci hareketlere karşı başarı zafer kazanmayı hedefliyordu. Planlaması böyleydi.

Bu temelde daha tutuklanır tutuklanmaz Şahin Dönmez teslim olmuştu. Elinde öyle bir ham madde de vardı. Ona da dayanarak baskı ve şiddet uygularsa işkenceyi geliştirse korkutup, ürkütüp, ezip insanları devrimcilikten vaz geçirerek kendine bağlayabileceğini umut ediyordu. Esat Oktay ekibini bu temelde ve böyle bir amaçla görevlendirip zindanlarda işkence uygulamaya yöneltti.

İşkenceci ekip anladığımız kadarıyla iki yöntem uyguladı. Bir; fiziki işkencenin her biçimine baş vurmak, vahşet düzeyinde hiçbir insan ahlakının kabul etmeyeceği insanlık dışı yöntemler uygulayarak insanları ezme, korkutma, ürkütme, direncini kırıp maddi olarak teslim olur hale getirmek. İki; psikolojik savaş yürütmek. Maddi işkenceyi bir de psikolojik işkence ile sürdürmek. Bunun için yoğun propaganda, bireyin duygularını, ruh dünyasını kırarak düşünce sistemini dağıtacak ürkütücü kor-

kutucu yöntemler uygulamak, yoğun propaganda yapmak. Duygu ve düşünce yapısı üzerinde baskı oluşturmak, bir taraftan da fiziki yaşam yolunu açık tutmak ve onu hep önüne sermek, kurtuluş olarak göstermek. Bu temelde bir sahte kurtuluş yolu gösterip oraya yönlendirmeye çalışmak. Bu iki yöntemi de çok yönlü ve çok ağır bir biçimde Diyarbakır zindanına görevlendirilen işkenceciler uyguladılar.

1981 yılı baharından itibaren planlı bir biçimde adım adım fiziki baskıyı da geliştirdiler. Psikolojik baskıyı da Şahin Dönmez vb. bazı teslim olan hainleri “Genç Kemalistler Birliği” adı altında örgütleyip hem psikolojik baskının hem maddi baskının bir aracı haline getirerek bu işkence sistemlerini daha çok zenginleştirmeye çalıştılar.

Bildiğimiz kadarıyla 12 Eylül faşizminin planlı olarak geliştirdiği bu işkencelere karşı onları etkisiz kılmak, önünü almak üzere 81 yılı Mayıs ayında genel bir açlık grevi, ölüm orucu direnişi geliştirildi. Devletin özel işkenceciler görevlendirdiğini ve bu temelde planlı baskılara başlandığını, bu baskıların önü alınmazsa zindanda ideolojik-örgütsel dağılmanın yaşanacağını gören PKK kadro ve sempatizanları, direnen bazı örgüt kadrolarıyla birlikte 81 Mayıs ayında “Birinci Ölüm Orucu”nu başlatıyorlar. Fakat hiçbir deneyim bilgi yoktur. Ölüm orucu nasıl yapılır bilinmiyor. Ne yiyorlar ne de içiyorlar. Birden bire yemek yemeyi de su içmeyi de her şeyi durduruyorlar. Fizik, susuz kalınca bir hafta on gün sonra çok fazla yıpranma ve düşüş yaşanıyor. İnsan uzun bir süre açlığa dayanabilir, ama susuzluk öyle değildir.

Yapılan bir araştırmaya göre ‘susuzluğa en fazla 18 gün dayanılabilir’ deniliyor. Dolayısıyla susuzluk çok yıpratıcı oluyor. Ölüm orucuna girenlerin dilleri ağızları çatlıyor, iç organları patlıyor, kanamalar geçiriyorlar. Vücutta dayanılmaz bir acı oluşuyor. Bunun üzerine hızla hastaneye gitmeler dayanamama durumları ortaya çıkıyor. Gide gide katılanlar azalıyor. Bu biçimde güçten düşenler, ölüm orucundan düşüyorlar. ‘Başka nasıl olabilir, neden böyle oldu’ diye araştırılıyor, ama çare bulunamıyor. Açlık grevine katılan tutukluların büyük çoğunluğu grevden düşüyor, küçük bir yönetici grup kalıyor. Böylece yönetim kadrodan kopuyor. Bu durumu kendi aralarında tartışıyorlar. Sonuçta bu biçimde sürdürmenin çok

faydası olmayacağını, sonuç vermeyeceğini genel arkadaş yapısından kopulduğunu tartışıyorlar. Oysa direnişin toplu olması gerektiği sonucuna varılıyor.

Zor da olsa 35 ya da 40 güne ulaşmış ölüm orucunun bitirilmesi kararlaştırılıyor. Diğer yöntemin daha doğru olabileceğine inanıyorlar. Eylemi yönlendiren Kemal Pir arkadaştır. Öyle bir sonuca gitmede çok zorlanıyor. Tekrar bütün kadro ve sempatizan yapısını örgütleyip toplu bir direnişi başlatmak üzere bırakıyorlar. Direniş kırılıp bazı dayatılan zindan uygulamalarını kabul etme başlayınca baskının, işkencenin önü alınmıyor, sınırı gelmiyor. Faşist güruh baskıyı artırdıkça artırıyor, bütün örgütlülüğü dağıtıyor. Değil insanlarla ilişki kurup örgütlemek var olan örgütlülükte dağılıyor. Bir kere direnişe geçildi, ama sonuç alınamadı. Özel savaşçı işkenceci grup bunu bir kırılma olarak değerlendiriyor ve baskıyı artırırsam sonuç alırım düşüncesiyle fiziki baskı ve işkenceyi had safhada artırıyor. Diyarbakır zindanında yapılan işkenceler, belki de dünyada devletçi sistemlerin insanlık üzerinde uyguladığı vahşi işkencelerin en ağır biçimidir.

ABD vb. sömürgeci güçler Asya'da, Afrika'da, Amerika'da uygulamışlar ya da uygulatmışlardı. 12 Eylül askeri faşist rejimi bütün onların deneyimlerini kendi deneyimleriyle de birleştirerek vahşi işkence yöntemlerini uyguladı. Dolayısıyla Diyarbakır zindanının vahşeti şimdiye kadar ki bütün zindanlarda uygulanan vahşetin en ağıridir. Hepsinden çıkartılan dersler temelinde insanı yok etmek üzere geliştirilmiş en ağır işkence yol ve yöntemlerini içermektedir.

Bu temelde 81-82 kışında baskılar, işkenceler had safhaya çıkarılıyor. Sıkı yönetim mahkemeleri kuruluyor ve bir taraftan da davalar açılıyor. Kurulan mahkemeler konuşup savunma yapma yerleri değildir. Bir zindanda işkence yapılıyor bir de mahkemeye gidip gelirken mahkemede işkence yapılıyor. İnsanlara baskı işkence yapmanın yeni alanları böylece açılmış oluyor. Daha fazla baskı zulüm işkence uygulaması gerçekleşiyor ve bu durum giderek zayıf insanları korkutuyor, ürkütüyor. Bu baskı ve işkenceler bazılarının üzerinde etkili oluyor. Bazı Kürt gruplarından insanlar teslim oluyor, çoğu direnişe de girmiyor. Kendilerinden ne isteniliyorsa onu kabul ediyorlar. Hatta lider kadrolarına kadar böyledir.

İşkenceci güruh, PKK içerisinde de Şahin Dönmez ve ekibini çok kötü bir biçimde insanları rencide edici saldırılar biçiminde kullanıyor. Hem

korkutmak hem de aldatmaya çalışıyorlar. ‘Şu da çözüldü, bu da çözüldü!’ diyerek bazı girişimlerde bulunuyorlar. Hayri arkadaşın direniş açıklamasında vardır. “Beni bir odaya kapattılar, istediğini yazabilirsin diye elime kâğıt kalem verdiler. Kapının deliğinden arkadaşlara göstererek, bakın Hayri itiraf dilekçesi yazıyor denilerek onları kandırmaya çalıştılar.” Özelikle direnen ve yönetici kadronun çözüldüğü teslim olduğu yönünde yalan haberler yayıyorlar. Uygulanan baskıların yanı sıra insanların umudunu kırarak güven zedelemek için ne gerekiyorsa yapıyorlar. Bunun sonucunda zayıf olan bazı kişiler itirafçı olarak daha önce itiraf edenlerin saflarına katılıyorlar. Bu durum giderek artış gösteriyor. Örgütsel yapı da dağılmış, direnmek dayanmak için güç alacak yer yok, dolayısıyla çözülme teslim olma eğilimi gittikçe artış gösteriyor.

Bu durum hareket için ciddi bir tehlike oluşturuyor. Zaten 12 Eylül faşist askeri rejiminin işkencecilere verdiği talimat da bu temeldedir. Onların amacı böyle bir teslimiyeti geliştirmektir. Söz konusu uygulamalarla giderek teslimiyetçilik artış gösteriyor. Buna karşı eylem geliştirme, direnme noktasında örgütlenme yeni bir eylem başlatmaya hazırlanmanın zemini de ortadan kalkıyor. Haberleşmek neredeyse imkânsız gibi bir şeydir, ender haberleşme oluyor. Herkeste direnmek gerektiği biçiminde bir görüş oluşsa da bunu nerede nasıl yapmak gerektiği konusunda bir çıkış yoktur. Dolayısıyla devrimciler içinde bir çaresizlik çözümsüzlük yaşanıyor. Böyle bir ortamda gecikmemesi, direnişin başlatılması gerektiği yönünde en çok Mazlum arkadaşın talepleri, telkinleri var. Direnişin gecikmesi durumunda çözülmeyi artıracaklarını, partiye, örgüte zarar vereceğini, önü alınamaz bir noktaya gelinebileceğini değerlendiriyor. “Başlayalım gecikme oluyor” diye bu yönlü bazı önerileri uyarıları oluyor. Fakat bir türlü bir çıkış olmuyor. Öyle bir süreçte örgütlü olarak direnişe geçilemeyeceğini görünce, direnişe geçmemenin de parti ve halk için yok oluşu getireceğini değerlendirerek 1982 Newroz günü kendisini yakarak direnişe geçiyor. Dayatılanı ve isteneni herkesten daha iyi Mazlum Doğan yoldaş kavıyor.

Mazlum arkadaşın Newroz’daki direnişini geç olsa da koğuşlarda duyuluyor. “33. Koğuş” deniliyor. Orada olan Ferhat Kurtay ve diğer arkadaşlar

Mazlum arkadaşın eylemini duyduklarında, bir grup arkadaş için bu eylem aydınlatıcı oluyor. Herkes ne yapılacağı konusunda bir çare arıyor, direnmek gerektiği düşünülüyor, ama nasıl yapılacağı bilinmiyor.

Mazlum arkadaşın kendisini yaktığı duyulunca, böylelikle eylem yönetimini öğrenmiş oluyorlar. Mazlum arkadaş parti yönetimi olarak böyle bir eyleme girmişse artık herkesin benzer eylem yapması gerektiğini değerlendiriyorlar. Kendi içlerinde gruplaşıp cezaevi yönetiminin duvarlara yazmak istediği yazı işlerini güya üstleniyorlar. Böylelikle yakıcı madde temin ediyorlar. 17 Mayıs 1982 akşamı Haki Karer yoldaşın şehadetinin 5. yıl dönümünde Ferhat Kurtay, Necmi Öner, Mahmut Zengin ve Eşref Anıyık yoldaşlar, üzerlerine tiner dökerek kendilerini yakıyorlar. Bu eylem de zindanda yayılınca artık direnmek gerektiği ve direnmenin yöntemi konusu çok daha fazla açıklık kazanıyor.

Bu eylem yeniden direnişi örgütüyor. Eylemsiz olarak örgütlenelim bir araya gelelim, direniş başlatalım çabaları sonuç vermiyor. Ancak bu eylem pratikte direnerek örgütlenmenin önünü açıyor. Örgütlenme geliştiriliyor ve geriye kalan arkadaşlar yeni bir “Ölüm Orucu” başlatmak gerektiği konusunda hem fikir oluyorlar. Bu tartışılmadan böyle bir kararlılık oluşuyor ve eylemin Hayri arkadaş tarafından başlatılması uygun görülüyor.

Kemal Pir ‘önceki direnişi kendisinin başlattığını ve sonuç alamadığını böyle birisinin bir daha öncülük yapmaması gerektiğini’ söylüyor. Bir kişi direnişe başlarsa ikincisinin kendisi olacağını belirtiyor. Ölüm orucu eylemini, Hayri arkadaş başlamış olan mahkemede ilan etmeyi hedefliyor. Düşman ‘intihar ettiler’ diyebilir biçiminde kaygıları vardır. Böyle yaparak eylemi amaçtan koparabilir diye endişeleri vardır. Çünkü daha önceki arkadaşlar için ‘intihar ettiler, kedilerini yaktılar’ diyorlar. Bundan çekindikleri için bizzat amaçlarını kayda geçirmek istiyorlar. Bunun tek yolunun da eylemin mahkemede açıklanması olacaktır. Dilekçe veya yazılı herhangi bir şeyi kayıtlara geçmiyorlar, aldıklarında yırtıp atıyorlar. Cezaevinde olanların hiçbir kalıcılığı yoktur, cezaevinde öyle bir yaşam yoktur. Dolayısıyla tek çare mahkeme kayıtlarına geçirmek oluyor. Ancak mahkemelerde de söz hakkı alamıyorlar. Hayri arkadaş Merkez Komite üyesi olduğu için hem Ana Davaya hem de diğer Urfa bölgesel davalara gidiyor, ama hakimler söz hakkı vermiyorlar. Muhtemelen hakimlere ‘söz hakkı

verilmemesi' yönünde talimat verildiği için söz hakkı alamıyor. Çünkü zindanlarda yaşananları ve gelişmeleri duyururlar diye şüpheleniyorlar. Hayri arkadaş yoğun bir çaba harcamasına rağmen bir çok davada söz hakkı alamıyor. Böyle olunca açıklama yapamıyor ve süreç uzuyor.

Bu durum sanki yapılamıyor ya da yapılmıyor diye bir baskı oluşturuyor. Bu baskıyı gidermek üzere Urfa davasında "kısa bir şey açıklayacağım" diye zorla söz hakkı istiyor. Hakim söz verince cezaevindeki işkenceleri yaşanan olayları, mahkemede savunma hakkı verilmediğini belirtiyor. İdeolojik çizgiye ve partiye bağlı olduğunu söyledikten sonra "ne ceza verilirse verilsin ama savunma hakkının verilmesi gerektiğini, bu temelde savunma hakkı verilmediği için artık mahkemelere gelmenin bir faydasının da kalmadığını" belirterek, ölüm orucunu başladığını ilan ediyor.

14 Temmuz 1982 günü mahkemede yapılan bir duruşmada tarihi ölüm orucu eylemi böylelikle açıklanmış oluyor. "Mezar taşıma borçlu yazılsın" diyor. Sonrasında Kemal Pir yoldaş hemen söz alarak "bende katılıyorum" diyor. 6 kişi daha ölümü orucu eylemine katıldığını ifade ediyor.

Mahkeme başkanı salonda bulunan tüm tutukluların katılabileceği kaygısıyla "Mahkemeyi kapattığını" söylüyor. Böylece "14 Temmuz Büyük Ölüm Orucu Direnişi" Diyarbakır'ın yaz sıcağında başlıyor. Betonarme bir bina içerisinde yatak, battaniye ve su yoktur. İçilebileceği bile belli olmayan bir su veriliyor. 'Vaz geçirebiliriz' diye ilk başta maddi şeyler verilmeyerek direnişçiler zorlanmak isteniyor. Sonra direnişin ciddiyeti ve sonuna kadar sürdürülebileceği açığa çıkınca bu sefer yalvarmaya çalışıyorlar. Maddi yaşam imkanları verilmek isteniyor. Yemek-içmekten, hastaneye götürmekten, tedavi etmekten söz ediyorlar. Her türlü vaadi veriyorlar. Ancak eylemden döndüremiyorlar.

İki aylık direniş süreci sonunda önce Kemal arkadaş şehit düşüyor. Sonra Hayri, Akif ve Ali Çiçek arkadaşlar şehit düşüyorlar. Hastanede çok sayıda ölüm sınırında insan toplanıyor. Devlet bazı güçlerini görevlendirip savunma hakkı verileceği ve baskı olmayacağı sözü verilerek açlık grevinin sona erdirilmesi sağlanıyor. Zaten Hayri arkadaşlar açlık grevini yürütürken tek talepleri vardır. "Savunma hakkı verilirse açlık grevi bitirilmeli" diyorlar. 14 Temmuz Direnişinin esas amacı budur. Başka 'şu ya da bu verilsin' gibi bir amacı yoktur. Diğer yandan şehadet olmadan devletin böyle bir noktaya gelmeyeceğini söylüyorlar. Ona göre hazırlıklılar ve o

temelde eyleme katılıyorlar. “Devlet savunma hakkı verirse daha fazla uzatmamak ve çok fazla şehit vermemek gerektiğini, parti çok ağır kayıp vermesin, arkadaşlar kendilerini korusunlar. Temel hedef ve amaç gerçekleşirse eylem bitirilmelidir” diye arkadaşları uyarıyor. Devletin savunma hakkını vereceği sözünü verince o karar doğrultusunda geri kalan arkadaşlar açlık grevini sona erdiriyorlar.

Devletin sözünü tutup tutmadığı ayrı bir konudur. Zaten daha sonra da tutmuyor. Direniş daha sonra devam ediyor ve sürüyor. 84 baharında toplu direnişler geliyor. Ama “Büyük Ölüm Orucu Direnişi” bu temelde sona erdiriliyor. İşkenceci Esat Oktay Yıldırım ve ekibine verilen talimat, fiziki olarak yaşatılmaları ve ölümlere yol açmayarak teslim alınmaları biçimindedir. Yine parti ideolojisinden ve Kürt ulusal değerlerinden koparılmalarıdır. Yok edilmek istenen, öldürülmek istenen yer burasıdır. Hedefleri böyleyken, insanlar kendi inançlarına, ideolojilerine ve amaçlarına bağlı olarak direnişe geçiyor ve şehit düşüyorlar.

“Dörtler” şehit düşüyor. 14 Temmuz Ölüm Orucunda dört arkadaş şehit düşüyor. Mazlum arkadaş ile dokuz kişi oluyor. Böylece 12 Eylül faşist askeri rejiminin planı ve amacı başarısız kalmış oluyor. ‘Fiziki olarak yaşat, ideolojik ve ulusal olarak öldür’ amacı boşa çıkıyor. Fiziki olarak insanlar kendilerini yok ediyorlar, ama ulusal değerlerine ve ideolojik çizgilerine bağlı olarak direniyorlar. “Büyük Ölüm Orucu” gibi bir direniş içerisinde bir defa değil, 60 gün boyunca her saniye hücre hücre maddi biyolojik varlıklarını yok ede ede fiziki yaşamlarına son veriyorlar. 12 Eylül faşist askeri rejiminin başarısız kalması, yenilgiye uğraması oluyor. Zindan, büyük bir irade, inanç ve ideoloji savaşıdır. Bu ideoloji, irade ve inanç savaşında kazanan Kürtlük ve PKK çizgisi oluyor. Kaybeden soykırım ve 12 Eylül faşist rejimi oluyor. PKK çizgisini yok etmek için geliştirilen işkence uygulamaları karşısında büyük zindan direnişiyle PKK çizgisi tarihi ideolojik zaferini kazanıyor. Zindanlarda zafer kazanan hareket oluyor ki, elbette zindanda kazanan dışarıda da kazanır. Kural budur. Gerçekten de daha sonrası da böyle gelişmiştir. Zindanda direnen devrimcilik, direnen örgüt dışarıda da direnişi geliştirebilmiş ve bu güne kadar gelmiştir. Direneme-yenler ise yok olmuşlardır.

12 Eylül zindanlarında en çok kadrosu ve taraftarı olan tek örgüt PKK değildir. PKK'den daha çok kadro ve taraftarı olan örgütler de vardı. Kürdistan'da belki yoktu, ama Türkiye'de vardı. Baskı ve işkence her yerde uygulandı. PKK'den daha çok güce sahip olan örgütler direnemeyince dışarıda da direnemediler, tüm güçlerini yok ederek sıfırı tükettiler. Daha sonra 15 Ağustos Gerilla Atılımını geliştirebilen, bu güne kadar direnişi sürdürebilen hareket PKK oldu. Bu gücünü 1982 Zindan Direnişinden aldı.

Zindanda direnip zafer kazanması, her alanda direnebileceğini ve zafer kazanabileceğini ortaya koydu ve gösterdi. Önder Apo Zindan Direnişini, "Ölümden, özgür yaşama köprü kurmak" olarak değerlendirdi. Zindandaki PKK militanlarının sağlam bir köprü kurduğunu, üzerinden tüm halkın rahatlıkla geçebileceğini değerlendirdi ve halkı özgürlüğe yürümeye çağırdı. Böylece zindan direnişi öncülüğünde halk adım adım PKK direnişi etrafında birleşti ve bu büyük özürlük mücadelesi böyle ortaya çıkıp gelişti. Zindan direnişçiliğini, PKK'nin eylem çizgisini temsil etme bakımında her açıdan yeterli bir eylem olarak değerlendirdi. Böylece 12 Eylül faşist askeri rejimine karşı ilk mücadele alanı zindan oldu. Bu ilk mücadele alanında da zafer kazanan PKK devrimciliği, Apocu çizgi oldu. 12 Eylül faşizmi daha ikinci yılında zindanda zafer kazanmayı umut ederken, tarihi bir yenilgi aldı ve bu yenilgili durumu da hala sürmektedir.

Hala özgürlük direnişine zindan direniş çizgisi öncülük ediyor, hem de bu günkü gibi taptazedir. Etkisinde en küçük bir azalma yoktur. Bu kadar yıl geçmiş olmasına rağmen faşist askeri rejim, faşist soykırımcı sistem, zindan direniş gücünün etkisini hiçbir biçimde ne azaltabildi ne de zayıflatabildi. Bu güne kadar canlı bir biçimde direniş yaşadı ve öncülük etti. Daha onlarca ve yüzlerce yıl bu konumunu sürdürmeye, özgür Kürt varlığı sürdükçe bunun 1982 Zindan Direniş Çizgisinde olacağı kesindir.

Bu temelde Zindan Direniş Gerçeğini doğru anlamamız gereklidir. Özellikle bu çizginin militanları olmak isteyen insanlar için bu çok daha fazla gereklidir. Zindan direnişini doğru anlayan kişi her yerde ve her zaman doğru başarılı devrimcilik yapabilir. Zindan direniş derslerini doğru çıkarabilen her zaman başarılı, etkili bir eylemci militan haline gelir. Bu düzeyde yol gösterici ve öğreticidir. Çünkü zindanda bu biçimde direnildikten sonra faşizme, sömürgeciliğe, soykırım rejimine karşı direniş yapılamayacak zafer kazanılamayacak hiçbir yer yoktur. Çünkü eşitsizliğin en

büyüğü zindanlarda vardır. Zindan mücadelesi, bir tarafın her türlü imkana sahip olduğu, bir tarafın ise inancı ve iradesi dışında hiçbir savaş aracının imkanın elinde olmadığı bir mücadeleyi ifade ediyor. Faşist askeri rejim, sömürgeci soykırımcı sistem her türlü saldırı aracına ve imkânına sahipken, PKK devrimciliğinin elinde sadece inancı, iradesi ve düşünce gücü var. Sonuçta inancı ve iradesi dışında hiçbir güce araca sahip olmayanlar zafer kazanıyorlar. Her türlü saldırı aracına sahip olanlar yeniliyorlar. O halde buradan ortaya çıkan nedir? Demek ki, mücadele etme ve başarı kazanmada belirleyici öge imkanlar ve araçlar değildir. Mücadele etmeyi ve başarı kazanmayı çok fazla araca imkana, maddi güce sahip olmak sağlamıyor. Bunu zindan direnişi çok açık bir biçimde gösterdi. İnsanın tutarlılığına, iradesine, inancına dayanıyor. Mücadelede zafer son tahlilde insan iradesinin bilincinin ve inancının sonucu oluyor. Ne kadar imkana sahip olursa olsun eğer böyle bir bilince inanca ve iradeye sahip olmazsa onun başarı kazanması mümkün değildir. Elinde hiçbir imkan olmazsa da zafer bilincine, iradesine sahipse, karşısındaki güç her türlü maddi imkana sahip olsa da direnerek zafer kazanılabiliyor. Kanıt, 1982 zindan direnişçiliğidir.

O bakımdan zindan direniş dersleri çok öğretici ve yol göstericidir. PKK direnişçiliğinin özü budur. O halde PKK’de direnmek ve kazanmak imkan, fırsat, çokluk-azlık ve rahatlıkla olmuyor. Yaşamımızı ve mücadelemizi değerlendirdirirken bu durumda ‘şuyum vardı, buyum yoktu’ biçiminde değerlendirme yapmamalıyız. Sonuçları bunlara bağlamamalıyız. Ondan dolayı başardık ya da başaramadık dememeliyiz. Çünkü başarıda da başarısızlıkta da belirleyici olan maddi güç, imkan, çokluk-azlık değildir. Böyle bakılır ve böyle değerlendirilirse o zaman zindan direnişi olmazdı. Eğer imkanla, güçle çoklukla mücadele edilseydi zindan direnişi olmazdı. Mazlum Doğan direnemezdi. O halde PKK olmazdı. Zindan direniş çizgisiyle bu güne kadar gelen PKK direnişçiliği, o yaklaşımı ve anlayışı yalanlıyor. Gerçeği tartışılmaz çarpıtılmaz bir biçimde ortaya koyuyor. O biçimde pratik faaliyetleri değerlendirdiğimizde ‘şu imkanımız yoktu, düşman güçlüydü’ dememek lazım. Zindandakinden daha güçlü düşman hiçbir yerde olamaz. Zindandakinden imkânsızlık başka hiçbir yerde olamaz. Demek ki, zindan direniş gerçeği gösteriyor ki, düşmana karşı mücadele büyük maddi imkanlarla yapılmıyor. Düşman güçlüyse ona karşı direnilemez diye bir kayıt yoktur. Maddi imkan yoksa orada mücadele edilemez diye

bir kayıt yoktur. Tam tersine büyük mücadeleler, güçlü düşmanlara karşı imkanların en az olduğu, hatta hiç olmadığı ortamlarda geliştiriliyor ve zafere götürülüyor. Bir mücadelenin büyüklüğünü bu belirliyor. Düşmanın ölüm noktasındaysa, senin her türlü gücün varsa, ölmekte olana bir fiske vurup öldürmenin bir değeri olamaz ki, çok fazla bir büyüklüğü ve anlamı olamaz. Önemli olan kendisini hiç ölmeyecekmiş gibi gören her türlü güce sahip olan bir düşmana karşı, hiçbir savaş aracına sahip olmadan direnebilmek ve onu yenilgiye uğratabilmektir. 1982 Zindan Direnişçiliği bunu ortaya çıkardı. Devrimci ustalar “büyük eylem odur ki, düşmanında bile saygınlık uyandırır” diyorlar. 1982 Zindan Direnişçiliği işte böyle bir direnişçiliktir.

1982 Aralık ayı sonuna doğru, Dağkapı da bir miting yaptık. Cunta başı Kenan Evren elini cezaevinden yana uzatarak “orada öyleleri var ki, kafalarını koparsanız amaçlarından ve inançlarından vaz geçiremiyorsunuz” dedi. PKK kadrolarının amaç ve inanç bağlılığı karşısında yenilgiye düştüğünü, başarısız kaldığını, boyun eğdiğini daha yılın sonunda Dağkapı’da itiraf etti. Zindan direnişçiliğinin başarısını ve büyüklüğünü ortaya koydu.

Bu gün faşist bir diktatör olmaya çalışan Tayyip Erdoğan gitti ‘burada şunlar yaşandı’ diye gözyaşı döktü. Timsahın gözyaşı dökmesi gibi olabilir, ama yine de Diyarbakır zindanında işkence yapıldığını söyleyerek Diyarbakır’a girebildi. Bu gün “Kürt yok” diyor, ama Kürtlüğü var eden direnişin önünde gözyaşı dökmek zorunda kaldı. İşte zindan direnişçiliği, karşıtları ve düşmanları üzerinde bu kadar etki yapabilen, onları kendi çizgisine çekebilen bir etkiye, büyüklüğe sahiptir.

İnsan soyunun en ciddi ve zor eylemi ölüm orucudur. Bunu kabul etmek lazım. Böyle söylenmesi, okuyup ya da dışarıdan gözlemlemek kolaydır, ama açlık grevi ve ölüm orucu zor bir eylemdir. Bu işin içine giren kişiler iyi bilirler. Orada bir anda ölüm yoktur. Bir kişi çok korkak bile olabilir, çok fazla amaç bağılsı da olmayabilir, bir saniyede karar vererek kendisini uçurumdan atıp intihar edebilir. Kafasına bir kurşun sıkabilir. Ama 60 gün lime lime olup hücre hücre yok olarak kendi biyolojik varlığını fiziki gücünü yok edemez. Bu biçimde fizik gücü yok edebilmek ona dayanabilmek için büyük bir irade, inanç ve bilinç gerektirir. Eğer bir kişi de fiziki güç üzerinde onun canlılığına son verebilecek kadar büyük bir bilinç,

inanç, irade olmazsa ölüm orucu yapamaz. Kaldı ki, düşmanın seni yaşatmak istiyor. Kemal Pir “Sizin maddi imkanlarınız beni yaşatmaya gücü yetmez. Benim inanç ve irademe hükmedecek herhangi bir gücünüz olamaz” dedi ve gerçekten de onu kanıtladı. Bu bakımdan “14 Temmuz Ölüm Orucu” diyerek geçmeyelim ve herkesin yapabileceği bir iş olarak görme-yelim. Çok güçlü bir irade, güçlü bir bilinç-inanç ve tutku düzeyinde amaç bağlılığı olmazsa insan onu yapamaz. Kemal Pir “Biz yaşamı uğruna ölecek kadar seviyoruz” dedi ve yaşayabilmek için fiziki olarak ölümü hem de 60 gün lime lime olma temelinde gerçekleştirdi.

Bu büyük irade, yaşam bağlılığı, amaç bağlılığı bu sonucu ortaya çıkardı. Şimdi arkadaşlar ‘şuna dayanamadım, şu alışkanlığımı yenemiyor ve aşamıyorum’ diyorlar. Bir sürü zayıflık gösterisi yapıyoruz. Dikkat edelim tüm bunların “14 Temmuz Büyük Ölüm Orucu Direnişçiliği” karşısında hiçbir değeri yoktur. Biyolojik varlığına son verecek kadar güçlü bir iradesi olan bir hareketin böyle bir öncü devrimcilerden şekillenen bir militanlığın yenemeyeceği bir alışkanlığı, terk edemeyeceği bir özelliği olamaz. Yeter ki inançlı ve kararlı olsun, kendini kandırmasın. Amaca dil ucuyla bağlanmasın, beyin ve yürük gücüyle bağlansın. Beyin ve yürük gücüyle tutkuyla aşkla amaca bağlananın o amaç doğrultusunda yapamayacağı hiçbir şeyi yoktur. Katlanamayacağı zorluk, aşamayacağı engel, yenemeyeceği alışkanlık, değiştiremeyeceği özellik olamaz. “Şu özelliğimi, alışkanlığımı değiştiremiyorum, şuna gücüm yetmiyor ve bana zor geliyor...” deniliyor. 14 Temmuz Direnişçiliği karşısında bunların sözü olamaz. Herhalde 60 gün hücre hücre kendisini yok etmekten daha zor bir şey olamaz. O zorluğu göstermiş bir hareketin mensuplarının o zaman değiştiremeyecekleri bir özellik, yenemeyecekleri, alt edemeyecekleri bir alışkanlık olamaz. O halde kendimizi eğitemiyoruz, kişilik devrimi yapamıyoruz, alışkanlıklarımızı değiştiremiyoruz diyemeyiz. Öyleyse biz zayıfız, katılımımız zayıftır. Demek ki, bağlılığımız zayıftır. Pratikte ya da bir mücadelede başarısız kalınmışsa Önderlik “Başka yerlerde gerekçe aramayın, inanç düzeyinize bakın” diyordu. İşte zindan direnişçiliği böyle bir çizgiyi temsil ediyor. 14 Temmuz gibi bir direnişçiliğe sahip olan, böyle bir eylem çizgisiyle hareket eden bir militanlığın içte ve dışta kuşkusuz yenemeyeceği bir düşman kesinlik olamaz.

Şimdi dörtlerin direnişine bakalım: Kendilerini cayır cayır yakarken “su dökmeyin, ateşi harlandırın, söndürmek ihanettir” diyorlar. Cayır cayır vücut yanıyor, patlamak üzeredir. Ama hala beyindeki düşünce böyledir. Ağzından son söz olarak bunlar çıkıyor. Bu kadar gerçekliğe bağlanılmıştır. Özgürlük amacıyla bu düzeyde birleşmiştir. Hiçbir fiziki zorluk o düşünceden ve amaçtan kendisini uzaklaştıramıyor. İşte direnişçilik böyledir. Zindan direniş çizgisi bu biçimdedir. Dahası Önder Apo “Parti Mazlumdur” dedi. Hiç kimsenin yol, yöntem, çıkış bulamadığı, örgütlenemediği, çaresizliğin kol gezdiği ortamda Mazlum Doğan böyle bir eyleme yürürken acaba neler düşündü? Geçmişe dair, geleceğe dair neler düşündü? Duyguları, ruh dünyası nasıldı? Böyle bir kararlılığa nasıl vardı?

Herhalde sonunun böyle büyük muhteşem geleceğini göremeseydi kesinlikle böyle bir olaya baş vuramazdı. Bir biçimde herkes yaşayıp gidiyordu o da onlardan biri olabilirdi. ‘Ne yapılm hem baskı çok hem de örgütlülük zayıf olduğu için toplu direnişe geçemiyoruz, yalnız başıma ne yapabilirim ki!’ diyebilirdi. Öyle demedi ve başkaları yapsın diye beklemedi. “Ben yapabilirim” dedi ve sonunda yaptı. Herkesten daha fazla olup bitenleri değerlendirdi. “Teslimiyetin ihanete direnişin zafere götüreceğini” herkesten daha net ve keskin görebildi. Büyük ve derin bir bilinç daha güçlü bir irade, ulusal değerlere ve Apocu çizgiye daha güçlü bir inanç ve bağlılık Mazlum Doğan’ı tek başına çaresizlik ortamında böyle bir eyleme götürdü. Eylemiyle kendisini çare yaptı ve öncü hale getirdi.

Önder Apo “Hareketimizin bilinç hamuruydu” dedi. Günde 500 sayfalık kitabı etüt edebilirdi. Hareketin ideolojik sorumlusuydu. Daha parti kurulmadan önce de “Yayın Komitesi” üyesiydi, kurulduktan sonra da yayın komitesinin sorumlusuydu. Kendisinde var olan özellikler ve duruşundan dolayı Önderlik ideolojik alan sorumluluğuna vermişti. Mazlum Doğan, herkesten daha fazla ideolojiyi savunma, temsil etme gücüne ve yetisine sahipti.

Dikkat edelim Mazlum arkadaşın duruşunda ‘Ben ne yapabilirim ki!’ yoktur. ‘Başkası yapsın!’ yoktur. ‘Örgüt ve örgütlülük yok direnemeyiz!’ yoktur. Bir kişi zamanı geldiğinde bir örgüt ve halk haline geliyor. Mazlum Doğan direnişçiliğinde bir kişide bir parti ve halk canlanıyor, yaşar oluyor. Eylemin böyle boyutları var. Direnmemenin ortaya çıkartacağı büyük teh-

likeyi parti için halk için görmezse ve bu tehlikeyi mutlaka önlemek gerektiğine inanmazsa elbette öyle bir direnişi yapamazdı. Demek ki, Mazlum Doğan kendini yaşamadı o anı da yaşamadı, bu günleri bizden daha iyi yaşıyordu. Yarınları bizden daha iyi görüyordu ve yarınların Kürt toplumu ve insanlık için daha güzel daha özgür daha yaşanabilir olacağına inandı. Kendisini bu uğurda feda edecek düzeyde bağlıydı.

Özgürlük amaçlarına bu kadar güçlü bağlılık olmasaydı öyle bir eyleme kesinlikle yönelemezdi. Bu kararlılığı ve bilinci gösteremez kendisini çare haline getiremezdi. Öncü Mazlum oldu. 12 Eylül karanlığını Mazlum Doğan aydınlattı. Önce zindanı sonra dışarıyı aydınlattı. Dörtler, Mazlum Doğan'ın direnişçiliğinde aydınlandılar, doğru yoldu buldular ve direnişe geçtiler. "14 Temmuz Büyük Ölüm Orucu" direnişçileri Mazlum Doğan ve Dörtlerin aydınlattığı yolda yürüdüler. Ortaya 12 Eylül faşist askeri rejimini ve onun şahsında Kürdü yok sayan ve yok etmeye çalışan inkar ve imha sistemini yenilgiye uğratan büyük zindan direnişini ortaya çıkardılar. Bu zindan direnişi 35 yıldır Kürt halkına, PKK'ye yol gösteriyor ve öncülük ediyor. Bu temelde parti, gerilla ve halk kahramanca direniyor. On binlerce şehit ortaya çıktı. PKK'nin fedaileşme çizgisi zindan direnişiyle ortaya çıktı. Dolayısıyla bu direniş çizgisini doğru anlamak ve özümsemek her Apocu militan için kesinlikle gerekli ve zorunludur.

Anlaşılmaz bir durum da değildir, çünkü çok nettir. Aslında zindan direnişi üzerine çok söz söylemek de gerekmiyor. Zindan direnişi kendi sözünü kendisi söyledi. Kimsenin çok yorumuna ihtiyaç kalmaması diye Hayri Durmuş o kadar itinalı davrandı. Günlerce ve haftalarca baskıya katlandı ki, başlatmak istedikleri tarihi eylemi kayıtlara geçirsin, ne yaptıklarını neden yaptıklarını hiç kimsenin değiştiremeyeceği bir biçimde kayıtlı kılsın diye bunu yaptı. Bunu başardığı da somut olarak görülebiliyor. Bize düşen bunları doğru anlamak, derslerini doğru çıkartmak oluyor. Apocu militan, PKK militanı olacaksak bu çizgiyi özümsememiz lazım. Ancak böyle bir çizgide kendimizi eğitsek PKK militanı oluruz. Bunun dışında bir PKK'lilik yoktur. PKK'nin özü yaşayan çizgisi kesinlikle budur. Bu da göz önündedir. Nerede ne zaman nasıl davranmak gerektiğini hepimize net gösteriyor. İnsanın bilincinin inancının ve iradesinin her şeyi yenmeye muktedir olduğunu, en büyük kuvvettin bu olduğunu her türlü düşmanın bu kuvvetle

yenilebileceğini bize öğretiyor. Yeter ki öğrenmeyi, anlamayı bilelim ve ona doğru katılalım.

1981 direnişinde şehit düşen Ali Erek arkadaş var. Onu da saygıyla anmalıyız. Birden yemeyip su içmeyince fizik gücü parçalanıyor, dayanamaz oluyor. İç organları parçalanıyor ve şehit düşüyor.

Mazlum Doğan, Dersimlidir. Mazgirt'in Teman köyündendir. Köyleri Peri çayının yamacındadır. Oradan da Karakoçan'a göçüyorlar. 3 erkek, 3 kız kardeşirler. Delil Doğan küçük kardeşiydi. 12 Eylül darbesinden sonra Teman köyü arazisinde askerle girdiği bir çatışmada şehit düştü. Filistin'de eğitim görüp geri dönen Dersim grubunun komutanıydı. Bir kardeşleri Özgürlük Yolu'ndandı. Kemal Burkay'ın partisindendi. Onunla araları hiç iyi değildi. Mazlum ya da Delil, Karakoçan'a gitti mi o Karakoçan'ı terk ederdi. Ablaları var. Onlardan birisi Avrupa'da kalıyordu. Okumaları için ablaları destek verdi. Mazlum arkadaş, Hacettepe Üniversitesinde Mühendislik bölümünde okuyordu. Fizik olarak çok güçlü değildi, fakat müthiş bir zekası vardı. Okuduğu bir kitabı ezberleyebilirdi. Bir sayfayı okuduktan sonra o sayfanın hangi satırında neresinde neler yazıyor tekarrarlayabilirdi. Böyle çok güçlü bir zekası vardı. Ondan dolayı çok hızlı olarak günde 500 sayfa okuyabiliyordu. Okumayı ve tartışmayı çok seviyordu. Müthiş eğiticiydi, dili hafif peltekti, hızlı konuştuğunda takılıyordu, fakat çok güçlü bir ajitasyonu vardı.

Hacettepe'de öğrenciyken 75 yılı baharı ya da güzünde Haki arkadaşla konuşuyorlar. "4 saat bana düşüncelerini aktardı hepsine katılıyorum dedim Apocu oldum" dedi. Daha sonra Dersim, Batman, İskenderun, Diyarbakır, Mardin ve çevresinde çalıştı. Merkez Komite üyeliği yaptı. Kongreye katıldı. Merkez Yayın Komitesi'nin sorumluluğunu yaptı. PKK'de yazılı propagandayı başlatıp örgütleyicisi oldu. Zaten sözlü propagandayı da yapan çok etkili bir kişilikti. Kavrama gücü çok fazlaydı, yorum gücü vardı ve temposu çok hızlıydı. Bir günde bir broşür yazdı. Örneğin Hilvan'a gitti belli bir doküman topladı, sabah oturdu akşama kadar A4 sayfasıyla 25 sayfa bir broşürü yazıp teslim etti. Hem düşünce hızı hem konuşma ve iş yapma temposu bu düzeyde yüksekti.

Ferhat arkadaş, Mardin-Kızıltepelidir. O da Ankara'da öğrenciydi. Aile çevresi biliniyor. Mücadele içerisindeyler, yurtseverdirler. Ferhat arkadaş çok sabırlı bir insandı. PKK'nin en sabırlısı zindanda en önce zulme

karşı direniş çizgisinde eylem yapan oldu. Kürtçe dilbilgisi çok iyiydi. 5-6 dili biliyor okuyup yazıyordu. Önderlikle Ankara’da ilişki kurmuştu. Okulu bitirmişti. Daha sonra Kızıltepe ve çevresinde çalıştı.

Diğer arkadaşlar; Mahmut, Eşref, Necmi arkadaşlar. Viranşehir-Ceylanpınar çevrelerindendiler. O alandan katılan genç arkadaşlardı.

Hayri arkadaş Bingöllüdür. Köyleri Bingöl ile Karakoçan arasındadır. Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesinde öğrenciydi. Onun için Kemal Pir arkadaş, Hayri arkadaş hep “Doktor” diyordu. Orada Önderlikle 1974-75 sürecinde tanışıyor. Ondan sonra Kürdistan’ın değişik yerlerinde çalıştı. Kongreye katıldı, Merkez Komite üyesiydi. Hayri arkadaş siyasi olarak çok duyarlıydı. Önderlikten sonra Kürtlere dayatılan inkar ve imha sisteminin özelliklerini en çok bilince çıkartan, onun vahşiliğini bilen bu konuda en duyarlı örgütlü davranan bir kişilikti. Bu anlamda siyasi duyarlılığı çok yüksekti. Siyasi karar vermede çok yoğun, ‘kılı kırk yarardı.’ Hayri arkadaş bir şeye karar vermişse ‘mutlaka üzerinde kırk kez düşünmüştür’ kanısı herkeste hakim olurdu. Dolayısıyla o karar ‘doğrudur ve yerindedir’ biçiminde kabul görürdü. Zaten zindanda Kemal Pir, “Doktor ne diyorsa ben ona katılıyorum” diyor. Çünkü çok daha yönlü, sabırlı, daha duyarlı değerlendiren Hayri arkadaş olduğunu biliyor. Hayri arkadaş öyle öfke ya da tepkiyle hareket etmezdi. Bir sorunu tüm boyutlarıyla analiz eder ve ondan sonra karara varırdı. Bu bakımdan partinin siyasi karar gücü bakımından çok önemli roller oynadı.

Uzun boyluydu ve fiziki olarak belli bir heybeti vardı. Her zaman çevresini duyarlı kılmaya çalışırdı. Çok dikkatli disiplinli hareket ederek herkesi disiplinli hareket etmeye yönlendirirdi. Öyle hareket etmeyenleri eleştirirdi. Daha önce de belirttiğimiz gibi, yakalanış biçimi bu gerçeğiyle tam tezattır. PKK’de herkes öyle yakalanabilirdi, ama en son yakalanacak Hayri Durmuş olabilirdi. Ne yazık ki en önce yakalanan oldu. Bu neyi gösteriyor? Demek ki, duyarlı ve tedbirli olmakta bir an bile boşluk bırakmamız gerekiyor. Boşluk bırakıldığında düşman oradan sızabiliyor. Hayri arkadaşın yakalanışı bu gerçekliği net bir biçimde ortaya çıkardı.

Hüseyin Durmuş arkadaş, Hayri arkadaşın küçük kardeşiydi. 12 Eylül darbesinden birkaç hafta sonra Karlıova’da bir çatışmada şehit düştü. Kız kardeşi Yıldız Durmuş bir süre cezaevinde kaldı, çıktıktan sonra gerilla da çatışmada şehit düştü. Babası, Hayri arkadaşla çok umut bağlamıştı.

değil, 3-4 saat bile fazlaydı. Anlıyor ve bilince çıkarıyordu, yaşamdan, çevreden öğreniyordu. Düşünce ve kavrama gücü çok yüksekti. Dinamik hareketli bir kişilikti, yerinde oturmazdı, bir yerde sandalyeye oturtamazdınız ayakları üzerine çömelirdi. Bir yerde oturmuşsa yarım saat sonra diğer tarafa kadar gittiğini görürdünüz. Yerinde duramayan kabuğuna sığmayan bir kişilikti. Günde onlarca yeri gezen yüzlerce insanla konuşan, ilişki kuran her şeye ‘nedir’ diye soran ve araştıran dinamik bir kişilikti. Müthiş hareket ve eylem gücü vardı. Bir kişiye ‘şunu yap’ demezdi ya kendisi yapar ya da birlikte yapardı. Çevresi için eğitici olduğu için arkadaşlar hep onunla birlikte olmak istiyorlardı.

Yeni şeyler yapmazsa dayanamazdı. 1975’te Cezayir Anlaşması olmuştu. Siyasal Bilgiler Fakültesinin önünde toplanan birkaç yüz kişilik DDK’lı Güney Kürdistan’a yönelik yönelimleri protesto amaçlı Saddam bayrağı yakacaklardı. Biz okulun önünde merdivenlerden yaşananları seyrederiz, yakmak istedikleri bayrağı bir türlü yakamıyorlardı. Bayrak birinin elinden bir diğerinin eline gidiyordu, ancak bir türlü yakamıyorlardı. Kemal Pir sabır edemedi merdivenlerden koştu, çaktı çakmağı “alın Allah belanızı versin, bunu da beceremiyorsunuz” dedi.

Doğu Perinçek, Siyasal Bilgiler yurdunda seminer veriyordu. Mahir Çayan onlar, Doğu Perinçek için “ajandır” demişlerdi. Aslında semineri vermemesi gerekir, ama o zaman DEV-YOL’cular konuşma fırsatı vermişlerdi. Kemal Pir, bu duruma dayanamadı. Arada kalan bir sürü insan toplanmıştı, salona girildi. “Bunu önlemek gerekli” diyordu. O konuşmaya başlayacağı sırada bir sandalyenin üzerine çıkarak “Arkadaşlar bu adam bir ajandır dinlemeyin, komünistleri dışarıya davet ediyorum” dedi ve yürüdü. Salonun beşte dördü Kemal Pir’in peşinden çıktı gitti. Doğu Perinçek küçük bir grupla kaldı. Eylemciydi. Aklına geleni yapmıyordu, düşünüyor ve değerlendiriyordu yerinde karar veriyordu.

Kemal Pir’e göre yaşam parçalı değildi. Düşünce, örgütlenme, eylem iç içeydi. Önderliğin “fikir-zikir-eylem birliği” dediği tarzın sahibiydi. Etigimi, örgütlemeyi, eylemi iç içe yapardı. ‘Eğitim yapalım, sonra eylem yaparız; burada karar alalım, sonra eylem yapalım’ biçiminde değildi. Düşünce, karar, örgütlenme ve eylem bir andadır. Böylece oldukça dinamik hareket eden bir kişiydi. Önderlik “Hareketin eylem ve komuta gücüydü” dedi. Urfa cezaevinden çıktıktan sonra yurtdışında kaldı. 79 yılı yazında

Urfa cezaevinden kaçtı. 80 yılında geri döndü ve Ağustos ayı başında içinde olduğu aracın düşman tarafından durdurulup kontrol edilebilir düşüncesiyle hareket halinde olan araçtan atladıktan sonra bayılır ve baygın halde yakalanır. Polis sorgusunda hiçbir şey söylememişti. İfadesi bom boş beyaz bir kağıt olduğunu söylüyorlardı. Zaten tanıdıkları için çok fazla üzerinde durma ihtiyacı da duymamışlardı.

Akif Yılmaz arkadaş, Serhat-Ardahanlıdır. Beşiktaş köyündendir. Serhat'tan ilk katılan gruptandır. O da eylemci dinamik bir kişilikti. Çok konuşmayan, olgun, disiplinli ve örgütlü bir kişilikti. Şahin Dönmez'in bilgilerinden sonra Diyarbakır'a düzenlendi ve Diyarbakır yönetiminde yer aldı. Orada tutuklandı. Tutuklanmadan önce 80 yılı başında Mazlum arkadaş cezaevinden kaçacaktı. Mazlum arkadaş yapılan planlama çerçevesinde çöp bidonu içerisinde cezaevinden çıktı. Diyarbakır-Silvan yolu üzerinde Dicle'yi geçtikten sonra çöplük vardı, oraya kadar çöp arabasıyla gitti. Bidonlar boşaltılınca görevlendirilen iki arkadaş tarafından alınıp götürülecekti. Görevlendirilen iki kişiden biri Akif arkadaştı. Baki Karer örgütlüyordu, herhalde çok iyi örgütlememişlerdi. Çok uzakta kalmışlardı. Mazlum arkadaş bir-iki gün bidonun içinde kaldığı için vücudu uyuşmuş hareket edemiyor yuvarlanıp kalıyor. Askerler geri tutup tekrar cezaevine götürüyorlar. Akif arkadaş onun baskısı altında çok kaldı. Sonra Mazlum arkadaş Newroz'da eylem yapıp şehit düşünce bu durum Akif arkadaş çok daha etkiledi. Hayri arkadaş ölüm orucunu ilan edince orada hemen ilk katılanlardan oluyor. Öyle bir eyleme girmeyi yaşadığı vicdan azabından kurtulmak için de önemli bir yol olarak görüyor. Böyle yüksek sorumluluk duygusu olan çok bağlı bir insandı.

Ali Çiçek arkadaş, Hilvan'ın gençlerindendi. Hilvan direnişi içerisinde katılan, pişen daha ilk gençlik yıllarında görev sorumluluk alan bir arkadaştı. Diğer arkadaşlar da gençtiler. Mazlum arkadaşta şehit düştüğünde 28 yaşındaydı. Ferhat arkadaşta öyleydi. Akif arkadaş onlar daha gençtiler. Ama Ali Çiçek arkadaş onlara göre çok daha gençti. İlk gençlik yıllarında Hilvan direniş pratiğine katıldı. Siverek direnişi içerisinde silahlı eylemlere katıldı. Dayanıklı gözü pek bir gençti. Polis sorgusunda hiç konuşmamıştı. Kemal Pir'in dosyası gibi onun da dosyası bembeyaz bir kağıttı. Polis ismini bile alıp yazamamıştı, her türlü baskı ve işkenceye karşı bu

düzeyde bir direniş göstermişti. Cezaevindeki bütün direnişlerde yer alarak örnek davranışlar göstermişti. Hayri Durmuş arkadaş gençlik nişanı olarak “Kızıl Yıldız” unvanını vermişti. Ölüm Orucu Direnişi başlayınca ilk katılan gruptan oldu. Şehit düştüğünde 19 yaşındaydı. Daha önceden katılım göstermişti. O zaman 4-5 yıllık devrimciydi. Birçok devrimci pratik içerisinde yer almış eylemler yapmıştı. Direnme ve dayanma gücü ile ölüm orucunu en önde götürülenlerden oldu. Zaten polis sorgusunda işkenceye karşı da en çok dayanıklı direnişçi olan insanlardan birisiydi.

Zindan direnişini ve direnişçilerini daha geniş inceleyerek anlamak lazım. ‘Zindan ayrı bir yer, dışarıyı ayrı bir yerdir. Dolayısıyla oranın eylem tarzı farklı, dışarının farklıdır!’ dememek lazım. Eylem her yerde aynı eylemdir. Zindan direnişinin derslerini iyi çıkaran birisi çok iyi bir asker, komutan, siyasetçi olabilir. Parti mücadelemiz ortaktır tarzı aynıdır, sadece araçları değişiyor. O nedenle zindandan çıkan ve mücadele etmek isteyen arkadaşları hiç askeri tecrübesi olup olmadığına bakmadan Önderlik birlik komutanı, eyalet komutanı yaparak görevler verdi. Yeter ki zindan direnişinde pişmiş olsun, o direnişin derslerini çıkarmış olsun. Ona dayanarak en güçlü siyaset, diplomasi, askerlik ve komutanlıkta yapabiliirdi. O bakımdan zindanın derslerini çıkarabilmek önemlidir. Zindan direnişini ortaya çıkartan yoğunlaşma düzeyini, özeleştiril yaklaşım gerçeğini, bilinç irade ve inanç gerçeğini iyi bilince çıkartmak lazım. Onu yapan her zaman her yerde hep başaran Apocu militan olur.

c) Yurtdışında Faşizme Karşı Direniş Hazırlıkları

1. Konferans ve 2. Kongre

Şimdi de yurtdışı hazırlık faaliyetleri üzerinde duracağız. 1. Konferans ve 2. Kongre süreçleri üzerinde duracağız.

12 Eylül darbesi olduğunda biz Kamışlıdaydık. Sabah erkenden halktan insanlar kapımızı çalıp darbeyi haber verdiler. Radyoyu açtığımızda marşlar ve cuntanın bildirileri okunuyordu. Biraz tartışma yürüttük, öğlenden sonra Şam’a gitmek üzere yola çıktık. 13 Eylül günü Şam’da Önderlik ile görüştük. Cuma arkadaş ise Beyrut’tan gelmişti. Dar bir 12 Eylül değerlendirmesi yaptık. Önemli bir süreçti, bir anlamda beklenen olmuş darbe gerçekleşmişti.

Darbeye karşı nasıl bir politika izleyeceğimizi, yaklaşımımızın ne olacağını orada Önderlik belirledi. Darbeye ilişkin değerlendirmeler yaptı.

Yine ülkeye gönderilen gerilla gruplarının durumuna ilişkin değerlendirmeler yaptı. Sonuçta bir taktik belirledi. Gruplar daha yeni gitmişlerdi, alanlara ulaşmış olsalar da yeterince hazırlık yapamamışlardı. Böyle bir durumda darbeye karşı silahlı direnişe başlamalarının başarı getirmesinden önderlik endişe ediyordu. Darbe yeni başlamıştı, ordu tümden yönetime el koymuştu. Her alandan saldırılar başlatmıştı ki, bu biçimde seferber olmuş ordu gücünün karşısına daha yeterince kendisini örgütleme-miş, coğrafyada ve halk içerisinde yeterince dayanaklar oluşturmamış bir gerilla gücünü çıkartmak ne kadar sonuç verebilirdi? Önderliğin bu noktada tereddütleri vardı. Direnişe geçmenin erken olacağını, hazırlıkların yetersiz olduğunu bu bakımdan kısmi bir geri çekilme ve bir süre hazırlanmanın daha yararlı olacağını değerlendirdi. Kısmi geri çekilme, hazırlık, eğitim ve toparlanma sonrasında süreç olgunlaştığında ülkeye geri dönüp silahlı direnişi geliştirmek biçiminde 12 Eylül darbesine karşı PKK'nin taktiği de belirlenmiş oldu.

PKK, darbe karşısındaki taktik yaklaşımını böyle belirledi ve buna göre hareket etti. Bu durum zindandaki yönetime iletildi. Zindandaki PKK yönetimi de bu taktiği doğru buldu. Hatta arkadaşlar çok acele edilmemesini, g z  kara girişimlerden uzak durulmasını istiyorlardı. Zindandaki yönetimin de doğru bulmasıyla PKK'nin taktiği böyle oluştu ve bu çerçevede 12 Eylül faşist askeri rejimine karşı kısmi geri çekilme, toparlanma eğitim ve hazırlık çalışmaları başlatıldı.

Bunun için daha önce Lübnan-Filistin sahasında önemli ilişkiler kurulmuş eğitim zeminleri yaratılmıştı. Artık biz kendi gücümüzle eğitim yapabilir hale gelmiştik, geri çekilme sahamız vardı. Bu doğrultuda çalışmalara giriştik. Merkez Komite adına birkaç kapsamlı bildiri yayınladık. Bu bildiriler 12 Eylül faşist askeri darbesini değerlendiren, niteliklerini ortaya koyan, devrimci güçleri doğru tutum almaya çağıran bildirilerdi. Zindana perspektif gönderdik, ayrıca bütün bölgelere notlar göndererek dışarda kalmış ve kırsal alana çekilmiş olan gücün yurtdışına çıkartılmasını sağlamaya çalıştık.

1980-81 kışı boyunca bu faaliyetler sürdürüldü. Bütün alanlarla ilişkiler yoktu, operasyonlar çoktu. Rojava'daki örgütlülüğümüz zayıftı. Dışarıdan ilişki kurup belli çalışmalar yürütmek çok zaman alıyordu. Ciddi zor-

luklarla geçmiş olmasına rağmen Rojava'daki insanlardan da önemli destek gördük. Herkes bize hem destek hem de yardımca olmak istiyordu. Bazıları hiç Kuzey'e geçmemiş oraları tanımadıkları halde kuryelik bile yaptılar. Sınır üzerinde grupların geçişine yardımcı oldular, geçen grupları evlerine aldılar ve korudular.

79 yılı yazında Önderlik Rojava'ya geçmişti, 80 yılı sonuydu ve hala çok fazla bir örgütsel çalışma olmamıştı. Sadece sınır hatlarında bazı dost çevreler oluşturulmuştu. Sınırlı ilişkilerimiz olmasına rağmen toplum genelinde destek verdi. YNK'nin belli örgütlülüğü vardı. Suriye yönetimi onlara önemli bir imkan tanımıştı, araba vermişti. YNK'nin oradaki temsilcisi Şimal adında biriydi, daha sonra düşman onu katletti. Kimlik ve araba ile taşıma konusunda çok önemli bir desteği oldu. Çünkü hem içeriden ilişki kurmak sınırı geçirmek bir sorundu hem de sınırı geçenleri Lübnan'a geçirmek bir sorundu. Filistin örgütleriyle ilişki vardı, ama Filistin kimliği ile Rojava'ya gelinmiyordu. Halep'ten Kuzey'e geçmek yasaktı, kimlikler geçerli değildi. Dolayısıyla Şam'a ve Lübnan'a kadar insan götürmek için kimlik ve ilişki gerekiyordu. Bütün bu durumlarda bazı çevrelerin desteğini gördük. Zaman zaman kimlik olmadan uçakla gidilebiliyordu, biraz o yolları kullandık ve böylece bir geri çekilme çalışmasını yürüttük.

Aynı zamanda diğer örgütlerle de ilişki kurduk. Ankara temsilcimizi bilgilendirdik, başta DEV-YOL olmak üzere Türkiye'deki birçok örgütün yönetimiyle ilişki kurdular. Onlara yardımcı olabileceğimizi sınır ötesine geçirebileceğimizi teklif ettik, ancak kendileri gelmediler. O zaman daha hiçbirisi tutuklanmamıştı. Bizim temsilcimiz Semir'di, ne kadar yeterli çalıştı onu da bilmiyoruz. Daha sonra bir çoğu tutuklandı. O yönlü de faaliyet yürüttük. Geri çekilen güçler, hiç çıkmamış olanlarla birlikte Filistin'de eğitim görüp Kürdistan'a geri dönmüş olan güçleri de geri çekmek istedik.

Bütün zorluklarına, parçalılığına ve yeterince planlanmamasına rağmen PKK'nin geri çekilişi örgütlü oldu. Hiç kimse kendi başına dışarı çıkmadı. Sınır dışına çıkarken askeri kuralla grup halinde ve direniş çizgisinde hareket ettiler. Düşmanla karşılaşıldığında çatıştılar. Dolayısıyla PKK'nin geri çekilişi örgütlü ve direnme temelinde oldu. Birçok alanda çatışmalar oldu, şehitler verdik. Pazarcık batı alanında çatışma oldu. Battal Evsen, Bese Anuş arkadaşlar şehit düştüler. Mardin'de çatışmalar oldu,

Bıloka'da GAB'ta askerle çatışmaya girip 14 arkadaş şehit düştü. Zeki Palabıyık arkadaşlar yurtdışına çıkmak için gelmişlerdi, şehit düştüler. Mardin'de katılan arkadaşlar şehit düştüler. Dersim'de darbeden sonra çatışmalar oldu. Bir çatışmada Delil Doğan arkadaş şehit düştü. Dersim karar-gahını örgütlemek için gitmişti. Mazlum Doğan arkadaşın küçük karde-şiydi. Mazlum arkadaşın fiziki zayıflığına rağmen Delil arkadaş uzun boylu, fiziki olarak güçlüydü. Aynı zamanda sanatçıydı, mizaç olarak da sertti. Yine Pülümür tarafındaki bir çatışmada Azime Demirtaş, Kazım arkadaş onlar şehit düştüler, üç arkadaş şehit düştü. Bingöl tarafındaki bir çatış-mada Hüseyin Durmuş arkadaş şehit düştü.

Kısaca geri çekilme savaşı ve direnerek oldu. 12 Eylül saldırıları karşısında PKK devrimciliği teslim olmadı. Gizli hareket etmeyi geri çekil-meyi esas aldı. Düşmanla karşılaştığında da direnerek şehit düştü. Bu geri çekilme sürecinde de çok sayıda şehit verdik. Geri çekilişler Lübnan'a Filistin kamplarına oldu. Daha önce bir pratik deneyim yaşamıştık ve bir tecrübe oluşmuştu. Lübnan'ı Filistin kamplarını oranın koşullarını eğitim sistemini tanımıştık. Kendi gücümüzle eğitim yapacak bir düzeye gelmiş-tik. Ülkeden gelen gruplar parça parça bu kamplara yerleştirildiler. Örgütlerle ilişkiler yenilendi, yeniden olanaklar istendi. Zaten darbe olunca Filistin örgütleri de Türkiye'den Kürdistan'dan geri çekilmelerin olacağını hesap ediyorlardı. Önceden olduğu gibi en çok "Filistin'in Kurtuluşu İçin Demokratik Cephe" örgütü olmak üzere diğer bütün Filistin örgütleriyle ilişkilerimiz vardı. O ilişki düzeyine göre de eğitim imkanları istedik ver-dikleri düzeyde grup kurup arkadaşlar yerleştirildiler.

Bir eğitim komitesi oluşturuldu, askeri ve teorik eğitim çalışmaları baş-latıldı. Her gelen bir kampa yerleştiriliyor, eğitim sistemi altına alınıyordu. Ülke içinde çatıştık ama sınırın dışına çıkınca bizim herhangi bir şeyimiz olmadı. Fakat devlet saldırıyordu, dikkat edilmezse tedbir alınmazsa sını-rın Rojava'nın yakasına geçmekte yeterli tedbir olmuyordu. Mesela bir 'KAWACI' grup dikkat etmeden bir gece geçmişti, hemen sınıra yakın ilk buldukları Rojava köyüne girip kalmak istemişlerdi. Asker fark edince gece baskın yapıp hepsini katletti. Savaş vardı. Durum tehlikeliydi, çok örgütlü ve tedbirli hareket etmek gerekiyordu. Kuzey'den geçişlerde de sınırdan geçişte de Rojava'daki kalışta da öyle ki bazen yollar olmuyordu. Suruç'tan Cizre'ye kadar aylarca yol yürüyen gruplar oldu. Bazı gruplar

Cizre’den Suruç’a kadar yürüdü, Kobanê üzerinden geçti, her zaman her yerden geçişte olmuyordu.

Geçişin zorlukları vardı, onlarla boğuşa boğuşa bu pratik gerçekleşti. Yurtdışına çıkınca kadrolar bir yerde sudan çıkmış balık gibiydiler. Bir anda PKK gelişimiyle kendilerini yoğun bir mücadele ve çatışma içerisinde bulmuşlardı. Her alanda yeni bir yaşam, yoğun bir hareketlilik yaşamışlardı. Darbeyle birlikte bir anda da o ortamdan, coğrafyadan ve halktan kopmuşlardı. O çatışmalı durum da tam anlaşılamıyordu, toplumdan kopuşta ciddi etkide bulunuyordu. Şaşkınlık, karamsarlık, umutsuzluk geliyordu. Bireycilik, basit yaşam arayışları, ne olacağını bilememe, geleceği öngörememe dolayısıyla bir dağılma, yozlaşma, disiplin kaybetme, örgüt düzeninden çıkma giderek gelişme gösteriyordu. Eğitim ortamı bunları düzeltmek yerine daha fazla sorun olarak partinin gündemine getirdi.

Sorunları Önderliğe kadar geliyordu. Önderlik tepki duyuyordu, öfke leniyordu. Önderlik bu durumu ciddi bir tehlike ve sorumsuzluk olarak değerlendiriyordu. Ortam gergindi, Önderlik mevcut durumu sert eleştiriyordu. Eğitim ortamında sorunlar giderek derinleşti, eğitim komitesi bunları çözmek yerine hep Önderliğe havale etti. Daha sonra anladı ki eğitim komitesi sorunları çok fazla da çözmeye çalışmamıştı. Eğitim komitesi Semir onlardı. İnsanları ikna etmek, eğitmek, yol göstermek yerine bireyciliği, dedikoducuğu, tasfiyeciliği bireysel yaşam arayışlarını hep geliştirmişti. Çünkü kendisinin eğilimleri öyleydi. Bu durum kadroları daha fazla tahrik etmiş, eğitim yerine eğitimsizlik dayatılmıştı. Bu durum ileri noktaya varınca bireysel sorunlar, örgüt sorunu haline gelince bir toplantı yaparak bu durumlara çare aramak gerektiği tartışıldı. Bunun için Önderlik rapor yazılmasını istedi. Yönetimden ve kadrodan görevlere sahip çıkma raporlarını istiyordu. Görevlerine sahip çıkacaklarına dair görüş ve karar istiyordu. Bunun üzerine bazı bireysel raporlar yazıldı.

Önderlik onları değerlendirdikten sonra konferans yapmaya karar verdi. Bu temelde 81 yılı baharında konferans hazırlık çalışmaları başlatıldı. Bir yandan da yer oluşturuldu. Daha sonra Mahsum Korkmaz Akademisi’nin yeri olarak kullanılan Suriye-Lübnan sınırındaki o dağlık coğrafya kamp yeri olarak hazırlandı. Orada Filistinlilerin kampı vardı. Bizim arkadaşları-

mız da orada eğitim görüyorlardı. O alan uygun görüldü yer olarak hazırlandı. Dahası rapor hazırlandı. Önderlik 80-81 kışında 12 Eylül darbesine ilişkin geniş değerlendirmeler yapmıştı. İlk değerlendirmeler onlardı. Daha sonra kitap haline getirildi.

Onlardan da yararlanarak konferans raporu olmak üzere geniş bir değerlendirme yaptı. Sürece, geçmiş pratiğe, geleceği ilişkin değerlendirmeler yaptı. Bu değerlendirmeler düzenlendi. “Politik Rapor” başlıklı 60-70 A4 sayfasını bulan bir rapor hazırlandı. Konferans için hazırlanan “Politik Rapor” tıpkı program ve manifesto gibi özlü ve sistemliydi. 12 Eylül faşist askeri darbesinden sonra darbe gerçeğini en somut, derinlikli ve sistemli değerlendirme orada vardı. İkinci olarak, PKK’nin o zamana kadar ki pratik mücadele geçmişini ilişkin ilk değerlendirme orada vardı. Konferans raporuna kadar hep sözlü tartışmalar vardı. PKK pratiğine ilişkin yazılı hiçbir değerlendirme yapılmamıştı. “PKK Hareketi” başlığı altında başından beri hareketin gelişimini ve karşı karşıya geldiği sorunları, örgütsel krizi, tarz ve taktik hatalarını, Siverek’te ortaya çıkan sonuçları değerlendirdi. Eleştirel bir yaklaşımla analiz yaptı sonuçlar ortay koydu.

Önderlik “12 Eylül faşist askeri darbesine karşı izlenecek mücadelenin stratejik-taktik çizgisini konferansta tartışıp kararlaştıracamız” dedi. Böylece siyasi, askeri, ideolojik ve örgütsel boyutta durumu aydınlatan netleştiren çok önemli bir teorik belge ortaya çıktı. Bunları teksir ederek hazırlayıp konferans alanına aktardık. Önderlik değerlendirmeler yaptıktan sonra kampa geçiş için pratik hazırlıkları başlatmıştı. Her yerden gruplar gelmişti, dolayısıyla konferansa katılacak gruplar belirlendi. 60 kişi civarında arkadaş yapısı toplandı. Önce “Politik Rapor” üzerinde hazırlık çalışması yapıldı. 3-4 gün gruplar halinde raporlar okundu tartışıldı. Bu önemliydi, kelimenin tam anlamıyla kafa karışıklığı vardı. Ne olduğunu ve ne olacağını bilemeyen karmakarışık düşünce ve duygular içerisinde olan bir topluluk konumundaydık. O biçimde toplantıya gidilse o toplantıdan ne çıkardı bilinmezdi. Dolayısıyla rapor üzerindeki tartışmalar ve okumalar çok önemli oldu, öğretici oldu. Bir aydınlanma ve netleşme yarattı. Darbeye, geçmiş faaliyetlere, geleceği ilişkin bir düşünce sistemi oluşturdu. Böylece o kafa karışıklığı önemli oranda aşıldı. Toplantı yapmaya bu biçimde hazır hale gelindi. Konferansa öyle başlandı.

PKK Birinci Konferansı, 1981 yılının Temmuz ayı ortasında Lübnan'da Mahsum Korkmaz Akademisi olan yerde yapıldı. Konferansa bütün bölgelerden delegeler katılmıştı. Konferansı doğrudan Önder Apo yönetti, divan kendisi oldu. Selahattin Çelik ve İbrahim Aydın divan yardımcıları olarak seçildi. Divan böyle üç kişiden oluştu. Selahattin Çelik ve İbrahim Aydın ikisi de Ankara'da Üniversiteyi bitirmişlerdi. Selahattin Çelik mühendis olmuştu. İbrahim Aydın öğretmendi. Profesyonel olarak katılmadılar. Daha çok sempatizan yanı, yarı profesyonel bir katılımları vardı. Darbe olunca yurtdışına çıktılar. Pratikte sorumlulukları çok fazla yoktu, dolayısıyla özeleştirici gerektiren durumda değillerdi. Üniversite okumuşlardı ve eğer doğru katılırlarsa yetenekleri vardı, katkı sunabilirlerdi. Önderlik onları divan yaparak önlerini açmak istiyordu. Daha sonra her ikisi de buna layık olamadılar. Fakat Önderlik önlerini açıp gelişmelerini sağlamak istedi.

Konferansın gündemi, normal toplantı gündemiydi. Siyasi-askeri süreç yeniden çok güçlü bir biçimde değerlendirildi. 12 Eylül faşist askeri darbesine karşı nasıl bir mücadele strateji izleneceğini konferans belirleyecekti. Önderlik bunu konferansta tartışacağını söylemişti. Önemli bir gündem oydu. Önderlik bir buçuk saat 12 Eylül faşist askeri darbesine karşı "Uzun Süreli Halk Savaşı Stratejisi" üzerine sunum yaptı. Nasıl bir mücadele çizgisiyle hareket etmemiz gerektiğini ortaya koydu. Daha sonraki 10-15 yıllık mücadele sürecine damgasını vuran strateji birinci konferansta analiz edildi ve kabul edildi. Son derece aydınlatıcıydı. Genel halk savaşı stratejisini içerdiği gibi Kürdistan'a dönük özgünlükleri de vardı. Üç aşamalı bir strateji olarak tanımlıyordu. "Stratejik Savunma", "Stratejik Denge", "Stratejik Saldırı" aşamaları. Stratejik savunmayı daha fazla gerilla süreci olarak tanımlıyordu. Ancak stratejik savunma süreci olacakken, stratejik denge süreci kısa olur diyordu. Eğer stratejik savunma sürecinde gerilla etkinlik gösterir bir denge yaratırsa, aynı zamanda Türkiye'de de demokratik halk devrimi için yeterli bir hazırlık olursa, Türkiye ve Kürdistan devrimlerinin ortak hamlesi devrimi zafere götürebilir. Mevcut devleti yıkıp Kürt sorununun özgürce çözümünü sağlayacak bir demokratik devlet kuruluşuna yol açabilir diyordu. Böylece denge kısa süreli olur ve denge döneminde çözüm olabilir diyordu. Dengeye çözüm ortaya çıkarsa stratejik saldırı aşamasına gerek kalmazdı.

Eğer Türkiye devrimci demokratik hareketi buna hazır olmaz çözüm gelişmezse o zaman stratejik saldırı aşamasına geçmek gerekir. Stratejik saldırı aşamasında da savaşla Kürdistan toprağı parça parça kurtarılarak özgürleştirilir. Bunun için de Sovyetler Birliği'nin siyasi ve askeri desteğı gerekir. İkinci stratejik müttefik olarak Sovyetler Birliği tanımlanıyordu. Eğer Sovyetler Birliği gibi bir gücün siyasi ve askeri desteğı olmazsa Kürdistan'ı parça parça kurtaracak bir savaşı yürütmek mümkün değildi. Onun için Sosyalist ülkelerinin, Sovyetler Birliğinin stratejik desteğini sağlamak gerekliydi. Önderlik, eğer denge de olmazsa stratejik saldırı da başarı kazanılabilir öngörüsündeydi. 12 Eylül faşist askeri darbesine karşı böyle bir silahlı mücadeleyi öngördü.

Konferansın diğer önemli noktalarından bir tanesi eleştiri-özeleştiriydi. 79 yılından itibaren süreç iyi yönetilememişti. Siverek'te tam bir tıkanma ve çıkmaz olmuştu. "Kozik savaşına" girilmişti. Ağır kayıp ve şehitler verilmiş, tutuklananlar olmuştu. Partinin çok önemli bir gücü tutuklanmıştı. Bunlar süreci doğru anlamayan, onun gereklerine göre kendisini eğitip öncü yapamayan, partiyi zamanında eğitip örgütleyerek askerileştirmeyerek kıra çekemeyen dar, tutucu ve bireyci yaklaşımın sonucunda olmuştu. Bu duruma "örgütsel kriz" olarak da tanım getirilmişti. Dolayısıyla bu durum doğru anlamayı ve nedenleriyle birlikte ders çıkartıp bu anlayış ve tarzı aşmak gerekiyordu. Özeleştiri bunu yapmaya deniliyordu. Bu duruma düşen süreci iyi yönetemeyen yönetimin özeleştiri vererek yeniden göreve talip olmasını Önderlik istedi. Daha rahat eleştiri-özeleştiri olsun diye Önderlik özeleştiri bölümüne katılmadı. Zaten kendisi eleştirilerini hem politik raporda hem de diğer toplantılarda yapmıştı. Konferansta da genel değerlendirme olarak ortaya koymuştu.

1. Konferansta belli bir özeleştirel yaklaşım gösterilmeye çalışıldı. Örgüte sorun olmama, ön kapatmama, örgütten kopmama tutumu ortaya kondu. Tehlikeler vardı. Yurtdışydı farklı görüşler bölücü parçalayıcı tutumlar ortaya çıkabilirdi. Öyle olunmayacağı açığa çıktı, ama hataları derinliğine çözümleyip nedenleriyle birlikte gidererek düşünce, duygu, davranış olarak kendisini yenileyen, işleri doğru yapmak üzere göreve sahip çıkan bir özeleştirel yaklaşım da olmadı. Özeleştiri tam ve yeterli verilmedi. 1. Konferansta derinlikli özeleştiriye girilemedi. Özeleştirden çekiniliyordu. Eleştiri-özeleştiri bir yargılama gibi, suç gibi görülüyordu. Dar,

duygusal ve tepkisel yaklaşımlar vardı. ‘İşleri birlikte yaptık, neden şimdi sonuçları bireysel değerlendirmeye tabi tutuluyor’ biçiminde eleştiriyi-özeleştiriye doğru anlamayan durumlar vardı. Çünkü bir deneyim ve tecrübe yoktu. Mevcut insan yapısı eleştiri-özeleştiriye çok açık değildi, ne yaparsa doğru yaptığını sanıyordu ya da en fazla bu yapılabilir sanılıyordu. Onun için ‘partiye zarar vermeyeceğim, önünü kapatmayacağım, daha iyi yapanlar varsa buyursunlar ben önünü kapatmıyorum, gücüm oranında katılacağım’ düzeyinde kaldı. Halbuki görevi başarmayan herkes zarar verir. Sorun ön kapatmamak değil, öncülük yapmaktır. Sen militansın öncü olacaksın, birde görev alarak örgütün tecrübesini almış oluyorsun. Herkesten önce öncülük etmek sana düşüyor. O bakımdan o çizgi doğru başaran militan çizgi değildi. Partiye doğru katılmayı ön görmüyordu. Bireyci kendisine göre katılmayı ifade ediyordu. Önderlik çizgisine göre, zafer çizgisine göre bağlanma temelinde katılma değil, kendine göre bireyci, hizmet etmeyle sınırlı kalmayı ifade ediyordu. Bu yeterli bir çözüm üretmedi. Yönetim kendisini doğru bir eleştiri-özeleştirmeden geçirecek görev ve sorumluluklara yetkince talip olmayınca yönetim sonunu devam etti. Önderlik daha sonra “Arkadaşlar özeleştiri vermediler” diyerek hep eleştirdi. Mevcut özeleştiri tutumunu dar ve yetersiz buldu.

Onun dışında konferans seçim yaparak yeni bir yönetim seçti. Aslında tüzüğe göre konferansın yönetim seçmemesi gerekiyordu. Yönetimleri kongre seçerdi, fakat yönetimin yaridan çoğu tutuklanmıştı. Cezaevindeki yönetim dışarıda çalışmıyordu. Dışta o kadar görevi faaliyeti yürütebilmek için işleri örgütleyip yönlendirecek bir yönetime ihtiyaç vardı. Dolayısıyla konferans cezaevindekiler dışında dışarıda görev yürütebilecek bir yönetim seçti. Sayıyı biraz daha arttırdı. 11 ya da 13 kişi oldu. Böylece konferans bir boyutta başarıyla sonuçlandı. Bir başarısı “Politik Rapor”du. 12 Eylül faşist askeri rejimine karşı “Uzun Süreli Halk Savaşı” çizgisinde mücadele etme kararlılığıydı.

O dönemde ilk böyle 12 Eylül faşizmine karşı nasıl mücadele edileceği konularını değerlendirerek sonuca giden, karar alan, değerlendirme ve toplantı yapan ilk örgüt PKK oldu. 12 Eylül darbesi ardından örgütlü ve direnerek geri çekilen PKK oldu. Diğer örgütler dağınık parçalı, bireysel, kendini kurtarma biçiminde çekildiler. Lübnan-Filistin sahasına çekilen örgütlerin başında yine PKK geliyordu. Onun dışında da bir çok Kürt ve

Türk örgütü Lübnan-Filistin alanına çekildiler, bir bölümü ise Avrupa'ya geri çekilme yaptı.

Avrupa, 12 Eylül faşist askeri darbesine karşı silahlı direnişi geliştirmek isteyen örgütler için geri çekilme yeri olamazdı. Avrupa ortamında silahlı direniş hazırlığı yapılamazdı. Eğer silahla direnecekse onun zemini Ortadoğu'ydı, Filistin alanıydı. Zaten PKK'nin oraya çekilmiş olması da nasıl bir mücadele yürütmek istediğini, kendisini ve kadrolarını nasıl bir mücadeleye hazırladığını ortaya çıkarıyordu. Bu silahlı direniş olacaktı.

Konferansta bütün örgütler için öncülük etti. Sonuçlarını sözlü ve yazılı olarak kamuoyuna taşıyarak diğer örgütlere yansıttı. Konferans raporu Merkez Yayın Organında yayınlandı. Kitap halinde basıldı. Ondan sonra birçok örgüt PKK değerlendirmelerini esas alarak kendileri de rapor hazırlamaya konferans ya da kongreler yaparak süreci değerlendirmeye yöneldiler. PKK'nin açtığı yoldan yürüdüler, ama PKK çizgisinde yürüyemediler. Onu sağa-sola çarpıtarak, saptırarak özellikle de mücadelecilerden, direnme özünden kopartarak direnmeye çalıştılar. Konferans sonrası yönetim toplantı ve planlamalar yaptı. Yapılan planlama doğrultusunda iş bölümüne gidildi. Konferansın planlamasına göre üç aylık hazırlık yapıldıktan sonra ülkeye dönüş başlayacaktı. Bunun üzerine geniş bir askeri eğitim devresini örgütlemeyi kararlaştırdı. Ortadoğu'da böyle bir eğitim temelinde hazırlanıp ülkeye dönüş olacaktı. Bunun yanı sıra o süreçte yurtdışı çalışmalarını geliştirmek önemli bir çalışmaydı. Parti merkezi buna göre iş bölümü yaptı. Merkezin bir bölümü Avrupa'ya gitti, bir bölümü Ortadoğu'da kaldı. Avrupa'ya gidenler Avrupa'daki yurtsever kitle içerisinde çalışacaklardı. Bunun için kültür-sanat faaliyetlerini, yayın faaliyetlerini geliştireceklerdi. Böylelikle yurtdışı ilişkilerini örgütleyerek dış ilişki faaliyetlerini geliştireceklerdi. 12 Eylül darbesi baskı yaptıkça Avrupa'ya çok sayıda taraftar, yurtsever çıkış yapmıştı, yapıyordu. Bu da önemli bir kitle tabanı yaratıyordu, o tabanı eğitip örgütlemek, onların gücünü ülkedeki mücadeleye çekmek gerekiyordu.

Avrupa'ya giden yönetim bu temelde gitti. 1982 Ocak ayında Serxwebûn gazetesi yayınlanmaya başlandı. 1978 Ekim başında ülkede illegal olarak ilk sayısı çıkarılmıştı. Daha sonra da 4-5 özel sayı çıkarılmıştı, böylece ilk yayın hayatını tamamlamıştı. Bu sefer Avrupa'da yasal bir ga-

zete formatıyla 1982 Ocak ayından itibaren aylık yayın organı olarak yayına başladı, bu güne kadar kesintisiz bir biçimde devam ediyor. 420 sayısı çıktı, onlarca özel sayı çıkardı, şehit albümleri hazırlanarak baskıları yapıldı. Gerçekten de Kürdistan Devrimi'nin sesi oldu. Yurtdışındaki kitleleri eğiten, mücadeleye çeken Kürdistan'daki mücadeleyi beslemeye yol açan bir rolü oynadı.

Hüner-Kom kuruldu, kültür-sanat faaliyetleri başladı. Bu gün Tevçand olarak ortaya çıkan gelişmelerin temeli orada atıldı. Daha önce Ankara'da ülkede bazı geceler yapılıyordu. 1980 Mayıs ayında da Beyrut'ta öyle bir gece düzenlenmişti. Fakat örgütlü bir kitle çalışmasının temel yöntemlerinden biri olan kültür-sanat faaliyetleri 81 konferansından sonra Avrupa'da başlatıldı. Kitle çalışmaları da belli ölçüde gelişti. Avrupa'da imkanlar çoktu, hızlı gelişmeler de oluyordu. Fakat Avrupa çalışmalarında sorunlar oldu. Yönetim kendisi içinde bütünlüklü bir çalışma yürütmeyerek bireysel sorunlarını öne çıkardı. Aslında çizgiyle olan sorunların başka biçimde dışı vurumuydu. Basit yaşam arayışları, istekleliydi. Avrupa'ya yerleşmek, evlenmek o temelde çalışma arayışları bazılarında gelişti. Örneğin Davut benzerleri vardı. Böylece kendisini çalışmaya vermek, mücadeleyi örgütlemek yerine bireysel istekleri öne çıkartan ideolojik çizgiden kopmaya giden eğilimler baş gösterdi. O önemli bir sonun oldu, örgütü uğraştırdı.

Ortadoğu'da ise üç ayda hazırlık yapılarak ülkeye dönülecekti. Bu temelde Ortadoğu'daki yönetim 80 kişiye yakın bir gücü eğitime aldı. Üç aylık bir teorik-askeri eğitim yapıldı. Kapsamlı eğitimdi. Ülkeden gelen arkadaşlarda olmuştu. Mizgin arkadaş onlar yeni gelmişlerdi, eğitime katıldılar. Bütünlüklü programlı hem askeri hem teorik olarak üzerinde ciddi durulan bir eğitimdi. Yönetim hem bu eğitimi yönetiyordu hem de ülkeye dönüş hazırlıklarını tartışıyordu. Planlama nasıl olacak, nasıl gidilecek? Sonuçta eğitim tamamlandı, kapanış töreni yapıldı. Önderlik ve bazı Filistinli, Libyalı dostlar katıldılar. Cuma arkadaş onlar Lübnan-Beyrut'tan gelip katıldılar. Geniş bir tören oldu. Hem askeri tatbikat hem de konuşmalar yapıldı. Libya'nın askeri ataşesi de katılmıştı. Ona da söz verildi, bir grup kadın arkadaş eğitime katılmıştı. Onun dikkatini bu durum çekmişti. "Kürtler, Ortadoğu halklarına öncülük ediyorlar. Yeni bir öncülük geliştiriyorlar. Libya'ya döndüğümde kadınların da askere alınmasını Başkan

Kaddafi'ye önereceğim" dedi. Gerçekten da daha sonra Kaddafi'nin güvenliğinin bir bölümü de kadınlar oldu. Ortadoğu'da ilk olarak görülüyordu. Filistinlilerde de en çok gerillaya katılan kesim olmasına rağmen onlarda da böyle bir durum yoktu. Filistinliler Lübnan'ın bir kısmını yönetiyorlardı. Gerilla kampları, Beyrut'ta mahalleleri vardı. Aslında güvenlik-tiler, öyle çok savaşa göre hazırlanmıyorlardı. İçlerinde çok dar bir grup fedai olarak hazırlanıyordu. İsrail'e karşı savaşlarının iki boyutu vardı. Bir; sınırdan fedai geçirtip eylem yaptırmak istiyorlardı -ki İsrail sınırı çok sağlam tutmuştu, sınırı geçip ulaşmak çok zordu ve az bir hedefe ulaşıyorlardı. İki; Daha çok top atıyorlardı. Araplardan ve Sosyalist ülkelerden toplar, kartuşalar almışlardı, daha yakına giderek toplarla İsrail yerleşim yerlerini vurmaya çalışıyorlardı. Onların eylemliliği bu düzeydeydi.

Biz bir parti gücü olarak alana gittik. PKK kadroları sadece bir askeri güç değil aynı zamanda felsefik, ideolojik, örgütsel, öncü bir militan güçtü. PKK'nin yaşam tarzı ilişkileri farklıydı. Bu, birçok Filistinliyi olumlu etkiledi. Ortaya çıkan örgütsel yaşam ve ilişki düzeyini taktir ediyorlardı. Filistin'deki duruşumuz önemli bir güç kattı. İmkanlarını en zor dönemde bize açtılar. Kürt halkının özgürlük mücadelesine değerlerini kattılar. Kürtlerin çok dostu yoktu. Öyle 12 Eylül faşist darbesi gibi imhacı bir saldırı altındayken Filistin halkının verdiği o destek bile bütün zayıflıklarına engelleme çabalarına rağmen yine de büyük bir destekti, hep şükranla karşılamak lazım. Zorluklar vardı, engeller çıkartıyorlardı. Bir araya toplanmamızı ve kendi eğitimimizi yapmamızı istemiyorlardı. Kendilerinin düz bir askeri olmamızı istiyorlardı. Biz ise bir parti hareketiydik, kendi eğitimimizi yapmak, kendi toplantılarımızı yürütmek zorundaydık. Onu istiyorduk, onlar zaman zaman tartışmalara gerginliklere yol açıyordu, ama yine de idare edip o koşullarda çalışmalarını yürütmek gerekti.

Önderlik askeri eğitimden sonra durumu değerlendirdi. Ülkeye dönüş olacaktı. Birkaç gün alanda kalarak tartışmalar yürüttü. Aslında tam karar veremiyordu, daha doğrusu bizim hazırlık düzeyimizi yeterli görmüyordu. Bu biçimiyle geri dönülürse başarılı olunur mu, olunmaz mı? Sorusuna net cevap veremiyordu. Savunmada "ben dönmekten yanaydım, ama dönmüledim" diyor. Doğrudur, konferans o kararı almıştı. Sonuçta Önderlik mevcut duruşumuzu zayıf buldu, hazırlık düzeyini yetersiz gördü. Eğitim

ve hazırlık sürecini çalışmalarını bir süre daha devam ettirmeyi, süreci biraz daha uzatmayı daha doğru gördü. Bu temelde yeni bir kararlılığa ulaştı. Ortadoğu’da bunun üzerine yeni bir çalışma planı çıkartıldı. Ağıt arkadaş küçük bir grup ile Başur ve Rojhilat alanına görevlendirildi. O alanda Karasungur arkadaş vardı, konferansa gelip geri dönmüştü. Güney ve Doğu Kürdistan’daki pratik hazırlık çalışmalarını güçlendirmek için öyle bir gruba takviye yaptı. Onun dışında eğitim gören gücü kamplara yeniden düzenledi. 81-82 kışında yoğun bir teorik çalışma ve eğitime yöneldi.

81-82 kışının Ortadoğu çalışmaları birkaç bölümde yürüdü. Bir tanesi teorik çalışmalar ve eğitim faaliyetleridir. Önderlik konferansın çizdiği stratejiyi askeri, siyasi ve örgütsel tüm boyutlarıyla geniş değerlendirmeye tabi tuttu. Bu değerlendirmeler redakte edilip düzenlenip “Kürdistan’da Zorun Rolü”, “Kürdistan Ulusal Kurtuluş Problemi ve Çözüm Yolu”, “Örgütlenme Üzerine” isimleriyle kitap haline getirildiler. “Faşizme Karşı Mücadelede Birleşik Cephe” üzerine bir değerlendirme geliştirdi. Türkiye genelinde 12 Eylül faşist askeri darbesine karşı Birleşik Cephe Mücadelesinin İlkelerini ifade ediyordu. Broşür olarak hazırlandı. “Kürdistan Ulusal Kurtuluş Cephesi” program taslağını hazırladı. Cephe için hazırlıklar yürüttü. Tüm bu teorik malzemeler hazırlanır hazırlanmaz kamplara dağıtıldılar. Artık kamplardaki eğitim, Konferans Raporu ve bu belgeler üzerinden oldu. O zamana kadar PKK’nin eğitimleri Marksist Klasikler üzerinden oluyordu. 1974 yılından itibaren evlerde grup eğitimlerinin materyalleri Marksist Klasiklerdi, kitaplar okunup tartışılıyordu. Grup çalışmasıydı. Bu sefer kamplarda teorik ve askeri eğitim birlikte görülüyordu. Teorik eğitimler yine kitap okuma ve tartışma biçiminde oldu, ama bu kitaplar partinin hazırladığı kitaplar oldu. “Program”, “Manifesto”, “Kuruluş Bildirisi” vardı. Bunlara yeni kitaplar olarak “Konferans Raporu”, “Kürdistan’da Zorun Rolü”, “Ulusal Kurtuluş Problemi ve Çözüm Yolu”, “Örgütlenme Üzerine”, “Faşizme Karşı Mücadelede Birleşik Cephe Üzerine”, “Kürdistan Ulusal Kurtuluş Cephesi Program Taslağı” gibi kitap ve broşürler eklendi. Böylece eğitim materyali çoğaldı. Kamplarda yoğun bir eğitim başladı ve 81-82 kışında kadroların sistemli bir düşünce edinmeleri geleceğe daha sistemli bakmaları sağlandı. Güçlü bir teorik eğitim yapıldı, hazırlıklar çok güçlendi. Büyük bir bilinç düzeyi ortaya çıktı.

Önderlik kış sürecinde bir de ilişki-ittifak faaliyetleri yürüttü. O da önemli çalışmalardı. 12 Eylül faşizmine karşı PKK, ilişki ve ittifakı iki boyutlu ele aldı. Bir; Kürdistan cephesinde ilişki ittifak, birde Türkiye boyutunda ilişki ittifak. Önce Kürt örgütleriyle tartışmalar başlattı. Zaten birçok örgüt alana gelmişti. YNK ile ilişkiler vardı, onlar da destek veriyorlardı. Böylece Kürdistanî bir cephe kurulması için haftalarca toplantılar yapıldı. Bu toplantılara PKK adına Önderlik katıldı. Diğer örgütler PKK'den özeleştirici istiyorlardı. "PKK çizgisinden vaz geçsin" diyorlardı. Önderlik, "Böyle istekte bulunulamaz. Biz hiç kimseden kendi çizgisinden vaz geçmesini istemiyoruz, bizden de istenilemez" diyordu. Onlar özeleştiriden ziyade bir şey yapmak istemiyorlardı. Dolayısıyla cepheye girmek tabii ki iş yapmayı gerektirecekti. Onlar ise 12 Eylül faşizmine karşı mücadele etme değil, aslında yurtdışına çıkıp mültecileşip gitmek istiyorlardı.

Sonuçta tartışmalar başarılı olmadı. Önderlik "Tamam siz bizimle ittifak yapmak istemiyorsunuz o zaman siz kendi aranızda ittifak yapın 12 Eylül rejimine karşı mücadele edin, her mücadelenizi biz şartsız destekleyeceğiz" dedi. Ne ittifak yapabildiler ne de öyle bir mücadele içerisine girdiler. Kendi aralarında tartışmalar yürüttüler, bazıları ittifak yaptık diye açıklama yaptı. Ama hiçbiri 12 Eylül rejimine karşı mücadeleye dönüşmedi. UDG (Ulusal Demokratik Güç) içerisinde 'PKK'ye karşı kim daha çok mücadele yürüttü, kim niye az mücadele yürüttü' onun hesabını görmeye kalktılar. UDG'nin hedefinin anti Apoculuk olduğunu o zaman açıkça ortaya koydular. Böylece 75 yılındaki gibi bir kez daha örgütlerin ittifakı temelinde Kürdistan'da cephe kurulamayacağı açığa çıktı. Onun üzerine "Ulusal Kurtuluş Program Taslağı"nı parti yayınladı. Parti etrafında halkın cephesini kurmak, değişik halk kesimlerini yurtsever çizgide toplayarak bir ulusal kurtuluş cephesini geliştirmek üzere çalışmaya başlandı.

Diğer ittifak boyutu Türkiye'de Antifaşist cephe oluşturma çalışmalarıydı. Bütün örgütler Avrupa'ya ya da Ortadoğu'ya çıkmışlardı. Bazıları hala Türkiye'de de kalıyorlardı. Bu yönlü bir çok görüşme ve tartışmalar oldu. Avrupa'dan ve Türkiye'den bireysel olarak gelip tartışma yürütüp gidenler oldu. Ortak tartışmalar yürütüldü. Bu tartışmalar sonucunda 8 örgütün katıldığı bir örgütün de dışardan desteklediği "Faşizme Karşı Birleşik Direniş Cephesi" kuruldu. Cephe ADYÖD'ün yenilenmesi olarak da

değerlendirildi. PKK ve DEV-YOL cephenin iki temel gücüydü. PKK, Kürdistan'ın en büyük örgütü, DEV-YOL ise Türkiye'nin en büyük örgütü haline gelmişti. İkisi ittifak yapıp, Türkiye ve Kürdistan'daki devrimci potansiyeli birleştirip harekete geçirebilir diyorlardı. Onun için Cephe görünüşte umut veriyordu. Bir protokol programı hazırlandı. Bir yönetim oldu. Avrupa Komitesi oluşturuldu. Kitle eylemleri, diplomatik çalışma yapacaklardı. "Demokrat Türkiye" diye bir dergi çıkarılmaya başlandı.

Ortadoğu'da cephede yer alan bazı örgütler güçlerini getirerek askeri eğitimler başlatıldı. DEV-YOL'un bir çok gücü getirildi. Biz imkanları sunarak yardımcı olduk, en az bizim kadar güç getirdiler. Gerilla eğitimi yaptılar hazırlandılar. Önemli bir faaliyetti, ciddi bir gelişmeydi ve başlangıçta görünüş itibariyle bir gelecek ifade ediyordu. Diğer örgütler küçüktüler. Teslim Töre'nin "Türkiye Komünist Emek Partisi" vardı. "Acilciler" vardı. Yeni bir ad ile Mihri Belli katılmıştı. 8 örgüt vardı. Dışarıdan destekleyen TİKKO örgütüydü. "Başarılı olursa katılırsınız" diyorlardı. Böylece 81-82 baharında Cephe netleşti.

82 yılı yazı boyunca bu çalışmalar yürütüldü. 82 güzü gelince PKK hazırladığı güçleri ülkeye dönmek üzere Kürdistan'a yöneltti. Bu gelişme karşısında DEV-YOL'cular telaşa düştüler. "Biz Avrupa'ya gideceğiz" diye güçlerini hızla Avrupa'ya çektiler. Aslında faşizme karşı mücadele etmek için gelmedikleri böylelikle açığa çıkmış oldu. Taner Akçam ve Sarı Cemal diye birisi öncülük ediyorlardı. PKK'yi Ortadoğu'dan alıp Avrupa'ya götürme hesabı içerisinde oldukları anlaşılmış oldu. Dolayısıyla ülkeye geri dönüşe karşı çıktılar. Ülkeye geri dönüşe karşı çıkan PKK içindeki tasfiyeci eğilimine destek verdiler. Semir eğilimine destek sundular.

Ülkeye dönüşü engellemek için çaba harcadılar. Kendi hazırladıkları gücü Avrupa'ya götürüp bitirdiler. "Ayaklarınızla Avrupa'da, beyninle Türkiye'de mi olacaksınız! Avrupa'da yaşıyorsan Türkiye'yi neden düşüneceksiniz! Nerede yaşıyorsan orayı düşün..." biçiminde yersiz tartışmalar yürüttüler. Mültecileşmeye ve Avrupalı olmaya karar verdiler, gittiler ve yozlaştılar. "Eşek Dernekleri" kurdular. Böyle en bayağı durumlara düştüler ve devrime karşı da 15 Ağustos Direnişine karşı tavır ve tutum geliştirdiler. Böylece o cephe de işlemedi. Kürdistan cepheden ayrı kuruldu, başta umut vardı ama o da ADYÖD gibi kısa bir sürede dağılıp gitti. Bu sefer yine DEV-YOL ikinci defa aslında ortak devrimci direnişi bozdu engelledi. Birliği

ve bütünlüğü bozdu. Bu sefer direnişten de çekildi. 74-75 yıllarında gençlik içerisinde 80 yılına kadar mücadele yürüttüler. 12 Eylül faşizmine karşı mücadele yürütmediler, zindanda da yürütmediler. Bu uzlaşmacı pasifist eğilim böylece gelişti. Bunun Mahir Çayan çizgisiyle hiçbir alakası yoktur. Mahir Çayan 12 Mart'ın askeri cezaevinden kaçıp eyleme giden bir lider oldu. Yaralı tutuklandı cezaevinde kaldı, cezaevinden kaçtı. Ona rağmen bir yere gitmedi, silah alarak Karadeniz dağlarına çıkarak gerilla grubu örgütledi. Deniz Gezmişleri başka örgütten olan devrimcileri kurtarmak için eyleme girdi. O çizgiyle DEV-YOL'un giderek geldiği noktanın hiçbir ilişkisi kalmadı. Türkiye'de devrimci birikimi de en çok bu tutum tasfiye etti. 81-82 kışında yurtdışı çalışmaları da biraz gelişti. Avrupa, Ortadoğu ve Libya'da ilişkiler gelişti. Lübnan ve Rojava'da çalışmalar gelişti. Bu alanlara belli görevlendirmeler yapıldı.

Bu döneme ilişkin birkaç olayı şöyle özetleyebiliriz: 1 Mayıs'ta Beyrut'a dönük İsrail'in yoğun bir saldırısı oldu. Bu saldırılar Filistin kamplarına dönüktü, Batmanlı Abdulkadir Çubukçu arkadaş şehit düştü. Önderlik bizzat cenaze törenine katıldı. Filistinli örgütlerle görüştüler, 1 Mayıs'a ilişkin değerlendirmeler yapıldı. Böylece yurtdışı mücadelesinde ilk şehidimizi vermiş olduk. Henüz daha bunun etkisiyle uğraşırken 2 Haziran gecesi İsrail birlikleri Güney Lübnan sınırını geçerek dağlık alanda bir gecede yürüyüp karadan Beyrut'u kuşattılar. Gemileri de denizden gelip Beyrut'u kuşattı. Böylece İsrail bir gecede Beyrut'u kuşatmaya aldı. Sabah kalkıldığında İsrail orduları karadan ve denizden Beyrut'u kuşatmış, Filistin denetiminde olan yerleri parçalamıştı. Filistinli örgütlerde bu durum ciddi bir panik yarattı, dağılıp silahlarını attılar. Özellikle Güney Lübnan'da olanlar bırakıp kaçtılar. Güney Lübnan'daki Filistinlilerin kampları dağıldı. Suriye sınırında Kuzey Lübnan'da bazı güçleri kaldı. Beyrut'u tutmak için Filistin örgütlerinin bazı liderleri Beyrut'a gittiler. Bu kuşatma üç ay sürdü, pazarlıklar oldu, bir sürü araçlar oldu. Liderler Beyrut'ta olunca uluslararası bazı güçler araya girdi. İsrail askerlerinin Beyrut'a gitmesini engellediler. Sonunda anlaşma gereği Filistin gerillalarının Lübnan'dan taşınması koşuluyla koridor açıldı, gemilerle Filistinlileri diğer Arap ülkelerine dağıtıldılar. Cuma arkadaş bir grup arkadaşla birlikte Beyrut'ta kuşatmada kalmıştı. Üç ay öyle kaldı, ancak o koridor açılıp taşınma gerçekleşince Beyrut'tan çıkıp gelip tekrar harekete ulaştı.

İsrail askerleri Lübnan sınırından girerken çatışmalar olmuştu. En büyük çatışma Nebatiye’de Arnon kalesi denilen yerde yaşandı. Selahaddin Eyyubi’nin karargah olarak kullandığı yerlerden birisi, orada güçlerimiz vardı. 7-8 arkadaşı şehit verdik. Bir arkadaşı Doğu Lübnan’daki çatışmalarda şehit verdik. 15 arkadaş civarı esir düştü. İsrail saldırısı karşısında direniş içerisinde en çok yer alan PKK güçleri oldu. Geri kalan arkadaşlar uzun süre İsrail kuşatması altında kaldılar. İsrail’in kuşattığı yerlerde kaldılar. Daha sonra grup kurup oradan çıkarak Kuzey Lübnan’a konferans yaptığımız yere geldiler. Suriye ile de çatışma olmuştu. İsrail, Suriye uçaklarını ve radarlarını hemen vurdu. Bunu 15 dakika içerisinde yaptı. Böylece Suriye kendi sınırını da savunamaz hale geldi. Lübnan’daki tanklarını askeri güçlerini geri çekti. Bu duruma karşı biz önce güçleri konferans yerinde toplamaya çalıştık. Güney’deki arkadaşlar bir hafta on gün içerisinde ancak gelebildiler. Tehlikeler atlatarak geldiler. Sonuçta önemli bir güç toplandı. Konferans yeri elimizdeydi. Doğu ve Kuzey Lübnan’da birer kamp oluşturduk. Filistinliler oradan da çıkmamızı istiyorlardı, biz ret ettik. Artık bu durumda Lübnan’da çalışma imkanı kalmamıştı. Önderliğe güçleri Rojava’ya taşımak üzere öneri yaptık ve kabul etti. Güçlerin büyük bölümünü Halep, Cizire, Kobanê ve Afrin’de o zamana kadar geliştirdiğimiz ilişkilere de dayanarak evlere yerleştirdik. Epeyce ilişkilerimiz gelişmişti. Lübnan’da da iki kamp kaldı. Bir konferans yerindeki yerimiz bir de Balbek tarafında bir kamp oluşturduk. Bir grup arkadaşta orada kaldı, diğer gücün hepsini Rojava’ya çektik. Şam, Halep ve Rojava’da evlere yerleştirildi. Arkadaşlar birkaç ay öyle kaldı. Araştırma-inceleme yaptılar, okudular, değerlendirdiler.

Artık biz teorik çalışma ve eğitim olarak yapacağımızı yapmıştık. Hazırlık düzeyimiz iyiydi ve kadro bu temelde netleşmişti. Lübnan-Filistin ortamı da kaybolmuştu. Artık oralardan alınacak bir şey kalmamıştı. Doğal olarak konferansta da kararlaştırıldığı gibi ülkeye dönüş kararının uygulanması gerekiyordu. Önderlik bunun üzerine “bu yıl kongre yılıdır” dedi. 1982 yılı güzünde kongrenin olması lazımdı. Önderlik “Ülkeye dönüş oluyor, güzün güç giderse kongre yapmakta zorlanırsınız. Bu nedenle şimdi bir kongre yapalım, hem bu durumları değerlendirelim, hem ülkeye dönüşü bir kongre kararı haline getirelim, daha sağlam ve bütünlüklü olur” diye değerlendirdi ve bu temelde 2. Kongre çalışmaları başlatıldı.

Teorik hazırlıklar vardı. Konferanstan sonraki bir yıllık sürecin çalışmalarını özetleyen, eleştirilen bir çalışma raporu da hazırlandı. Konu Avrupa'daki yönetimin kendi iç ilişkileriydi. Daha doğrusu bazı kişilerin yaklaşımıydı. Baki ve Davut doğru bir yaklaşım ile çalışmalara katılmıyorlardı. Diğer yandan güç hazırды, konferansa da katılmışlardı. Konferansa bileşim olarak gelemeyen güç Dersim'deki güçtü, onlarda gelmişti. Dolayısıyla kongre bileşimi de hazırды. Sadece Avrupa'dan bir grup delege gelirse o alanda hemen bir kongre yapılabilirdi. Filistin Halk Kurtuluş Cephesiyle konuşuldu. Ürdün sınırındaki bir kamplarında bu kongreyi yapabileceğimizi söylediler. Bize ev sahipliği yaptılar. Corc Habaş liderliğindeki örgüttü. Radikal devrimci Filistin örgütlerinden birisiydi. Orada yer hazırlandı ve böylece 2. Kongre 1982 yılının Ağustos ayının sonunda toplantı. 21-28 Ağustos arasında olabilir. Net tarih belgelerde vardır.

Kongreye geçildi, kongre divanı yine Önderlik oldu. Birinci ve 2. Kongrenin de divanıydı. 2. Kongrede hazırlanan kitapları "Uzun Süreli Halk Stratejisini" yine örgütsel, askeri, siyasi boyutlarda analiz eden temel kitapları partinin resmi belgeleri olarak kabul etti ve benimsendi. Zaten belgeler böylece hazırlanmıştı. "Kürdistan'da Zorun Rolü", "Ulusal Kurtuluş Problemi ve Çözüm Yolu", "Örgütlenme Üzerine", "Kürdistan Ulusal Kurtuluş Cephesi" bunlar resmi parti belgeleri haline geldi. Parti çizgisini izah eden teorik belgeler oldu.

Diğer önemli bir konu ise, bazı sorunların Avrupa ile ülke dahil tartışılmasıydı. Avrupa'da yönetim olunamamıştı. Çalışma raporu, yönetim ve ekip olamamayı eleştiriyordu. Semir buna karşı çıktı. "Hep kadrolar eleştiriliyor, yeni yönetim oluşuyor kadrolar değişiyor sonuç aynı oluyor. Acaba başka bir nedenden değil mi?" biçiminde sorumluluğu Önderlik çizgisine atmak istiyordu. Biraz örgütsel durumu çizgi durumunu tartışmak istiyordu. Semir'in bu anlayışına karşı çıkıldı, eleştirildi ve mahkum edildi. Semir tartışmaları çok fazla derinleştiremedi, çünkü kadrolar Önderlik eğitimini iyi almışlardı.

Daha sonra farklı bir şey olarak, 'Dersim'den güçler geç çekildi, parti Dersim ile ilişki kurmadı, Dersim'e ayrıcalıklı yaklaşıyor' biçiminde bir anlayış ileri sürdüler. Elazığ komitesinde olup da 79'da yakalanmayan Sağır Cuma denen kişi bunu gündeme getirdi. Oysa Dersim'e kendisi gitmişti, sorumluydu. İlişkileri koparan kendisiydi, kendi başına İstanbul'a gitmiş

pasaport çıkarmış Avrupa'ya gitmişti. Oradan da Önderlik alıp kongreye getirmişti. Önderlik beş saat ne kadar ve nasıl çaba harcadığını anlattı. O kadar pratiği hiçbir yerde anlatmamıştı. Fark etti ki orada bir tehlike var, provokatör yaklaşımlar var. Onun için sabırla yaşanan olayları tek tek anlattı ve sordu. "Avrupa'ya neden gittin, gücün başındaydın. Birde Lübnan'da eğitim görüp Delil arkadaşlarla geri gitmiştin, yolu biliyordun neden getirmedi" dedi. Böylece onunda hesapları bozuldu. Semir'in 2. Kongrede böyle davranışları vardı, arkasından çıktı ki Semir bunları teşvik ediyor. Kongre başlamadan önce İbrahim Aydın denen kişi Önderliğe gelip "önce bir merkez toplantısı yapalım sonra kongre yapalım" diye önermişti. Önderlik ret etti. Önderlik, "Kongreyi topladık merkez artık bitmiştir yenisini seçeceğiz" dedi. Onun da arkasından Semir çıktı. Merkezi toplantıya çekerek ya bir uzlaşma yaratmak istediler ya da var olan yönetim sorunu üzerinden mesele yaratmak istediler.

Seçimlerde "isimler pusulalara yazılır ya da yazılmaz" konusu tartışmalı oldu. Fuat arkadaş Önderliğe gitmişti, "yazalım mı yazmayalım mı" diye sormuştu. Önderlik "Fuat divan benim bana gelecek, bu partide benden gizli ne olabilir" demişti. Sonra açığa çıktı ki Semir'in görüşüdür. Semir tartışmış "böyle olması lazım" diye Fuat arkadaşın Önderliğe söylemesini teşvik etmişti. Böyle bir durumu vardı. Avrupa'da diğerlerinin sorunu vardı, Semir iyi gibi görünüyordu. Sonra tahrik edenin Semir olduğu açığa çıktı. Daha önce de Lübnan'daki eğitim komitesi çalışmalarını tahrik ediyor. Avrupa'dan gelirken bazılarına söz vermiş "Gidecem sizi Merkez Komite yapacam, örgütü Ortadoğu'dan alıp Avrupa'ya getirecem" demiş. Davranışları farklıydı, anlaşılıyordu. Daha sonra açığa çıktı ki, Alman ve İsveç polisiyle ilişki kurmuş birlikte çalışıyor. PKK'nin ülkeye gidişini ve silahlı direniş geliştirmesini engellemek için NATO'dan görev aldığı somutlaşmıştı. Semir provokasyonu sonradan bu temelde doğup gelişti.

Başlangıcı 2. Kongrede saklıdır. Öncesi de var, ama esas bazı ataklarını 2. Kongrede yaptı. Bazı zayıf yaklaşımlar vardı, ama kongre bileşeni netti. Dolayısıyla hiçbir muhalefet olmadan ülkeye dönüş kararı ezici bir çoğunlukla kabul edildi. Bazıları katılamamış olsa da aslında ülkeye dönüş karşı çıkamadı. Ülkeye dönüş kararı alınınca provokasyon girişimleri boşa çıktı.

Kongre, yapılan teorik çalışmalarla stratejiyi analiz eden kitapları resmi belgeler olarak kabul etti. Ülkeye dönüşü kararlaştırdı. Yeniden bir

yönetim seçti. 11 ya da 13 kişiden oluşan bir merkezi yönetimdi. Konferans yönetimiymiş. Kongre yapısı eski yönetimi seçti. Var olan arkadaşların bütün eleştirilere rağmen yine de kendilerini düzelterek işleri başarıyla yönetmelerini istiyorlardı. Kongre, yönetim kadrolarından, doğru yönetim olmasını istiyordu. Böylece kongre bir anlamda başarıyla tamamlandı. Ülkeye dönüş kararı temelinde yurtdışı çalışmaları eğitim, toparlanma ve hazırlık çalışmaları tamamlanmış yeni bir süreç gerillanın ülkeye dönme ve 12 Eylül faşizmine karşı silahlı direnişi geliştirme süreci başlamış oluyordu.

Kongre bittiğinde cezaevlerinde direnişin olduğu bilgisi dışarıya taşdı. Bu ilk bilgiydi. Kısa süre sonra da arkadaşların şehit düştüğü haberi geldi. 14 Temmuz Büyük Ölüm Orucu Direnişi yapılmış, Hayri, Kemal, Akif, Ali yoldaşlar şehit düşmüşlerdi. Düşman isteklerini kabul etmişti, büyük bir eylem zindanda bu biçimde gerçekleşmişti ki, o eylem de tüm parti güçlerini 12 Eylül faşizmine karşı direnişe çağırıyordu. 2. Kongre, ülkeye dönüş ve direnme kararı almış, zindan ise eylem yaparak direnişe öncülük etmiş, direniş sürecini başlatmış, direnme kararını vermiş herkesi kendi çizgisinde direnmeye çağırmıştı. Böylece 12 Eylül faşizmine karşı silahlı direniş süreci güçlü bir biçimde başladı.

d) Ülkeye Dönüş ve Tarihi 15 Ağustos Atılımı ve 3. Kongre

Gerillanın ülkeye geri dönüşü ve “15 Ağustos Gerilla Atılımı” üzerinde duracağız. Geriye dönüşün 2. Kongre kararı temelinde yapıldığını ifade ettik. Aynı zamanda Büyük Zindan Direnişinin, 12 Eylül faşist askeri rejimine karşı direnme kararı verdiğini ve herkesi direnişe çağırdığını belirttik. Bu temelde iki yıl boyunca devam eden hazırlık çalışmaları da ülkeye dönüşü hazır kılmıştı. Ülkeye dönüş Kürdistan’ın orta kesimine, PKK’nin daha önce girmemiş olduğu alanlara dönük oluyordu. Böylece yeni bir süreç başlıyordu.

Genel siyasi-askeri durum uygundu. 12 Eylül darbesinden sonra 19 Eylül 1980’de İran-Irak savaşı başlamıştı. İki yıl boyunca sürmüş savaşta herhangi bir sonuç çıkmamıştı. Dolayısıyla iki devlette güçlerini daha çok savaş cephesine İran-Irak sınırına götürmüştü. Böylece hem İran’ın hem Irak’ın Türkiye sınırlarında gücü azalmıştı. Güney ve Doğu Kürdistan’ın Bakur sınır boylarında geniş boş alanlar oluşmuştu. Şimdi İran-Irak savaşının ortaya çıkardığı bu zemin gerilla hareketliliği için gerillanın oralarda

üstlenip hareket edebilmesi için çok uygun bir pratik zemindi. Gerilla böyle bir zeminden faydalanarak ülkeye dönüş ve Kuzey Kürdistan'da gerillayı geliştirme süreci içerisinde oldu. İran-Irak savaşının diğer önemli bir sonucu Kürdistan'ı egemenlik altında tutan devletler arasındaki ortak yönetimi parçalamasıydı. Evet, Kürdistan parçalanmış her bir parçası başka bir devletin yönetimi altına verilmişti, ama Kürdistan üzerinde ortak bir yönetim vardı. Hem Kürdistan'da egemen olan devletler hem de kapitalist moderniteye sistemine öncülük eden devletler Kürdistan üzerindeki inkar ve imha sistemini birlikte yönetiyorlardı.

Gizli ya da açık şöyle bir karar vardı: Hiçbir devlet kendi başına Kürtlere ilişkin karar almayacak, hiçbir devlet diğerinin aleyhine Kürtlere destek vermeyecekti. Böylece Kürtler birlikte kuşatılıyor, tecrit ediliyordu. İlişkisiz ve desteksiz bırakılarak Kürt direnişleri boğuluyordu. Kürtler bu biçimde denetim altında tutuluyorlardı. İran-Irak savaşı bu anlaşmayı bozdu. Artık gizli açık ne türden bir anlaşmaydı bunu bilemiyoruz, ama fiili durum böyleydi.

1970 yılı başında Irak yönetimi Kütlere otonomi verdiğinde Türk devleti derhal müdahale ederek otonomiyi işlemez kıldı. Saddam yönetimi otonomiye uygulamadı değil, Türkiye yönetimi uygulatmadı. Türkiye talebi üzerine Irak yönetimi derhal otonomiye yürürlükten kaldırdı, işletmedi. Çünkü böyle fiili bir mutabakat vardı. Ama ortak yönetim de vardı. Daha önce Sadabat Paktı, Bağdat Paktı, CENTO Paktı (Merkezi Antlaşma Teşkilatı) gibi paktlar kurmuşlardı. Bunların temel amacı Kürdistan'ın ortak yönetimiydi. İşte bunu İran-Irak savaşı bozdu. İran ve Irak öyle bir savaşa tutuştular ki, bu anlaşmayı bir yana iterek karşılıklı olarak Kürtleri yanlarına çekmeye çalıştılar. İran, Güney Kürdistan'ın Kürtlerini; Irak, Doğu Kürdistan'ın Kürtlerini yanına çekmeye çalıştı. Böylece Kürdistan üzerindeki ortak yönetim parçalandı. Ortak siyasi egemenlik kırıldı. Bu önemli bir siyasi-askeri boşluk oluşturdu. Gerilla bir de bu siyasi boşluğa dayanarak gelişme gösterdi. Demek ki, İran-Irak savaşının yarattığı siyasi-askeri ve pratik sonuçlar Kuzey Kürdistan'da gerillayı geliştirmek için elverişliydi. Gerilla ülkeye dönerken böyle elverişli bir zemin üzerine dayanarak dönüş yaptı.

Diğer yandan 12 Eylül faşist askeri rejimi deşifre ve teşhir olmuştu. Herkes 12 Eylül darbesine karşı Kürdistan’da ve Türkiye’de silahlı direnişin gelişeceğini bekliyordu. Öte yandan darbe yönetimi saldırılarını sürdürmüş gücünü büyük ölçüde kullanmıştı, artık duraklama devrine girmişti. Fakat bir yandan da hızla üzerine siyasi kılıf geçirmeye, 12 Eylül faşist askeri darbesi temelinde oluşturduğu faşist asker diktatörlüğü sivil yönetimle maskeleyerek ‘demokrasi’ demek için topluma ve bütün dünyaya yutturmaya hazırlanıyordu. Böylece hem direnişi geliştirmek için Türkiye cephesinde de elverişli bir zemin vardı hem de geri kalmamak gerekiyordu. Diğer yandan kararı zindan direnişi vermişti. 1982 Büyük zindan direnişinin en önemli özelliği Kürdistan’ın bağımsızlığı ve özgürlüğü için 12 Eylül faşist askeri rejimine karşı direnme kararı vermesidir. Karar verilmişti, gerisi uygulamaydı. Geriye kalanlara uygulama düşüyordu. Karar vermek gibi bir sorunları kalmamıştı, karar verenler eyleme geçenler olmuş eylemde ideolojik başarı kazanılmış bütün sorumluluk eylemciler tarafından üstlenilmişti. Böylece 12 Eylül faşist askeri darbesine karşı direnişin önü açılmıştı.

Bunlara bir şey daha eklemekte yarar var. 1981-82 sürecinde özellikle de Güney ve Doğu Kürdistan’da yürütülen çalışmalar çerçevesinde PKK-KDP ilişkileri bir ittifak düzeyine gelmişti. Ülkeye geri dönüş Botan’a olacaktı, dolayısıyla Behdinan’a ve Rojhilat sınırına dayanacaktı. KDP’nin önemli bir etkinliği vardı. Daha önce “PKK Mardin’i geçmemeli, Botan’a girmemeli” diye inkar ve imha sistemi bir karar almıştı. Bundan dolayı 79-80’de PKK çok zorlandı, kayıplar verdi.

Bu kararı 12 Eylül darbesi gizlemişti, Kenan Evren cuntası önceki siyasi kararlarını taahhütlerin bir çoğunu gizledi. Yeniden yapılandırmayı geliştirmek için bunu yaptı. Var olan birçok şeyi ortadan kaldırdı. Fakat yine de KDP ile ilişkiler pratik bakımdan PKK’nin ülkeye dönüş ve gerillayı geliştirmesine güç ve destek olacaktı. Bu temelde ülkede pratik hazırlıklar yapan yönetimimiz bu ilişkiyi önemsemi ve hazırladı. 82 yılı sonunda PKK ve KDP yönetimleri 9 maddelik bir ittifak protokolünü imzaladılar. PKK’nin pratik bakımdan KDP ile ilişkiye ihtiyacı vardı. KDP’nin siyasi bakımdan PKK ile ilişkiye ihtiyacı vardı. Çünkü 1977’de YNK ile çatışmaya girmişlerdi, YNK’nin Güney Kürdistan’dan Rojava’ya geçmek isteyen güçlerini Çukurca ve Beytüşşebap Uludere sahasında kıstırmışlar, birçok

gücü imha etmişlerdi. Ali Asker onları imha etmişler YNK'ye ağır darbeler vurmuşlardı. Rojava'ya ulaşan YNK güçleri KDP'ye karşı bu temelde yoğun bir çalışma başlattılar ve bu da giderek KDP'yi dışlayacak bir ulusal kongre toplama temelinde geliştirilmeye çalışıldı. Celal Talabani ve arkadaşları Kuzey-Güney-Doğu-Batı'da bütün Kürdistan parçalarındaki birçok örgüt ile ilişki kurarak, ittifak geliştirerek KDP'yi dışlayıp tecrit edecek bir ulusal kongre toplamaya çalışıyorlardı. Eğer PKK'de buna katılırsa KDP Kürt örgütleri arasında tecrit olacaktı. Böyle bir durumda tecrit olmamak için KDP'nin PKK ile ilişkilere ihtiyacı vardı.

Önderlik bu durumu değerlendirdi. İlkel olarak bir defa herhangi bir örgütün dışlanmasına karşıydı. "Ulusal kongre olacaksa bütün ulusal güçler katılmalı" dedi. Pratik olarak da ilişkilere ihtiyaç vardı. İşte KDP'nin bu ihtiyacı PKK'nin de pratik ihtiyacı iki örgüt arasında bir ittifakın oluşmasına yol açtı. İttifak ilkeliydi, ilkeleri de demokratikti. Biz o ilkeler temelinde şimdi de ittifak kurabiliriz. Ulusal Kongre toplayabiliriz. Zaten Önder Apo geçen yıl tartışmalar olunca "82'deki protokol temelinde hareket edilebileceğini" söyleyerek oraya atıfta bulundu. Öyle PKK çizgisini zorlayan bir protokol değil, tersine güçlendirici, demokratik bir protokoldü. Bu da PKK'nin gerilla güçlerinin ülkeye geri dönüşü ve Botan'da mücadeleyi geliştirmesinde belli bir zemin oluşturdu. Çünkü sadece Başur'un Rojhilat'ın sınır boylarındaki coğrafyanın kullanılması açısından değil, Botan'ın da bütün ileri gelen güçleri, ağaları, aşiret reisleri çok büyük oranda KDP'liyidiler. Dolayısıyla Botan'a girebilmek ilişkileri geliştirebilmek için de KDP ilişkisi belli bir güç ve destek veriyordu. PKK bunu da öngördü ve bu ilişkilerden yararlandı.

Ülkeye geri dönüş bu esaslar temelinde oldu. Ayrıca 79 sonundan itibaren Rojhilat Kürdistan'a görevli olarak Karasungur arkadaş gönderilmiş 80 baharında ulaşmış, 80-81-82 üç yıl çalışmalar yapmıştı. Rojhilat Kürdistan'ı, Başur Kürdistan'ı tanımıştı, çeşitli siyasi güçler ile ilişkiler kurmuştu. Ayrıca çeşitli halk kesimleriyle sınır boylarında belli ilişkiler oluşturmuştu. 81 yılı sonunda gidip, 82'de Agit arkadaşın da katılımıyla bu çalışmalar gerillaya pratik hazırlıklar temelinde daha da hızlandırılmış, Güney ve Doğu Kürdistan'ın Kuzey Kürdistan'a sınır olan kesimlerinde gerilla kampları oluşturulmuştu. Bu kamplar geri dönecek gerilla birliklerinin ilk elden toparlanıp kalmaları için Xabur kıyısında, Zap kıyısında Deşte

Hayati’de, Lolan’da, Urmiye Zeve tarafında Rojhilat’ın bazı sınır alanlarında hazırlanmıştı. Geriye dönüş bu kamplar üzerinden olacaktı. Bu temelde geri dönüş 1982 Eylül ayından itibaren gerilla grupları biçiminde gerçekleşti. Genel olarak kadro gücü teorik ve askeri bakımdan iyi eğitilmiş ve donatılmıştı. Pratik olarak da herkesin sınırlı bir donanımı vardı. Kendini savunacak ve çatışmaya girecek kadar silahı cephanesi bulunuyordu. Böylece hazırlıklı ve donanımlı olarak geri dönüşler gerçekleşti.

Geri dönüşün bu avantajları önünde dezavantajlar var mıydı? Genelde her şeyin olumlu olmasına rağmen tabi ideolojik örgütsel bakımdan bazı zorlayıcı durumlarda vardı. Bu da daha çok yönetim içi sorunlardı. Yönetim içinde ortaya çıkan tasfiyeci, orta yolcu, geri çekici eğilimlerdi. Geri dönüş ve 15 Ağustos Atılımı önünde engel oluşturan en önemli sorun buydu. Bu sorun hemen kongre sonrası yapılan ilk Merkez Komite toplantısında açığa vurdu. Toplantı sorunlu oldu. Kongre kararı doğrultusunda ülkeye dönüş ve direnişi geliştirme yönlü somut ayrıntılı, iddialı bir plan hazırlayamadı. Planı geneldi. Ülkeye dönmek ve parti çekirdeklerini ülkenin uygun zeminlerine serpiştirmek biçiminde bir hedef koyuyordu. Bu parti çekirdeklerini serpiştirme nasıl olacaktı? Direniş nasıl gelişecekti, nerelerde gerçekleşecekti? Bu konularda somutluk ve ayrıntıda yoktu. Bu yönetimin parçalı silahlı direnişe hazır olmayan geri çekici içinde tasfiyecilikler taşıyan duruşundan kaynaklandı.

Yönetim toplantısı bu anlamda sorunlu geçti. Yönetim duruşunda iddiasız durumlar, muğlaklıklar çoktu ve dahası bireysel çekişmeler vardı. En belirgin öne çıkan Fatma ve Baki arasındaki çekişmeydi ve öyle bir noktaya geldi ki her ikisi de “ya ben ya o” noktasına götürdüler işi ve toplantıyı terk ettiler. Önderlik büyük bir sabırla her ikisiyle tartışarak tekrar toplantıya katarak ikna etmeye çalıştı. Fakat “Hiç kimsenin PKK içinde bir-biriyle bireysel sorunu olamaz. Sorunlarınız parti çizgisiyledir. Dolayısıyla çizgiyi temsil eden Önderlikledir. Benimle sorunlarınız var. Gündemi saptırmayın, birbirimizle sorunumuz var demeyin. Sorununuz benimledir, sorunu gelin benimle çözün” dedi. Bu iki kişiyi “Siz Apo gidicidir diyorsunuz. Nasıl olsa düşman bu kadar üzerinde duruyor, ömrü çok fazla olmaz. O durumda partiyi kim ele geçirecek onun mücadelesini veriyorsunuz. Biriniz bana dayanmaya biriniz Haki arkadaşına dayanmaya çalışıyorsunuz. Üstelik kendi gücünüz de yok başkalarının gücüyle parti üzerinde hesap

yapma, partiyi ele geçirme hesabı yapıyorsunuz” diyerek uyardı. Bunun kabul edilemez olduğunu söyledi. Bunu çok tehlikeli bulduğunu ifade etti. Hem yönetim toplantısında hem dış ortamlarda bu uyarılarını açıkça yaptı. Onların tutumunu net ortaya koydu.

Gerçekten de hiç kimsenin birbiriyle sorunu yoktu, herkesin sorunu parti çizgisiyleydi. Kongrede de alınan karar gereği mücadeleye katılma, silahlı direnişe geçme, ülkeye dönerek direnişe komuta etmeyi gerektiriyordu. Baki daha 81 yılında “ben bir daha ülkeye dönmem” diyordu. Gözü ülkeye dönüşte hiç yoktu. Tam bir küçük burjuva Oblomovu haline gelmişti. Avrupa pratiği de öyleydi. Kendi yaşamını yurtsever halkın üzerine yüklemişti. Çok saygısız bir küçük burjuva haline gelmişti. “Gidiyor halkın buz dolaplarını açarak yiyebileceklerini yedikten sonra da kapatıp gidiyor” diyorlardı. Temiz elbiselerini giyiyor, kirli elbiselerini halkın üzerine atıp gidiyor. Hep müzelerde şurada burada geziyor. Halkla ilgilenmiyor, insan eğitmiyor, örgüt çalışması yürütmüyor. Aslında devrimci çalışmadan kopmuş artık mültecileşmiş, gözünü bireysel küçük burjuva yaşamına dikmiş bir konumdaydı. Ancak bu haliyle örgütten de kopup gitmiyordu. “Örgütte bu çizgiye gelsin ben yine de örgütün başında yönetim olarak bu kadroları pazarlayayım, onların üzerinde yaşam sürdüreyim” istiyordu.

Benzer özellikler Fatma’da da gelişmişti. Zaten daha önce Davut böylesi bir yaşam arayışı nedeniyle kendisini deliliğe vurur hale gelmişti. Diğer birçok öge iddiası zayıf, bireyci bir pozisyondaydı. Yine ortada böyle sağlam durur gibi görünen Semir’di, onun için Önderlik yeniden düzenleme yapınca Semir’i Avrupa’ya gönderdi, kısa süre sonra açığa çıktı ki arkadan gizliden dolap çeviren esas Semir’miş. Bütün yönetimin bu hale gelmesi tahrik eden daha fazla gizli işler çeviren Semir’miş, o daha olumsuz bir biçimde ortaya çıktı. Böyle olunca bu yönetimin ne kadar pratik yürüteceği tartışmalıydı. Bunun üzerine Merkez Komite toplantısı, merkez yönetimi resmi yönetim olmaktan aday yönetim olmaya düşürdü. Evet Merkez Komiteyi kongre seçmişti, ama bu haliyle bu topluluk Merkez Komite olmaya hazır değil dendi. O halde sorumluluk Önderliğe yeniden yüklendi, önceki grup dönemindeki gibi, onun dışındaki yönetim kendi içinde aday yönetim ilan edildi. Bir yıllık deneme süreci olsun dendi, bir yıl içerisinde kim çalışır mücadele yürütür başarılı olursa zaten Merkez

Komite üyesi olur, böyle olamayanlarda elenir gider, böylece resmi merkez netleşerek çıkar diyerek bir karar aldı.

Bir yerde kongrenin merkeze verdiği yetkiyi ve görevi Önderliğe yükledi, kendisi kendisini aday yönetim haline getirdi. Önderlik de bunu kabul etti. Ne olur ne olmaz biçiminde bir tür tedbir olarak görüyordu. Zaten ciddi bir parçalılık, bozgunculuk, bireycilik vardı. Bu durumda parçalayanlar olursa en azından resmi yönetim olarak ortaya çıkmazlar diye öngördü. Ülkeye geri dönüşü yönetmekle görevli Merkez Komite'nin durumu böyleydi. Merkez Komite bu göreve hazır değildi. Ülkeye dönüşü ve pratiği aslında Önderlik ve pratiği yürüten merkeze aday yedek pozisyonunda olan kadrolar götürdüler.

Önderlik, söz konusu yönetimin bir bölümünü ülkeye bir bölümünü Avrupa'ya gönderdi. Örneğin Baki'ye pasaport hazırlayarak kendisinden habersiz bilet alıp saati geldiğinde uçağa bindirip Tahran üzerinden Urmiye'ye ulaştırdı. Karasungur arkadaş onlar oradaydı. Giderken kendisine “sınır üzerinden Serhat faaliyetlerini yürütürsün” dedi. Zaten hep Serhat bölgesinde çalışmıştı. Serhat'ı çok iyi biliyordu ve rahatlıkla çalışabilirdi. Baki buna hiç hazır değildi, bütün eleştirilere rağmen yine Avrupa'ya gönderilecek gezip-tozacak, yiyip-içecek hesabı içerisindeydi. Bu biçimde Rojhilat Kürdistan'a gönderilince bu görevlendirmeyi hiç sindirmedi, ama çaresiz olduğu için gitti. Karasungur arkadaşların yanına ulaşınca “istifa ediyorum” dedi. Hiçbir çalışma yapmadı. O zeminde 15 Ağustos 1984'e kadar bekledi. 82 yılı güzünden 84'e kadar bekledi. Umudu silahlı direnişin gelişemeyeceği, silahlı direniş çizgisinin başarılamayacağı dolayısıyla partinin yurtdışına çıkıp mülteci örgüt haline geleceği kendisinin de mülteci örgütün başında onların üzerinde yaşayacak bir yönetim olacağı beklentisi vardı. Böyle bir beklentiyle iki yıla yakın bekledi. Ne zaman ki 15 Ağustos eylemleri oldu, faşist sömürgeci rejime kurşun sıkıldı, bunu öğrenir öğrenmez kaçtı. Sanki o kurşun kendisine sıkılmış gibi hissetti, çünkü artık umudu kırıldı. Silahlı direniş gerilla hamlesi başlayınca artık PKK'nin silahlı direnişi götüreceğini geliştireceğini gördü. Kendisinden de yaptıklarının hesabını sorulacağını anlayarak kaçtı. Komünist Partisi üzerinden Avrupa'ya çıktı.

Diğer yandan Avrupa'ya giden yönetim içerisinde de en aktif olan Semir'di. Gerilla ülkeye grup kurup döndükçe bunun rahatsızlığı belirliyordu.

Engellemek için kendine göre bazı çabalar harcıyordu. “Pınarın başını tutanlar var, biz ne yapsak da gölgede kalıyoruz” diyerek Önderliğe itirazlarını belirtiyordu. Önderlik bazı şeyleri netleştirmek için “Pınarın başında ben varım, ne sorunun varsa gel çözelim” diye mektup gönderiyordu. Önderliğin durumundan şüphelendiğini anlayınca o da Avrupa’dan kaçtı. Ondan sonra 83 Mayıs ayında düşman basını üzerinden açıklamalar yaptı. Parti yapısına çağrılarda bulundu “Ülkeye gitmeyin Hakkari’de bir gün bile yaşayamazsınız, giden herkes yok olacak gelin Avrupa’ya burada yaşam iyidir” diyerek ülkeye gidişe karşı çıkıp tüm kadro yapısına tıpkı DEV-YOL’cular gibi Avrupa’ya taşınma ve mülteci örgüte dönüşme çağrısı yaptı. Semir’in durumu daha sonra anlaşıldı. Zaten Alman ve İsveç polisiyle anlaşmıştı. Baki ile de bağlantılıydı. Birisi ülkede diğeri ise Avrupa’da ülkeye dönüş ve gerilla adımına karşı bir tasfiyeci bozguncu hamle yapmaya çalıştılar. Yine Taner Akçam benzerleriyle, DEV-YOL’u tasfiye eden ekiple ilişkiliydiler.

Baki, Haki arkadaşın küçük kardeşiydi. Fakat birbirine hiç benzemeyen iki kişilikti. Haki arkadaş ne kadar mütevazı, dürüst, değerlere bağlı, insan ilişkilerinde tutarlıysa Baki o oranda bireyci yalancı, küçük burjuva, kendini beğenmiş, kaprisli bir insandı. Haki arkadaş iki sefer gruptan kovdu. “Bu yalancıdır, bizim içimize girmesin örgüte zarar verir” diyordu. Haki arkadaş şehit düşünce anısına duyulan saygı nedeniyle Önderlik, örgüt içinde ona yer verdi. Merkez Komite üyeliğine kadar getirdi. Bunu kötüye kullandı. Rus devrimciliğinde “Oblomovculuk” diye bir deyim var. Tam bir Oblomovdu. Geldiği nokta orasıydı.

Semir ise biraz daha farklı bir kişilikti, ufak tefek birisiydi, dili çok kuvvetliydi, görünüşü halim selim bir insandı. İnsan ilişkilerinde ustaydı, tatlı dilliydi. Herhalde özel eğitilmişti, durumunu tam anlayamadık. Aslen Der-simliydi, Elazığ’da oturuyorlardı. Sonra bir ‘Kız Lisesinde’ tek bir erkek olarak okutulmuş olduğunu da söyleyenler oldu. Kadın-erkek herkesle çok rahat ilişki kurabiliyordu. Diliyle insanları böyle etkileyebiliyordu. Çok fazla bu gücünü partiye insan kazandırmada kullanmadı. Ama provokasyon geliştirmede çok etkili olarak kullandı. Ne kadar ajandı, Türkiye’de ne kadar istihbaratla ilişkiliydi, buna insan tam bir şey diyemez, değildi de denemez. Bu ihtimal vardı. Çünkü Baki’nin kendisi öyle yaşamak isti-

yordu. Semir öyle değildi, başkalarını teşvik ediyordu. Gizli faaliyet yürütüyordu. Baki, Davut benzerleri bireysel yaşam peşindeydiler onun için de bozgunculuk yaptılar. Ama Semir kendisi için bir şey istemedi. Hep başkalarını tahrik etti, bireysel yaşama çizgiden koparmaya çalıştı. Yaptıkları ajan faaliyetine benzerdi. Önceden Türk istihbaratıyla ilişkili olma ihtimali çoktur. Öyle olmazsa da en azından 1. Konferans sonrası Avrupa'ya gönderildikten sonra Alman ve İsveç polisiyle ilişki kurmuş onların ajanı olarak çalışmaya başlamıştı. Her iki devletin polisi de Düsseldorf davasında bu durumu açıkça ifade ettiler. “Bizimle ilişkiliydi, birlikte çalışıyorduk birlikte çalıştığımız kişiyi PKK vurdu” dediler. Düsseldorf davasını bu olaylar üzerine açtılar. Avrupa'daki davayı, o iki devletin polisiyle çalıştığı sabittir. Ona hepimiz tanığız. Ülkeye dönüp gerillayı geliştirmeye karşı örgüt içerisinde ilk provokatif tasfiyecilik çıkışı bu oldu.

Nasıl ki 78 yılı başında Tekoşincilik o gelişen partileşen sürecine karşı bir bozguncu çıkışı idiysen Semir provokasyonu da ülkeye dönüş ve 15 Ağustos Atılımına karşı duran bir tasfiyecilik provokatif çıkışıydı. Avrupa'daki ortamı etkiledi, ülkeye sesini çok ulaştıramazsa da Önderliği uğraştırdı. Ciddi bir tehlikeydi, henüz daha gerilla ülkeye dönmemişti, üstlenmemişti, eyleme geçmemişti. Daha yeni dönüş ve hazırlık aşamasındaydı. O nedenle direniş pekişmemiş, oturmamış ve bir güç haline gelmemişti. Parti henüz bunun yönelimi ve arayışı içindeydi ki, zayıf konumdaydı. Partinin içinde bulunduğu zayıf durum tabii bu provokatif bozguncu hareketin tehlikeli olma durumunu açığa çıkardı. Önderlik derhal Avrupa'da buna karşı mücadele geliştirdi. Bundan etkilenen kadroları yanına çekti, onlarla özel olarak ilgilendi. Önderlik “PKK'de Gelişme Sorunları ve Görevlerimiz” adlı bir kitap hazırladı. Yine “Kürdistan'da Kişilik Problemi Parti Yaşamı ve Devrimci Militanın Özellikleri” isimli bir kitap hazırladı. Devrimci militan kişiliğin nasıl olması gerektiğini belirleyerek bu kişiliğe gelmeyen anlayış ve tutumların hepsini eleştirdi mahkum etti. Yine “Her Türü Bozgunculuğa ve Yıkıcılığa Karşı Parti Birliğini Güçlendirelim” başlıklı bir kitap hazırladı. Bütün bunları 83 yılı içerisinde tasfiyeciliğe karşı parti çizgisini oturtmak, militan çizgiyi geliştirmek ve partiyi gerilla hamlesine yöneltmek için yaptı. Semir provokasyonunu, bozgunculuğunu bütün yönleriyle eleştirdi, mahkum etti. Parti yapısını bu kapsamlı değerlendirmelerle aydınlatıldı.

Önderlik bu çalışmaları yürütürken bu çalışmaya yeterince katkı sunamayan, katılamayan, partiyi ve mücadelesini geliştiremeyen, tasfiyeciliğe karşı aktif mücadele edemeyen yönetim duruşunu da eleştirdi. O duruştan özeleştiri istedi. 84 yılı Ocak sonu Şubat başında yapılan Merkez Komite toplantısında bu durumu gündeme getirdi. Parti çizgisini yürütemiyor, tasfiyeciliğe karşı yeterli etkili aktif mücadele edemiyor oldukları için merkez üyelerinden özeleştiri istedi.

Ülkeye dönüş ve gerillayı geliştirmeye imkan sunan elverişli olumlu yönlerini ifade ettik. Engel oluşturan bu tasfiyeci provokatif durumları da belirttik. 15 Ağustos direnişini geliştirme işte böyle bir ortamda gerçekleşti. Pratik olayları kısaca özetlersek. 82 Eylül ayından itibaren gruplar peş peşe Rojava sınırından Bakur'a geçip oradan Başur'a, bir kısmı Rojhi-lat'a kadar gittiler. Karasungur ve Agit arkadaşların hazırladığı kamplara ulaştılar. 82-83 kışında bu kamplarda üstlendiler. Ülkeye dönüş kısmen örgütlüydü, çok hazır yollar ve kuryeler yoktu. Bizim bir kuryemiz vardı, birkaç grubu götürdü. Bazı gruplar KDP güçleriyle birlikte dönüş yaptılar. Bazıları kılavuzsuz olarak dönüş yaptılar. Başur'a gidiyoruz diye Rojhi-lat'tan çıkan gruplar oldu. Haftalarca yollarda kalan gideceği yeri bulamayan gruplar oldu. Zorluklara karşı mücadele ederek engelleri aşarak dönüş gerçekleştirildi. Çünkü geri dönüş yapılan sahayı, geri dönen kadrolardan hiçbirisi tanııyordu.

PKK hareketi olarak 82 sonunda dönüş yaparken Botan ve Hakkari zemininde bir tek sempatizanımız vardı. O da Savaş Buldan'dı. Daha sonra da onu katlettiler. Bundan dolayı yaptılar. Onun dışında PKK'nin hiçbir ilişkisi tanıdığı yoktu, sadece Karasungur ve Agit arkadaşların 81-82 sürecinde yürüttükleri çalışmalarda oluşturdukları dar ilişkiler vardı. Arazi hiç tanınmıyordu. Onun için zorluklar oldu. Öyle kolay olmadı, hazır bir ortama elle tutulur gibi birlikler götürülmediler. Öyle birlikler oldu ki pusulayla gittiler, kılavuzsuz gittiler. Şemdinli'den bir tek pusulayla yola çıkıp Tendürek'e kadar pusulaya bakarak yürüyen gruplar oldu. Yiyecek ve içeceklerini yolda kendileri temin ettiler. Hiçbir kimseyi ve araziye tanımadan gidiyorlardı. Botan, Hakkari sahası PKK için henüz yeni bir sahaydı. Kürdistan'ın merkeziydi ama o zamana kadar hiçbir çalışma yapılamamıştı, hiçbir ilişkisi yoktu, örgütsel tabanı yoktu. Tıpkı sıfırdan başlar gibi yeni başlangıç oluyordu.

PKK, Kuzey ve Batı Kürdistan'da doğup gelişmişti, şimdi orta Kürdistan'a giriyordu ki, orada sıfırdan başlayarak ilişkileri geliştirmek durumundaydı. Bu dönüşün somut olumsuz olayı, Şahin Kılavuz ve komutasındaki gerilla grubunun Kasım ayı sonunda Rojava'dan Botan'a geçip oradan Başur'a Behdinan'a geçmek isterken Hezil çayında sele kapılarak şehit düşmeleri oldu. Yağışlı sisli bir süreçtir, adeta göz gözü görmüyor. Oraya kadar grubu getiren kurye yolu tarif ettikten sonra kendisi köyüne gidiyor. Kuryeden kaynaklı ne kadar olumsuzluk oldu onu bilemiyoruz. Grup yalnız başına yol alıyor ve bir ışık görülüyor, görülen ışık yönünden kendilerine ateş ediliyor. Bu durumda geriye dönüyorlar. Sabah olursa daha çok çatışma olur, alanı da tanımadıkları için yolu bulup suyu geçmekte ısrar ediyorlar. Patikayı bulup Hezil suyuna iniyorlar. Normalde Hezil çayını güz döneminde diz altında suya vurup geçiyorsun. Patikanın geçtiği yer de öyledir. Fakat grup oraya ulaşmadan 3 ya da 4 gün önceden yoğun bir yağış yaşanmış o kadar dağın suyunu içine alan nehir şiddetli akıyormuş, gece olduğu için de tam göremiyorlar. Suyun şiddetli olduğunu aslında fark ediyorlar, ama kendilerini oraya kadar getiren kuryenin "vurur geçersiniz kolaydır herhangi bir engel yoktur" biçiminde bilgi vermesini baz alarak el ele tutuşup geçmek istiyorlar. Kendilerini suya atıyorlar, atar atmaz öndeki grubu su vurup götürüyor. Geriye kalan bir ya da iki arkadaş su kıyısındaki otlara ve ağaçlara tutunarak kurtuluyorlar, onun dışındaki grubu sel götürdü. Güney'de köylüler çıkardılar. 8 arkadaş şehit düştü. Komutan Şahin Kılavuz arkadaştı. Bütün arkadaşlar 80 öncesi pratiğe katılmış tecrübe edinmişler, yurtdışında eğitim görmüşlerdi. Savaşa hazır militan arkadaşlardı. Öyle biraz da seçilmiş bir gruptu. Daha dinamik sağlam bir grup oldukları için bütün Suriye alanındaki teorik çalışmaların birikimini o tarafa taşımak için örgütlendirilmişlerdi.

Şahin Kılavuz da genç yaşta Tuzluca'yı'dan katılan bir arkadaştı. Serhatlıdır. Bir dönem Serhat'ta çalıştıktan sonra Siverek'e gitmişti. Siverek'ten bir daha çıkmadı. O, Karasungur arkadaşlar gibi de değil, "M. Celal Bucak'ı vurmadan ben Siverek'ten çıkmam" dedi. 12 Eylül darbesine kadar orada kaldı. Darbeden sonra Merkez Komite adına bir not gönderdik "gelmezsen hain ilan edeceğiz" dedik. Ancak o not ulaşınca çıktı Güney'e geldi. O kadar inatçıydı, duygusaldı. Kayıplar verilmişti oda etkilenmişti. Amaca ulaşmadan kesinlikle ayrılmak istemiyordu, çok zorlandı. Yurtdi-

şında eğitim faaliyetlerine katıldı. Askeri olarak refleksleri güçlüydü, teorik olarak da önemli bir gelişme sağladı. Silahlı propaganda üzerine bir broşür hazırladı. 15 Ağustos Atılımında komuta düzeyinde rol oynayacak gerillayı geliştirmeye aday kadrolardan bir tanesiydi. Diğer arkadaşlarda benzerdiler. Hezil çayındaki kayıplar parti için ağır kayıplar oldu. Bu şehadetler işlerin daha ciddi olduğunu somut olarak gösterdi. Sadece düşmanla değil, doğayla da savaşılması gerektiğini net olarak gösterdi.

Onun dışında 82-83 kışı karlı geçti. Gerilla çok fazla hareket edemedi, kamplarda kaldı. Ülkeye dönük pratik planlamayı yapan toplantı 83 Nisan ayında Lolan'da oldu. Rojhilat'tan arkadaşlar geçtiler. Önderlik sahasından yeni arkadaşlar gelmişlerdi. O alanda olan yönetim toplandı. 7-8 arkadaştan oluşuyordu, pratiği yürütmeye aday yönetim, içinde resmi Merkez Komite üyeleri de vardı. Ama aday olan pratikte gerillaya öncülük eden arkadaşlarda vardı. O toplantı ilk planlamayı yaptı. Hiçbir yeri tanı mıyordu. İlçelere göre üçer-dörder kişilik birimler dağıtmayı, coğrafya ve halk ilişkilerini kurmayı, savaş için asgari bir hazırlık yapmayı hedefleyen bir çalışma planıyla böyle bir görevlendirme yapma öngörüldü. Plan buydu.

Gizli askeri ve siyasi üstlerin hazırlanma faaliyeti deniliyordu. Gizli askeri üst, coğrafyayı tanımak, sığınaklar yapmak, gizli siyasi üst, halkla ilişkiler kurmaktı. Tanıdık insanlar bulmak ve böylece bir savaşa girildiğinde halkın ve doğanın gücüne dayanacağını bir hazırlığın olması gerekiyordu. Önce bu hazırlıkların yapılması, sonra onun üzerinde savaşın geliştirilmesi öngörülmüştü. Üç aylık böyle bir hazırlıktan sonra yeniden bir durum değerlendirmesi yaparak hamlenin gerçekleştirilmesi hedefleniyordu.

Planın ikinci bir boyutu da Karasungur arkadaş önerdi. Güneyli ve Doğulu Kürt örgütleriyle görüşmeler yapıp onlardan biraz silah desteği istemektir. İki-üç yıl o alanda kalmıştı, onlarla birçok kez görüşmüş tanışmıştı. Biraz hatır da almak istiyordu. "Artık Kuzey'e geçeceğiz bir daha göremeyiz, son bir görüşelim habersiz gittiler demesinler. Bir de silah isteyelim bizim silaha ihtiyacımız olacak belki biraz silah alabiliriz" diyordu. Bu üç aylık hazırlık için bunu kendisi önerince yönetim bir şey söyleyemedi. Za-

ten pratiği hazırlayan kendisiydi. Hilvan ve Siverek direnişine öncülük etmişti, dolayısıyla yeni gerilla hamlesinin komutanı da kendisi oluyordu. Sürece komuta edip götürecekti.

Yönetim böyle bir iş bölümü temelinde ikiye bölündü ve iki yönde çalışmalar başladı. Bir grup sınır üzerinden gerilla gruplarını örgütleyip içeriye göndermeye yöneldi. Karasungur arkadaş üç kişiyle birlikte Rojhilat'a geçerek oradan Kandil'e geçiyor. Kandil'de Komünist Partisi kampına gidiyor, onlarla görüşüyor. Oradan da YNK kampına gidecek görüşme yapacaktı. Şafakla YNK'liler Komünist Partisinin kampını basıyorlar. O süreçlerde baskınlar yapıyorlardı herkesi vuruyor katlediyorlardı. Karasungur arkadaş durdurmak istiyor ama dinlemiyorlar. O saldırıda Mehmet Karasungur arkadaş ile İbrahim Bilgin arkadaş şehit düştüler. Batmanlı Selim ile Mehmet Ertürk arkadaşlar kurtuldular. Dört kişiydiler. Karasungur arkadaş görüşmeler yapacaktı, İbrahim Bilgin arkadaşta ona yardım edecekti, diğer iki arkadaş daha çok güvenlik olarak oradaydılar. Batmanlı olan Selim kodu Mustafaydı, Hezil'de sele kapılan grubun içindeydi, oradan kurtulandı. Biraz o sahaları görmesi için gönderilmişti. Daha sonra kaçtı şu anda Avrupa'dadır. Mehmet Ertürk arkadaş 85 yılında çatışmada Ağrı dağında şehit düştü.

Karasungur arkadaşın şehadeti bir bütün olarak o yılı etkiledi, ama ondan sonraki sürecin hepsini de etkiledi. Üç senelik hazırlığı yapan ve tecrübe sahibi olan da Karasungur arkadaştı. Pratiği geliştirecek öncülük edecek komuta edecek durumdaydı. Bütün pratik çalışmaları hazırlayan planlayan konumundaydı. Şehadetiyle, yürütülen çalışma bir yerde duraksadı, ortada kaldı gibi oldu. Karasungur arkadaş Bingöl-Sancaklıydı. Lise öğretmeniydi. Grup içerisinde en yaşlı olan oydu. Herhalde Önderlikten de bir yaş büyüktü. Diğer öğretmen hareketi içerisinde sol harekete katılmıştı, hareket Kürdistan'a dönünce Aydın Hareketinde Aydın Gençlik grubu olarak tartışmalara girince Karasungur arkadaşla tanışılmıştı, tartışmalar sonucunda hareketin görüşlerini kabul edip katılmıştı.

Bir süre Bingöl çevresinde çalışmalar yürüttü. Daha sonra 78 yılı yazında Kemal Pir yakalanınca Hilvan direnişine sorumlu olarak katıldı. Siverek direnişini örgütleyip yürüten komuta gücüydü, Merkez Komitenin askeri sorumlusuydu. Daha sonra da Rojhilat ve Başur'da çalıştı. Gerillanın pratik hazırlıklarını yaptı. Siverek üzerindeki eleştirileri hazmetmekte

zorlandı. Öyle bir sonucu hiç beklemiyordu. Onunla karşılaşması psikolojik olarak olumsuz etkiledi. Tepkili bir duruşu oldu, Önderlik eleştirileri karşısında daha da zorlandı. Önderlik, bireyciliğini örgütsüz hareket etmesini, çizgiye dayalı değil de böyle öfkeye dayalı mücadele etmesini eleştiriyordu. Yoksa gerçekten de dinamikti ve yığitti, aktif etkili mücadele ediyordu. Daha sonra konferanstan sonra araştırma-inceleme yapmış epeyce özeleştirel yaklaşım geliştirmişti. Kendini yenilemiş yeni sürece hazırlanmıştı. 83 yılı başında mücadeleyi planlarken mevcut planlamayı da geliştiren böyle pratiğe hazır konumda olan bir düzeyi kazanmıştı. O büyük tecrübesine dayanarak Bakur'da gerillanın gelişimine öncülük edebilirdi. Şehadeti bu anlamda talihsiz oldu. 2 Mayıs 1983 günü şehit düştü.

İbrahim Bilgin arkadaşta Tuzluca'yır'dan katılan bir arkadaştı. Belli bir donanımı vardı, pratik ve emekçi bir arkadaştı. Çalışmalara aktif kadro düzeyinde katılım gösteriyordu. Birçok alanda pratik çalışmalara katılmış belli sonuçlar almıştı. 83 yılında gerillaya yönelimin ilk önemli süreci etkileyen olayı budur.

Diğer yandan ülkeye grupların gönderilmesi bir düzeyde gerçekleşti. Son aşama Habur üzerinden Botan'a Uludere, Beytüşebap, Şırnak taraflarına gruplar hazırlanıp yola çıkarılacağı zaman, 25 Mayıs 1983 günü Türk ordusunun Güney Kürdistan'a dönük ilk sınır ötesi operasyonu yaşandı. 5 km Habur'un doğu tarafından güneye girdiler. Birkaç gün bu operasyonu sürdürdüler. KDP'nin kampı Habur kıyısının üzerindeydi Yekmale köyünün yanındaydı. Suyun bir tarafında KDP kampı vardı, bir tarafında TC karakolu vardı, karşı karşıyaydılar. 82-83 kışında kaçakçılarla çatışmalar olmuştu, Türk askerlerinden iki-üç tane öldü, yaralıları vardı. Kenan Evren öfkeliydi, PKK'liler dönmüş sınırdaki hazırlık yapıyorlarmış diye sözler dolaşıyordu, duyuyorlardı. Aslında sınırı denetlemek KDP kampını sınırdan atmak için operasyon yaptılar. Ondan sonra sınırdan atıldılar da, Behninan bölge komitesiydi, o komite Zap'a taşındı.

PKK grupları üçer dörder kişilik o operasyon ortamında Kuzey'e geçtiler. Operasyonu görüne Agit arkadaşta Haftanın üzerinden Botan'a geçmişti. Botan'da aşiretler o operasyona karşı ayaklanabilirler değerlendirmesini yapıyordu. Botan aşiretleri arkadaşların üzerinde epey etkide bu-

lunmuşlardı. Özellikle Jirkiler yakın aşiretler silahlıydılar, Kuzey Kürdistan'da asimilasyon çoktu. Botan'da hiç böyle bir durum yoktu. Kürt köylüleri ulusal değerlerle dolu ve silahlılar. Dolayısıyla söylemleri hep Kürt gerçeği üzerinedir. Arkadaşlar aşiret gücünü bir potansiyel direnme gücü olarak değerlendirmişlerdi. Bu nedenle operasyon oldu, aşiretler içinde ayaklanma olabilir içlerine katılalım örgütleyip yönetelim hesabı yapmışlardı. Tabi böyle bir şey olmadı. Tersine Jirkilerin bir ağası "biz Kenen Evren'in askerleriyiz" diye açıklama yaptı. O aşiret gücünün mevcut duruşu öyleydi. Birbirlerine karşı savaşıydılar. Kürt toplum özelliklerini taşıyor ve yaşıyorlardı, asimile olmamışlardı, ama devlet baskısı karşısında sinmişlerdi. Devlete karşı savaşçı karakterleri bitmiş tarihsel olarak yenilmişlerdi. Önderlik bu gerçeği çok ifade etti, ama bizim bunları kavramada zayıflıklarımız vardı. Tarih bilincinin zayıflığı budur. Öyle bilincin zayıf olursa o zaman pratikte zayıf değerlendirme ve hata yaparsın, olmayacak beklentiler içerisine girersin o da seni başarısızlığa götürür. Agit arkadaş Botan'a geçince bir daha dönmedi. Garzan'a kadar gitti, alanları gezdi, çalışma yürüten birimlerle birlikte oldu. Kendisi tanıdı, birimlere yardımcı oldu, ama o da 83'te savaşı geliştirmekle yükümlü olan bir yönetim, Botan'da öyle kaldı ancak güzün geri dönebildi.

İlk Güney Kürdistan'da operasyon 25 Mayıs 1983'te oldu. Ondan sonra defalarca çok daha ilerilere 30-40 km içeri girecek kadar TC ordusu operasyon yaptı. Şimdiye kadar da yapıyor. Güney'e karşı saldırılar o zaman başladı.

83 yılındaki planlama hayalciydi. Bir tarafta Karasungur arkadaş şehit düştü, bir tarafta Agit arkadaş Botan'da kaldı. Birimler üç ayda önlerine konan görevleri yapamadılar. Gidip hazırlıkları yapıp dönmek ya da bilgi ulaştırmak örneğin Gever grubu Temmuz'a kadar Gever'e geçemedi. Cilo ve Çarçela'yı aşamadılar, kar vardı. Zaman doldu onlarda Güney Kürdistan'da kalmışlar, hiçbir şey yapmamışlardı. Böylece o plana göre hareket olmadı, bilgiler ulaşmadı. Ancak ilk bilgiler güzün ulaşabildi. Geç kalınmıştı. Koşullardan uzaktı planlama, hayalciydi. Pratikte yerini tutmamıştı.

Uygulama gücü olarak yönetimden şehit düşenler olmuştu, dağınıktı. Dolayısıyla güzün de olsa gelen bilgileri değerlendirip pratiğe geçirecek bir yönetim gücü olmadı ve o nedenle 83'te gerilla eylemliliği etkili aktif biçimde gelişmedi. Aslında coğrafyaya daha uygun bir planlama olabilirdi,

her yerde değil ama bazı yârlerde üç aylık bir hazırlık yapılabilir, Temmuz'dan itibaren de daha üst eylemliliğe geçilebilirdi. Öyle olmazsa bile yeterli bir yönetim ile öncülük edilse güzün ortaya çıkan bilgileri değerlendirek güz sonu kış başında etkili bazı eylemler ile 83'te de çıkış yapılabilirdi. Bu yanlış hesaplar olumsuz olaylar bunda rol oynadığı gibi, direnişe öncülük edilememesi, gerillayı geliştirilmesinde öncülük edemedi, sorumluluk üstlenmemede pratiğinin gelişmemesinde etken oldu. Geriden ertelemeci bir yaklaşım sağ savunmacı bir duruş ortaya çıktı. Ancak mevcut bilgileri değerlendirerek 84 yılına hazırlanma biçiminde bir pratik gelişti. 83-84 kışında sonuçlar ve o bilgiler değerlendirildi. Kapsamlı bir hazırlık çalışmasıydı.

Diğer yandan 84 Ocak sonu Şubat ayı başında kongreden sonraki Merkez Komite toplantısının aldığı karar doğrultusunda bir yıl geçmişti. Merkez Komite Önderlik sahasında dar bir toplantı yaptı. Zaten bazıları provokatör tasfiyeci çıkmışlardı. Geriye kalan da pratiği geliştirmede tasfiyeciliğe karşı durma da zayıftı. Önderlik kapsamlı ideolojik, örgütsel, taktiksel değerlendirmeler yaptı. O Şubat toplantısındaki kararlar, değerlendirmeler ve çözümlemeler kitap olarak düzenlendi. Mevcut yaklaşımları yetersiz buldu özeleştiri istedi. Yönetim, yönetim olacak mı, göreve sahip çıkacak mı çıkmayacak mı? Toplantıya katılan yönetim üyeleri özeleştiri verdiler. Pratiği geliştirmeye söz verdiler. O toplantının sonuçları 84 Nisan ayında ülkeye taşırıldı. Bir grup ülkeye geldi. Çukurca'da Çiyayereş tarafında geniş bir toplantı oldu, bu toplantı bir konferans niteliğinde oldu. Bütün Güney'deki güç toplanmıştı. Agit arkadaş onlar gelmişti. Önderlik değerlendirmeleriyle ülkeden edinilen bilgiler toplanmıştı. Uzun bir toplantı da oldu. Bir aya yakın tartışmalar, planlamalar, düzenlemeler yapıldı.

Pratiği geliştirmek üzere Uludere ve Çukurca'da eylem yapma kararına varıldı. Çukurca eylemiyle Abdullah Ekinci arkadaş görevlendirildi. Uludere'de eylemi geliştirilecek grupla Agit arkadaş görevlendirildi. Uludere'de bazı arkadaşlar ihbar edilmiş yakalanmışlardı. Bir tür intikam mücadelesi olacaktı. Çukurca'da da bazı arkadaşlar yaralı yakalanmışlardı. Dolayısıyla ajan işbirlikçi yapıdan hesap sormak gerekiyordu. Bu temelde bir eylemlilik öngörüldü. Çukurca'da eylem oldu. Çevrede çok fazla bir yankısı olmadı. Uludere'de ise herhangi bir eylemlilik gelişmedi. Sonuç

pratik etkili olmadı. Mayıs ayında Fuat arkadaş ile Fatma'yı Önderlik ülkeye gönderdi. Kapsamlı örgütsel değerlendirmeler yapmıştı. Savaş yapacak birlikler, halk ile ilişkiler kuracak kitle çalışması yürütecek birlikler biçiminde örgütlenmenin detaylandırılmasını öneriyordu.

Bu temelde Haziran sonu Temmuz başında Xınere'de dar bir yönetim toplantısı oldu. Fuat arkadaş onlar Önderlik perspektiflerini aktardılar. Ülkedeki bilgiler aktarıldı. Yönetim tartıştı, orada Cuma arkadaş, Fuat arkadaş vardı. Fatma gelmişti. Selahattin Çelik, Ebubekir biz gitmiştik 6 kişilik bir toplantıydı. Orada HRK'nin kuruluşuna karar verildi. Önderlik eylem birliklerinin örgütlenmesini öneriyordu. Bu temelde "Silahlı Propaganda Birliğinin" örgütlenmesine karar verildi. Takım düzeyinde olacaktı. Üçer gruptan oluşuyordu. Bir; yedi kişilik gruplar. İki; yirmi birer kişilik. Üç; silahlı propaganda ve eylem birliği. Bu HRK (Hezen Rızgariya Kürdistan) olarak tanımlandı. Buna göre komutası, savaş güçleri düzenlendi. Onun dışındaki güç kasabalara göre yerel gruplar olarak kitle çalışması yapan gruplar olarak görevlendirildiler. HRK'nin kuruluş bildirisi hazırlandı. Bir eylem yapılırsa HRK üstlensin deniliyordu. Silahlı eylem olunca düşman buna terörist, terörizm der PKK'ye demesin, PKK'nin üzerine eylemler kalsın HRK üstlensin. Oysa HRK'de olsa, düşman yapılan her şeyi PKK'nin üzerine attı. Önemli bir örgütsel planlama toplantıda açığa çıktı.

HRK'nin ilanına dönük bildiri hazırlandı. HRK ilanı ardından gelişme olursa bir ay sonra da cephe ilanına karar verildi. Cephe bildirisinin hazırlanması için Fatma görevlendirildi. Değişik yerlerde Kasabalara gerillanın girip afişleme yapması için afişler hazırlandı. Ozan Sefkan gelmişti. Sefkan ses sanatçısı olduğu kadar iyi bir ressamdı da çizimleri kuvvetliydi. Afişleri çizdi ve basıldı. Propaganda malzemesi hazırlandı ve onlarla birlikte hareket eden bir güç ikinci bir toplantıyı Şikefta Birindara'da yaptı. Sınır üzerinde Şemdinli'den Çukurca'ya Haftanın'e kadar olan alandaki güçler geldiler, toplantıya katıldılar. Xınere'deki toplantının sonuçları aktarıldı, bu örgütlenme nasıl eyleme dönüştürülecek, bu toplantıda da o tartışıldı. Şemdinli grubu Şemdinli'nin krokisini çizmişti. Onun üzerinde tartışılırken burası basılabilir mi basılamaz mı, tartışılmasında kasaba baskını yapma fikri gelişti. Genelde kabul gördü. 20 kişilik bir birlik baskın yapacak, ama

basılacak olan kasabalar küçük olacaktı. Aynı zamanda genel savaşın sıklet merkezi Suriye-İran arasındaki coğrafya Botan ve Hakkari alanı oluyordu. Stratejik planlamaya göre gerillanın merkezi burası olacaktı. Düşman duyurmazsa öyle olmalıydı ki pratikte bütün alan halkı duysun. Onun üzerine hem küçük kasaba olması hem bütün alanı içermesi itibarıyla tartışılınca Şemdinli, Çatak ve Eruh'un buna uygun olduğu değerlendirildi. Hem küçük kasabalardı, güç yetebilirdi, hem de bir üçgen oluşturuyordu. Hakkari, Van ve Şırnak'ı etkisi altına alıyordu. Bu eylem planı böyle ortaya çıktı.

Eylem planlaması ayrıntıda yapıldı. Sadece bir askeri eylem değildi. Hem askeri eylem hem de propaganda eylemiydi. Karakol basılacak, adliye basılacak, silah soygunu yapılacak, bildiriler dağıtılacak, afişleme yapılacak böyle altı-yedi eylem bir arada birlikte yapılması uygun görüldü. Zamanlama 15 Ağustos kararlaştırıldı. Çünkü bunların hiçbirisi not alınmıyordu.

Bucak eylemi başarısız olmuştu ondan sonraki süreç başarısız gelişmişti, dolayısıyla bu sefer sürecin başarılı gelişmesi için ilk eylemin mutlaka başarılı olması öngörülüyordu. Başarının sırrı da gizlilikten geçiyordu. Düşmanın kulağına gitmemesi gerekiyordu. Düşmanı habersiz hazırlıksız aniden yakalamaktı. Bunun için not tutma yoktu, yazılı hiçbir şey oluşturulmuyordu, zaten bu günkü gibi cihazlar filan yoktu, hiç kimse bir şey aktaramıyordu. Her şey doğrudan görüşerek oluyordu ya da notlaşarak, not da kaldırılınca doğrudan görüşmeye kaldı.

15 Ağustos Atılımı böyle belirlendi. Temmuz ayının sonuna doğruydı. Ağustos başına yetişmek mümkün değildi. Şikefte Birindara'dan Eruh'a gitmek, Çatak'a gitmek ulaşmak imkânsızdı. En erken zaman Ağustos ayının ortası oluyordu. 15 Ağustos tarihi de böyle akılda kalacak bir tarih olarak belirlendi. Birlikler netleştirildi.

Eruh eylemini, "14 Temmuz Silahlı Propaganda Birliği" yapacaktı. Birliğin komutanı olarak Agit arkadaş görevlendirildi. Yardımcıları ise Erdal arkadaş ile Mustafa Çimen'di. Çatak, "18 Mayıs Propaganda Birliği"ydi. Komutanı Terzi Cemal'di, yardımcıları vardı. Şemdinli eylemini Gözlüklü Ali Abdullah Ekinci arkadaş komuta edecekti, yardımcıları vardı. Böylece her komutanın bir askeri bir de siyasi yardımcısı oluyordu. Kitaplarda öyle

yazıyordu. Gerilla birlikleri öyle örgütleniyormuş, bizde kitaplara göre örgütlenme yapıyorduk. Sonuçta bir grup Botan'a gitti, Agit arkadaş onlar Botan'daydılar. Gittiler Çırav'da buluştular. Görevi anlattılar. Zaten Mehmet Sevgat arkadaş birlikteydi onlar eylem birliğine katıldılar. Oradan Gabar'a geçtiler, keşif yaptılar ancak 15 Ağustos'a yetiştirdiler eylem yaptılar.

Eruh eylemi, karakol operasyona çıkmış içeride değildir, bir küçük grup kalmış onları kolaylıkla teslim aldılar. Çok o yönlü çatışmalı olmadı. Adliye bastılar 60 silah aldılar. Cami hoparlöründen bildiri okudular. Bütün kahvelerde afişleme yapıp bildiri dağıttılar. Dolayısıyla Eruh eylemi propaganda da silah aldığı için ve askerleri etkisizleştirdiği için etkili oldu.

Şemdinli grubu büyük ölçüde zaten Şikefta Birindara'ydı. Onlar ikinci bir hazırlığı Govende eteğinde Herguş'ta yaptılar. Ondan sonra Şemdinli'ye gittiler. Eylemleri, subay lojmanlarını ve karakolu Bisivingle vurmuşlardı. Rütbeliler dahil ölenler ve yaralananlar oldu. Kısmen kahvelerde bildiri dağıttılar. Adliye baskını yapamamışlardı. Ebubekir ve Terzi Cemal'de Çatak alanındaydı. Araziyi tanıyorlardı ve bir süredir oradaydılar. Bulamadılar, dolayısıyla Çatak eylemi olmadı. Yetişip grubu bulamadığını görevi devredemediğini söylediler. O zaman öyle inandık, gerçekten öyle miydi, yoksa ağırdan aldı ulaşmak mı istemedi, dolayısıyla eylem yapılmadı mı! Bunu net bilemiyoruz. Fakat sonuçta 15 Ağustos günü planlandığı gibi Eruh ve Şemdinli'deki eylemlerle süreç ilan edildi. Tıpkı partinin ilanı gibi HRK'de ilan edildi, bildiri dağıtıldı. Eylem yapıldı.

Düşman önce ayaklanma oluyor korkusuyla iki gün gizli tuttu. Gücünü alarma geçirmişti. Sonra gerilla eylemleri olduğunu anlayınca geri çekti, 17 Eylül akşamı BBC radyosu haber verdi. O zamana kadar gizlediler daha fazla gizleyemediler. Eylemler bütün dünyaya yayıldı. Genel olarak zaten herkes neden 12 Eylül darbesine karşı bir direniş olmadı diye bekliyordu. PKK bu kadar çalışıyor neden pratiğe dönüşmedi, onun beklentisi içindeydi, nihayet eylemlerle karşılaşınca genel kanaat zaten beklenen oldu dedi, hatta gecikmiş olarak gerçekleşti. Çünkü 83'te olması gerekirken bir yıl ertelenmişti. Önderlik 84 Şubat ayında eleştirdi öncesinde de eleştirmişti. Daha sonra da 84 Temmuz ayında eleştirdi. Bir grup arkadaş ya eylem yapılır ya da silah bırakılır tutumuyla gelmişlerdi, Önderlik göndermişti. Onlarda Şemdinli eylemine katıldılar.

Eylemler Mehmet Bucak eylemi gibi değildi. Başarılıydı, ama planlandığı gibi yüzde yüz de başarılı değildi. Üçte iki başarılıydı. Zaten üç kasaba basılacaktı ikisi basıldı. Basılan kasabalarda yapılanlar da üçte ikisiydi. Üçte biri de yapılamadı. Ama bu kadarı da yeni bir süreci başlatmaya yetti. Artık uzun süredir yapılan hazırlık eyleme dönüşüyordu. Siverek'ten planlanıp da yapılamayan, Lübnan-Filistin alanından manevra yapıp dönüp gelerek Botan'a ulaşma ve pratikleşme temelinde yapılmış oluyordu. Zindan direnişi, dağ direnişi haline gelmiş gerilla hamlesine dönüşmüş oluyordu. 12 Eylül faşizmine karşı ilk büyük direniş zindan direnişiydi, ama o ilk ideolojik direnişti. Şimdi yenisi askeri direniş 15 Ağustos eylemleriyle başlamış oluyordu. Böylece 15 Ağustos eylemleri yeni bir süreci başlattı. Buna "İlk Kurşun" dendi. "Kürt tarihinin miladı" dendi. PKK'nin doğuşu ve kuruluşuyla birlikte başlayan süreç 15 Ağustos gerilla eylemleriyle ete, kemiğe, örgüte ve eyleme dönüşüyordu. Taktiğe ve tarza kavuşuyordu. Böylece parti, teori-program ve stratejisine uygun bir taktik düzeyi kazanıyordu. Gerçekten de halka öncülük edecek bir parti gücü ve direniş hareketi bu biçimde başlamış oldu.

15 Ağustos gerilla eylemlerinin yankısı kuşkusuz büyük oldu. Herkes üzerinde şu ya da bu düzeyde etki yaptı. Her şeyden önce TC devleti ve hükümeti üzerinde etkileri oldu. Belirttiğimiz gibi önce ayaklanma olarak değerlendirdiler. Alarma geçtiler, sonra gerilla eylemi olduğunu anlayınca gerillaya karşı mücadeleye dönüş yaptılar. Derhal "Güneş Operasyonu" denen bir operasyon başlattılar. "48 saatte bitireceğiz" dediler olmadı. "72 saatte bitireceğiz" dediler yine olmadı. O gün bu gündür devam ediyor, halada bitirecekler.

Devlet yönetimi derhal toplandı, değerlendirmeye aldı. Özel dönemin başbakanıydı, bazı çevreler "Bu eylemleri hafife aldı gerekli tedbirleri geliştirmedir" diyorlar. Gerçek öyle değildir. Devlet yönetimi derhal toplandı, gerekli tedbirleri değerlendirdiler. Gerillaya karşı mücadele görevini Cumhurbaşkanı olarak Kenan Evren üstlendi. Tedbirleri aldıktan sonra Turgut Özal tekrar tatile gitti, güya çok önemsemiyorlardı. Topluma ve kamuoyuna olayın çok büyük olmadığı izlenimini vermek istiyorlardı. Kenan Evren de basın önüne çıktı "bir şey yok, birkaç kılıç artığının girişimidir, kısa sürede hepsinin kökü kazınacak yok edilecekler" dedi. Ama

gerçekte ciddiye aldılar. Kenan Evren Şemdinli'ye kadar geldi. Eylem yapılan yerleri ziyaret etti, moral vermeye çalıştı. Geri dönüşte arkadaşlar konvoyunu vurdular, iki asker öldü ve yaralıları oldu. 15 Ağustos eylemleri kadar bu eylemler de etki yaptı. Kenan Evren'in konvoyuna kurşun sıkmak onun güvenliğini vurmak, çok daha fazla etki yapıyordu. Böylece yeni bir savaş süreci Kuzey Kürdistan'da vır Türkiye'de başlamış oldu.

15 Ağustos eylemlerinin siyaset üzerindeki etkisi, özellikle Avrupa siyaseti üzerindeki etkisi şöyle gerçekleşti: 12 Eylül cuntasını bazı devletler Avrupa Konseyine vermişlerdi. Avrupa Konseyinden çıkarılmasını istiyorlardı. Bu gerçekleşmemişti ama Avrupa Konseyi düzeyinde çalışmalar dondurulmuştu. 15 Ağustos eylemlerinden sonra o devletler başvurularını geri çektiler, dondurma kaldırıldı. Avrupa devletleri, 12 Eylül yönetimine TC devletine sahip çıktı. Hazırlıklı, örgütlü bir biçimde gelişen gerilla eylemleri karşısında inkar ve imha sisteminin bir parçası olarak TC'nin yürüttüğü savaştan yana tavır aldılar. Gerillaya karşı TC'ye destek vermeye çalıştılar.

15 Ağustos eylemlerinin halk üzerindeki etkisi ziyadesiyle olumlu oldu. Botan alanında halkta bir hareketlilik başladı. Zaten o zamana kadar gerilla köylerde halkla iç içeydi. Belli bir tanıma bilgilenme durumu vardı. Gençler sempati duyuyorlardı. Eylemlerle birlikte Botan gençliğinin gerillaya katılma süreci başladı. Kuzey'de iç kesimlerde çok fazla etkisi duyulamadı. 12 Eylül baskısı vardı, toplum duyamıyor, bilemiyordu. O nedenle çok fazla toplumun tepkisi ölçülemedi. Toplumun eylemler karşısındaki durumunu Botan dışında Avrupa ve Rojava'daki halkın durumundan anladık. PKK Avrupa'da büyük bir sıçrama yaptı. O zamana kadar Kemal Burak'ın KOMKAR'ı diğer gruplar kitle içerisinde daha çok etkindiler. Ülke-deki durum o alana taşmıştı. Durum çok belli değildi. Devletlerden destek alıyorlardı. KOMKAR bir Avrupa derneği-ydi, Alman devletinde yasaldı, devlet destekliyordu. Dolayısıyla belli güçleri vardı. 15 Ağustos eylemleriyle birlikte bu durum ters yüz oldu. Avrupa'daki bütün yurtseverler PKK sempatzanı oldular. Devrimci yurtsever çizgiyi 15 Ağustos eylemleri ortaya koyunca bunların Avrupa'ya kaçmış mülteci halkın parasını alıp kendini yaşatmaya çalışan topluluklar oldukları açığa çıktı. Halk onları terk etti, PKK'nin kitle tabanı hızlı bir biçimde büyüdü. Öyle ki PKK bir yıl iki yıl içerisinde Avrupa'nın en geniş kitle tabanına sahip Kürt örgütü haline

geldi. Demokratik Ulus çekirdeği yurtdışında 15 Ağustos eylemlerinden hemen sonra oluştu. Yeni bir toplum yeni insan ilişkileri yeni bir yaşam Avrupa’da ortaya çıkmaya başladı.

Benzer durumu biz Rojava’da gördük. O zamana kadar Rojava’da PKK nasıl örgütlenecek, insanlar PKK’ye nasıl katılacak? Sorularının cevabı aranıyordu. O zamana kadar bu konularda bir netlik, programda, pratik yoktu. PKK Kuzey’den gelişmiş ortaya çıkmış bir örgüttü, tekrar mücadele etmek için Kuzey’e döndü. Peki Rojava Kürtleri buna nasıl katılacaklardı? Tartışma yapılıyordu, gençlik arayış içerisindeydi. İsmail arkadaş onlar birer gençlik grubu olmuşlardı, gidip Önderlikle tartışıyorlardı. Fakat çözüm bulunamıyordu. Çözümü 15 Ağustos eylemleri getirdi. Gençler gerillaya katılıp savaşa girdiler. Halk gerillayı destekler hale geldi, dolayısıyla Rojava’da PKK örgütlenmesi gelişti. YNK ve KDP’nin uzantısı olan örgütler küçük hale geldiler. Kısa sürede Rojava toplumunun ezici çoğunluğu Kuzey’deki gerillayı destekler, gençlik gerillaya katılır hale geldi. Böylece halkın bu direnişe sahip çıktığı destek verdiği gerçeği açığa çıktı.

15 Ağustos eylemlerinin parti içindeki etkisi de olumlu oldu. Tasfiyeciliğe öldürücü darbeyi vurdu. Daha önce ifade ettiğimiz gibi, o zamana kadar bekleyen Baki, 15 Ağustos eylemlerini duyduğu an kaçtı. Üstelik tutukluymdu. Kendisini tutuklayanları atlatarak kaçıp kendisini kurtarmaya çalıştı. Çünkü gördü ki, artık beklentisi boşunadır. PKK silahlı direnişi başlatmıştır ve bu mücadeleyi yürütecek. Daha fazla diretirse kendisi de hedef haline gelecek, adeta TC devletine sıkılan kurşunu tasfiyeciler kendilerine sıkılmış gibi gördüler ve canlarını kurtarmaya çalıştılar. Bütün o karamsar kötümser dedikoducu, bireyci orta yolcu eğilimler, muğlaklık ne yapacağını bilememe, sıkıcı durumların hepsi aşıldı. Devrimci çizgi ortaya çıktı, militan olmak isteyenlerin ne yapması gerektiği netleşti. Devrimciysen savaşacaksın, savaşmıyorsan devrimciliğin yoktur. Böylece parti dışı çizgi dışı anlayışları eğilimlere öldürücü bir darbe vurdu. Devrimciliği devrimci militanlığı geliştirdi ve hakim kıldı. Parti içinde devrimci duruşu netleştirdi ve güçlendirdi. Her türlü zayıf, geri çeken orta sınıf eğilimlerini gerilette, zayıflattı, darbe vurdu.

Parti içinde olduğu gibi, parti dışında da kendine sol, sosyalist devrimci hareketler diyen hareketler üzerinde 15 Ağustos Atılımının çok büyük etkisi oldu. Kemal Burkay daha 1983’te “Devrimcilik mi, terörizm mi, PKK

üzerine" başlıklı kitap yazıp Avrupa'da bastırmıştı. PKK'nin nasıl bir terör örgütü olduğunu iddia ediyordu. Dolayısıyla bütün Avrupa devletleri onu veri olarak alıyorlardı. PKK'ye karşı savaşı Avrupa'da da o başlatmıştı. 15 Ağustos eylemlerini duyunca Avrupa'da toplanmış bütün Kürt ve Türkiye örgütleri grup kurup bir araya geldiler. Şimdiye kadar Türkiye ve Kürdistan örgütlerini en çok bir araya getiren 15 Ağustos eylemleri oldu. 40-50 örgüt bir araya geldi, ortak imza atarak 15 Ağustos eylemlerine karşı bildiriyi yayınladılar. 15 Ağustos eylemlerini terörizm olarak tanımladılar. Kenan Evren yönetimine çağrı yaptılar. "Siz Apocuları tanımazsınız onları en iyi biz biliriz bize imkan verin onlara karşı mücadelede size yol gösterelim öncülük edelim" diye ajanlık yapmak, koruculuk yapmak üzere 12 Eylül yönetimine çağrılarda bulundular. Bunların hepsi belgelidir. Sayısız toplantı yaptılar, tartışma yürüttüler, açıklama yaptılar. Faşist askeri rejimin, gerici emperyalist güçlerin söylemediğini sözde kendine devrimci hatta kendine Kürt örgütü diyenler söylediler. 15 Ağustos eylemlerine o kadar çok saldırdılar ki, sanki kurşun devlete değil de kendilerine sıkılmış gibi yaklaştılar. Böylece tasfiyecilikle sömürgeciliğin nasıl bir ve iç içe olduğu, tasfiyeciliğin nasıl sömürgeciliğin kılavuzu koruyucusu olduğu gerçeği açığa çıktı.

Çünkü PKK, 15 Ağustos eylemleri ile devrimci çizgiyi netleştirmişti. 15 Ağustos eylemleri olmazsa Avrupa'da gezip 'biz devrimciyiz' diyerek halkın imkanlarını alarak kendilerini yaşıyorlardı. İnsanları böyle kandırıyorlardı. 15 Ağustos eylemlerinden sonra artık biz de devrimciyiz diyerek kimseyi kandıramaz hale geldiler. Şapkaları düştü kelleri göründü. 15 Ağustos eylemleri bütün maskelerini düşürdü, tasfiyeci işbirlikçi yapıları açığa çıktı. Böylece halkı kandıramaz, dolayısıyla halkın imkanları üzerinde yaşayamaz hale geldiler. Bundan dolayı da 15 Ağustos eylemlerini sorumlu tutup suçlamaya çalıştılar.

15 Ağustos planlaması üç aylık bir planlamaydı. Bizim yönetimimizin 15 Ağustos planlamasını yapan örgütümüzün ufku o kadardı, gücü oraya kadardı. 15 Ağustos'tan 15 Kasım'a kadar üç aylık bir eylem planlaması yapmıştı. 15 Ağustos eylemleri Eruh ve Şemdinli eylemleri ardından büyük olasılıkla düşman geri çekilir toparlanır diye tahmin ediliyordu, çünkü o zaman küçük küçük karakollar vardı. 4, 6 ve 10 kişilik karakollar vardı.

Bunlar kendilerini koruyamazlardı. Ya büyüteceklerdi yeni güçler getireceklerdi ya da üç, beşini bir araya getirip savunmaya alacaklardı. Eğer üç ya da beşini bir araya getirmeye kalkarlarsa korktukları anlaşılıyordu. Geri çekilme olacaktı saldırdıkça darbe vurulabilirdi. Aslında eylemlerin devamı geri çekilmeye yüz tutan karakolların vurulması biçimindeydi. Fakat 15 Ağustos eylemlerini yapan HRK birlikleri öyle bir eylemlilik geliştiremedi. Çünkü gerçekten de psikolojik baskı çoktu. Türk ordusu herkesi korkutuyordu. Kenan Evren iktidarı aldıktan sonra bütün dünyaya Orta-doğu'ya 'yerim yutarım' diye meydan okuyordu. Herkes TC devletinden Türk ordusundan korkar hale gelmişti.

Bu psikoloji bizim üzerimizde de vardı. Acaba orduya karşı böyle bir eyleme girersek ne yapar? 12 Mart sonrasında birkaç eylem yapmaya hatta dağa çıkmaya çalışmışlardı, ama düşman Türkiye'nin ve Kürdistan'ın devrimci güçlerini, gençlerini katletmişti. O bakımdan acaba eylemlerden sonra ne yapacağı sorusu belirsizdi. Bu bir psikoloji oluşturuyordu. O nedenle hemen eyleme geçmek bir yana kendini savunmaya almak eylem birliklerinin esas duruşu ve tutumu oldu.

Eruh eylemini yapan birlik eylem değerlendirmesini Hezil vadisinde yaptı. Eruh'tan Hezil'e kadar çekilmişti. Şemdinli birliği eylem değerlendirmesini Çemçö'da yaptı. Başur'a girmiş ta Çemçö'ya kadar gelmişti. Bırakalım Bukur'da eylem yapmayı, durumu anlamak istiyordu. Ancak kendilerini toparlayarak ondan sonra yeniden bir eylemlilik içerisine girebilirdiler. Üç ay içerisinde belli bir eylemlilik sürdü.

O zaman şimdiki gibi bizim teknik imkanlarımız yoktu, tekmiller alınmıyordu. Nerede ne kadar eylem oldu bilinmiyordu. Düşman basına ne verirse duyulan ve bilinen o oluyordu. Dolayısıyla bir bilanço yoktur. Fakat bu konuda bazı generallerin anıları var, yine onlardan araştırma yapan Fikret Bila'nın kitapları var. Bu üç ay içerisinde 46 silahlı çatışmanın olduğunu yazıyor. Ben bir kısmını okudum, ne kadar doğrudur bilemem, ama hepsi de askeri eylemdir. Başlangıç itibarıyla üç ayda o kadar eylem çok fazla değil, ama azda değildir. Normal sayılabilir. O üç ay içerisinde gerillanın bir şehidi oldu. Gabar'da Sipivyan köylülerinin bazıları işbirlikçi ajanlarmış onlar pusu kurdular, Derikli Kerim Baytar arkadaşı şehit düşürdüler. Eruh'un yerel birliğinin sorumlusuydu. Mardin-Derik'ten ilk katılan

gruptandı. Propagandası iyiydi, birikimi güçlüydü. Halk çalışması yürütüyordu. O üç aylık sürecin tek şehidi o oldu. Onun üzerine suçluları cezalandıracağız diye Sipivyan köyünü arkadaşlar bastılar. Bunu Ebubekir düzenlemişti. Çatak'a eylem için giden o eylemi yapmamış ama oradan dönmüş Gabar'a kadar gitmişti, arkadaşın şehadeti üzerine güya suçluları cezalandırmak için koca köyü bastı. Örgüt, Önderlik sahiplenmedi. Çizgi dışı ve çete eylemi olarak ilan etti. Serxwebûn gazetesi "vahşet" diye başlık attı. Kontrgerilla saldırısı olarak ilan etti. Çünkü halka öyle vurulmazdı, suçluyu cezalandırmak ayrı, bir suçluyu cezalandıracağız diye halka vurmak ayrıdır. 'Pire için yorganı yakmak' oluyor. PKK çizgisinde o kabul edilemezdi. Aslında çetecilik böyle başladı. Çatak'ta eylem yapamayan Gabar'da köyü basarak güya eylem yapmış kendisini kanıtlamış oluyordu, nasıl bir eylem, ucuz bir eylem. Köylüye silahı herkes doğrultabilir.

15 Ağustos eylemlerinin sonuçları Kasım ayı sonu Aralık ayı başında Avaşın'de yapılan bir yönetim toplantısında değerlendirildi. Kısa özetlemek gerekirse bundan sonraki sürece ilişkinde, daha öncesinden bu planlanmıştı. Gerekli eylemliliği tamamladıktan sonra yönetim düzeyi toplantı yerine geçiş yaptı. Güçler yerlerinde kaldılar, Botan'da kaldılar. Başur'da olan güçler de kış ortasında Botan'a geçmek için hazırlık yaptılar.

Önderlik yönetim toplantısına birkaç kaset doldurmuş olarak katıldı. İlk defa 15 Ağustos sürecinin değerlendirmesini yapıyordu. Geçte olsa önemli bir sürecin başlatıldığını, gelişmelerin iyi ve başarılı olduğunu söylüyordu. Direnişi yürüten yönetime moral veriyordu, destek veriyordu, cesaretle yürütülmesini istiyordu. Başarılı olacaklarına dair inancını belirtiyordu. Önderliğin desteğinin hep yanında olacağını ifade ediyordu. Böylece süreci Önderlik değerlendirmesinde aldı ve yönetim bu temelde bir değerlendirme ve planlama yaptı. Aslında devlet hazırlıksız yakalanmıştı. Dolayısıyla gerilla eylemleri karşısında başarılı olamamıştı. Artık kış süreci hazırlık süreci olacaktı. Çünkü durum netleşmişti, dolayısıyla hesaplaşma 85 yılında olacaktı, bu belirgin hale gelmişti. Toplantı bunu böyle tespit etti.

85 esas vuruşma yılı olacaktı. Onun için de o toplantı kim inisiyatifi elde tutarsa o kazanır diye değerlendirme yaptı. Çıkış noktası burasıydı. Bu durumda ne edip edip başarılı olmak için inisiyatifi elde tutabilmek

gerekiyordu. İnisiyatif nasıl elde tutulabilir? İşte savaş zaten Botan’da yoğunlaşıyor. O halde kış sürecinde Mardin’den bir eylemlilik başlatılabilirse, dikkatler Mardin’e çekilebilir düşman yoğunlaşmasının bir kısmı Mardin’e aktarılabilir. Baharda Botan’a yazın zozanlara doğru Hakkari’ye doğru yayılabilirdi. Böylece her mevsimde eylem yaparak gerilla inisiyatifi elde tutabilirdi. Aslında toplantının planlamasının özü bu oldu. Buna göre gerilla birliklerini yeniden düzenledi, kitle çalışmalarını nasıl geliştirecek onları yeniden düzenledi. Cephe ilanı nasıl olacak, onu yeniden düzenledi. Çünkü 15 Ağustos eylemlerinden bir ay sonra cephe ilan edilecekti, ama Fatma bildiriye yazmadı, göndermedi. “Araştırma konusudur hemen yapılamaz” diyerek süreyi uzattı. Biz bunu eleştirdik, Önderlik bizi eleştirdi. “Kavga etmenize gerek yok biz gereklerini yaparız” dedi. Onun üzerine yönetim bir bildiri hazırlamıştı, o bildiriye toplantı sonuçlarıyla birlikte Önderliğe ulaştırdı.

Cephe ilanı 1985 Newroz’unda oldu. Avrupa’da bildiri dağıtıldı, basın toplantısı yapıldı. Kürdistan Ulusal Kurtuluş Cephesi (ERNK)’nin kuruluşu da ilan edildi. Miroz’daki yönetim toplantısı gerekli düzenlemeleri, planlamaları yaptı ve gücü Kuzey’e kaydırmayı öngörüyordu. Zaten Güney’de kalma şartları zayıflıyordu. KDP, eylemler gelişince Türkiye’nin baskısı sonucunda olumsuz tutumlar takınıyordu ki, giderek daha fazla olumsuz tutum takınacaktı, bu durumda Kuzey’i merkez almak lazımdı. Garzan’da karargahlaşarak Kuzey Kürdistan’da gerillayı yaymayı o toplantı kararlaştırdı. Buna göre bir görevlendirme ve iş bölümü yaptı. Kör Cemal Mardin’e gidecek eylemliliği kış ortasında başlatacaktı, o sahayı iyi tanıyordu oradan katılmıştı. Terzi Cemal Amed’e gidecekti, Sabri arkadaş Amed-Dersim’den ertesi yıl Adıyaman çevresine kadar geçiş yapacaktı. Selahattin Çelik Garzan’a Merkez Karargahı geliştirmek üzere geçecekti. Böylece Güney’deki yönetim Kuzey’e çekilecekti. Böyle bir somut planlamayla toplantı tamamlandı. Toplantı sonuçlarını Önderliğe Agit arkadaş aktardı. Agit arkadaş toplantıdan sonra Önderlik sahasına gitti. Kışın 84-85 kışında Önderlik sahasında Önderlikle birlikte kaldı. Baharda Nisan ayında Önderlik sahasından geldi. Geldiğinde Önderlik bir kasete konuşmuş yeni bir talimat göndermişti, talimat çözüldü yazılı hale getirildi, güçlere dağıtıldı. “Partiyi ve halkı devrim için örgütlemeye ve yönetmeye cesaret edelim” diyordu. Önderlik talimatının başlığı böyleydi. Cesarete vurgu yapıyordu.

Örgüt ve eylem gücü haline gelmeye, ona öncülük etmeye vurgu yapıyordu.

Toplantının planlaması uygulanmadı. Bu süreçteki olaylar satır başları halinde şöyle gelişti: Aralık ayı sonunda Ocak ayında yönetim Haftanın'e geçti. Haftanın'e geçerken Botan'da Mustafa Çimen'in yakalandığı duyuldu. Pervari tarafında bir Ağa'ya karşı eylem yapmaya gitmişlerdi öyle dobra dobra odaya girmiş Ağa'ya kurşun sıkıyordu, onlarda kurşun sıkıyordu yaralanmıştı. Hareket edip gidemeyince yanındakiler kendisine silah ve bomba vererek bir yere bırakmış gitmişlerdi. Düşman aramaya gelip bulunca kendisini vuramamış teslim olmuştu. Kış süreciydi, kar ortasında öyle bir eylemin hiçbir gereği yoktu. Yönetim toplantıdaydı, güç değerlendirmedeydi, hazırlık içerisindeydi. Mustafa Çimen, Şahin Dönmez gibi çözülmüştü. 14 Temmuz Silahlı Propaganda Birliğinin siyasi işlerden sorumlu komutan yardımcısıydı. Agit arkadaşın yardımcısıydı, dolayısıyla Botan'daki halk ilişkilerimizin hepsini biliyordu. Kim nedir, ne değildir, ne kadar yurtsever ne kadar ilişkilidir? Hepsini düşmana verdi. Bir anda düşman PKK örgütlülüğü ne kadar, kim ne kadar örgütlü? Hepsini öğrendi. Bu düşman için tıpkı 79'daki gibi büyük bir avantaj sağladı.

Diğer yandan Kör Cemal Botan'a geçti Mardin'e gitmedi. Botan'dan öteye gitmedi, orada kaldı. Dolayısıyla görevini yerine getirmedi. Çeşitli bahane ileri sürdü, onu değiştirecek bir etkide olmadı. Bu yılki gibi kışın güzden kar azdı, biraz yağmur yağmıştı. İlk bir kar yağmış yağmurla birlikte açılmıştı, soğuk değildi, otlar yeşermişti her taraf tırşo doluydu. Şubat ayına kadar öyle oldu. Yönetim, Şubat ayı başında kışın bitmesine bir ay kalmış kar yağsa da çok fazla olmaz diye var olan gücü Botan'a oradan Kuzey'e aktarmak üzere geçişleri başlattı.

Sabri arkadaş onlar Bestler'e geçtiler, oradan gruplar haline Garzan'a gitmek üzere yola çıktılar. Şubat'ın üçünden itibaren büyük bir kar yağışı başladı on beş gün durmadı, metrelerce kar yağdı her taraf kapandı. Garzan yolunda Sabri arkadaş onlar sıkıştılar, bir de büyük bir ihtimal ile Nebil diye Antepli ilkokul öğretmeniye katılmış olan esas ismi Ali Tilki olan, sonra adını Ali Ozansoy yaptırmış olan bir kişi gelmişti Garzan'a geçmişti. Büyük bir ihtimalle yolu ihbar etmişti. Çünkü 85 Baharında Garzan grubu baskın yedi, grubun bütün üyeleri şehit düştü, sadece o yakalandı. Garzan

birliğimizin hepsi tasfiye oldu. Ondan sonra da JİTEM'ci oldu. Şimdi JİTEM'in bir numaralı yöneticisidir, hala da devam ediyor. JİTEM'i kuran Türk subaylarının yardımcılarıydı. Muhtemelen önceden öyleydi. Yolu da ihbar etmişlerdi, hem kar hem olası bir ihbar nedeniyle Sabri arkadaş onlar operasyon yediler, Mart ayı başında çatışmada yaralı olarak yakalandı. Botan'dan geçerken bazı gruplar karda operasyona takıldılar, çatışmalara girdiler, şehitler verdik. Bir de yine Hezil vadisinde Ali Tilki'nin küçük kardeşi Hüseyin Tilki vardı o ve birkaç kişi yanında vardı teslim oldular. Çatışmaya girmediler. Milisler ve bazı arkadaşlar çatışmaya girdiler şehit düştüler. Böylece kış baharda zorladı.

Bir diğer şey olarak, bir provokasyon gibi Komünist Partisiyle bir çatışma durumu ortaya çıktı. Şimdi JİTEM'ci olup İsveç'te olan Abdülkadir Aygan o zaman Lolan ile Haftanın arasında kuryelik yapıyordu. Güya bir grup arkadaşı getirirken Metina'da Komünist Partililer önüne pusu atmışlar. Ne kadar doğru olup olmadığı bilinmiyor. Gidip Haftanın'deki arkadaşlara öyle bilgi vermişti. Bu kişi büyük bir ihtimalle ajandı. 81'de Kıbrıs'tan askerden kaçmıştı, Lübnan'a gelmişti. Önderlik tanıyordu, uzaktan akraba da oluyordular. Önderliğin yanına almıştık, şüpheli davranışları nedeniyle kısa sürede uzaklaştırdık. Lolan'daki çalışmalarda kuryelik işlerinde uzun süre kaldı. Böyle bir psikolojik savaş uzmanı gibiydi. İki de bir insanı tahrik ediyordu. Sonradan 85'te Abdullah Ekinci arkadaşın birliğiyle Garzan'a gidecekti, Pervari'de onlar keşif yapsın diye bir karakola gönderiyorlar o gidiyor karakola teslim oluyor, karakol gücünü arkadaşlar üzerine getiriyor. Arkadaşlar uyanık davrandılar çatışmaya girdiler karakol komutanı olan yüzbaşığı da vurdular. Ondan sonra "sen birliği oyuna getirdin" diye devlet dövmüştü. Sonra o da JİTEM'ci oldu, en ünlü JİTEM'cilerdendi. Şimdi İsveç'e gitti, arkadaşlar gidişine yardımcı olmuşlardı. Önderlik orada olduğunu duyunca bir haber gönderdi. Ona söyleyin 81'de Kıbrıs'tan kaçtığında beni vurmak için mi gelmişti, yoksa başka amacı mı vardı. Bunu söyler söylemez Önderlik düşmanı oldu. O günden bu yana ilişkileri koparmış her fırsatta Önderlik aleyhine çalışıyor. Çok büyük ihtimalle böyleydi.

Bir diğer husus ise, Botan'dan Gundike Mele'den. Bu köy KUK'cuydu. 4 kişilik bir grubu Komünist Partisinin yanına Haftanın'e gönderiyorlar. Bizim arkadaşlar aradalar, arkadaşların yanına geldiklerinde tutuyorlar,

“Siz KUK’cusunuz bizim arkadaşlarımızı 80’de vurdunuz” diye Selahattin Çelik bunları yargılıyor kurşuna diziıyor. Biraz süreç geçince Botan’dan soruyorlar “gönderdiklerimiz geldi mi” Komünist Partililer gelmediğini söylüyorlar. O halde nerede olabilirler arada PKK’liler var. Geliyor soruyorlar ne evet diyebiliyorlar ne de yok diyebiliyorlar, açığa çıkıyor ki, onlardır. Verin diyorlar, öldürmüşler. Bunun üzerine KDP’yi alarma geçirdiler. Bu temelde Komünist Partisiyle Haftanın’de bir çatışma ortaya çıktı. Tam bir provokasyondur, güç Haftanın’e toplanmıştı. Zaten Şubat ayından itibaren geçecekti. Kar yağdığı için geçemiyordu, yol yoktu, Haftanın’de sıkıştı kaldı. Böylece riskli bir biçimde gücü hızla Botan’a aktarmak zorunda kaldık. Yoksa Haftanın’de çatışmaya girecekti. Girseydiler zarar edecektik. Zaten Agit arkadaş onlar Haftanın’e giderken yolda Komünist Partinin güçleriyle karşılaşıyorlar, orada çatışmaya girdiler 6 arkadaş şehit düştü. Çok hazırlıksız bir biçimde gitmişlerdi Agit arkadaş kıl payı kurtuldu. Ozan Sefkan, İdris Sökmen, Tatvanlı bir arkadaş vardı, Avrupa’daki derneklerin kurucusu, böyle altı kadro arkadaş Botan’a çeşitli görevler için gidiyorlardı. Bazıları Agit arkadaş ile birlikte Önderlik sahasından gelmişlerdi, Haftanın’de çatışma olmadı ama Habur kıyısında bu çatışma Nisan’da bize zarar verdi. Güç böylece bütün bu olaylarla birlikte Botan’a tedbirsiz geçti.

İnisiyatifi elde tutma anlamında bir eylemlilikte olmamıştı. Bütün bunların ortamında düşman Mustafa Çimen’den aldığı bilgileri değerlendirdi. Teknik gücüne de dayalı olarak Şubat ayı ortasında kar yağışı durduktan sonra düşman Botan’a yönelik kapsamlı bir operasyon başlattı. Bütün köylerin yanı başına indirmeler yaptı. Elllerinde listeler yanlarında Mustafa Çimen bütün sempatizan taraftar olan herkese gelin teslim olun çağrısı yaptı, halk korktu dağlara çekildi, karda kışta sahip çıkılamadı. Onları örgütleyip bir şeye dönüştüremedik. Mardin’e gitmediği gibi Kör Cemal onlar, Botan’daki halkın durumuna sahip çıkıp koruyamadılar. Toplu insanlar dağda taşta zorlandı, tek tek giderek düşmana teslim oldular. Adeta böyle bir kitlesel gelişmenin önü kapandı, bastırıldı.

Diğer yandan Selahattin Çelik Haftanın’deki ruh halini içeriye taşımıştı. Büyük ihtimalle içeriye geçme psikolojisi onu bu hale getirmişti. Garzan’a geçme kararı, çok fazla içeri geçelim diyordu ama aslında gerçek

değildi. Pratikte önünü almak için bunu söylüyordu. İçerde yönetimi dinlememiş ‘yönetim benim’ diyerek ikişer üçer bütün arkadaşları dağıtmıştı. Aç susuz gruplar geceleri köylere girip erzak almak istiyorlar, bütün köylerin etrafını arazinin tümünü düşman tutmuştu, pusular kurmuştu. Her giden grup pusuya takıldı. Yoğun kayıplar verdik. Bahar sürecinde yaza kadar Botan’da köy giriş ve çıkışlarında çok sayıda arkadaş şehit düştü. İlk defa Botan’da ülkeye dönüşten sonra şehitler veriyorduk. Bestler’de, Cudi’de, Gabar tarafında oldu. Birçok arkadaş Firaz, Fazıl arkadaş onlar şehit düştüler, kadın arkadaşlar şehit düştüler.

15 Ağustos eylemlerinden sonra Havva arkadaşla birlikte bir grup Botan’a geçmişti. Bahar düzenlemesinde Havva arkadaş Eruh birliğinin komutanıydı. Hanım Yaverkaya, Hilvanlıydı. Düre ananın kızıydı. Anası Hilvan direnişinde en çok mücadele eden kadınlardan birisiydi. Tutuklandı uzun süre hapiste de kaldı. Havva arkadaş gerçekten de askerdi, gözü pekti. Fiziki olarak çok güçlü değildi ama dayanıklıydı. İlk kadın erkek karma birliklere komutanlık yapan o oldu. Yine Bestler’de Çiçek Selcan arkadaş şehit düştü. Cudi’de Saadet arkadaş şehit düştü. Rahime Kahraman ve Sabri arkadaş onlar yaralı yakalandılar yanlarında üç arkadaş şehit düştü. Garzan grubu şehit düştü. Nebil denen kişi teslim oldu, yakalandı.

Düşman inisiyatifi elde tutmuş operasyona çıkmıştı. Dolayısıyla denetimi 85 yılının yazına kadar elinde tuttu. Yaz ortasında 15 Ağustos’un birinci yıl dönümünde Kato Xalila’da bir yönetim toplantısı yapıldı. Selahattin Çelik görevsizlendirildi, yaptıklarından dolayı özeleştiri istendi. Mevcut durum değerlendirilerek güç toparlandı. Agit arkadaş bir birlikle Botan’da kalmıştı, birliğini korumuştur onun birliğinde kayıplar yoktu, fakat diğer güce fazla müdahale edememişti. Ondan sonra yılın ikinci yarısı bir planlama yapıldı. İki birlik halinde bir birlik Batı Botan’da bir birlikte zozanlarda savaş yürütmek üzere, Agit arkadaş Botan birliğinin, Ebubekir zozonlardaki birliğin komutanı oldu. Agit arkadaş Besler’den itibaren Gabar’da Cudi’de bir dizi eylemler yaptılar. Şırnak içinde eylem yaptılar. Sonra Habur üzerinde bir karakolu vurdu, tümüyle ele geçirdi. Tüm askerleri imha etti, belgeleri ele geçirdi. Ebubekir bir ay daha gecikmeli geldi, bir tane bile eylem yapmamıştı. En son “biz bu karakolu vurmaya planlıyorduk, geldik zaten öbür birlik vurmuş” dedi. Kişiye göre mücadele

değişiyordu. Böylece 85 yılı kışında Habur üzerinde ana güç toplandı. Bey-tüşşebap'a dönük eylemler yaparak o alanda mevzilenmek istiyordu. Bunlarla birlikte Hakkari tarafında 85 yılı yazında eylemler oldu. Düşmana darbeler vuruldu. Nasır arkadaş şehit düştü. Pazarcıklı, Antep'ten katılan bir arkadaşta o komuta ediyordu. Ama düşman darbe yedi. Amed'te düşmana darbe vuran eylemler oldu. Askeri araçlar vurulmuştu, ciddi kayıplar verdiler. Şehit Harun arkadaş onlar Amed'teydiler, eylemler yaptılar. Ağustos ayında Dersim'de Anafatma karakolu vuruldu. 15 Ağustos yıl dönümünde Dersim'deki güç yıl dönümünü kutlamak üzere Dersim'de eylem yapmıştı.

Sonuçta kış üstlenmesi mevcut haliyle biraz sorundu. Bir de yönetim içinde sorunlar olmuştu, Selahattin Çelik görevsizleştirilmişti, Terzi Cemal Amed'e kadar gitti geldi hiçbir şey yapmadı. Sabri arkadaş yaralı yakalandı. Böylece yönetimin ciddi sorunları vardı. Önderlik bu gelişmeleri 85 Kasım ayında kapsamlı olarak değerlendirdi. Geniş izahlar içeren talimatlar hazırladı. Adına "Kasım talimatları" deniliyordu. 25 sayfadan fazlaydı. Denetimsizliği, yanlış tarzı dolayısıyla ortaya çıkan kayıpları sert olarak eleştiriyordu. Tedbir ve çözüm istiyordu. Talimatlar geldi yönetime ulaştı, ağır eleştirileri vardı, yönetimden tutum istiyordu. Ya kendini düzeltir değerlendirmeler yapar çözümler ya da yapamayacaklarsa kongreye davet ediyordu. Bu durumda orada toplanan yönetim bunu değerlendirdi. Kendi içinde çözüm gücü üretilmedi.

Kongrede çözüm olsun diyerek 3. Kongreyi Önderlik sahasında yapmak üzere Önderlik sahasına gitmeyi kararlaştırdı. Tabii çok çözümsüz bir karardı. Geri gitmek görevi Önderliğe devretmek gibi oluyordu. Sorun yönetim sorunuydu, o da mücadeleye öncü düzeyde katılıp katılmamayla ilgiliydi. Bu durumda yönetimin bir bölümü İran üzerinden, Agit arkadaşta Botan üzerinden gitmek üzere planlandı. Yönetimin bazıları ilk elden İran üzerinden gittiler, İran fark etmeden Selahattin Çelik onlar gittiler. Abdullah Ekinci arkadaş onlar 84'te Hakkari'deki birliğin 21 Mart silahlı propaganda birliğinin komutanıydı. Şemdinli birliğinin adı "21 Mart silahlı propaganda birliği"di. 85 baharında Garzan'da yönetim şehit düşünce bir birlikle Garzan'a kadar gitti. Abdülkadir Aygan da birlikteydi, düşmanı üzerine getirdi. Bir çok çatışmayla Garzan'a gittiler, Garzan'da

birkaç eylem yaptı, güçleri topladı, güzün geri gelmişlerdi. Onlar gittiler.

İran bilgi sahibi oldu, son grupların gidişlerine engel koydu. Bir kısmını tutukladı, vize vermedi. 86 yazına kadar geri kalan gruplar gidemedi. En son grup 86 yazında Önderlik sahasına gidebildi. Oysa yönetim 85-86 kışında 3. Kongreyi yapıp 86 bahasında kongre sonuçları temelinde tekrar pratiği geliştirmeyi hesaplıyordu. Evdeki hesap çarşıya uymadı. Yanlış bir hesap yapılmıştı. Ortaya çıkan politik-askeri durum buna izin vermiyordu. Dolayısıyla böyle bir pratik öngörüldüğü zamanda gerçekleşmedi. Agit arkadaş Botan'a gitti, Önderlik sahasından baharda gelmişti. Sınırdan geçebilirse kongreye gidecekti, gidemezse Botan'da kalıp mücadeleyi yürütecekti. Hem Botan'ın hem ülkenin Kuzey'in bütün işleri Botan'dan yürüyordu.

Diğer yönetim çekilirse Agit arkadaşın daha rahat çalışacağı açıktı. Zaten sorun yönetimdeydi, Agit arkadaşı zorlayan da yönetimin yetersizliği idi, onlardan kurtulursa daha rahat çalışabilir diye bütün Kuzey'in gerillanın genel sorumlusu komutanı olarak Botan'a geçti. Sınır çok tahkim edilmişti. Devlet o zamana kadar sınırı tümünden kapatmıştı. Çaba harcadıysa da Önderlik sahasına geçemedi, sonunda Botan'da kaldı. Kışı Botan'da Gabar'da geçirdi. Kuzey'den gelen güçlerle görüştü. Kuzey'e notlar gönderdi. Newroz'da Gabar'da birkaç eylem yaptı. 28 Mart'ta Kuzey'den gelen Botan'daki çeşitli alanlarda gelen sorumlulardan oluşan 25 kişilik bir grup olarak Gabar'dan çıkıp Haftanın'e gelmeyi, kongre sonuçlarını öğrenip ondan sonra pratiğe geçmeyi planladıkları bir hareket içinde Gabar'dan çıkarken pusuda şehit düştü.

Operasyon vardı çünkü eylemler yapmışlardı. Fakat o operasyonları kendileri biliyorlardı. Gündüz olarak gözlemişlerdi, düşman nerede var, nerede yok ona göre nasıl çıkılır gidilebilir, onu da planlamışlardı. Düşmanın olmadığı bir alandan çıkıp gideceklerdi. Yağışlı biraz karanlık geceymiş, öncüler nasıl yaptılarsa götürüp düşmanın tuttuğu bir boğazdan geçmeye gidiyorlar. Öncü, düşmanı geçiyor ondan sonra ateş ediyor. İlk ateş açıldığında Agit arkadaş vurulmuştu, çatışma oluyor bir iki de yaralı, ondan sonra geri kalanlar toplanıyorlar, Agit arkadaş nerededir, yoktur. O toplanma yerine gitmiş diyerek geri çekiliyorlar. Sabaha kadar gidiyorlar ki Agit arkadaş yoktur. Agit arkadaş yalnız başına gider mi! Zaten o görüş

mantıksızdır. Üstelik birliğin komutanıdır. Birliği bırakıp yalnız başına hareket edecek değildir. Sonra radyoyu dinliyorlar, radyo da Agit arkadaşın şehit düştüğünü öğreniyorlar.

Durum nasıl oldu? Bu olay epeyce araştırıldı, çok netleşmedi. Fakat düşman cephesinden, ‘alnından vuruldu’ biçiminde bilgi vardır. Büyük ihtimalle de öyledir. Çünkü birliğin komutanıdır, öndedir. Birliğe kurulan pusu komutayı vurmak istiyor. Dolayısıyla böyle vurulmuştu. Soruşturma yapıldı. Önderlik “Niye birlikte Agit vuruldu da başkası değil?” diye sordu. Ben “komuta yerindeydi onun için” dedim. Düşman komutayı vurmak için ateş etmiş olabilir. Öncülük yapan çok netleşmedi. Neden ona değil de arkaya ateş edildi? Bu durum da çok netleşmedi.

Önderlik sahasında soruşturma yapmışlardı, sonra intihar da etti. Gerçekten bilinçli planlı mı yapmıştı onu yoksa baskı altında kaldığı için mi vicdanen dayanamadı da öyle yaptı, o da bilinmedi. Birlik bir savaş birliği değildi. Agit arkadaşın savaş birliği olsaydı böyle hareket etmezdi. O birliğini örgütlerdi. Fakat o birlik toplama bir birlikti, çeşitli alanlardan gelen komutanlardan oluşan birlikti. Kongre sonuçlarını almak için gelen yönetim gücü oluyor. O bakımdan da biraz dağınık bir güç, o da anlaşılıyor. Fakat birliği kim geri çekiyor? Bütün araştırmalara rağmen onu çıkaramadık. Öyle olmasaydı hiç olmazsa cenazesini alırlardı. Birisi ‘gitti’ demiş, ama bunu kimin söylediği netleşmedi. Biri ‘o demiş’ bir diğeri ‘o demiş’ diyerek muğlak kaldı.

Agit arkadaş, Batman doğumludur. Aslen Silvanlıdır. Mazlum arkadaş Batman’da çalışırken, lise öğrencisiydi katılım gösterdi. Batman’da Hizbullah’la, TKP ile DDKD ile kavgalar içinde öne çıktı. Böyle askeri refleksleri güçlüydü. Silahı iyi kullanabiliyordu. Daha sonra Siverek’te biraz kaldı. Yurtdışına Önderliğin istediği ilk grubun içinde oldu. Sonra 80 yılı Mayıs ayında Kemal Pir ile birlikte Botan Karargahını ve Anakarargahı örgütlemek üzere ülkeye döndü.

Kemal Pir arkadaş yakalandığında o yaralı olarak kurtuldu, bir süre tedavi gördükten sonra yurtdışına tekrar çıktı. Birinci konferansa katıldı. Konferanstan sonra ülkeye dönüş hazırlıklarına katıldı. 81 yılı sonunda ülkeye geldi. Karasungur arkadaşla birlikte gerilla hazırlıklarını yaptı. 83 yılında Botan’daydı. 84’te ise “14 Temmuz Silahlı Propaganda Birliğinin” komutanıydı. Şehit düştüğünde bütün gerillanın komutanıydı. Kuzey’deki

gücün resmi fiili görev düzeyi böyleydi. 84'te ve 85'te en çok eylem yapan Agit arkadaşın komuta ettiği birlikler oldu. Fiziki olarak zayıftı, kısa boy-luydu öyle çok güçlü bir fiziği yoktu, yürümede zorlanıyordu, düz tabandı. Fakat tıknaz bir vücudu vardı. Judocuydu yakın dövüş öğrenmişti. Askeri refleksleri güçlüydü, çok konuşmazdı, öyle hoş sohbetçi değildi. Zamanını iyi değerlendirirdi. Kendini iyi ifade ederdi, çok sakın saygılıydı. Hep bir şeyler araştıran, tartışan konumdaydı. Teorik olarak Önderlik çizgisini epeyce araştırmış özümsemişti. Pratik tecrübe bakımından da önemli bir gelişme yakalamıştı. Üzerine ne görev düşerse yapardı, bir yerde savaşçı olması gerekiyorsa savaşçı oluyordu. Tim komutanı olması gerekiyorsa tim komutanlığını yapardı, tabur komutanlığı gerekiyorsa tabur komutanlığını yapardı. Her göreve hazırdı. Sürekli askeri durumda disiplinli ve askeri kurallara göre hareket ederdi. Onun birliği hep örgütlüydü. Birliğin içi örgütlüydü, yürüyüşte, konaklanmada askeri kurallara göre hareket ederdi. Kendisi birliğin komutanıysa komutanlığı yapar görevi başkasına bırakmaz, yardımcılarını da çalıştırdı, onların görevini de kendisi yap-mazdı.

Dolayısıyla herkesi katardı, eğitirdi. Tutumuyla davranışıyla düşünce-leriyle tecrübe kazandırarak gerçekten de eğitici bir pozisyonu vardı, bun-dan dolayı herkes Agit arkadaşın birliğinde olmak savaşa katılmak isti-yordu. Öyle insanları çok zorlayıcı değildi. Hep böyle kendi isteğine olsun dayatıcısı da değildi. Normal kurallara göre hareket ediyordu. İnsanlar se-viyorlardı, resmiydi, arkadaşlarla ilişkilerinde her zaman ciddiye, yakın ve candandı. Olduğu yerde insanlara hep güven veren pozisyondaydı. Tabi öyle fiziki güçle iş yapmıyordu, akıl gücüyle iş yapıyordu. Önderlik çizgi-sine bağlanmıştı. Kürdistan özgürlüğü için savaşmak gerektiğine inan-mıştı. Görevin de kendisine düştüğüne biliyordu, dolayısıyla görevi sahip-lenmişti, üstlenmişti.

Diğer yandan öyle havaleci ya da uzaktan kumandalı komutan değildi. Savaşta da yaşamda da hem bir savaşçıydı hem de bir komutandı. Komu-tanlığını da yapıyordu savaşçılara da destek oluyordu. Bir eyleme mi gidi-liyordu hem komutanlık yapıyordu hem de eylemi koordine ediyordu. Agit yönetim ve komuta tarzı Önderlik çizgisini uygulamaya en yakın olan, olduğu yerde hep iş yapan sonuç getiren başarı üreten bir tarzıdı. Bu pra-

tiğinden dolayı düşmanın dikkatini çekmişti. Şehit düştükten sonra düşman aleyhinde yoğun propaganda yaptı, günlerce Türk basını resimlerini verdi. “PKK celladı vuruldu” diye başlıklar atıldılar. “35-40 askerin vurulmasından sorumlu” tuttular. Bunlar arşiv olarak vardır. Böylece pratikte 83-84-85’te aslında gerillanın ülkede yerleşmesi ve 15 Ağustos eylemlerini geliştirmesine öncü komuta düzeyinde katıldı. Bunu pratiğiyle hak etti. Daha sonra da Önderlik manevi komutasında gerillayı geliştirdi. Aslında o komutanlık öyle şehit düştüğü için bahsedilen bir durum değildi. Yaşarken de fiilen de konumu öyleydi. Sadece hak ettiğinin kendisine teslim edilmesi oldu. Dolayısıyla Agit komuta çizgisi hep başarı getiren örgüt kuran gerillayı yöneten savaştıran bir çizgiydi. Tabii Agit arkadaşın şehadetinden sonra çizgiyi saptırmak isteyen güçler ondan yararlandılar.

Şimdi parti 3. Kongresi ve sonuçları üzerinde duralım. 15 Ağustos hamlesinin sonuçlarını 1986 yılında Önderlik sahasında yani daha sonra Mahsum Korkmaz Akademisi olarak kullanılan parti birinci konferansının yapıldığı yerde yapıldı. 15 Ağustos Atılımıyla yeni bir durum ortaya çıkmıştı. Siyasi ve askeri durum değişmişti. Kürtler yeni bir direniş başlatmışlardı. Her ne kadar bu Kuzey Kürdistan’da olsa da Kürt sorunu ile ilgili olan her kesi etkilemişti. 1985’te Türk devleti konuyu NATO’ya götürmüştü. Artık PKK’ye karşı savaş bir NATO savaşı haline gelmişti. PKK’nin gerilla çizgisinde direniş başlatması İran’ı, Irak’ı, Suriye’yi hepsini etkilemişti. Bu güçlerin hepsi Kürt sorunuyla ilgiliydi, dolayısıyla duyarlı hale gelmişlerdi. Daha PKK’nin eylemi yokken kurulan ilişkiler, 15 Ağustos Atılımının ortaya çıkardığı siyasi askeri durum ortamında bozulmuştu. Kartlar yeniden karılmıştı, eski ilişkilere göre hesap etmek yanılgıydı. Yönetimimizin değerlendirmesi öyleydi, ondan dolayı 85-86 kışında kongreyi yapıp bitirip 86’da pratiğe geçelim hebası tutmadı. Eski ilişkilere göre hareket edilmek istendi, bu gerçekleşmedi. Dolayısıyla kongre sahasında toplamak ciddi bir zaman aldı. Böylece 3. Kongre uzun bir zamana yayıldı.

Diğer yandan yeni bir pratik sürece gerilla çizgisinde direniş sürecine parti girmişti. Bu pratik yeni sorunlar ortaya çıkarmıştı. Yeni insan istiyordu. Gerillaşacak, gerilla komutanlığı yürütecek, gerillanın istediği duyarlılığı, bilinci, cesaret ve fedakarlığı gösterecek insan istiyordu. Dolayısıyla bu işe katılan, mücadele içerisinde yer almak isteyen herkesin ken-

disini eğitmesi yenilemesi gerilla direnişinin gereklerine uygun kadro komutan savaşı haline getirmesi gerekiyordu. Bunu yapamayanlar geri kalıp çizgi dışına düşüyorlar, taktik dışı oluyorlardı. Dolayısıyla mücadeleyi geriye çekiyorlar, sorunlar yaratıyorlar, gerillanın gelişimi önünde engel oluşturuyorlardı. Bu da bir düzeltme hareketini gerektiriyordu. Eğitim ve düzeltme netleştirme gereğini ortaya çıkartıyordu. 3. Kongre öyle sadece tartışma yapıp bir karar alıp planlamayla bitecek bir kongre olamazdı. Ortaya ciddi yönetim sorunları çıkmıştı. Yönetim parti taktiğini yürütemez, taktik dışı duruma düşmüştü. Taktik dışılık parti dışılığı, çizgiden kopmuştu. Yönetimin dizgiden kopması tüm partiyi Önderlik çizgisinden koparmıştı. Dolayısıyla partiyi yeniden çizgiye çekmek, yönetim içindeki sorunları çözmek, partiyi Önderlik çizgisinde Agit komuta tarzıyla gerillayı başarılı bir biçimde yürütebilen bir noktaya getirmek lazımdı. Bu da sadece karar ve planlama toplantısı ile olacak bir iş değildi. Dolayısıyla bunu 3. Kongre böyle bir görev yürütmekle sorumluydu. O halde 3. Kongre bir düzeltme kongresi, parti dışılıkları giderme kongresi olacaktı ki, sadece bir karar ve planlama toplantısı olarak gerçekleşmesi bu görevleri yürütmeye yetmezdi. Bu da uzun ve daha farklı çalışmalar yapmayı gerektirdi.

Bundan dolayı kongre neredeyse bir yıla yakın bir süreci aldı. 85 Aralık ayından itibaren karar verildi, 86 Kasım ve Aralık ayına kadar bir yıla yayılan uzun bir parti çalışması oldu. Bu çerçevede üç dört aşamadan geçti. Birinci aşama kongrenin toparlanma aşaması oldu. İkincisi, düzeltme ve hazırlık aşaması. Üçüncüsü, resmi kongre aşaması. Dördüncüsü de, sonuçlarını hazırlayıp bütün örgüte taşıması oldu ki, ancak 86 Aralık ayı sonuna kadar bu çalışmalar yapılabilirdi. Böylece 3. Kongreyi uzun sürece yapılmış bir çalışma olarak görmek lazım.

Bir düzeltme çalışması olarak görmek lazım. Her türlü çizgi dışılıklara, parti dışılığa sapmaya karşı Önderlik çizgisinde yeniden partileşme ve birleşme çalışması olarak görmek gerekiyor. Hazırlık dönemi 85 Aralık ayından 86 yılı yazına kadar sürdü. Aslında yurtdışında Lübnan alanında çalışmalar 83 yılından itibaren bitmişti. Eğitilen gruplar ülkeye aktarılmıştı. Kamplar hemen hemen fes edilmişti. Sadece Önderlik yurtdışı çalışmalarını yürütüyordu. Avrupa, Ortadoğu, propaganda ve ajitasyon çalışmalarını yürütüyordu. Genelde koordine ediyordu. Kongre yapmak gündeme

gelince yeniden bir kamp oluşturdu. Avrupa, Ortadoğu ve Libya'dan diğer yerlerden yeni katılmış bazı arkadaşları toparlayarak orada bir eğitim grubu oluşturdu. Böylece hem kongre için yer hazırlama çalışması başlattı, hem de kongreye katılacak gücü toplamış oldu. Kongreye o gücü katıldı, onlara ülkeden ve Avrupa'dan gelen yönetim de eklenerek 3. Kongre bu bileşimle yapıldı. Eski pratikten sadece ülke ve Avrupa yönetimleri kongreye katıldı, onun dışındaki katılımcılar yeni katılmış eğitimli olan gücü oldu.

Hazırlık çalışmasının diğer boyutu olarak önderlik dört sayfalık bir rapor taslağı hazırlamıştı. Kongreye gelen herkesin önüne koyuyordu "buna göre bireysel raporunu hazırla" diyordu. Düzeltme yapılacak, çizgiden sapılmış o halde geçmiş nasıl değerlendirilecek, doğru değerlendirme çizgisi nedir? Ona göre bireysel ve özeleştiri raporlarını herkesten istiyordu. Kongre için hazırlık bu olacaktı. Esas sorun burada ortaya ıktı. Taslağın içerdiği düşünceyi özümseme, benimseme ve kabul edip etmeme, ona göre rapor yazıp yazmama bir sorundu. Dolayısıyla rapor yazıp yazamama zaman aldı, sorun oldu. Bazıları hazmetme kabullenme ve ona uygun eleştirel özeleştirel bir yaklaşımla rapor yazmakta zorlandılar. Bazıları hiç rapor yazmak istemediler. Fatma mesela rapor yazmayı ret ediyordu. "Sorumlu nderliktir, eğer özeleştiri vermesi gereken, özeleştiri raporu yazması gereken birisi varsa önderlik olmalıdır. Raporu nderlik yazsın biz neden yazıyoruz" diyordu.

Kongre yerindeydi, kongreye katılmak için gelenlere önderlik bu temelde rapor yaz diye verince, Fatma'da onlara "yazma" diyordu. Yönetim üyelerini, kadroları rapor yazmamaya, özeleştiri vermemeye teşvik ediyordu. Böyle artık iki yönlü bir etkileme durumu başlamıştı. Zaten daha önce ilk baştan Selahattin elik gidince ortalığı biraz karıştırmıştı. Fatma'nın bu tutumu da olunca bunaltıcı bir ortam yarattı, bazı olaylar oldu.

Abdullah Ekinci arkadaş orada intihar etmişti. 15 Ağustos komuta çizgisini izah ederken Agit arkadaşa ilişkin bilgiler verdik. Abdullah Ekinci arkadaşa da yer vermek lazım. O da 21 Mart Silahlı Propaganda Birliğinin ve şemdinli eyleminin komutanıydı. 84-85'de etkili askeri çalışma yapan, birlik düzeninde yaşayan, komutanlık yaparak eylemler geliştiren bir kişiydi. Bingllyd, Ekincilerdendi. Uzun boyluydu. Üniversite ğrencisi,

çok zeki birisiydi. Bir de çok duygusal, duyarlı ve hassastı. 79 yılı başında sıkı yönetim gelince tutuklandı. Güçlü çevreleri vardı, on gün sonra bıraktırdılar. Bu ondan şüphe duydu “acaba ben bırakıldım örgüt benden şüpheleniyor mu” diye hep bu durum üzerinde bir hassasiyet oldu. Lübnan çalışmalarında öncüydü, uzun süre Siverek’te kaldı. Lübnan’da Filistin’de kamp komutanlığı yaptı. Ülkeye gelişte de grup komutanıydı. 83’te Çukurca birliğinin komutanıydı, 84 Mart Silahlı Propaganda Birliğinin Komutanıydı. 85’de Garzan’a kadar gitti birlikle geldi. Eylemler yaptı, bir sürü çatışmadan geçti ve çıktı. Gücün iyi mevzilendiriyor yürütüyordu. Öyle ki o ince belli Paşabahçe çay bardakları var, o bardaktan başkasiyla çay içmiyordu. Öyle bir bardakla Garzan’a kadar gitmiş bir sürü çatışmadan geçmiş hiç bardağını bile kırdırmadan korumuş getirmişti. Haftanın’e geldiğinde “ben bu bardaktan başkasiyla çay içmem” dedi, çantasından bardağını çıkardı çayını içti. Etkili katılan birisiydi. Hiçbir sorunu yoktu. Kongre ortamında Selahattin Çelik ile Fatma’nın yarattığı o hazırlık dönemindeki ortam onu boğdu, gerillaya ilişkin neler söyledilerse ona dair ne söyledilerse intihara götürdüler. O ortam o derece boğucuydu.

Rapor hazırlamalar toparlanma ve hazırlık süreci sorun oldu. Önderlik bir sürü talimat hazırladı. Olumsuzluklar çıktıkça düzeltmek için değerlendirmeler yapıyor, talimat gönderiyordu. Rapor istiyordu. Ülkeden gelişler de gecikti. Avrupa yönetimini de taktik dışı sayıyordu. Çünkü Avrupa’da belli bir örgütlenme yapmışlardı, ama ülkeyle hiç bağları olmamıştı. Dolayısıyla “siz ülkedeki savaşın Avrupa’daki etkisini örgütlemişsiniz kendiniz yiyorsunuz” diyordu. Oysa mücadele ülkede oluyor. Savaşa kaç savaşçı gönderdiniz, ne kadar para gönderdiniz? Ülkede halkı örgütlemek için ne kadar kadro gönderdiniz? İlişki gönderdiniz? Hiçbirisi yoktur. Ülkeyle bağlantıları yoktur. O zaman ülkeden kopuk dolayısıyla partiden ve taktikten kopuk diyordu. Avrupa yönetimini de öyle eleştirmişti. Taktik dışılığı aşmaya taktik güç olmaya çağırıyordu.

Hazırlık ve rapor yazma süreci tartışmalı oldu. Ortılığı biraz böyle karıştırdığı için Selahattin Çelik soruşturmayla alındı. Dedikodu yapmazsa duramıyordu. Bir bilgiyi duydu mu, beş on kişiye anında söylemezse patlıyordu. Örgüt yönetimidir bütün raporlar geliyor okuyor, bütün bilgileri alıyor ondan sonra o bilgiyi birine söylüyor ikincisine söylüyor bilgiler örgüt içerisinde yayılınca da arkadaşları eleştiriyordu. “Bu ne biçim bir iş

dedikoducular bilgiyi yayıyorlar” diyordu. Halbuki kendisi yayıyordu. Kendi yaptığından dolayı başkalarını sorumlu tutuyordu. Önderlik adını “Çernobil” koydu. Çernobil, Sovyetler Birliği’ndeki bir nükleer enerji santalinin adıydı. 86 başında patladı etrafa zehir saçıyordu, radyasyon yayıyordu, insanları öldürüyordu. Bu da “etrafa örgütsel radyasyon yayıyor, örgütü, örgütsel ilişkileri öldürüyor, disiplini bozuyor” diyordu. Dolayısıyla adını “örgütsel Çernobil” koymuştu. O öyle soruşturmaya alındı.

Fatma rapor yazmamakta ısrar ettiği gibi başkalarını da yazmamak için bolca teşvik etti, açıkça Önderliğe karşı çalışma yürütüyordu. Kongre yerinde propaganda ediyordu, konuşuyordu. Kendisi o ortamdaydı, Önderlik Şam’daydı. Aynı zamanda pratik işleri de yürütüyordu. Bu giderek zorlayıcı hale geldi. Daha fazla da Önderliğe karşı tahriklerde bulundu. Ferhan arkadaş, Önderliğin şoförlüğünü yapıyordu. Onu iyice tahrik etmişti. Önderlik “şunu yapıyor bunu yapıyor” diye bir sürü yalan yanlış bilgilerle yapıyordu. Kaprisli bilmem kıskançlık içeren bilgilerle yapıyordu. Öyle ki onu Önderliğe saldırtmak için teşvik ediyor. Uzun süre bunalım durumuna geliyor, arkadaş gelip Önderliğe söylemişti. “Düşündüm Fatmasız devrim olur, Öndersiz olmaz diye bilgi veriyorum. Beni size saldırtmaya çalışıyor...” diyerek bilgi veriyor. Bunun üzerine örgüt tedbir olarak Fatma’yı da soruşturmaya aldı. Bir soruşturma komisyonu oluşturdu. Fuat arkadaş soruşturma komisyonunun başkanıydı. Yaptıklarından dolayı özeleştiri vermesi üzerine soruşturma başlatıldı. Fatma, Önderlikle bir liderlik mücadelesi yürütüyordu. Kemalist modernitenin çok iyi eğittiği birisiydi. Kürt aristokrasisine de dayanıyordu, dolayısıyla aristokrat bürokrat bir kişilik oluşmuştu. Önderliğin halkçı kişiliğiyle birleşemiyordu, onu geri ve tehlikeli görüyordu. Önderlik “biz kimsenin tapulu malına apartman dikmedik, kendi ülkemizde çalışıyoruz” dedi. Fatma öyle hava veriyordu ki, Önderliğe “Kürdistan’ın sahibi biziz, siz kimsiniz nereden çıkıyorsunuz, sen nasıl önder olursun, ancak bana hizmet edebilirsin” diyordu. Bu bakımdan Fatma’nın tutumu lider olma, partiyi ele geçirme tutumuydu.

Önderlik; egemen sınıfın, egemen ulusun, egemen cinsin temsilcisi olarak değerlendirdi. Buna karşı kendisi ezilen ulusu emekçi sınıfları ve ezilen cinsi temsil ettiğini söyledi. Gerçekten de iyi bir formasyonu vardı. O konuda eğitilmişti, kendi çizgisinde bir hareket bulabilseydi, Fatma çok verimli olabilirdi. CHP’ye gerçekten de başkan olabilirdi. O formasyonu

vardı, ama PKK'ye hiç faydalı olamadı, çünkü kendisini katmadı. Yapamadığından değil, o çizgiye hizmet etmek istemediğinden, mücadele geliştikçe o daha fazla daraldı, kurudu tepki duydu. En son kongre sürecindeki böyle Önderliğe birilerini saldırtmak için hazırlamaya kadar vardı. Gözü karaydı. Öyle ki kongre sonrasında "Apo vuruldu" diye haberler çıktı. "PKK bölündü" diye haberler çıktı. Önderlik "herhalde içimizdeki durumdan haber alıyorlar" diyordu.

Onun dışında da rapor yazmakta zorlanma durumları vardı. Bireysel olarak bir şeyler yazılsa bile merkez raporu yazılamıyordu. Mesela Merkez Komite raporunu yazmak sorun oldu. İş bölümü yapılırken kimse iş üstlenmek istemedi, bir iki kişinin üzerine kaldı. Bireysel rapor yazmada da ikili bir durum vardı. Bazıları oyun yapıp yazmak istemiyorlardı. Herhalde ajandılar, insan başka ne diyebilir ki! Bazıları da özeleştiriyi yapamıyor hazmedemiyorlardı. Bazıları da yazamıyorlardı ya da o derinlikte yazamıyorlardı, kendilerini haklı ve doğru gördükleri için çözümlenmekte zorlanıyorlardı. Böylece sorunlar oldu. Yazmak istemeyenler Terzi Cemal, Ali Çetiner, Cafer bunlar parmakları kalem tutmaz olmuştu. Ali Çetiner "kalem tutamıyorum" diyordu. Bir çeviriyordu bir harf "böyle yazılmaz" diyordu. Bir saatte bir harf zor çeviriyordu, "yazamıyorum parmağım tutmuyor" diyordu. Böylece yazmıyordu. Terzi Cemal o da "parmaklarım tutmuyor" diyordu. Önderlik bir daktilo almış göndermişti. "Kalem tutamıyorsan daktiloyla yazacaksın" demişti. Bir iki vuruyordu sonra gidip akşama kadar futbol oynuyordu. Kendi raporunu yazmada da öyle baştan savmacılık oluyordu. Merkez raporunu yazmada baştan savmacılık oluyordu. Önderlik, 15 Ağustos yıl dönümü için bir bildiri yazılmasını istedi. Bildiriyi yazmada savsaklayıcı oldu. En son ortak bir merkez olarak çalışıp karar alıp hazırlanmayınca Önderlik yönetimi eleştirdi. Ortak bir yönetim olunamamış herkes kendisini konuşturuyor diye eleştirdi. Bunun üzerine eleştiriler daha yoğunlaştı, özeleştiriyi daha çok derinleştirdi. Hepimiz Önderliğin o eleştirileri üzerine biraz daha örgütsel mücadele etmek gerektiği konusunda yoğunlaştık. Bizim tutumumuz neydi? Görev ve sorumluluğu Önderliğe yüklemiştik, biz ancak bu kadar yapabiliyoruz tutumu içerisindeydik.

Önderlik durumumuza “eğitimsizlik” dedi. Gelişen süreç karşısında kendisini eğitip hazırlayamama olarak değerlendirdi. Böylece o toparlanma hazırlık dönemi, uzun bir süreci aldı. Sonuçta yazdırdı. Yazmayanı da soruşturmaya aldı. Fatma yazmadı, onun yerine komisyon yazdı. Fuat arkadaş onlar 25 sayfalık iddianame yazmıştı. Selahattin Çelik her gün bir tane yazıyordu. O çok tutarlı bir kişi değildi. Bol bol sigara çekiştiriyordu.

Raporlar bitince ikinci safha yargılama ve özeleştirme platformu safhası oldu. Önce soruşturmadakilerin yargılamaları oldu. Platform biçimindeydi. Selahattin Çelik eleştirildi, o zaten yalvar yakar ediyordu. Parti üyeliği düşürüldü. Cephe statüsünde pratik faaliyete katılması kararlaştırıldı. Fatma’nın üç gün yargılaması platformu oldu. Üç gün boyunca arkadaşlar ağızlarına ne geliyorsa söylediler. Ortaya oturdu istifini bile bozmadı. Bir refleks bile vermedi, bir kelime cevap olarak söylemedi, olduğu yerde öyle durdu. Komisyon çok kapsamlı analizler yapmıştı, hiç birisine dokunmadı. Fatma öyle Selahattin Çelik gibi basit birisi değildi. Kendine göre bir çizgi yürütüyordu. Sonuçta o da parti üyeliğinden düşürüldü, cephe üyesi olarak çalışması öngörüldü.

Sonra özeleştirme raporları temelinde bireysel eleştirme özeleştirme platformlarına geçildi. PKK’de mevcut platform düzeni 3. Kongrede gelişti. o zamana kadar bu yoktu. Rapor yazma platforma çıkma 3. Kongrede oldu. Herkes raporunu yazmıştı. Önderlik “tek tek raporlar okunsun eleştirilsin, platform yeterli mi, yetersiz mi onay versin” dedi. Bunun üzerine hepimiz tek tek çıktık raporlarımızı okuduk, eleştiriler oldu. Sonunda tutum belirledik, yeterli görülen geçti. Bu sistem o zaman oluştu. Haftalarca sürdü, başlangıçta da etkiliydi. Bir çok arkadaşın önemli bir düzeyde çözümlemesi oldu. Bir çok arkadaş ‘ilk defa partiye katılıyorum, bundan sonra çizgide yürüyeceğim’ diye söz verdiler ve kongre sonrası pratiği yürüttüler. Gerçekten de 3. Kongre bir çözümme yarattı. Önderlik “Burada çözümlenen bir an değil tarih, birey değil toplumdur” demişti. Gerçekten de büyük bir çözümleme çıktı. Önemli bir arkadaş grubu açısından öyleydi.

Bir grup için yeterince hazmedememe vardı. Anlamada, hazmetmede, bir anda çözümlenmede zorluk yaşıyorlardı. Böyle ortada kalan bir durum vardı. Tam çözümlememe vardı. Ret etme karşı çıkma yoktu. Özeleştirme yapılmaya çalışılıyordu, ama tümünü kavrama kendini o temelde dü-

zeltmede zorlanma vardı. Bir grupta geçiştirmeye çalışıyordu. Rapor yazmak istemeyenler, parmakları bilmem sorun olanlar, biraz işi geçiştirmeye çalıştılar. Ama bütün bunlara rağmen yine de platformlar sonuç verici oldu. Platform safhası bittikten sonra 1986 yılının Ekim ayının son haftasında resmi 3. Kongre yapıldı. Resmi kongre platformuna geçildi, önderlik raporunu sözlü olarak sundu. Önderlik raporu kapsamlıydı. O rapor “3. Kongre Konuşmaları” olarak düzenlendi. Okunmaya değerdir. Önderlik çizgisinde partileşmenin özelliklerinin ne olduğunu araştırmak isteyenler bence 3. Kongre belgelerini okumalılar. Hem raporu hem platformlar öncesi hazırlık sürecindeki önderlik talimatlarını hem de kongre sırasında nderliğin karar tasarılarında ve planlamada yaptığı konuşmaları değerlendirmeleri okumalılar. Çünkü nderlik hem rapor sundu hem de partileşme ve silahlı mücadeleye ilişkin karar tasarılarında konuşma yaptı. Silahlı mücadeleye, partileşmeye dair görüş belirtti. ye kimdir? Merkez nasıl olur? Partiye nasıl katılım olur? Bunlara ilişkin çok somut net değerlendirmeler yaptı. Çok içeriklidir. ller orada vardır. Yine planlamayı önderlik yaptı. Kapsamlı bir düşman değerlendirmesi, halk değerlendirmesi yaptı ona karşı dört yılda yapılması gerekenleri belirledi ve hedefler koydu. Partileşmede 5 bin kadro, ordulaşmada 50 bin kişilik gerilla ordusu, kitle çalışmasında 1 Milyonluk halk örgütünün, dört yıl içerisinde açığa çıkartılmasını hedef olarak koydu.

3. Kongre karar tasarıları hazırladı. Merkez raporu zaten önce hazırlanmış platformlar sırasında okunmuştu. Önderlik raporundan sonra partileşmeye ilişkin, sapmalara karşı önderlik çizgisinde birleşme karar tasarıları oldu. ERNK’ye, cephe örgütlenmesine ilişkin iyi bir karar tasarısı oldu. Kitle birliklerinin örgütlenmesinin, Kadın Birliği, Gençlik Birliği, İşçi Birliğinin rgtlenerek ERNK’nin örgütlü bir yapıya kovuşturulması orada karar tasarısında yer aldı. Sonrasında da pratikleştirildi. Askeri alanda bir yönetmenlik hazırlandı. HRK’nin yerine ARGK’yi (Kürdistan Halk Kurtuluş Ordusu) kurdu. HRK’nin ismini değiştirdi. ARGK’ye dönüştürdü. Gerilla hangi yönetmenliğe göre hareket etmeli diye ARGK için bir yönetmelik hazırladı. Yine “Zorunlu Askerlik” diye gençlerin gerillaya ve savaşa katılımı üzerine bir karar çıkardı. Böyle önemli kararlar aldı. Ciddi hedefler ortaya koydu.

3. Kongre daha geniş bir yönetim seçti, seçim oldu. Merkez Komite sayısı 25 kişiye çıkartıldı. Önderlik “örgüt büyüdü, görevler ağırlaştı, az sayıda insan ile yapamıyoruz. Sayı az olur bazıları görevini yapmadığı zaman örgüt yönetimsiz kalıyor. Bu bakımdan sayıyı daha geniş tutmak iyidir. Eski tecrübeliler yanında yeni gençlerin katılması da savaş sürecinde yönetimin dinamizmini geliştirir” dedi. Bu temelde eski-yeni arkadaşlardan oluşan 25 kişilik bir yönetim seçildi. Sonunda da “çıkın platformun önüne partiye yeniden çizgi temelinde doğru katılmak üzere bir tutum belirleyin söz verin, bende onaylıyayım sizi yeniden partiye katalım. Zaten hepiniz partiden kopmuşsunuz, katılımınızı yenileyelim. Kongreden başlamak üzere de bütün örgüte bunu yayalım” çizgiye yeniden çekme katma olarak bu temelde tutumlar belirlendi. 3. Kongre Önderlik çizgisi temelinde yeniden partileşme süreci başlattı.

3. Kongrenin çözdüğü önemli teorik-ideolojik-taktik sorunlar vardı. Önderlik süreci ve dünya durumunu değerlendirdi. ABD ile Sovyetler Birliği arasındaki ilişkileri değerlendirdi, Sovyetler Birliği’nin içine girdiği süreci eleştirdi. “Bu gidiş ile devam ederse çöker” dedi. Gerçekten de zaten Sovyetler Birliği dört sene sonra çöktü. İdeolojik alandaki çözümler iki boyutluydu. Bir; feodal aristokrat, küçük burjuva, egemen sınıf çizgisinin çözümlenmesiydi. Birde küçük burjuva orta sınıf çizgisinin çözümlenmesiydi. Orta yolculuğu mahkum etti. Her türlü bireyciliği, oportünizmi, tepkiciliği, orta yolculuğu tasfiyecilik olarak tanımladı ve mahkum etti. Önemli olarak aristokratik burjuva çizgiyi yargıladı ve mahkum etti.

Düzen yaşamını iktidarcı ve devletçi sistemin en son biçimi olarak kapitalist modernitenin dayattığı insan yaşam tarzını çözdü. O tarzı düzen, tek tarz olarak gösteriyordu. Öyle olmadığını ortaya çıkardı yeni bir yaşam tarzını netleştirdi. Bireye kadın-erkek mevcut devletçi sistemin gözeneği olarak mevcut aile dayatmasını köleliğin merkezi olarak değerlendirdi. Orada kadın ve erkeğin köleleştirildiğini, düzene bağlandığını sınıf-devlet ve iktidar sisteminin bunun önünde gerçekleştiğini değerlendirerek bu sistemi çözdü.

Fatma ile mücadelesini bu duruma getirdi. On yıl önce o başlatılan evlenme aile olma yaklaşımlarını çözümledi ve aştı. Özgür birey, zihniyet ve duruş böyle ortaya çıktı. Parti militanlığındaki fedailik gerilla da sürekliliği sağlamak, yaşamda kadın özgürlük çizgisini esas alma, birleşerek yeni bir

özgür yaşam çizgisi olarak ortaya çıktı. PKK'nin kadro ölçüleri olarak netleşti, parti içi yaşam o düzeye geldi. Reel sosyalizmin biraz partiye çalışan biraz kendi bireyciliğini yaşayan kadro ölçülerini yaşam tarzını aşarak 24 saat parti çizgisi içerisinde militanca yaşayan yeni bir kadro ölçüsünü özgür birey ve yaşam ölçüsü olarak geliştirdi.

Böylece özgür insanı fedai militanı tanımladı, parti yaşamını netleştirdi. 3. Kongreye kadar parti yaşamı nasıl olacak o tam net değildi, bir taraftan fedailik geliyordu. 24 saat partililik vardı. Gerilla savaşına girmek vardı, bir taraftan ise örneğin Önderlik hala resmen aile düzenini koruyordu. Kadronun önünde o örnek gibiydi, o bireysel yaşamı öngörüyordu. Olacak mı, olmayacak mı! Bu bir biriyle çelişki halindeydi, burayı çözdü. "Gerillada devam edeceksen her türlü kölelik ilişkisine son vererek özgür birey olacaksın" dedi. Önderlik gerilla da ısrar etti, dolayısıyla bireyci basit yaşamı esas alan partide memurculuğu yaratan ideolojik durumu yıktı ve aştı. Onun yerine 24 saat partililik onun temeli olarak da özgür yaşam çizgisini geliştirdi. Kadın Özgürlük Çizgisi buradan doğdu.

Gerillada ısrar, Kadın Özgürlük Çizgisinin gelişimi birbirini besledi. Birbirine dayalı olarak gelişti. Böylece partide fedailik gerilla da ısrar ve devam ettirme komutanlık birlikte var oldular. Bu ciddi bir ideolojik yenilenmeydi. Aslında paradigma değişimi burada başladı. O zamana kadar reel sosyalizmin kadro ölçülerini parti yaşamını aşarak PKK yeni bir parti olduğunu, reel sosyalizm ile ilişkileri kalmadığını kendi ideolojisinin tarzının farklı olduğunu ilan etti ve netleştirdi. Bütün onu bozan ilişkileri yıkarak somut parti yaşamı, kadro ölçüsü olarak gerilla da fedai militan durumu tek ölçü haline getirdi ve bunu kadın özgürlüğüne dayalı özgür birey özgür toplum yaşamının temeli olarak tanımlayarak ortaya koydu. Böylece büyük bir ideolojik devrim oldu. 3. Kongre önemli bir ideolojik devrimdi. Önderlik çıkışı, PKK kuruluşu reel sosyalizmden biraz kopuşu ifade ediyordu. Reel sosyalizmi "revizyonizm" olarak eleştiriyordu. Ama 1. Kongre sonundaki Önderliğin sözlerini ifade ettim, yine de çelişkiliydi içinde, teori yazılanlar reel sosyalizme göreymiş, pratik başkaydı. Özgürce fedaice geliyordu. 3. Kongre, ikinci ideolojik devrim oldu. Parti içinde kadro durumunda her türlü bireyci köleleştirici ilişkiyi yaktı. Özgür yaşamı, Kadın Özgürlük Çizgisinde esas aldı. Bunu geliştirdi.

5. Kongre bu değerdendirmeyi biraz daha ilerletti. Önderlik, genelde bir paradigma değışimine doğru 2003 yılından itibaren de bunu genel bir paradigma değışimine dönüştürdü. Daha sonraki paradigma değışimi böyle gerçekleşti. Çeşitli süreçlerden aşamalardan geçe geçe Önderlikte zihniyet devrimi gerçekleşti. Paradigma değışimini büyük bir zihniyet değışimi olarak görmek lazım. 3. Kongre bu devrimin çok önemli bir durağı ve aşamasıydı. Çok önemli boyut böyleydi. Hem aristokratik burjuva ege-men çizgiyi, hem orta yolcu küçük burjuva çizgiyi mahkumiyet bu esasa dayanıyordu. Bazı davranışların mahkumiyeti değil, yaşam tarzının ideolojinin mahkumiyetiydi. Buna karşı yeni yaşam tarzını yeni bir ideolojiyi fedai militan çizgide özgür birey duruşunu geliştirdi. Parti yaşamı ve kadro duruşu olarak bu ölçüleri öngördü ve kadro ölçülerini hem netleş-tirdi hem yükseltti.

Taktik alanda askeri boyutta da tabi pasif savunmacılığı eleştirdi de-ğıştirdi. O da çok önemliydi. Önderlik “Ringe çıkıyorsunuz, rakibiniz size durmadan vuruyor, ringden düşmüyorsunuz, kaçmıyorsunuz dayanıyor-sunuz da, ama birde ben vurayım demiyorsunuz, kum torbası gibi duru-yorsunuz. Böyle dövüş olmaz” diyordu. “Düşmanın iki kez vuruyorsa hiç olmazsa birde sen vur, mümkünse sen iki vur, o bir vurabilsin. Dövüşe böyle girilir” diyordu. Bu tarzı pasif savunma olarak değerdendirdi ve pasif savunma durumunu daha sonra da HDP heyetiyle bir görüşmede söyledi “pasif savunma sizin uydurmanızdır” dedi. 3. Kongrede zaten bunu mah-kum etmişti. “Onun yerine aktif savunma olmalı. Gerillanın ‘vur-kaç tak-tiği’ uygulanmalı, kendini savunacaksan düşmana vurarak savunacaksın” dedi. Böylece tarzı ve taktik duruşu düzeltti. O pasif savunma özelliği ta-şıyan bütün duruşları mahkum etti. Temel savaşa bağlanmayan bütün pratik çalışma duruşlarını mahkum etti. “Onlar taktik dışıdır. Taktiğimiz gerilla savaşıdır. Herkesin katılımı başarısı gerillaya hizmet ettiği oranda-dır. Bir yıl içerisinde Agit arkadaşın anısına ülkede gerilla bölükleri haline geleceğiz. Onu bölükler kurarak, bölük hareketini geliştirerek yaşataca-ğız” dedi. Bu temelde Mahsum Korkmaz, Agit yoldaşı gerilla komutanı olarak ilan etti.

Agit çizgisini 3. Kongrede ulusal direnişte partileşmenin sembolü ola-rak değerdendirdi ve düzeltmenin ölçüsü öncüsü olarak ortaya koydu. Böylece temel düzeltmeler geliştirdi. 3.Kongre hem ideolojik açıdan hem

de taktik açıdan çok önemli bir yenilenme ve çözümlenmeyi ortaya çıkardı. Daha sonraki bölümde bütün bunlar belgeler haline getirildi. Bir sonuç bildirisi hazırlandı. Kongre sonuç bildirisini kamuoyuna duyurmak için kongre belgeleri yazılı hale getirildi. Bir Merkez Komite toplantısı oldu. O alanda bulunan kongrenin seçtiği Merkez Komite üyeleri toplandı. Planlama ve görevlendirme geliştirdi. Bazı arkadaşları ülke içine bazılarını Avrupa'ya görevlendirdi. 3. Kongrenin kararlaştırdığı önemli bir durum Mahsum Korkmaz Akademisi'nin kuruluşuydu. Kongrenin yapıldığı yeri "Akademi Sahası" olarak değerlendirdi. Bazı arkadaşları Mahsum Korkmaz Akademisinin kuruluşuyla görevlendirdi. Böylece kongre sonuçlarını pratik alanlara taşımak üzere yeni bir mücadele süreci başlamış oldu. 3. Kongre, 15 Ağustos Atılımını daha da ilerleten, gerilladaki tikanmaları çözen önünü açan yeni bir gerilla hamlesini açığa çıkartan gerçekleştiren yeni bir mücadele süreci başlamış oldu.

e) Özel Savaş ve Çeteciliğe Karşı Doğru Gerillada Israr

Mahsum Korkmaz Akademisi

Doğru gerillacılıkta ısrarın sonuçları üzerinde duracağız. 3. Kongre sonuçlarının taşınması, yarattığı gelişmeler üzerinde, kongreye ilişkin bilgi verdik. Yürütülen çalışmaları, yapılan tartışmaları, ortaya çıkan sonuçları aktardık. Tarihi öneme sahip sonuçlardı. Çoklarının hesap etmediği, beklemeyi normal yaklaşımlarla elde edilemeyen sonuçlardı. Fakat Önder Apo'nun hem çözümleyiciliği, hem sonuç verici yöntemi, hem de sabırlı yaklaşımları tarihi öneme sahip sonuçları ortaya çıkarmıştı.

Tarihsel derinliklerden gelen iktidarcı-devletçi sistemin özelliklerini ifade eden, faşist-soykırımcı rejim tarafından beslenmiş ve körüklenmiş olan zayıf, bağımlı, kölelik içeren özellikler mücadeleyle aşılmış, çok önemli bir ideolojik-örgütsel sonuç ortaya çıkartılmıştı. PKK kendi içinde ideolojik devrim düzeyinde bir yenilenme ortaya çıkarmıştı, öyle ki artık kendi ayağı üzerinde yürüyen, halkların deneyimlerini büyük bir duyarlılıkla ciddiyetle değerlendirse de artık daha fazla Kürdistan'a özgü Kürdistan koşullarında özgürlük devrimini geliştirecek parti olma sürecine girmişti.

Devrimci teori ve pratiğe yeni katkılar sunabiliyordu. Özgürlük devriminin teorisi, programı, taktiği açığa çıkmış onun gerekleri neyse ona göre bir düşünsel ve pratik gelişim içerisinde olabiliyordu. Bu da PKK'yi

içinde bulunduğu her koşulda mücadele edebilen, gelişme yaratabilen bir öncü parti haline getiriyordu. Böylece 3. Kongre bu konuda çok önemli bir birikim ve irade ortaya çıkarmıştı.

Bu gerçekliğin pratiğe dönüştürülmesi, alanlara aktarılması devrimci eylem haline getirilerek gereken ideolojik-siyasi ve askeri sonuçların alınması gerekiyordu. Tabii düşünce ve teorik düzeyde önemli tartışmalar değerlendirmeler yapılmış, eleştirisel-özeleştirisel yaklaşım gösterilmiş, birçok doğru ortaya çıkartılarak kabul edilmişti. Bunlar kongre kararları haline getirilmişti, ama tüm bunların anlam ifade etmesi pratikte uygulanmasıyla doğrudan bağlantılıdır. Pratik alanlarda uygulamaya dönuşürse, pratik görevleri başarıyla yürütecek tarz, üslup, tempo haline gelebilirse kalıcılacak, gerçek anlamda bir değer ifade edecekti, yoksa bir tartışma olarak kalabilirdi. Kâğıt üzerinde ulaşılmış sonuçlar, değerlendirmeler konumunda kalabilirdi. Öyle kalmaması için de yürütülen tartışmanın özüne, ortaya çıkartılan sonuçların içeriğine uygun bir pratik hamleye yönelmek gerekiyordu.

Bu temelde kongre sonuçlarının pratiğe aktarılması, üç cephe üzerinden oldu. Birincisi, Doğu hattından Kuzey Kürdistan'a dönük çalışmalar; ikincisi, Önderlik sahasından Güney Batıdan Kuzey Kürdistan'a dönük çalışmalar ve bir de yurtdışı çalışmalarıydı. Avrupa'da ve Ortadoğu'da kongre sonuçları temelinde yürütülecek pratikler oluyordu. Kuşkusuz sonuç verici olan, önde gelen, en çok potansiyele sahip olan Kuzey Kürdistan'ın doğu ucundan Güney ve Doğu Kürdistan sınırından yürütülecek faaliyetlerdi. Çünkü partinin tecrübeli kadro gücü oradaydı. 1982 yılı sonundan itibaren ülkeye dönüş yapmış üç-dört yıllık gerilla pratiğini yaşamış, onun derslerini edinmiş kadro ve savaşı topluluğu o alanda bulunuyordu.

Önderlik 1986'da kongre yoğunlaşması geliştikçe bir yandan savaşı kesintisiz sürdürmeye çalışmış, 1986 yılı güzünden itibaren de Kuzey Kürdistan'ın değişik bölgelerinden çok önemli bir komuta ve savaşı gücünün Kuzey Kürdistan'ın Doğu ve Güney Kürdistan sınırı üzerinde yoğunlaşmasını toparlanıp mevzilenmesini sağlamıştı. 1986-1987 kışında gücün önemli bir kısmı orada konumlanacaktı. Dolayısıyla kongre sonuçlarını da öyle bir ortamdan ülke içine ulaştırmak istiyordu. Bu kadro topluluğuna

sonuçları taşıyarak onların kış boyu hazırlanması temelinde 1987 baharından itibaren Kuzey Kürdistan'daki gerilla pratiğine sonuçları taşırmayı planlamıştı. Bu önemli bir hazırlıktı.

Kısmen daralmış olsa da 1986 yılı boyunca da ülkede savaş sürmüştü. 15 Ağustos Atılımının ikinci yıl dönümünde Botan'da önemli eylemler yapılmıştı. Bu eylemlerin birinde 1. Kongrenin evlerinde yapılan Seyfettin Zorlu arkadaş şehit düşmüştü. Yine Amed-Dersim sahalarında eylemler vardı. Gerilla pratiği büyük bir çabayla, destekle, yönlendirmeye kesintisiz bir biçimde devam ettirilmiş, kongre sonuçlarının alınıp bu temelde pratik hamleye geçilene kadar mevcut pratik ve potansiyel korunmuştu.

Merkez Komite kendisini bu üç alandan kongre sonuçlarını pratiğe taşımak üzere örgütledi. Öncelik Doğu cephesinden Kuzey Kürdistan'a dönük pratiği geliştirme alanındaydı. Bu alana kongre sonuçlarını taşımak ve pratiği geliştirmek üzere Merkez Komiteden Kör Cemal ve Ferhat görevlendirildiler. Ferhat kongrede kendini var etmek, göstermek üzere belli çıkışlar yapmıştı. Bazen Fatma'nın etkisinde, bazen çevrede başkalarının yönlendirmesi ile çok olumsuz ters pratiklerle kendisini ortaya koymuştu. Sonunda 3. Kongrenin Merkez Komite üyeliğine seçilmişti. Pratik alana gitmesi, temsil etmesi Önderlikçe uygun görüldü. Kör Cemal de kongrede tutumlarıyla güya kongrenin sonuçlanmasında belli bir payı olmuştu, her zaman olduğu gibi yine çevresinde önemli bir beklenti ortaya çıkarmıştı. Onun genel duruşu, tutumu hep öyleydi. İş yapabilir diye beklenti oluşturuyor ama yarı yolda bırakıyordu. Sonuca götürmüyor, beklentileri sonuçsuz kılıyor, yüzüstü bırakıyordu. Kongredeki pratiği de öyleydi. Ona bakarak hem eğer doğru çalışırsa gelişme yaratır hem de olmazsa durumu netleşir diye Önderlik bu görevle görevlendirdi. Önemli bir görevdi. Bir anlamda kongre sonuçlarını ülkeye taşıran güç oluyordu. Aynı zamanda savaşın karargâhını oluşturacaklar, komuta merkezini ortaya çıkaracaklardı.

Alana taşıma işi başarılı olmadı, sonuç vermedi. Söz konusu kişiler İran üzerinden Şemzinan'ın sınır hatlarına gittiler. İran devleti buna izin verdi, fakat kongre belgelerinin götürülmesine dolayısıyla Şemzinan sınır boyunda üstlenmiş komuta ve savaş gücüne ulaşmasına izin vermediler. Götürdükleri belgelerin hepsine el koydular, iade taleplerini karşılamadılar, başka belgelerin götürülmesi, birer nüshalarının verilmesini de kabul

etmediler. Oyaladılar, engellediler. Böylece Önderlik çok çaba harcadı, bütün imkânları kullandı, fakat kongre belgelerinin ülkede toparlanmış kongre sonuçlarını bekleyen komuta ve savaşçı güce ulaşmasını sağlayamadı. Artık mümkün olmayacağı açığa çıkınca bu sefer giden kişilerin yeterli aktarım yapmasıyla kongre sonuçlarını oradaki arkadaş yapısına taşırmayı öngördü.

Bu yönlü uzun bir tartışma içerisinde açığa çıkmış belgelerdi. Eğer belgeler ulaşsaydı kongrenin devamı olarak bir konferans gibi geniş kadro topluluğu içerisinde belgeler işlenecek ona göre eleştiriler-özeleştireler geliştirilecek, düzeltme yapılacak, yeniden partileşme ortaya çıkartılarak gerekli örgütsel planlama ve görevlendirmeler yapıp ilkbahardan itibaren Zagros, Botan hattından Dersim'e kadar Serhat'a kadar geniş bir alana bu güç yayılıp devrimci savaşı geliştirecekti. Fakat böyle olmadı, belgeler olmadı, giden kişiler belgeleri hazırlayamadılar. Sözlü aktarımlarda somut durum yerine parti düşüncesinin özü yerine, daha çok kendi yorumlarını aktardılar, anladıklarını ortaya koydular. Zaten Ferhat çok fazla o yapı içerisinde olamadı. Doğu Kürdistan'da kaldı. Kör Cemal de bir köylü kurnazıydı. Pratikte eşkıyalık içinde belli şeyler öğrenmişti. Dağda kalma ve silah taşıma bakımında bir tecrübesi oluşmuştu. Çatışmalara girmiş, devlet tarafından aranır hale gelmişti. Onun üzerine bir şebeke oluşturmuşlardı. İdil-Midyat arasında yol kesiyorlar, halkı soyuyorlar, onunla geçiniyorlardı, yaşamlarını sürdürüyorlardı. Midyat'ta böyle bir tür soyguncu grubu, eşkıya grubu haline gelmişlerdi. Kendisi de Midyatlıdır. Böyle bir durumda 12 Eylül darbesine doğru gidilince, devlet baskınları artınca da kendisini korumak üzere harekete katılmıştı, dolayısıyla dağda yaşamaya, silah taşımaya da alışkındı. Bunlar dağa çıkıp gerilla olmada önemli özellikler oluyor. Bu bakımdan pratikte yaşamı düzenlemede becerikliydi, ama mücadeleye girme, örgütün ideolojik-politik çizgisini gözetme, taktiğini ve tarzını geliştirme söz konusu olunca bir oportünisti. Daha doğrusu oraya girmek istemiyordu. Çeşitli kurnazlıklarla kendisini sıyrabiliyordu. Kendine göre yorumlar yapıyordu, anlayış düzeyi neyse öyle yorumlara gidiyordu. 3. Kongre gibi çok ciddi bir çalışmanın sonuçlarını pratiğe aktarmada da böyle yaklaştı. Kendine göre 3. Kongre için "aydınlar kaybetti, köylüler kazandı" yorumunu yaptı.

Önderlik sert eleştirdi. “Biz devrimci bir partiyiz, işçi partisiyiz. Partimizin içinde şu veya bu sınıf temsilcileri olamaz” dedi. “Bunun partiye ters bir yorum olduğunu” söyledi. Diğer yandan kendisine yakın insanları öne çıkardı. Rakip gördüklerini geriye itti, üzerlerine gitti. Kongreden aldığı yetkiyle onlar üzerinde baskı uygulamaya, onları kendisi için alternatif olmaktan çıkarmaya yöneldi. Böylece kendi ölçülerine uygun bir grup oluşturup işleri öyle yürütmek istedi. Şehmuz denen biri vardı, onunla uzlaştı. Şemdin Sakık’ı öne çıkardı. Şemdin Sakık’ın o zamana kadar hiçbir şeyi yoktu. Sadece kuryelik yapıyordu. Fakat o da onun gibi mahkûmken katılmıştı partiye, babasıyla, ailesiyle ağalık meselesi nedeniyle kavga etmişti, onun üzerine dağa çıkmış, güya onlarla çatışmaya girip hak almaya yönelmişti. Böyle bir ortamda 12 Eylül baskıları gelince yalnız başına dayanamamış partiye sığınmıştı aslında. Bir sığınma olarak da yurtdışına çıkıp, eğitim görüp gelmişti. Çok fazla ideolojik-politik çizgiyle bir alakası yoktu. Pratik işlerle uğraşıyordu, kendini düşünüyordu, kaba saba işleri yürütüyordu. İkisinin durumları benzerdi. Kör Cemal kendine benzer olanları topladı, öne çıkardı. Partinin diğer güçlerini eleştiri-özeleştiri adı altında geriye itti, bastırdı. Özeleştiri vereceksiniz diye bir düzeltme ideolojik-taktiksel değişim yaratma yerine boğucu, kaçırıtcı bir tarzın sahibi oldu. Ciddi bir hazırlık yapılamadı. Kısacası çok önemli bir güç alanda toplanmış olmasına rağmen kongre sonuçlarını aktarma, özümsetme, buna göre değişim ve yenilenme kararlaşmayla güçlü bir hazırlık olamadı. Tersine kadrolarda daha fazla parçalılık, umutsuzluk, karamsarlık, tepki, öfkenin açığa çıkmasına yol açtı.

Bir diğer şey ise, Kör Cemal Önderliği taklit etmeye kalktı. Önderlik nasıl Suriye-Lübnan sahasında üstlenmiş örgütü yönetiyorsa kendisi de İran sahasında Urmiye Zeve alanında karargâh kurup orası üzerinden Kürdistan’daki savaşı komuta etmek istedi. Ona göre bir örgütlenme yapmaya yöneldi, birkaç kişiyle de öyle anlaşıyordu. Önderlik bütün bunları öğrenince eleştirdi ve reddetti. Kadroları bu durumun düzeltilmesi için çaba harcamaya götürdü. Bunun üzerine yeni görev değişiklikleri oldu. Bazıları kaçtılar. Kör Cemal’in öne çıkardığı Şehmuz bir kadınla birlikte kaçtı. Kör Cemal o alanı bırakıp ülke içerisine girdi. Artık ne yapacağı belli değildi. Onun zararlarını önlemek üzere görevlendirmeler oldu. Kısacası o cepheden taşıma ve kongre sonuçları temelinde olması gereken hamle

yapılamadı. Önderlik bu durumları “feodal-komplocu çizgi” olarak eleştirdi ve mahkûm etti. Örgüt içerisinde kendine yandaş bulma, kendine göre olmayanları çeşitli yöntemlerle bastırma, komplolarla imhaya, intihara sürüklenme eğilimiydi. Kör Cemal’in etrafında topladığı grubun karakteri buydu. Bu tür pratikleri o, alanda geliştirdi. Bunu feodal-komplocuk olarak tanımladı Önder Apo ve çok yönlü tahlil ederek mahkûm etti. Kadroları, komuta ve savaştı gücünü böyle bir anlayışa karşı mücadele etmeye çağırdı.

Diğer bir taşıma sahası Avrupa’ydı. Avrupa’ya belgeler aktarıldı. Önemli bir birikim olmuştu. Gerçekten de büyük bir kitle gücü ortaya çıkmıştı. Yoğun bir kadro adayı topluluğu oluşmuştu. Çok sayıda genç katılmıştı. Ama bunların hiçbirisi ülkeye gönderilmemiş, Avrupa’da toplanmıştı. Öncelikle bu kadro aday gücü genç bir topluluktan ve bu güç Önderlik sahasına aktarıldı. Orası üzerinden gerillaya katıldılar, kongre sonrası gerillanın geliştirilmesinde Avrupa’nın katkıları büyük oldu. Avrupa’daki gençliğin gerillaya sahip çıkması önemli rol oynadı. Onun dışında maddi imkânlar, toplumsal alanda sempatizanlar gönderme, gazete dergi gönderme, şehirlerde ilişkileri geliştirme, cezaevleriyle ilişki kurup ilişki geliştirme yönünde Avrupa önemli roller oynadı. İmkânları vardı, birikimi oluşmuştu. Kanallar açıp aktarımlar olunca ülkede hem gerillanın, hem ideolojik siyasi çalışmaların geliştirilmesinde önemli katkısı oluyordu. Zaten bunu yapmadığı için Avrupa yönetimi 3. Kongrede eleştirilmişti.

Kongre sonrası yönetimin önemli bir çalışması bu oldu. Bu yönlü örgütlenme ve pratikleşme gelişti. Bu olumluydu. Diğer yandan Avrupa’nın iç örgütlenmesinde, yaratıcı bir biçimde ERNK örgütlenmesini geliştirmede sorunlar oldu. Eleştiriler yeterince anlaşılmış yeterince hazmedilmiş değildi. Kongre bir milyonluk cephenin örgütlenmesi gibi büyük bir hedef koymuştu. Onu hemen ortaya çıkartmak, bir daha eleştiri almak için çok aceleci bir tutum ortaya çıktı. Avrupa’nın koşullarını ve yasal durumlarını dikkate almayan, sanki ülkede özgür ortamlarda çalışılıyor gibi yaklaşan tutumlar ortaya çıktı. Önemli bir kitle vardı, dolayısıyla hızla bu kitleyi ERNK üyesi yapmak, bunun için kimlik vermek, üyelik kayıtları yapmak gibi biçimci, Avrupa’nın yasal gerçeğini dikkate almayan tutum ve pratikler ortaya çıktı.

Bu durum tehlike yarattı. Avrupa devletleri bunu görünce şiddetle üzerine gittiler. Kendi egemenlikleri altında yeni yönetimlerin ortaya çıktığını değerlendirdiler, baskınlar yaptılar, engel oldular. Kısacası kitlelere dönük doğru bir eğitim ve örgütlenme tarzı tam geliştirilemedi, inişli çıkışlı oldu. Bazı soruşturmalar yapılması gerekince ülkedeki gibi yaklaşım gösterildi, orada da intihar edenler, polise bilgi verenler oldu. Özellikle Alman polisi bu bilgiler üzerine daha geniş bir operasyona yöneldi.

Zaten TC Devleti, PKK'ye karşı mücadelede kendisine yardım edilmesi için resmen NATO'ya başvurmuştu. 1986'da Avrupa Birliği istihbarat örgütleri toplanmış, PKK'ye karşı bir kovuşturma başlatmışlardı. Belge ve bilgiler toplayıp sonuçları Almanya'da birleştirerek dava açmak, PKK'yi kriminal örgüt ilan edip çalışmalarını engelleyecek bir hukuki durumu ortaya çıkartmak üzere çalışma başlatmışlardı. Topladıkları bilgiyi Almanya'da birleştirip PKK yargılamasına ilişkin bir dava açmaya karar vermişlerdi. Çünkü NATO'nun Türkiye masası Almanya'daydı. Türkiye'deki darbe sürecini de, sonrasını da NATO adına Almanya yönetiyordu. Dolayısıyla bu yönetime karşı gelişen mücadeleler ile Avrupa Birliği ve NATO adına doğrudan Almanya muhatap oluyordu. PKK'ye karşı dava açma, en önde mücadele etme görevini de bu nedenle Federal Almanya Cumhuriyeti üstlenmişti.

Avrupa'da kongre sonrası pratikler, Avrupa Birliği istihbaratının bu yönlü faaliyetlerine zemin sundu, belge verdi. Hızla belge ve bilgi toplayıp dava hazırladılar. Engel koydular. Bunlar bir sorun oluşturdu. Zorluklar ve daralmalar ortaya çıkardı. Fakat bütün bunlara rağmen Avrupa'da 1987 yazında kongre kararları doğrultusunda ERNK'nin kitle birliklerini örgütlemek üzere programlar hazırlandı, kongreler yapıldı ve kitle birliklerinin kuruluşu gerçekleşti. Kürdistan Yurtsever Kadınlar Birliği, Kürdistan Yurtsever Devrimci Gençlik Birliği, Kürdistan Yurtsever İşçiler Birliği kuruldu. Hem genel Kürdistan için bu tür kitle örgütlenmeleri oluşturuldu hem de bunların Avrupa kolları örgütlendi. Avrupa'daki kitle çalışmaları bu tür kitle birliklerine göre yürütüldü. Bu birlikler ülkeye taşınılmaya çalışıldı. Onlar üzerinden Kürdistan'da değişik kitlelerin, gençlerin, kadınların, işçi ve emekçilerin örgütlenmesi için çalışmalar yürütüldü.

İlk kitlesel örgütlenmeler resmi olarak o dönemde geliştirildi. 1977 yılından itibaren Kürdistan Devrimci Gençlik Birliği örgütlenmesi vardı, fakat o ilan edilmemişti. 77 yılı sonunda partinin gençlik örgütlenmesini geliştirme yönünde yine sınırlı bir çaba olmuş belli bir görevlendirme yapılmıştı, ancak 12 Eylül darbesi ortamında bu da gelişmemişti. Sonuçta 15 Ağustos Atılımının geliştirdiği kitle zemini üzerinde farklı toplumsal kesimlere ilişkin kitlesel örgütlenmelerin temeli 1987’de 3. Kongre kararları temelinde Avrupa üzerinden atıldı. Bu örgütlenmeler çeşitli değişiklikler göstererek günümüze kadar geldi. Ülkeye taşırıldığında gençlik örgütü, kadın örgütü farklı isimler aldı. Değişik aşamalardan geçti, ama günümüze kadar gelişerek sürdü.

Kongre sonuçlarının savaş bakımından en çok pratikleştiği saha Önderlik sahası oldu. Önderlik sahası üzerinden Güney Batı Kürdistan’dan Kuzey Kürdistan’a kongre sonuçlarının taşırılması oldu. Kongrenin hemen ardından kongre kararları doğrultusunda ve kongrenin yerinde Mahsum Korkmaz Akademisi kuruldu. Bir akademi yönetimi görevlendirildi. Alanda hazır bulunan güçler bir eğitim düzenine alındı. Ortadoğu’dan, Avrupa’dan örgüte yeni katılan gençler akademiye katıldı, sayı büyüdü. Böylece Mahsum Korkmaz Akademisinin ilk devresi 1986-1987 kışında Lübnan’ın Suriye sınırındaki 1. Konferansın, 3. Kongrenin yapıldığı alanda örgütlendirildi. Hem akademinin kuruluşu oluyor hem ilk devre eğitiliyor hem de kongre sonuçlarını bu temelde ülkeye taşırılması öngörülüyordu. Bu çalışmaları doğrudan Önderlik yönlendiriyordu.

Okul eğitim düzenine dair elde somut bir tecrübe yoktu. O zamana kadar bizim eğitim sistemimiz iki aşamadan geçmişti. 1970’li yıllarda evlerde grup eğitimi biçiminde teorik eğitim oluyordu. 1979-1980 kışından itibaren Lübnan-Filistin sahasında askeri kamplarda teorik-askeri eğitim biçiminde yürütülmüştü. Bunlar yine kamp eğitimleriydi. Parti ilk defa akademik eğitim sistemi geliştiriyordu, yeni bir eğitim düzenine geçiyordu. Daha geniş güçler eğitiliyordu, daha sistemliydi. Bir programı vardı, günlük eğitim tarzı vardı. Teorik eğitim, pratik eğitim bölümleri vardı. Bütün bunların hepsi yeni yaratılıyordu ve yaratıcılık gerekliydi. Önderlik bu temelde program ve tarz geliştirmesi için yoğun çaba harcadı. Günlük sorunlar nelerse eğitim onlar üzerinden oldu. Örneğin ‘Bir asker nasıl yaratılır?’ ‘Komutan kimdir?’ ‘Bir köy nasıl fethedilir?’ gibi sorular

akademinin önemli ders başlıklarıydı. Çünkü pratikte sorunlar burada ortaya çıkmıştı. Akademi olmanın, eğitim yapmanın heyecanıyla hızlı bir gelişme oldu. Orada da yönetimde bu işleri örgütlemekle Terzi Cemal görevlendirilmişti. Fakat o da engel oldu, o da bir köylü kurnazıydı. Eğer gerçekten farklı özellikleri yoksa kongreden çeşitli kurnazlıklarla kendini geçmişte sanki başarıyla işleri yapan biçiminde geçirmişti. Yönetim düzeyini korumuş, önde tutmayı başarmıştı.

Önderlik bu tür yaklaşımlara karşı, “Hiç kimse yandan geçmeye, üstten atlamaya çalışmasın. Kendini çizgiye tam vursun, doğru eleştiri-özeleştiri yapıp düzelterek çıkılsın. Yoksa sonu kötü olur” şeklinde çok uyarılar yaptı. Bu tür kurnazca yaklaşımlara dönük uyarıları olsa da bazı insanlar kendilerini düşünüyorlardı. Terzi Cemal de onlardan birisiydi. Aynı biçimde Mahsum Korkmaz Akademisinde de kendine göre geçiştirmeye, geciktirmeye, oyalamaya yöneldi. Bunun üzerine Önderlik onu soruşturmaya alarak sert eleştiriye tabi tuttu. Durumuna insan tam bir şey diyemiyor, ama en hafifinden laçka, kurnaz birisiydi. Terzi, esnaf özelliklerini çok taşıyordu. Herkesle ilişki kuruyor, laubali, tatlı dilli öyle bir yaklaşım sergiliyordu. HK grubundan PKK’ye geçmişti. Antep’te o grubun militanlarına dönük de provokasyonlar gelişmişti. O ve Ali Çetiner ondan sonra PKK’ye geçmişlerdi. Durumları tam net değildir. İnsan ajan diyemiyor ama yaptıkları ajan pratiğinden başka bir şey değildi. Ona rağmen Önderlik yine görev verdi. Amanos’lar da, Toros’lar da görev yaptı. Tam bir kontra pratiği yaptı. Onlarca genç devrimcinin heder olmasına, kaybedilmesine yol açtı. Hatta baskıyla, basit suçlamalarla cezalandırmaya kadar gitti. O kontra pratiğinden dolayı yargılandı ve kendisi de 1993 yılında cezalandırıldı. 1987’deki uyarıları dikkate almayıp gerekli düzeltmeyi yapmayınca, hatta biraz daha tepkiyle kontra pratiğini sürdürünce örgüt ona izin vermedi. Bu tür engeller aşıldıkça akademik çalışmalar ilerledi. İlk devre nicel olarak da büyüdü. Lübnan’dan çalışmak için gelen gençler vardı. Avrupa’dan hızla gelişler oldu, akademiye katıldılar, böylece akademi büyük bir devre haline geldi ve teorik-askeri olarak gerekli hazırlıkları yaptı ve ilkbahardan itibaren Mardin ve Botan üzerinden Kuzey Kürdistan’a gerilla grupları halinde giriş yaptılar. Bu gruplar doğrudan eylem gruplarıydı. Girer girmez içeride eylemlere giriştiler. 1987 baharından itibaren hızlı ve etkili bir eylemlilik Mardin-Botan hattında gelişti, Garzan’a yayıldı, belli gruplar Amed ve Dersim’e ulaştılar. Böylece yarım da olsa,

Doğu tarafından desteklenmemiş de olsa Mahsum Korkmaz Akademisi-nin sonuçlarının pratiğe, ülkeye aktarılmasıyla çok ciddi bir gerilla hamlesi ortaya çıktı.

Bagog'ta uzun süreli çatışmalar oldu. Botan hattında, Garzan'da, ordu gücüne ağır darbeler vuruldu. Çok iyi hazırlanmış dinamik bir güçtü ve gündemi bir anda belirler hale geldi. Bunun için de eleştiri götüren bazı zayıf kişiler de ortaya çıktı. Onlar düz eylemliliğe yöneldiler. Çete pratiğinin bir başlangıcı Sipivyan'da başlatılan tarzın devam ettirilmesi olarak bazı köy baskınları yaptılar. Koruculuk gelişmişti, düşman halkı örgütleyip bize karşı çıkartmaya çalışıyordu. Güya onlara karış mücadele olarak böyle bir ortamda böyle baskın yaptılar. 1985 yılı sonundan itibaren devlet koruculuğu geliştirmek için çalışmıştı, ağaları, aşiret reislerini zorlamıştı. Botan'da Alikan Tatar bunu yürütüyordu. Mardin diğer çevrelere kadar yayılıyordu. Botan'ın ağaları Tahir Adıyaman'a umut bağladılar. Onu temsilci seçtiler. Tahir Adıyaman TC devletine kayıtlı bir vatandaş değildi. Askerlerle çatışmaya girmişti, aranan birisiydi. Nasıl olsa devletle uzlaşmaz hesabı yapıyorlardı. Devlet faklı yaklaştı, onu affetti ve vatandaş olarak kaydederek Ankara'ya götürdü, yedirdi, içirdi. Biraz o tür şeylere yatkın birisi, dolayısıyla koruculuğu kabul ettirdi. Jirkilerin ağası olarak Tahir Adıyaman koruculuğu kabul edince diğer aşiret reislerinin hepsi kabul etmek zorunda kaldı.

Koruculuk Botan'da Mardin'de 1986 yılı içişiinde giderek örgütlendi. Bunlara karşı çok dikkatli bir mücadele gerekiyordu, fakat öyle yapılamadı. Bazı kişiler "korucu olunmuş" diye köylere baskın yapma, şiddet kullanma biçiminde bir ucuz tutumu geliştirerek zarar verdiler. Önderlik bu tarzı reddetti. Hala da o zararları parti önlemeye çalışıyor. Fakat bunlar istisnaydı, esas olan orduya karşı geliştirilen büyük gerilla savaşıydı ki, 1987 yılında çok yüksek bir düzeye ulaştı. Botan'da Bestler'de günlerce süren çatışmalar çıktı. Hüseyin Sarıyıldız arkadaş, Orhan arkadaşların bir grupla Hezil'de günlerce süren çatışması oldu. Önemli bir komuta gücü çıktı, şehitler verildi. Erdal arkadaş, Şemzinan Zagros hattında şehit düştü, Cemşit ve Bedran arkadaşlar şehit düştüler. Merkez Komite üyeleriydiler. Botan'da Hüseyin Sarıççek arkadaş şehit düştü. Cebinliydi, Önderliğin ilkokul okuduğu köydendi.

Garzan'da önemli bir pratik gelişti, Hayri arkadaş onlar 3. Kongreden çıkmışlardı, öncülük ettiler. Kısacası kongre sonuçları yarım da olsa ülkeye taşmış, büyük bir gerilla hamlesine yol açmıştı. 15 Ağustos Atılımı yeni bir hamleyle çok daha güçlü hale gelmişti. Devlet bu durumu NATO ile birlikte değerlendirmeye aldı, beklentileri boşa çıktı. PKK kendisini yenileyemez, artık gerillayı yürütemez duruma düşer, dağılır umudundaydılar. Mevcut hamle bunun tersini gösteriyordu. PKK kendisini yenilemiş, gerillayı sürdürdüğü gibi çok daha yüksek bir dozaja ulaştırmıştı, hamlesel düzeyde yeni bir çıkış yapmayı başarmıştı. Devlet gücü bu gerçeği kabul edip buna karşı tavır ve tedbir almaya yöneldi.

1987 Temmuz ortasında NATO ve TC devleti yeni kararlar aldı. Kürdistan'da sıkıyönetimi kaldırdılar, yerine OHAL yönetimini ilan ettiler. Bir OHAL valisi görevlendirdiler. Adına "süper vali" dendi. İlk vali Hayri Kozakçıoğlu'ydü. Kürdistan'da savaşı yürütmek üzere bir özel savaş ordusu görevlendirdiler. Böylece Kürdistan, özel savaş yönetimi altına alındı. Gerillaya karşı savaşmak üzere gerillaya savaş gücü olarak OHAL özel savaş ordusu örgütlendirilip pratikleştirilmeye çalışıldı. Gerillanın devamlılığını görünce onun karşısında durabilmek için devlet gücü kendini yeni bir örgütlenme sistemine kavuşturuldu. Türkiye Ankara ve Amed'ten yürütülen yönetimler biçiminde iki yönetime ayrıldı. Amed'te Türkiye'nin yasal sisteminin hiçbirisi geçerli değildi, ayrı bir sistem vardı.

Özel savaş karargâh güçlerinin sözleri kanundu, düşünceleri karardı. Böylece Kürdistan ayrı bir yönetime ayrıldı, ama Kürt halkına bir kontrgerilla savaşı dayatıldığı için bu ölçü bütün Türkiye'yi içine aldı. Sözde seçimler yapıp siyasi kılıf geçirerek 12 Eylül Askeri rejimin kendisini demokrasi diye ilan etmeye çalışırken gerilla direnişi karşısında çıplak bir kontrgerilla yönetim olarak ortaya çıkmak zorunda kaldı. Bu önemli bir gelişme oldu. Özal buna göre yönetimler de seçti. Genelkurmayı da kendisine göre düzenledi. O zaman bazı kendi çizgisine uygun olmayan generalleri attı, kendilerine uygun gördüklerini Genelkurmaya görevlendirdi. Kara Kuvvetleri Komutanı olan Necdet Öztörün diye birisi vardı, onu emekli yaptı, onun yerine Toruntay diye birini görevlendirdi. Hem OHAL ilanı hem genelkurmay düzenlemesi yeni bir savaş hazırlığıydı ve bu temelde bir planlama yaparak gerillaya, PKK'ye karşı Türkiye ve Kürdistan sınırlarını aşan küresel düzeyde bir saldırı planı hazırladılar.

OHAL sistemi Kürdistan’da yeni bir savaş yönetimi ortaya çıkarıyordu. Aynı zamanda topyekûn bir saldırı ve imha planıydı. Bu planın Kürdistan, Ortadoğu, Avrupa ayağı vardı. Bu plan doğrultusunda Irak ve İran yönetimlerine baskı yaptılar, 1987’de ateşkes ilan ettirdiler. Çünkü Kuzey Kürdistan’da gerilla bu savaşın ortaya çıkardığı siyasi ve pratik durumdan faydalanıyordu. Sınır boyları boştu, gerilla rahat hareket ediyordu. Gerillayı durdurabilmek, etkili mücadele edebilmek için savaşı durdurmak gerekiyordu. Baskıyla ateşkes ilan ettirdiler. Humeyni ateşkesi imzalarken “zehir içmekten daha acı” dedi. Fakat imzaladı. Böylece ateşkes yaptırarak hem İran hem Irak devletinin ordularını sınıra sevk etmesini sağladılar. Böylece Güney ve Doğu Kürdistan’ın, Kuzey Kürdistan’a sınır hattına yakın alanlardaki boşlukları doldurdular. Gerillanın oraya geçip hareket etmesini, yararlanmasını engellediler. Askeri deyimle göre “örs” oluyordu.

Özel Savaş, OHAL kapsamında yeni özel savaş kuvvetleri hazırladılar. Onları çok yoğun eğittiler, 1987 yılı güzünden itibaren Kuzey Kürdistan’da gerillaya dönük çok kapsamlı bir operasyon başlattılar. Bu da “çekiç” oluyordu. Güya İran ve Irak orduları sınırı kapatıyordu. Türk ordusu da Kuzey’den süpürme hareketi olarak vurup arada ezmek istiyorlardı. Buna da “sandviç operasyonu” diyorlardı veya başka bir deyimle “örs-çekiç hareketi” diyorlardı. İran ve Irak orduları “örs” Türk orduları “çekiç” oluyordu. Bu şekilde gerilla arada ezilecekti. Bu temelde 1987 kışından 1988 yazına kadar saldırı yürüttüler.

Buna paralel Avrupa’daki kovuşturmayı da ilerletip Avrupa’daki ve Ortadoğu’daki PKK yönetimi hakkında tutuklama kararı çıkarttılar. Almanya 1988 yılı başında davayı başlattı. Şubat ayından itibaren Avrupa’daki PKK yöneticilerini tek tek tutuklamaya başladılar. Davanın bir numaralı sanığı olarak Önder Apo’yu yazmışlardı. Dolayısıyla Suriye yönetiminden de yargılamak için Önder Apo’nun iadesini istiyorlardı. Alman Dışişleri Bakanı üç sefer Şam’a gitti. Esad yönetiminden Önder Apo’nun tutulup kendilerine teslim edilmesini istedi. Suriye yönetimi kendilerinde olmadığını söyleyerek bu talebi karşılamadı. Böylece Önderliği tutuklama ya da kompolarla imha etmeyi başaramadılar. Ama Avrupa yönetiminin önemli bir kısmını tuttular, diğerleri de ayrılmak durumunda kaldı. Böylece Avrupa’da parti örgütü kalmadı. Sempatizanlar, yurtseverler çalışır hale geldiler. Böyle bir ortamda Fatma ile Avukat Hüseyin Yıldırım “PKK Devrimci

Birlik” adıyla bir parti kurduklarını Avrupa’da ilan ettiler ve bütün PKK kadro ve sempatizanlarını kendi partilerine katılmaya çağıldılar.

Önderliği eleştiriyorlardı, Önderlik çizgisini mahkûm etmeye çalışıyorlardı. ‘Doğru PKK’nin kendilerinin olduğunu’ söylüyorlardı ve kendi partilerinde birlik olmaya çağırıyorlardı. Böylece ilk defa PKK’ye karşı Kürdistan sınırlarını aşan Avrupa’yı da içine alan bir topyekûn imha ve saldırı planı hazırlanmış ve uygulamaya konuşmuştu. Amaç açıktı; “sandviç hareketiyle” gerilla ezilecek, gücü kırılacak artık etkinlik yürütemez hale getirilecekti; Önderlik ve parti yönetimi de tutuklanıp yargı altına alınacak, geriye kalan kadro ve halk gücü Fatma ile Avukat Hüseyin Yıldırım’ın kurduğu Devrimci PKK’de toplanacak, sisteme entegre edilecek. Kapitalist modernite sisteminin inkâr ve imha sisteminin içine alınacak. Sistem dışılıktan sistem içine alınacak. Alternatif bir sistem olmaktan diğer milliyetçi Kürt hareketleri gibi sistemin içinde sistemin Kürt ucu olan bir hareket konumuna getirip denetim ve kontrol altına alınacaktı. Fakat PKK o kadar büyümüşü ki, tüm kadro gücünü, sempatizan gücünü yok etmek mümkün değil, artık kitleselleşmişti. Kuzey Kürdistan’da olduğu gibi, Avrupa’da, genel olarak Kürdistan’da yok etmek mümkün değildi.

Bu doğrultuda etkili bir pratik geliştirdiler. Fatma 1987 yılı sonunda parti tarafından Yunanistan’a gönderildi. Orada ERNK statüsünde çalışma yapacaktı, bir ay kaldıktan sonra kayboldu, kaçmıştı. 1988 Mayıs ayında Avrupa’dan yeni bir örgüt ilan ederek ortaya çıktı. Sistemle ilişkiler kurmuştu, yönetimleriyle, devletleriyle, Almanya ile İsveç ile ilişkiler kurmuştu. Kendisi İsveç’te iltica etmişti. Söz konusu plan bir NATO planıydı, dolayısıyla NATO planı doğrultuşundu Önderliğe ve PKK’ye karşı mücadele etmek üzere Fatma’ya görev ve rol verilmişti.

Hüseyin Yıldırım, 1980 yılı öncesi KAWA’cı grup içerisindeydi. Arkadaşlar Amed’de tutuklanınca avukatlıklarını yapmıştı. Sonra onu da güya savunmalarından dolayı tutuklamışlardı. Bir iki ay Amed cezaevinde Mazlum ve Hayri arkadaşların yanında kalmıştı. Oradan çıkınca Önderlik onu Ortadoğu’ya çıkarttı. Güya bize sempati duyar hale gelmişti. Avrupa’ya gönderdi, iltica etti ki, hem orada kalsın hem de orada çalışsın. Avrupa’da ilişkilerle uğraşıyordu. Önderlik ona çok değer veriyordu. Cezaevi üzerine bir kitap yazdı. Fakat fazla çalışmadı, çok verimli değildi, keyfi hareket ediyordu. Bir de özellikle Olef Palme’nin katledilmesi sürecinde tutarsız

davranışları görüldü. 1986 Şubat ayında İsveç Başbakanı Olef Palme bir gece vuruldu. Hemen Türk basını “Apocular vurdu” dedi. Böylece üzerimize Avrupa’yı yönlendirdiler. Hüseyin Yıldırım buna karşı etkili mücadele yürütmedi, ortada şaibe bıraktı. Bundan dolayı Önderlik onu biraz eleştiriyordu. Fakat yine de kendisi örgütün içerisindeydi. Avrupa yönetimi tutuklandıktan sonra bir baktık Fatma ile birlikte ayrı bir örgüt olarak ortaya çıktı. Demek ki, cezaevine alınışı da aslında planlıymış, PKK’de itibar kazandırmak için cezaevine almışlar, sonra çıkardılar. Bir ajan sızdırması oluyordu.

Plana karşı etkili bir mücadeleyi Önder Apo ve komuta savaşçı gücü yürüttü, gerilla bu saldırılara karşı direndi. Büyük çarpışmalar oldu. 1987-1988 kışı boyunca günlerce süren çarpışmalar oldu. Savaşın hacmi büyüdü. İlk defa onlarca arkadaşın şehit düştüğü olaylar yaşadık. Bazı çatışmalarda yirmi hatta kırk arkadaşın şehit düştüğü çatışmalar oldu. Önderlik gerillayı besledi, bu planı bozan Önderliğin durumu oldu. Komploları boşa çıkardı. Avrupa’nın tutuklama kararını boşa çıkartınca Önderlik hem planı deşifre etmede, hem de gerillaya dönük saldırıya karşı gerillayı geliştirmede ısrarlı bir çalışma yürüttü.

1986-1987 kışında Mahsum Korkmaz Akademisinin iki şubesi oldu. Her şube öncekileri iki katlayan düzeye çıktı. 300-400 kişiden oluşan savaşçı gücü akademi yürütüldü. Önder Apo gerillaya dair en kapsamlı değerlendirmelerini bu devrelerde yaptı. Bu değerlendirmeleri “Kürdistan’da halk savaşı ve gerilla” başlığı altında kitap haline getirdi. Teorik tarz ve taktik olarak kapsamlı değerlendirmeler yaptı. Böylece hızla ve derinlikli olarak gerilla güçlerini eğitti ve pratiğe sevk etti. Kuzey Kürdistan’a, darbe yiyen, şehit düşen arkadaşların yerini iki-üç kat doldurdu, sürekli gerillayı besledi ve gerillayı ezme, imha etme girişimleri sonuçsuz kaldı, başarılı olmadı. Böylece plan bozuldu. Gerilla hareketi bunun üzerine çok büyük bir gelişme yaşadı, Avrupa’da kitle hareketinin, Kuzey’de de giderek kitle hareketinin önü açıldı. Gerillaya katılımlar arttı. Üniversitelerden, mahallelerden giderek grup grup kız-erkek gençler gerilla ortamına akmaya başlayınca gerilla büyümeye başladı ve 1989’da Önderlik Botan’da bir gerilla Tugayına ulaşıldığını kamuoyuna açıkladı. Kuzey Kür-

distan'ın her alanında gerilla örgütlenmesi ve savaşı geliştirdi. Bu, OHAL planının başarısız kılınması, siyasi ve askeri olarak hareketin gerilla temelinde çok büyük bir sıçrama yapmasına yol açtı.

Bu dönemde önemli sorunlarından biri de içteki durumdur. Saldırı sadece dıştan OHAL kapsamında dış düşmandan gelmiyordu. Onların uzantısı olarak içten de çeteci eğilimler ortaya çıktı. Önderlik "işbirlikçi çetecilik, dörtlü çete" olarak tanımladı. Kör Cemal, Şemdin Sakık, Hogır ve Şahin Baliç'i öyle tanımladı. Avare-asi çetecilik vardı. Çetecilik gerillada parti öncülüğünün yok edilmesi demektir. Şöylede tanımlayabiliriz; Gerilla savaşını ideolojik-politik amaçlardan çıkarmak demektir. Gerilla ideolojik-politik amaçtan çıkarsa gerillanın başında kim varsa onun yaşam ihtiyaçlarına göre olur. Bu çeteci güçler gerillayı kendi yaşam ihtiyaçlarına göre, kendi güvenliklerini sağlamak üzere yönlendirdiler. Gerillanın Agit Komuta Çizgisi şehadetlerle, büyük savaşlar içerisinde daha çok şehit düşüp zayıflayınca bu çeteler gerilla komutanlıklarını ele geçirdiler. Partinin ideolojik-politik amaçları doğrultusunda gerillayı yürütmek yerine kendi bireysel ihtiyaçları temelinde yürüttüler. Yüzlerce gerillayı etrafına alarak kendi güvenliklerini sağlattılar. Özellikle avare asi çeteciliği Ebubekir ve Botan yapıyorlardı. "Ana Birlik" diyorlardı. Gittikleri yerlerde var olan imkânlarla kendilerini yaşıatıyorlardı.

Gerilla; ideolojik-politik amaçlar, Kürdistan'ın özgürlüğü, gençliğin gerillaya çekilmesi, ordulaşmak yerine komutanın güvenliği ve ihtiyacını karşılayan bir güce dönüşmüş oluyordu bu şekilde. Böylece esas amaçtan koparılıyordu. "Dörtlü Çete" eğilimi de böyledir. Basit ihtiyaçlar için insanları şuraya buraya "git şunu getir, bunu getir" diyerek gönderiyorlardı. Tuzaklara düşerek insanlar şehit düşüyorlardı. Muhalefet etmek isteyenlerin, eleştirenlerin üzerine baskı uyguluyorlardı. Ajan bulduk diyerek tutup baskı altına alıp -yönetimdirler- yargılıyor, cezalandırıyorlardı. Böylece buna karşı çıkan parti militanı bu çeteciler tarafından yargılanıp katledildi. Daha bizde dökümü yapılmış değildir. Hareketimizin pratiğinin tam aydınlanmadığı en karanlık dönemi bu oluyor. İçte baskıyla, korkutmayla güç üzerinde tam denetim sağladıkları gibi, halk üzerinde de benzer uygulamalar yapıyorlar. Köyleri basıyorlardı. Tabi silahsız köylüyü vurmamak kolaydı. Otorite oluşturmaya çalışıyorlardı. Bunları halkı korkutup kendilerine imkân sunsunlar diye yapıyorlardı. Böylelikle PKK'nin halkçı

çizgisini bozdular, halk ilişkilerini yıktılar. Önderliğe “bu kadar eylem yaptık” diye teknil veriyorlardı. Halbuki yaptıkları eylem değildi. Evet, bir saldırı var, ama saldırı partiye karşı, partinin kitle ilişkisine karşı eylemdir. Birçok çevreyi bize karşı böyle düşman haline getirdiler. Komplocuydular.

Mesela koruculuk azdı. Her ne kadar 1985 yılı sonundan itibaren Botan’ın ve diğer yerlerde ağa ve aşiret reisleri koruculuğu kabul etseler de gerillayı iyi tanıyorlardı, düşmanla birlikte olup gerillaya karşı savaşıyorlardı. Bu çeteci güçlerin komploları kan davası yarattı, çatışmaya dönüştü. Mesela bir grup Jirkicilerin ileri gelenlerine kendi işlerini yaptırıyorlar, kış hazırlıkları ve üstlenmelerini bitirdikten sonra taşın arkasına çekip kafalarına kurşun sıkıyorlar. Ondan sonra bu toplum gerillaya düşman oldu. Halbuki korucu da olsalar devletten çok yine gerillaya hizmet ediyorlardı, düşmanlık yapmıyorlardı.

Bu uygulamalarla korucuları ve çeşitli halk kesimlerini bize düşman hale getirdiler. Çetecilik buydu. Çetecilik şu ve bu kişiyle ilişkili bir durum da değildir. İyi anlamalıyız. Çetecilik gerillada partinin ideolojik-politik çizgisinin yok edilmesi demektir. Gerillanın, partinin ideolojik-politik amaçlarından, görevlerinden kopartıp çeşitli kişilerin ihtiyaçlarını karşılayan, hizmetine koşulan güç haline getirilmesidir. İdeolojik-siyasi amaçtan kopan silahlı güç ya eşkıya ya da kendini yaşatan güç olur. Onun misyonu kendisini yaşatmak için çalışması olur. O hale getirmeye çalıştılar.

Önderlik buna karşı büyük mücadele yürüttü. Hem OHAL temelinde hazırlanan imha ve tasfiye planını boşa çıkartmak için Mahsum Korkmaz Akademisinde gerilla eğitimlerini yoğun yürüttü, hem de içte düşmanın bir uzantısı konumunda olan çeteciliği boşa çıkartmak, yenilgiye uğratmak için yoğun bir mücadele yürüttü. Çeteciliği değerlendirdi, tartıştı. Doğru anlayışlar geliştirmeye çalıştı. Çok sayıda yeni kadro eğitti, bu çeteci pratiklerin önünün alınması için pratiğe gönderdi. Düşünsel olarak çeteci anlayışı mahkûm etti. Önderlik, “1990 yılı Ocak ayında Mahsum Korkmaz Akademisinde çocukluk arkadaşım Hasan Bindal, Şahin Baliç ve diğerleri tarafından katledilene kadar işin vahametini tam anlayamamıştım. Öyle bir olayla karşılaşınca artık işin ciddiyetini gördüm” dedi.

Hasan Bindal yoldaşa gelen saldırıyı doğrudan kendine yöneltilmiş bir saldırı olarak gördü ve böylece ideolojik-örgütsel mücadeleyi pratik tu-

tumla da birleştirerek çeteciliğe karşı sert bir mücadele geliştirdi. Bazı çeteciler yargılandılar, cezalandırıldılar, bazıları kaçtı. Böylece ite de eteci çizgi etkisiz hale getirildi. etecilik etkisizleştirilip zayıfladıķa yeni katılımlarla birlikte gerilla nicelik olarak büyüdüğü gibi nitelik olarak da byyd. Birlik düzeni gelişti, her tarafa yayıldı. Böylece 3. Kongre hamlesi esas olarak başarılı oldu. nemli sonuçlar verdi. OHAL planını önemli lde zayıflattı, kırdı. Gerillayı büyüttü, halk ilişkilerini geliştirdi. Çeşitli sapmalara ve eğilimlere karşı da önemli bir mücadele verildi. Bütün bunlar Mahsum Korkmaz Akademisi üzerinden oldu.

Dolayısıyla gerillanın eğitilmesinde, rgtlendirilip yönetilmesinde en temel rolü Mahsum Korkmaz Akademisi oynadı. Akademi doğrudan nder Apo'nun çalışmalarını içeren bir akademiydi. Kadro, komuta eğittiği gibi partinin teorik sorunlarının da çözüldüğü çeşitli konuların tartışıldığı bir akademi olmuştu. Önderlik 1987 yılı başından itibaren çeşitli konuları akademi derslerinde değerlendirdi. "Kadın ve Aile" sorununu değerlendirdi. Kadın zgrlk çizgisinde önemli bir teorik açılım yaptı. O zamana kadar devrimci sosyalist harekette söylenenin çok ötesinde bir teorik ge-lişme sağladı. Devrimci teori kapsamında, gerilla değerlendirmelerinde böyle gelişmeler oldu.

Daha sonra din-inanç konusu üzerine yeni değerlendirmeler yaptı, devrimci teoriye yeni katkılarda bulundu. Sömürgecilik konusunu aydınlattı, sosyalist hareketteki gelişmeleri değerlendirdi. Çeşitli biçimdeki tartışmalar içerisinde reel sosyalizm zlşe giderken adım adım sosyalist güçleri, emekçi çevreleri aydınlattı. Mahsum Korkmaz Akademisi bir ideolojik-askeri eğitim yeri olduğu kadar, bir partinin teorik çalışma ve teorik sorunlarını çözme, devrimci teoriye yeni açılımlar, katkılar yapan, değerlendirmeler yapan bir okul haline de geldi. Hem parti hem gerilla okulu oldu. Öyle kritik bir süreçte çok önemli bir rol oynayarak devrimci pratiği geliştirdi. Büyük katkılar sundu.

f) Halk Serhildanları ve Ulusal Diriliş Devrimi

4. Kongre ve Zindan Direniş Konferansı

Halk serhildanları ve Ulusal Diriliş Devrimi üzerinde duralım. 4. Kongre sürecini özetlemeye çalışalım. Kuşkusuz halk ilişkileri gerillanın direniş çalışmaları sonucunda gelişti. Hem silahlı propagandanın etkisiyle hem de gerillanın halkla ilişkileriyle önemli bir düzey kazandı. Aynı zamanda

Önder Apo'nun ve yönetimimizin de bu yönlü önemli çabaları oldu. İnsanları eğittiler, çeşitli yerlere görevlendirdiler. Önce Ortadoğu'da, Avrupa'da yurtdışı alanlarında ülkedeki gerilla gelişimine paralel olarak kitle çalışmalarını sürdürdüler. 1987 yazında Avrupa'da kadın-gençlik ve işçi birliklerinin kuruluşu gerçekleştirildi. Daha sonra da bu durumu adım adım Kuzey Kürdistan'a taşıdılar. Kuzey Kürdistan'ın uygun kentlerinde, kasabalarında eğitilmiş kadrolarını görevlendirerek halk ilişkilerini geliştirmeye çalıştılar. Özellikle sınır boylarında Suruç-Urfa tarafı, yine Nusaybin-Kızıltepe tarafı, Cizre-Silopi tarafında şehit Berivan arkadaş bu çalışmaların öncülerinden oldu. Şehit Yılmaz arkadaş bu halk çalışmalarına öncülük eden yoldaşlardan oldu.

12 Eylül faşist askeri darbesinden sonra halk ilişkileri çalışmaları bu temelde gelişti. Halkı etkilemek gerekiyordu. Onu çekebilmenin, kazanabilmenin, etkilemenin yolu da propaganda ve ajitasyondur. Propaganda-ajitasyonu doğrudan eğitilmiş, örgütlendirilmiş kadrolarla sözlü olarak yapmak mümkün olduğu gibi basın üzerinden yazılı olarak yapmak da mümkündür. Bir taraftan kadrolar eğitilip uygun şehirlere, alanlara gönderilirken, diğer yandan Önder Apo basın üzerinden de önemli bir propaganda çalışmasını geliştirdi.

Bizim basınımız 1982 Ocak ayından itibaren sistemli ve düzenli olarak yayın yapıyordu, ama Serxwebun daha çok kadro ve sempatizanlara hitap ediyordu. Kitleye hitap etmek üzere 1987'de kitle birlikleri kurulduktan sonra Berxwedan gazetesi çıkartıldı. 15 günlüktü, ERNK'nin yayın organıydı. Fakat geniş kitlelere ulaşmak, partiyi ve gerillayı tanıtmak açısından bunlar yeterli değildi. Önderlik bu yönlü basına ulaşarak hareketi tanıtmaya, kitlelere açmayı gerekli görüyordu. Artık hareket o düzeye gelmişti. Gelişimi için de böyle bir açılım gerekliydi, çünkü propagandasız örgüt ve eylem olmaz. Ne kadar propaganda, eğitim yaparsanız o kadar örgütlenme ve eylem geliştirirsiniz. Her devrimci kadronun, propagandacı ve eğitici olması gerekir. Örgütlenme ve eylemcilik iş bölümü üzerine kurulur, propaganda her kadronun işidir. Propaganda ve eğitim yapmayana parti kadrosu, devrimci militan denmez. Propaganda ve eğitim yapmayan birisi hazır güç, kadro, sempatizan, taraftar ister. Çünkü kendisi yaratmıyordur.

İnsan bunları propaganda ile kazanır. Halkı kazanabilmek, sempatzan haline getirebilmek, yurtsever çizgiye çekebilmek için halka propaganda etmek, etkilemek gerekiyordu.

Önderlik bunu bazı uygun günlük gazeteler üzerinden yapmayı düşünüyordu. Örsan Öymen diye sola ve devrimcilere yakın bir gazeteci vardı. Milliyet Gazetesinde çalışıyordu. Onu daha yakın buluyordu. Fakat o 1987 yazında kalp krizi geçirip ölünce, benzer çizgiden başkalarının araştırılması gerekti. Bu doğrultuda da aynı gazeteden Mehmet Ali Birand'ı daha uygun buldu. Hem partiyi doğru yansıtabilirdi hem de çizgi olarak öylelerinin yansıması uygundu. O doğrultuda M. Ali Birand ile ilişki kurulmasını eğer kabul ederse görüşme yapmak istediğini söyledi. Avrupa'dan arkadaşlar görüşüp ilişki kurdular. Zaten o tür gazeteciler öyle çok okuyup yazmıyorlar, konuşuyorlar, soru soruyorlar tartışıyorlar. Kendilerine göre alacak şeyler var, onları alınca da onun üzerinden yansıtıyorlar. Kitaplar belgeler verelim denince M. Ali Birand, "Ben onlarla nasıl uğraşayım, bir görüşme yapabilirsek benim için yeterlidir" dedi. Bu temelde Birand örgütlendirilerek 1988 yılı yaz başında Mahsum Korkmaz Akademisine Önderlikle görüşmek üzere gitti. Bir kaç gün kaldı. Röportajlar yaptılar. Okulu, gerillayı tanıdı, resimler çekti. Sonuçlarını Milliyet Gazetesinde "İşte Apo! İşte PKK!" başlığıyla yayınladı. Günlerce bu yayınlama sürdü, devlet dava açtı engellemek istedi, fakat o da mahkemeye başvurdu, yayınlama hakkını elde etti.

Böylece resimler ve Önderlik değerlendirmeleri yayımlandı. Önder Apo'nun Türk basınına verdiği ilk demeç bu oluyordu. Röportaj kapsamıydı, resimler çoktu bir haftaya yakın yayınladı. Milliyet bunun üzerine tiraj rekoru kırdı, milyonları geçti. Kendileri de kazandılar hem de Önderlik ve parti gerçeği 1988 yazında kitlelere günlük gazete üzerinden yaygınca tanıtılmış oldu. Bir devrim etkisi düzeyinde oldu. Toplumun tüm kesimlerine yayıldı. Uzun süredir şu ya da bu biçimde söyleniyordu. Gerilla savaşında gündeme geliyordu, ama kimse içeriğini, ayrıntılarını bilmiyordu. Önderlik ve parti gerçeğini deyim yerindeyse dost düşman herkes merak ediyordu.

M. Ali Birand'ın böyle bir etkisi oldu. Böylece kitle ilişkileri, taraftar, sempatzan ilişkileri çok güçlü gelişti. Her tarafta bir kitle patlaması oldu. Toplumun değişik kesimleri başta gençlik ve kadınlar olmak üzere çok

fazla ilgi duyduklar. Kendi basınımız yurtdışındaydı, Avrupa'daydı. Avrupa kitlesi oradan belli ölçüde tanıyordu, ama partiyi doğrudan Kuzey Kürdistan ve Türkiye'ye M. Ali Birand'ın röportajı yaydı. Bu, önemli kitle açılımına yol açtı, güçlü bir propaganda etkisi yaptı. Bunu takiben birçok çevre peş peşe gelip Önderlikle röportajlar yaptılar. Önderliği daha iyi tanımak açısından 1989-1990'da sol-devrimci aydın çevreler, bazı istihbarat çevreleri röportaj ve görüşmeler yaptılar. Bazı çevreler ise röportajları yayınlamak tiraj yapmak istediler. Çünkü belki ilki kadar olmadı, ama Önderlik ile yapılan her röportaj yayınlandıkça etki yapıyordu. Yayınlananların tirajını artırıyor, onun üzerinden kazanç sağlıyorlardı, itibar ediniyorlardı. Böylece yeni bir çalışma alanı basın üzerinden propaganda yaparak kendini Önderliği ve partiyi kitlelere tanıtmaya ve taşırmaya süreci geliştirdi. Bunun gerillaya katılım üzerinde çok büyük etkisi oldu. Gençliğin 1989-1990'da gerillaya katılımı çığ gibi arttı, artık birer ikişer değil grup grup, bölük bölük gerillaya gelme, katılmalar ortaya çıktı. 90'ların başında bu bir patlama düzeyine ulaştı.

Diğer yandan çok büyük sempatizan kitle oluştu. 3. Kongre 1986'da olmuştu. Önüne 4 yıllık hedef koymuştu. Parti, 1990 yılına gelindiğinde gerçekten de çok geniş bir kitleyi etkiler, harekete geçirir hale geldi. Bir yandan OHAL palanını bozan gerilla direnişi, diğer yandan basın üzerinden Önderliğin propaganda yapması geniş bir kitle açılımına yol açtı, hızlı bir gelişme yarattı. Sonuçta hem gerillaya katılım hem halk ilişkileri bakımından 3. Kongrenin hedeflerine ulaşmaya yakın bir yapı ortaya çıktı. İstendiği kadar kadro eğitilebilirdi, istendiği kadar gerilla büyütülebilirdi. İstendiği kadar halk harekete geçirilebilirdi. PKK, bir milyondan daha fazla halkı etkileyen, harekete geçiren konuma geldi. O düzeyde kitleselleşti. İyi bir eğitim ve örgütlenme gücü olsaydı 50 bin gerilla örgütleyebilirdi. Zaten o halliyle gerilla 15-20 bine çıktı. 5 bin daha hatta daha fazla da kadro da eğitebilirdi. Ama bunlar için eğitim ve örgütlenme çalışması gerekiyordu. Yani katılımlar o düzeye geldi de onları yeteri kadar eğitip örgütleyen, öncülük yapan yönetim olmadı.

Bu durumun sonuçları, halkın eyleme geçişinde, serhildanlara kalkışında kendisini gösterdi. Bir yandan da Önderlik kadroları eğitiyor az sayıda da olsa çeşitli şehirlere kitle içerisinde propaganda ve eğitim çalışması yapmak üzerine gönderiyordu. Bu konuda önemli değerlendirmeler

oldu, çeşitli alanlara halk gruplarına mektuplar gönderdi. Bunların hepsi “Kürdistan Yurtseverliği Ulusal Kurtuluş Cephesi” isimli kitapta vardır. Çeşitli değerlendirmeler yaptı, kadrolara halkın “Koma Geller” adıyla örgütlenmesini, her tarafta kitle örgütlülüğünün geliştirilmesini belirtiyordu. Eylem olarak her türlü çelişkiden yararlanmayı, en küçük protestolardan kalkarak birçok kitle eylemini geliştirmeyi gerekli görüyordu.

Arkadaşlar şehit düşüyor cenazelerine sahip çıkılamıyor, cenazelere sahip çıkmak, törenler yapmak gerektiğini belirtiyordu. Bütün bunların hepsi eğitim notlarında ve o dönemde kadrolara yazılmış talimatlarda vardır. Böylece yeni bir perspektif vardı. Mücadeleyi geliştirmek için halkın eğitilip örgütlenip eyleme çekilmesi arayışı vardı. Bu durum 1990 yılı baharında Bagok’ta bir grup arkadaşın şehit düşmesi ardından Nusaybin’de halkın cenazelere sahip çıkılmasıyla pratiğe dönüştü. Şehit düşenlerden Kamuran Dünder, Nusaybin’de tanınan bir aileden oluyordu. Yine Hacı Abdülkerim Temel arkadaş vardı. Nusaybin’de çevrede tanınanlardandı. 1979’da partiye katılmıştı. Katılmadan önce KDP’nin Merkez Komite üyesiydi. Kürdistan’da Kuzey’de, Rojava’da tanınıyordu. Diğer arkadaşlar da böyle tanınan çevrelerdendi. Hem tanınan kişiler olması, yerelden olmaları, hem de bu yönde Önderliğin eğitim ve hazırlıkları sonucunda bu yoldaşların cenazelerine halk sahip çıktı, geniş bir cenaze töreni yaptı.

Böylece hem gerilla cenazelerine sahip çıkılmış oldu, hem de halk hareketinin önü açıldı. Bu durum giderek birçok alana yayıldı. Halkın bilinçlenmesi, faşist-soykırımcı rejimin baskılarının yarattığı öfke ve tepki patlamaya dönüştü. Kasaba-kasaba, köy-köy, mahalle-mahalle serhildanlar başladı. Newroz’lar serhildanlara dönüştü. Cizre’den Lice’ye kadar önemli serhildanlar gelişti. Cizre serhildanı Berivan ve Yılmaz arkadaşların yönetiminde büyük bir savaşa dönüştü. Berivan arkadaş o serhildan da şehit düştü. Bu durum, giderek bir yandan gelişmekte olan düşman saldırılarına karşı da kendi öncülerine sahip çıkma durumunu geliştirdi. Bu sahiplenme yurtsever bir bilinç ile birleşti, 1991 yazında Amed’te Vedat Aydın’ın cenaze töreninde doruğa ulaştı. Törene neredeyse yarım milyon insan katıldı.

Vedat Aydın 1980'den önce DDKD yönetimindeydi. Bismillidir. 12 Eylül darbesinden sonra tutuklanmış bir süre cezaevinde kalmıştı. Cezaevinden çıktıktan sonra gerilla hareketi gelişince ona sempati duydu. Daha sonra siyasi eylemler, etkinlikler içerisinde oldu. İnsan Hakları Derneğine katıldı. Diyarbakır şubesinde çalıştı. 1989 sonu 1990'da Halkın Emek Partisi kurulunca onda yer aldı. Diyarbakır il başkanıydı. Gerilla direnişi halkı etkileyip harekete geçirince ve serhildanlar başlayınca yeni bir toplum ortaya çıkmıştı. Demokratik Ulusun başlangıcıdır. Buna "Ulusal Diriliş Devrimi" diyoruz. Toplum bu biçimde artık sömürgeci, soykırımcı rejimden bir düzeyde kopmuş oluyordu. Kendi diline, kültürüne, tarihine sahip çıkıyor, Kürtlüğüne sahip çıkıyordu. Kültürel asimilasyonu reddediyordu. Böylece kültürel soykırımdan bir kopuş yaşıyordu. Ulusal Diriliş Devrimi kendine sahip çıkmak demek, kendisi olmak demek, toplumun kendi kökleriyle birleşmesi demektir. Diliyle, tarihi ve kültürüyle birlikte yaşaması, onlara sahip çıkar hale gelmesi demek, böylece asimilasyonu, kültürel soykırımı reddetmesi demektir.

Serhildanlar Kürt toplumunda böyle bir etki yaptı. Toplum kültürel soykırıma karşı çıktı. Kendi diline, kültürüne, kimliğine sahip çıktı. Bir Kürt ulusal toplumu oluşmaya başladı. Kendi kimliğiyle, kültürüyle yaşar; bununla gurur duyar hale geldi. Böylece yeni bir toplum oluştu, ortaya çıktı. Türkiye'nin devlet egemenliğindeki toplumundan kopan bir toplum olduğu gibi Türk uluslaşmasından kopan bir toplumdur da, Kürt Demokratik Uluslaşmasını yaratan bir toplumdur. Böyle bir toplum yeni bir siyasetin temel kitlesi haline geldi. Gerillanın düzene, devlete karşı mücadelesi Kürdistan üzerinde devlet etkisini kırmıştı, yeni bir toplum ortaya çıkmıştı ki bu toplumun kendine özgü örgütlenmeleri gelişmeye başladı. Gazeteler "Özgür Gündem" vb. gazetecilik başladı. Özgür yayıncılık gelişti. Sanat alanı "Mezopotamya Kültür Merkezi"leri adıyla örgütlendi. 1990'ların başından itibaren bu mücadeleyle Kürt Demokratik Ulus Toplumu ortaya çıktı. Kendi demokratik kurumlaşmalarını geliştirdi. Bu kurumlaşmaların önemli bir alanı da demokratik siyaset alanıydı.

1989'da Paris'te bir Kürt Konferansı düzenlendi. Konferansı düzenleyenler, SHP içerisinde yer alan Erdal İnönü'nün Sosyal Demokrat Halkçı Partisi içerisinde yer alan 5-6 Kürt milletvekilini de davet ettiler. Onlar da

gidip konferansa katıldılar. Bunun üzerine Erdal İnönü, bölücülük yapıyorlar diye partiden ihraç edilmeleri için bu milletvekillerini disiplin kuruna verdi. İhraç edilecekler netleşince onlar ayrıldılar, kendi dışlarında var olan aydın-siyasetçi bir grupla da birleştiler. Halkın Emek Partisi adıyla yeni bir parti kurdular. Kitle tabanları da serhildanla ortaya çıkan Kürt Demokratik Uluslaşması oldu. Devrimci mücadele Ulusal Diriliş Devrimi, Demokratik Siyasetin kitle tabanının demokratik toplumunu ortaya çıkar-mıştı. Bu demokratik toplumun siyaseti olarak yeni bir demokratik siyasi akım ortaya çıktı. O zamana kadar Kürdistan'da demokratik siyasetin zemi-ni yoktu. Dolayısıyla her şey savaşıyla çözülmüyordu. Temel mücadele sa-vaş yani gerilla, temel örgütlenme orduydü. On yıla ulaşan büyük gerilla direnişi artık yeni bir mücadele biçimi ortaya çıkartıyordu. Halk direnişi, halk serhildanları onun bir parçası olarak da demokratik siyaset gündeme geliyor, devreye giriyordu. Partinin kuruluşuyla birlikte Ulusal Diriliş Dev-rimi'yle ortaya çıkan kitleyi kendi tabanı yaptı ve böylece Kürdistan'da ana siyasi akım haline geldi. Türk siyasetinde de yeni bir açılımı ifade etti. Bütün aydınlar, yazarlar, demokratik güçler, gerillaya katılamayanlar de-mokratik siyaset alanına katıldılar, özgür basın alanına katıldılar. Kültür ve sanat alanına katıldılar. Oralarda görev ve sorumluluk üstlenerek dev-rimci yurtsever mücadele içerisinde yer almaya, ona katkı sunmaya çalış-tilar.

Vedat Aydın da HEP'in Diyarbakır İl Başkanıydı. Kontrgerilla kaçırdı. Cenazesi Ergani yolu üzerinde bir hafta sonra bulundu. O dönemde 1990'dan itibaren kontrgerilla devreye sokulmuştu, harekete geçirilmişti. Hizbullah özel savaş merkezi tarafından örgütlendirilmişti, Hizbulkontr olarak onlar harekete geçirilmişti. Serhildana karşı kitleyi bastırmak üzere şehirlerde öne çıkan halk önderlerini katletme temelinde JİTEM misali bir kontrgerilla oluşturdular ve saldırıya geçirdiler.

JİTEM'cilerin büyük kısmı PKK'den kaçan hainlerdi. Onları tetikçi ola-rak kullanıyorlardı. Özel Harp Dairesine bağlı bazı subaylar -Veli Küçük gi-biler- bunu örgütlemekle görevlendirildiler. Tetikçi kesimin hepsi PKK'den kaçan hainlerden oluştu. Nebil isimli Ali Tilki ya da Ali Ozansoy, Abdülkadir Aygan, Abdülhakim Güven, Kemal Emlük, gerçekten de ajandı. Şüpheliydi. Polisle muhtemelen Diyarbakır'da ilişki kurmuştu. Ke-

mal denilen kişi Botan'da iyi bir savaşçıydı. 15 Ağustos'tan sonra katılmıştı. 1985 sonu onu aldı, kaçırdı. Her ikisi de JİTEM'in kurucusu olarak yer aldılar. Bunların bir kısmı hala çalışıyor olabilirler. Rojava'dan katılanlar oldu. JİTEM bunlardan örgütlendirildi. Bunları serhildanı bastırmak üzere öne çıkan halk önderlerini katletmede tetikçi olarak kullandılar. Hizbulkontra tetikçi olarak kullanıldı. Vuruyor, kaçırıyor, katlediyorlardı. Terör estiriyorlardı, topluma dehşet yayıyorlardı, gözdağı veriyorlardı. Böylece serhildanları bastırmak istediler. Halk serhildanları çıkar çıkmaz hemen devlet buna karşı tedbir aldı ve bastırma hareketi olarak kontrgerillayı harekete geçirdi. Vedat Aydın da bu temelde kaçırılmıştı, tanınıyordu. Cenazesi bulununca büyük bir öfke patlaması oldu. Cenaze töreninde yarım milyon insan toplandı. Amed'te en büyük serhildan oldu. Küçük kitle hareketlerinden yarım milyon insanın ayağa kalktığı bir durum ortaya çıktı. Cenaze törenine de kontralar saldırdılar. 20 civarında insanı katlettiler. Böyle bir saldırıyla halkı bastırmak, sindirmek istediler, ama kitlede büyük bir kabarış vardı.

Böylece gerilla mücadelesinin ve halk çalışmasının sonucu, 1990'ların başında bir Ulusal Diriliş Devrimi, Halk Devrimine dönüştü. Demokratik Halk Hareketi, serhildanlar ortaya çıktı. Gerillanın yanı sıra yeni bir mücadele biçimi olarak serhildan devreye girdi. Böylece halk savaşının mücadele alanı, eğitilen gücü genişledi. Sadece gerillaya dayalı bir mücadele olmaktan çıkarak, parti ve gerilla öncülüğünün öncü savaş olmaktan çıkarak gerçek anlamda bir halk savaşı, halk direnişi haline geldi. Bu önemli ve tarihi bir gelişmeydi. 25 yıla aşkın süredir bu gelişmenin ortaya çıkardığı yeni toplum devam ediyor. Bakur'e Kürdistan'ın büyük devrimiydi. Bu, her ne kadar siyasi iktidarı ele geçirememiş olsa da yerel düzeyde kendi örgütlülüğü içerisinde, kendi kendini demokratik çerçevede yöneten bir toplum oluştu. Bu büyük bir devrimdir, toplumdur. Hala bazıları "Neden Bakur'da devrim olmuyor" diyorlar. En önce Bakur'da devrim oldu. Bakur'daki Ulusal Diriliş Devrimine dayandığı için Güney Kürdistan'da bu statü ortaya çıktı. Hala Bakur'daki Ulusal Diriliş Devrimi devam ettiği için Rojava'da 19 Temmuz 2012 devrimi oldu. Bakur'da devrim olmadan diğerk parçalarda devrim mi olabilirdi? Bu mümkün değildir. Şimdi AKP-MHP faşizmi bu devrimi tasfiye etmeye çalışıyor ki, Başur, Rojava

gibi diğerk Kürdistan parçaları dayanaksız, öncüsüz kalsın ve bu şekilde onları da ezip tasfiye edebilsinler. Bunu böyle bilmek, böyle anlamak gereklidir.

Böyle bir dönemin önemli örgütsel olayları nelerdi? Onlar üzerinde biraz durmakta yarar var. 1989-1990 mücadelesiyle çetecilik gerillada önemli ölçüde geriletildi. Botan’da Tehtareş konferansını yapmışlardı. Önderlik onu da çeteci konferans olarak tanımladı. Böylece gerillayı akademi temelinde ideolojik, politik, örgütsel olarak doğru bir öncülüğe, çizgiye çekerek gelişimini sürdürdü.

1990 yılı Aralık sonuydu. PKK, 4. Kongreyi yaptı. 1990 kongre yılıydı. Bundan önce 1990 Mayıs ayında Mahsum Korkmaz Akademisinde PKK 2. Konferansı yapıldı. Bu, kongrenin başlangıç süreci oluyordu. 1990 başında hem olan önemli gelişmeleri değerlendirmeyi ifade ediyordu hem de artık kongre ülkede olacaktı. Dolayısıyla Önderlik katılamayacağını düşünerek kongreye hazırlık çalışması anlamında 2. Konferansı düzenledi. Önderlik konferans sonuçları olarak kongreye katılmayı öngördü. Önderliğin, 2. Konferansa sunulan kapsamlı raporu var. Konferans, 1987’den itibaren yaşanan o büyük mücadeleyi değerlendirdi, çeteciliği mahkûm etti. Siyasi durumu değerlendirerek önündeki dört yıl için kapsamlı bir karar ve plan ortaya çıkardı. Sonuçları yazılı olarak yine akademide hazırlanmış bir kadro topluluğuyla ülkeye aktarıldı. Körfez krizi anlamındaki gelişmeler kongre sürecini biraz etkiledi. Sonuçta 1990 yılı Aralık ayı sonunda Haftanın’de 4. PKK Kongresi toplandı.

Kongre yeri hala duruyor, zaten isim olarak arkadaşlar orayı “4. Kongre yeri” olarak tanımlıyorlar. 4. Kongreyi Önder Apo “Gerilla Kongresi” olarak tanımladı. 1. Kongre, Amed’te Lice’nin Fis köyünde olmuştu, PKK orada kurulmuştu. Birinci, ikinci, üçüncü kongreler yurtdışında gerçekleşti. Dolayısıyla 4. Kongre 8 yıl sonra ülkede düzenlenen ilk kongre oluyor. Bu bakımdan önemliydi. Doğrudan gerillanın denetlediği alanda oluyordu. Özgür ortamda gerçekleşiyordu, bu bakımdan önemliydi. Aslında yönetim-komuta ve kadro gücü yeterli olsa, yeterlilik gösterse 2. Kongre de ülkede olabilir, gerilla kongresi olarak gerçekleşebilirdi, ama kadro sorunları, ortayolcu, tasfiyeci etkiler bunu engellemişti. 4. Kongre yaşanan gelişmeler sonucunda kaçınılmaz olarak ülkede olacaktı ve bu anlamda önemli özellikler taşıyan bir kongre olarak gerçekleşti. Kongreye

gerillanın değişik bölgelerinden, eyaletlerinden kadro toplulukları katıldılar. Nicel ve nitel bakımdan yeterlilik arz eden bir katılım vardı. Aynı zamanda önderlik sahasından da büyük bir grup gelmişti. Geçen 4 yıl büyük savaş ve direnme yılıydı. Sonuçlarını değerlendirip devrimi kararlaştırmayı ve planlamayı hedefleyen bir toplantı olarak gerçekleşti.

Önderlik değerlendirmeleri konferans sonuçları olarak kongreye taşırıldı. Kongreyi etkileyen diğer bir şey, iki Ağustos 1990’da Saddam Hüseyin yönetiminin Kuveyt’i işgal etmesiyle ortaya çıkan Körfez krizi durumu. 1988 yılı baharında İran-Irak savaşında ateşkes olunca Irak yönetimi kendisini yürütmekte, savaşta oluşturduğu orduyu yürütmekte zorlandı. Kuveyt benzeri yönetimlerden destek istemişti, ama destek vermemişlerdi. Irak, Kuveyt’i kendi toprak parçası sayıyordu. Yine Saddam Hüseyin kendisini Arap lideri sayıyordu. Dolayısıyla Arapları birleştirecek önderlik olarak görüyordu. Bütün bunların sonucunda ABD’nin de göz kırmasıyla Saddam Hüseyin ordularını Kuveyt’e sürdü. Kuveyt yönetimi kaçtı ve Saddam Hüseyin Kuveyt’i ele geçirdi. Büyük bir ihtimalle ABD, Kuveyt’i alırsanız karşı çıkmayız izlenimini vermişti. Açıktan yönlendirme olmasa da en azından Saddam Hüseyin yönetimi böyle anlamıştı, bu bir tür teşvik oldu. Irak yönetimi Kuveyt’i işgal ettikten sonra ABD karşı bir faaliyet başlattı. Saddam’a karşı bölgede ve dünyada Kuveyt işgalini bahane bilerek Ortadoğu’da etkinliğini arttırmak üzere planlı ve yoğun bir siyasi-askeri mücadeleye girdi. 150 bine yakın askeri gücünü Ortadoğu’ya sevk etti. Suudi ve diğer glerle anlaştı. Körfezin her tarafına askeri mevzilenmede bulundu. Öyle ki Ortadoğu’nun en büyük ordularından biri haline geldi.

Saddam Hüseyin yönetimine karşı uluslararası alanda bölgede bir koalisyon örgütledi. Suriye yönetimi dâhil Arap devletleri doğrudan ABD’nin Saddam karşıtı koalisyonuna katıldılar. İran zaten Saddam ile çatışmalıydı, arada kaldı. Sadece Arafat yönetimindeki Filistin Kurtuluş rgt, Saddam yandaşıydı. Onun dışında açıktan Saddam yanlısı kimse yoktu. Böylece 2 Ağustos’tan sonra yoğun bir siyasi-diplomatik mücadele yaşandı. Tüm dünyayı etkisi altına alan bir kriz ortaya çıktı. Öyle ki siyasi propaganda savaşı ilerledikçe artık Körfez savaşına başlama ihtimali çok fazla arttı. Yıl sonuna doğru savaş başladı başlayacaktı. Nitekim 17 Ocak 1991’den itibaren ABD hava kuvvetleri Bağdat’ı vurmaya başladı.

Dolayısıyla 4. Kongre Körfez krizinin ağır baskısı, etkisi altında oldu. Bölgeyi etkileyen savaş başladı başlayacaktı, acele etmek gerekiyordu. PKK toplantı halinde yakalanırsa hazırlıksız olurdu. Körfez Savaşı başlarsa bu durum Ortadoğu'yu etkileyecekti. Zaten kriz etkiliyordu, Kürdistan'ı da etkileyecekti. Onun için kongre ortamında birleşmiş kadro komuta gücünün alanlarda olması, görevinin başında olması gerekiyordu. Öyle olmazsa savaşla birlikte ortaya çıkan imkân ve fırsatları değerlendiremezdi. Hatta tehlike ortamında bile kalabilirdi. Bu bakımdan kongre biraz acele yapılmak durumunda kaldı. Krizin etkisi oldu. Bunun etkisi sonucu kongrenin bazı gündemleri hızlı geçildi, ertelendi. Örneğin eleştiri-özeleştiri gündemi 3. Kongredeki gibi platformlar biçiminde olmadı. Yönetim yazılı rapor hazırlasın, özeleştirisini yazılı rapor halinde yönetime sunsun biçiminde karar alıp platform yapılmadan geçildi. O yönlü çözümlemesi biraz zayıf kaldı.

Diğeri Körfez savaşı olunca Ortadoğu'daki ve Kürdistan'daki durum birdenbire değişti. Dolayısıyla kongrenin yaptığı askeri siyasi değerlendirmeler sürecin hızı nedeniyle etkisini yitirdi. Yeni gelişmeler karşısında yeni değerlendirmeler yapmak gerekiyordu. Bütün bunlara rağmen ülkede gerilla ortamında gerçekleşen bir kongreydi. Tarihi önemi vardı. Gerillanın gelişme düzeyini, kendine güvenini gösteriyordu. Bu çerçevede siyasi değerlendirmeler, örgütsel durum, yürütülen savaş pratiğinin değerlendirmeleri oldu. Haftanın ve Xakurke karargâhları olarak gerilla iki karargâh biçiminde somutlaşıyordu. O karargâh temsilcileri kongrede yer aldılar. Üyeler kongrede yer aldılar. Yeni sürece ilişkin kararlar, planlamalar oldu. Gerillanın iki karargâh biçiminde örgütlenmesinin geliştirilmesi orada kararlaştırıldı.

Kongre yeni bir yönetim seçti. Kongrede tartışılan daha sonraki sürece damgasını vuran bir şey, gerillanın ve demokratik siyaset alanının durumuna ilişkin değerlendirmelerdi. Mehmet Şener cezaevinden çıkmış, Önderlik sahasında kalmıştı. Kongre için ülkeye gelmiş 4. Kongreye katılıyordu. 4. Kongre, onu Merkez Komite üyeliğine de seçti. Kuşkusuz 4. Kongre daha önceki pratik süreç gereği en çok gerillada çeteciliği eleştirdi. İşbirlikçi çetecilik, asi-avare çetecilik, feodal komploculuk 4. Kongrenin mahkûm ettiği anlayışlar oldu. Çeteciliği eleştirip mahkûm edip ge-

rillayı doğru Önderlik çizgisine çekme yaklaşımını gösterdi. Mehmet Şener onlar ise bunu fırsat bilerek aslında çeteciliği eleştirip mahkûm ederken, onunla birlikte gerillayı eleştirip mahkûm etmeye dönük yaklaşımlar ortaya koydular. Partiye gerillanın rolünü tamamladığını, daha fazlasının çeteciliğe yol açacağını dolayısıyla gerillanın geri plana itilip demokratik siyasetin, legal alanın öne çıkartılması gerektiği biçiminde bir çizgi dayatıldı. Bunu Doğu Perinçek grubu dayatıyordu. Doğu Perinçek bu çerçevede Önderlik sahasına gelmiş, Önderlik ile görüşmüş, cezaevinden çıkanların legal alana verilmesini, gerillaya katılmamalarını istemişti. Önderlik de “olabilir” demişti. Cezaevinden çıkan arkadaşları hep kültürde, basında, partide görevlendirmişti.

Daha sonra Doğu Perinçek’i bir süre tutuklayıp avukat Hüseyin Yıldırım gibi Diyarbakır cezaevine koydular. Orada PKK’li kadrolar içerisinde kaldı. Daha sonra bir eğilim olduğu açığa çıktı. Bu eğilim aslında gerillayı hükmünü doldurmuş diyerek geri plana itip tasfiye edip yasal siyaset temelinde PKK’yi düzenin içene çekme çizgisidir. Bu temelde bir görüşmesinde Doğu Perinçek Önderliğe zaten “gelin bizim partimize katılın” teklifinde bulunmuştu. Kendilerinin Sosyalist Partisi vardı. Halbuki partilerinin PKK’yi içine alacak ne gücü, ne hacmi vardı. Fakat Ergenekoncu denen çizginin o zamanki taktiği buydu. Bir politika olarak bunu uyguluyordu. Mehmet Şener bu çizgiyi 4. Kongre ortamına dayatmaya çalıştı. Açıkta böyle bir şey olmasa da resmi-gayri resmi ortamlarda gerillanın gününün dolduğu, rolünü oynadığı, gerilla yerine yasal siyaset demokratik alanın öne çıkartılmasını hep propaganda etti. Böylece ortamlarda biraz kafa karışıklığı ortaya çıktı.

Kongreden sonra görev düzenlemeleri olup raporları Önderliğe gidine Önderlik kongre sonuçlarına bir şey demedi, pratikleşmesini istedi. Fakat görev düzenlemelerinde Mehmet Şener’in pratik görev almasını uygun görmedi. “Benim için net olmayan bazı hususlar var, netleşmesi lazım. Merkez Komiteye seçilmiş, resmi görevdir bir şey demem, ama pratik görevlendirmeleri ben yapıyorum. Dolayısıyla pratik görevlere verebilmem için netleşmem lazım” dedi. Bu temelde netleştirilmesi gereken konuları içeren bir soru listesi gönderdi.

Böylece Mehmet Şener soruşturmaya alınmış oldu. Soruşturmayı yap-sın diye Önderlik sahasından bir grup soruşturma komisyonu olarak gön-derildi. HPP'liler deniliyordu. HPP(Hezen Parastina Parti) adında partinin iç güvenliğini sağlamakla görevli bir iç örgütlenme, denetim örgütlenmesi ortaya çıkarılmıştı. Kendisini HPP olarak tanımlamıştı. Önderlik çizgi sap-malarına karşı mücadele için hep arayış içerisinde oldu. Bazen müfettiş gibi görevlendirmeler yaptı, bazen istihbaratçı gibi yaptı, fakat bunlar tut-madı. Bunlarla sonuç alınamadı, bu sefer çeteciliğe karşı bir tedbir olarak HPP'yi örgütlemeyi öngörmüştü. Onunla parti içerisindeki saptmalara karşı mücadele edebilirim diyordu. HPP grubu Mehmet Şener'i soruştur-mak üzere geldi, ama Mehmet Şener'i de alarak birlikte kaçtılar. Parti sa-vunma grubu olarak değil, tasfiyeciyi alıp kaçırma grubuna dönüştü.

PKK'de böyle olmuyor. Bir fedai hareketinde birileri hareketin sahibi birileri de onun memuru, görevlisi olmuyor. Herkes hem sahibi hem de görevlisidir. O anlayışı geliştireceksin. Yoksa özel örgütlemeler geliştire-rek PKK içerisinde hiçbir zaman denetim sağlanamadı. Bu işi yapacaklar sorun haline geldiler. Yanlış anladılar, kendilerini abarttılar. Örgüt içeri-sinde bu durum hep tepkiyle karşılandı. Çünkü birileri birilerinden ayrı oluyordu. Oysa parti içerisinde eşitlik vardı. Örneğin birisi gerçekten iyi PKK'li ise o zaman görev alsın işleri yürütsün, parti işleri başarı ile yürü-sün. İlla birileri yanlış yapacak da bir başkası da o yanlışın denetleyicisi niye olsun ki? Kişi yanlış yapmayacak, doğru yapacaksa o zaman işin ba-şında olsun, doğru yapsın. Fedai hareketlerinde bu tür örgütlenmeler ol-muyor. Mülkiyetçi hareketlerde, iktidarcı hareketlerde oluyor. Birileri sa-hibi birileri de o işin memuru, çalışanı oluyor. Sahipleri denetliyorlar, sor-gulayıcı oluyorlar. Ama PKK'de herkes hem sahip hem hizmetçi. Parti içe-risinde birileri sahibi birileri hizmetçi gibi bir ayrım yoktur. Dolayısıyla da PKK içerisinde bu tür girişimler sonuç vermedi. HPP de sonuç verme-yendi. Mehmet Şener kaçınca hemen Rojava'ya gitti, orada bazılarını ta-nıyordu, bazılarından destek gördü, kendisini PKK-Vejin olarak ifade etti. Yeni bir parti kurduğunu söyleyerek Avrupa ve ülkeyle ilişki kurmaya, özellikle cezaevinden çıkan kadrolar başta olmak üzere tıpkı Fatma gibi partiyi kendisi etrafında birleşmeye çağırdı. Bir provakatif, bölücü, boz-guncu akım olarak ortaya çıktı.

Cezaevinde baskı altında çeşitli anlayışlar oluşmuştu, bir zemin vardı. Dolayısıyla bu durum 1990 yılı başında örgüt için ciddi bir tehlike arz etti. Önderlik bunun üzerine böyle bir çalışmanın önünü kesmek üzere Mehmet Şener'in üzerine gitti. Yoğun bir çaba ile Mehmet Şener etkisiz hale getirildi.

Diğer yandan da sadece bir kişiyi etkisiz hale getirmek, sorunu çözmeye yetmiyordu. Onun kendisine zemin yaptığı anlayışı kurutmak lazımdı. Bunun üzerine 1991 yazında cezaevinden çıkan tüm arkadaşları Mahsum Korkmaz Akademisine taşıdı. Orada topladı. Özel tartışmalar yürüttü ve Birinci Zindan Direniş Konferansını gerçekleştirdi. Şener tasfiyeciliğinin zindana dayandığını fark etti. Zindanda buna zemin olan bir liberalize olma durumu var. Bunun için uzun bir süre tartışmalar yürütüldü, toplantılar oldu. Birçok farklı anlayış vardı. Şener'e karşı yürütülen mücadele doğru anlamayan, hatta tepki duyan arkadaşlar vardı. Ciddi bir örgüt kültürü yoktu, savrulma olmuştu, bireycilik had safhadaydı. Önderlik sabırla haftalarca aylarca eğitim ve hazırlık çalışması yürüttü, tartışmalara katıldı. Öyle ki o tartışmaların konferans konuşmalarının bir bölümü Diyarbakır Zindan Direnişi başlığı altında kitap haline getirildi. En az onun üç-dört katı kadar da hem hazırlık sürecinin hem de konferansın belgeleri daha vardı. Çözümlemeler, tartışmalar çok fazlaydı. Aşırı derecede liberalize olma vardı, Örgüt, Önderlik, çizgi dinlemiyorlardı. Bireycilik had safhaya çıkarıldı. Herkes "benim anlayışım, benim sosyalist anlayışım" dayatmasında bulunuyordu. Reel sosyalizm çözüldüğü için, bir gün herkes sıradan kalkıyor, "benim sosyalizm anlayışına göre şöyle olmalı, zaten Sovyetler bundan dolayı oldu..." diyordu. Böylelikle herkesin kendisine göre bir anlayışı vardı. Önderlik bunları sabırla dinliyor sonunda "benim sosyalizm anlayışına göre de durum böyledir" diyor. Örgütün resmi ve fiili yöneticisi de benim. Dolayısıyla benim sosyalizm anlayışım geçerlidir. Ya benim anlayışına katılırsınız ya da gider başka yerde kendi anlayışınızı örgütlersiniz. Ama herkesin kendine göre anlayışı olmaz. Bu partinin de bir anlayışı var" diyor. Bu kadar partiden kopulmuş bir durum var. Onun üzerine yoğun tartışmalar var, öfkeler, tepkiler, bireycilikler var. Onları dindiriyor, gideriyor.

Ondan sonra ilk PKK 1. Zindan Direniş Konferansı, Mahsum Korkmaz Akademisinde yapılıyor. Şener tasfiyeciliği mahkûm ediliyor, bir düzeltme hareketi kararlaştırması geliyor. Bireysel platformlar da oluyor. Hem konferansın tartışmaları hem platformlar önemlidir. Önderlik, Sara arkadaşın platformunda bir saate yakın değerlendirme yapıyor. Kitapta o da vardır. “PKK’de sevgi savaşıyla üretilir” başlığı böyledir. Yine Selim Çürükkaya’nın platformunda bir saatlik bir değerlendirmesi vardır. “PKK’de ikinci tip şekillenme ve sahte önderlikler” başlığı altında değerlendirmeleri vardır. Selim Çürükkaya şekillenmesini ikinci tip kadro şekillenmesi olarak tanımlıyor. Giderilmezse sahte önderliklerin ortaya çıkması, provokatif, tasfiyeci eğilimlerin ortaya çıkmasının zemini olarak görüyor. Selim Çürükkaya sonra kaçtı, biliniyor. Gerçekten de PKK kişiliği ile bir alakası yoktu. Kendinden menkul, kendini beğenen birisiydi. Önderliğe hep dayatması “parti kimliğimiz verilsin” biçimindeydi. Resmi kimlik alacak, ortalıkta “ben PKK’liyim” diye gezecek. PKK’de 24 saat partililik yapsa da yapmasa da kimlik almış diye hep PKK’li olacak. Önderlik bunu reddetti. Zaten 3. Kongrede “şehitler PKK’lidir” demişti. Orada daha da somutlaştırdı. “Kimlik sahibi olanlar şehitlerdir, onun dışındakilerin hepsi PKK’li olmaya çalışan adaylardır. Ben de PKK’li olmaya çalışan bir militanım. Ama PKK’li olup olamayacağım sonunda belli olacak. Bu işi sonuna kadar götürürsem PKK’li olurum. Götüremezsem başka...” dedi. O bakımdan PKK ölçüleri Zindan Direniş Konferansıyla daha da somutlaştı. Aynı zamanda zindanda ortaya çıkan sapmalar 1982 zindan direniş çizgisinde Mazlumların, Ferhatların ve 14 Temmuz’un direniş çizgisinde düzeltildi. Önderlik zindan direnişine ilişkin en kapsamlı değerlendirmelerini bu konferans sürecinde de yaptı. Çünkü çizgiden savrulmalar olmuştu.

Böylece şu söylenebilir; tasfiyecilik tasfiye edildi. Zindan üzerinden PKK’ye yeni bir tasfiyecilik dayatılmaya çalışılıyordu ve o tasfiye, tasfiye edilmiş oldu. Fakat 1991 gibi Ortadoğu’da çok önemli gelişmeler olduğu Kürdistan’ın güney ve kuzey parçalarında devrimsel gelişmelerin yaşandığı bir ortamda esas olarak Önderlik genelde de parti bu iç sorunlarla uğraştırıldı. Dolayısıyla mevcut gelişmeleri görme, onların gereklerine göre zamanında karar oluşturma, plan geliştirme, örgütlenme ve eylem ortaya çıkarmada geç kalındı.

1990'ların başındaki o büyük değişim ve dönüşüm, bölgesel düzeyde küresel düzeydeki gelişmeler, bunun Ortadoğu ve Kürdistan üzerindeki etkileri, buna göre PKK'nin alması gereken tutumlar ve tavırlarda biraz geç kalma oldu. Tasfiyecilik tasfiye edildi, ama partiyi uğraştırarak parti-nin gelişmelere geç müdahale etmesini dolayısıyla da 1990'ların başında yaşanan gelişmelerin ortaya çıkardığı imkân ve fırsatları zamanında ve et-kili bir biçimde değerlendirmesini önledi. Çünkü süreç ulusal diriliş, ser-hildan süreciydi, gerilla ve serhildan bir denge durumunu ortaya çıkar-mıştı. Bu durumu hızla değerlendirerek bir sonuca gitmek gerekiyordu. Çünkü 1. Konferansın stratejik çizgisine göre denge süreci kısa olacaktı ve aynı zamanda çözüm süreci de olabilecekti. 90'ların başındaki gelişmeler bu konuda çok daha hızlı davranmayı gerektiriyordu. Gecikmek faşist-soykırımcı rejimin özel savaş sisteminin kendisini toparlayarak devrimci gelişmeleri imha etmek için saldırı yapmasına fırsat ve zemin sunabilirdi. Dolayısıyla geç kalmamak gerekliydi. Geç kalmak zarar vericiydi. Nitekim bu sonuç ortaya çıktı. Ne yazık ki tasfiyecilik özellikle Önderliği öyle önemli bir süreçte iç sorunlarla çok fazla uğraştırdı. Dolayısıyla mevcut gelişmeleri hızla değerlendirip gerekli açılımları yapan ve devrimci adımlar atan bir pratik uygulamada belli geç kalmalar yaşandı. Bunun sonuç-ları da pratikte olumsuz oldu.

g) 1990'ların Başını Doğru Değerlendirmek

1990'ların başında yaşanan bazı önemli gelişmeler üzerinde duralım. Hem dünyada hem bölgede hem de Kürdistan'da çok önemli gelişmeler oldu, önemli değişiklikler yaşandı. Benzetmek gibi olmasın ama 1980'le-rin başı, 1970'lerin başı da öyleydi. Nedense her on yılın başı biraz daha fazla değişken oluyor. Yeni olaylara, gelişmelere sahne oluyor. 1990'ların başında bu durum çok daha kapsamlı bir biçimde yaşandı. Bu yaşanan olaylar nelerdi? Birincisi, Sovyetler Birliği çözüldü. Ekim Devrimi ile Rusya'da ortaya çıkan sistem çöktü. 1917 Devrimi sona erdi. Bu devrim kendisini alternatif bir dünya olarak görüyordu. Kapitalist modernite sis-teminin alternatifi sayıyordu. Yeni bir dünya ve yıkılmaz bir dünya olarak tanımlıyordu. Dünyayı iki kutba bölmüştü. Doğu ve Batı Bloku biçimindeki bu bölünmenin Doğu Blokunu temsil ediyordu. Dolayısıyla 20. yüzyılda yaşanan bütün devrimsel gelişmelerin temeliydi. Ulusal Kurtuluş Hare-ketleri ona dayanarak gelişme gösteriyordu.

Nitekim PKK de “Uzun Süreli Halk Savaşı Stratejisi”ni somutlaştırdığında, 1. Konferansta, Sovyetler Birliğini, Sosyalist sistemi stratejik müttefik olarak kabul etmişti. Stratejik saldırı aşamasına geçebilmesi ve orada başarılı olması Sovyetler Birliğinin siyasi ve askeri desteği ile mümkün olacaktı. Oysa PKK’ye destek verecek diye planlanan Sovyetler Birliği kendisi çöktü. Bir anda öyle bir dünya durumu ortaya çıktı ki, artık Ulusal Kurtuluş Hareketlerine dayanak olan stratejik destek olan güç ortadan kalktı. Körfez krizi bu durumu daha fazla tetikledi. Zaten 1986’da 3. Kongrede Önderlik düzeltilmezse gidişin çöküş olacağını değerlendirmişti. Gorbaçov öncülüğünde bu durumu değiştirmek için belli çabalar yürütüldü. Grasnok ve Prasnok politikaları çerçevesinde açıklık ve yeniden yapılanma anlamına geliyor. Fakat çizgiyi hâkim kılamadı, kendi kadrosunu eğitemedi, giderek örgütsel düzen ve disiplin gevşedi, çözümlenme eğilimi ortaya çıktı. Parti merkezi içerisinde iç mücadelelere yol açtı. O da sonuçta Sovyetler Birliğini oluşturan birliklerin Sovyetler Birliğinden ayrılıp bağımsız olma kararlarıyla birlikte çöküşe geçti.

Bu durumu önlemek için Kızıl Orduya, KGB’ye dayanarak Gorbaçov’a darbe yapmak istediler, onu da başaramadılar. Darbeciler de tıpkı 15 Temmuz 2016 Türk ordusunun darbecileri gibi, başarısız oldular. Başarısız olunca Gorbaçov, genel sekreter olarak partiyi fes etti. Sovyetler Birliğinin Komünist Partisinin genel sekreteriydi. Rusya Federasyonunda Yeltsin, Sovyetler Birliği Federasyonundan çekildiklerini ilan etti. Gorbaçov’la zaten çatışmalıydı, kendisi Rusya Federasyonunun başkanıydı, dolayısıyla birlik dağıldı. Ortada birçok devlet kaldı ve onlar da hızla kapitalizme yamanmaya, kapitalist sistemle bütünleşmeye, kendi içlerinde özel mülkiyet dünyasını geliştirmeye yöneldiler.

Böylece komünalizm, özgürlük-eşitlik kavramları bir yana itilerek kapitalist sistemle bütünleşme yarışında olan birçok devletçik ortaya çıktı. Bu durum önemliydi. 20. yüzyıl dünyasının sona ermesini ifade ediyordu. Devlet aracıyla sosyalizmin gerçekleşmeyeceğini gösteriyordu. Dolayısıyla devletçi sosyalizmin sonu ve çöküşü oluyordu, Reel sosyalizmin yıkılışı oluyordu. Politik olarak da iki bloklu dünya düzeni sona eriyordu. Geriye ABD bloku kalıyordu ki, ABD bunun üzerine “Yeni Dünya Düzeni” adı altında yeni bir strateji oluşturdu. 20. yüzyılda Sovyetler Birliğine dayalı olarak yaşanan gelişmeleri kendi sistemine bağlamak için 1990’lı yıllar

boyunca çok planlı, örgütlü bir faaliyet yürüttü. Ekonomik, sosyal, siyasi, askeri savaşlar yürüttü. Doğu Avrupa’da, Kafkasya’da, Asya’da, Afrika’da, Amerika’da kendisini dünya imparatoru yapmaya çalıştı. Gelişmeleri öyle değerlendirdi. Bu durumun PKK üzerindeki etkisi; artık eskisi gibi klasik bir ulusal kurtuluş devriminin yapılamayacağı, uzun süreli halk savaşı stratejisinin sürdürülemeyeceği, stratejik saldırı aşamasına geçilemeyeceğiydi. Böylece on yıl önce 1. Konferansta değerlendirilen stratejinin, stratejik taarruz bölümü yok oluyordu. PKK yeni bir yaklaşım belirlemeliydi, artık o stratejiyle hareket edemezdi.

İkinci önemli bir olay olarak, Türkiye’deki gelişmelere biraz değinmek gereklidir. Türkiye’de 1980’lerin başında kuşkusuz devrimci hareket çok güçlüydü. “Faşizme Karşı Birleşik Direniş Cephesi” oluşturulduğunda, Türkiye devrimciliği hiç de zayıf değildi. Birçoğu tutuklanmıştı, ama dışarıda kalanların yarısı 12 Eylül darbesine karşı direnişe geçse Demokratik Halk Devrimini Türkiye’de güçlü bir biçimde geliştirebilirdi. PKK’nin çabası da bu yönlüydü. Stratejik yaklaşımı da bu çerçevedeydi. Dikkat edilirse ADYÖD’te Türkiye devrimci güçleriyle ortak örgütlenmiş, mücadele etmişti. Tek Kürt hareketi olarak, “Faşizme Karşı Birleşik Direniş Cephesini” yine örgütlemeye öncülük etmişti. Tek Kürt hareketi olarak, başka hareketler Türkiye devrimci demokratik güçleriyle ilişki ittifak kurmuyorlardı. İlkel-milliyetçi, reformist-milliyetçi Kürt akımları baştan ayıydılar. Dış güçlere dayanmak istiyorlardı, egemen sınıf hareketi içinde yer alıyorlardı. Bundan dolayı PKK Türkiye ve Kürdistan devrimlerini stratejik müttefik olarak ifade etmişti. Her iki devrimin başarısının diğer devrimin başarısına gelişimine bağlı olduğunu söylüyordu.

Fakat 1980’li yıllarda Türkiye’de devrimci hareket gelişmedi. Tasfiyecilik egemen oldu, dışarıda ve zindanda direnilmedi. Bu durum tasfiyeye götürdü. En son Turgut Özal yönetimi 1989’da “Şartlı Salıverme Yasası” adı altında bir kanun çıkardı. Bir daha aynı suçu işlemek üzere önceki suçlardan ceza almış olanları tahliye etti. Böylece bir taşla iki kuş vurmak gibi bir adımı attı. Bir defa şartlı olarak bıraktığı insanların bir daha devrimcilik yapmamasını, devrimci çalışma yürütmemesini garantilemiş oluyordu. İkincisi, devrimci olarak zindana girip devrimci çalışma yürütmek çıkan insanların dışarıdaki devrimci faaliyetleri olumsuz etkilemesini sağlıyordu. Çünkü o kadar adı duyulmuş yüzlerce kadro dışarı çıkıyor,

devrimci faaliyeti bırakıyor, kendi bireysel yaşamıyla uğraşüyor, oraya bu-
raya mülkiyet edinmeye çalışıyordu. Sadece bunu yapanlar değil, yeni
genç devrimci mücadeleye katılmak isteyen insanları da bu durum olum-
suz etkiliyor.

Adı sanı duyulmuş insanlar bu duruma gelmişlerse kim devrimci çalış-
maya girer. Bu bakımdan hem onları çökertti hem de dışarıda gençlik içe-
risinde gelişme gösteren devrimci akımları da çökertti. Böylece Türkiye
devrimci hareketi, 1990 başında sıfıra ulaşmıştı, çökmüştü, hiçbir gücü
kalmamıştı. Değil devrim yapmak, ufak bir mücadele yürütecek gücü bile
kalmamıştı. Oysa 1. PKK konferansın çizdiği stratejiye göre Kürdistan'da
mücadele gelişir denge düzeyine ulaşırsa o aşamada çözüm üretebilirdi.
Ama çözüm üretmesinin yolu Türkiye devrimci hareketinin demokratik
halk devrimini gerçekleştirecek düzeyde gelişmiş olmasıydı. Eğer böyle
bir gelişme Türkiye'de de olursa iki devrim birleşip ortak bir hamleyle
mevcut faşist-askeri diktatörlüğü yıkabilir. Yerine Kürt sorunun özgürce
çözümünü gerçekleştirecek yeni bir demokratik devlet örgütleyebilirdi.
Öyle tanımlanıyordu. Bunun Türkiye ayağı da böylece tümenden ortadan
kalkmıştı. Bundan yararlanan TC hükümetleri Türkiye'de "Milli Cephe"
ilan ettiler. PKK'ye karşı herkesi kendi yedeklerine taktılar, özel topyekûn
özel savaşı Kürdistan'da en ileri düzeyde geliştirdiler. Böylece Türkiye De-
mokratik Halk Devrimiyle ortak zafere gitme planı da bozulmuş, başarısız
kalınmış oluyordu. Türkiye devrimci hareketiyle ittifak halinde, strateji
denge halinde çözüm üretme Kürt sorununu çözüme götürme hedefi de
bu biçimde artık gerçekleşmez, zemininden yoksun hale gelmiş oluyordu.
Bu stratejik müttefik de ortadan kalkmıştı. Bu durum Kürdistan'daki ge-
lişmeleri, Kürdistan devrimini ciddi biçimde etkiledi. Bu durumda artık 1.
Konferansın seçtiği uzun süreli halk savaşı stratejisiyle hareket edile-
mezdi. Yeni yaklaşımlar gerekliydi. Kürdistan Özgürlük Devrimi kendi çö-
zümünü kendisi geliştirmeliydi. "Göbeğini kendisi kesmek" deniliyor.
Gerçekten de ona benzer bir pratik adım atmalıydı.

Bu anlamda Kürdistan'da önemli bir gelişme ortaya çıkmıştı. Bütün
eksikliklerine, çeteci dayatmalara rağmen gerilla sürdürülmüş, gerillada
ısrar edilmiş bu anlamda önemli bir başarı sağlanmıştı. 1990'ların başında
artık gerilla birlikleri oluşmuştu, gerilla eyaletleri ve bölgeleri oluşmuştu.
Gerillanın üs bölgeleri ortaya çıkmıştı. Gerilla sayısı on binlere çıkmıştı.

Bu önemli bir gelişmeydi. Diğer yandan böyle bir gerilla gelişimine dayanarak halk serhildanları temelinde Ulusal Diriliş Devrimi gerçekleşmiş Kürt Demokratik Toplumu, Demokratik Ulusu ortaya çıkmıştı. Yeni bir mücadele biçimi olarak serhildan ortaya çıkmıştı ki, toplum ruh, duygu devrimini kültürel soykırım rejiminden kopuş devrimini gerçekleştirmişti. Bu da çok önemli bir temel oluyordu.

Buna paralel olarak Güney Kürdistan'da da Körfez krizi ve savaşıyla çok önemli gelişmeler oldu. Irak devletinin etkinliği yıkıldı, Güney Kürdistan bir anda devletin olmadığı boş bir alan haline geldi. Daha önceki bölümde Körfez krizini belirtmiştik. Bu kriz derinleşti, Saddam Hüseyin bu krizin savaşa dönüşmeyeceğini umut ediyordu. ABD onun için 'savaşların anası' diyerek gerdikçe gerdi. ABD, Sovyetler Birliğinin çözülüşü temelinde dünya hâkimi olmak için Yeni Dünya Düzeni diye bir strateji çizmişti. Bu stratejiyi dünyanın diğer alanlarında uygulayabilmek için Ortadoğu'yu denetim altına, sağlama almak istiyordu. Saddam Hüseyin'in göremediği buydu.

Buna göre bir askeri hazırlık yaptı, ordularını Ortadoğu'nun en kritik yerlerine, stratejik alanlarına yerleştirdi. Dünya ve bölge güçlerinden önemli bir ittifak gücü oluşturdu. Saddam'a karşı savaşı meşru hale getirdi. Silah tekelleri ürettikleri silahları kullanmak, onları denemek istiyorlardı. Böylece 17 Ocak 1991'de Körfez savaşı başladı. ABD uçakları 40 gün Bağdat'ı dövdü, Mart ayına kadar sürdü. Bağdat yönetimini iyice zayıflattı baskı altına aldıktan sonra Körfezden Kuveyt'e çıkartma yaptılar.

Saddam o zaman işin ciddiyetine vardı, Kuveyt'teki ordularını geri çekmek istedi, ama ABD havadan ve karadan vurdu Saddam ordularının belini orada kırdı. En büyük birliklerini Kuveyt'e koymuştu ve oradan geri çekemedi. Orduları kırıldı, Saddam yönetimi düşme korkusuna kapılarak Güney ve Kuzey'den güçlerini çekip Bağdat etrafında kendi yönetimini savunma tedbiri geliştirdi. Böylece Irak'ın Güney'i ile Kuzey'inde Saddam'ın askeri güçlerinin devlet egemenliği kalmadı. Irak bir anda üçe bölündü. Güney ve Kuzey'de boşluk oldu. Saddam güçleri Bağdat etrafında Irak'ın ortasında kendi egemenliklerini korur hale geldiler. Bir savunma sistemi oluşturdular. Irak yönetimi küçüldü. Bunun üzerine Kuzey'de Kürtler, Güney'de Şii'ler hızla kendilerini örgütlemeye kendi etkinliklerini

geliştirmeye yöneldiler. Bunun üzerine Saddam güçleri, havadan uçaklarla karadan tanklarla Güney Kürdistan'a dönük saldırı yapmak istediler. ABD buna engel oldu. Bu saldırı karşısında Güney Kürdistan'daki toplum Doğu ve Kuzey Kürdistan'a geçmek üzere sınırlara koştu. Güney Kürdistan'da hem boşluk oluştu hem de halk 1988'deki gibi kendi köylerini, şehirlerini bırakarak Saddam korkusundan Doğu ve Kuzey Kürdistan'a sığınmak üzere sınırlara vurdu. Her tarafta bir toplumsal hareketlilik, dram ortaya çıktı. Mültecileşmiş yaşam sorunuyla yüz yüze bir toplum durumu ortaya çıktı. Bunun üzerine ABD hem Güney hem de Kuzey'e dönük Saddam'ın uçakları ve tankları için yasak bölge ilan etti. Kuzey'de 36'cı paralelin Kuzey'ine Saddam uçaklarının geçmesini yasakladı. "Geçerse vura-cağını" ilan etti. Bir hava savunma sistemi geliştirdi. Türkiye ile birlikte NATO destekli olarak "Çekiç Güç Operasyonu" denen bir operasyon oluşturdular. Saddam güçleri Kuzey'e geçemeyecek yani Güney Kürdistan'a geçemeyecek böylece Güney Kürdistan'da yeni bir yönetim oluşturulacaktı. Mülteci olan güçleri ancak bu temelde yerlerine çekebildiler.

Güney Kürdistan'da bir boşluk oluştu. 1988'de KDP-YNK güçleri mülteci olmuşlardı. Halepçe Katliamının etkisiyle de korkuyla İran'a, Avrupa'ya, Suriye'ye, her tarafa dağılmışlardı. Çekiç Güç Operasyonu başlatılınca bu güçler hızla Güney Kürdistan'a geri çekildiler. Saddam'a işbirlikçilik yapan aşiret güçleri de vardı. Saddam'ın müsteşarları da vardı. Onlarla birleştirilerek Güney Kürdistan'da yeni bir yönetimin örgütlendirilmesi için ABD öncülüğünde yeni bir çalışma başlatıldı. Bu gelişmeler de önemliydi. Böyle bir durumda Kürdistan'da Ulusal Diriliş Devrimi gerçekleşirken Güney Kürdistan'da ise devlet egemenliği yıkılıp boş olunca bu, Kürdistan'ın kendi gücüyle hamle yapıp bazı çözümler ortaya çıkarmak açısından elverişli bir ortam sundu. Fakat bu durumu değerlendirmek ve bunun gereklerine göre adımlar atmakta PKK biraz geç kaldı. Çünkü bunlar yeni gelişmelerdi, bunları değerlendirmek ve buna göre adımlar atmak gerekliydi. Bu ancak daha etkili parti ve Önderlik düzeyinde yürütülecek çalışmalarla olurdu. Çünkü Güney'de devlet ortadan kalktığında KDP-YNK'nin esemesi bile ortada yoktu. Sadece sınırdaki dağları tutmuş PKK gerillaları vardı. Bu gerillalar boşalan alanlara müdahale edip Güney Kürdistan'a dönük bir örgütlenme ve eylem geliştiremedi. Ne yapacağını bilmiyordu, kendi alanı olarak görmüyordu. Sadece ya seyirci olan ya da topluma yardım, destek veren bir çalışma içerisinde kaldı. Oysa boş bir

alandı, devrimci bir alandı. Alanda bulunan gerilla yönetimi tarafından bu durum pratikte görüp değerlendirilemedi. Genelde de örgüt tasfiyecilikle uğraştığı için bu gelişmelere göre hızla adım atmada yetersiz kaldı.

Bu durumu ancak Önderlik 1991-1992 kışında değerlendirdi. Mahsum Korkmaz Akademisindeki eğitim devrelerinde bu durumu değerlendirerek buna göre bazı yeni açılımlar yapmayı ve planlar geliştirmeyi öngördü. “Ayaklanma taktiği üzerine tezler ve görevlerimiz” başlıklı Kürdistan’da ortaya çıkan serhildanları, halk ayaklanmalarını değerlendiren, onun tezlerini içeren bir mücadele planlaması ortaya çıkardı. Bu planlama Botan-Behtinan Savaş Hükümeti olarak siyaseten kendisini somutlaştırıyordu. Bu planlamaya göre öngörülen Ulusal Diriliş Devriminin geliştiği Botan ile devlet egemenliğinin çöktüğü Behtinan’ı birleştirerek Botan-Behtinan’da gerillanın gücüne dayalı bir kurtarılmış alan yaratmayı, bir gerilla yönetimi kurmayı hedefliyordu. Bunun için Güney Kürdistan’da etkili olmak üzere PAK adıyla (Partiya Azadiya Kurdistan) yeni bir parti kurdu.

PAK, PKK çizgisini Güney Kürdistan’da örgütleyecekti. Saddam Hüseyin’in güçleri Güney’den çekilmiş Güney’de boşluk oluşmuştu. Bu boşluğu PKK çizgisi ile doldurmak üzere çalışma yürütecekti. Türkiye devrimci hareketi çökmüştü, ama Kürdistan’da yürütülen gerilla direnişinin Türkiye üzerinde de etkileri vardı. Türkiye gençliğini, toplumunu bir düzeyde etkileyebilirdi, bir de Türkiye potansiyelinin de devrime çekilmesi gerekiyordu ki çözüm olabilsin. Bunu gerçekleştirmek, Kürdistan’daki mücadelenin Türkiye üzerindeki etkisini örgüte ve eyleme dönüştürmek üzere DHP (Devrimci Halk Partisi) adıyla bir parti kurulmasına karar verildi. DHP’nin programı ve tüzüğü hazırlandı. Bir grup bununla görevlendirildi. Bir Türkiye açılımı olarak DHP pratiğe geçirildi. Programı hazırlandı, görevlendirmeler yapıldı.

Bir grup Güney Kürdistan’da PAK’ı örgütlemek üzere harekete geçti. Güney’in ve Türkiye’nin desteğiyle gerilla da Botan-Behtinan alanında güçlerini mevzilendirecek –buna stratejik hamle dememiz lazım- kendi gücüyle hamle yaparak kurtarılmış alan yaratıp bir stratejik denge oluşturacak. Bu kurtarılmış alana dayalı olarak Kuzey’de ve Güney’de Kürt sorununu çözme adımları atılacaktı. Artık askeri, siyasi çözüm ne olabilirse

bütün bunlar için temel teşkil edecek bir alan, bir siyasi-askeri güç, etkinlik ortaya çıkarılacaktı. Bu önemli bir planlamaydı.

Fakat bir daha tekrarlamakta fayda var. Bir; biraz geç kalmış bir planlamaydı. 1992 yılı başında değil de 1991 yılı başında en azından 1991 yılı ortasında olabilseydi, önemli gelişmelere yol açabilirdi. İki; bu planlama temelinde oluşturulan kollar ve açılımlar yeterince rol oynamadı. Mesela DHP pratik görevler yürütmek yerine Türk solunun hastalığı gibi kendisini ayrı bir grup olarak tanımlayıp PKK ile ilişkilerini nasıl düzenleyecek gibi çok yüzeysel sahte bir tartışma ve arayış içerisinde zamanını geçirdi. PAK ideolojik ve stratejik olarak KDP ve YNK'yi aşacak bir etkinlik geliştiremedi. Güney Kürdistan'ın KDP ve YNK ilişkilerinin dışında kalan güçleri etrafında toparlayamadı. İdeolojik ve stratejik olarak KDP-YNK etkisinde ve çizgisinde kaldı. Dolayısıyla KDP-YNK kendisi örgütlenirken onların dışında bir çözüm farklı kesimlere sunamadı, büyümedi ve gelişemedi. Sadece sınırdaki gerillaya dayanan bir konumda kalarak dar kaldı. Oysa gelişebilmesi için KDP-YNK'nin ideolojik ve stratejik hatlarını eleştirip onları aşan bir ideolojik duruşu ve stratejik örgütlenmeyi ortaya koyması gerekirdi. Bununla gelişme sağlayabilirdi. Bu da KDP ve YNK'ye karşı etkili bir mücadele istiyordu. Öyle bir mücadeleye giremedi.

Üçüncü olarak; bu plan teorik olarak Mahsum Korkmaz Akademisinde tartışıldı. Kayıtlara geçti, ama ülkeye, gerillaya ulaşmadı. Örneğin bu planı uygulamakla sorumlu gerilla komutanlıkları, karargâhlar böyle bir plan doğrultusunda hiçbir pratik planlama ve uygulama içerisine girmediler. Genel karargâhlar Xakurke ve Haftanın karargâhlarıydı. Gerillanın iki ana karargâhı vardı. Bu karargâhlar böyle bir plan doğrultusunda çalışmaya hiç girmediler. Bu planı belki de hiç görmediler. Eyaletler ve bölgeler oluşuyordu. Botan, Zagros eyalet ya da bölge komutanlıklarının gündemine de gelmedi. Önderliğin tartışıp oluşturduğu teorik planlama gerilla komutanlıkları düzeyinde pratik sahada planlama, örgütlenme ve eyleme hiç dönüştürülmedi. Bu açıdan çözümlemeler okunduğunda PKK'yi sadece Önderlik çözümlemeleriyle öğrenmek isteyenler, "PKK bir ayaklanma planı yapmış başaramamış" diyorlar. Oysa bu sadece kâğıt üzerinde kaldı. Pratikte hiç öyle bir uygulamaya girmede ki, başarılı olsun ya da olmasın. 1992'de böyle bir pratik gelişmedi.

Gerilla pratiği 1991’de yeni açılım olarak 4. Kongrenin yaklaşımları doğrultusunda karakol baskınları biçiminde yeni bir taktik uygulama ge- liştirdi. Botan’da, Zagros’ta bazı karakollar basıldı. Düşman habersizdi, bu baskınlar etkili oldu. Ciddi darbeler vuruldu, bazı karakollar tñmden ele geçirildi. Fakat 1992’de de gerilla karargåhları ve komutanlıkları aynı çiz- giyi devam ettirdi.

1991’dekine benzer biçimde taktikleri tekrarladılar. Karakol baskınları yaptılar. Önderlik “sadece bana tekmil vermek için eylem yapıyorlar, ül- keyi kurtarmak için değil” dedi. Benzer karakol baskınlarında bu sefer ba- şarılı olamadılar. Çünkü düşman tedbir aldı. Daha önceki başarılı olan tarz giderek düşmana darbe vurmamaya hatta gerillanın kayıplar vermesine yol açtı. En son 1992 güzündeki Rubarok karakolu baskınıydı. Düşmana da darbeler vuruldu, ama 70’e yakın şehit verildi. Hala hareket, o bas- kında ne kadar şehit verdiğini tam tespit edebilmiş değildir. Kimse bile- miyor kim nereden saldırdı, hangi sonuçlar ortaya çıktı. Karşı taraf hazır- lıklıydı direnç gösterince belli bir darbe vurduktan sonra gerilla geri çekil- mek durumunda kaldı, geri çekilirken Türk ordusu Güney savaşını başla- tarak saldırıyı sürdürdü. Savaş devam etti. Bir sonuca gidilemedi. Bu açı- dan Botan-Behtinan savaş hükümeti planlaması pratiğe uygulanamadı.

Potansiyel olarak hem gerillanın hem halkın ayaklanma potansiyeli vardı. Türk genelkurmayı bunu değerlendirdi. Türk genelkurmayında bazı önemli değişiklikler ve gelişmeler olmuştu. 1990 başında Körfez Savaşı olunca Özal, “Biz de katılalım Amerika’dan yana olalım. Saddam’a karşı mücadelede yer alalım, bir koyar üç alırız. Sonunda Irak masasında bizim de yerimiz olur” dedi. Genelkurmay ve Ecevit onlar bunu reddettiler. Bunu çok tehlikeli bir girişim olarak gördüler. Bunun üzerine genelkur- may başkanı Necip Toruntay istifa etti. Doğan Güreş daha terfi zamanı gelmeden kendisini Genelkurmay Başkanı olarak Özal’a onaylattı. Aynı zamanda korkuyorlardı, çünkü Özal daha önce bir generali atamamıştı. Genelkurmay Başkanı olarak Doğan Güreş korkmuştu. Normal bir terfi döneminde olursa beni de emekliye ayırır korkusuyla aslında arada Necip Toruntay’a istifa ettirdiler. Daha Özal ve yönetim habersizken hazırlıksız- ken götürüp bir anda genelkurmaya atanma belgesini imzalattılar. Ağus- tos ayında terfiler gelince zaten genelkurmay yeni görevlendirilmiş oldu. Böylece devam etti. Bu bir tür darbe gibiydi.

Doğan Güreş, özel savaşçı ve kontrgerillacı bir genelkurmaydı. Yönetim olur olmaz “Topyekûn Özel Savaş Konsepti” denilen konsepti hazırladı. Anıları vardır. Yönetim içerisinde gizli bir darbe yaptı. “Gidiyoruz milli güvenlik kurulunda hiç kimsenin bir hazırlığı yoktur. Siyasetçiler çaresizdir. Bir gün generalleri topladım milli güvenlik toplantısında kendi planımızı açıklayacağım, her şeyin askeri yetkililere verilmesi isteyeceğim, siz de beni destekleyin, böylece birlik olduk, gittik. Söz aldım kendi planımı aktardım, acaba ne tür tepki gösterirler diye korkuyla dururken, ben bitirince herkes alkışladı. Böylece fiili bir darbe yaptım” diyor. Bir tür başkan oldu. Ama gizli ve örtülü bir darbe oluyor. Diğer yandan destek veriyorsunuz diye NATO’ya aynı şeyleri yaptım. İngiltere’ye gitti, Önderlik “yeşil ışık aldı” dedi. “Bize destek verin” diye NATO’ya gidiyor. NATO devletlerinin envanterden çıkartmak istediği bütün silahları Türkiye’ye verilmesini istiyor. Bir sürü silahı öyle alıyor. Almanya’dan yüz bin keleş aldı. Amerika’dan kobralar aldı. Kendi kullanmadıkları silahların hepsini kendisi aldı. Diğer yandan tarzda da kontrgerilla hareketini en üst düzeye çıkartıyor. “Araziyi tutma savaşı geliştirdik. PKK’nin tarzıyla PKK’ye karşı savaşma, PKK’nin tarzı gerilla, onunla savaşan kontrgerilla olur. PKK birlikleri gibi gece-gündüz arazide kalan birlikler eğittik. Türk PKK’sini yarattık” diyor. Kendisinin deyimiyle öyledir.

“Böylece gündüz operasyon yapıp gece çekilen değil, gece-gündüz 24 saat, haftalarca arazide kalıp operasyon yapan bir güce ulaştık. Yine bir bölgede operasyon yapıp diğer bölgede durma değil -operasyonlar o zamana kadar öyle oluyordu- bu sefer bütün bölgelerde birlikte operasyon yapmayı öngören bir planlama çıkardık. Çünkü PKK’liler bir bölgede operasyon yapınca öbür tarafa gidiyorlardı. Orada yapınca öbür tarafa gidiyorlar. Böylece çatışma dışında kalıyorlardı. Her alanda birden, gece-gündüz yapınca çekilip kendilerini koruyacak yerleri olmadı, hep çatışmaya çekti,” diyor. Böyle bir iç taktik geliştirmeyi öngörüyor.

Doğan Güreş yönetimi bütün bunları içeren bir topyekûn özel savaş konsepti hazırladı. Başbakan Mesut Yılmaz’dı. Bu özel savaş konseptini ANAP Genel Başkanı olarak Mesut Yılmaz’a imzalattılar. Mesut Yılmaz bir şey diyemedi, planı imzaladı. Kendisi uygulamamak üzere 1991 yılı yazında imzaladıktan sonra da erken seçim kararı aldı. 1991 güzünde Türkiye’de genel seçim oldu. Yeni hükümet seçildi. Seçimin önemli bir yanı

HEP'in seçime girip bir grup çıkarmasıydı. Erdal İnönü SHP'den Kürt milletvekillerini Paris Konferansına katıldılar diye ihraç edilmesinden dolayı eleştirildi. "Sen resmen böldün. Bölücü partiyi ortaya çıkardın" dediler. Erdal İnönü bu yüzden bunu telafi etme arayışındaydı. Seçim gündeme gelince HEP'lilere kendi listelerinden seçime girmeyi önerdi. Onlar çok anlamasalar da bu bilgi Önderliğe ulaşınca Önderlik hemen kabul etti. "Tamam, birlikte seçime girilsin SHP listesinden bir grup HEP'li seçime girsin" dedi. Bir grup aday SHP listesinden seçime girdiler. Yirminin üzerinde HEP'li milletvekilliğini kazandı. Mecliste grup kuracak bir düzeye geldi.

Şimdi de var olan meclis grubu ilk olarak 1991 güzündeki seçimle oluştu. Böylece meclis bir mücadele alanı haline geldi. Demokratik siyaset alanı güçlenmiş oldu, ama seçimde Demirel'in Doğru Yol Partisi birinci parti oldu. Bir DYP-SHP koalisyon hükümeti kuruldu. Turgut Özal Cumhurbaşkanı olmuştu. Demiral başbakan oldu. Erdal İnönü onun yardımcısı oldu. Doğan Güreş ve ekibi de genelkurmaydaydılar. Böylece farklı eğilimlerin hepsini birleştiren bir yönetim ortaya çıktı. Bu yönetim genelkurmayın hazırladığı topyekûn özel savaş planını uygulamaya koydu.

Demirel başbakan olunca "Hükümet programını masada hazır bulduk" dedi. Hazır olan Doğan Güreş yönetiminin hazırlayıp başbakanken Mesut Yılmaz'a hazırlattığı topyekûn özel savaş konseptiydi. Bu konuda bazı açıklamalar da yaptı. "Kimse benden Dersim yasası gibi yasa istemesin. Benzer yasaları çıkartıp uygulama geliştirmemi istemesin. Bunu yapamayız" diyordu. Belli ki Demirel'den daha fazlası isteniyordu. Böylece 92'de topyekûn özel savaş konsepti temelinde Türk genelkurmayı adım adım pratik geliştirdi. Zaten hükümet vardı, fakat genelkurmay daha etkiliydi. Bir tür darbe yaparak yönetimi ele geçirmişti. PKK geç kalmış olsa da, planlamalarını pratik alanlara taşıramamış olsa da Türk genelkurmayı ve özel savaş yönetimi söz konusu konsept temelinde değerlendirince, PKK'nin gerilla ve halk gücünü ayaklanma yapmaya yeterli bir potansiyel olarak görüyordu.

1992 yılı başından itibaren bu potansiyeli ezmek üzere bir karşı stratejik saldırı başlattı. Karakol baskınlarına Doğan Güreş yönetimi "bölgeyi ele geçirmek için gerilla stratejik taarruz yapıyor" diyordu. Serhildanları ayaklanma olarak değerlendiriyorlardı. Bunun üzerine kontrgerillayı

daha fazla harekete geçirdiler. Askeri olarak hazırlık yaptılar. Ayaklanma potansiyeli olan yerleri provokasyonlar yaratarak ezmeye çalıştılar. 24 Temmuz'dan sonra Cizre, Sur gibi yerlere saldırdıkları gibi, 1992 yazında Şırnak'a Cizre'ye Lice'ye benzer yerlere saldırdılar. Ayaklanma oluyor diyerek halkı ezici saldırılar yürüttüler. 1992 yılının 15 Ağustos'unda Şırnak'ta ayaklanma var diye yoğun bir saldırıyla Şırnak'ta onlarca sivil katlettiler. Halkı baskı ve denetime aldılar. Ortada hiçbir ayaklanma filan da yoktu. Şırnak'ın hiçbir eylemi bile yoktu. Sadece potansiyel vardı. Karşı saldırıyla ezdiler. Birçok şehirde halk direnişinin geliştiği, serhildanın güçlü olduğu, örgütlülüğün var olduğu alanları ezmek, dağıtmak için benzer saldırılar yürüttüler. 1993 yılı başında Lice'ye saldırdılar, katliamlar yaptılar.

Diğer yandan ise ABD ile birlikte Çekiç Güç operasyonuna Türkiye de katıldı. Güney Kürdistan'ı Saddam ordusuna kapattılar, Türk ordusuna açtılar. Türk uçakları ordusu istediği gibi girip operasyon yapabiliirdi. Bu temelde Türkiye de Çekiç Güç Operasyonuna destek verdi. Bu destek temelinde yeni bir karar ortaya çıkarılmıştı. Nasıl ki 79 yılı sonunda inkâr ve imha sisteminin Mardin'i geçememeli, Botan'a girememeli kararı var-dıysa bu sefer de PKK Başur'a girememeli, Kuzey sınırını geçememeli, Başur'da yerleşememeli kararı aldılar.

Çekiç Güç operasyonunun esası NATO düzeyinde PKK'nin Güney Kürdistan'a girişini Güney'de siyasi ve askeri bir güç olmasını engellemek, bu temelde KDP-YNK'ye destek verdiler. Güçlerini getirdiler, imkânlar yarattılar. Partiler kurdurttular, seçim yaptır-dılar. Hewler'de yeni bir meclis ortaya çıkardılar. Bu meclis 2 Ekim 1992'de ilk toplantısını yaptı. Aldığı karar "PKK terör örgütüdür, derhal Güney Kürdistan'ı terk etmeli" oldu. Bu temelde de Çekiç Güçten destek istedi. 4 Ekim'de Güney Savaşı dediğimiz Medya Savunma Alanlarına dönük ilk planlı, büyük saldırı başladı. Bu saldırı ABD denetiminde oluyordu. Türk ordusunun KDP ve YNK'nin peşmergeleriyle birlikte ortak yürüttüğü bir saldırı olarak ortaya çıktı. Sınırdaki dağlık zeminde üstlenmiş gerilla gücünü ezmek ve tasfiye etmek amacıyla yoğun bir askeri saldırı başlattılar. Biz buna "Birinci Güney Savaşı" diyoruz. Bu savaş 1987-1988 planlamasından sonra en kapsamlı uluslararası PKK'yi imha ve tasfiye planı temelinde gelişen bir savaştı. Aslında Ulusla-

rarası Komplonun başlangıcıydı. PKK, Güney'e girememeli, Kuzey'de kuşatılmalı daha sonra da Uluslararası Komployla Önderlik imha, PKK tasfiye edilerek Kürdistan Özgürlük Devrimi ezilmeli, Kürt soykırımı Bakur'da gerçekleştirilmeliydi. Planın hedefi buydu.

Hewler'deki Kürdistan Meclisi diye oluşturulan meclisin kararı Türk ordusunu PKK'ye karşı KDP'yi korumak için Güney Kürdistan'a çağırıyordu. Böylece ortak bir duruma girdiler. Habur'dan tankları geçirdiler, Güney'den Haftanın'ı kuşattılar. Zaten Kuzey'den de Türk devletinin desteği vardı. Böylece Haftanın'ı Güney ve Kuzey'den her taraftan kuşatmaya aldılar. Haftanın büyük bir çatışma alanı oldu. Haftanın'de bu kuşatmaya karşı büyük bir direniş yürütüldü, şehitler verildi. Bu direniş bir aya yakın sürdü. Ne yaptılarsa direnişi kıramadılar, Haftanın'ı ele geçiremediler.

Diğer bir çatışma alanı Xakurke oldu. Gerillanın diğer bir karargâhı, üstlendiği yer orasıydı. Oraya da Rubarok Şemdinli tarafından Türk ordusu gelmişti. KDP-YNK güçleri Lelikan tarafından gelip kuşatmaya aldılar. Orada da çatışmalar haftalarca sürdü. Fakat savunma tedbirleri bütün Xinere alanını ve Deşte Hayate tarafını kapsayacak şekilde tam yapılmamıştı. Cepheden, ne Kuzey'den ne de Güney'den Xakurke'ye girip ele geçiremeyince bütün saldırılara rağmen KDP ve YNK güçleri Xinere ve Geliye Reş tarafından yanlardaki boş kalan yerleri tespit ederek oradan sızıp arkadan dağın üzerine çıkıp Xakurke güçlerini kuşatmaya aldılar.

Bir taraftan Are boğazına Abdal Kofi tarafına çıktılar. Diğer taraftan Şekif'in üzerine çıktılar. Güçlerinin büyük bir bölümünü tam bir kuşatma içerisine aldılar. Bu durumda yapılması gereken gerilla düzeni içerisinde direnip çemberi kırmaktı. Ferhat karargâh komutanıydı, öyle bir gerilla düzenine geçemedi. Görüşme talep ederek KDP ve YNK'ye ile görüşme yaptılar. Bir uzlaşma çıkardılar. Güçlerin Zele'ye çekilmesi temelinde saldırıyı durdurmayı KDP-YNK kabul etti. Ferhat ise güçlerin Zele'ye çekilmesini kabul etti. Önderliğe bunu sundular. Önderlik ne diyecek ki, çünkü güçler kuşatılmıştı. O anlayışı kabul etmese de geçici olarak güçlerin çemberden çakabilmesi için "hayır" demedi, yoksa ezileceklerdi. Önderlik böyle yaparak fırsat kazanmak istedi. Bunun üzerine belli çatışmalar Zap-Avaşın hattında da olmuştu. Orada belli bir karargâh yoktu, ama yine de önemli çatışmalar olmuştu. Bütün bu alanlarda bu çatışmalarda çok şehit

verdik. Türk ordusunun ve KDP-YNK güçlerinin alanlara girişine de gerilla izin vermedi.

Sonuçta Ferhat'ın teslimiyetçi uzlaşması temelinde Xakurke güçlerinin çok büyük bir bölümü Zele'ye çekildi. Sadece Şemdinli sınırı üzerinde belli bir gerilla gücü kaldı. Onlar artık Güney'in dışındaydılar. Kuzey sınırındaydılar. Birkaç tabur Haftanın'den de Zele'ye gitti. Diğer Haftanın güçleri Botan'a geçtiler. Geriye çekildiler Haftanın'ı boşalttılar. Zele'ye gitmediler ama Botan'a geri çekilme yaptılar. Zap-Avaşın güçleri Kuzey'e çekilme yaptılar. Ama önemli bir gerilla gücü de Xakurke esas olmak üzere Zele'ye çekildi.

Böylece 92 güzünde geliştirilen planlı saldırı sona erdi. Güney savaşı bu biçimde sonuçlandı. Xakurke'den çekilmeyi, KDP-YNK güçlerine teslim olmayı Şehit Beritan yoldaş reddetti. Tek bir silahıyla sonuna kadar direndi. Mermileri bitince silahını kırdı, kendisini uçurumdan atarak şehit düştü. Teslim olmayı reddetti. Önderlik "doğru PKK duruşu" budur, dedi. Çizgi olarak bunu belirtti. Yani o duruma gelindiği ortamda, en doğrusu kuşatmaya girmemektir. Diğer kuşatmaya girmişsen gerilla düzeni içerisinde kuşatmayı yarıp çıkacaksın. Onu da yapamamışsan teslim olmak, sonuna kadar direnmektir yapman gereken. Beritan çizgisi böyle bir direnişin çizgisidir. Gericiliğe, sömürgeciliğe, faşizme, soykırım rejimine teslim olmama çizgisidir. Öyle bir durumda teslimiyetçi bir durumda Zele'ye gitmek yerine direnip sonuna kadar kendini imha etmeyi doğru PKK duruşu, PKK çizgisi olarak tanımladı. Önderlik Şehit Beritan çizgisini değerlendirerek Zele'ye giden güçlere bunu örnek gösterdi.

Böylece 1992 yılı kışına girildiğinde önemli sonuç ortaya çıkmıştı. TC ve Güney Kürdistan yönetimi ortaklaşa gerillayı ezmek için bir saldırı başlatmıştı. Fakat bunu başaramamıştı. Haftanın gücü Botan'a çekildi. Zele'ye çekilme olsa da önemli bir gerilla gücü Xakurke'den Zele'ye çekildi. Türk devleti öyle gerillayı tümünden ezip yok edecek bir sonucu almadı. Fakat Hafanın'den Xakurke'ye kadar var olan gerilla mevzilenmesini, karargâhları tasfiye etti. Buraları geçici olsa gerilladan boşalttı. Böylece Şırnak ve benzeri yerlerde ayaklanma var diyerek halkı ezerek sınır üzerinde gerilla karargâhlarını ve mevzilenmesini de bu biçimde boşaltarak PKK'nin stratejik saldırı yapma potansiyelini ortadan kaldırdı.

Önder Apo'nun Botan-Behtinan savaşı hükümeti biçiminde tanımladığı ve planladığı bir pratik hamlenin yapılma imkânları ve koşulları kalmadı. Mevcut sınır üzerindeki gerilla örgütlenmesine, gerilla karargâhlarına ve Botan ve Behtinan'daki halk topluluklarıyla gerillayla serhildanın birliğine dayalı olarak gelişecekti. Öyle bir serhildan böyle bir birlik olmadı. Serhildan zeminini çeşitli provokasyonlarla özel savaş merkezi darbeledi. Gerilla karargâhlarını Güney savaşıyla boşalttırdı. Ama Türk ordusu istediği sonucu topyekûn savaş konsepti temelinde alamadı. Ama gerillanın stratejik hamle yapmasının, kurtarılmış alan yaratacak bir hamle geliştirilmesinin zeminini de yok etti.

Böylece Sovyet desteğinden, Türkiye'deki gelişmelerden yoksun olarak kendi gücüyle Kuzey ve Güney'deki serhildanlara dayanarak gerillanın kurtarılmış alan yaratma imkânı da ortadan kalkmış oldu. Gerilla o pozisyonu, o konumu kaybetti. Böylece aslında 1. Konferansta oluşturulan stratejik planlama artık o biçimde yürüyemez hale geldi. Zaten denge ve saldırı aşamaları yok olmuştu. Saldırı aşamasında stratejik savunma döneminde gerillaya dayalı olarak ortaya çıkan mücadele Ulusal Diriliş Devrimini gerçekleştirmiş, Kürt Demokratik Ulusunu ortaya çıkarmıştı. Ama bunun örgütlenmesi çözümü açısından gerekli siyasi-askeri hâkimiyeti ortaya çıkaramamıştı. Kurtarılmış alana bu durumu dönüştürememişti. Mevcut durum böyleydi. Dolayısıyla bu durum yeni bir değerlendirmeyi, bu somut duruma göre yeni planlamalar, stratejik ve taktik yaklaşımlar ortaya çıkartmayı gerektiriyordu. 1992-1993 kışında bu temelde gerilla kış mevzilenmesine girdi. Önderlik de ortaya çıkan sonuçları değerlendirip yeni stratejik ve taktik yaklaşımlar geliştirmek üzere yeni bir arayışa, tartışmaya, yoğunlaşmaya girdi.

h) Ateşkes ve Siyasi Çözüm Arayışı

Birinci tek yanlı ateşkes ve sonuçları üzerinde duralım. PKK'ye karşı savaş yürüten, 15 Ağustos Gerilla Atılımına karşı özel savaşı geliştirip uygulayan hükümetin başbakanı Turgut Özal'dı. Aslında savaşta yapabileceğini yaptı. Askeri olarak güçleri saldırtabileceği kadar saldırttı. Özel savaşı geliştirebileceği kadar geliştirdi. Propaganda da, siyasette de bunun gereklerini yaptı. Fakat hem Cumhurbaşkanı olduktan sonra hem de 1990 başında özellikle Körfez Savaşıyla birlikte politikalarında biraz değişiklik-

ler oldu. Bir yanıla siyasi ve askeri boyutta ne yapmışsa da sonuç alamamıştı. Mevcut durumda devlet gücünü seferber edip siyasi-askeri saldırı yaparak PKK'yi ezebilme imkânı azalmıştı. Dahası ABD Ortadoğu'ya yeni bir müdahalede bulunmuştu. Turgut Özal, bölgeye açılmak, bölge sorunlarıyla ilgilenmek istiyordu. Körfez Savaşı, Güney Kürdistan'da bir Kürt devletçisi ortaya çıkarmıştı. Güney'de bu durum yaşanırken Kuzey'de Kürtleri yok etmek için saldırmayı çok mantıklı bulmuyordu.

Bunun üzerine mevcut yöntemlerin Kürt sorununda çözüm getiremeyeceğini, sorunun terörden öte bir Kürt sorunu olduğunu, farklı çözüm yolları aramak gerektiğini, federasyonun bile tartışılabileceğini söyledi. Biraz mantıklı düşünmeye başladı. "Üniversite öğrencileri gerillaya gidiyor, herhalde orada daha çekici bir düşünce gücü olmazsa gitmezler" diyordu. Özel savaş edebiyatı PKK'yi 'cahil, çobanların işi dahası dış güçlerin oyuncağı' biçiminde değerlendiriyordu, ama bu bir propagandaydı. Özal gerçeğin böyle olmadığını itiraf eden kişi oldu. Bu temelde bazı yeni şeyleri devletin başı olarak dillendirmeye başladı. Diğer yandan ABD ile birlikte Çekiç Güç Operasyonunu örgütlemişlerdi. Bunun gereği olarak KDP ve YNK ile ittifak yapıp PKK'ye karşı savaşmışlardı. Bu ittifakın gereği olarak Barzani-Talabani Türkiye'ye gelip gidiyorlardı. Yurtdışına gitmek için pasaportlarını Türkiye'den alıyorlardı. Türkiye hava alanlarını kullanıyorlardı. Türkiye onlara yurtdışına çıkış için kırmızı pasaportlar vermişti. Bu ilişki içerisinde Barzani-Talabani ile tanışmıştı. Zaman zaman görüşüyordu. Turgut Özal Malatyalıydı. Bir konuşmasında "Bende de Kürt kanı var" dedi.

1992 savaşından sonra o sonuçlara bakarak yeni bazı arayışları oldu. Celal Talabani ile tartışmıştı "Eğer Apo ateşkes ilan ederse siyasi çözüm yönünde görüşme ve tartışmalar yapabiliriz" demişti. Celal Talabani bu durumu Önderliğe getirdi. Kendi görüş ve tavsiyeleri olarak da olumlu görüş belirtti. Bunun üzerine Lübnan'ın Beka Vadisinde düzenlenen bir basın toplantısında Önder Apo 17 Mart 1993 günü süreli bir ateşkes ilanında bulundu. Yanında Celal Talabani oturuyordu. Böylece ateşkese destek vermiş oluyordu. Ateşkesin süresi nisan ayının ortasına kadardı. Ateşkes koşulları da kendisine yönelik herhangi bir saldırı olmadıkça gerilla saldırı eylemleri yapmayacaktı. Saldırıyla karşı karşıya gelirse savunma yapacaktı.

Ateşkes ilan etme kararına Önderlik varınca, bu durum Türkiye basınına yansıtılmıştı. Ateşkes ilan edilen basın toplantısına Türkiye’den de önemli bir basın topluluğu gelip katılmıştı. Bu durum duyulunca başbakan olarak Demirel de bazı gazetecilerle olumlu mesajlar göndermişti. Önderlik kısa bir değerlendirme sonucunda gerillaya ateş edilmedikçe kendisi saldırı içerisinde olmayacak açıklamasını yaptı ve bu çok etkili oldu. Ardından ateşkes üzerine özellikle Türk basın çevreleri peş peşe röportajlar yaptılar. Önderlik geniş değerlendirmelerde bulundu. Tarihsel süreçleri değerlendirdi, yürütülen mücadelenin sonuçlarını değerlendirdi. Siyasi çözümün önemini Türkiye’ye kazandıracaklarını değerlendirdi. Böylece mevcut haliyle PKK ve Kürt tarafı olarak demokratik siyasi çözüme açık olduğunu söyledi ve bütün bu röportajlarının ana fikri olarak “Bir Muhatap Arıyorum” dedi. Kürt sorununu çözmede Türk devleti adına söz sahibi olacak, karar alacak bir muhatap arıyordu. Bu röportajların hepsi “Bir Muhatap Arıyorum” başlığı altında kitap haline getirildi ve yayınlandı.

Önderliğin basın açıklaması ve ateşkes ilanı dünyada yankı yaptı. Ama en çok yankıyı Türkiye’de yaptı. Toplum 12 Eylül baskısından sıkışmıştı, bir de buna 15 Ağustos 1984 yılından sonra gelişen gerilla savaşı eklenince çok daha fazla sıkışmıştı. Önderliğin ateşkes ilanı Türkiye toplumunda ciddi bir rahatlama yarattı. Bir barış ve çözüm umudu ortaya çıkardı. Canlı olarak Önderliğin konuşmaları günlerce televizyon kanallarından verildi. Bu sonuç üzerine yoğun tartışmalar oldu. Bu temelde Newroz çatışmasız ve bu sürece uygun bir biçimde yaşandı. Fazla çatışmaya dönüşmedi, böylece yeni bir umut, yeni bir süreç başladı.

Ateşkes ilan etmek PKK açısından yeni bir stratejik süreç başlatmak demektir. Artık 1981 yazında yapılan 1. Konferansın kararlaştırdığı Uzun Süreli Halk Savaşı Stratejisi sona ermiş oluyordu. Ateşkes yeni bir strateji ilanında bulunuyordu. Çünkü Halk Savaşı stratejisinin amacı mevcut devleti yıkmak onun yerine Kürt sorununun özgürce çözümünü sağlayacak demokratik bir devlet kurmaktır. Ateşkes ilan etmek ise mevcut devlete görüşme çağrısında bulunmak demektir. PKK, görüşme yoluyla bu devletle uzlaşma temelinde Kürt sorunu çözmeye açık ve hazır olduğunu ilan etmiş oluyordu. Mevcut devleti silah zoruyla yıkmaktan vazgeçip demok-

ratik değişime, dönüşüme uğratarak Kürt sorunun siyasi-demokratik çözümünü gerçekleştirmek istiyordu. Bu bakımdan yöntem değişikliği yapmıştı. Amacı Kürt sorununu çözmekti, kuşkusuz ondan vazgeçmiyordu. Fakat bu hangi yol ve yöntemle olacaktı? Zaten strateji demek bu yol ve yöntemin belirlemesi demektir. Bu açıdan da ateşkes ilanını 1. Konferansın kararlaştırdığı Uzun Süreli Halk Savaşı Stratejisinin içerdiği yöntemleri değiştiriyordu.

Bu çerçevede Önderlik bir stratejik adım atmış oluyordu. Çünkü 1991-1992 sürecinde birçok çalışma yapılmıştı. Ayaklanmayı tartışmıştı, Botan-Behtinan Savaş Hükümeti planlaması üzerinde durmuştu. Fakat bunlar pratiğe dönüştürülmüş olup bir sonuç ortaya çıkarmamıştı. Tersine devrim; stratejik hamle yapamayınca karşı devrim; karşı stratejik hamle yapmış birçok alanda serhildanları bastırmıştı. Haftanın'den Xakurke'ye kadar gerilla mevzilenmesini KDP-YNK ile işbirliği içerisinde ABD'nin de desteği ile geçici de olsa ortadan kaldırmış, zayıflatmıştı. Her ne kadar gerillayı ezememiş, gerillayı çok fazla zayıflatamamış olsa da stratejik saldırı yapma gücünü ve pozisyonunu, mevzilenmesini ortadan kaldırmıştı.

Böylece Sovyetler Birliğinin çözüldüğü, Türkiye Devrimci Demokratik Hareketinin tasfiye olduğu bir ortamda Kürdistan'daki gerilla direnişi de ortaya çıkan stratejik hamle yapma imkânını değerlendiremeyince geriye yeni çözüm yöntemleri aramak kalıyordu. Ateşkes bu çözüm aramanın somut biçimi oluyordu ve önemli bir açılımı ifade ediyordu. Kürt sorununun çözümü için yeni yol ve yöntemler öneriyordu. Önderlik bütün bunların sonucunda Celal Talabani'nin de aracılığıyla Türkiye Cumhurbaşkanı olarak Turgut Özal'dan böyle bir mesaj alınca bunu değerlendirmek istedi. Böylece yeni bir stratejik değişim sürecini başlattı.

Önderlik sürece hem stratejik hem taktik yaklaşıyordu. Daha sonra da Önderliğin kendisi "Ben tam inanmadım, devletin içinde farklı görüşlerin olduğu bir ortam olarak değerlendiremedim. Devlet bize göre bir bü-tündü. Dolayısıyla söz konusu yaklaşımın oyun olabileceğinden her zaman endişe ettim, kuşkuyla yaklaştım. Dolayısıyla Özal'ın ateşkes eğilimine çok güçlü destek veremedik. Sahip çıkamadık, oyun yapıyor olabilir diye hep kuşkulu, tereddütlü yaklaştık" dedi. Böyle olunca da Önderliğin tutumu şöyle ortaya ıktı. "Eğer olabilirse bir stratejik değişim olur. Olmazsa en azından bir taktik kazanım olur. Eğer stratejik bir değişiklik

olmazsa en azından bu adım gerillaya da taktik hazırlık için zaman kazandıracak ve bu da gerillanın faydasına olacaktır. En azından bunu değerlendirebiliriz,” dedi. Önderlik ateşkesin faydası olarak, “Hiç olmazsa Newroz çatışmasız geçti. Halk bir Newroz bayırımı kutladı,” dedi. Önderliğin böyle ikili bir yaklaşımı vardı. Bu durumu daha sonra özeleştirel bir yaklaşım olarak da ifade etti. “Bu kadar kuşkulu yaklaşmak yerine Özal’ın eğilimine daha fazla destek vermeliydik. Eğer verseydik belki ateşkes karşıtı olan bu topyekûn savaşçı kliği geriletebilirdik. Ama destek vermeyip kuşkuyla yaklaşınca zayıf kaldı. Topyekûn savaş çıktı, klik de bastırdı. Onun karşısında çözüm ve ateşkes isteyen güçler etkili olamadılar, sonuç alamadılar,” dedi. Önderlik yaklaşımları açısından bunlar ifade edilebilir. Zaten kışa kadar savaş olmuştu. Gerilla kış ortasında üstlenmeye çekilmişti. Bir program dâhilinde kendisini eğitip hazırlansa da yorgundu. Hazırlıkları daha fazla geliştirmesinin faydası olacaktı. Bunun için de zamana ihtiyaç vardı.

Pratik olarak şunları belirtelim: Verilen süre doldu. Önderlik Beka’da ikinci bir basın toplantısı daha yaptı. Bu sefer yanında Kemal Burkay, Ahmet Türk, Kuzey Kürdistan’da KDP temsilcisi vardı. Kuzey Kürdistanlı grup parti ve örgütlerin temsilcileri basın açıklaması ortamında hazır bulundular. Basının karşısına birlikte çıkıldı. Orada Kuzey Kürdistanlı örgütler ateşkesi ve Kürt sorununun demokratik siyasi çözümünü birlikte yürütmek üzere bir ittifak belgesi imzaladılar. “Kürt Halkının Birliği” diye belgeyi Kemal Burkay hazırlamıştı. Önderlik ‘halkın’ üzerini çizdi. ‘Ulus’ yazdı ve imzaladı. Hiç okunmadığı halde Kuzey Kürdistan’da örgütler arası söz konusu ateşkes temelinde bir ittifak da oluşuyordu.

Kürt tarafı çözüme bütünlüklü yaklaşıyordu. Diğer örgütlerin hepsi bu adımı desteklemişlerdi. Çözüm olacak diye umut bağlamışlardı, içinde yer almak istiyorlardı. Bu iyi bir durumdu. Böylece ikinci sefer bir ateşkes ilanında bulunuldu. Bu ateşkes süresiz ateşkes ilanıydı. “Gerillaya saldırılmadıkça gerilla saldırı yapmayacak” biçiminde bir süreç ilanı gerçekleşti. Bu durumu daha çok ilerletti. Umutlar daha fazla arttı. Nisan ortasında Turgut Özal, Türkiye Cumhurbaşkanı olarak Orta Asya gezisine çıkmıştı. Türkiye’ye döndü. Basına ertesi gün Kürt sorununa ilişkin yeni açıklamalar yapacağını duyurmuştu. Herkes Türk Cumhurbaşkanı Kürt sorununda ne adım atacak diye beklerken, ertesi gün Turgut Özal’ın öldüğü basına

duyuruldu. Önderlik hemen “öldürüldü” dedi. İlk tepki olarak böyle söyledi. Etraf şoke oldu. Herkes sürecin ilerletilmesini, ateşkesin kalıcı kalınmasını, çözüm adımı atılmasını beklerken bu sürecin bir numaralı muhabı yok olmuştu.

Böyle bir ölümü kimse inanmaz, buna doğal olarak çoğunluk ‘öldürme’ dedi. Bu durum yıllarca tartışıldı. En son Turgut Özal’ı mezardan çıkarıp otopsi yaptılar. Sonuçta ciddi bir açıklama yapmadılar. Aslında öldürüldüğü tespit edildi ama toplumda infial olmasın diye ‘bazı bulgular var ama net değil’ diyerek geçıştirdiler. Gerçekte olan ise çeteci, topyekûn özel savaşçı grup tarafından Özal’ın öldürülmüş olduğudur. Devlet içerisindeki topyekûn özel savaşçı çeteci grup böyle bir saldırıyla karşılık verdi.

Ateşkesi sürdürüp ayakta tutmada Önderlik tam emin olamadığını belirtti ve büyük bir çaba harcadı. Sabırla yaklaştı ve çok kapsamlı değerlendirmeler yaptı. Fakat örgüt içerisinde belli zorlayıcı durumlarla karşılaştı. Mesela Önderlik, Zele’ye götürülen gücün toparlanıp tekrar Kuzey Kürdistan eyaletlerine gönderilmesini isteyince, Ferhat ve çevresi buna tepki gösterdi. Bir planları vardı. Kendilerine göre bir kadın konferansı yapmaya çalışmıştı, artık oraya yerleşiyordu. Mesela Doğu Kürdistan’dan gelenler de vardı, Güney’de kamp kurarak kadın-erkek yaşıyorlardı. Ferhat da Zele’de öyle bir yaşam kurmaya yöneliyordu. O teslimiyetçi çizgi artık mücadeleden tümenden vazgeçiyordu. Önderlik bunu “Erken iktidar hastalığı” olarak değerlendirdi. Mücadeleden vazgeçip gerillayı tasfiye etmeye dönük bir saldırıydı. İçten Önderliği zorladı, tehlike yarattı, ateşkes sürecinde Önderliğe destek vermedi.

Diğer yandan çeteci eğilimler benzer bir sonuç verdiler. Devlet içerisindeki çeteciğin bir tür uzantısı diyebileceğimiz gerilla içerisine de sızmış çeteci eğilimler tedbir geliştirmeyerek ateşkesi koruyamadılar, gerillayı saldırılara açık tuttular. Türk ordusunda ateşkese karşı olan, savaştan, özel savaşın derinleştirilmesinden yana olan çevreler zaten operasyonları hiç durdurmadılar. Parti içinde çeteci eğilim gerekli tedbirleri almayınca Türk ordusu içerisindeki çeteci saldırılara zemin oldu. Böylece giderek ateşkes resmen var oldu, ama fiili olarak sürmedi, birçok yerde çatışmalar başladı. Karşılıklı vuruşmalar oldu ve giderek öyle bir hale geldi ki, resmi

olarak ateşkes var ama fiiliyatta savaş sürüyordu. Dolayısıyla resmi ateşkes fiili durumu koruyamaz hale geldi.

Böyle bir ortamda Amed'deki gerilla yönetimi Elazığ'dan Bingöl-Muş'a doğru otobüslerle sevk edilen bir grup sivil askerin bilgisini almıştı. Otobüslerin önünü kesti indirdi, 33 askeri kurşuna dizdiler. Askerdiler, ama sivildiler. O bilgi nasıl alındı, genelkurmay ve Türk ordu yetkilileri o kadar askeri silahsız, tedbirsiz otobüslere bindirip öyle bir ortamda nasıl yürüttüler belli değildi. Amed yönetimi çerçevesinde bu durum oldu. Başka kimsenin çok fazla bilgisi de olmadı. Böylece bu durum bahane edilerek '33 asker öldürüldü' denilerek devlet yeni bir saldırıya geçti. Zaten fiiliyatta sürmeyen ateşkesi de sona erdirdiler.

Özal ölünce yerine Süleyman Demirel Cumhurbaşkanı seçildi. Özal Cumhurbaşkanı iken o başbakandı, Özal ölünce yerine geçti. Demirel'in yerine Tansu Çiller hem DYP'nin başkanı hem de başbakan oldu. Genelkurmay Başkanı kontrgerillacı Doğan Güreş'ti. Mehmet Ağar denen bir kontracıyı Emniyet Genel Müdürü yaptılar, sonra içişleri bakanı oldu. Böylece Özal'dan sonra devletin üst yönetimini bir çeteci grup ele geçirdi. Demirel-Çille-Ağar-Güreş çetesi Kürt düşmanı ve özel savaşçıydılar. Demirel -önceden böyle olmazsa bile- Özal öldürülüp haydi Cumhurbaşkanı ol denilince beni de öldürürler korkusuyla bu çeteci grup ne söylediyse onu uyguladı. Artık onların emrine girdi, hatta çeteci başı olarak hareketi koordine eder hale geldi.

Ateşkes süreci bu şekilde sona erdi. Önderlik ateşkesin bittiğini açıkladı ve yeni bir savaş süreci başladı. Zaten fiiliyatta olan da buydu. Fiili durum pratik hale geldi. Bütün bu boyutlarıyla ateşkes en fazla iki ay kadar sürdü ya da sürmedi. Şimdi "ateşkesi 33 askerin öldürülmesi bitirdi" diyor. Hatta Demirel, "Af kararnamesini imzaya açacakken bu olay oldu, kararnameyi imzadan çektik" diyor. Bunlar doğru görüşler değildir. Eğer öyle olsaydı 33 askerin ölümü ateşkes sürecini daha fazla geliştirmeyi gerektirirdi. Çünkü ondan sonra 33 asker değil 33 bin insan öldü. Peki, içine girilen süreç 33 askerin ölümünü giderdi mi, ölümleri azalttı mı? Hayır. Demek ki doğru değildir. Hepsi göstermelikti. Devlet içerisinde iki eğilimin olduğu açığa çıktı. Özal ve onun yandaşı olan bir grup var. Kürt sorununun siyasi yollarla çözümü noktasına gelmişti, onu kabul ediyordu.

Ama bir kesim buna kesinlikle karşıydı. Kürdün varlığının kabul edilmesine karşıydı. Aslında açığa çıktı ki, Özal'ın ateşkesine evet demeleri aslında zaman kazanmak için Özal'ı da etkisiz hale getirecek bir pozisyon kazanmak içindi. Yoksa inandıkları için değildir. Ateşkesler ilan edilirken ateşkesle katıldıkları için susmadılar. Başka çareleri yoktu, kendilerini hazırlayıp topyekûn saldırıyı başlatacak pozisyona gelmeleri için sabrettiler.

Nitekim ateşkes ardından topyekûn özel savaş konseptini uygulamaya koydular. Bu topyekûn savaş sadece PKK'yi ve Kürtleri hedeflemedi. Aynı zamanda TC devleti içerisinde Kürt sorununu kabul eden, onun siyasi çözümünü isteyen güçleri de hedefledi. Özal ve çevresini de hedefledi. Özal öldürüldü. 1993'te Uğur Mumcu öldürüldü. Jandarma Genel Komutanı Eşref Bitlis -helikopter kaza yaptı, düştü denildi- öldürüldü. Lice'de General Bahtiyar Aydın vuruldu, öldürüldü. Mardin'de albaylardan biri vuruldu, öldürüldü. Özal'ın MİT müsteşarı Hiram Abbas ölü bulundu. Özal'ın danışmanı araba kazası sürü verilerek öldürüldü. Devlet içişlerinde de bir temizlik yapıldı. Topyekûn saldırı devlet içinde Kürt varlığını kabul eden ve siyasi çözümün gelişmesinden yana olanları da öldürerek cezalandırdı, onları da hedefledi.

Sonuçta ateşkes taktik bir pozisyonda kaldı. Gerillanın kendini toparlaması için bir iki aylık bir fırsat yarattı. Toplum için bir umut oldu, fakat sürekliliği sağlanamadı. Ancak Önderliğin ve PKK'nin ateşkes ilan etmiş olması, ateşkes sürmezse savaş başlamış olsa da bir stratejik değişime işaret etti. Artık eski stratejiye dönülemezdi. PKK, mevcut devlet yönetimiyle görüşmeler ile Kürt sorununu çözme stratejisi olarak yeni bir strateji ilan etti. Fakat bunu geniş tahlillere tabi tutarak, buna göre bir stratejik plan hazırlayamadı. Örgütünü bu temelde eğiterek yeniden yapılandıramadı. Eski stratejiyi değiştirip örgütü yeni stratejiye göre eğitip örgütleyip yapılandıramadı, ara durumda kaldı.

Topyekûn özel savaşçılar bu durumdan yararlanarak PKK'nin bu durumunu zayıf durum diye değerlendirip fırsat olarak görerek saldırdılar, ezmek istediler. Böyle bir saldırıyla PKK'yi ezip imha edebileceklerini hesapladılar. Hepsisi aslında topyekûn özel savaşın bir planı bir kurgusu olarak geriye kaldı. Partinin yeni stratejik süreci tanımlayamaması, geniş teorik izahlara tabi tutup örgütü eğiterek bu çerçevede yeniden yapılandırma-

ması örgütsel duruşu zayıf bıraktı. Bu bakımdan parti daha sonraki süreçte zorlandı. Çünkü saldırılar çok yoğunlu. Devlet tüm gücünü topyekûn savaş konsepti temelinde seferber ediyordu. Bu durumda direnir onu boş çıkartmak daha büyük bir çaba gerektirirdi. Kısacası ateşkes bir umut yarattı. Esas olarak PKK'nin stratejik değişiminin sürecini başlattı. Fakat fiili ve örgütsel olarak bu duruma gelemeydi, ateşkes sürdürülemedi. PKK demokratik siyasi çözüm stratejisine göre kendisini eğitim yemiden yapılandıramadı. Dolayısıyla süreci o biçimde geliştiremedi. Devletin, çeteci grubun topyekûn saldırısı karşısında direnmek durumunda kaldı.

i) Topyekun Özel Savaşa Karşı Büyük Direniş

1993 Mayıs ayından 1998 yılı sonuna kadar geçen süreç bu temelde bir topyekûn özel savaş konsepti temelindeki saldırıya karşı gerilla öncülüğünde tarihi bir direniş süreci olarak gerçekleşti. Aslında bir anlamda topyekûn direniş süreci de denebilir. Tam öyle tanımlanmazsa bile topyekûn özel savaş saldırısına karşı, partinin ve gerillanın, halkın duruşu da topyekûn direniş duruşuydu. 5 yılı aşan bir uzun süre amansız savaş verildi. 1993'e kadar çatışma düşük yoğunluk düzeyinde kalmıştı. Taraflar belli kayıplar vermişti, ama fazla değildi. İki toplum da uzlaşmaya, demokratik çözüm temelinde birlikte yaşamaya hazırdu. Gerçekten de ateşkes Türkiye toplumunda güçlü bir umut yaratmıştı. Ateşkes ilanı çok fazla etkili olmuştu. Öyle bir toplum ve PKK açığa çıktı ki bu biçimde çözüme açık hazırdu. Fakat topyekûn özel savaşçı güçler, faşist soykırımcı güçler hazır değildiler. Dolayısıyla saldırarak bu durumu bozdular, kırdılar. PKK'yi yok ederek, ezerek Kürt soykırımını tamamlamak gibi tek hedefleri vardı. Buna karşı Önderlik ise ortaya çıkan devrimci değerleri korumak ve ilerletmek için amansız bir direnme pozisyonuna girdi. 1993-1998 arası bu temelde en büyük savaş dönemi oldu.

Aslında 1993'ten 1998'e kadar geçen sürecin her yılı ondan önceki bütün savaş sürecine bedel yoğunlukta bir savaş ortaya çıkardı. En büyük savaş 1993-1998 döneminde oldu. Bu sürecin her yılında binlerce çarpışma vardır. Gerilla binlerce şehit verdi. Türk ordusu her yıl binleri aşan kayıplar verdi. Söz konusu savaşta 40 bin ölümlü olduğu söyleniyor. 2000 yılı başında böyle bir tanımlama getirildi, aslında bu durum en çok 1993-

1998 arasında yaşanan savaşta oldu. Her yılın savaşı ondan önceki sürecin 1984-1992 arasında geçen savaşın toplam çarpışmasına ve kaybına bedel bir savaş ortaya çıkardı.

Acıları büyüttü, yaraları derinleştirdi, toplumları birbirinden uzaklaştırdı. Bu savaş süreci demokratik siyasi çözümün zeminini zayıflattı. Aslında 1993 yılı başı uygundu, Özal önemli bir adım atmıştı. Öyle bir çözüm gerçekleştirilebilirdi. Gerçekleşseydi sonuç alıcı olurdu. Herkesin kabul edebileceği makul bir durumu ortaya çıkarabilirdi. Çok fazla incinmeden, acımadan sorunun çözümü gerçekleşmiş olurdu. Fakat ne yazık ki, bu durum çetecilik tarafından faşist-soykırımcı güçler tarafından bozuldu. Devrimci güçler, çözümünden yana olan güçler onların bu süreci bozmasına, yıkarak topyekûn özel savaşı geliştirmesine engel olamadılar. Çözüm sürecini geliştiremediler. Tek tek zayıf kaldılar, daha fazla ilişki ve ittifak içerisinde olamadılar.

Önder Apo özeleştiri olarak kendisi açısından bu noktayı belirtti. “Türkiye içerisindeki durumu daha iyi bilmeliydim. Çözümünden yana olan güçlere daha güçlü destek verebilmeliydim. Fakat uzun süredir hep cephe-den stratejik savaş halinde olma nedeniyle bu durumu erkenden görme ve kavrama, tutum değiştirmede zayıf kaldım, bu da devlet içerisindeki siyasi çözüm yanlısı güçlerin daha fazla çeteci güçler karşısında duruş kazanmasını engelledi. Topyekûn özel savaşçı çete grubu bundan da yararlanarak kendini hazırlayıp 1993 Mayıs ayından itibaren topyekûn özel savaş saldırısını başlattı. 1993 Ağustos ayında Doğan Güreş’in genelkurmaylığı süresi doldu, yaş haddinden dolayı emekli olması gerekiyordu. Tansu Çiller hükümeti özel kararname çıkardı, görev süresini bir yıl daha uzattı. Böylece 1994 Ağustos ayına kadar genelkurmay başkanlığı devam etti.

Demirel-Çiller-Güreş-Ağar çetesi tam bir özel savaşçı çetesiydi. Kürdistan’da ortaya çıkan devrimci değerleri ezebilmek, gerillayı ezebilmek, serhildanı ezebilmek, Kürt toplumunu bastırıp sindirebilmek, Kürt soykırımını gerçekleştirebilmek için ellerinden ne geliyorsa devletin bütün imkânlarını seferber ederek yaptılar. Hiçbir hukuka, ahlaka, kurala bağlı kalmadılar. En vahşi yöntemlerle saldırdılar. Tansu Çiller her fırsatta “ya bitecek ya bitecek” diyordu. Sloganları böyleydi. Ne olursa olsun mutlaka PKK bitirilecek! Şimdi Tayyip Erdoğan’ın yaptığı gibi o da kendisini ikinci

cumhuriyetin lideri olarak görüyordu, ikinci Atatürk olmak istiyor. Kenan Evren de kendisini ikinci Atatürk saymıştı, Tansu Çiller de 'Anatürk' olmak istiyordu. Pozisyonu öyleydi. Bir kadını başbakan yapmışlardı, onun yönetimi altında topyekûn özel savaş konsepti temelinde en vahşi katliam yöntemlerine başvurdular. Ordunun tüm gücünü harekete geçirdiler. Sadece hava ve kara kuvvetleri de değil, dışında kalmasınlar diye Deniz Kuvvetlerini de getirip Şırnak'a yerleştirdiler. Tank, top, uçak her şeyi devreye koydular. Korucuları, Kontrgerillayı, Hizbulkontra, JİTEM, MİT bütün örgütlenmeleriyle saldırıya geçirdiler. Toplum içerisinde öne çıkan yurtseverleri en vahşi ve komplocu yöntemlerle katlettiler.

O döneme ilişkin 17 bin faili meçhul cinayet var, hala hiçbirisi aydınlatılamamıştır. 1993'te bir saldırı yürüttüler 1994 başından itibaren ise "Balığı yakalamak için suyu kurutmak taktiği" olarak tanımladılar. Buna göre Gerillayı etkisiz kılmak için halkı yok etme taktiğini devreye koydular. Su halktır, balık gerilla oluyor. Kırsal alanda su olan köylülüktü, Kürt köylülüğünü yok etmek, gerillanın kırsal alandaki halk tabanını ortadan kaldırmak için mıntika-mıntika, bölge-bölge çok planlı bir süpürme hareketini, kontrgerilla saldırısını geliştirdiler. Botan'da, Amed'te, Dersim'de, bütün alanlarda yaptılar. Bir yılda 4 bin köyü yakıp yıktılar, boşalttılar. Kürdistan coğrafyasını köysüzleştirdiler. Günümüzdeki gibi değildi, her yer köydü. Kürdistan coğrafyası çok güzeldi dağlar, köyler ve bahçelerle doluydu. Hepsi çorak oldu, bütün o bahçeler kurudu. Üç buçuk milyon insanı yerinden, yurdundan sürdüler. Bu, MİT belgelerinde tespitlidir. Üç buçuk milyon insan 1993-1994'te köylerden, yerlerinden sürüldü. Çoğu metropollere gitti. Önemli bir kısmı yurtdışına, Avrupa'ya diğer yerlere gitti. Bir grup Haftanın'e geçti, Maxmur kampı olarak örgütlendiler. Botan'da daha çok gerillayla birlikte hareket eden aktif milislik yapanlar devlet tanıyacaklar diye şehirlere gidemediler. Bir de bilinçlenmeleri nedeniyle yurtseverlikleri çerçevesinde de gitmek istemediler, Güney'e geçerek Haftanın'de toplandılar. 1995'te Etruş kampında toplandılar. Bir kamp olarak örgütlendiler, sonra KDP ile savaşlar olunca KDP-Saddam sınırında olan Maxmur'a 1997'de geçtiler. O kamp hala sürüyor. 10 bin civarında insan oradadır. Maxmur kampı da 1993-1994'te Botan'daki köylerin boşaltılmasıyla oluştu.

Topyekûn özel savaş, tüm devlet gücünü seferber ettiği gibi her türlü araç ve yöntemi kullandığı gibi, her türlü ahlak ve hukuk dışı yöntemle başvurarak katliamlar yaptığı gibi Kürt toplumunda da herkesi hedefledi, sadece köylülüğü hedeflemedi. Önderlik hedeflendi, Önderliğe bir sürü suikast girişiminde bulundular. Şehirlerdeki öne çıkan halk önderleri hedeflendi. Kontrgerilla faili meçhuldür diyerek öldürdü, katletti. Kürt aydınları hedeflendi. Musa Anter gibi birçok aydın kontrgerilla saldırılarıyla katledildi. Kürt iş insanları hedeflendi. Savaş Buldan dahil onlarca Kürt zengini katledildi. Tansu Çiller “cebimde listeleri var” diyerek tehdit ediyordu, yol vermişti, katliam yaptırıyordu.

Basını hedefleyerek özgür basından çok sayıda muhabir vuruldu, katledildi. Binaları yakıldı. Kültür-sanat hedeflendi. MKM’ye dönük bir sürü saldırılar oldu. Milletvekili olan Mehmet Sincar bile vuruldu. HEP kapatılmıştı, yerine DEP kuruldu. HEP milletvekiliydi. Bir kontrgerilla saldırısıyla o da vurulup katledildi. Milletvekillerinin mecliste dokunulmazlıklarını kaldırdılar, kapıdan çıkarken tutuklayıp hapse koydular. Bir kısmı bir-iki yıl yatıp çıktılar. Hatip Dicle, Leyla Zana, Selim Sadak ve Orhan Doğan on yıl yattılar. 1994 yaz başında tutuklandılar. 2004, 9 Haziran’ında salıverildiler. Tam on yıl hapiste kaldılar. Bazıları yakalanmamak için Avrupa’ya kaçtılar. Zübeyir Aydar, Remzi Kartal onlar HEP milletvekiliyken kaçtılar ve hala Avrupa’dadırlar, yakalanmamak için dönemediler, hapse girmek için onlar da Avrupa’ya gittiler.

Demokratik siyaset, demokratik toplum alanı, şimdi AKP-MHP faşizminin OHAL rejimi nasıl saldırıyorsa 1993-1994’te de benzer saldırılar yapıldı. Bunlar onlardan örnek alarak aynı saldırıları yapıyor. “Bitireceğiz” diyorlar. Bu, Tansu Çiller’in sloganıydı. O da bitireceğiz diye benzer saldırıları o zaman çok boyutlu olarak yürüttü. 4 bin köyü yaktılar. Yüzlerce köylüyü katlettiler. Üç buçuk milyonu sürgün ettiler. Aylarca gerilla ile amansız bir çarpışma yürütüldü.

Gerilla 1991-1992 sürecinde Botan’da, Garzan’da, Amed’te, Der-sim’de önemli bir üstlenme düzeyi yakalamıştı, birçok dağlık alana hâkimdi, halkla ilişkileri çok güçlüydü. Bu üst alanlarını tasfiye etmek için yeniden Kürdistan dağını taşını işgal etmek üzere planlı saldırı yürüttüler. Günlerce, haftalarca gerilla ile Türk ordusu arasında mevzi çatışmaları

oldu. Her yerde gerilla direndi. Direnmeden hiçbir yeri terk etmedi. Bütün eyaletlerde aylarca çarpışmalar oldu. Çarpışarak düşmana darbe vura vura gerilla biraz kendisini geri çekti. Önderlik o tarzı biraz da eleştirdi. Daha sonraki süreçte de 1994 baharında Botan-Behtinan'ın ortak konferansı olmuştu. O konferans temelinde büyük birlikler bir tümen halinde Botan ve Zagros'taki güç örgütlenmişti. Arazi mevzilenmeleri güçlüydü, düşman araziye ele geçirmek için saldırdıkça gerilla da direndi. Günlerce, haftalarca, aylarca mevzi çatışmaları oldu. Direne direne gerilla çekildi. O direniş düşmana çok önemli darbeler vurdu. Üs alanlarını savunmadan gerilla bırakamazdı, bıraksaydı baştan yenik düşerdi. Ama tarzını daha zengin, yaratıcı kılabilirdi. Gerillacılığa daha hızlı geçilerek hareketli savunma geliştirebilirdi. Ona hareketli savaş deniliyordu. Onu daha etkili geliştirebilseydi kayıpları azalırdı. Hem düşmana daha hızlı darbe vururdu, hem kendi kayıpları azalırdı.

1993 yılında kayıplar öyle çok değildir. 1993'te gerillaya katılımlar da çok oldu. Ama ilk defa 1994'te yıl boyunca binlerle ifade edilecek çarpışmalar yaşandı. Bütün Kuzey Kürdistan alanında gerillanın şehit sayısı binleri aştı. Bir yılda bin şehit veren bir savaş düzeyine ulaştı. Böyle bir savaş hem Kürdistan tarihinde hem de Türkiye Cumhuriyeti tarihinde de yoktur. O, 'Kurtuluş Savaşı' dedikleri savaşın hiçbir aşamasında bu kadar büyük çarpışma yaşamamışlardı. Onların kayıpları on binleri buldu. Öyle az değildi, fakat çeteci grup bitirmek için her türlü saldırıyı göze alıyordu. Şoven, faşist, ırkçıydı, Kürt düşmanıydı. Demokrasiye zihniyet ve siyaset olarak kökünden karşıydılar. Kürde yaşama imkânını hiçbir biçimde görmiyorlar, akılları almıyordu. Öyle eğitilmiş örgütlenirilmiş bir soykırım gücüydüler. Ne kadar Türk'tüler o bile belli değildir. Ama Türklük adına Kürt soykırımını geliştirmek için sert topyekûn bir saldırı yürüttüler. Buna karşı Önderlik, halk, gerilla herkes direndi. Önderlik ateşkes bozulduktan sonra yeniden örgütlenmeyi geliştirerek bu saldırılara karşı direnişi sürdürmek üzere eğitim ve örgütlenme düzenini geliştirdi.

1992 Ağustos ayında Mahsum Korkmaz Akademisi eğitimini durdurdu. O zamana kadar eğitim yaptığı yerde artık eğitim yapamaz hale geldi. Türk devleti baskı yaptı, Suriye ve Lübnan devletleri daha fazla dayanamadılar, Önderlikten akademinin kapatılmasını istediler. 1992 Ağustos ayında Mahsum Korkmaz Akademisi eğitimini durdurdu. Ondan sonra

Önderlik eğitimleri evlerde gruplar halinde yaptı. Lübnan'da çeşitli yerlerde, okul yerinde Beka'da yaptı. Şam'da birçok ev vardı. Oralarda toplanmış gruplar halinde 1993 yılında eğitimini sürdürüyordu. Eğitimler ateşkes sürecinde grup eğitimleriydi. Zaman zaman bazı yerlerde eğitim gören grupları toplayıp Mahsum Korkmaz Akademisi biçiminde genel değerlendirme yapıyordu, akademiye ortadan kaldırmamıştı. Önderliğe göre Mahsum Korkmaz Akademisi hiç kapanmadı. Eğitim biçimini değiştirmişti, o yerde artık eğitim yapamaz hale gelmişti, ama başka biçimlerde yine de eğitimini sürdürüyordu. 1993 sürecinde eğitimler böyle yürüdü, fakat mayıs ayından sonra ateşkes bozulunca topyekûn özel savaş konsepti temelinde devlet tüm gücüyle saldırıya geçince ona karşı direnişi geliştirmek için eğitim ve örgütlenme çalışmalarını yeniden geliştirmek gerekti.

Bunun üzerine 1993 güzünde Şam kenarında yaralıların tedavi görmeleri ve kalmaları için tutulmuş bir bahçe evinde barakalar yaparak yeni bir eğitim devresi başlattı. "Parti Merkez Okulu" böylece 1993-1994 kışında ilk devresini düzenledi. Önderlik, yaralı evini gizliden okula dönüştürerek eğitim görmesi gereken güçleri orada toplayarak yeni bir eğitim sistemi başlattı. Devlet orayı yaralı evi olarak biliyordu, yaralıların orada tedavi gördüğünü sanıyordu. Önderlik hep öyle gösterdi, ama mevcut imkânı içine girilen süreç nedeniyle bir okul olarak değerlendirmek durumunda kaldı.

Bu çerçevede ilk devreyi 1993-1994 kışında topladı. Parti Merkez Okulu, Mahsum Korkmaz Akademisinin yerine bu biçimde açılmış oldu. Yeni bir okul düzeniydi. Biz, "Parti Merkez Okulu" dedik. Önderlik de öyle değerlendirdi, ama eğitim sistemini yine de Mahsum Korkmaz Akademisi düzeninde yürütüyordu. Parti Merkez Okulunun teorik eğitim programı Mahsum Korkmaz Akademisinin programı çerçevesindeydi, fakat pratik eğitim yapamıyordu. Gizli bir bahçe evinde çalışıyordu, herhangi bir pratik yapması mümkün değildi. Orada bulunan, eğitim gören arkadaşlar sadece spor yapabiliyordu. Teorik eğitim kapsamında parti, gerilla, halk, mücadele sorunlarının hepsi ders konusu oluyor, tartışılıyordu. Önderlik ilk kez böyle bir eğitim sistemiyle 1993'te başlayan topyekûn özel savaş saldırısına karşı direnişi geliştirdi. Nasıl ki, 1987'deki özel savaş saldırılarına karşı Mahsum Korkmaz Akademisi temelinde karşı koydu, direndiyse

topyekûn özel savaş konseptine karşı da Parti Merkez Okulu düzeninde eğitim başlattı, eğitim ve örgütleme yaptı ve karşı koydu.

Parti Merkez Okulunun ilk devresi kapsamlı bir devreydi. Ülkenin her tarafından gelenler vardı. Özellikle de ateşkes sürecinde Önderliği, çizgiyi zorlayan bütün güçleri eğitim devresine toplamıştı. Zele'den Amed'e kadar birçok çevre gelmişti, çok kapsamlı tartışmalar ilk devrede olmuştu. Zele'deki 'erken iktidar hastalığı' değerlendirilerek mahkûm edilmişti. Ferhat'ın yüz sayfadan daha fazla bir raporu vardı, okunuyordu. O durum çok yönlü değerlendirildi, mahkûm edildi. Kuzey'deki çeteci eğilim tüm yönleriyle eleştirildi, mahkûm edildi. Şemdin Sakık'ın kendisi eğitim devresindeydi. Sosyalist hareketteki gelişmeler, sosyalizmin bir emek hareketi olması esası üzerinden değerlendirildi, yeni düşünceler geliştirildi. Kadın sorunu, kadın örgütlülüğü özellikle hem Zele'de hem de Amed'te gelişen pratikleri eleştirme temelinde gündem oldu. Önderlik Erken iktidar hastalığını da, çeteciliği de eleştirdi. Zele'de yapılmak istenen konferansı reddetmişti, onaylamamıştı. O konferans ev-aile düzenine geçip artık mücadeleyi bırakarak yaşamayı kararlaştırmayı öngörüyordu. Önderlik onu reddetti. Yine Amed'te kadının gerillaya katılımını kabul etmeyen, tekrar şehre gönderen, toplumsal çalışmaya gönderen bir çeteci anlayış vardı, onu eleştirdi. Onun yerine kadın ordulaşması teorisini bu eğitim devresinde geliştirdi. Çok yönlü değerlendirmeler yaptı. 5 ciltlik kadın ordulaşması kitabı bu eğitim devresinde hazırlandı.

Sonuçlar 1994 Ocak ayında PKK 3. Konferansı yapılarak karar ve plan haline getirildi. Parti Merkez Okulunun ilk devresinin sonucu PKK 3. Konferansına dönüştürüldü. 3. Konferans devre boyunca yürütülen tartışmaların sonuçlarını karar ve plan haline getirdi. Hem ideolojik duruş hem taktik yaklaşım hem yeniden düzenlemeye dönük önemli kararlar aldı. Gerillayı yeniden mevzilendirme, saha örgütlenmeleri, eyalet örgütlenmeleri, birlik düzenlerini yeniden oluşturdu. Gerillaya dair önemli ilkeler geliştirdi. Zele'ye müdahale etti.

Cuma arkadaş 3. Konferanstaydı, konferans sonunda Zele'ye giderek Ferhat'ın bozguncu durumuna müdahale etti. Çünkü gücün yeniden düzenlenip Kuzey alanlarına gönderilmesine karşı çıkmıştı. Kendine göre bir yaşam tutturmaya çalışıyordu. Bunlar reddedilince Ferhat tepki duydu, korktu, kaçtı. İran'a geçti, "intihar edeceğim" diye örgütü ve Önderliği

tehdit eder hale geldi. Bütün bunlara müdahale edip bunları denetim altına almak gerekliydi. Bu temelde alana gidildi, görevlendirmeler, düzenlemeler oldu. Yine Amanos-Toros alanlarına dönük önemli bir açılım yapmak üzere görevlendirmeler oldu. 3. Konferans ve Parti Merkez Okulunun ilk devresi önemli bir toparlanma, çözümlenme ve yeniden planlanıp örgütlenme yaratarak 1994 savaşına partiyi ve gerillayı hazırladı. Ondan sonra 2. ve 3. devreleri 1994 yazında yaptı.

Önderlik Parti Merkez Okulunda bahardan temmuz sonuna kadar bir devre, ağustos ayından kışa kadar ikinci devre olmak üzere yaz döneminde iki devre yaptı. Birçok sorunu okula alıp çözümlüyordu. Esas olarak da okul ve eğitim düzeni içerisinde gerillayı eğitiyor, yönlendiriyor, topyekûn özel savaş konseptine karşı direnişi geliştirerek bütün hareketi koordine ediyordu. Yurtdışını, demokratik siyaset alanını, gerilla sahasını, Ortadoğu'yu, Başur'u o zeminden koordine ediyordu. Önderlik, okula dayalı olarak büyük bir mücadele yürüttü. Propaganda da özel savaşın bütün saldırılarına karşı onları çürütücü şeyler geliştirdi. Esas olarak da gerillayı yönlendirdi, dışı dış bir mücadele yürüttü. Öyle ki 1994, 31 Ağustos'u geldiğinde Önderlik saat beşe kadar okuldaydı. Saat beş olup Doğan Güreş emekli olunca okul yapısını toplayarak "bizi bitireceğini söyleyenler vardı, biz yerimizde dimdik duruyoruz, kendisi yok oldu gitti" dedi. 1994 yılı boyunca böyle bir karşılıklı varlık-yokluk direnişi yaşanmıştı. Sonuçta önemli zararlar verilse bile gerillanın direnişiyle topyekûn özel savaşın 'bitecek-bitecek' hedefi boşa çıkartılınca Önderlik ondan sonra yeni bir süreç çerçevesinde 5. Kongreye hazırlık sürecini başlattı. 1994 yılı kongre yılı olacaktı. 1990 yılı sonunda 4. Kongre olmuştu. 1994 yılı sonunda da 5. Kongre olacaktı. Eylül ayından itibaren yeni bir kongre çalışmasını başlattı. Hem kendi hazırlıklarını başlattı hem de değişik alanlardan kongreye katılacak güçlerin kongre zemininde buluşması için yeniden bir düzenleme ve planlama yaptı. Gücü ona göre harekete geçirdi.

Çeteci yönetim Kuzey'in her alanında operasyon yapmış gerillanın üstlenme sahalarını belli ölçüde daraltmıştı. Onlara dayanarak başarılı olduğunu söylüyordu. Zaten Doğan Güreş emekli olurken de 'başardım' diyerek emekli oldu. Başbakan Tansu Çiller de 'Kuzey'i temizlediklerini' söyledi. Böylece sıranın Güney Kürdistan'a geldiğini ifade etti. Önderlik bunu saldırıların artık Güney Kürdistan'a yöneleceği biçiminde değerlendirdi

ve kongre sürecini aynı zamanda olası bir Güney operasyonuna karşı hazırlık yapma çalışması olarak da değerlendirdi. Buna göre ele alıp planlamaya ve bu temelde yürütmeye çalıştı.

1994 yılının olayları, şehitleri çoktur. Büyük bir savaş oldu. Botan'da yüzlerce arkadaş şehit düştü. Eskiden katılan kadın arkadaşlardan Azime arkadaş onlar şehit düştüler. Cuma arkadaş ve yönetimdeki birçok arkadaş şehit düştü. Diğer eyaletlerde de böyle büyük bir savaş durumu yaşandı. Sonuçları kuşkusuz ağır bir bedeli içeriyordu. Halktan ciddi kayıplar verilmişti. Katliamlar çok yapılmıştı, ama bütün bunlarla topyekûn özel savaş konseptinin PKK'yi bitirme, Kürt direnişini ezme amacı boşa çıkarılmıştı. Hiçbir bedel boşa gitmedi. Gösterilen direniş kesinlikle sonuç verdi. Hiçbir kayıp ve acı amaçsız, anlamsız olmadı. Tam tersine topyekûn özel savaş konseptinin bu çeteci yönetimin uzun bir süreç içerisinde binlerce şehit verilerek ortaya çıkartılan devrimci gelişmeleri, devrimci değerleri ezme, bastırma, Kürt Demokratik Toplum oluşumunu dağıtma, gerillayı ezip dağıtma amaçları hedefleri boşa çıkartıldı, başarısız kılındı.

Kürt Özgürlük Devriminin öyle kolay ezilmeyeceği, tasfiye olmayacağı, tam tersine her türlü saldırı karşısında direneceği ve direniş içerisinde de kendisini geliştirip güçlendireceği kanıtlandı. Toplum da, Önderlik, halk, gerilla, demokratik siyaset olmak üzere ilk büyük topyekûn direniş sürecini yaşadı. Her alan kendi alanında bir biçimiyle direndi. Topyekûn özel savaşçı güçler ezemedikleri gibi PKK direnişini çözemediler de, Kürt halkını ve özgürlük güçlerini direnişten vazgeçiremediler. Bir çöpünü bile çözüp kendi yanlarına çekemediler. 7'den 70'e Önderlik çizgisinde gerçekten de tam bir kahramanlaşma örneği verildi. Küçük çocuklar bile bu süreçte kahramanca direndiler. Küçük çocuklardan 70'lik Musa Anter'e kadar toplumun tümü direndi. Vahşet karşısında direnerek var olmayı esas aldılar. Bugün uygulanan vahşetler, şimdi mahalleler yakıldı, o zaman köyler yakılmıştı. O zaman cenazeler arabalara takılıp sürüklendi. O zaman cesetler parçalandı. O zaman çıplak cesetler ortada bırakıldı. Bu günün uygulamaları o günün uygulamalarının bir tekrarı oluyor. Tayyip Erdoğan kendisini yeni bir güç olarak göstermeye çalışıyor, ama öyle çok fazla bir yeniliği yoktur. Aslında Tansu Çiller'e, Doğan Güreş'e, Mehmet Ağar'a baksa kendi resmini görür. Esas iddialı olanlar, saldırgan olanlar,

vahşi olanlar onlardı. Her türlü vahşeti de uyguladılar. Ama Kürt toplumu direnişten, gerillayı savaştan ve halkı savunmaktan, Önderliği mücadeleyi örgütlemekten alıkoyamadılar. Tersine tüm saldırılar PKK'nin gücünü daha çok arttırdı. PKK direnişinin anlamını daha çok büyüttü. PKK'yi daha güçlü, kendi çizgisinde daha kararlı yürüyen bir hareket haline getirdi.

j) 5. Kongre ve İkinci Güney Savaşı

Parti 5. Kongresi ve sonuçları üzerinde duralım. 1993 baharındaki birinci tek yanlı ateşkes süreci ve sonuçlarından söz ettik. Ateşkese yaklaşımlar ve nasıl bozulduğunu, ondan sonra 1993-1994'te nasıl bir savaşın yaşandığını, topyekûn bir çatışmanın ortaya çıktığını ifade ettik. Bunu yürüten çeteci devlet gücünü belirttik. Buna karşı Önderliğin, halkın, gerillanın, demokratik siyasetin topyekûn direnişinin ayrıntıları üzerinde durduk. Kuşkusuz bunların ayrıntıları çoktur. Bir destan gibidir. Öyle ki, her günü bir meydan muhaberesi biçiminde geçen bir süreçtir, öyle basit ele alınacak bir durum değildir.

Sonuçta Güney savaşında sınır üzerinde Medya Savunma Alanlarında yoğunlaşan gerilla gücünün belli zararlar görmesi gibi 1993-1994 savaşında da Kuzey'de belli zararlar görüldü. Etkisi şimdiye kadar da devam eden zararlardı. Binlerce köy yakılıp-yıkılarak boşaltıldı, binlerce insan katledildi. Büyük savaş verildi. Demokratik siyaset kurumlarına saldırıldı. Sonuçta çeteci yönetim bu durumu Güney'e de taşıyarak Medya Savunma Alanlarına yönelik operasyona dönüştürerek tamamlamak istedi. Tansu Çiller hükümetinin politik tutumu böyleydi. Böyle olunca Önder Apo, "Kuzey'de tam başaramadığımız direnişi Güney'de başarmalıyız" diye böyle bir operasyon durumuna karşı hazırlık yapmayı, tedbir geliştirmeyi öngördü.

Önderlik, "Kuzey'de hazırlıklarımız yeterli değildi, düşman saldırarak köyleri boşalttı, üs alanlarına zarar verdi, ama Güney'de daha iyi hazırlık yapabiliriz. Kendimizi mevzilendirebilir alanı donatabiliriz. Düşman olası bir operasyona girerse bizim hazırlıklı olduğumuz noktalara gelir, kendi hazırlıklarımız üzerine düşürür, ezeriz" diyordu. Böylece hem kongre yapmayı hem de düşmana karşı bir sonuç alıcı taktik hamle planlamayı birlikte ve iç içe götürmek istedi. Bu temelde kongre hazırlıklarını eylülünden itibaren başlattı. Bütün alanlardan kongreye katılacak gruplar belirlendi,

Güney’de toplanmak üzere yola çıktılar. Önderlik de kongreye sunmak üzere kendi değerlendirmelerini Parti Merkez Okulu eğitim çalışmaları içerisinde hazırladı. Bir ay boyunca değerlendirmeler yaptı. Arkadaşlar o değerlendirmeleri çözüp redakte ederek kitaplar haline getirdiler. Kongre hazırlık belgeleri kapsamında 5 ciltlik bir kitap hazırlandı. Bir tanesi rapordu. Önderlik geniş bir rapor hazırladı. 5. Kongre raporu hem kapsamlı hem de içerikliydi. Bir bölümü bazı teorik-ideolojik sorunlar üzerineydi ki, 3. Kongrede derinleşen ideolojik yaklaşımları daha da derinleştiriyordu. Aslında paradigma değişiminin ip uçları orada vardır.

Reel Sosyalizmin çözülüşüne yol açan teorik-ideolojik nedenleri irdeleyerek bir derinleşme bu alanlarda yarattı. Önemli bir bölüm savaş üzerine oldu. Önderlik, “savaşı stratejik-taktik olarak çözümlemek gerekir, ama sizin durumunuz bilime sığmıyor. Sizi bilimsel kavramlarla izah etmek zor, çünkü sorunlar kişilik sorunudur” dedi. Bu temelde savaşa yaklaşımı, savaştaki tutumları çetecilikten pasifizme kadar varan eğilimleri, özellikleri değerlendirdi, eleştirdi. Gerillalaşmayı öne çıkardı, “Fırtına Takımları düzeyinde gerilla örgütlenmesi gerekir. Bu topyekûn özel savaş saldırısı karşısında bu saldırıları boşa çıkartıp yenilgiye uğratacak direnişi ancak o birlikler geliştirebilir,” diyordu. Gerillanın takım düzeninde yeniden örgütlenmesini öngörüyordu. Bunları “Fırtına Takımları” olarak da tanımlıyordu. Değerlendirmenin bir bölümü parti üzerineydi. ERNK üzerine vardı. Halk iktidarının geliştirilmesi üzerine değerlendirmeler vardı. Bugün için geçerli olan önemli bir bölüm eleştiri-özeleştiri üzerine olan bölümdü. Eleştiri-özeleştiri üzerine de kapsamlı bir değerlendirme yaptı.

1991-1994 pratiği çok kapsamlı bir pratik olmuştu. Meydan savaşı gibi savaşlarla geçmişti. 1993 yılı başında ateşkes olmuş sonrasında ise 1994’te en kapsamlı savaş yılı yaşanmıştı. Dolayısıyla hatalar ve eksiklikler çoktu, düzeltme gerekiyordu. 1992-1993 kışında mevcut durumu çok çeşitli yönlerle eleştirmişti. Parti içerisinde farklı eğilimlerin var olduğunu ortaya koymuş “kontra parti, orta parti, gerçek PKK” diye öne çıkan eğilimleri değerlendirmişti, kontra ve orta partinin tasfiye edilmesini istemişti. Böylece bütün bunların eleştiri-özeleştiriyle düzeltilmesi lazımdı. Dolayısıyla 5. Kongrenin tıpkı 3. Kongre gibi kapsamlı eleştiri-özeleştiri ve düzeltme kongresi olması gerekiyordu.

Platformlardan öte çeşitli yargılama hususları da vardı. Önderlik onlara ilişkin de görüş belirtiyordu. Ferhat'ın durumu vardı. Yargılanıp çözüme kavuşturulması lazımdı. Yine Zagros'ta, Botan'ın durumu vardı. Savaşta çok ciddiyetsiz yaklaşmıştı, düzeltilmesi gerekiyordu. Doğan diye birisinin durumu vardı. Garzan'da kongreye de katılmış olan Bilge denen Palolu Haseyin'in durumu vardı. Amed'te pratiğin tartışılması, yargılanması gerekiyordu. Bu tür yargılamayla düzeltilmesi gereken konular da vardı. Önderlik bütün bunlara dair kapsamlı hazırlıklar yaptı.

Hazırlık komitesini belirledi. Komiteye ilişkin de bir konuşma yapıp ortaya bir kongre planı koydu. Kongrenin Metina'da yapılmasını istiyordu. Bir olası operasyon olursa Zap-Habur arasından Metina üzerinden gerçekleşebilir. "Burası operasyonun sıklet merkezi olur. Etkili bir gerilla hazırlığı olursa hem kongre yapar hem de kongre gücüyle Zap-Habur arasında bir düşman taburunu ezebiliriz, düşman böylece de ciddi bir darbe yer. Askeri irade kırılması yaşarsa o zaman düşman ateşkese razı olabilir," diye düşünüyordu. Önderliğin hedefi düşmana etkili taktik darbeler vurarak onu ateşkese razı etmek ve yeni bir ateşkes sürecine girerek başlattığı stratejik sürecin analizlerini yapıp örgütü bu temelde eğiterek yeniden yapılandırmaktı. Öyle bir fırsat yaratmaya çalışıyordu. Planlamalarının hedefi buna göre oluşuyordu.

Bu çerçevede hazırladığı güçleri aralık ayı başında Kürdistan'a sevk etti. Güçler Kuzey'den de gelmişlerdi. 5. Kongreye gelen güçler Haftanın'de toplandılar. Botan yönetimi Haftanın'de hazırlık yapmıştı. Bir şikeft yapıyorlardı. Bu durum hazırlık komitesi içerisinde tartışıldı. Önderliğin talimatları okundu. Ülkedeki yönetim Metina'yı kongre için uygun görmedi. "Güvenlik sağlayamayız" dedi. Haftanın'i daha güvenli gördü, olası saldırıya karşı daha fazla tedbir alınabilir, güvenli kalınabilir buldu. Haftanın'de bir de şikeft hazırlanmıştı. Böylece kongreyi Haftanın'de yapmaya karar verildi. 5. Kongre şikefti de var. Haftanın'dedir. 4. Kongre de, 5. Kongre de Haftanın'de oldu. Her ikisinin de yerleri vardır. Kongre yerleri olarak biliniyorlar, adlandırılıyorlar. O zamanın koşullarına göre iyi bir şikeft hazırlanmıştı. İlk defa 200 kişi civarında güç kongreye katılıyordu. Kongrenin bileşeni ikiye katlanıyordu.

5. kongre 1994-1995 kışında yapıldı. Diğer birçok kongre ve konferansta olduğu gibi 5. Kongrede de önce bir hazırlık çalışması yapıldı. Eyaletlerden gruplar gelmişti, ama hiçbirisi rapor hazırlamamıştı. Diğer yandan Önderliğin raporunun okunup değerlendirilmesi gerekiyordu. Önce eyaletler toplantılar yaptılar. Önderlik raporu okundu, kongre perspektifleri okundu. Eyaletler tartışılar kendi raporlarını hazırladılar. Böylece aralık ayının ikinci yarısı hazırlıkla geçti. Soruşturmaları yapıp hazır hale getirmek üzere, hazırlık komitesi öngörülen soruşturmaları da başlattı. Soruşturma komisyonları oluşturuldu. Bunlar tamamlandıktan sonra resmi kongre sürecine geçildi. Kongrenin kapsamlı bir gündemi vardı. Çok yoğun bir pratik yaşanmıştı. Bu temelde süreç değerlendirmesi oldu. Pratik alanlar eyalet eyalet tartışılıp değerlendirildi. Sonra karar tasarıları, planlamalar hazırlandı. Ardından eleştiri-özeleştiri platformu oldu. Yeni bir yönetim seçildi. Yargılamalarda platformu yapılacaklar, platforma katıldılar. Platform dışında mahkeme edilmesi gerekenler kongre ardından mahkeme edildiler. Seçilen Merkez Komitesi planlama ve düzenleme geliştirdi. Böylece yirmi günü bulan bir resmi çalışma, arkasından yönetim toplantıları derken bir aya sarkan bir kongre süreci oldu.

Önderlik 5. Kongreyi reform kongresi olarak tanımladı. 4. Kongreye “Gerilla kongresi” demişti. 5. Kongreyi “Reform kongresi” olarak tanımladı. Reel sosyalizmin etkilerini taşıyan bazı özellikler değiştirildi. Partinin amblemi değiştirildi, orak çekiçli amblem yerine, kızıl yıldız içerisinde meşale kondu. Kongre bir amblem belirledi. Programda kısmi değişiklikler yaptı. Maddeler kısmında değil, ama değerlendirme kısmında bazı değişiklikler yaptı. Kürdistan’da bazı gelişmeler olmuş değişiklikler ortaya çıkmıştı. Onları işledi.

Kongrede bir tüzük hazırladı. Bu önemli bir durumdur, O zamana kadar 1. Kongrenin kabul ettiği 9 maddelik bir tüzük vardı. Bu tüzük 1. Konferansta bir defa okundu, ondan sonra arşive konuldu daha sonra kimse görmemiştir. Partinin pratiğini yürüten resmi tüzüğü yoktu. Önderlik “Kürdistan’da Kişilik Problemi”, “Parti Yaşamı ve Devrimci Militanın Özelilikleri” adlı kitapta parti tüzüğü diye bir bölüm ayırmış, tüzüğü değerlendirmişti. Tüzüğe dair eğitimler, çalışmalar ona göre yapılıyordu. Tüzük yerine o kitabın ilgili bölümü rol oynuyordu. Ortada başka bir tüzük yoktu.

İlk defa PKK’de ulaşılan ideolojik örgütsel düzeyi yazılı hale getirerek tüzüğe dönüştüren kongre, 5. Kongre oldu. Özlü ama geniş örgütsel-ideolojik düzeyin tümünü veren bir tüzüktü. Tüzük, Genel Sekreterliği değiştirerek Genel Başkanlık yaptı. Tüzük Önderliğe sunuldu, Önderlik incelemişti. Sadece üye kısmında “iradesini parti iradesiyle en üst düzeyde birleştiren kişi parti üyesidir” diye not düşmüştü, o da tüzüğe eklendi. Onun dışındaki bölümleri olduğu gibi onayladı.

Önderlik örgüt iradesiyle, parti iradesiyle bütünleşmeyi katılımın esası sayıyordu. Mensubiyetin esası sayıyordu. İrade bütünleşmesi demek, Önderliği anlamak özümsemek demek, örgütün emirlerine girmek demektir. Anlaşılır ifadeyle örgüte kişisel önerilerde bulunmamak demektir. Öneride bulunmak demek ben irademi dayatıyorum, işlerin benim irademe göre olmasını istiyorum demektir. İradeyi örgüt iradesiyle bütünleştirmemek anlamına gelir. Önderlik 5. Kongrenin hazırladığı tüzüğe özel olarak bu cümleyi koydurdu. Çünkü bireycilik çoktu, dayatmalar çok fazlaydı. Her gün Önderliğe, partiye dayatmada bulunuluyordu hem de partililik adına bu yapılıyordu. Parti iradesi, Önderlik iradesi hiç dikkate alınmıyordu. Buna karşı bilinçlenme ve tedbir olarak Önderlik o cümleyi koydurdu.

Ayrıca 5. Kongre gerilla için bir “Ceza Yasası” hazırladı. Hem suçları tanımladı hem de cezalarını, yargılama sistemini, gerillada işlenen askeri suçların ortak bir biçimde daha iyi yargılanıp sonuca götürülmesi için hazırlandı. Çünkü herkes kendisine göre yargılama yapıyordu. Ortada bir ortaklık olmuyordu, keyfiyet çok fazla oluyordu. Bazen hiç yargılama olmuyordu. O önemli bir husustu. Diğerleri normal kararlar oldu. Önderlik amblem değişikliğini, program ve tüzükteki bazı değişiklikleri hazırlamayı “reform” olarak da değerlendirdi.

4. Kongrenin, 3. Kongredeki gibi önemli kısmı, eleştiri-özeleştir ve yargılamalardı. 3. Kongreden sonra yönetim ilk defa yazılı bireysel raporlar hazırlayıp tek tek eleştiri-özeleştir platformuna çıktı ve eleştiri-özeleştirden geçildi. Ne kadar zaman alsa da bu yapıldı. Böylece bireysel düzeyde bir netleşme yaratıldı. Onun dışında soruşturması yapılan bazı kişilerin durumlarını platformlarda sonuçlandırmak üzere o kişiler eleştiri-özeleştir platformuna çıktılar. Onlar da rapor hazırlamışlardı, bazıları yargılandı. Ferhat ve Bilge yargılandı. Hazırlanan yeni ceza yasasına göre

mahkemeler kuruldu. Ciddi bir dava görüldü. Ferhat'ın üyeliği iki yıllığına dondurularak cephe statüsüne düşürüldü. Bilge'ye de cezalar verilmişti. Diğerleri daha çok platformdan geçtiler. Böylece 5. Kongre ideolojik-örgütsel sorunları ve suç oluşturan durumları da çözdü.

Önderliği anlama ve uygulamada ciddi farklılıklar vardı. Kongrenin yeri bir farklılık arz etti. Örneğin Önderlik somut yer belirlemesine rağmen yönetimin düşünceleri ayrı oldu. Onun dışında birliklerin örgütlenmesi, komutanın düzenlenmesine ilişkin de öyle bir durum çıktı. Önderlik takım düzeninde gerilla örgütlülüğünün ve hareketinin geliştirilmesini istiyordu. Ülkedeki yönetim bunun asla olamayacağını söyledi. Takımla bir lokma bile olunmaz, pratiğe bile çıkılmaz, düşman hemen saldırır ve ezer deniyordu. Gizlilik önemsenmiyordu, sanki legalize olmuştu. Üstlenmeleri ortaya çıkınca biraz hantallaşmıştı, gerilladan uzaklaşma ortaya çıkmıştı. Dolayısıyla yönetim takımı çok zayıf buldu, büyük birlikler örgütledi.

Botan için iki alay biçiminde bir tugay halinde örgütlenmeyi öngördü. Bu Önderliğe tersti. Sonuçta yönetim planlama yapıp düzenlemeleri yapınca bir telefonumuz vardı, özellikle düzenleme ve planlamalara ilişkin, örgütsel birliklerin düzenlenmesi ve yönetimin görevlendirilmesine ilişkin merkezi yönetim telefonla Önderliğe tekmil verdi. Önderlik sert eleştirdi. Alay ve Tugay düzeyindeki örgütlenmeleri reddediyordu. Çünkü Önderlik takım demişti ve raporda neden böyle olması gerektiğini uzun uzun anlatmıştı. Ona rağmen Önderliğe Botan'da Tugay örgütlüyoruz denilince Önderlik bunu eleştirdi. Botan yönetimi hemen hemen eskisi gibi aynı biçimde düzenlenmişti. Bir iki arkadaş ayrılmıştı. Önderlik hiçbir değişiklik olmuyor diye onu da eleştirmişti. Bu sefer çaresiz kalındı. Önderlik mevcut olanı kabul etmiyordu. Biz kongre bileşeni olarak mevcut olanın dışında yeni ve farklı bir sonuç ortaya çıkartamıyorduk. Böylece bir bocalama içerisinde sonuçta kendi bildiğimizi uygulamak üzere harekete geçtik. Önderliğin öngördükleri anlaşılıp ona göre düzenlenmedi, daha doğrusu olmaz deniliyordu. İçinde bulunulan mücadele ve savaş sürecinde o tarzda bir savaş yürütülemez olarak görülüyordu. Gerilla hareketi, gerilla takımlarıyla bir şey yapılamaz, o tür takımlar yok olur, bir gün bile düşman karşısında dayanılmaz olarak görülüyordu. Bu bir anlayış konusuydu.

Sonuçta bir de eyaletlerden gelen güçler geri düzenlendiler, bir kısmı Önderlik sahasına gitmek üzere düzenlendi. Kongre dağıtıldı. Arkasından Kadın Kongresi yapılacaktı. Önderlik 1994 yazı boyunca Parti Merkez Okulundaki eğitim düzeni içerisine önemli bir kadın topluluğu almıştı. Onlar için ayrı bir yer yapmıştı. Bazen gündüz ders yapınca akşam da kadın arkadaşlarla toplantılar yapıyor, özgün tartışmalar yürütüyordu. Zaten Zele'deki konferansı reddetmişti. Gerçek bir kadın örgütlenmesi için hazırlık yapıyordu. Kadın Ordulaşmasını değerlendirmişti, birçok ideolojik-örgütsel sorunu tartışıyor, arkadaşların eğitilmesi, hazırlanması için çalışıyordu. Nicelik olarak da okulda geniş bir topluluk birleşmişti. Onların sonuçlarının bir kısmını genel kongreye katılmak üzere aralık ayında gönderdi. Diğer bir kısmını da kış boyu hazırlayarak baharda Kadın Kongresine katılmak üzere gönderdi. Önce genel kongre yapılmalı, ardından da Kadın Kongresi yapılmalı diye planlama yapmıştı. Kadın kongresi için de bir hazırlık komitesi göndermişti.

Genel kongreden sonra Kadın Kongresi için Botan ve Zagros hattından da yeni delegeler geldiler. Genel kongreye katılanlar, kadın kongresine de katıldılar, Önderlik sahasından geldiler. 250 kişiye varan büyük bir güç toplandı. Yönetim Kadın Kongresi için Metina'yı uygun gördü. Genel kongre için kışın Metina'yı uygun görmemişti, güvenli bulmamıştı. Ama baharda Kadın Kongresi için nasıl olduysa yer değişikliği yararlı olur dedi ve Metina uygun görüldü. Kadın gücü Metina'da toplandı. Metina'nın batı tarafında büyük şikeft vardı, şimdi YAJK şikefti deniliyor. Orada 8 Mart 1995'te 250'e varan delege sayısı 1. Kadın Kongresi toplandı. Kongrenin resmi olarak çalışmaları tamamlandı, ama yönetim toplantıları ve düzenlemeler olmadan 19 Mart günü "Çelik Operasyonu" başladı. Türk ordusu Tansu Çiller'in önceki yılda söylediği gibi hazırlık yapmıştı, 1995'in Newroz arifesinden Çekil Operasyonu adıyla Güney Kürdistan'a bizim 'Medya Savunma Alanları' dediğimiz alanlara dönük çok kapsamlı bir askeri operasyon başlattı. Çelik Operasyonu iki aşamalı oldu. İlk aşama Newroz'dan başlamak üzere Haftanın, Metina ve Xakurke'de oldu. İkinci aşama ondan sonraki bir ayda mayıs sonuna kadar Zap ve Avaşin'de oldu. Böylece Türk ordusu iki bölüm halinde saldırılarını yürüttü.

Türk devleti Güney yönetimiyle ittifak halinde değildi. O operasyona Güney Kürdistan yönetimi katılmadı, bilgisi de yoktu. Onun için Güney'e

sınırdan-Habur'dan- güç geçiremediği için, Metina'yı kuşatabilmek için helikopterlerle havadan dağın sırtına indirme yapmayı esas aldı. Sınırdan gelmişti, bir de arkadan helikopter indirmeleriyle dağın zirvelerini tutacak Kaşura ve Behtinan hattını kuşatıp gerilladan temizleyecekti. Planlaması öyleydi. Haftanın bir uç noktaydı. Bizde zaten herhangi bir mücadele olmadı. Operasyon olunca Haftanın güçleri Çiyaye Sipi'ye çekildiler. Xakurke güçleri çatışmaya hiç girmede. Orada da sınırlı bir gücümüz vardı, onlar dağlık alanda kendilerini gizlediler. Esas operasyonun çatışma merkezi, sıklet merkezi Metina'ydı. Önderlik doğru değerlendirmişti. Önderliğin öngörüsü tam isabetti, fakat bizim ona göre bir hazırlığımız yoktu. Kongre Haftanın'de olmuştu, yedek hazırlık Metina'da değil Zap vadi-sinde yapılmıştı. Haftanın'de değişiklik olsa bile kongrenin Metina'ya gitmesi öngörülmemişti. Dolayısıyla kongre boyunca Metina'da herhangi bir savaş hazırlığı yapılmamıştı. Diğer yandan bir de Kadın Kongresi Metina'ya konulmuştu ve henüz kongre tamamlanmamış ve güçler dağılmamıştı. Böyle olunca ciddi bir hazırlıksızlık yanında ciddi bir tehlike ortaya çıktı. Arkadan dağı kuşatınca bütün kongre bileşeni operasyonun içerisinde kalacaktı, bu durumda kurtarıcı olan sınır üzerindeki birlikler oldu. Botan için iki alay hazırlanmıştı. Batı alayının komutanı Adil arkadaştı. Doğu alayının komutanı Bahoz arkadaştı. Doğu zozanlar henüz kar dolu olduğu için gücün hepsi Kaşura hattına mevzilenmişti, havalar ısınsın kar erisin diye bekliyordu, ondan sonra kendi savaş sahasına geçecekti. Bu önemli bir mevzilenmeydi. Operasyon olunca o gücün üzerine geldi, Bahoz arkadaşın komuta ettiği alay bir kaç gün çarpıştı, ordunun Metina alanına girişine izin vermedi. Önemli çatışmalar oldu. Biz 9 şehit verdik, düşman ciddi kayıplar verdi. Üç-dört gün zaman geçti. Gerilla güçleri operasyonun araziye girmesine izin vermediler. İndirmelere dönük biraz mukavemet edince kuşatma erken gerçekleşmedi. O arada kadın kongre gücü Metina'dan Gare'ye çekildi. Gare'den de Zap'a geçti. Diğer düzenlemeleri Zap'ta yaptı. O kongre YAJK'ın (Kürdistan Özgür Kadın Birliği) kuruluşuna karar verdi.

Çelik Operasyonu bir ay boyunca sürdü. En sert çatışmalar başlangıçta Kaşura sınırında olmuştu. Onun dışında kısmi çatışmalar olsa da güçler kendilerini korumayı esas aldılar. Yağışlı bir mevsimdi, bazı gerilla saldırıları oldu, düşman darbe yedi. Çekilmeye hazırlanırken hava yağışlıydı ge-

gerilla bazı saldırılar daha yaptı ve düşmana darbe vurdu. Birçok askerin cenazesi Metina'da kaldı. Oradan alıp götüremediler. Hala Metina'da olması lazım, kimse sahip çıkmıyor. Böylece düşman gerillaya ciddi bir darbe vuramadı. Kaşura'da 9 şehidimiz olmuştu, fakat biz de Önderliğin öngördüğü ve istediği gibi bir düşman taburunu ezecek bir savaş yapamadık. Çünkü hazırlığımız yoktu, öyle bir savaş yapma görevi zaten Metina'daki güçlere verilmemişti. Zaten o güçle o yapılamazdı da, fakat Metina alanı gerilla tarzında savaşmak için uygundu. Gerçekten inanılmış hazırlanılmış olsaydı düşmana orada bir taburunu ezecek darbe vurulabilirdi. Önderliğin planlaması doğrudu, parti yönetimi gerilla komutası bu planı anlayamadı. Çünkü onun tarzı Önderlikten kopmuştu, gerilla tarzı değildi. Onun için olabilir diye düşünemiyordu, Metina'da savaş yapılabilirliğini anlayamıyor, kabul edemiyordu. O nedenle Önderliğin planı uygulanmadı, fırsat ve imkân değerlendirilemedi, sonuç alınamadı. Benzer durum Zap-Avaşın hattında da oldu. İkinci aşamada da düşman Avaşın ve Basya vadilerine kadar girmeye çalıştı. Zagros'ta belli çatışmaları oldu. Orada da Metina'daki gibi belli bir darbe düşmana vuruldu. Birçok asker suya düştü, sele gitti, cenazelerini bile bulan olmadı, kimse sormadı. Fakat ezici bir darbe olmadı. Herhangi bir operasyonda bir askeri gücünü kaybedeceği kadar bir kayıp verdi. Sonuçta ne Metine ve Xakurke'de ne de Zap ve Avaşın'de Önderliğin öngördüğü biçimde, Çekiç Operasyonu adı altında Türk Ordusunun Güney Kürdistan'a dönük askeri operasyonuna karşı irade kırıcı, sonuç alıcı bir savaş yapılamadı. Gerilla da darbe yemedi. Bazı Türk subayları bu Çelik Operasyonundan çok fazla darbe vurduklarını, gerillanın belini kırdıklarını söylediler. Bunlar pratikte gerçek olmayan durumlardır.

Sonunda operasyon bitti. Bütün bu sonuçlar nisan sonu mayıs ayında Önderliğe rapor edildi. Kongre sonrası Önderlik sahasına gitmek için hazırlanan güçler, kongre ve operasyon raporlarıyla birlikte nisan sonuna doğru Önderlik sahasına ulaştılar, raporları verdiler. Önderlik bütün bunlardan o zaman bilgilendi. Kongrenin Metina'da değil, Haftanın'de olduğundan, Metina'da hazırlık yapılmadığından, Çelik Operasyonuna karşı istenen hazırlığın yapılmamış olmasından ancak o dönemde bilgi sahibi oldu.

Aynı zamanda da Botan'da da Çekiç Operasyonunu darbelemek üzere bazı eylemler yapılmak istenmişti. Kiryareş karakolu vardı, Botan yönetimi ona baskın yapmak istedi, başarılı olmadı, kayıplar verdi. Güney'deki durum Botan'daki durumla birleşince Önderlik kongrenin kendi öngördüğü düşünceye uygun olarak yapılmadığına karar verdi. Ana karargâh ve Botan yönetimini eleştirdi.

5. Kongre hazırlanan tüzük temelinde yeni Ana karargâh görevlendirmişti, karargâh alanı olarak Zap belirlenmişti. Önderlik böylece Botan yönetiminde değişiklikler yaptı. Eleştirdi, özeleştiri raporları istendi. Yine Ana karargâh yönetiminde değişiklikler yaptı. Çünkü kendisinin öngördüğü biçimde pratik yapılmamıştı. Bu temelde 1995 yazında kendi sahasında eğitim hazırladığı önemli bir gücü ülkeye sevk etti. Yeni katılan iki taburluk gücü de sevk etti. Fuat arkadaş onlar o zaman Önderlik sahasından geldiler. 1995 yılının 15 Ağustos'unda Zap'ta bir yönetim toplantısı yapıldı. Ana karargâh yönetimiyle Önderlik sahasından yeni gelen yönetimin toplantısı oldu. Önderlik bir yönetim toplantısı istemişti. O toplantıda hem yeni düzenlemeler yapıyordu hem de hareketin önüne yeni bir planlama koyuyordu. İrlanda'nın başkenti Dublin'de Amerika ve Türkiye gözetiminde KDP ve YNK'yi birleştirmek için toplantılar başlamıştı. 1992'de bu iki gücü bir araya getirdiler, Hewler'de bir yönetim kurdurdular. 1994 başında iki parti birbirine girdi, sert bir çarpışma yaşadılar, Güney yönetimi ikiye bölündü. Hewler YNK'nin elinde kaldı. YNK, Hewler'de kendi yönetimini kurdu. KDP, Duhok'ta kendi yönetimini kurdu. Böylece Güney Kürdistan ikiye bölündü, iki ayrı hükümet kuruldu. ABD ile Türkiye bu iki hükümeti birleştirmek istiyordu. Denebilir ki, bunda ne var? Birleşsinler! Ama bu güçler bunları PKK'ye karşı savaşmak için birleştirmek istiyorlardı. Önderlik bu güçleri Türkiye'nin oyununa gelmemeleri, gelirse kendileri için tehlikeli olacağı yönünde uyardı. Çok fazla dikkate almadılar. Dolayısıyla onlar birlik olup saldırıya geçmeden bu oyunu bozmak lazımdı. Diğer yandan 1992'de KDP-YNK bir olmuş Türkiye ile birleşerek gerillayı arkadan vurmuştu. Önderlik "Bir hesap sorma görevimiz var. Bizi arkadan hançerlediler, dolayısıyla biz de onun hesabını soracağız, daha sormamışız" diyordu.

Üçüncü olarak, “coğrafik olarak dağlık alan olan Behdinan zaten gerillanın denetimindeydi, gerilla birkaç kasabayı, belli bir bölgeyi kendi denetimine alıp kurtarılmış alan haline getirirse buna dayanarak Türkiye ile siyasi çözüm temelinde pazarlıklar yapabiliriz. Bir stratejik duruş kazanabiliriz. Türkiye yönetimine bu temelde pazarlık önerebiliriz,” diyordu. Bu üç nedenle KDP’ye karşı savaş ilan etmeye karar vermişti.

1995 Ağustos ortasında Zap’taki toplantı bu durumu değerlendirdi. Bir-iki Güneyli örgüt de vardı. Önderlik sahasına gitmişlerdi, gelip toplanmaya da katılmışlardı. Güya içten bize destek vereceklerdi diye onlara biraz para da vermiştik, ama gidip KDP’ye ihbar yaptılar. O toplantı 1995 yılının ikinci yarısı olarak KDP’ye karşı “İkinci Güney Savaşı” dediğimiz bir savaşı planladı. Bunu planlayan ve başlatan bizdik. 1992 savaşını başlatan onlardı. Bu sefer kendi planlamamızla belli bir planlama, hazırlık yapıldı, güçler düzenlendi. Önderlik bu güce “Birinci Yıldırım Tugayı” diyordu. Tugay düzeyinde örgütlendi. Bir alay Gare’ye yerleştirildi. Bir alay Zagros’taydı. Bir alay Metina-Haftanın alanına yerleştirildi. Bir de Zap’ın Ana karargâhının kendi güçleri vardı. Böylece 26 Ağustos’ta KDP’ye karşı İkinci Güney Savaşı başlatıldı. Habersizdiler, ilk hamlede otuzdan fazla eylem oldu. Yüz ya da yüz elli civarında peşmerge esir alındı. Birçok silaha el kondu. Güçlü bir hamleyle Güney Savaşını PKK başlattı. Fakat ardından KDP kendi güçlerini topladı. Belli bir eğitim yapmıştı, onun imkânları daha fazlaydı. Bir de güçleri hareketli bir biçimde motorizeydi, toplu güçlerle bölge bölge operasyon yapmaya başladı.

Bizim Ana karargâh, alay karargâhlarımız bu tarzı önceden tam fark edemedi, buna göre hazırlıklı olunmadı. Onun için önce Metina’ya dönük bir operasyon oldu, bir bölük düzeyinde kayıplar verdik. Zagros’tan giden bir bölüktü, Behzat arkadaş orada komutandı. Kayıplar oldu. Arkasından Zagros hattına dönük operasyon yaptılar. Tepe Xwede denen yerde Şehidan Boğazı’nda bir bölük arkadaş şehit düştü. 34 kişiydiler. Şahin arkadaş tabur komutanıydı. Kendisi zaten orada yaralandı. Yaralı olarak kıl payı kurtuldu. Hata yapmışlardı, iki taburla kendileri yorgun gelip akşam boğaza yerleşmişlerdi, öbür tabur üst tarafa gelmişti, güya güvenlik olarak orada kalın denmişti. Fakat o tabur da daha sonra öyle anlamadığını söyledi. Tabur komutanı Guyi Zerdeşt diye birisiydi, onlar vurup Şive’ye gitmişlerdi. Üst boşalınca arkadan gece KDP gücü gelip oraya yerleşmişti.

Sabah olup etraf aydınlanınca arkadaşlar bizim arkadaşlardır diye çıkıp el sallamaya kalktıklarında onlar yukarıdan saldırı başlatıyorlar, akşama kadar teknik silahlarla vuruyorlar.

Bu durum ciddi bir kayıp oldu. Bunun üzerine tedbir geliştirmek gerekti. Biz Şehidan ve Kelereş'teki güçleri Xakurke'ye aktardık, daha çok genişlesin ve KDP güçleri yayılsın diye Xakurke'de bir cephe açtık. Diğer yandan Zagros'un kuzeydeki güçlerini Güney cephesine aktardık. Gücün önemli kısmı Türkiye arkadan vurmasın diye Kuzey'i koruyordu, ama baskıldı ki Türkiye çok fazla savaşa girmiyor, seyrediyor. Onun üzerine Güney cephesi güçlendirildi. Bu temelde bu kayıplardan sonra biz alana yüklenedik.

Kurejahro üzerinden Şeladizeye baskın oldu. Irmak üzerindeki köprüler uçuruldu. Metina'da Bamergi'ye dönük saldırı oldu. Bamergi ele geçirildi. Bir köy gibiydi. Nahiyeydi ama çok fazla bir şeyi yoktu. Kurejahro'da bir düşman saldırdı bir biz saldırdık. Burası bir kaç sefer el değiştirdi. Ciddi çatışmalar oldu. Sonunda kış geldi, kar yağdı, dağda kimse kalamadı. Dağdan inip kasım ayının sonuna doğru parti yıl dönümünü kutlamak için Çemço tarafında toplanmak isterken, KDP Çemço'yu ele geçirmek üzere kapsamlı bir operasyon başlattı. Çemço'yu ele geçirip zafer ilan edeceklerdi. Bu saldırıyı Sida boğazında güçlerimiz durdurdular. Doçkalarımız vardı, arabaların geçişine izin vermedi. Karadan da yürüyerek geçemediler. Akşamları biz saldırı yürüttük. Böylece ne yaptılarsa güçlerimiz Çemço'ya ilerlemelerine izin vermedi.

Güçlerimiz kuzeyden Avaşın vadisi üzerinden bir tabur yan cephe açtı, saldırı yürüttü. Tabur komutanı Adil arkadaştı. Güney Savaşı boyunca Barzan alanına Miroz'a saldırmış Miroz köyünü ele geçirmişti. Önemli bir savaş deneyimi yaşamıştı, tabur savaşçıydı. Yandan da cephe açınca KDP güçleri sıkıştırıldı. İlerleme değil, arada kuşatmaya kalacaklarını anlayınca bozguna uğradılar, geri çekilmeye karar verdiler. Bu sefer bizim daha fazla saldırılarımızı kesmek için Kürt Hizbullah'ı, Davut Bağistani gibi bazı kesimler araya girdiler. Fakat zaten bizim güçlerimiz de kaçan düşmanın üzerine gitmiyorlardı. PKK gerillasının şöyle bir özelliği var, düşman saldırırsa direniyor, direnişte sınırsızdır, cesurdur, fedakârdır. Fakat düşman kaçarsa üzerine gitmiyor. Fethedici değil, alanı zapt etmiyor. Bazı yerleri ele geçirmiş geçirmemiş bunu çok önemsemiyor. Bir saatlik yoldu, iki gün

geçti birlikler Şeladize'ye gidemediler. KDP kaçtı, Şeladize'ye gitti. Üzerine gidilse Şeladize'yi bırakıp kaçacaktı, kimse gitmeyince alamadık. Çeşitli güçler araya girdiler. Aralık ayı başında Önderlik ateşkes çağrısı yaptı. 3 Aralık'ta ateşkes ilan edildi. Savaş 26 Ağustos'ta başlamıştı. Üç aylık bir savaş süreci oldu.

Zaman geçmişti, daha fazla uzaması askeri olarak da kayıpları çoğaltıyordu. Siyasi olarak da artık bize zarar veriyordu. Başlangıçtaki argümanlarımız iyiydi, ama savaşın uzaması 'niye bu savaş yürütülüyordu diye Kürt kamuoyu nezdinde bizi sorumlu duruma düşürüyordu. Dablin görüşmeleri fes olmuştu. O sonuç alınmıştı. KDP'ye belli bir darbe vurulmuştu. Fakat bir kurtarılmış alan Güney'de yaratılamamıştı. Bamerni'den başka bir yerleşim yeri alınamamıştı. Bamerni de Metina'nın dibinde bir köy gibidir. Zaten öyle birçok köy vardı. Köyler değil kasabaları denetim altına almak gerekliydi. Bu durumda daha fazla denetim altına almak için zamana ihtiyaç vardı. Savaşı büyütmek ve sürdürmek gerekiyordu? Ne kadar gerçekleşir belli değildi. Bu noktada Önderlik baktı ki bazı amaçlar gerçekleşmiş ama devam etmesinin başarı getirip getirmeyeceği belli değil, bir de artık üzerimizde siyasi baskı artıyor, aleyhimize olacak onun üzerine KDP ile görüşme çağrısı yaptı.

Görüşmeler başladı. İkinci Güney Savaşı üç ay sürdü. Bizim 250 civarında şehidimiz vardı. Öyle az değil, büyük bir savaştı. KDP, Neçirvan Barzani 4 bin kayıplarının olduğunu söylüyordu. Bir de "Niye bize saldırıyorsunuz ki anlamadık, bizi yok etseniz bile Amerika gelir bir KDP daha kurar. Biz kendi kendimize değil ki, başkaları bizi kurduruyor, boşu boşuna niye gücünüzü bizimle savaşta tüketiyorsunuz," diyordu. Neçirvan Barzani o zaman gençti, Önderlikle bazen görüşüyordu. Açık sözlüydü, kirli işlere sonradan karıştı. Başta bu kadar politikaya ve çıkara bulaşmış değildi.

Sonuçta ifade ettiğimiz gibi Güney savaşında da kısmi sonuçlar alındı. Amaçlananın ikisi gerçekleşti diyebiliriz, darbe de vuruldu, ama kurtarılmış alan ve ona dayalı görüşmelerin önünü açma yine olmadı. Önderlik mevcut durumuyla ateşkes ilan edip o temelde KDP ile görüşmelere başladı, arkasından ateşkesi genelleştirerek Türkiye'yi de kapsar hale getirdi. Türkiye yönetiminden tutum görmek istedi. Böylece 1995 Aralık ayında ikinci tek yanlı ateşkes ilan edilmiş oldu. Aralık ayında Merkez Komite bir ay boyunca toplantı yaptı. 5. Kongrenin seçtiği Merkez Komitenin ikinci

toplantısıydı. Birinci toplantısı kongreden sonra olmuştu. İkinci toplantı Güney savaşıdan sonra 1995 yılı Aralık ayında Şive’de yapıldı. Merkez toplantısında uzun tartışmalar oldu. Ateşkes ilan edilmişti. Ateşkese göre karargâhları düzenleyip eğitim ve hazırlık sürecine geçmek gerekiyordu, ama Şemdin Sakık Bakur’dan gelmişti, bir tür kaçıp gelmişti. Biz biliyorduk ama o bizim bilmediğimizi sanıyordu. Kendini büyük kurtarıcı gibi gösteriyor, örgüt üzerinde hâkimiyet kurmaya çalışıyordu, merkez üzerinde bunu yapmaya çalışıyordu. Biraz o durum tartışmalı oldu. Savaş tarzı üzerine tartışmalar yapıldı, sonunda ‘taktiğimiz nedir’ diye Önderliğe soruldu. Önderlik hiç cevap vermedi. Çünkü ateşkes ilan etmişti, neden cevap verecekti ki. Henüz başlayan bir savaş yoktu. Sonunda eğitim planlamaları yapıldı. Önemli bir güç eğitim için Önderlik sahasına gönderildi. Zap’ta Ana karargâhta kapsamlı bir eğitim hazırlığı yapılmıştı, birçok güç birkaç şube halinde Zap’ta eğitime alındı. Zagros eğitimini başlattı, Botan kendi eğitimini Haftanın ve iç kesimde yapacaktı. Buna göre Önderlik bir yönetim görevlendirmesi de yaptı. Ana karargâhı düzenledi, Zagros ve Xakurke karargâhlarına görevlendirmeler yaptı. Bu biçimde 1995-1996 kış eğitim sürecine geçildi. Ateşkesti, ama yoğun bir eğitim ve hazırlık yapmak gerekliydi, çünkü ne olacağı belli değildi. Biz kendimiz ateşkes ilan etmiştik, her an farklı durumlar ortaya çıkabilirdi. Onun için de daha çok eğitim yapmak, daha fazla hazırlıklı hale gelmek gerekliydi.

k) Zilan Fedailiği ve Kurtarılmış Bölge Arayışı

Biraz da Zilan fedailiği ve 1996 yılı sonrası savaş üzerinde duralım. 1995 pratiğini özetlemiştik, en son Güney savaşıdan sonra yapılan Merkez Komite toplantısıyla kış için kapsamlı bir eğitim çalışmaları planlanmış ona göre yönetim kendisini örgütlemiş, düzenlemişti. Bu çerçevede her alanda okullar düzeninde yoğun ve sistemli bir eğitim çalışması yürütülüyordu.

Önderlik sahasında yoğun bir güç Ana karargâhta birikmişti, birikmişti. Diğer karargâhlarda da durum benzerdi. Kış boyu normal bir eğitim oldu ciddi sorunlar yaşanmadı. Ana karargâh yönetimi içerisinde sorunlar çıkmıştı. Daha sonra bu gerçeklik açığa çıktı ve soruşturma yapıldı. O da esas olarak Şemdin Sakık’ın davranışlarından kaynaklanmıştı. Tüm örgüte el koymak istiyordu. Önderlik bu durumu kurnazlık olarak değerlendirdi.

“Beni yüceltiyor, göklere çıkartıyorsun, örgüte ve imkânlara sen el koyuyorsun. Benim elimde bir şey kalmıyor. Her şeyi sözde beni yüceltme adına sen ele geçiriyorsun,” dedi. Öyle bir önderlik yaklaşımını yanlış ve tehlikeli buldu. Dahası Şemdin Sakık yönetim üzerinde baskı oluşturmuştu. Bir de sosyal reformculuk denen bir anlayış geliştiriyordu. Basit bireysel yaşamı, geleneksel kadın-erkek yaşamını örgüt içerisinde yaratmak istiyordu. Bütün çabası Ferhat gibi onun da örgüt içerisinde böyle bir yaşamı geliştirmek istemesiydi.

Bu temelde Ana karargâhta bölünmeler, gruplaşmalar, yozlaşmalar ortaya çıkmıştı. Oysa Ana karargâhta güç yoğunluğuydu. Eğitilirse büyük savaşlar yapabilirdi, eğitilmemesi ise tehlike yaratabilirdi. Nitekim Ana karargah bünyesinde bazı güçlerin yeterince eğitilmemesi ve bu tehlikeli anlayışlar nedeniyle ciddi bir yozlaşma durumu bu güçler içerisinde çıkmıştı. Onun dışında çok ciddi bir sorun yoktu. İlkbaharda Mart ayında Zagros Eyalet Konferansı oldu. Zagros kendisini o konferansta planladı ve ona göre örgütleyip güçlerini bölgelere sevk etti. Güçler kendilerini değişik alanlarda da hazırlarken, 6 Mayıs 1996 günü Parti Merkez Okuluna ve Önderliğe yönelik bir sabotaj saldırısı oldu.

Viranşehir’den bir minibüs patlayıcıyla doldurulmuştu, Parti Merkez Okulunun giriş kapısına yakın bir yerde, Şam’da patlatıldı. Şam’a kadar götürülmüştü, belli ki Suriye emniyeti içerisinde de adamları vardı. Hedef okul değil Önderlikti, Önderliğin olduğu yere ulaştırılamamıştı. Muhtemelen polisler vardı, onlardan korkularak acilen bir kenara bırakılıp orada patlatılmıştı. Önderlik telefonla konuşurken bu durumu duyuyor. “Ne oldu?” diye telefonu kesip araştırmaya çalışıyor.

O sırada Türkiye’de Önderliğin vurulduğuna dair bir haber de yayıldı. Kontrgerillanın planladığı bir imha saldırısıydı. Merkez okuluna belli bir etkide bulunmuştu. Okulda camlar kırılmış, biraz zarar görmüş, hafif yaralanmalar olmuştu. Onun dışında fazla bir zarar görme olmadı, ama okul bir tahribat yaşadı. Bu durum önemliydi.

6 Mayıs Deniz Gezmişlerin idam edilmesinin yıl dönümüydü. Aynı günde Önderliği imha etmek amacıyla anlamlı bir saldırıyı Türk Kontrgerillası geliştirmişti. ANAP-DYP yönetimleri arasında iktidar olma çekişmesi vardı. Biraz o da bu mücadeleye yansıyor. Fakat tehdit açıktı. Saldırı ciddiydi ve büyüktü, doğrudan Önderlik hedeflenmişti. Önderlik bunun üzerine

intikam almak amacıyla Parti Merkez Okulunda hazırladığı gücü Ana karargâha sevk etti. Mayıs ayında Ana karargâhta 1. Askeri Konsey adıyla bir komuta toplantısı yapıldı. Merkez Komite değildi, ama alanda bulunan komuta kademesinin bir toplantısıydı.

6 Mayıs saldırısına karşı nasıl bir mücadele yürütülmesi gerektiği tartışma gündemiydi. Toplantı bu esas üzerine olmuştu, ama toplantı amacından epeyce sapmıştı. PKK kültürüne, ahlakına, disiplinine uymayan, üslubuna yakışmayan tartışmalar olmuştu. Toplantı içerisinde grupçuluk, bireycilik gibi eğilimler ortaya çıkmıştı. Böylece sonuç alıcı bir toplantı olmamıştı. Buna rağmen sonuçta Önderlik telefonla toplantı sonuçlarını denetledi ve yönetimi görevlendirdi. Önderlik çalışmaları ağırlıklı olarak telefon üzerinden yürütüyordu. Büyük cihaz haberleşme ve talimat emir verme aracıydı. Bu temelde her yerle ilişki kurabiliyordu. Şimdiki gibi o araçların kullanımı tehlike arz etmiyordu. Tersine örgütsel işlerin yürütülmesine biraz da güç, destek veriyordu.

Bu temelde Önderlik telefon üzerinden güçlerin yönetim düzenlemesini yaptı. Şemdin Sakık'ı Botan'a düzenledi. O Botan'a gitmek istemişti Önderlik reddetti. Nasır, orta sahaya Amed'e düzenlenmişti. Zagros'a yeni yönetim düzenlenmişti. Cemal arkadaş Ana karargâha düzenlenmişti, önceden Botan'daydı. Böylece eğitim görmüş güçler de düzenlenerek Haziran başından itibaren 6 Mayıs'ın intikamını alacak bir savaş yürütmek üzere güçler pratiğe sevk oldu. Yaz boyu birçok alanda çarpışmalar oldu. Gerilla eylemler yaptı, düşman saldırılarda bulundu, onlara karşı direnildi, çatışmalar oldu. Biz şehitler verdik, düşmana darbeler vurduk.

Amed Eyalet sorumlumuz merkez üyesi olan Cemal arkadaş şehit düştü. Garzan'da Kemal, Xelil arkadaşlar şehit düştüler. Bunlar o savaş içerisinde Merkez Komite üyelerimizdi. 6 Mayıs'ın intikamı 30 Haziran'da Dersim'den geldi. Zilan arkadaş fedai eylem yapmıştı, askeri eğitim yapan bir düşman bölüğünün ortasında kendini patlatmıştı, bölüğün büyük bir kısmı ölmüş gerisi yaralanmıştı. Bölük tümünden tasfiye olmuştu. İyi hazırlanmış bir eylemdi, askeri olarak sonuç almıştı. Tarz olarak yeniydi. PKK ilk defa böyle bireysel kendini patlatma eylemi yapıyordu. Bunu bir kadın militan yapıyordu. Düşmanın korkması, toplumun, kadınların güç, irade cesaret kazanmasında çok ciddi bir etkisi oldu. Başarılı, hesap sorucu,

düşmanı korkutucu bir eylemdi, yankısı büyük oldu. Şimdi de bu çizgi düşmanı durduruyor.

Mevcut fedai eylemlilik 30 Haziran 1996 Dersim eylemiyle başladı. Zilan yoldaş öncülüğünde başladı ve bunu Önderlik “Zilan çizgisi” olarak değerlendirdi. Toplum büyük moral aldı, kadın kesimi moral aldı, güce katıldı. Kadının yaşamda olduğu kadar savaşta da vurucu gücü açığa çıkmış oldu. Tarz olarak fedai eylemi önemliydi. O büyük cesaret, fedakârlık yanında ustalık da önemliydi. Düşman gücüne o kadar yaklaşabilmek, yine kendisini o biçimde patlatabilmek ustalık ve cesaret istiyordu. Bu temelde 6 Mayıs’ın intikamını 30 Haziran direniş eylemi aldı. Büyük bir fedai eylem oldu. Gerilla da yeni bir tarz başlattı. Gerillanın daha ne kadar yeni eylem biçimlerini geliştirme potansiyeline sahip olduğu açığa çıktı, gerillanın gücünü ortaya koydu. 1996 sürecini bu eylem belirledi. Zilan arkadaş çok içerikli mektuplar yazmıştı.

Zilan arkadaş Malatyalıdır. Dersim’den gerillaya katılmıştı. Aslında fiziki olarak zorlanmaları nedeniyle hareketli gerillada çok etkilide olamamıştı. Önderlik eğitimi görmemişti, ama Önderliği anlama, kavrama ve uygulama düzeyi eyleminde ve mektuplarında net bir biçimde açığa çıkmıştı. Önderlik bu durumu ve mektupları kapsamlı olarak değerlendirdi. Bu eyleme büyük anlam ve önem verdi. “Zilan komutan, biz emir eriyiz” dedi. “Özgürlük Tanrıçası” olarak ilan etti. Tanrıça kültürünün böyle büyük cesaret, fedakârlıkla özgür yaşam arayışıyla Kürdistan’da yeniden dirilmeye başladığını söyledi. Hem ideolojik duruş açısından Önderliği anlama hem de düşmandan hesap sorma anlamında taktik-askeri duruş bakımından çok ileri bir çizgiyi ortaya koyuyordu. Önderlik, Zilan çizgisini ölçü yaparak değerlendirmeler, eleştiriler geliştirdi. İdeolojik-askeri bakımdan çizgi dışı olan, zayıf konumda olan anlayışları, tutumları eleştirdi, mahkûm etti. Çok anlamlı da oluyordu. Herkesin önüne komuta ve savaşçı ölçüsü olarak Zilan gerçeğini koydu. Zilanlaşmayı; PKK’lileşme, gerillalaşma, devrimcileşme ölçüsü olarak koydu. Bu temelde sadece bir hesap sorma eylemi değil, yine sadece yeni bir savaş tarzını yaratma değil, aynı zamanda büyük bir partileşme hamlesini de hareket içerisinde geliştirdi. Örnek ve ölçü oldu. Yanışları yargıladı. Dolayısıyla da önemli bir yöünlaşma, eğitim ve düzeltme yarattı.

Onun dışındaki çarpışmalar rutin çarpışmalardı. Onu normal gelenekselleşmiş gerilla eylemliliğini aşan bir durum olmadı. Bir yönüyle öncesi-
nin tekrarı denebilir. Düşman 1996 Güney'e operasyon yapacak diye bazı
söylentiler çıkardı, o da gerçekleşmedi. Böylece 1996 Ağustos ayında
Zap'ta Ana karargâhta İkinci Askeri Konsey toplantısı diye yeni bir top-
lantı daha yapıldı. Yine Önderlik sahasından önemli bir grup arkadaş gel-
mişti. TC yönetimi içerisinde bazı değişiklikler, düzenlemeler vardı. Erba-
kan-Çiller koalisyonu geliyordu. Ordu içerisinde gelişmeler vardı. Ön-
derlik bütün bunları değerlendirerek bir yandan savaşı sürdürürken, di-
ğer yandan ciddi bir ideolojik-örgütsel düzeltme, savaş cephelerinde ge-
rillayı yoğunlaştırma temelinde güz döneminde yoğun bir eğitim ve dü-
zeltme süreci geliştirdi. Toplantıdan sonra yönetimde yeniden düzenle-
meler yaptı, değişiklikler yaptı. Ana karargâhın önüne özellikle de Şemdin
Sakık yönetiminin ortaya çıkardığı yozlaşma, Başur'da oluşan oportünizm
vb. durumları düzeltmek, bu tür eğilimlerin üzerine gidip bunu yakın güç-
leri toparlayarak savaş cephelerine göndermek üzere bir eleştiri ve dü-
zeltme hareketi gelişti. Gare'de, Metina'da, Zagros'ta, Ana karargâhta bir
yeniden yapılandırma gelişti. Önderlik ana karargâhın önüne bu görevi
koydu ve karargah hareketli biçimde yeniden bir güç düzenlemesi geliş-
tirdi. Bir yandan da Şemdin Sakık onların soruşturması başladı ve soruş-
turulması için Önderlik sahasına gönderildiler.

1996'nın diğer bir olayı, 1995 yılının ikinci yarısında Güney savaşıyla
Dablin görüşmeleri sonuçsuz kaldı. KDP-YNK arasındaki ilişkiler hep ger-
gin ve çatışmalı sürdü. Normal durum devam ederken açığa çıktı ki, KDP
el altından Saddam yönetimiyle anlaşmış, bu temelde bir gün Saddam
tanklarının harekete geçtiği ve Hewler'e doğru yürüdüğü bilgisi yayıldı.
Bunun üzerine YNK, Hewler'i bırakıp Süleymaniye'ye kaçtı. Süleyma-
niye'yi de bıraktı Rojhilat Kürdistan'ına kaçtı. KDP peşinden Hewler'i, Sü-
leymaniye'yi ele geçirdi. Bir anda bütün Başur KDP'nin eline geçti. Bunun
üzerine bazı çevreler araya girdiler, KDP Süleymaniye'den çekildi YNK'ye
bıraktı, ama Hewler'den çekilmedi. Hewler'i kendi denetiminde tuttu.
Duhok'taki hükümetini Hewler'e taşıdı. Bu sefer Hewler-Duhok KDP'nin
elinde kaldı. Sadece Süleymaniye YNK'nin elinde kaldı. YNK de Süleyma-
niye'de kendi hükümetini kurdu. Başur'da güç dengesinde değişim oldu.
KDP iki vilayeti ele geçirdi ve daha da güçlendi. YNK biraz daraldı ve kü-
çüldü. Bu önemli bir değişiklikti. Bu süreçte bizim de Kandil-Boti hattında

güçlerimiz vardı. Daha çok tedavi gören hasta ve yaralı olup tedavi gören arkadaşların kampları vardı. Birçok kamp değiştirilerek sonunda Boti'ye gelinmişti. Güçler çeşitli hastanelerde tedavi oluyordu, böyle bir çatışma olunca o güçleri savunmak üzere iki tabur güç doğu tarafına sevk edildi. Yaralı arkadaşlardan da belli bir güç örgütlendirildi. Böylece bu arada Soran tarafına, Kandil çevresine askeri birlik olarak 2-3 taburluk gücümüz geçmiş ve mevzilenmiş oldu. O zamana kadar o tarafta PKK'nin güçleri yoktu. En öte Xınere'ydi. Xınere'den daha ötede sadece tedavi gören yaralı güçlerimiz vardı. Zele'ye 1992'de giden güç 1993-1994'te birlikler halinde Zagros'a, büyük gücü Serhat'a, bazıları Botan'a taşınmıştı. O kamp tasfiye edilerek yaralıların tedavi gördüğü kampa dönüştürülmüştü. Bu güç aktarımının 1997'de faydasını gördük. Bu birlikler önemli bir tedbir oldular. Güney Kürdistan'da biraz daha fazla gerillanın yayılmasını ve Güney'de daha etkin mücadele edilmesinin önü açıldı.

Bu durumların sonuçları 1996 Aralık ve 1997 Ocak ayında yapılan 3. Merkez Komite Toplantısında değerlendirildi. Önderlik sahasından yoğun bir komuta gücü gelmişti. Cuma arkadaş onlar Önderlik sahasındaydılar, gelmişlerdi. Önderlik yeni bir taktik planlama oluşturmuştu. Bu esas üzerine merkez toplantısı yapıldı. Toplantı bütün boyutlarıyla geçmiş pratiği değerlendirdi. Ferhat'ın durumu vardı, onun durumunu tekrar gördü ve onu tekrar parti üyeliğine kabul etti. İki yılı dolmuştu. Toplantı Güney'e dönük kitle çalışmasını geliştirmek üzere bazı önemli değerlendirmeler yaptı, ama esas olan yeni bir savaş planlamasıydı.

Önderlik araziye dayalı savaş taktiğiyle karış karış ilerleyerek bir kurtarılmış alan yaratmayı 1997 yılı için gerillanın önüne koyuyordu. Önderlik, "Tarz, karış karış ilerleme tarzı olmalıdır. Her ilerledikçe mevziyi sağlamlaştırmalı, bir adım daha bir adım daha mevcut üstler birbiriyle buluşturulmalı, daha da büyütülmeli, böylece Xakurke'den Gabar'a kadar geniş bir alan gerillanın denetimine alınarak, irtibatlı kılınarak kurtarılmış alana dönüştürülmelidir. Böyle olursa bu bir stratejik duruş olur, bu duruşa dayalı olarak biz TC'yi ateşkese zorlarız, çift yanlı ateşkese kabul ettiririz, bu da demokratik siyasi çözüm için gerekli stratejik analizleri ve yenden yapılanmayı geliştirmemize fırsat verir. Yeni bir süreç geliştiririz," diyordu. Bu temelde bir planlama ve ona göre de örgütsel, yönetsel düzenlemeler oldu. Kış boyu hazırlık faaliyetlerine geçildi ve bunun için

hazırlanılacaktı. 1996'nın ikinci yarısında Medya Savunma Alanları Başur'da çok genişlemişti. Savaş da çok yoktu. TC operasyonları da olmadı. Ortam rahattı, gelen-gidenler, misafirler çok oldu. Avrupa'dan Zübeyir arkadaş onlar geldiler. Onlar "Sürgünde Kürt Parlamentosu" diye bir örgüt kurmuşlardı. Avrupa'da toplantılar yapıyorlardı, bir toplantıyı da gerillanın denetiminde Medya Savunma Alanlarında yapmak istiyorlardı, bunun için yer hazırlamaya gelmişlerdi. Onlarla birlikte Sıraç Bilgin gelmişlerdi. O da daha çok röportaj yapıyordu. Önderlikle geniş bir röportaj yapmıştı. Televizyonda yayınlamak için Önderlikle röportajını destekleyici geniş bir program için Zap'ı, Ana karargâhı, coğrafyayı, güçleri çekti.

1995 yılında ilk Kürt Televizyonu olarak MED-TV Avrupa'da yayın hayatına başladı. Çok etkili ve ilgi çekici oldu. Cuma ve pazar günleri Önderlik paneller yapıyordu. Soruları cevaplıyordu, halkı eğitiyordu, halkın ihtiyaç duyduğu bütün mesajları veriyordu. Böylece toplum içerisindeki kadroların hepsini geri çekti. Halkla ilişkileri doğrudan kendisi televizyondan kurup yönlendirir hale geldi. Televizyon önemli bir yer tutmuştu. Etkili oluyordu, televizyon yayıncılığı 1996'da daha fazla gelişmişti. Bunun üzerine Türk Özel Savaş Merkezi, KDP ve YNK'ye de peş peşe televizyonlar kurdurttular. Bu televizyonlar başbakanın örtülü ödeneğinden verilen paralarla açıldılar. Kürdistan TV ile Kurd-Sat TC devleti tarafından kurduruldu. Demirel cumhurbaşkanıydı, onun bir yaveri vardı. Bizzat kendisi gelip aylarca uğraştı, parasını da, çalışanlarını da kendileri oluşturarak kurdurdular. Bir tek PKK'nin televizyonu olmasın diye bunu yaptılar. Toplum üzerinde PKK etkinliği oluşmasın diye çoğalttılar. KDP-YNK'nin de toplum içerisindeki etkinliği gelişsin diye yaptılar.

Sıraç Bilgin de yaptığı röportajları, çekimleri 1996 sonunda televizyonda yayına koymuştu, başlığını "Zap Çağırıyor" diye koymuştu. Tartışılabilir tartışılabilir sonunda "Zap Cumhuriyeti" diye propaganda oldu. Zap Cumhuriyetinin kurulduğu ifade edildi ve bu, PKK Cumhuriyet kurmuş TC engelleyememiş diye Türk Özel Savaş sistemi üzerinde büyük bir baskı oluşturdu. Bu çerçevede Türk ordusu 1996-1997 kışında Zap'ı havadan yoğunca bombalamaya başladı. Zap vadisi dardı, ama saatlerce uçaklar çalışıyorlardı, doğrudan vadiyi, şikeftlerin önünü vurabilir hale geldiler. Böyle olunca Zap'taki eğitim sistemi bozuldu. Ana karargâh eğitim yapamaz hale geldi.

‘Zap’a operasyon başlayacak’ diye şimdiki gibi propaganda yaptılar. Ana karargâh bu durumda güçlerini tepelere çıkardı, olası bir operasyona hazırlık olsun diye mevzilendirdi. Kıştı ve her yer kardı. Operasyon olmadı, güçler tepede kaldı, eğitim göremedikleri gibi ciddi biçimde yıprandılar. Bu durum nasıl olur, nasıl çözülecek diye beklenirken yeni bir operasyon başladı. Baharda Nisan başında her tarafa kar da yağdı. Çok kar yağdı baharın gelişi de uzadı.

14 Mayıs 1997’de Zap’ı ele geçirmek üzere “Şafak Operasyonu” adıyla Türk ordusu yeni bir Güney operasyonu başlattı. Hedefi Zap vadisini ele geçirmektir. Çok dar bir alanda saldırıyordu. Şikefta Birindera’nın ortası, Şoreş Tepe, buradan da Cudi Tepesini tutarak şikeftlerin olduğu vadiyi ele geçirme hedefini güdüyordu. O şikeftlerin görüntülerini MED-TV Zap Cumhuriyetinin merkezi diye vermişti. TC orayı ele geçirip cumhuriyeti düşürmek hedefindeydi. Dar alanda yoğun bir güçle saldırdı. Hava kuvvetlerini, helikopterlerini de etkili kullandı. Ana karargâh güçleri 2-3 gün direndi. Zaten kış boyu yıpranmışlardı, eğitimsiz de kalmışlardı. Düşman saldırısı da çoktu. O zaman füzelerimiz de olmuştu. Şikefta Birindaran’da bir Kobra düşürüldü, fakat düşmanın geri adım atması mümkün değildi. Ne olursa olsun Zap’ı ele geçirmekte kararlıydılar. Bunun üzerine Ana karargâh geri çekildi. Daha fazla duramadı. Güçlerinin bir bölümünü Gare’ye, bir bölümünü Metina’ya, daha büyük bir bölümü de Zagros tarafına çekti. Türk ordusu tepeleri tuttu, basın Zap’a girdi, şikeftlerin önüne bayrakları diktiler, resimlerini çektiler ve televizyonlara vererek “Zap’ı ele geçirdik, Zap Cumhuriyetini ele geçirdik” diye propaganda yaptılar. Bunun üzerine Önderlik neden savunulmadı diye sert bir eleştiri geliştirdi. Televizyonda sert bir tartışma oluyormuş, psikolojik savaş yürütülüyormuş, dağdaki gerilla o zaman hiç televizyon izlemiyordu, ne oluyor ne olmuyor bilmiyordu. Bu durumda Önderlik bu propagandayı kırmak için “birkaç gün içerisinde oralar ele geçirilecek ve o bayraklar indirilecek” diye televizyondan açıklama yapmıştı. Söylediğinin gereğinin de yerine gelmesi lazımdı. Bu temelde Zap ve Zagros alanlarını Ana karargâhla Zagros eyaletini birleştirerek bir yönetim toplantısı yaptırdı. Toplantıya uzun perspektifler verdi. Zap nasıl ele geçirilecek ve mutlaka ele geçirilmeli diye o çerçevede bir planlama yapıldı. TC’nin güçleri dar bir alandaydı. Şikefta Birindaran’ın yarısı bizim elimizdeydi. Batı tarafını Türkiye tutmuştu, bir de KDP’liler Kurejahro’nun ucuna çıkmışlardı.

Planlamayı uygulamak üzere toplantıda yer alan güçler yerlerini gitmek için dağıldılar. Daha güçlerinin başına ulaşmadan basın bir sabah erkenden bir Skorski helikopterin vurulduğunu verdi. Baktık bu haber daha da yayılıyor. Bir saat sonra açıklandı ki helikopterde o operasyon gücünün yönetimi var. Arkadaşlar Çemço'nun arkasında şimdi Şehit Rüstem alanı denen yerde mevzilenmişler helikopteri füzeyle vurmuşlardı. Daha önce Şikefta Birindaran tarafında kobra vurulmuştu, bu sefer Skorski vurulmuştu, Halil arkadaş kamerayla çekmişti, görüntü de vardı, inkâr da edilemezdi. Fakat önemi şöyle oldu. Bir saat sonra Türkiye yönetimi bir daha açıkladı ki, operasyonun bütün komuta gücü General, Albay, yüzbaşı helikopterdeymiş. Bir asker 9 general hepsi yanıp kül olmuştu. Devletin tepesi karmakarışık oldu. Bizzat Demirel orduya moral vermek üzere harekete geçti. Onlarda yönetim değişikliği olamıyor. Bunun üzerine hemen öğlen üzerine bütün güçlerini topladılar, Güney'deki tüm güçlerini yıldırım gibi Kuzey'e çektiler. Öyle ki arkadaşlar peşlerinden yetişemediler ki vursunlar. Öyle bir hızla bir günde Zap ve Güney'deki tüm alanlar Türk ordusundan temizlendi.

Sınırdan da daha içeriye çekilmişlerdi. Bunun üzerine hemen akşamüzeri yönetimimiz bir planlama yaptı. Zaten 1995 savaşından antrenmanlıydı, gizli yerlerden Kurejahro'nun sivrisine çıktılar, gece KDP'lileri vurup bütün silahlarını da aldılar. KDP de kaçtı, Kurejahro da ele geçirildi. Ertesi sabah Zap'a girildi. Böylece Zap tekrar kurtarılmış oldu. Bu durumu Önderliği inandırmak zor oldu. Önderlik görüntü istiyordu. Yer belirtiyordu televizyonda görmüş, hangi şikefte girildi, Türk ordusu nerede var? Tümünün çekildiğine, Zap'ın hepsinin ele geçirildiğine biraz zor ikna ettik. Sonuçta o operasyon kırılmıştı. Önderliğin iddiası gerçekleşmişti. Büyük bir psikolojik üstünlük oldu.

Bu temelde güç planlanan araziye dayalı savaş uygulanmak üzere Zap savaşından aldığı moralle de Botan-Zagros hattında ve Başur'da pratiğe yöneldi. Botan yaz boyu etkili bir savaş geliştirdi. Arkadaşlar Katojirka'ya bayrak dikmişlerdi. Birçok gerilla üs alanları haline getirmişlerdi. Zagros gücü, Çarçella'yı, Cilo'yu tuttu. Devletin Güney'e geçiş operasyonları yapmasına izin vermedi. Başur'da da ana karargâh güçleri genişlediler. Batı'dan Bamermi'yi yeniden aldılar. Doğu'da bütün Barzan alanını aldı-

lar. Barzan köyünün üzerine kadar yaklaştılar. Xakurke’de güçler ilerlemişlerdi, bir Doğu cephesi açıldı. YNK ile görüşmeler yapıldı. YNK’yi de savaşa çektiler. KDP’ye karşı bir YNK-PKK ittifakı oldu. Ortak bir eylemlilik Xinere ve Kandil üzerinden geliştirildi. Böylece Sıdeka, Çoman, Hacı Ümran KDP’den alındı. Diyana ve Kasre kalmıştı. Kasre etrafında da tepeleri almak için saldırılar yoğunlaştırıldı. Orada da geniş bir saha ele geçirildi. Aslında hedeflenen kurtarılmış alana coğrafik olarak ulaşılmıştı. Hatta daha da genişlemişti, bazı kasabalar da ele geçirilmişti. Bunların savunulması için bir planlama, tedbir gerekiyordu. O yapılamadı. Ana karargâhta, bir grup görevlendirilmişti, daha önce soruşturmaya alınan Ekrem, Ömer, Dursun Ali bu gelişmelerle birdenbire karşılaşınca ne oldum delisine döndüler. Bunlar ana karargâhta bulunuyorlardı. Örgütün tüm komutanı haline gelmek istediler. Kendilerine rakip gördüklerini, Önderliğe de yanlış bilgiler vererek görevden aldirtmaya özellikle Zagros yönetimini etkisiz kılmaya çalıştılar. Daha sonra 2002-2004’te çıkan tasfiyeciliğin çekirdeği orada atıldı. Halbuki onun yerine gerçekten el ele verilebilse ortaya çıkan etkinlik savunulabilecek bir tedbir geliştirilseydi, kurtarılmış alan hedefine ulaşılabilirdi. Fakat bu olmadı. Rehavet ve parçalı oldu. Doğu cephesi elde ettiği sonuçlardan kendinden geçti. Hem Kandil yönetimi hem Xinere yönetimi Anakarargahta öyle birbirleriyle ilişkileri vardı.

Bu temelde gerekli savunma tedbirleri oluşturulmadı, TC geri çekildi ama durumu hazmetmedi, kabullenemedi. 1996 yılı başında yine KDP ile görüşmeler olmuş belli bir ittifak oluşturulmuştu. KDP de 1995 savaşını hazmetmemişti, el altından TC ile ilişkiler kurmuştu. Daha sonra 1997 Mayıs ayındaki savaşta TC’ye destek vermişti. Bu güçler mevcut gelişme karşısında daha çok işbirliği yaptılar, yeni askeri planlar yaptılar. Ekim ayı başından itibaren güneye dönük Türk ordusuyla KDP ortak planlamalar dâhilinde kapsamlı bir yeni operasyon başlattılar. Türkiye tanklarını Kandil tarafına, Diyana’ya, Kasre’ye kadar götürmüştü. Ele geçirilen şehirleri bir taraftan havadan vurdular, bir taraftan tanklarla girdiler. Böyle olunca güçler dayanamadı, Kandil’e ve Xinere tarafına çekildiler. Operasyonu ilerlettikçe oradaki güçlerimiz iyice geriledi. Operasyona başlamadan önce YNK’yi de uyarmışlardı YNK de savaştan çekildi. Daha sonra Celal Talabani “PKK ile birleşip KDP’ye karşı savaşmak hayatımın en hatalı kararıydı,” dedi. Böylece daha kapsamlı bir Güney operasyonu başlamış

oldu. Doğu cephesinde belirttiğim gelişmeler yaşandı. Behdinan'da hareketli birlikler örgütlemişlerdi. Arazi içerisine giriyordu. Metina'dan Avaşin'e kadar birçok alana o birliklerle girdiler. Düşman hava kuvvetlerini kullandı. Sabahtan uçaklar geliyordu, akşama kadar hiç ara vermeden Kurejahro'yu, Avaşin'i, Zap'ı bombalıyorlardı. O zaman henüz gece bombardıman yapamıyorlardı. Karanlık olunca gidiyorlardı, ama sabah geri geliyorlardı. 10-15 gün boyunca Kurejahro üzerinden uçak hiç eksik olmadı. TC gün ışıdıktan kararana kadar sürekli bombalıyordu. Bu durum yönetimin hazırlıksızlığıyla kendinden geçmişliğiyle birleşince iyi bir direnme olamadı. Güçler kendilerini koruyamadılar, birçok alanda yönetim kalmamıştı. Mesela Zagros yönetimsizdi. Ana karargâh, yönetimini görevden almış yerine yenisini görevlendirmemişti. Dolayısıyla KDP-TC birlikleri Avaşin'in içine kadar girdiler. Hastanemiz vardı, yaralı arkadaşları katlettiler. Zagros alanının birçok yerine giriş yaptılar. Metina'dan girip Zap'a kadar geldiler. Kurejahro'yu uçakla vura vura hiçbir yerinde kalınamaz hale getirdiler. Güçler ne kadar tedbir alsa da hedef oldular, darbe yediler.

Uçak saldırıları ciddi kayıplar verdirtti. Hava saldırılarında Zap'ta, Metina'da, Kurejahro'da, Basya vadisinde hatta Çarçella üzerinde grup grup kayıplar verdik. Uzayan savaş, gücü yıprattı. Bir ay boyunca Metina, Zap, Avaşin'de saldırı yürüttüler. Çoman, Hacı Ümran, Sideka hattından sonra operasyonu Xakurke, Xinere alanına kaydırdılar, bir ay boyunca orada saldırı yürüttüler. Aralıkta da Gare'de bir ay operasyon yaptılar. Bu operasyonlarda gerilla önemli kayıplar verdi. Benim gördüğüm gerillanın en çok kayıp verdiği operasyon ve savaş bu 1997 Ekim-Kasım ve Aralık ayındaki operasyondur. Yönetilemedi gerilla, ortada koordine edecek bir yönetim yoktu. Bu çeteci yönetim ne oldum delisi olmuştu, operasyonla da karşılaşınca kendilerini güvenceye aldılar, güç yönetimsiz kaldı. Düşman ise Zap'ın intikamını almak için hazırlanmıştı ve tüm gücüyle yükleniyordu. Teknik gelişmelerin hepsini kullandılar, hava saldırıları yanında topçu atışını, tankçı birliklerini de etkili kullandılar. İlk o zaman lazer ve termal kullandılar. Tanklara bağlamışlardı, yol boyu kapatmak üzere bütün asfaltlar üzerine tankları yerleştirdiler. Akşam güneş battığı zaman Güney'in bütün şehirlerinde sokağa çıkma yasağı ilan ediliyordu, kim çıkarsa tanklar vuruyordu. Asfalta bağlamışlardı, asfalttan kim geçse termal gö-

rüyor, lazeri ayarlıyor tank vuruyordu. Küçük bir hayvan bile geçse vuruyordu. Kim olursa olsun, ne tür canlı hareketliliği oluyorduysa vuruyorlardı. Öyle bir karar çıkardılar, aylarca Güney’de sıkıyönetim ilan edildi.

Böylece bizim bölgeleri birbirinden kopardılar. Zap’tan-Gare’ye geçmek, Haftanın’dan-Metina’ya geçmek, Metina’dan-Gare’ye geçmek, Avaşın’dan-Xakurke’ye geçmekte ciddi sorunlar oldu. Bir takım kadın arkadaş Zap’tan Gare’ye geçmek isterken Zeynep arkadaşlar şehit düştüler. Metina’dan Haftanın’e geçerken Meryem arkadaş onlar şehit düştüler. Asfalttan geçerlerken tanklar vurdu. Gare’ye biz de geçtik Cuma arkadaşla bizi de vurdular. İki şehit ve yaralılar vererek geçtik. Bir bölgeden bir bölgeye geçmek gerçekten ciddi sorun haline gelmişti. Bölgeleri birbirinden kopartmışlardı. Gare’deki operasyonda tepeleri tutmuşlardı. Arada güç çoktu. Hareket ederken görüntü verince Kafya yamacında bir bölük arkadaş Azime arkadaş onlar şehit düştüler.

Parti 1997 güz operasyonunun sonuçlarını üç yerde toplantı yaparak değerlendirdi. Bir araya gelip tek toplantı yapmanın koşulları kalmamıştı, hareket etme imkânı yoktu. Bir toplantı Kandil tarafında oldu, bir toplantı Xakurke’de oldu, bir de Zap’ta oldu. Zagros ve ana karargâh güçleri Zap’ta toplandılar. Toplantı Metina’da başladı Zap’ta bitti. 40 günden fazla sürdü. Ebubekir onlar Önderlik sahasından gelmişlerdi, toplantıyı yönetiyorlardı. Şemdin Sakık soruşturmadaydı. Onu da getirmişlerdi. Toplantıda onun durumu da tartışılarak o parti üyeliğinden düşürüldü. O toplantılar Önderlik eleştirileriyle biraz toparlama sağladı. Fakat tahribat çoktu, şehit ve yaralı fazlaydı moral bozukluğu çoktu. Bunun için ciddi bir değerlendirmek, eleştiri-özeleştiri gerekiyordu. Bunu sahiplenmek, özeleştirel düzeltmeyi yaratmak zordu. Herkes bir biçimde şu veya bu tarzda görevden alınmış ya da kendine göre bireysel olarak kendinde biraz haklılık payı buluyordu. Kendini kaybeden daha sonraki tasfiyeci güçler hiç oralı bile olmuyorlardı. “Biz yönetim değildik” diyorlardı. Zaten resmi yönetim var, bizden ne isteniyor. Halbuki resmi yönetimi kendileri görevden almışlardı. Onu bile sahiplenmediler. Böylece biraz ağır bir toplantı süreçleri oldu. Özeleştirel oldu. Dar, duygusal yaklaşımlar, kırınlıklar, bireysel kendine görelilikler çok fazlaydı.

Önderlik bu durumu eleştirdi. Önderlik bir de eleştirilerinin önünün kesilmemesini istedi. “Ben çözümlemeler yapıyorum, çözümlemenin önü

kapatılmamalı. Eleştiriye herkes açık olmalı, özeleştirisel yaklaşılmalı,” dedi. Sonuçta ilkbaharda düzenlemeler yapıldı, ana karargâhtan belli bir güç Botan’a gönderildi. Şemdin Sakık Cuma arkadaşla birlikte Gare’ye gönderildi. Gare’de birkaç gün kaldı, sonra kaçtı, KDP’ye sığındı. KDP de birkaç hafta sonra TC’ye verdi. TC’ye sattı. Ondan sonra PKK’ye karşı Türk ordusuna kılavuzluk yapar hale geldi. Fazlasıyla bilgisi vardı, düşmanı 1998’de Harekete karşı saldırıya yöneltti.

1998 yılının ilkbaharında iki sefer Botan’a operasyon oldu. Kapsamlı operasyonlardı, Zelal arkadaş onlar şehit düştüler. Yönetimimiz zorlandı. Türk ordusu uçar birlikler ile tugaylar halinde hareket ediyordu, kendisini yenilemişti. Hemen öyle karadan gelmiyordu, havadan bir yere indirme yapıyor bir alanı tutuyor, orada operasyona başlıyordu. Bu da yeni bir örgütlenme ve taktikti. Bu durum zorlayıcı oldu. Tankların lazer ve termal kullanması zorlayıcı oldu. Bunlar yeni teknik ve taktiklerdi. Zap’tan gönderdiğimiz bazı arkadaşlar da şehit düştüler. Selçuk arkadaş, Enes arkadaş Zagros gücüydüler. Botan biraz kayıp verdi, fakat tümünden ezmek istiyorlardı. Bunlar Şemdin Sakık’ın bilgeleri ve yönlendirmesi temelinde oluyordu. Ama istedikleri gibi bir sonuç alamadılar.

Arkasından Amed’te “Murat Operasyonu” benzer bir biçimde oldu. Dersim’de operasyon oldu. Her yerde çatışmalar oldu. Düşman da darbe yedi, gerillanın da belli kayıpları oldu. Fakat ne düşman hedeflediği gibi gerillayı ezebiliyordu ne de gerilla eylemleriyle düşmanı savaş yapamaz hale getirebiliyor, iradesini kırabiliyordu. Sonuçta Türk ordusu mayıs ortasında Güney’e yeniden kapsamlı bir operasyon yaptı. 1998 Mayıs ayında, daha operasyon başlamadan Kaşura’da Medeni arkadaş onlar etkili bir eylem yaptılar, bir takım askeri vurdular. Bu, operasyonu biraz zayıflattı ama düşman hazırlıklıydı. Matina’dan Avaşin’e kadar geniş bir alana belki de 100 bin kişilik güç indirerek yerleştiler. 10 gün boyunca araziye tuttular. Hakkari tepesini almak istiyorlardı. Buna karşı yönetim çatışmadan çok gücü korumayı, onun için gizli hareket etmeyi esas aldı. Bu operasyonda çatışmalar çok olmadı. Hakkari tepesinde bazı çatışmalar oldu. Oraya operasyon gelirse vurmak için belli bir güç yerleştirilmişti. Arazi çok güzeldi. Almak için de karadan askerler gelmeye çalışmışlardı. Fatma arkadaş onlar oradaki çatışmalarda yaralandılar. Zap’ta Önderliğin

yeğeni Serhat şehit düştü. Fiziki olarak zayıftı, korunuyordu ama tam sahip çıkılamadı. Şikefta Birindaran'da bir çatışma oldu, bir arkadaş şehit düştü. Bawer arkadaş o zaman orada tabur komutanıydı. Onun taburu kısa bir çatışmaya girdi. Onun dışında hiçbir yerde çatışma olmadı. Düşman araziye girdi, kampları vurdu, gerilla imkânlarını tahrip etti. Operasyonu KDP ile birlikte yapıyorlardı. Sonunda bir sonuç alamayarak geri çekildi. Önderlik onun üzerine haziran ayında Hakkari tepesinde bir karargah yönetim toplantısı istedi. Önderlik planladı ve yapıldı. Hakkari tepesi dediğimiz Metina'nın tepesi oluyor. Adı öyle konmuş, yoksa Hakkari şehrinin tepesi değil, oradaki muhaberecinin kodu Hakkari olduğu için 'Hakkari Tepesi' denmiş. İsim de oradan geliyor. Bizdeki tepelerin çoğu öyledir. Cudi Tepesi ismini kodu Cudi olan ilk tepenin adından almış.

Şikefta Birindaran 1992 savaşında yaralıları o şikefte konmuş oradan adını almış. Bunların hepsi bizim taktığımız adlardır. Aslında halk içindeki isimleri nedir bilinmez. İsimler böyle değildir.

Operasyondan hemen sonra Önderlik Haziran'da karargâh yönetiminin toplanmasını istedi. Hakkari Tepesi dediğimiz yerde bir karargah yönetim toplantısı oldu. Önderlik o toplantıda kapsamlı değerlendirmeler yaptı. Önceki yıllarda olduğu gibi mart ayından itibaren 1998'de gelişen operasyonların sonuçlarını da değerlendirdi. "Düşman ezmek için saldırıyor ama sonuç alamıyor. Biz de planlar yapıyoruz ama amaçladığımız sonucu alamıyor, ezici darbe vuramıyoruz. Böylece ortada kalıyor. Sonuç pata kalıyor. Ne savaş ne yenilgi durumu yaşanıyor. Bu durum sürdükçe var olan tekrarlanıyor ve bu tekrar bir yozlaşmadır. Tarafları yozlaştırıyor bunun bu biçimde sürmesi daha fazla yozlaştırma geliştirir, o bakımdan yeni süreç geliştirmek, değiştirmek gerekir," dedi. Bütün örgüt değişime hazır olsun diye bir değerlendirme yaptı. "Başkaları buna öncülük etmeyebilir, ama biz sosyalist bir hareketiz, zamanında gerekli değişimleri yapabilmeliyiz. Yapamazsak öncülüğümüz ortadan kalkar, biz de yozlaşır ve çözülrüz", değerlendirmelerini yaptı. Önderlik, taktik başarı kazanıp ona dayanarak ateşkese ulaşmak ve stratejik değişimi gerçekleştirmek için önemli taktik planlamalar yapmıştı. Bunlar pratik uygulayıcılar tarafından başarılamamıştı. Dolayısıyla bu gerçekleştirilememişti, öyle anlaşıyordu ki, Önderlik artık böyle de olsa mevcut pata duruma dayanarak eğer kar-

şılık bulursa ateşkes yapmayı düşünüyordu. Ona göre de toplantı sonunda yeni düzenlemeler yaptı. Ana karargâhı feshetti, “Bundan sonra ana karargâh benim, ben yürüteceğim,” dedi. Behtinan Eyaleti’ni örgütledi. Yönetimin bir bölümünü, Botan’a bir bölümünü Zagros’a düzenledi, geri kalanlar da Behtinan eyalet yönetimi olarak görev aldılar. Böylece örgüt üzerinde bir kontrol, denetim oluşturdu.

Zaten çatışmalı durum sürüyor, yaz sürecinde değerlendirmelerini geliştirdi. 15 Ağustos’un yıl dönümünde bu değerlendirmelerini daha da ilerletti. Önderlik, “Parti değişim sürecine girmiştir. Tepeden tırnağa değişeceğiz, Önderlik değişimi başlatmıştır. Bunu herkes iyi izlesin, değişim dönüşüme açık olsun ve gerçekleştirsin. Yoksa değişemeyen uçar gider, sapar gider. Herkes dikkatli olmalı, süreci doğru anlamalı,” diye uyardı. Çeşitli tartışmalar, değerlendirmeler oluyordu. Bu genel değerlendirmeler yanında yönetimle telefon üzeri tek tek tartışmalar da yürüttü. Ateşkes üzerine görüşler aldı. Bizimle de konuştu, biz tek taraflı ateşkesi doğru bulmadık. Çift taraflı olursa olabilir dedik. Tek taraflı iki sefer yapıldı ama sonuç çıkmadı. Tekrar yapılırsa ateşteste yaklaşıyor.?? Önderlik ‘doğru’ dedi, zaten görüşleri de o temeldeydi. Çift taraflı olursa bir ateşkes hazırды. Belli ki o temelde talepler vardı. Cezaevi üzerinden bağlantılar kurulmuştu, Sabri arkadaşlarla devlet adına bazı çevreler ilişki kurmuşlardı. Selim Okçuoğlu bazı Türk subayları ile Avrupa’ya gitti. Avrupa yönetimimizle Şahin arkadaş onlarla görüştüler. Ateşkes olursa siyasi çözüm geliştirecekleri yönünde teklifte bulundular. Bunlar Önderliğe iletili, bunun üzerine Önderlik 28 Ağustos’ta televizyon üzerinden yaptığı bir telekonferansla basın toplantısıyla 1 Eylül’den geçerli olmak üzere üçüncü tek yanlı ateşkes sürecini başlattı. Yeni bir ateşkes ilanında bulundu. Soruları cevapladı, böylece üçüncü ateşkesle birlikte, özgürlük mücadelesi tarihinde de yeni bir dönem başlamış oluyordu. Bundan sonraki dönemi de üçüncü partileşme dönemi olarak anlatacağız.

